

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guida per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

LYCEVM
LATERANENSE
ABBATIS ROSINI.

LEVEL III

LYCEVM
LATERANENSE

ILLVSTRIVM SCRIPTORVM
SACRI APOSTOLICI ORDINIS
Clericorum Canonorum Regularium
SALVATORIS LATERANENSIS
ELOGIA.

CELSE DE ROSINIS CAESENATE

Eiusdem Instituti Doctore Theologo, & Abbate

AUCTORE.

LIBRIS VIGINTI AD FACILIOREM ORDINEM
DIGESTA.

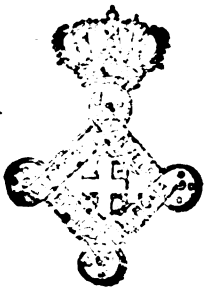
In quibus eorum Opera edita recensentur, editionesq;
Notantur:

*Et quae Manuscripta integra reliquerunt, in quibus nam Bibliothecis afferuntur
adducitur.*

Cum Quadruplici Indice Auctorum, Nationum, Operum, & Librorum Sacrae Scripturae
explicatorum.

*Hinc ergo, o filij, amulatores estote legis, & date animas vestras pro testamento Patrum vestrorum:
& memento operum Patrum, quae fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam
magnam, & nomen aeternum. 1. Machab. cap. 2.*

Ex Biblioth. M. in Porticu in Lanuvio.
TOMVS PRIMVS.

CAESENAE M. DC. II.

EX TYPOGRAPHIA NERII.
DE CONSENSU SUPERIORVM.

[The page contains extremely faint and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document. No specific words or phrases can be discerned.]

SANCTISSIMÆ TRINITATI VNI DEO PATRI, FILIO, ET SPIRITVI SANCTO.

MOLIOR (Adoranda , & in æternum colenda Summa , & Vna Trinitas) viginti huiusce Lateranensis Lycei libris , quasi vicenaria ex aula , præmere doctos illos , religioſosq; viros humiles ſeruulos tuos laurea redimitos Regulares Canonicos , quos ab Reformationis beneficio ſanctiſſimo tuo Frigidionarię vniuerſo Dogmati præſtito ad hos vique dies floruiſſe , & calami tributo frugiferos Eccleſię Sanctę tuę , poſteritatiq; eſſe tribuiſti . Quam exigui valeam , quamue vilis ipſe impretij ad id præſtandum , *Domine , probaſti me , & cognouiſti me . Tu qui iuſtè probat renes , & cerda Tu , Tu cognouiſti ſeſſionem meam , & reſurrexionem meam* , quantus ſederim in incubando , inque ſouendo eo : quantus aſurrexerim in educendo pullo exiguo , foetu incondito , &

incompto . *Quoniam Intellexiſti cogitationes meas de longè ſemitam , & funiculum meum inueſtigatiſti* ad quem vtiq; ſinem direxerim illud , quo ſcopo vſus ſim , quibus medijs , per quos ambulauerim *tramites* , quam adhibuerim meſuram in illo concinnando , à ſummo Cælo tuo , ab æternitatis immenſitate , cui præſentia ſunt vniuerſa , tu benè noſti . *Tu omnes vias meas prauidiſti , quia non eſt ſermo in lingua mea .* Me aptis , conuenientibuſq; dicendi formis carentem , iſſq; legitimis illis , quas digni præcones tui terrere ſoleant , inceptum ab adoleſcentia poſſediſti . Operi autem perficiendo præteritorum temporum , geſtorumque actuum notitiam , quæ me omninò præteriret circa poſtrema hæc ſæculi ſæcula ſcribentem , in primis eſſe neceſſariam ſupponendum erat . Omnipotenti igitur miſericordi ue manu tua deducendum me , deductumque , atque dextera firmandum . nec non & firmatum ab exordio ſperauit , in præſens ue ſpero . Dubius tamen , & anxius *Dixi Forſitan tenebræ conculcabunt me* : conſcius videlicet exilitatis meæ , & quanti referret opus *aggredi præ viribus grande .* Sed ſtatim ſubiire , & ſubeunt annexa Regij Pſaltis tui verba , *Et nox illuminatio mea in delicijs meis .* Quod nempe ſi caligine temporum oſuſa omnia , altoq; obuoluta ſilentio , & nubium obliuionis obſecta inuolueris reperiſſem , illud ipſum acceptum mihi , quin & in delicijs eſſe debuiffet . Cum enim tuo Diuino ſacrandum Opus nomini in animum à prima vſq; induxerim literula , teq; maioremq; gloria tuam vt ſinem idearim primo intentum agnouit ; *Quia tenebræ non obſcurabuntur à te , & nox ſicut dies illuminabitur .* Tu enim ille ipſe es , Deus meus , cui tenebræ obſcurari nequeunt ; ſed ſub diuino conſpectu tuo eſſe deſinentes in præclariffimam tranſeunt lucem , & noctes debilitatis alienæ , te volente , in illuminationem tranſmutantur lucidiſſimam ; adeo quod ſubinferre poſſim in Operis animoſitatem , *Et ſicut tenebræ eius , ita & lumen eius* ; quod illud idem eſt , cui Gentium Magiſter Apoſtolus tuus electionis vas adſtipulatus eſt , *Vbi abundauit delictum , ſuperabundauit , & gratia* : id eſt quò vberiores erant telex huius contendæ nodi , tenuioraq; ſtamina ; eò maiora fuere diuinæ virtutis tuæ in me ſarrigendo ſubſidia , *Quia tu poſſediſti renes meos* , illuminatiſti mentem , confirmaſti corda , direxiſti calamum , manum brachiumq; roboratiſti . *Suſcepisti me de utero matris meę* , qui mihi cineri , mihi nihilo ab intere conceptio nis , ab apicte natiuitatis mearum tempore , & deinceps , vt tibi immenſo ſub hoc Canonico A po

stolico Instituto tuo inseruirem summè beneficis, summè misericors elargitus est. Hinc & pro-
 pter hoc, & ob cætera cuncta tua. *Consitebor, tibi, quia terribiliter magnificatus es: & quoniam*
Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscat nimis: Nimio illo, quod summum est. Ita verò fieri
 & esse fiendum tu solus benè nosti, Cui omne cor patet, & omnis lingua loquitur, quia *Non est*
occultatum os meum à te, Sum enim tibi intus, & in cutè, de facie, de cordeq; notus; licet cor
 meum illud sit *Quod fecisti in occulto; Quod reliquis creaturis intrutabile, impenetrabile, inaccess-*
 sum esse voluisti; & licet sit, *Substantia mea in inferioribus terra*, hoc est in ipso exiguitatis, debilitatis,
 nihilitatq; centro. Quare. probè te docente nosco, quoniam *Imperfectum meum viderunt oculi tui*
 Imperfectum malitiæ meæ nunquam sufficienter detestabilis, nunquam & satis detestata: Imper-
 fectum ignorantiaæ meæ, & cuiusque veri scibilis, & cuiusque boni operabilis. Imperfectum longè,
 latèq; diffusum Operis huius mihi quidem mei ipsius contio pluris cognitum; sed non plenè, sed
 non satis. Suppetijt tamen te indente, te inspirante, te illuminante, quoniam isti omnes, de qui-
 bus pertractare conabar, & de quibus iam hoc loci pertractasse dedisti, *In libro tuo omnes scriben-*
tur, in libro scientiæ, notitiq; diuinissimæ tuæ, in libro tuo etiam isto, tuo Numini, & Nomini su-
 perinetabili nuncupato; quandoquidem *Dies formabuntur & nemo in eis Venient* utique dies (sicut
 & tales præcessere) in quibus nemo laboret, vt posteritati transmittantur ij, qui in antea cta tem-
 pora operari jn vineam tuam pondus portauere diei, & æstus. *Mihi autem nimis honorificati sunt*
amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Tu fecisti, honor verus, confortatio vera,
 animo impressisti meo, præcordijs meæ instillasti mentis, vt amicos tuos, mafcipia tua ista in ho-
 norem haberem, de illorum laboribus honesta concipèrem, de lucubrationibus proba sentirem.
 Tu fecisti, vt de eorum principatione, de eorum gubernio, œconomia, politicis, moralibus, re-
 ligiosiq; actionibus in pusillo grege tuo Lateranensi præstitis digna sentirem, vt penè antiquata
 assequerer, & vt velut obsoleta reuirefcere facerem. Concepi igitur, atque dixi *Dinumerabo eos*
& super arcam multiplicabuntur: Tantum dedisti fibris meis fiduciaæ, tantum spei animis impressi-
 sti de miserationibus tuis maximis; vt eos, quos vix supra ducentos Lyceo recensui in isto, in se-
 quentia tempora augendos ad numeros censuerim innumeros, istis etiam aliquando ad maiorem
 tui nominis gloriam superaddendos; tunc videlicet quando meliorum æmulatione charitatum
 successuri nepotes, venturaq; fera posteritas enitetur viriliter, ne sibi dictum fiet, *Quid hic statis*
sota die otiosi? Sed à mane summo ad vesperam vsque hesperi labores manuum suarum mandu-
 ducantes beati sint, benèq; sit illis. O' fiat, fiat; O' amen, amen. Ego autem Domine Deus
 meus. *Exurexi, & adhuc sum tecum.* Vigoris, æstusq; à te immissi securus, exurgens, atq; exun-
 dans hac vna adhuc tecum sum implorante Diuinitatem tuam Nuncupatione, hoc vno Operis
 exigui sacro. Tuum est munus, si quid boni in eo attactum est; meum totum quod mali. Sed &
 malum ipsum tu bonum facere potes, solesq; qui melius iudicasti De malis bona facere, quam ma-
 la nulla esse permittere. O' Domine Deus meus, misericordia mea, liceat mihi de Lyceo hoc ve-
 rè dixisse tibi, *Exurexi.* Fac vt planè de omnibus exurgam iniquitatibus, imperfectisq; meis. Im-
 pera ventis crudelibus fluuiofæ nauigationis meæ, & fac tranquillitatem: liceat & dixisse, *Et*
sum tecum, adhuc reliqui vitæ miserabilis huius per gratiam, & adhuc æternitatis per gloriam.
 O' nimium: Sed quod solum posuisti finem nostrum. Elogia dedi creaturis, seruulisq; tuis, Con-
 canonicis, Patribusq; meis, vt te solum laudatum intelligerem, vellem ue in eis, qui solus lauda-
 bilis, solusq; verè laudandus es. *Dà, Domine, dà Virtutem, & Fortitudinem plebi tuæ, Benedictus*
Deus.

Corde, ore, pectore, prouolutus cum cinere dicabam
Creaturarum tuarum abiectissima.
 Celsus Rosinus.

FRAN-

FRANCISCO BARBERINO

EMINENTISS. PRINCIPI, ET REVERENDISS.

S. R. E. CARDINALI

Vice cancellario, & Bibliothecario,

Canonicorum Regularium Lateranensium

PROTECTORI OPTIMO.

Celsus Rosinus eiusdem Instituti Abbas F.

*BT V LI (Eminentiss. Princeps, & Reuerendiss.) offeroq; humi-
lem Fætū hunc Lyceum Lateranense Inuisibili, sed Omniuidēti nostro,
omniumq; Summo Deo, quoniam Domini est terra, & plenitudo
eius, Orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo, Psal. 23.
Obtuli offeroq; Quoniam ipse super maria fundauit eum, Fatum,
& super flumina præparauit eum. Maria, Fluminaq; appellabo
(si licet) tot viros seruos eius, totq; labores, ac volumina, chartas,
& attramēta fluctibus, fluxibusq; obnoxia semper, nam Aquæ multæ,
populi multi, Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit,
Dominus super aquas multas, Ps. 20. Super quibus fundata qualis qualis hæc Lycei huius ma-
china surgit. Nūc verò mens in ipso fiendæ oblationis aggressu, strep. da iust: suggerit; Cum altus sit
Deus & lucem habitans inaccessibilem: Quis ascēdet in mōtem Domini, aut quis stabit in loco
sancto eius? Quis exiguum puluerem, vel multam imperfectionum saraginem throno statuet im-
mensa, pedumq; illius prouoluet, projiciet, expandetq; scabello? Quis tantam emensurare subli-
mitatem, quis tantum emetiri spacij, quis immensum valebit adire cacuminis? Certè homo
compositus Deo non poterit ei respondere vnum pro mille, Job. 5. At at quispiam secundum
cor eius cytharedus suppeditat, Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in va-
num animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo! Quare sitalem inuenero; adhibuisse
illum interuentorem, ac veluti paracletum, studij electio erit aquisissima. En Purpuratorum Pa-
trum maxime, tibi tali procumbo, te talem accedo, te prorsus huiusmodi dulcia veneror, tibi pre-
ces, vota que effundo mea, vt se: undus post Deum mihi fauorabilis, mihi benignus affulgeas. O
si Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis, Ps. 90. Tu, mihi
tanquam Angelus Domini, mentis meæ partem istam in manibus porta, Ne vnquam offendat
ad lapidem pedem suum. Tibi tribus dudum factis verbis, Do, Dico, Addico illum, vt supre-
ma eum stituas Numinis maiestati, qui de summa Cardinei Senatus specula affulges cum primis;
In caelesti illa Hierusalem Triumphatium Ecclesia Hierarchia Angelorum, Ordinesq; sic dispositi
sunt*

sunt, ut inferiores ab superioribus illuminentur Angelis. In terrestri hac Hierusalem Militantium Matre equum est eundem seruare morem Prælatos eius. Tu ex supremo huius choro quasi Seraph alter mihi creaturarum minimo, homini tamen, splendorum tuorum portiunculas impertiri aliquas ne dedigneris. Tu innocens manibus: Tu mundo corde: Tu non accepisti in vanum animam tuam: Tu non iurasti in dolo proximo tuo. Manuum innocentia tuarum, qua sacrificator Deo accedis, notissima esse decuit uniuerso Fidelium catui; sed illa nobis maxime innotuit Regularibus Canonicis, qui sub Protectionis tue clypeo positi practico quodam iure nunquam te, vel tuorum quempiam à recto deuiare tramite, nunquam Congregationi vel in minimo quòq; grauem, vel molestum fuisse nouimus, & prostemur. Innocentia manuum, quæ cum liberalitatis verè Regia munificentia iuuat inopes, fouit egenos, subleuauit oppressos. Mundicia cordis donum tui, vel aspectus ipse primus proloquitur quasi interioris animæ atrium nobile, cui maiestas, decorq; adiuncta sint in tesseram puritatis. Vaha Deus. Te in vanum non accepisse animam tuam Deus ipse innumeris in te collatis diuina liberalitatis muneribus commonstrauit. Quo namq; modo potuit in vanum animam accepisse suam is, qui ad quinq; Olimpiadas Orbem uniuersum penè moderatus est? qui Cælestem Militantis Ecclesiæ machinam Athlanti Urbano gloriosissimo Hercules Franciscus adiutor labarauit indefessus? Monstra hinc, atq; hinc edomita, prostrata, obtruncata hæresum, hæresi proximè accedentium, hæresiq; obfutentium Herculem te: maris indomiti Politici fluctuans bestia superata Iasonem te (verè magis) te Dauidem, qui Leonem, & Ursum, & Goliath prostrasti, te Noëmium qui grande cathaclismum Numine edocente, concedente superasti, qui Columbam tandem ramum oliuæ virentibus folijs gerentem emisisti, non reuersuram assimilem te comprobant, & euincunt in vanum non accepisse animam tuam. Ehem, inueni erga conuenienter, qui oblationem meam, Lyceum hoc, Elogia ista Triadi sistat sanctissima. Dicat autem ibi Cytharedus idem coronatus quo euentu, qua id felicitate futurum liceat ominari. Hic accipiet (inquit) benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo. Id (Eminentissime) illud unum est, quod opto, quod quæra Benedicat te Deus, Deus noster, benedicat te Deus: & metuant eum omnes fines terræ Ps. 66. quia in benedictionibus tuis mihi quoque, oblationiq; mea benedictiones datas, mihi, illiq; transfusas sperabo, & In Domino sperans nõ infirmabar, Ps. 25. Misereatur nostri Omnipotens Deus, misereatur nostri, & benedicat nobis, illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri Ps. 66. O' utinam. Tunc legitime subiunxisse tibi, mihi tue dabitur cum eodem Iesseo Psalte, Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem Dei Iacob. Optimos istos Patres, Canonicam hanc Lateranensem phalangem Generationem esse liquebit quærentium Deum, quærentium faciem Dei Iacob. Ex historia memorabo Seraphica (Eminentissime) sub Innocentio quondam tertio in visu ostensum esse Franciscum Diuinum illum Assisiatem Lateranensem labentem Basilicam humeris sustinentem. Innoua, Optime, innoua Fortissime, sub Innocentio Decimo veterascentem, innoua, visionem, Confortare, & esto robustus, tu enim sorte diuides populo huic terram Iosue 1. Agat illud idem nunc Barberinus Franciscus, quod Franciscus iam Moriconus egit, Pauper ille; Diaconus ille; Cardinalis hic, hic Sacerdos, agant utriq; utrosque circumcingente, circumplectente Deo. Decet id ex desuper tibi dispertitis ominari, sperareue donis. Insuper qui Vaticanum Apostolicum Bibliothecarius custodis supremo loco depositum à felicissima recordationis Patruo tuo Urbano amplificatum, adauctum, Volumen istud ex una nuncupata ab eo Sanctissima Triade benemerens in eo reponere, illac illud exhibere Deo, ut demum letus dicere queam Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuum Syon; quoniam confortauit feras portarum tuarum benedixit filiis tuis in te. Ps. 147.

IN

I N L Y C E V M L A T E R A N E N S E P R O P O S I T V M A V C T O R I S .

FREGIOS, illustresq; viros illos Instituti Canonici, qui post reformatum Ordinem in Frigidionaria Lateranensi Congregatione Orbi uniuerso effulserunt iunctim opere, verbo, scriptisq; fert animus Elogio aliquo exornare pro virium tenuitate mearum. Agnoui quippe Sancto dictante Spiritu cecidisse Dauid, In potentatibus salus dexteræ eius ps. 19. Quandoquidem salutem populorum dextera Domini adauctam medijs hisce viris, & cooperatores illos excellentes, eximiosq; extitisse certò certius liquet lucubrationum eorum euidenti testimonio: atque ideo potentes illos, potentatusue ritè appellandos venire: non quidem Potentes à seculo viri famosi, ut de Gigantum sobole illa dixit Chronista Moses Genes. 6. sed Dominantes in potestatibus suis homines magni virtute, & prudentia sua prædiri; nunciantes in Prophetis dignitatem Prophetarum, & imperantes in præsentis populo, & virtute prudentiæ populis sanctissima verba: in peritia sua requirentes modos musicos, & narrantes carmina scripturarum, Quod exarauit Ecclesiasticus cap. 44. Porro ipse exilitatis virium mearum apprime conscius Opus aggressus sum huiusmodi sola ductus in Deum confidentia Qui de tenebris facit lumen suum splendescere, & qui de lapidibus potens est suscitare filios Abrahæ dixi enim cum Dauide, Etenim illuc manus tua deducet me: & tenebit me dextera tua, ps. 138. Præstat autem hic ante omnia typum misericordis dexteræ, omniualentisq; manus eius producere, à quo ipse fiduciæ meæ occasiones, argumentaue sumpsit, quinque quasi digitorum eius formulas distinctim exhibendo, ut uno velut intuitu mens aliena mentem assequatur meam. Est igitur

P O L L E X

Mementote Præpositorum vestrorum, qui loquuti sunt vobis verbum, quorum intuentes exitum conuersationis, imitamini fidem. Ad Hebr. cap. 13.

I N D E X

Qui multos erudiunt ad iustitiam, erunt quasi stellæ in perpetuas æ ternitates, Daniel. 10.

M E D I V S

Qui benè præfunt Presbyteri duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo, atq; doctrina r. Timoth. 5.

A N V .

ANVLARIS

Suadeo te emere à me aurum ignitum, probatum, vt locuplex fias, & vestimentis albis induaris, vt non appareat confusio nuditatis tuæ. *Apocal. 3.*

AVRICVLARIS

Quis mihi tribuat adiutorem, vt desiderium meum audiat Omnipotens, & librum scribat ipse, qui iudicat, & in humero meo portem illum, & circumdem quasi coronam mihi? Per singulos gradus meos pronuntiabo illum, & quasi Principi offeram eum. *Iob. cap. 31.*

*Horum itaque digitorum, huiusq; manus, ac dextere meditatione, & impulsu non leui prouinciam huiusmodi aggressus sum, quia In Domino sperans non infirmabor. Ps. 25. Graue quippe onus subiisse ita non displicuit, vires ab eiusdem manus contemplatione toties innouans, quoties lassus in eam oculos mentis conuertisse eligerem. Non hoc loci congesisse in unum me profiteor illorum omnium Patrum Auctorumq; nomina siue iam fato functorum, siue adhuc & sera lucis huius perfruentium qui intra spacium hoc postremè reformati ad Frigidionariam Canonici Ordinis lucubrations edidere proprias, vel exactè perfectas manuscriptas reliquere in proximorum adminicula, & in proprij Instituti decus, & ornamentum. Neque item eorum etiam, quorum hic memoriam refricamus, opera omnia adduxisse credimus, quippe quæ multò plura & numero, & pondere extitisse vna omnium nostri propositi seniorum mens est, & prædicatio. Eos tantummodo exarasse exprimimus, quorum ad manus nostras deuenere euulgati Typographiæ ministerio labores, & quorum literarios vidisse factus contigit: adeo quod locus minime fieri debeat admirationi, & minus multò querere, si aliquorum hic non adsit memoria, quorum apud alios extant volumina, pleniorq; Auctorum cognitio. Vtique omnium optassemus hic contexuisse recordationem, qui Ordinis incumbamus iustis honoribus; verum longior intercapedo temporum, leuidensum in hac parte maiorum nostrorum studium præpedita quondam nobis ab Epidimæ morbo totius Congregationis, & consequenter bibliothecatum eius lustratio, dum Vistatoratu fungeremur; in huiusmodi nos impingere dithassum. Fortè alij (nec perperam præuidisse confidimus) multò instructiores, paratioresq; dabunt à Domino pro terra silicem, & pro silice torrentes aureos. *Iob. 22.* Interim totius Ordinis Canonici speculum maximi Patris Aurelij Augustini profitentis Auctores compingemus, qui testimonio Cathographico operibus præluxere, quod meditamur non prorsus imparati, maturabimus opus, manumq; dare enixius petimus quotquot terra est proprij Dogmatis profectus ad maiorem Dei, & Domino nostri honorem, & gloriam, cui soli Honor, & Gloria in secula.*

FACULTAS
 Perillustris, & Reuerendissimi D.
D. ALEXANDRI TROILI
 ANCONITANI
 Abbatis Generalis Canonorum Regularium
 Lateranensium.

VISA attestatione trium Theologorum nostræ Congregationis per nos deputatorum tenore presentium facultatem facimus Admod. Rev. P. D. Celso Rosino Casenati Doctori Theologo, Abbati, & Definitori, ut Opus cudere possit ad titulatum Lyceum Lateranense Elogia Illustrium Scriptorum Canonorum nostræ Congregationis, seruatis de iure seruandis: quin & ad meritum Obedientiæ illi accumulandum id ei iniungimus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. In nostro Collegio Sanctæ Crucis Casenæ Die 12. Maij 1647.
 D. Alexander Troilus Abbas Generalis.

D. Petrus Cima Archiprebyt. & à Secretis.

Lyceum Lateranense, seu Elogia Illustrium Scriptorum Canonorum Regularium Lateranensium, eorumq; Fasti Generalitij à Reuerendissimo P. D. Celso Rosino Casenate Abbate, Definitore, Theologo, omni Scientiarum genere ornato elaboratum, ac in viginti libros distributum, de mandato Illustrissimi, ac Reuerendissimi D. Petri Bonauenturæ Casenæ Episcopi, nec non Reuerendissimi Patris Magistri Michaelis Saxi Generalis Prouincię huius Romandiolæ Inquisitoris, ego infrascriptus magno animi oblectamento vidi, & perlegi: & tanquam Opus stylo facundo, & eminenti totum Ordinem Lateranensem, Decreta, Sanctiones, Gesta, Generales, ac insigniores Patres e tenebris obliuionis ingenti labore, diligentia, dispendio, & mira suauitate ad esse, & vitam reuocans, nec quidquam contra Regulas Sacri Indicis continens, dignum vt in lucem prodeat, Typisq; mandetur, hac mea attestatione, ac manus propriæ libenti subscriptione censeo, & approbo Casenæ Kal. Augusti 1648.

Ego Aurelius Masinus I. V. D. & Sancti Officij Consultor.

Imprimatur

P. Episcopus Casenæ.

Imprimatur

Fr. Io. Dominicus de Roma Vicarius S. Officij Casenæ.

Ouidij Lib. I. Fastorum :

Sacra recognosces Annalibus eruta priscis,
Et quo sit meritò quæq; notata dies;
Inuenies illis, & festa domestica nobis
Sæpè tibi Pater, sæpè legendus Auus.

Marci Antonij Bobbæ Cardinalis
Mutuatum.

Vestra ubi Lethæis facta incluta mersit in undis
Nomina molitur perdere tempus edax;
Æterno occurrit calamo, sed iure Kosinus,
Præsenti Patres vindicat interitu.

LYCEI
LATERANENSIS.

S E V
ELOGIORVM
LIBER PRIMVS.

AGAPITVS SCHIVS
VICENTINVS.

AGAPITVM Schium hominum memoriae suscite-
mus, qui viuens labore non pauco Litterariae Reipub-
licae eloquentissimos, ac propè diuinos Sermones
Diui Petri Chrysologi Archiepiscopi Rauennatis sus-
citauit. Quis verò est qui nesciat, vel mediocriter
ad declamandum instructus, quanti aestimentur vs-
quequaque breues illè quidem, sed supra omnem lau-
dis latitudinem admirabiles lucubrationes? Has per
annos fermè nongentos in tenebris delitescentes à blattarum, & tinearum
excidio ad lucis triumphum extractas litauit posteritati Agapiti erudita cu-
riositas. Quo id præstiterit vel ordine, vel tempore, ab eius liceat exci-
pere narratione ad Herculem Gonzagam Ordinis Protectorem in hæc ver-
ba. Quo fit, vt cum mihi quoque e Bononia Rauennam regresso non post
multos hos dies, quam à Beatissimo Clemente Septimo Pontifice Maximo
inuidissimus Imperator Carolus Quintus inaudita quadam adhuc, ac penè
diuina felicitate imperij sui insignia, ornamentaq; suscepit, sacratissimi
A pariter

pariter, ac eloquentissimi viri Petri Chryfologi Rauennatis Archiep̄scopi Sermones quamplurimi omni certè auro, gemmisq; pretiosissimis longè pretiosiores in manus venerint, non iniuria in idem auaritiæ crimen vocandus iudicaretur, si aut diutius clarissimis rebus tenebras obduci permitterem: aut nostros homines tam excellentis ingenij monumentis non sine magno eorum incommodo, detrimentoq; spoliatos, atq; orbatos æquo animo sustinerem: cum præsertim, vt quidam, inquit Sapiens, non plus vtilitatis afferat hominum generi abscondita sapientia, quam aut gemmæ reconditæ, aut inuisus, defossusq; thesaurus. Nam quis obscuro lucernæ est vsus, quod commodum, quæ vtilitas? si quemadmodum à Christo Deo Optimo, Maximo proditum est, sub modio, aut lecto, & non super candelabrum collocaretur? Ira enim natura comparatum est, vt res egregiæ quanto latius patent, tanto magnificentius naturæ suæ bonitatem mortalibus præferrant. Itaque ne ab ijs, qui sacris literis operam, ac studium dicarunt, aut illiberalis, aut inhumanus haberi iure possim, sed potius, vt quantum in me est, non solum mihi, sed etiam alijs profim; eos nunc demum Chryfologi Sermones in publicum proferre statui: quandoquidem in his nihil non eruditum, non excellens, non absolutum offendas. Tanta enim est huiusce viri diuinarum omnium, humanarumq; rerum cognitio, tamq; incredibilis, ac propemodum diuina dicendi vis, tantaq; copia, vt neminem satis admiraturum putem, cum eum viderit aureum illud eloquentiæ flumen effundentem. Nam siue occulta, atq; abdita diuinorum oraculorum sensa conetur explicare, quis hoc homine subtilior? siue cælestis, ac salutaris disciplinæ velit rationes reddere, quis illo scientior? aut ad v̄rtutem cohortari cupiat, quis ardentior? aut à vitijs reuocare studeat, quis acrior? denique vel caros viros contendat in Cælum laudibus eferre, quis grauior? vel in improbos inuehi, quis vehementior? Vnde non immeritò Chryfologus à nostris, & habitus est, & nominatus. Posuit autem Agapito tantus thesaurus occurrere, quem non fortuna aut cæca, aut ludens locupletem facere, sed virtus illustris, iugeq; rerum pariter diuinarum, pariterq; humanarum studium ditare gestirent. Quocunq; defferretur hospes bibliothecæ recipiebant ad horas, erantq; animo legendi auido volumina tantum speciosa, præsertim ea quæ manuscripta commendaret antiquitas. Moderabatur Portuensem Canoniam cum in pretiosam mercem huiusmodi incidit, primam, potiolemq; portionem offerrente viro non inerudito, cui per munus illud cordi erat plurimum placere liberalitati eius, quam nec irritè prouocauit. Cæterum quid studij impenderit in eo perficiendo, & perpoliendo ab ipso audiamus in nuncupatoria ad eundem Cardinalem. Cuius tamen, inquit, in perpurgandis, ac potius instaurandis hisce sermonibus incredibile dictu est, quantum laboris

ris

ris susceperim : propterea quod is codex , quem principio nacti fuimus , proximorum sæculorum inscitia quadam quasi rubigine ita cum sædatus erat , tum manūs vt nulla fermè in eo pars integra , atq; incorrupta reperiretur . Verum nos quantum ex antiquorum exemplarium collatione assequi potuimus , opem , auxiliumq; afferre conati sumus . Quare effectum est , nisi mea me fallit opinio , vt disertissimi huiusce viri scripta in pristinum iam ferè nitorem , nonnullis tamen exceptis restituta sint . Æditionem dedit Ioanni Baptistæ Phaello Typographo Bononiensi anno trigesimo quarto supra sesquimillesimum . Atque post septennium prodire iisdem Sermones ex Melchioris Nouesiani officina Colonia; de hinc Parisijs , & Antuerpiæ à Plantino , & Venetijs ab Vgolino , qui tamen parum æquè Agapiti nomen , opus , & laborem in eorum æditionibus suppræssere , cuius solo beneficio thesaurus tantus innotuerat orbi . Verum posteriores omnes impressiones mutilas suspicamur ex libro Roberti Bellarmini beatæ memoriæ Cardinalis de Scriptoribus Ecclesiasticis , cum Diuo Auctori Chryfologo attribuat tantum Sermones centum viginti duos , qui re vera apud nostrum Agapitum sunt centum sepruaginta sex , quibus & adiecit Sanctissimæ Archiepiscopi Vitam , stylo quidem præfso , & laconico , sed vsq; quaque veritati , & temporibus consonam . Agebat cum hæc moliretur Ordinis supremam dignitatem Rector Quinquagesimus apici tanto impositus , vt luceret ab ædito gloriosius omnibus , qui in domo essent . Nam cum pridem ex minoribus Magistratibus inculpate gestis Tertium Censoream potestatem exercuisset zelo armatus digno fortis , constantisq; viri ; fermè solus , aut saltem cum paucis iudicatus fuit , qui irrepenti paulatim laxiori disciplinæ murum opponere posset post Gabrielem Arboreum à Gattinaria , & Iosephum à Naue Veronensem , quibus immediatè successit . Atque ideo depositis etiam fascibus illis Portuensi iterum Academiæ redditur præses , quo inchoata ante Generalem Præfecturam reassumeret , adq; exitum omninò perduceret . Præter ipsam Sacrarum literarum cognitionem , qua facundè splenduit in contionibus ad populos , & in priuatis cohortationibus ad subditos , speciali prærogatiua fulgebat in fabricis ad dioptram curandis , inq; moribus iuuenum adamussim efformandis ; atq; ideo præficietur ampliori collegio ad vtraque hæc promouenda , quibus per sexennium non infimè iuuit . Videtur decessisse circa annum sæculi quadragesimum vix sexagenario maior .

Nouissimè de anno 1644. Bononiæ apud Carolum Zenerum prodire iisdem Sermones Beatissimi Archiepiscopi Chryfologi , in quibus illustrandis , expurgandis , recognoscendis atq; emendandis plurimum enituit studium , solertia , virtus , atq; pietas in ipsum Diuum , atq; in cōmunem patriam eorum Dominici Mitæ Sacerdotis , & Rectoris Imolensis , vt potè qui ve-

tutissimis manuscriptis exemplaribus additis, conquisitis, lectis collatisq; nulli sumptui; nulliq; pepercit incommodo, vt illos in natiuum decus restitueret, atq; splendorem, varijs eos augendo lectionibus, scholijs insuper atq; obseruationibus, atq; ipsius Chrysologi vita laxiore stylo ex eius potissimum operibus excerpta: adeo vt inter triginta & eo plures editiones hæc sola potissime commendanda veniat; quæ tamen fontem recognoscit, atq; profitetur ab Agapito nostro, & nos lubentes hæc memorauimus de docto, & nobis amicitia iuncto viro. Habemus igitur ab Agapito.

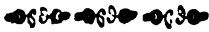
Vitam Diui Petri Chrysologi Archiepiscopi Rauennatis, quam præaffixit Sermonibus eiusdem, quos primum expurgauit, & edidit ad Herculem Gonzagam Cardinalem, Ordinis protectorem. Bononia apud Io. Baptistam Phaelum Anno 1534.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

AVsonio quondam latuerunt scripta cothurno
 Queis fudit sacras Pallas, & Hermes opes;
 Scilicet vt fuluum terræ sub rupibus aurum
 Delitet, & tumultum se videt esse sibi:
 Aurea sic Petri latuere volumina, verum
 Non tulit has latebras ingeniosa manus;
 Audit Agapitus, sacro mox Pneumate plenus
 Hæc ait, hæc oculis scripta videnda meis:
 Ferte citi calamos, & que iam longa vetustas
 Fadavit noster diluat ista labor.
 Dixit, & eximia vigilans industrius arte
 Incomptum sollers illico compsit opus.
 Currite florilegæ compta ad violaria mentes,
 Nulla alibi melius mellificauit apis.

5

ALEXANDER A TURRE CREMENSIS.

NT ER complures Lateranensis Ordinis, qui Præceptore Archangelo Mercenario à Monte Sancto Lycei Patauini Peripateticorum Dogmatum Professore Primario, Philosophiæ operam dederunt in Diui Præcursoris viridariana Academia, eluxit cum primis & dignitatis adiecto splendore, & virtutis publicæ testimonio Alexander Turrianus Cremensis. Adscriptus etenim clericali militiæ adhuc puer, post

præstitum triennale tyrocinium de more ad capescendas, & vsu confricandas Ordinis consuetudines, & constitutiones, Patauium transmittitur. Profecit ibi vsq; adeo in scientijs omnibus, quarum professio apud nostros est; vt vix initiatus præbyteratu ad Dialecticam explanandam in ædibus Beatæ Virginis de Passione superiorum mandato deportatus sit. Enituit autem in illo prærer robur, & soliditatem Doctrinarum scholasticarum, dictionis candor, & cultioris Latinæ, Italicæq; linguæ ornatus. Quibus præsidijs superi viam illi ad eminentiora aperuere, vt lucerna videlicet non sub modio litesceret, sed e specula ad nauigantibus per mare nouorum dogmatizantium esset vsui ad refugiendas syrtes, scopulosue cauendos, & ad anchoram in portu veræ Romanæ Fidei iaciendam, atq; firmandam. Siquidem per aliquot annos datus in concionibus populo e suggestu ad sacra Aduentus, & Quadragesimæ tempora; sic deinceps animum scribendo applicuit, vt nonum præssus in annum exierit de illius promptuario liber ille perquamclarus de Fulgenti Radio Hierarchiæ Ecclesiæ Militantis. In eo autem materias illas àplexatus, quæ pars vna, & fortè præcipua sunt cõtroversiarũ cû modernioribus nebulonibus hereticis in Põtificiã Dignitatẽ, & Sacrum Cardinum cætum impiè debacantibus; per quã auidè admissus est ad omnium in Aula Romana lecturam, & approbationem. Perstringit in eo sic aduersarios firmissimis Eloquentiæ verè Romanæ neruis, & absq; sordibus (quod aiunt) rudioris gymnasiolorum sermonis; vt qui inter exteros Germanos, vel Belgas, vel Gallos appetunt sibi parari sublimia Sacrorum Dogmatum obsonia mitioribus Musis, magisq; culto differendi mapario, vel triclinio; non vltra habeant quod oblatrare, quodue expiscari. Aperuit autem ille mentem suam, operisq; intentum finem Sixto V. Summo

mo Pontifici in hæc notabilia verba; Cum Ecclesiastici Principatus ornamenta ex altissimis illis Cælestium Numinum amphiteatris, ad hanc nostram cohonestandam Hierarchiam delapsa, animaduertentem detestabilibus infamiae notis inuri ab vniuersa conscleratorum turbidi huius æui Hæreticorum Phalange, quæ exulcerato animo pertentat Sacrosanctum Pontificiæ Maiestatis splendorem sacrilega improbitate obscurare; eo Pontifex Maxime, incitatus afflatu, quo Deus suorum Athletarum mentes dignatur impellere; sancta quadam audacia loco ferrei illius gladij; quem nobiliores Duces animi præstantia, virtutisq; amore, ad commune Christianæ Republicæ patrocinium distinguere soliti sunt; præfulgentem Verbi Dei mucronem omni gladio ancipiti acriorem, pro virili contendere in huiusmodi perduelles exercere. Quo factum est vt Sixto post annum e viuis sublato, successor eius suo tempore Clemens VIII. illum ad Episcopalem dignitatem prouexerit assignata Sponsa apud Cretenfes Ecclesia Scityensi, & Hierapetrensi. Præfuit clauo inter eos populos actuali administratione, corporisq; ac spiritus præsentia per complures annos, satagens sibi commissi gregis finitimorumq; salutis lingua, calamo, munij pontificijs, vitæ integritate; conuersationis innocentia. Nec tamen triuit absq; intellectus emolumento diem, nocta scilicet occasione post reliquos labores proficendi ad vnum græcam linguam ex domesticis vsu, & librorum indagine. Hinc & aliud eduxit commodum, quod pluribus summa industria, & non minori incomodo per longum conterminæ Græciæ tractum perquisitis operum græcorum voluminibus tum antiquorum Sanctorum Patrum, tum reliquorum Auætorum, fertum illud compegit, quod postmodum ex Orientali ad Occidentalem Ecclesiam se conferens vt Apostolica Lymina tandem aliquando præsens inuiseret, venerareturue, Paulo V. Pontifici obtulit, à quo adiudicata fuere digna, vt illis Bibliotheca Vaticana ditaretur. Eo item loci composuit luculentum opus illud materno Italico elegantiore idiomate cui triumphus reuelatæ Theologiæ nomen fecit, sexdecim libris distinctum de Animorum Humanorum Diuinitate pertractans. In illo flores tum Græcorum, tum Latinorum cum etiam Italicorum Poetarum excerptis, & pertractans Theologicas materias non mininū exornauit ijs qui tali idiomate scolastica pertractare affectant. Viam tandem vniuersæ carnis ingreditur sexa genario maior Veronæ anno 1622. Illum etiam scripsisse breuem narrationem de Almaricianorum Hæresibus, & concrematione editam in Bibliotheca Sanctorum Patrum Margarini Bignæi in secunda editione Parisiensi testis est Antonius Posseuinus Sacro apparatu in Appendice ad literam A. Nos illius manibus hoc attramentati calami tractu post vera sacra parentare debemus, qui aliquando Patauij dum Pontificia Decreta, Sacramq; Theologiam audiremus in Vniuersitate Viridaria-

na ab consilijs pijs, & hortationibus eius illac transeuntis flammis consignauimus decem magna volumina illa, quæ de Artediani Regis Thracum fida genealogia perscripseramus æstu iuuenilis Genij Hispanos æmulati Auctores Amadifiorum, Palmerinorumue. Opera ergo illius sunt.

De fulgenti Radio Hierarchiæ Ecclesiæ militantis. Romæ 1588. apud Vincetium Pelagallum. Lib. x.

Triumphus Reuelatæ Theologiæ De Animarum humanarum Diuinitate. Venetijs 1611. apud Iuntas. Lib. xvj.

De Almaricianorum Heresibus, & concrematione. Parisijs. Lib. I.

De Felicitate.

De Excellentijs Reuelatæ Theologiæ.

De Abissis Diuinitatis.

De Monarchia Dei.

De Principatu Naturæ, & Imperio gratiæ.

De AEconomia Christi.

De Matrimonio Christi cum Ecclesiâ.

De Cælesti Regeneratione.

De Merito, & Præmio.

De Potestate illarum virtutum, quæ ad martyrium inducunt.

De Sacramento Sacramentorum.

De Penis damnatorum.

De Triumpho Sanctorum.

De exacto regimine Prælatorum. Verum ista ab eo promissa nondum tractantur.

Leonardi Sarcij Bargæi.

Cum Pater æquoreis ueheretur Turrius undis,
 Et peteret Crete littora amica maris
 Ipsa superbifico gaudebat pondere pinus.
 Letaq; ceruleos ipsa secabat agros
 Arua nec undisonus rupit Neptunia remus,
 Ipse nec æquoreas sollicitauit aquas
 Vtilis occiduis spirabat ventus ab oris
 Sive aliqua & certum Nympha regebat iter:
 Eolus ingrato frenauit carcere ventos,
 Qui turbant nautas, præcipitantq; rates.
 Quin & fortè cauo quos iam dimiserat antro
 Et terras pelagus uertere posse dedit.

© ma.

*O magnum: placidi tunc littore sponte qui erant
 Et dulci somno membra sepulta dabant.
 Scilicet ethereis descendit somnus ab astris,
 Somnus, Latheis ipse rigavit aquis
 Ergo securus carpsit dum nauta sopores
 Et tenuit dulcis languida membra quies
 Caraque Nereidum duxit dum turba coreas
 Ipse ceruleis Nereus iuit equis
 Fatidicus Proteus summa caput extulit unda,
 Et cecinit blandis fata benigna modis.
 O felix auibusque bonis: tibi vota secundet
 Iuppiter omnipotens que tibi facta cano?
 O felix navis doctis fabrefacta magistris,
 O felix Cretæ sic pia regna petas
 Scilicet hic presul, quem grata ad litora vectas
 Non ne tibi officio premia digna dedit?
 Audin? vix quondam teneris egressus ab annis
 Exijt, ut puero tecta paterna tument,
 Vixque triennali dimittitur ille magistro
 Tyro, cum virtus regnat amica genis
 Ordine vita meat: Patavinas tendit ad arces
 Auditor veniens, unde magister abit
 Que tibi tunc Latie, Tusceque copia lingue
 Lactea? que labris gratia verna sedet?
 Iam stupet ambrosios mirata Academia fontes
 Iam stupet, & Pallas floridaserta parat.
 Tartarus Encellados recludat niger iniquos,
 Et licet in Superos asperet ora ferus,
 Impia Titanes partu vel terra nefando
 Fundas; tu mater mesta sepulchra dabis,
 Aspice, in incertas nunc descendit arenas
 Hic Pater, & Victor tela cruenta iacit
 Iam tonat, & miseros iaculatus fulmine partus
 Dissicit; auctori funera quanta mouet?
 Non ne vides, Ceosque tuos dirosque Typhones
 Fulminat, & cæsi tartara nigra replent
 Sic Vates. Navis vento tum vela secundo
 Implet, & accelerans litora amata tenet.*

LIBER PRIMVS.

Ioannis Matthæi Cariophili Cretensis

Si radium scribis totum nos ethera scriptum
Cernimus, & visu fallimur ambiguo.
Si radium vocitans totum describis Olympum
Fallimur unius nomine sub radij.
An quod fulgentes radios dum scribis olympi
Et radios radij irradiare cupis
Vnum terrarum radium sine nomine Xystum
Scribis fulgentem nomine fers radium?
Qui radios scribis radio fulgere nitenti
Inter Cælicolas, terrigenasq; mæres.

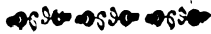
Gregorij Brunelli Mediolamensis.

Hereseos si quis perfida cupiat
Toxica, sincera medicare manu;
Quin etiam densas pelere tenebras
Si velit errorum, radios mutuet
Doctus Alexander quos rutilo vibrat
Ingenio: O quis quis Christi adum expetit
Militiam sollers imbuat acribus
His animum dictis, Dogmata fidei
Queis referat sacro numine percitus
Scommata deludens, quæ impia ventilat
Turba Acheruntheo percita spiritu:
Nunc fera Lerneæ reticent belluæ
Monstrifico rictu sibila, & inuide
Quod macule fedant, limpida Præfulis,
Vena repurgat Latio celebris.
Dulcibus ò quantum Roma liquoribus
Hisce debet; queis potuit perfide
Dira venena extinguere sobolis
Curaq; eluere heresum.

B

ALE

ALEXANDER MARINVS V E N E T V S.

IRANDVM propè est, vt in structura corporis gibbo turpiter deformata vis ingenij ad omnem musicam nati floreret. Siquidem illuisse vel luisse parens natura videri potest, cum præter omnem armonicam consonantiam membra compegerit, quæ claustra esse deberent animæ per cunctum armonicum tractum mirabilis. Solent certè gibbosi vocem graciliter inæqualem, & semper subraucam ab vtero matris congestare, sic videlicet concamerata compage ferente. Hic verò illam in omni dulcedine ressonantem obtinuit. Propter quod vtri que Musicæ datus, & vocali, & organicæ; in virum celebrem harum artium euasit. Apud Insuæres præsertim, & Venetos claruit notissima fama. reboantibus Sacratissimis Ædibus ad concentus illos, quosmira concinnitate, & dispositione aliquando ad viginti vsq; choros (vt aiunt) Musicæ præfectus perficiebat. Excitatis nanq; circumcirca, vel in fronte templorum tabulatis, & coassationibus omni peristromatum splendore ornatis ad sustinendū canentiū numerū, tantus fiebat posulorum cōkursus, vt maximè Diuinus cultus iuaretur, & pietas animorū, feruorq; ad sacra adeūda floreret. In machinis illis pulsandis, quæ vento per folles adacto, & reddito ad fistolas stanneas, vel plumbæas præ omnibus musicis instrumētis magis vocalia sunt, Organaue maio res nostri dixere appropriata voce genericæ huiusmodi speciei; tantavelocitate manus exercuit, tamq; solutis digitis percucurrit ligneas mēsas, vt vento ipsi par esse visus sit, & victor. Cremonensibus per plures annos gratus in ornatissimo Diui Clauigeri ad Padum tēplo; deinde Mediolanensibus, & Placentinis, tandem in patriam reuectus in ipso senescentis ætatis limine Venetos Patricios laudatores, & admiratores habuit ad vetustas ædes Diuæ Virginis de charitate. Edidit plures musicas compositiones Ecclesiasticæ Psalmodiæ ad omnes totius anni vesperas, & missarum solemnias binis, ternis, quaternis, quinis, & octonis vocibus concinendas. Gregorius Brunellus noster cum nobis deposcentibus musas ad carmen elogijs hisce exornandis addendum vocaret, ab Alexandro hōc exordium elegit. Vt verò soluta oratione æquè ac versu valet vir sequens, quod reddimus, amicæ virtuti testem elogium attexuit. Lusit indigno planè

planè spectaculo natura, dum intra flexuosi corpusculi angustias animum ad musicę numeros insigniter aptum collocavit. Neq; id absq; occulta Numinis providentia actum crediderim ostendentis posse etiam non bene modulata sub artuum compage ad modulos natum ingenium latere. Id etiam miraculo proximum, quod vox illa, quę gibbosi pectoris concamerata angustijs non nisi gracili, & infirmo spiritu auras pulsare assuevit, eluso nouercali naturę odio dulci, & valido sonore promeretur. Accessit pariter ad nobile tam deformis structurę prodigium noua quędam organa pulsandi peritia (recens hoc musicę artis inuentum plumbeis compactum fistulis, quę forticè per foramina concepto flatu, pressis quibusdam gradu sonoro, inq; ordinem digestis ligneis tesserulis concordi discordia gratum auribus concentum parit) hoc digitis modulantibus tanta celeritate pulsabat, vt manus citatissimo cursu attentos eluderet obtutus. Patrios lares aliquando deserens Alexander Antenoream urbem, & insubrię oras peragrauit. Peręgrinam virtutem mirabantur precipuè proceres, qui quoties stata hora templa pio ritu adeuntes lustrales effundebant pęcres, eorum pietas attendita sacrum melos aure hibens incrementa sentiebat, cordisq; cytharam per suspiria longa modulans gemitus aptabat in fistulam, atq; organi planctu pęcrente clamorem sacrum ingeminabat Alexandri symphoniam. Vigessimum quandoq; chorum mirabili arte direxit. Dixisses orbiculatum illud corpusculum supremo insidens choro reliquos tanquam orbes minores ad suos nutus tanta dexteritate trahere, vt Pitagoricum melos felici mendacio auribus propinaret. Demum post insignes virtuti, ac nomini acquisitas penes exteros acclamationes, ac pęcemia redux patriam reuisit, & relictis aliquot musici ingenij monumentis senex obiit sacer olor, Adriatici sinus Regina proprijs lachrymis parentante.

Quattuor Librorum varietates, mutas cantores appellant. Venetijs Anno Domini 1586. Lib. jv.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

R Eplet Alexander sacras dum cantibus AEdes,
 Atq; artem peragit, voxq; manusq; suam,
 Sic est calicolum Respublica fata tonantem
 O Deus en quanta temperat arte melos
 Quam iundt asiduo hunc replere sacraria cantu
 Et longa modulos continuare mora.

B 2

En

En properat gaudens factō velut agmine plebes,
Attonitaq; illos ebibit aure sonos;
Mox lachrimis culpas plectens condemnat abortes
Quis gerit humane conditionis amor,
Et mens insolito stimolata cupidine flagrans,
Inuicta cælos arietat usq; præce.
Cædat Alexandro primos Pelleus honores,
Ferro orbem hic rapit, sydera at ille chilij.

ALEXANDER TROILVS

ANCONITANVS.

I superfutura nulla essent argumenta posteritati (quæ certè supererunt plurima) quisnam, quantumue fuerit Alexander Troilus de Ancona, ex hoc vno licebit illud ominari, quod solo octodecim annorum spacio ad dignitatem eam in Congregatione ascenderit, quæ vno tantum gradu distat à suprema in Ordine. Is enim nobilis ornamenti euentus vt felicissimè gestus est sub nullo, vel saltem rarissimo exemplo post reformatum Ordinem; ita promerita proloquitur extraordinaria in viro, & virtutem sub ætate præcoci tanto magistratui gerendo aptissimam: eò maximè si addas, inter eosdem Anconitanos Patres floruisse illi seniores, ætate tamen valdè prouectiores, Serafinum de Carolis, & Celsum de Gratiolis Patritios viros & doctrina claros, & gestarum præfecturarum laude insigniores. Qua die Sanctus Carolus Borromeus Mediolanensium Archipræsul, & Cardinalis festiuo colitur in terris honore, ea ipsa is lineum colobium de manu Seraphini Merlini recepit anno decimo octauo præsentis sæculi. Grandeus vir ille gerebat tunc Portuensem Præfecturam, summoq; studio incumbebat in profectum eius seminarij, quod ab Prouinciæ Ecclesiasticæ Prælatis sibi creditum compingebat solerter in vnum, vltimum videlicet paternæ suæ sollicitudinis in Congregationem argumentum: & ante tres dies in solempni Sanctorum Omnium kalendarum Nouembriarum Canonica eadem clamide induerat binos ex Rauenatibus suis Benedictum Franconum, & alium illi parilem. Ab proximæ Dietæ Comitij traducitur cum ceteris condiscipulis ad Sanctæ Crucis Cæsenatense canobium, vt in anachorisi illa abundantius quietem potirentur. nouelli spiritus coagmentatricem. Vota distulit ex occasione aliquãtis per ea emittentem audiuit, & recepit Cherubinus de Gualdis Ariminensis vir doctus Adeodati Manzoni Abbatis vicaria potestate fungens. Præfuit disciplinae morum Sebastianus Cellus Cæsenas polens scientia, & probitate Sacerdos, cuius solerti diligentia debetur quod eodem tempore Logicalia benè excultis, ritèq; paratis exposuerit, vt in vtrunq; parati prodirent ex tyrocinio. Legerunt Censores in visitationibus Alexandrum, Benedictum, de quo supra, & Dominicum de Saffatellis Romanum, qui in
Viri.

Viridario Patauino cum alijs coequalibus excolerentur ab Petro de Magnanis Placentino scholas iam pridem ducente. In eum compacti Lyceum ex diuersis seminarijs potiores adolentes, de quorum prouectibus spes fidentior elucesceret, sub Cherubino de Beterris Brixienſe Abbate, & Definitore viro optimo; per ſummam mentis contentionem, perq; ardorem maximum Philoſophica inuaſerunt arcana, ex quibus proceſſerunt de more ſacris Theologicis perueſtigandis ſub diuerſo quidem gubernio, ſed ſub eadem diſcendi cupiditate, atq; proſectu. Ad exactum ibidem quinquenium Angelus Morbiolus Mantuanus Theologus Præſtantiffimus priuata illorum tentamenta recepit, & approbavit, publicisq; thæſum concertationibus præfuit, vt per poſtrema hæc vadimonia lauream, laborum præmium immarceſcibile, contingerent ex ſummo Congregationis Senatus conſulto. Distribuuntur hinc vnicuiq; onera deinceps ferenda iuxta munerum, qualitatum, geniorumue proportionem. Alexandro obtigere Ariminenſia ſubſellia ad Sanctum Marinum, ex quibus Naturalis Philoſophiæ Lecturam inchoaret cum adhuc leuites præiret à longè Sacerdotium. Sed ſupra puſillam ſcholam vernabant in doctore vires non refringendæ. Hinc diomedearum iuuentuti copioſè magis, magiſue prouectæ adſcribitur Magiſter. Verum quia emolienda quoquo modo videbatur diſparata illa ablegatio, remotiorue incolatus, præſertim in iuvene valdè ſociabilis; ideo placuit proceribus, vt Priorem quoque gereret. Abbatibus Anſelmo Semprierio, Tiburtio Boſſo, & Petro Pelizzono gymnaſium illud gubernat; quin & fermè Inſula tota ab illius pèdebat nutu, qui dextera te, & prudentia, qua ſemper ſuper ætatem floruit, non diſcipulos modo, ſed & patres ceteros, officioq; maiores, cætereamq; familiam dicto penè obſequentes haberet. Aſſumptus enim in viſitorem ſemprierius locum expediuit Boſſo, & hic vniuerſæ carnis viam ingreſſus ſucceſſorem habuit Pelizzonum. Illorum porrò omnium iugis abſentia auctoritatem Troilo conciliabat, & robur, vt reſidendi ſarcinam, præſidendi iura ex ſe ſe compenſarent. Exacto ibidem triennio, ad inclytos Portuenſes tranſmeat Theologica proſecuturus pandere, quo loci poſt conſeſſam auditorum ſuorum potioribus per nouem viros lauream, in qua procuranda plurimum ſolercia eius enituit, ipſe Abbas de Capite montis ordinatur poſt Celſum de Gratiolis. Subiacuit in ea trienniali gubernatione non leuib; infortunijs, quorum tanto acrior impetus obiecit ſe conſpicientium obtutibus, quantò prædeceſſoris præſectura vegetior apparuerat. Succeſſorem tamen habuit Chriſtophorum Scalomontium ſibi tunc valdè probatum, in cuius poſtea comparatione fælicem ſe præſulatū geſſiſſe videri potuit, ſiue obdirum morbi virus, quo ille afflictuſ continenter extitit, ſiue ob quiduis aliud inde excreſum. Scalomontio de viuis ſublato, vices illius fungi iuſſus eſt
vſq;

vsq; ad anni terminum. Conueniunt interea Patres ad Generale capitulum resignationis Atbizani Bononiæ: suffragium in illo ponit, & ipse capitularis socius pro anconitano collegio. Inter Ecclesiasticæ Prouinciæ idoneos ad Visitatoratus dignitatē per iura circumscriptus enumeratur, solusq; lectis suffragijs obtinet, dignè quidem, sed cui ante ascititia nonnulla præter ordinem iuere, in quæ consensere Patres in Religionis bonum intenti adhuc supra leges, & consuetudines. Fridericus enim Troilus ex numero eorum, qui à secretis Principum Sanctissimo sunt, ad aures, & corda nepotum purpuratorum, illos & in fratrem, & in ordinem beneficos inclinasse, inclinatos detinuisse iudicatum est: personam gesturus Alexander pro dignitate scientiæ, morum, aspectus, prudentiæq; laudibus pollens. Apud Ariminenses Academicum decus obtinuit Adagiatorum in quorum conuentu de somno aliquando aptissimè æstiuo differuit tempore: illud idem consulit Anconitanorum nobilis cohors caliginosa. Ex Proximo gradu post aliquot annos prouehente Andrea Fossa Generalatum resignaturo imponitur supremo illi culmini in Comitijs Rauennabus anni quadagesimi sexti Tertius ex Prouincia Ecclesiastica Abbas Generalis intra spacium annorum sex ab quassatis nempe per Thomæ Prouane zelum, sed non secundum scientiam, perq; vafriem, & rubiginem, politiæ canonicę iuribus. Cecinit tunc de eo Dominicus Valerianus infra reddenda poetica, & Carolus Bassanus sequenti Elogio.

Nil mirum, si celeri plausu, pernicipibus votis mille capitum vna sententia Sacræ cohortis Dux eligeris. Es Alexander. Soluisti hætenus calamo vtriusque Sophiæ nodos; discerpes & illos, quos Germanica Sphinx errorum filis contexere nititur. Nulli tuus animus non dominatus est loco in Orbe virtutum: extra illum refugit imperium, & solum in sublimi gloriosum exquirat triumphum. Præliatur, & nunc ò Roma, legio Aurelij Augustini aureæ Augustæ sub Aquilæ signo pro suæ religionis tutamine. Auium Regina aduolat Cælo certamina, nec timet, nec sub eius vmbra timentur fulmina. Sortes tamen ne fidite: Summo Ioui, & illa ministrat contra Gigantes. Cæterum Alexandri Troili siue vestes, siue mores spectentur, ex Aquila genitam Columbam, veteri abrogata paræmia, veritas fateri compellet, quæ sui ipsius nunc facit assertorem Carolum Cassanum.

Scripsit in Funere Alexandri Cardinalis Vrsini Ordinis Protectoris Orationem ad Angelum Cesium Episcopum Ariminensem. Arimini anno Domini 1627. apud Ioannem Symbenium.

De Fide, Spe, & Charitate libros nouem admirabiles ex Thologijs Scolastica, & positiua mox, mox, edendos.

Domi-

Dominici Valeriani Raueunatis.

INclyti, Alexander Fortuna, Trqylus armis;
 Tu quoque ALEXANDER, tu quoque Troilus es.
 Sed nihil fortune debes omnino, nec Armis
 Imperium virtus tradidit una tibi.

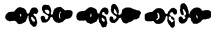
Idem alludens ad Aquilam Gentilitiam.

TAm benè tu Imperij fastigia Troile scandis,
 Quàm benè in excelsis nidificant Aquila.

A M-

AMBR OSIUS MARLIANVS PAPIENSIS.

ARRPTO calamo parentamus per præsentis Elo-
 gijthus , vel amomum Ambrosio Marliano, quod
 modo eius obitus nuncium acceperimus. Utinam
 musis litati propitio calore fibras incenderent.
 Ritè nanq; id supremi officij munus viro debe-
 mus, à cuius præceptis amicè monebamur, dum Ti-
 cini Philosophicis operam nauantes in ipso adole-
 scentiaè limine, in summo ipse templo annuas con-
 ciones haberet. Eo autem maximè persoluimus symbolum hoc, quo-
 niam & de Congregatione, & de Litteraria Republica benemeritum il-
 lum declarant omnia quæ scripsit, plura quæ orauit, aliqua quæ gessit quinqu-
 genarius in hæc castra, ferè septuagenarius in orbe. Excerptum ab hone-
 stis natalibus apud Papienses recepere intra viridaria, & seminaria ordi-
 nis comitia siue Anconæ, siue Mantuæ habita Theodosio Burla Generali.
 Ex cauta nescio qua prurigine aliquorum de quorū cortina oracula guber-
 nationis promebatur, immutauere illa tēpora formulas tā parendi quā dicun-
 di iuris in congregatione, ingesta prælaturarum perpesuitate, concessis fa-
 scibus triennialibus supremo Abbati, alijsq; nonnullis similis redolentiaè; vt
 ab ipso limine salutato Marlianum præmonerent futurorum euentuum, ad
 quorum se partem largiebatur. Formauere adolescentis animum ex
 trienni dolabra morum ad studia transmiffum Ludouicus Pauesius, &
 Honoratus Robertus Neapolitani Peripatetici, Seuerinus Mediolanensis,
 & Florianus Nanius Bononiensis Thomista. Haustos latices ex huiusmodi
 claris fontibus iussus promere in experimentum Doctoratus, portuensem
 scholam exornauit vario munere punctonum, thæsum, concionis qua latinæ,
 qua italicæ; atq; ideo in album prædicatorum relatus est Camillo Becio
 Generali decretum obsignante. Vicenaria perseuerantia virum exercuit
 Apostolico munere inter fortitiones semper vnas, semper similes quoad
 fructum boni operis, sed aliquando varias illi quem inanis gloriola, vel
 aura popularis pupugisset. Querentem verò non se sed Deum in anima-
 bus sculperere nihil sollicitabat humani, aut abiecti. Pagos æquè cumu-
 labat sermonibus, atq; Ciuitates, dumodo illos offerret seu Episcoporum
 vocatio, seu Generalium libitum, idq; non modo circa priores annos tan-

C

tæ

Dominici Valeriani Raueunatis.

INclyti, Alexander Fortuna, Troylus armis;
 Tu quoque ALEXANDER, tu quoque Troilus es.
 Sed nihil fortunæ debes omnino, nec Armis
 Imperium virtus tradidit una tibi.

Idem alludens ad Aquilam Gentilitiam.

Tam benè tu Imperij fastigia Troile scandis,
 Quàm benè in excelsis nidificant Aquila.

AMBROSIVS MARLIANVS PAPIENSIS.

ARRPTO calamo parentamus per præsentis Elo-
 gijthus, vel amomum Ambrosio Marliano, quod
 modo eius obitus nuncium acceperimus. Utinam
 mus litati propitio calore fibras incenderent.
 Ritè nanq; id supremi officij munus viro debe-
 mus, à cuius præceptis amicè monebamur, dum Ti-
 cini Philosophicis operam nauantes in ipso adole-
 scentia limine, in summo ipse templo annuas con-
 ciones haberet. Eo autem maximè persoluimus symbolum hoc, quo-
 niam & de Congregatione, & de Litteraria Republica benemeritum il-
 lum declarauit omnia quæ scripsit, plura quæ orauit, aliqua quæ gessit quinqu-
 genarius in hæc castra, ferè septuagenarius in orbe. Excerptum ab hone-
 stis natalibus apud Papienses recepere intra viridaria, & seminaria ordi-
 nis comitia siue Anconæ, siue Mantuæ habita Theodosio Burla Generali.
 Ex cauta nescio qua prurigine aliquorum de quorū cortina oracula guber-
 nationis promebatur, immutauere illa tēpora formulas tā parendi quā dicun-
 di iuris in congregatione, ingesta prælaturarum perpetuitate, concessis fa-
 scibus triennialibus supremo Abbati, alijsq; nonnullis similis redolentiæ; vt
 ab ipso limine salutato Marlianum præmonerent futurorum euentuum, ad
 quorum se partem largiebatur. Formauere adolescentis animum ex
 trienni dolabra morum ad studia transmissum Ludouicus Pauesius, &
 Honoratus Robertus Neapolitani Peripatetici, Seuerinus Mediolanensis,
 & Florianus Nanius Bononiensis Thomistæ. Haustos latices ex huiusmodi
 claris fontibus iussus promere in experimentum Doctoratus, portuensẽ
 scholam exornauit vario munere punctonum, thæsum, concionis qua latinæ,
 qua italicæ; atq; ideo in album prædicatorum relatus est Camillo Becio
 Generali decretum obsignante. Vicenaria perseuerantia virum exercuit
 Apostolico munere inter fortitiones semper vnas, semper similes quoad
 fructum boni operis, sed aliquando varias illi quem inanis gloriola, vel
 aura popularis pupugisset. Querentem verò non se sed Deum in anima-
 bus sculperè nihil sollicitabat humani, aut abiecti. Pagos æquè cumu-
 labat sermonibus, atq; Ciuitates, dumodo illos offerret seu Episcoporum
 vocatio, seu Generalium libitum, idq; non modo circa priores annos tan-

C

tæ

tæ prouinciæ in exercitationem operis perficiundi, verum etiam per acquiritum habitum absolutior factus. Ecclesias Diuorum Georgij de palatio, Afræ, Ioannis, Virginis de charitate, Disciplinæ, quam aiunt, Frigidiani, & Andreæ tenuit per quadragenarium concionem Mediolani, Brixie, Genuæ, Venetiarum, Parmæ, Lucæ, ac Vercellarum, in principe verò templo perannuam apud Papienses suos, Alexandrinos, & Dertonenses. Indulfit ætati duodenario lustro proximè, vt suggestui vale diceret etiam, si vegeta membra, suoq; plena oneri haud imparia se præstarent quæ ad extremum vsq; spiritum penè talia perseuerauerent. Lubuit verò refferre pedem, vt acrius vrgeret calamo nobiliora mentis meditata neuitquam distracto ad plura spiritu. Ædiderat ante annos decem opus, quod à vero Pœnitente inscripserat in quo animæ verè pœnitentis ideam adeo descripserat adammisum per varios discursus illam à primo die diluculo vsq; in vltimam vesperum dirigens inter pias exercitationes; vt commendabili vsquequaq; plausu receptum auctorem ad alia molienda haud animarit insulse. Interea vocatur ad partem sollicitudinis pastoralis subeundam Canonix Diui Apostolorum Coriphei, quam in Cælo aureo appellant, præpositus. Verum non omnia nos posse omnes ritè enunciatum. Facilitatem naturalis gènij in fomitem magistratus non peridoneè gesti habuit. Accademix quippe celebri, & ex varijs Congregationis ingenijs conflatæ seueriorem disciplinam imminere decuit, vt iuuentus intra leges exulta exlex non coalesceret. Ambrosium verò innocentia vitæ, solitudo ex studio, aliq; dotes haud cōmunes electorū suffragijs obtulerāt, & commendarant in simili ritu peridoneū. In fractione autem panis non tantus apparuit. Puduit tamen innoxiam alioqui bonitatem abdicare, sed fascibus iam colatis suariennis periodus permissa est. Hinc diluere potuit umbras, vel neuos magistratui illatos ex lenitate superflua per binos radios calcographis traditos. In eorū altero rationes illustrauit oblationū, que fieri solent ex voto Ticinensis Senatus, & Populi in Basilica illa celurea aduersus insperfas quasdam siue fuligines, siue caligines nonnullorum rem propriam, non iuris, agentium. In altero per quinque pijsimas meditationes descripsit sacros triumphos quinque sacratissimorum Christi Domini Iesu vulnerum breuiter, præssè, & ex imo cordis affectū. Hoc autem statim diffusum, & auidè exceptum nos & Rauennæ, & alibi pluries lectum ab communi refectione, commendatumq; non sine fructu, & vidimus, & letati sumus. Valuit in opusculo styli puritas simplicitas, & candor, atq; rerum deuota, aculea taq; affectus compassiui expræssio longe aliam terrenam viam, atq; dicendi genus ab illo quod varium, ac floridum adhibuit in veri penitentis imagine. Ibi enim per amenitatem non affectatam placere studens aduocauit pœtas castos, & castigatos quasi subsidiarias cohortes, vt non oblegaretur lectio etiam à

delicato,

delicato, & emunctæ naris lectore. Functus præpositura non minore cum sui tædio quam alieno, secessum quæsiuit siue studijs, siue quieti, cuius vel minimâ partem in regimine libauerat ex animo. Facta est autem ei facultas concupiti ad Sanctorum Naboris, & Felicis oppidi Luzani, & quatenus lubet ex coniectationibus arguere vtrisque finibus potitus est ad longam diem. Inde verò digressus aliquando Romam petijt, vbi & Theatrum Politicum euulgatum dicauit Antonio Barberino Cardinali, lucubrationem bonam, ac vtilem quam Luzanensi illi subductioni de integro debemus. Et qui in alijs exprefferat animi meditata op'e nobilioris sermonis Italici, in hoc opere latiam linguam adhibuit tanquam magnificentiore, & materiæ magis accommodam. Nequiuit tamen ipse per semet oblatione voluminis præsentem venerari Mæcenatem tunc Vrbinum properantem in Apostolicæ Sedis ditionem redactum. Quippe ex maiorum præscripto Roma digredi, licet extra tempus, & Neapolim commigrare iubetur, vt esset à sacris confessionibus nobilissimo Gynecæo almæ matris Reginae Cæli. Accidit autem id illi perincomodè, qui ad præstitutum sacrae Congregationis Regularium multis curatorum, aliorumq; complurium moralis legis, quam casuum conscientia nominant, lectiones haberet in ipsa Canonica pacis. Præstitit tamen obtemperare præsertim in re suapte natura, ac merito digna, in qua & postmodum ab supremo nouem virorum tribunali per integram auctoritatem confirmatus est ex Dieta Regiensi. Sed relabente anno sublatus est hoc anno trigesimo secundo currentis sæculi vir minoris fortunæ quam doctrinæ. Superfunt eius ingenij.

De vero penitente ad sacrum perfecticinis montem aspirante opus italicè. Ad Eminentissimum Ferdinandum Tabernam Sancti Eusebij Cardinalem. Papiæ apud Andream Vianum Anno 1611. Lib. I.

Breuis instructio circa oblationes, quæ fieri solent in Ecclesia Sancti Petri in Cælo aureo Papiæ. Ibidem apud Petrum Bartholum Anno 1614. Lib. I.

Sacri Triumphi Sanctorum Christi vulnerum descripti in quinque meditationibus Italica. Ad Eminentissimum Iacobum Cardinalem Ferram. Papiæ apud Petrum Bartholum Anno 1615. Lib. I.

Theatrum Politicum, in quo quid agendum sit à principe, & quid cauendum accurate præscribitur Elogijs, adagijs; emblematis, notis academicis, hieroglyphicis, & varijs historiarum monumentis insignitum. Ad Eminentissimum Antonium Cardinalem Barberinum Summi Pontificis Urbani Octauiani ex fratre nepotem. Romæ typis Francisci Corbelletti Anno 1631. Lib. I.

Incerti

I Mperij claras artes, & iura potentum
 Regnorum, Ambrosio sparsa lepore refers .
 Nominis excelsi splendenti Antonius Umbra
 Hæc tegit, Ambrosium fida tuetur Apis .
 Artem regalem, regali ornare patrono
 Ambrosiam & melli iungere nempe decet .

Eiusdem

D Eposæ antiquum terræ qui credidit aurum,
 Thesaurum arcanis condidit in tumulis .
 Aureus Ambrosiam sed qui liber aflat, & artem
 Regnandi, ingenua prouidus arte docet .
 Diuitias non condit iners, sed diuite censu
 Mentis opes auro nobiliore beat .

Gregorij Brunelli Mediolanensis .

F ortune varios discutiens casus
 Virtus, quæ proprijs fulget honoribus
 Gausa Ambrosij artibus
 Excipit proprio sinu .
 Te quamuis tenebris liuidus, inquiens
 Damnet, tu e tenebris expedies caput,
 Nec te perpetuo sinam
 Marcere inuidiæ situ ;
 Clarus luce tua nil opis indigus
 Externe, calamo pectora figere
 Docto vulnere liuida
 Dilectus superis scies .
 Nuuc magni Proceris te diademata
 Mirantur, celebrant te ora quiritum,
 Dum miro eloquia doces
 Mores, sceptraq; regere .
 Et quamuis placido lumina funere
 Claudentem populus lugeat, attamen
 Virtus te tua collocat
 Inter brachia Gloriæ .

AN-

ANDREAS FOTIA GENUENSIS.

VEBAT iam iam præceps in tumultum annus vltimus sæculi primi post sesquimillesimum longo fatiscens senio, iamq; in sublatum ab ostio lapidem incubabat; cum illi apud Regulares Canonicos contigit hespero gaudere splendidissimo, sub cuius irradiante lumine gloriosius quodammodo desijisse videretur. Cur enim hesperum illorum dierum non appellarem Andream Fotiam Genuensem, cum idem sydus hesperum, luciferumq; esse notissimum sit, nunc Solem subsequens, nunc antecedens? Hesperus ille quidem sæculi, cui parentabatur; eius, quod ex ovo erumpebat, lucifer futurus scientiarum, prædicandiq; verbi lumine corusco vndiq; conspicuus. Habebat Theodosius Rouescala Papiensis Generalis postremam sui regiminis Dietam procerum in ædibus portuensibus, cum in ea sancitum est die sextadecima kalendarum Maij de Ioanne Baptista Fotia Horatij filio in Ordinem acceptando. Qui Sanctionem curabant Patres adolescentem cognitum, per omniaq; tentatum, testabantur ornatum ijs dotibus, quæ non ætatulam cumulerent modo, sed quæ in viris plurimis, ijsq; religionem, ac doctrinam professis desideranda venirent. Usque adeo clarebat illa ab humanioribus scholis, & ab culta in crepusculis dierum pietate. Prorsus verò promotores vera locutos euicit exitus ipse. Siquidem ex Ioanne Baptista Andreas factus ad aras martyris Georgij ab Riccardo Crispo Brinatensi Præposito, iniecit se in vlnas sanctæ rigidi senis disciplinæ ardore illo animi, qui non tyronem, sed veteranum præsignaret: exforbebat tanquam suauitates asperiora quæque vigiliarum, victus, vestitus, & inter multos spiritalis manipuli novos commilitones, eosq; scelestos, operabatur tanquam triarius. Hinc sibi adeo optimum conciliauit Præsulem, vt ad Diomedis, verius, ad Virginis Insulas gubernandas proficiscens, itineris, vitæq; sociū Andreā secū asportarit. Erat Crispus inter Ordinis Primarios non sola probitatis minus fucatæ laude insignis, sed & scientia, & rerum gerendarum prudentia excellens, & ab exacto iam Censoris munere potestate florens; ideoq; in seiunctos ab continenti Apulia scopulos literariam Accademiā innouare, translati hinc atq; hinc iuuenibus, facile exorauerat. Vnum Ioannem Franciscum

Mas-

Massam Ticinensem eo in itinere, & incolatu comitem, & condiscipulum Andreas habuit ex Brinate, quorum etiam longam postmodum exercuit studiorum necessitudinem, donec dispar aliquando gubernandi ratio amariore reddidit animos, ferius tamen conueniendos. Quemadmodum ferro ferrum acuitur, sic & ingenijs ingenia facundantur, castigataq; æmulatio iuuentutis rheda animorum est, qua ad olympum gloriæ otius illos vehi contingit. Naturalium Aristotelis Acroasum interpretæ ibi audiuit Camillum Alegrinum Bergomatem, & Ludouicum Pauesium Neapolitanum. Exacto biennio Marcus Antonius Oliua, qui Crispo successerat in præfultu, Patauina illi scholam exorauit ab Antistitibus, eò vehementiore sedulitate, quo eius ingenium in conscribendis epistolis per annum sic exercuerat, vt pluribus, disparatisq; studijs eodem tempore norit aptissimum, quoue prænosset præsidium Genuensibus suis, ac decus excitari in iuvene paratissimum. Profitebantur tunc in eo clariore Lyceo summi Doctores Gabriel Penottus Nouariensis, Petrus Nicolaus Lucensis, Honoratus Robertus a Iuuenatio, & exterorum Marcus Antonius Otelius Vtinenfis Iurisconsultorum Coripheus. Nactus tantam vbertatem vorax scientiarum animus effudit se in cibos degustandos, & decoquendos auiditate, quæ captum ipsum penè præfocaret. Robustior tamen factus ex consuetudine, quæ naturam bonam non destruit, sed perficit; & quatuor illos sequi, atq; assequi, & alias ex se ipso scientias Græcorum in primis volumina, atq; linguam libare valuit, rem alteram altera non impediante. Anno sexto primæ decadis huius sæculi redimendus doctores theses publicæ concertationi submisit Ioannetino Aurix Equiti, Senatoriq; præclarissimo nuncupatas, quarum oppugnatores quot habuit, tot & laudum suarum præcones dimisit. Rudimenta concionum ponenti primus campum dedic Camillus Becius Casalensis Aquensium Episcopus, qui vt ex Ordine assumptus erat, ita Ordinem assumptum quoq; ad summa exoptabat decoris, ac meriti: & grati animi promens perpetua documenta, quot quot doctorum Congregationis offendebat, illos omnes à se adiutos, prouectosq; dimittebat. Vt iuuenem tentauit domestico examine in collationis modum habito, nihil sibi imponens, mox coniecit quod futurum erat, ex initijs illis debilibus ad apicem aliquando peruenturum præconibus emunctoribus assignatum. Dimisit quidem ab se quadragesimum illum, sed veluti præsentem, quicquid circa eum fieret edoceri per singulas penè ferias præcipiebat. Non se totus per ea exordia commisit præpotentibus verbi aquis Fotia, sed cautus, ac enatans periculum alti fluminis, viriumq; velut pauescens, atq; subdubius habebat. Vt tamen erecti erat animi meliorem conspectabat Cynosuram. Actis pascalibus solemnitatibus Antistes in filium dilectionis Leuitam mox Sacerdotio initiandum adoptauit, armavit monitis, animauitque;

uitq; ad vberiora messis beatæ metenda. Vix dictu credibile est quantus post hac assurrexerit, quam suavi clangore tibicen insonuerit, quamq; velocibus progressionibus inter illos, qui à primioribus locis dicerent, enumerari meruerit. Non is idem videbatur omninò, qui exiliter adeo inchoauerat. Sed & Paulus (liceat similitudo) manu ductus est cæcus in Damascum, qui postea Gentium Apostolus, Paradisiq; tuba insonuit clamore æternitatem metiente. Parauit se quidem aliquandiù Prior Genuæ studio in id collimato; sed altius illum parauerat. natura donis vocis, aspectus, illium, memoriæ, venustatis: diuturniusq; parauerat aquisita disciplinarum notitia: quòdq; caput omnium est, Sancti Spiritus vnctio, qua errantes, ac deuios ex Domini grege ad aulas reuocare satagebat. Potuit hinc placere Bononiensibus ad Euangelistam Virginem, Pisanis ad Equitum conuentum, Ferrariensibus, Ticinensibus, Ariminensibus, Vicentinis, Mediolanensibus ab summo illorum templo, & ex eodem facere satis Genuensibus suis proceribus, ac populo, quod pro multis valuisse periculis quis æquus iudex est, qui non videat, inspecto nempe gentis ingenio, atq; genio? Exitus certè huiusmodi nos ipsi testes extamus, qui eodem tempore sub Prioratus sarcina concionatorem ad Sanctum agebamus Theodorum. Arimineses verò contestata voluere propensi cordis viscera in clarissimū oratorem, illum ex Senatus consulto ciuitate donando, vt in publicis eorum tabulis adnotatum cernitur. Apud Ferrarienses, & Insubrum regiam dicenti fauere adeo Iacobus Serra Legatus, & Fridericus Metropolitæ Cardinales summi, vt diuturnioris ieiunij nulla extiterit dies, qua cibo carere verbi aliquando elegerint. Vnus Borromeus hominum, morumq; singularis diribitor, cordato, solidoue dicendi genere mirificè delectabatur ab furo, ostentationibusq; seiunctissimo: & qui Ambrosium Sanctissimum prædecessorem colebat impensius, iucundabatur lautius epulatum populum singula quaq; concione ex diuini Doctoris sententijs, & eloquio. Quandoquidem Fortia in Patrum lectione versatissimus suoptè genio Ambrosium, eiusq; dicendi vim, ac robur præ cæteris amplexari consueuerat, quod tunc maxime sibi vsu venire experiebatur vtiliter. Approbationem quoque mirificam retulit ex concionato Cæsenatibus Aduentu penes expeditum Michaelis Angeli Cardinalis Tonti iudicium, cuius beneuolentiam in summi lucri locum reposuisse iactasset, si Eminentissimum Antistitem diuturniore vita frui contigisset, cum & de Episcopatu eidem resignando non semel egisse narratum audiuerimus. Extant cultissimi, pariterq; docti Abbatis Grilli ex Casinatam Instituto epistolæ inter cæteras nobilium eius voluminum, quibus & gratulatur Andreæ suggestum Neapolitanum ad Spiritus Sancti, & posteritati testatam, ac commendatam linquit viri inclyti virtutem egregiam. Excreto ad apicem huiusmodi quid aliud deesse poterat, quam suæ ipsius

ipsius Religionis iudicium labores coronans , præmiaq; decernens pro merito ? Iuit autem lubens pia mater in promeriti filij ornamentum , insigni eum cumulans priuilegio iugem Prælationis continente titulum, & impleta decernente quæcunq; ex legis constituto necessaria requirebantur ad decus huiusmodi assequendum . Serra Cardinalis eius Mœccnas, & Ordinis Protector retulit priuatim Patribus de viro honestando , qui vt in doctos viros propensus erat , ita diligens in illorum mores inquirebat , ne patrocinareretur improbis sub doctriinæ cerussa . Diuisionis Apostolorum Abbatem primitus eum appellarunt : atq; hinc exorsi compotem quoque , Reipublicæ moderandę fecere assignata nobili præfectura Pistoriensi . Sed in fluminis modum aquas ex aquis fontium , ac riuulorum deducens , ceteros in alueū proprię capacitatis penè deriuauit, Abbas ad Sanctum Theodorum Genuę, Ordinis penes Summum Pontificem Vrbanum Octauum Orator, quem Generalem Procuratorem in curia dicunt , Visitator demum , atq; Commissarius . In Vrbe nodos præ manibus versauit sursum deorsum implicitos , quorum quo implexior solutio , eo speciosior exitus . Iudicauere Patres Rotæ in causa Capicotæ pro Congregatione : Andreas Brogiotus Sacrę Visitationis calcula tor dixit inter Gabrielem Penotum , & Anselmum Semprerium : Ascanius Ordeus postulatus locum retinuit , & infulas : Astulfus implendo triennio annuus succesit Viuolo . In agenda censura ex grafsantis Epidemię impedimento Canoniarum tantummodo medietatem adiuuit nõ interdictam , quod cessisse creditum est in non modicum detrimenti regulari disciplinę , atq; veteri Patrum instituto, dum noui ritus sensim inducuntur . Post hæc iterum Genuensibus suis datur Pręsul . Ab anno sexto Abbatiam illam moderatus in omnium oculis, & ore, ex nouis ædificijs, insigniq; bibliotheca Monasterio illi adauctis per Pontificium diploma Vrbanu Octauu Abbas generalis renunciatur successor Antonio Parmesano Rauennati , datiq; sunt ei per illud idem Breue collegę Visitatores Laurus Astulfus Ariminensis , Thomas Prouana Taurinensis , Michael Angelus Parpaglionus Nouariensis , & Iacynthus Fagnanus Patauinus . Quoniam verò id obtentum eo inter cetera intuitu est, vt laxiores, quę in Generali Capitulo cogendo fieri solent expensę obtruncarentur, iuxta instita per Procuratorem Parpaglionem penes Eminentissimum Franciscum Barberinum Protectorem ; hinc indicto conuentu ad modum diętalis Capituli Rauennę paucorum interuentu Pręlatorum per nouem viros assuetos reliqui Antistites emerfere . Ille post triennium resignatis inter fluctus feliciter superatos fascibus , Genuensi restituitur infulatu Theodoriano . Ibi Serenissimę Reipublicæ benè notus , & apud præcipuos Senatores polens propriorum talentorum splendore , ac gestorū magistratum testimonijs , cum per nouam sanctionem creuisset illa , Congregationem Theologorum erigere , qui pro sibi emer-

gen-

gentibus essent in consulendo ad præscriptum sanctæ legis, & ad conscientia rectæ Cynosuram; Fossa primus nominatur, & eligitur cæterisq; præficitur quatuor Ioanni Camoggio, & Noceto Iesuitis Sabilio Theatino, ac Poggio Domenicano. Tanti autem estimatam, tantiq; euectam virtutem quis non applaudat? Veruntamen propiora sunt pericula de cacumine: quippe quoniam plusquam arduum semper extitit opus rationes politicas, atq; iura principatum Euangelio concordare, arctareq; terminos regnantibus cum eorundem approbamento pauci, vel nulli assequi potuere. Inter tot tantaq; actuose Marthæ vir corporis animiq; dotibus insignis spartam etiam peruolutauit calami, ex quo prodire propediem cudenta.

In Librum Thobie Amuſſimi viri perfecti in genere suo. Lib. xij.

Item pentacordom charitatis. Lib. v.

Item Aduentuale, & Quadragesimale.

Afcanij Mullij Rauennatis!

Quis nouus AEterni pandit nunc præco thesauros
 Numinis, adq; poli sydera sternit iter?
 Que noua terribilis leges mirandaq; Regis
 Tuba canit, tantis insonat, atq; modis?
 Ast quid ego miror? Surrexit en aler alumnus
 Andreas Christi; nomina, gesta, docent.

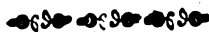
D

AN

ANGELVS GABRIEL

ANGVISSOLA

PLACENTINVS.

DOLEVERAT iam ad annum primum ætatis supra vigesimum Angelus Gabriel Anguissola cū Apostolorum Clericalem sobolem ineundam concepit: atq; ideo paratiore consultatione, firmioribusq; decretis rem serio attrectavit. De instituto vitæ nutabat, fluctuabatq; adhuc inter pietatis igniculos; laxasq; mundi illecebras, cum per colloquia Sigismundi Anguissolæ inter Ordinis Proceres tunc, atq; postea viri illustris manu quasi ducitur ad stationem querendam, adq; ratem in portu ducendam. Remearat is in patriam ab gesto magistratu, cum ob fundendas in gratiarum actione preces ad ædes Virginis Deiparæ, quam de Campania Placentiæ vocant, pergit, comite inter alios consanguineo adulescente. Inter eundum interrogat de profectibus morum, vitæ, conscientiæ, doctrinarum, deq; rationibus viuendi in posterum. Ut polebat autem penes illum auctoritate, atq; sermone flexit mentem aliud agens ad concipienda Religionis secessum, & Ascetarum abdita. Neque tamen iuuenis primos illos aperuit motus. Conuenere tantum, ex imo cordis commendandam rem Sacratissimæ Matri proximis in precibus. Animatur hinc ab oratione; sed dilata adhuc deliberatione discutit negotium intra se, atq; extra vario, pioq; opere de se ipso facit periculum. Tandem vocantibus superis porrigit manum, & lino stola Canonicus initiatur, votaue solemnia ab annuo præstito experimento reddit in manibus Barnabæ Gazolæ Prioris, Abbate Hyppolito Anguissola, & Generali Rectore Petro Francisco Riua Veronense. Quæ bona animi secum detulit naturalia, moraliaue perpolitam, & dolatam quodammodo, beneq; stratam viam purgationi reddidere, vt luctam minus vrentem, contumacemue senserit illam, quæ incipientibus quibusq; communis est. Disciplinis oratori Christiano opportunioribus mentem instructam adiecit ita, vt exorberet haud egrè quod ab anagnostis excipiebat. Hauserat quidem ante ingressum ab Augustino Clerico viro claro Diui Antonini tum Præposito, & ab Iulio Cæsare Arcellio Iuris vtriusq; Doctoribus vberem satis notitiam eorum, quæ ab Pontificibus, Cæsaribusq; promulgata legi consueuerunt in scholis. Atq; ideo non cecutiebat in disciplinis, quæ superinducebantur; famulatum nempe facultate

cultate facultati præbente, & obsequentibus omnibus Theologiæ in vestitu deaurato imperanti, ac varietate circumdatæ. Ut inter Sacerdotes meruit annumerari, meruit & inter Doctores; distulit enim sacrari Præbiter ad absolutum vsq; disciplinarum cursum. Hinc duplici dignitati duplices curas solito acriores imposuit, vt maiore innocentia viueret, vt imprætermisè doceret. Fecit porrò quod sibi decreuit toto vitæ curriculo. Moribus præluxit vbiq; & quocunq; in gradu siue prælatus, siue subditus, ingenio, lingua, calamo, manu æquè frugifer, æquè proficiuus. Integros annos quadraginta duos Placentinam Basilicam Diuo Patri Augustino nuncupatam excoluit sacrificijs, concione, oratione, prælaturis, præsertim vero iugibus sacris confessionibus sub omnium conciuum suorum oculis, hoc est sub nobili admiratione, laudeq; . Terna promotione Abbatiam illustrem, Gymnasiumq; eruditum moderatur per nouennium cultu, splendoreue vix immitabili, hinc modulantibus musicis, hinc increpantibus concionatoribus, hinc absoluentibus confessarijs, hinc Deum sub accidentium velamine dispartientibus Sacerdotibus. Magnificum templum vix confluentes capiebat animas. Subsellia inclyta psallentium, sacrarij repositoria egregia eius ingenij inuenta, & architectura, piorum largitiones sunt ab illius lingua, & operibus excitæ. Triginta millium librarum eius monetæ summam reddunt, quæ monasterio aduenere, seu libere donationis, seu pij legati titulo per ipsius ministerium. Eandem summam æquant, ac superant quæ in temporalium bonorum administratione præstitit, tam delendo antiquas æris alieni tabulas Romæ, Venetijsq; quam noua aquirendo immobilia bona monasterio. Quod supererat temporis ab oratione, lectione, & charitatis operibus totum dabat exercitio manuum mirabilis ingenij acumine, dexteritateue exequendi. Horologia, siue solaria, siue quæ rotarum artificio diem in suas notas partes secant, indicant, ac tinniunt, siue quas pulvereas clepsydras vocant absoluebat vnus excellentissimè. Thecas sacris reliquijs asseruandis ex omni pretiosa materia ligni, metalli, lapidum, sericorum: imagines cereas, aliaq; huiusmodi plurima componebat, plasmabatq; supra quam exponi possit concinnè. Fontium insuper, ceterorūq; spirituum machinator erat eximius. Cum verò hæc Placentino Collegio, hisq; similia plura præstiterit, perpauca admodum alibi posuit, quod tamen non ei vitio verti potest, sed virtuti, ac laudi, qui scilicet duo alia vixdum monasteria suo conuictu dignauerit, quod omninò rarum in viro præsertim grandæuo. Insula, arq; Tremitana sexennis incolatus, Parmensis verò annui sedes fuit, hic Abbatia, ibi Prioratus insignibus honestatus. Iuuentum, & robustiorem ætatem non excusauit à suggestu; quin nec pepercisset senio, ni alibi industriam eius legasset Congregatio minorum fascium adiectione. Quo tempore Diomedæas incoluit, euangelizauit per sex qua-

dragesimas oræ illius populis, in qua pridem fuere notissimi Frentani, Daunij, Iapigij, Larinates, Sipontini, & alij; adeo captui gentis sermones accommodans, vt in vbere animarum fructu maximè quesito inuenerit æqualia mentis piæ solatia, & bene compensatos labores. Reuersus in patriam idem præstitit Parmæ, Burgi, Castri Argenti, Ponti, Rossilioni, Placentiæ, & alibi. Insuper ne genus quidpiam esset laboris, cui industriã suam non commodaret, per septem annos scholam eodem tempore habuit. Dialecticam per biennium, item & moralem Theologiam, quam casuum conscientiæ appellant, per aliud biennium in Insula interpretatus est. In Cathedrali quoq; Placentina per duos etiam annos Præbendæ Theologalis lectiones habuit, ac per annum in Basilica Augustiniana Sacrum Codicem, quem Scripturam dicunt, exposuit. His igitur animi dotibus vixit in omnium ore, & oculis, vnos aliquando expertus ex suis ob æmulationem aduersarios, quos tamen æquanimitate, prudentiæ, ac tolerantia fregit. Cum Parmensem Abbatiam postremo gereret, anno priore gubernationis expleto quietis amans fascibus abdicauit se; atq; ideo ab Nouemuirorum supremo magistratu in Diæta Regij Lepidi congregata priuilegio honestatur amplissimo illo, quo soli de Republica egregiè meriti coronari assueuerunt sub perpetuæ Prælaturæ titulo. In Generali conuentu Arbizani enumeratur cum primis inter candidatos Visitatoratui, dum scilicet it vox communis necdum ad actum vocata in meritum, & consultationes aliquorum non desunt Procerum; sed aliud tandem terminari visum est, ipso nil pensi rem prorsus agente. Scripsit aliquando super Hebraico Numismate, quod Magher, seu Scutum Dauid, & Abraham attitularunt, Italicum Cōmentarium. Sed quoniam superstitionem, seu olere, seu fouere præsertim apud populos faciles, amuletisq; deditos Numisma videbatur; licet alioqui respicias, sacrasq; exponeret subtiliter, doctèq; commentator religiosus; ideo per Sacros Quæsitores reiectum est. Bonorum operum, dierumq; plenus decessit Placentiæ anno quadragesimo tertio huius seculi circa kal. Iunias. Ab eius ingenio promanarunt

De Laudibus Sancti Caroli Cardinalis Borromæi Oratio habita Placentiæ. Ad Serenissimum Ranutium Farnesium. Placentiæ apud Alexandrum Bazachium 1619. Lib. I.

Iter spirituale ad Sanctum Bethleem, & peregrinatio in spiritu ad Sacrum Præsepe Incarnati Verbi, Manuscriptum italicè, valdeq; pium.

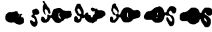
Gre.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

Vatum Phebi parens huc ades, & mihi
 Mentis nubila disijce,
 Illustra ingenium lumine candido,
 Et vis excitet enthea.
 Hoc plectrum, hanc cytharam Deus
 Da versu lepto, & pio
 Laudes egregij scribere Prasulis.
 Ingenuis animi bonis
 Hunc ornat pietas numine dextero,
 Visq; interrita pectoris.
 Adscripsit soboles inter egregias
 E quisnam hoc melior viam
 Virtutis tenuit, quem variabilis
 Sortis, nec fera perpetis
 Livoris rabies à studio auocant
 Celestis Sapiencie:
 Doctrina, eloquio, moribus, & fide
 Fulgens eminet inclytus.
 Hic mundi strenuus perfida gaudia
 Miles fregit, & expulit,
 Ostenditq; viam, qua Bethlemitica
 Flens mapalia spiritu
 Inuisas lachrymis crimina diluens,
 Et cordis tabidam luem.

A N-

ANGELVS PUSTERLA PLACENTINVS.

APHAELI Rigolo seniori ad onera gubernationis publicæ inter Placentinos Canonicos Regulares obeunda suceffit Angelus Pusterla, prout & illum ad viuum exprimebat virtutum fulgoribus, ac merito. Licet enim intermedijs dignitatibus ab illius occubitu in eandem semitam dirigeret se Ioannes Placentinus quintum Visitatoratu functus, tamen periodo expleta vitæ locum florentiori reliquit, prout desuper ordinabatur. Redemerat stola Ordinis adolescentem Pusterlam Rizolus cum Tertium dux maior nostras cohortes anteiret, & cui auctor Sancti propositi extitit voluit quoq; & præstes esse ad præclarissimas quasq; animi dotes assequendas. Hinc tanto viro admonitore strictissimam vitæ rationem primo sibi asciuit statim quidem in tyrocinijs obductionibus, sed & arctius deinde in eo stadio, quod præsbiteratus decorem præcedit: & sub huiusmodi cecceritatis genere obcaluit adeo super illecebrarum cõtemptu vtnihili facere vniuersa videretur præter ardua, atq; difficilia de quorũ virtus gaudet incolatu. Eodem doctore statim ac ab soliditate scholæ missum habuit fugestus gloriam æmulari cæpit, non eam quæ inanis ex aura tenui populorum est, sed eam quæ coronæ immarcescibilis præmium est charitati. Magistram natiuam propensionem ab initio sequitur, mox illam perficit præceptis, & exercitio adeo, vt vel minima annorũ intercapedine potiora quolibet maiore ieiunio obtineret vrbium auditoria viam adhuc sternente Rizolo qua missionibus, qua officio. Per has virtutis semitas gradienti obuia fit Congregatio collatione dignitatum Ordinis tanquam in præmij cuiusdam speciem, quibus non obices inferre integrum duxit, cum per eas ab cursu non remorari permetteretur. Porrò quænam expectarentur ab eo ad declamandum electo, quantum haberetur, aperit synchronos Matthæus Bossus, in ea quam de amore literarum, modoq; discendi epistola dedit ad Hyppolitum, & Leonardum ardentissimo Christi tyrones. Quod verò, inquit, tu Hyppolite scribis de Angeli Patris ad hos nostros Rauennates accessu euangelizandi causa, gratum mihi admodum est. Veniat exosculandus millies, & venerandus omni hora iste mihi Pater. Veniat ardentissima in Ecclesia tuba, & verus Angelus, hoc est legatus, &

num

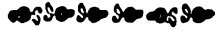
nuncijs Christi, quæ ethymologia eius nominis est. Paratum illi auditorium erit effusum, & vastum, quod frequentem, & auidam coronam excipiat. Acuat in scelera sagittas, & tela: strictam, & bis acutam veritatis, atq; virtutis exerat cuspidem: celestibus omnes illiciat odoribus perpolito suo, atq; aureo ore: sic & quos velit secum habeat in Euangelio socios; de nostris eidem erit quisq; illi minister. Hæc quidem ille de prædicatione in Vrsiana Archiepiscopali habenda. Sed multo adhuc clariora sunt, multoq; fortius ad viuum sublimitatem eius exprimentia quæ de eadem in Diui Petronij apud Bononienses profert in responsiua ad ipsummet Pufferlam in hanc formam. Quibus verbis tibi respondeam Angele tuo isto nomine, & nominis ethymologia certè dignissime non faciliè mihi succurrit. Vincit enim humanitatem omnem nectarisq; dulcedinem sancta, & perbenigna tua erga me charitas, & vt mea ad te desint efficit verba; & si amor quidem, & reuerentia tui magis, ac magis semper exuberet meq; incendat. Qui ò quam libenter tantopere inuitatus, atq; rogatus, si per valetudinem mihi liceret, ad te venirem spectaturus oculis quæ de te audiuntur opera mirabilia, atq; sanctissima, exauditurus & voces tuas illas, quibus cum bonos excitas ad probitatem, atq; virtutem, aut diuinas laudes enarras, aut Sanctorum gesta concelebras, nihil est omninò suauius, atq; beatius: contra cum excandescis in scelera, notasq; flagitia, tum quidem tonitrua refers, ac fulgura, vt & Angelus pacis simul, & belli fulmen possis meritò vocitari. Et optimo quasi iure id tibi conueniebat Angele vt vastam intra istam Diui Petronij Basilicam curaturus ab animorum languoribus quos Bononia habet infirmos, vt Cælestis ille Angelus quondam ad probaticam piscinam descendisse Betseyde legitur, claram Hierosolimis quinq; porticibus, & geminis lacubus, sanare aridos, cæcos, & claudos ibi iacentes. Sed ista tam gloriosa spectare meo ex voto, consilioq; non pendet, cæterum diuino ex nutu, atq; permissu, qui sapienti suo humana disponit, & moderatur arbitrio, & aduersus quem neque consilium est, neque prudentia. Quod si vires tamen aliquanto firmiores ille mihi præstiterit, me Angele protinus Bononia tecum habebit. Sin minus, propter eundem etiam, qui nos per tristia ista erudit, & beat exultantissimè tolerabimus, himnis, & odis illi nihilominus gratulantes, atq; psallentes. Vtra autem mihi succesura sit vel prospera, vel aduersa quidem validudo ipse nescio satis. Ex die comperta ipsa res fiet: habet enim longas semper, tristeq; periodos febris ista, quæ ortum ducit à flegmate; neque miseretur ante sexagesimum fermè diem, si non stirpitis conficit, quam si me confecturam audieris, ora vt fiat inde transitus mihi fælix ad vitam, qui vt cæteri omnes, sic vnus ego ingressus sum mundum ad mortem, & occurrat illius mihi gratia, & miseratio, qui pro me tulit etiam crucis opprobrium.

Vale,

Vale, & in Domini palestra miles animose decerta. Regij. Hæc serio de viro scribebat Bossus testis omni exceptione maior, si candorem animi, si morum integritatem, si vitæ sanctimoniam ab feruili assentatione alienam dimetiare. Ex his licet coniectari quantus ubiq; fuerit, & quam eloquentiæ forma floruerit. De gestis in ordine magistratibus, deq; methodo in illis exercendis plura edicat historia. Nos quartum visitatoratu honestatum memorabimus sub generalibus Hieronymo Barifano Taruisino, Syluano Mauroceno Veneto, & Gabriele de nigris Vincentino, & per hos proximos gradus ad summam vsq; præfecturam ascendisse. Semel atq; iterum hanc obuit, annis videlicet septimo, & vndecimo post sesquimillesimum. In his contigit illi sæliciter tres colonias describere primus, Tolentinatem Sæcti Catherui in Piceno, Sanctissimæ Trinitatis in suburbij Mutinæ apud in subres, & Eugubinã Diui Patris Vbaldi in cliuo môtis apud eadẽ ciuitatem. Interfuit quoq; præpositus Mortariensis cum deducta fuit Papiensis præclarissima ad Sanctum Petrum in Cælo Aureo, quin & pars maxima fuit cum Hieronymo Bossio Mediolanense Abbate Sancti Augustini de Placentia, & Baptista de Tortis Papiense Sancti Epiphaniij Præposito. Decebat enim Sanctissimum locum sacratissimis pignoribus Magni Legislatoris Aurelij Augustini decoratum per peculiare, notabileq; viros recipi, dum à Canonicis Regularibus Mortariensibus ad Lateranenses obseruantiores transmigraret. Tandem vix sexagenarius obdormiuit in Domino Abbas Placentiæ. Scripsit

In Euangelia quadragesimæ conciones duplices; has superioribus annis custodiebat Atthanasius Arcallius Placentinus summo zelo. Lib xj.

ANSELMVS TANZIUS MEDIOLANENSIS.

VM hæc alma dudum Orbis vniuersi Imperatrix
 Italia exterarum nationum armis impeteretur, &
 quateretur, hinc Gallis, Theutonibus hinc, Hiberis
 inde præualentibus, atq; imperia figentibus; pacis; &
 verè quietis amore flagrans Anselmus Tantius Late-
 ranensibus regularibus Canonicis se gubernandum
 in illorum instituto tradit: vt videlicet Deus, à quo
 Sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera,
 daret seruo suo illam, quam mundus dare non potest pacem. Mediolani
 claro loco natus auxit natiuitati splendorem probitate vitæ. Originem à
 nobili illo, cum primisq; pio viro Petro Tantijs ciue Mediolanense ex Ge-
 nuensibus claris genitoribus tanquam fratris nepote trahere videbatur, ex
 illo, inquam, Petro qui anno quarto post quatuordecim centenaria huma-
 næ salutis sub ipsis reformationis Frigidionariæ incunabulis monasterium
 Diuæ virginis Casoretanæ excitauit, heredemq; suum instituit. Hinc
 traducta quodammodo benèuolentia dogmati Canonico animari videba-
 tur. Florebant tum apud nostros ex eadem ciuitate viri illustres zelo regu-
 lari, ciuili prudentia, doctrinarum possessione Seuerinus Calchus, Hierony-
 mus Bossus, Simon Aliprandus, Cosmus, ac Desiderius & alij. Quo fiebat,
 vt exemplis domesticis, non excitatus, qui nunquam obdormiuit so-
 mno malo; sed roboratus, stadium curreret tanquam brauium com-
 prehensurus, non in incertum pugnans, neque aerem verberans. Ex am-
 bone populos iugiter docuit lucroso animarum exitu. Sed adhuc frugi ma-
 iori futurus, opus meditari cæpit, quo naturam, qualitates, conditionesue
 temporalium bonorum ob oculos poneret, & solatium in aduersitatibus
 propinaret; cum alieno operi, at illo quidem eximio, animum applicuit, vt
 auctoris eminentissimi probatissimo nomine lectores attraheret, & pon-
 dus lectioni conciliaret rationum pondere, sententiarumq; varietate,
 Transtulit ex latino idiomate in maternum italicum quinq; libros Seuerini
 Boetij viri consularis de consolatione Philosophica, illosq; Ioanni Iacobo
 Tantijs Fratri dicauit. Alieno opere ad omnem perfectionis ideam elabo-
 rato veritatem solatiumue alijs suadere, atq; infundere magis satagit, quam
 sibi gloriam ex proprijs ingenij liberalissimi factibus aucupari. In eis partes
 E om-

omnes exacti translatoris expleuit sensa ad vnguem prosequūtūs, non verba; quippe qui multa eruditione floreret, & exactam poeseos cognitionem possideret, quod potissimum liquet in ipsa metrorum Boetij transportatione, cum nullibi coactè sed naturaliter fluens, Musas Italicas maxime sibi domesticas demonstret mutato semper carminum genere, vt ipsum Severinum in hoc quoque imitaretur. Hos eosdem libros deletis ferè, & absumptis copijs ex diurnitate temporis, nullisq; nostrum formas calcograftorum opera amice reuocantibus ad præsentis sæculi limam, transtulit Ludouicus de Dominicis postulante Carolo Quinto Augusto atq; mandante Cosimo Mediceo Florentinorum Duce sub anno quinquagesimo superioris sæculi apud Laurentium Torrentinum. Quin & post annos duodecim id ipsum præstitit Benedictus Varchius Florentinus clari nominis scriptor, vt est apud Michaelcm Pociantium in cathalogo scriptorum Florentinorum, & ex Veneta æditione transacti anni sexagesimi secundi. Labet hinc deducere quanti volumen faciendum tantoties excitatum, & quam amplè Anselmi iudicium commendandum, cum infælici eo sæculo rem tam egregiam elegerit. Extabat ipsæ inter viuos Anno Domini vigesimo quinto post sesquimilesimum. Est illius

Seuerini Boetij de Consolatione Philosophica Translatio in italicum Idicma. Mediolani apud Augustinum de Vicomercato Anno 1520.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

Nobile qui quondam mesta testudine carmen
 Prompsit flebilibus modis,
 Qui Sophiam Latio fecit sermone miscentem
 Tot solatia fletibus;
 Hetruscis variat Latialia verba susurris,
 Funditq; ambrosium melos.
 Fallax terrifico si obducit turbine vultum,
 Sors vel nubila congregat,
 Squalida perpetuo madeant ut lumina planctu
 Et curæ extenuent gētas,
 Hæc lege, discussis remeabunt gaudia curis,
 Et mestus fugiet dolor,
 Qualiter ingenti dum verberat aera flatu
 Nubes discutiens Notus.

A N-

ANTONIUS MISEROCHVS

RAVENNAS.

V A M malè inter se conueniunt quæ Antonius Miserochus egit, quæque scripsit. Illa quidè quã multa, quam varia, quamq; grandia, hæc verò quam breuia, quam exilia, quamue extra magnificas voluminum formas. Immo quam bene inter se conueniunt, Antonij Miserochæ acta, scriptaue: quam armonicè calamus, & digiti, manus, atq; mens coiere; cum de perferendis aduersis breuiter quidem, & summarie, sed vtiliter scribens, quæ in se ipso fuerat expertus per epilogum cumulata sinceriter expressit, & absq; fuce. Quis electricem applicet manum ad lata spacia occupantem stuppam, dum pondere præualens, ac splendore aurum minora implet, sed maiora perficit? Neutiquam eruditorum lucubrationes calamo mensurantur arundineo: ab auraria pendent trutina, & sacrarij lance expenduntur. Quis nesciat omnium sæculorum, sed huius maximè morem, quo sententia Anaxandidæ apud Atheneum in cæna Dipnosophistarum implecur aduersum vberrimas quam plurimorum diuites, voluminosasq; chartas? Quam Liricus præco Venusinus in hanc expressit formam.

Deferat in vicum vendentem thus, & odores,

Et piper, & quidquid cartis amicitur ineptis;

Ne miserabiliores proferamus accessus, & infeliciores conuectiones ad lardarios, sardarios, & casearios. Non ambulauit Antonius in magnis, neque in mirabilibus super se; sed sicut ab lactatus est super matrem suam, ita retributio in anima eius, cum profitetur non minima esse, quæ bona essent, nec magna, quæ mala. Pauca scripsit; sed proba; ideoq; vt prior dedit, sic retributum est ei: quia quæ feminat homo, hæc & metet. Dum Constantius de Vecchis Mediolanensis Rectorum Generalium quinquagesimus novus Congregationem Lateranensem moderaretur, Antonium enixè per Conciues Rauennates locum depræcantem, in nostra iura admisit longa cathedra ex vetere more probatum. Annum ipse agebat ætatis circa sextumdecimum sobriè educatus inter honestas honestioris familiæ fortunas, promicabantq; compositæ, & ad frugem satis dispositæ mentis indicia, quæ adolescentem retrusere in quadriennem inchoatiuæ partis caminum, quo ad progressiue methodos tanquam vas auri solidum efformaretur, perfe-

tionem suis loco & tempore adepturus, & contenturus. Disciplinis deinceps Naturalibus, & sacris attributus est in arena gymnastica disceptator vsq; ad sacerdotij affecuti tempora, tum enim per Generalem Synodum aperta sunt labia eius ad enunciandam Dei laudem in Euangelicæ veritatis explicatione atq; præconio. Ex facta sibi concionandi facultate tum demum proximius agnouit Canonice vitæ praxim egrè feruari posse ab illo, qui sibi tantum viuere posse putaret; cum illa ex mixto quodam Actiue, Contemplatiueq; dudum oborta, tum etiam similibus incrementis insisteret. Iuuit propterea methodum ad eos vsq; dies sibi ipsi feruatam permutare ad aliena cōmoda: & qui voluntario prorsus silentio sibi ora obligasset etiam in permissis gymnasiorum certaminibus, ne ambitiosa quadam iactantia ostentationem ingenij faceret; decreuit scientifico mugitu in speciem bouis tritulantis alienas aures opplere, aliena pectora halitu calidior fouere. Hinc commendantibus promotoribus magistris, qui taciturnitatem non ab stoliditate tardioris ingenij, sed ab electione sanctioris voluntatis labendi nimium suspiciosè intimè nouerant originari; ad Dialecticam profitendam assumptus est, eodemq; tempore ad probationis alumnos instituendos. Prior huiusmodi regiminis executio suasit Maioribus illum ad efformandos mores aptissimum exemplo præsertim vitæ patientia, & taciturnitate ab ipsa penè natura factum, à quo ætas abijceret incommoda senectutis frigescentis, & opinosum temperamentum, virtutibusq; moderatū induceret veri rectoratus igniculos. Diuturnior verò prorogatio affabrè pleraq; docens experimento comprobata, catechisis perfectissime apicem pectori eius imposuit, secundum quam initiandos ordini aut deterreret, aut animaret; initiatos verò nouis, & castigatissimis indueret actibus. Arduum Magistratum, sed charitatis vndiq; luce scatentem duodenni perseuerantia gessit ob omnium oculos versans, in omnium ora constitutus. Ab illo ad Prælationem translatus est per vniformia eligentium suffragia nunc Præpositus Imolensis, nunc Tolentinas, vsq; dum iactis maioribus fundamentis, etateq; confirmatus, & auctoritate Abbatie Portuensi apud suos Rauennates præficitur. Dignitates huiusmodi ad virtutem ornandam inducæ, adq; concinandos labores exactos, in semina conuertuntur angustia, & ærumnarum. Siquidem cum circa publicæ administrationis iura dissentire cogeretur à potentioribus alijs, neq; tamen tempori cedens tutò se dissimulare posse arbitraretur; palam sæpius causa sua in cassum perorata, absoluitur à Prælatione, præualentibus in ministerio impotentibus aduersarijs, & in ordine subditorum redactus ablegatur in extrema Montifferacis in Crætenfi Monasterio Virginis Deiparæ sacro. Æquanimis tollerantiæ robur acceptiorem reddidit Congregationi virum, reuexitq; in pristina cum fegnore; dum peruicit inter humilia subiectionis dissidentium à se prælatorum
opi-

opiniones, suamq; perduxit in sententiam, qui inter alta dignitatum suspi-
 caretur auctor rebus innouandis. In quantula illa exilij multa opusculum il-
 lud composuit quod de tollerandis aduersis, & de falsa prosperitate malo-
 rum inscripsit. Atq; hoc pacto ab mali conditionibus bona eliciunt serui
 Dei, quorum cura non venter est, sed animę salus. Italicę scripsit, &
 præse vt expeditius per omnium manus opusculum peruolaret, quo omniũ
 pectora indigere putabat. Et cum rerũ experientia probatarũ narraret histo-
 riam, sed non historicę; nullibi tamē lapsus est, vt Cinicę carperet quęquam,
 inuectus in vitia, non in homines. Stoicę potius causam egit, quatenus Stoica
 dogmata Euangelicę veritati famulari possunt. Administrationi restitutus nil
 antiquius habuit, quam se totum dedere patrio amori, ab cuius fece perpur-
 gatus, & vltus Canonicos per virtutis dignitatumq; iter direxit, vt illa vna fe-
 rerent, hisce pluribus colligerent publicum decus, & ornamenta. Hinc
 non semel iuniores, posteriusq; Religionem professos, neq; adhuc Reipu-
 blicę attingendę introductos, sibi præponi curauit, præcipuę vero Seraphi-
 num Merlinum, de cuius seueriore disciplina bene conscius, ominabatur
 Congregationi optimę cessurum illo administratore. Neque prudenter
 præudentem sefellit exitus ipse, vt satis alibi prosequemur. Ex huiusmodi
 minimę, vel saltem minora sibi curantis, arte Rauennatum suorum animos
 sic in sui pelle exit amorem, admirationemq; rapuit, vt ad hęc vsq; tempora
 non insigniter tantum nominetur, auribusq; ac mentibus exterorum Por-
 tuensem ad Academiam studij causa accedentium instilletur, & resonet;
 sed etiam eius vel dicta, vel facta auctoritatem faciant, atq; in exemplum
 adducantur perenne. Nos quidem ibi Philosophicas, Theologicasq; scien-
 tias erudito Auditorio aliquando interpretati, acutissimas, plerasq; solidasue
 viri sententias, flammea dictoria ab gubernantium Abbatum ore prolatas,
 & exceptas admirati, reueritiq; sumus intimę. Nec dubitamus illas perpe-
 tuo duraturas, ac memorandas, dum traditione quadam descendunt à Pa-
 tribus in filios spiritus, atq; nepotes successiuę exceptas cum plausu. In-
 terea temporis Camillus Becius Casalensis in Abbatem Generalem iam
 promotus ab Comitibus Rauennatibus anni millesimi quingentesi octuagesi-
 mi octauo diplomate Potificio in idem regimen prorogatur per aliud trien-
 nium, nouo quidem quoad Congregationem exemplo, neutiquam tamen
 eidem inutiles, si tanti viri solertiam, egregiamq; industriam attendamus
 magis, atq; gubernationis exitum ipsum, quam fundamentalia Ordinis in-
 stituta, inuiolabiliter vsq; tum obseruata, si annualem casum Petri Francisci
 Riue Veronensis excipias mera ex necessitate obortum. Quare cum per
 eandem Apostolicę auctoritatis sanctionem Gregorius Quartusdecimus ca-
 ueret, vt quatuor Collegę Visitatores in Ordinem redigerentur, solaq;
 tantum Generalitia potestas firma perduraret, coacto Cremonę Generali
 con-

conuentu anno nono ante quintum decimum sæculum expletum resignantur Constantius Villanius Laudensis, Aurelius Turrianus Veronensis, Iacobus Rouellius Venetus, & Sigismundus Anguissolius Placentinus, illisq; subrogantur Calixtus Mazzola Vicentinus, Theodosius Rouescala Papiensis, Riccardus Crispus Mediolanensis, & Antonius ipse Miserocha Rauennas. Censoream illam potestatem exercuit per quam intrepidè, non modo in malè feriatam iuuentutem, in subditorumq; mores deprauatos animaduertens vbiq; sed & in Prælatos ipsos non ex Constitutionibus gubernationis habenas moderantes. Ex pluribus vnum deceat excerpere ad insinuandam constantis pectoris firmitatem, & prudentis maximeq; cauti iudicij robur. Cum Neapoli sub ipso visitationum tempore decumberet prægrauatus multiplici ægritudine euidenter contracta ex oneris sarcina, longoq; & difficili itinere; atq; circa aliquot casus tum (vt accidit) ab Generali dissentiret, nonnullas scripserat epistolas ad Generalem Ordinis Procuratorem Romæ dirigendas, quibus & negotiorum seriem, & opportuna remedia exprimeret, punctaq; difficultatum; & propriæ opinionis fundamenta declararet, contraria expungens. Has cum adhuc apertas super abacum Generalis Rector ad illum inuisendum ingrediens reperisset, suspicatus quod erat; oculo accurrit, ac manu, vt minutim legeret, vno verbo ægrotantem Collegam interpellans, vt sibi lectionem permitteret. Tum ille repentinus, ac velox exiliens, e lecto, viresq; trahens ab ipso animi ardore, & interturbauit lecturum, & scripta ipsa recuperauit, acriter opponens, aculeatèq; se inspectore haud permisurum, vt pernicioso exemplo descenderet ad posteros Generales Rectores mittere manum in messem alienam. Religiosum Primatum ex necessitate gubernationis introductum, ne acephala, vel anarchica Congregatio esset; in Tyrannidem prolabi facile posse, si vnius tantum libito res vniuersa permitteretur. Collegam se esse, atq; ideo datum, vt staret pro re publica, non vt placita implicita, aut implicata sequeretur, ac penderet à nutu. Librari ab suo officio quasi à sacro Tribunitiæ Potestatis Magistratu Consularem eius impotentem potentiam. Hæc quidem ille & cum eo Generali, cui feruerent spiritus, neque zelus desset. At fortè non absuit ab Antonio moderamen inculparæ tutelæ. Opportunum certè censerit potest, quoties quis censura castigatur perita, atq; fideli, quæ nihil profano superstitiosoq; obsequio concedat, quod sæpè est in beneuolentijs pestilens, & alienum à recto. Et si verò in administrandarum rerum ritu aliquando dissentiret; honore tamen & publico, & priuato legitime præueniebat supremum Magistratum, incontaminataq; inter illos seruabatur interior charitas, cuius non vri facibus piaculum vtriq; læthale reponebatur. Si quæ duriora, ad concoquendumue difficiliora occurrerent, priuatis sessionibus euentilabant ad polluendam apud alios diuersè

uerſæ ſententiæ ſuſpicionem. Vixit poſt functum Viſitatoratum ad quin-
quennium, eius etiam temporis maiore parte abſumpta in aliorum guber-
natione, quæ probatæ illius virtuti in omni couentu offerebatur. Decef-
ſit anno vno ante ſæcularem Milleſimum Quingentimum Rauennæ Leo-
nardo Giraldo à Mondulfo Abbate, ſepultuſq; eſt cum patribus ſuis. Quã-
ti illum facerent Rauennates, quibuſue exercitijs conciuēs, & Concanoni-
cos occuparet clarè poſteritati teſtatum reliquit Gabriel Paſcolus in eo li-
bro, quem de vera hominis effigie italicè attritulauit. Dum ſibi vberrimè,
& conſtanter complaceret ſuper diſciplina Seraphini Merlini de clauſtro ſe-
uerè ſentientis, complanauit illam eius virtuti viam, quam ille poſtmodum
citiffimè cucurrit, & ſuper cuius ſemitas inculpate, vt ſatis creditum eſt, no-
ſtro æuo triumphauit. Nec dubitauit ſe Antonius exhauctorari, vt aucto-
raretur iſte in ſpem maioris, meliorisq; frugis. E contra aduerſabatur Am-
broſio Prođano viro alioquin cordato, & docto, eiusq; methodum decli-
nauit in omnibus ex corde. Superſtat ex eius calamo.

De tolerandis Aduerſis, & de falſa proſperitate improborum. Lib. I.

Leonardi Sarctij Bargæi.

Lugubris extincto ſleret dum mater alumno,
Atq; ſinum largis mæſta rigaret aquis:
Et ſocio Elyſios optaret funere campos:
Et Superum duram ſollicitaret opem:
Diceret & ſæuis crudelia ſydera dictis:
Et ſleret tardos ire relicta dies;
Ah modo curarum abruptis iactata procellis
Angitur, & pectus triſtior A Etna premit:
Ah moritura ſuper crudeli funere luget,
Ah ſibi ſanguineas iam minitata manus,
At cum de erumnis, que m ſcripſerat ille ferendis
Aſpiceret librum, tum dolor oſſa ſubit.
Vix illum mortis tanto vicina periclo
Perlegit, ſubito cum dolor omnis abeſt.
O mirum: Viduo qui infixit pectore vulnus
Ille ſerè vitam perdidit, atq; dedit:

Aucto.

Auctoris.

Dum canit exequias feralis bucina tristes,
 Et reboant mæstis æra repulsa sonis:
 Et pia dum luget, cuiq; Ravenna parentat,
 Et queritur Parcas esse relicta malas,
 Scilicet Antoni tristes dum soluit honores,
 Et cineri illachrimans dona suprema facit;
 Qui pius aduersos docuit sufferre labores,
 Qui paupertatis perleue fecit onus;
 Ite ait, ò qui fortune ludibria nigra
 Sentitis miseri, quos mala dura premunt:
 Ite ait, utimini aduerso quicumq; fritillo,
 Nec venerem infelix sed iacit illa canem,
 Ite ait, & vestro Patri exornate sepulchrum
 Floribus, & violis lilia mista date.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

Ilias Augusto depicta est cortice quondam,
 Et clausum in palea totum Heliconafuit:
 Phebus in exiguo rutilans lucebat achate,
 Illic facundum pollice mulsit ebur:
 Pala simul, visusq; mihi est mera fabula cortex,
 Fabula ab Aonio concelebrata choro:
 Ampla sed in paruo dum cerno dogmata libro,
 Dogmata non sunt hæc fabula visa mihi.
 Illic Zenones, illic Senecæq; loquuntur,
 Et stupet Eleum Stoica turba sophos.
 En vario que iam lusit fortuna rotatu
 Cartis, & parua mole sepulta iacet..

APOS

APOLINARIS CALDERINVS RAVENNAS.

RE GNORVM, Principatumq; Iura apud nationes
 quascūq; omnes, in quibus literarum cognitio florue-
 rit aliqua, Scriptoribus semper subiacere diuersis.
 Plausibilis namq; materies, & auribus semper arrectis,
 cordibusq; patulis recepta lectores inuenit siue ocio-
 sos, siue curiosos, siue honesti, vel vtilis, aut dele-
 ctabilis sequaces, qui illam deperiisse patenter de-
 monstrarint; atq; ideo multiplicare Auctores, qui de
 illa egerint. Nullus tamen postremis hisce temporibus inter tantos com-
 parandus venit. Cum Ioanne Botero Benensi Abbate Sancti Michaelis
 clusarum. Vir etenim pietate animi pariter atq; doctrina instructus, euul-
 gatis decem libris Italico dictatis idiomate ad Volfangum Theodoricum
 Archiepiscopum, & Principem Saltspurgensem, breuiter, ordinatè, distinctè
 sucosè, clarè quicquid de tam insigni, præclaroq; themate pertractari, & à
 Regibus, Principibusq; viris cognosci operariuè poterat complexus, nil
 de illo vel intentatum, vel ieiunum omnino reliquit. Quin & vices pluri-
 morum miseratus, qui totos se incautè commitebant lectioni auctorum da-
 mnatæ memoriæ Nicolai Machiaueli, Ioannis Bodini, fortassis & Corne-
 lij Taciti; alias ingressus semitas, quibus omninò fundamentis, quae me-
 thodo vera Regnorum Iura & instillari, & addisci, & in operationem de-
 duci possent plenissimè comprobauit; monstraq; auerni illa de loco apud
 cordatos deiecit. Verum de tanto viro alij plura æquissimè. Huius pro-
 uinciam nobilem gloriosae conatus Apolinaris Calderinus Rauennas ad-
 miratione complexus, in illarum lectione adeo sibi primum compla-
 cuit, vt frequenti quodam vsu non modo continuus ipse eos proterreret;
 verum etiam & alijs proterrendos (si quibus nō innotuerant sub primis illis
 cussionis Temporibus) suasor officiosissimus accederet, apud eos præfer-
 rim, qui præfecturæ alicuius sapore inspergendi essent: deinceps verò,
 quoniam lectio placens æstum mentis excitat, & estus in conceptum, & in
 fæcturas erumpit, Boteri studia, ac mentem quodammodo emulatus supra
 eiusdem libros cepit ampliores sermones, quos discursus dicunt, extende-
 re. Paucis enim verbis plurima perstringens ille, & molem maximam sub
 breuibus periodis amplectens, atq; coarctans, (vt illorum est consuetudo,

F

qui

qui præcepta scribunt) ampla reliquit spacia, quæ occuparentur, si qui post se futuri essent, qui latius res ab illo præstius tactas ampliore prosequi calamo arbitraretur. Erat Calderinus suoptè gænio viuus, & alacer, quem diuturniora studia magis exacuere, præsertim circa politicę gubernationis neruos, & axiomata. Quippe ab educatione sæculi ad Religionis æraria secum detulerat longam, vberemq; supellectilem ab mitioribus excultis disciplinis comparatã, cuius ope, & in Acroases Phisicas, & in Agiographa Diuinorum sese immiscere, & ad decus vsque laureæ pertingere pronum habuit. Verum ijs insistens semitis, super quibus non adeo fræquentes obseruabat iungi sibi ex Ordine Comites, triplicia Aristotelis Moralia, fortèq; Politicã vigilijs triennialibus exercitationē priuatã voluit; quam Platonis de Legibus, & de Republica libri, Xenofontis Pædia, Senecæ, Plutarchi uè elaborata condirent. Historicos insuper auctores triplicis præsertim idiomatis Græci, Latini, Italici summa contentione versauit: ex quo postmodum factum est, vt ab Boteri lectione veluti prouocatus, vel ex perrectus in scriptionem eruperit vberem. Tenacis enim beneficio memoriæ suppeditantis exempla, & multa, & egregia ad assumptum thæma quodcunque de facili ab negotio alioquin arduo extricabat se, allecturus tamen omnino, lectores. Quoniam vero instabat vt proficius dignosceretur populorum maxime moderatoribus, recentiora magè quam antiqua, vt potè in disuetudinem ob temporum varietatem dilapsa suscipiebat, promebatq; euenta. Neque hæc indignationi obnoxia Principum, de quorum actionibus aliquando minus laudabiliter iudicium erat proferendum, constantem virum detriuerè quominus (procul tamen ab omni liuore, & amarulentia) ab instituto desiliret. Sub centenarij sigillo numeri Sermones huiusmodi Politicos terminauit, quos in tria, vt ipsemet in proemio primę partis testatur, partitus est volumina: sed morte præuentus vnicum tantummodo euulgauit; cetera post eius obitum hinc atq; hinc distracta interiere, fortassis & apud laicos consanguineos conseruantur. Scripsit autem antequam Ferraria, & Principum Arestinorum Principatus ille in ditionem Ecclesiasticę possessionis deueniret, vt colligere est ex discursu vigesimo sexto, eoq; postremo primi voluminis, & eo fermè tempore, quo inter Allobrogum Regulum, & Heluetam Rempublicam primum sædus ictum est, vt ibidem habetur. Ab typis Mediolanensibus prodijt primo Apud eruditos, & nobiles magne Ciuitatis apprimè notus, & inter Inquietos illius Accademicos adnumeratus: dum interim cum populo ex suggestu fræquens, & facundus ageret, insubrasq; Ciuitates alias in quadragessimis excoleret.

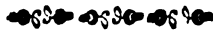
Est igitur ab eius calamo.

De iuribus Principatumum pars prima ad Decem libros Ioannis Boteri Serenissimo Parmae Duci. Recussa Bononia apud heredes Rossij anno 1609.

Lib. I

AR-

ARCHANGELVS PONA VERONENSIS.

DESIDERARI fortasse à quoppiâ nec, infulsè potuisset in Archangelo Pona Veronense ingenij solidioris firmitas, floridioris elegantia, nequaquam. Verum vltima vitæ periodus ab illo omnem leuitatis criminationem, dignosue commēdat ausus, & meliora concupita. Patre orbatilabilem, & omnis impressiois admissariam ætatem direxerat Patru institutio, & cura, viri seuerioris serulo, & doctrinarum non gregiarum. De anno quinto huius, in quo agimus sæculi ad Diuum montis Donici carceratorum protectorem Leonardum inter neophitos ordinis adscribitur sexdecim annorum adolescens Iosepho Semperuiuo admissore. Perfectionis Religiosæ studium incendit facile præcordia iuuenilia nullo pridem plena possessore alieno. Hinc celeritate gressuum supra ætatem stadium sacrum dimetitur ad bonam vsque metam: exercitationesq; assiduas omnem excludebant rubiginem, quæ aliquando ab inimico homine superinduci tentatur. Ingenium suaptè natura ferax, & sæcularium disciplinarum præsidij egregiè fultum, atq; de Veronensis Ciuitatis nobili assuetudine venustum alimenta poscebat scientiarum superioris ordinis ab maioribus Ephebiæ directoribus vel ipso nil exposcente iuvene. Patuere statim celebriores Accademiæ Placentina, Rauennatensis, Patauina sub professoribus illustribus Hieronymo Carandino, Constantino, de Sauijs, Ascanio Arbizano, Michaelæ Angelo, Parpaglione, & Gabriele Penotto. Sub condiscipulatu quolibet paucos, vel & nullos superiores in assistendis sibi disciplinis agnouit, etiam si repore infringeretur, vigilias scilicet, longumq; laborem, atq; perenne aliorum studium coæquante mentis acie, & in omnem se plectēte methodum oratione; ac quicquid alij molirentur altum, martirum uè assequente. Nos quippè eundem aliquando conuictores ad viridarianū lyceum non satis pro debito mirabamur. Geographicis, Cosmographicis, Astronomicis extra ordinem addiscendis vnum sufficere, omnibusq; adesse egregia cum laude, similiq; profectu. Verū dum vber incumbit intellectui perficiendo etiam per inanes curiositates, interiora negligit sui, atq; sensim exiit meliore animæ indumento. Nimiam sæcularitatem, hoc est sæcularium præ debito legum conuersationem, ac frequen-

quentiam primus increpat Columbinus de aduocatis Bergomas Abbatia fungens: acrius de hinc vrget reluctantem, vel saltem caliditate declinantem monita. Labitur perferuidum cerebrum ex debiliore neuro in errata crassiora: quorum demum luce rationis affulgente pertæsus admissionem, & exosus contumaciam, ad abluendas, abstergendas uè clariore pœnitentia maculas zelo quidem bono, sed in consultis fermè viribus, ac præpropere deliberatione, Minorum Seraphici patris Francisci, quos Capucinos dicunt, habitum induit Leuita. Bona duxit voluntas abeuntem ad seueriora, eadem animauit ad tolerãtiam, distinuitq; octimestrem inter asperitates, & experientias salutares innumeras ab probis illis Ascetis quasi in phalangem dispositas. Verecundia damnum inepta non cathenauit reuertentem: nec pia mater Cõgregatio viscera clausit, vt reijceret reducem, cuius commiserata vices debilitati intulit culpam. Non desuere tamen ab aliquibus moderantice increpationes priuati iuris, à quibus iaculari salutare fuit. Stadio litterario perficiundo restituitur, & cum Præsbyteratu Doctoratum Theologiæ recipit ad panem verbi frangendum. Munus obiuit aliquot annos diuersis in ciuitatibus quadragesimando, Brixia præsertim ad Afram, Parauij ad Luciam, Taruisij ad Episcopium, Mantuæ ad Barbaram. Haud sibi tamen facere satis videbatur in fructu metendo, & oblatrantem dicebat pati conscientiam, quæ ad seueriora prorsus impelleret, in quorum actiua perfuntione vim suadellæ penes populos adesse sentiret; infixos insuper gestare stimulos, quod deseruerit Capucinam myriadem. Obfirmasse ab priore illo ingressu cum ætate pectus, vires, & stabilisse ad summa quæque perferenda cor. Exactius tamen agendo maturat dignotionem spiritus, vtrum ex Deo, consilia ab prudentibus vitæ interioris professoribus petit, orationem adhibet interpellatricem, & formiter se habentibus tot medijs, secundum curat ab illis recipi. Iam inter Canonicos attigerat officia minoræ Reipublicæ. Dialecticam Arimini interpretari iussus, annum peregerat, nec ad vltiora scientiarum profitenda assumi curauit irrequisitus. Prioratus claustralis, vt appellant, sarcinam, nec leuem triennis portauerat, sine cuius ministerio nullus honores infularum æquè asperos, ac speciosos adire ex præscripto præsumit. Ab his demum omnibus non compede, non manica irretitus repedit ferè quadragenarius ad Capucinos, vbi professus post annum eam seueritatem non ita diù vitam commutauit cum morte confirmatus in breui explens tempora multa. Scripsit Canonicus

Exercitationum Mercurialium libros quatuor, quorum Caduceum, duos sequentes Pileus, Serpentes, postremum Talaria inscribebat. Eos Venetijs vidimus ipso Opus communicante: non tamen aliquando custos credimus. Item de laudibus Diuæ Virginis, & Martyris Catharinæ Orationem Italicam, quam

quam habuit Brixie in templo Diuæ Virginis miracalorum nuncupata, ad
Accademicos Errantes, de quorum ipse societate potiebatur, eamq; Ascanio
Arbizano Visitatori dicauit. Taruisij apud Angelum Righettinum Anno
1622.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

Mundanæ exosus opes, pertæsus honores
Ad Lybici volui viuere Dogma Patris:
Mista sacros inter latui tantisper olores,
Hispidæ mox nostrum texit aluta latus:
Exceptit at rursus niuei me formula cætus,
Rursus & hirsuto tegmine membra domo.
Risit Athlantiadis dubios solertia motus,
Hic nostri cætus uiuat alumnus ait;
Iste caduceas artes, variosq; cothurni
Tam varia poterit promere mente dolos.

ARCHANGELVS RVBEVS CREMONENSIS.

N M robusti ingenij in studijs contumacia, numq; polleat fortis voluntatis decretum in euehendis ad virtutum apices hominibus, haud obscure indicauit Archangeli Rubei Dignitas dixerim, an Prudentia? Quandoquidem stipendia canonica promeritus in Aedibus Diui Petri ad Padum Cremonæ vix egressus ex Ephebis eum animi ardorem morum pietati coniunxit ad cucurrendum scholasticarum doctrinarum stadium, vt ardua quæque improbo labore superanda fortunato euentu suscepit. Viuida quidem intellectus facunditate peruium illi quodcumq; obscurum Dogma fiebat; ; at qui tamen fundamento egeret, ne eleuatus acumine nimium semper veloci, debita soliditate firmioreq; basi careret. Ea propter Magister è discipulo factus post octennem auscultationem præceptoribus doctissimis præstitam, & Doctoratus Laurea obtenta de more, Dialecticas artes, deinde Philosophica, postmodum Theologica Arcana alijs & explanauit, & peruia fecit, labore quidem assiduo, sed fructu non impari, nec sibi, nec Congregationi pænitendo. Plures Accademias gubernauit è suggestu discipulorum diuite numero, quibus passim satisfacere potissimum dilucida eius docendi methodus semperq; distinctissima. Natura autem Eloquij per quã parcus, & sobrius duriuscule extra scholastica munia agere videbatur semper sui continens, & propositi maximè tenax. Sexdecim annorum spacio alijs insudauit: reliqua tempora illi permessa fuere, quæ exegit tanquam propria, itiq; scriptura contemplationes scholasticas firmans. Fratrem habuit natu maiorem Frigidianum Rubeum, cuius exemplo, & suasionibus inter nostros adscribi voluit. Mirum tamen quanti genium disungeret, quos natura coniunxerat, tam intimè, fouebat educatio, beneuolentiaq; firmabat. Frigidianus enim solertissimi ingenij vir, quod ab contemplatione, & exercitio scholasticarum didicerat totum contulit ad agendum. Atq; ideo ad Rempublicam curandam assumptus inter paucos habebatur ex illis, qui Ordinis habenas moderarentur intrepidè. Hinc Abbatia Cremonensi præfuit: Frigidionariam Canoniam primariam Reformationis sedem Prior gubernauit: Generalem ordinis Procuracionem Abbatiamq; Romanam gessit singulari cum laude: Censuram in visitanda Congrega-

gregatione triennis exercuit assumptus in Comitijs Rauennatibus Anni 1594. Ascanio Martinengo Rectore. Archangelus verò totus speculationi vacans, solitudini, atq; studio solatium omne in contemplatione reposuit. Nullum optauit in congregatione Magistratum, quamuis ab habitu suscepto quadragenarius esset. Pia tamen parens, & laborum in filijs merita Respublica assignata illi in Titulum Prælatuæ earum, quæ absq; annexo gubernio sunt; virtutes magis honestauit in viro, & commoda fecit iusta otia maturæ virtuti. Cum edidisset diuerso tempore super primum, secundum & quartum Sententiarum libros clarissimas, & solidissimas distinctiones ad Clementem Octauum introductore Camillo Burghesio Cardinali; ab eodē in Paulum Quintū assūpto ex Abbate Sācti Iuliani propè spoletum repositus est in Albo Pontificum Caleni, quæ vrbs propè Neapolim in Campania, nunc Carinula dicitur. Scipionem Burghesium Cardinalem ex nutu Pontificis inuitantem, vt apud se esse vellet, verbo saturauit non factō; qui fortè (vt creditum est) quietem religiosam præponeret altioribus, pulchrioribusque spebus, & in Episcopatu ab iuuenilibus annis susceptum vitæ institutum retinere posse non desperaret, quod in aula pessundari certo certius apparebat. Attigit tertij lustri aliquot menses vel circa Episcopus, & ædito super tertium sententiarum volumine integrum dedit posteris laborem suum. Hoc autem illud est Opus, quod postmodum approbate vniuerso Theologorum cætu ex publica fama, & ex distractis, ac perquisitis hinc inde voluminibus; nos mandante Reuerendis. Fascolo Generali in clariore reddidimus formas pauculis additis ex Marte ad loca: appposito insuper (vt putamus) non perperam in fronte ex aliorum vocibus, & exemplis Doctoris Distinctionum nuncupatorio nomine. Prorsus verò id æquum illuxit, ex eo quia imminuens iunioribus studentibus laborem, diem, ac sumptum, & iuuans prouectiorum memoriam, per breuissimum, & æquè lenè iter ad præcipuarum materierum interiorem medullam possidendam inducat. Collegit enim ipse ex aliorum sapidis lucubrationibus præciosiores explicatas doctrinas, quas reducens ad vnum in clarissimam Distinctionum Methodum, & maiore ex partè speculationes proprias, eodem modo annectens, omniaq; Distinctionibus explens, quis non ipsum, tanquam primum talis ordinis à principio vsq; ad finem excogitorem, introductorem, & Auctorem, Doctorem Distinctionum iustè vocitabit, ni aliquo inuidia, vel liuoris estu comburatur? Hoc vnum dixerim, quam maxima illi referre qui in disputationibus eius opera vsi sunt, quando vel tempore possit fieri satis super plurimo quoq; dubio tentantibus. Reddidit spiritum Deo anno 1618. cui præceteris parentatum est nobili funere in ædibus Augustinianis Placentiæ ex Angeli Gabrielis Anguissolæ munificentia.

Scriptit ergo

Super

Super quattuor libros Sententiarum Lucidissimas Distinctiones Venetys apud Ioannem Guerillum Anno Dimini 1621. Lib. jv.

Coronam Diuersis carminibus contextam, sonettos Italicè dicunt in laudem Marthæi Brumani Regij Lepidi apud Herculanum Bartolum Anno 1585. Lib. i.

Leonardi Sarcij Bargæi.

Ver erat, & viridi ridebat amicta tapeto
 Terra, maritali fundens iam semines flores,
 Dedala facta parens latè: iuncteq; Napeis
 Naiades herbose ducebant valle choreas;
 Ver, floresq; salutantes: Zepirusq; reuersus
 Florea lasciua mulcebat prata volatu
 Ore nitens: madidisq; rigabat flatibus hortos
 Leniter aspirans: mæsto iam sola sub antro
 Fundebat Philomela melos, noctesq; per omnes
 Flebat, & antiqua renouabat clade dolores;
 Mantua cum letans letos spaciata per agros
 Matrone in morem, multa stipata caterua
 Se circumspiciens, densa sub fronde sedebat
 Inclyta, qua placidis ingens propè flexibus erat
 Mincius, & tenera prætexit arundine ripas.
 Namq; illhuc rapidi Phebi dum frangeret astus
 Hesperus exoriens, noctisq; effunderet umbras,
 Cesserat, & platani frigus captabat opacum:
 Et quo letitia sensus diffusa profundos
 Affluat, & melius Veris traducat Amores
 Nubila fronte fugat, risuq; & labra serenat
 Gratia: facundasq; canat quis possit honores
 Tum sibi vel suavis narretur fabula Amoris.
 Intenta expectat. Cithara formosus Alexis
 Personat aurata, docuit que præscia veri
 Mantus, & ex aditu fudit cortina loquellas.
 Hic canit herbosas valles, Nymphasq; sorores,
 Vnde Urbis genus, & Ciues, Regesq; potentes
 Virgilium, segetesq; pecus, Troieq; labores.
 Deinde sonum Cithara attollit, cantusq; disertus
 Integrat, ingentesq; effundit ad ethera laudes:
 Tum reliqui ingeminant plausus, Matremq; salutant.

Tum

Tum reliqui ingeminant plausus, matremq; saluant.
 Tum verò ut Regina viris, gestisq; tumebat
 Inflata, & tumido effundebat vertice fastus,
 Vt parte ex alia venit vicina Cremona.
 Ac velut Eurota ad ripas, collesq; virentes
 Idaliÿ nemoris, Cytheron, paphiasue choreas,
 Festinat Cytherea pedes, quam mille coronant
 Hinc, atq; hinc densæ comites, Nymphæq; canentes;
 Illa tumet socias inter, gressuq; superbit
 Alta humeros, tacitoq; fouet sub pectore risus:
 Talis erat veniens, talem, se leta ferebat
 Per medias, instansq; via, laudiq; Cremona
 Tum propter ripas (quia iactans forte manebat
 AEmula, præclarosq; viros, magnosq; triumphos)
 Septa choro, saxoq; altè subnixæ, resedit.
 Illaq; vicinæ comitatur exterrita magno
 Erubuit, victaq; erupit fronte timores.
 Hæc prior. O quenam tantæ fiducia laudis
 Mantua? Adhuc audes nostris certare triumphis?
 Esto, ut Meonidem Latium, sacrasq; Sorores
 Extuleris, primus qui fontes hausit opertos
 Peridumq; fauos, nostras qui primus ad horas
 Vt fama est, rediens deduxit vertice Musas;
 Esto, nec nostris ideò contende triumphis
 Non ne tenes? Quoq; nos nostro de ventre camenas
 Fudimus, & nostros stupuerunt secla Poetas.
 Non mihi post primos hæserunt viscera partus
 Fessa mihi: Fecunda dedi vel mille Marones
 Ipsa triumphalis spectavi mille triumphos.
 Non ne vides? Superi pleno cognata favore
 Gaudia, splendoresq; novis splendoribus addunt.
 Vix mihi iam variÿ fecundi gloria plausus
 Sopierat, venit superis quasi missus ab oris
 Lampridius, vix Lampridium mihi Parca peremit
 Invida, cum cecinit vera pietate Catonem
 Fama mihi totos terrarum sparsa per Orbes
 Non ego, cui sacri verum docuere parentes
 Ficta loquor commenta: pijs mendacia sordent
 Facta probata cano. Meus hic Archangelus unus
 Vnus qui sana pensat mihi mente Maronem.

G

Iam

Iam ludos Crisippe tuos, doctosq; recessus
 Socraticas schole nugas, risusq; solutos
 Democriti, Cynicosq; canesq; mutasq; loquelas
 Pitagoræ risit sapiens, turbasq; sonantes
 Non ne Clehan, sortemq; animo miseratus iniquam
 Fleuit, inferna lachrymauit peste peremptos
 Ille sed etherijs flagrans præcordia flammis
 Atq; fide afflatus, prisco præstantior ævo
 Fatidica adiunctis patefecit scripta fenestris
 Ille pius, terrisq; regi non passus ab imis
 Immensum per inane volat, cæloq; reuersus
 Auia diuinæ reteggit penetralia causæ.
 Gesta fidem superant: docti Patavina Lycæi
 Soluentem stupuit doctos Academia nodos.
 Et tandem factis magno vicinus olympo
 Euadit, celsoq; attingit vertice stellas:
 Iam iam se maior, summum iam nacta cacumen
 Incluta mortales linquit sapientia metas.
 Quid loquar, ut tandem mitra, lituoq; recuruo
 Pastor honestatus Plutonis mille phalanges
 Profuget, & stygia ducat de plebe triumphos,
 Victor, ouansq; suos, ut prouidus agnos
 Protegat, & potum puro de fonte ministret
 Sacraq; diuini tuetur pabula verbi.
 Eia, age, ni ledit sensus liuoris iniquos
 Pestis acerba, manus mihi iam mantua fidas
 Victa dabis: minor est tali victoria victo
 Illa subit. Quis tam demens ut talia vinci
 Possé putet? Tellus ut celso cedit Olympo
 Sic ego cedo tibi: exardens mortalia Virtus
 Fausta quidem superat, similis non extat imago
 Et meus ipse maro, tantum quo leta superbo
 Inferor, tantum magno atq; assurgit Alumno
 Illi tuo, quantum stellatis distat ab astris
 Tartarus, & lucem cæco suspirat in antro.
 Inuidia est procul hinc: herbas tibi porrigo lectas
 Me victam compeffa viro, quem maxima iactas
 Sic ait: & dextra coniuncta est dextra benigne
 Grataturq; simul. Nigris at vecta quadrigis
 Nox ruit, & fufis terras circumdedit alis.

LIBER PRIMVS.

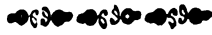
51

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

*S*candit inaccessas sacrae ad Palladis edes,
Et culmen sapientiae
Arcanos lustrare sinus, penetralia diuum
Quisuit viribus ingeni;
Hinc monadis Trino resplendens lumine Numen
Nati, Spiritus, & Patris,
Quanaq; celestis Solyma, & quae gaudia nouit
Celestes animas beent,
Queq; hausit docto exarata volumine nobis
Facundo explicuit stylo.
Percita nunc quaeuis iam terram exosa voluntas
Tam dulcem patriam expetit,
Tediaq; inuisa vult longa abrumperere vite,
Vt gaudens penetret polum.

ASCANIVS DONGVIDIVS SICVLVS.

YMNASIIS clarissimæ Societatis Iesu accepta refferri debent in semine, quæ ex promptuario Ascانى Donguidij Siculi prodire. Aliquãdo enim admiffus inter doctiffimorum illorum Patrum numerum, & eorum disciplinæ adscriptus; merum illud, quod postmodum eructauit, ebibit tam de pinguedine spiritus, quam de varietate doctrinarum. Eructauit siquidem cor eius verbum bonum, & dixit opera sua Regi, valens sic verbis, & scriptura, vt iure dicere posset, Lingua mea calamus Scribæ velociter scribentis. Ab illis ad nostros deportatus facundas arbores æmulatione superans vbertatem priorum agrorum, quantum in se per vim nutritionis attraxerat, non deferens; domesticam dulcedinem nostrorum hortorum exornauit, & varietate sua auxit, ac numero. Quid causæ virum iam ex illis castris raro exemplo ad has legiones attraxerit, nostræ vestigationis non est; nisi dicamus, quod Spiritus vbi vult spirat, & eum militiam prorsus non mutare, qui sacramento militari eundem profitetur Imperatorem, inferiores licet emutet ductores, & varijs vtatur coloribus, ac varias induat clamides, atq; lacinias. Cum primum Religionem intrauit ex speciali concessione Ascانى Martinengi Summi Præsulis donatur Rocheto cum manicis. Ex speciali, inquam, concessione quandoquidem Tyronibus Congregationem intransibus in anno probationis Rochetum absq; manicis dare consueuimus, quas in signum, & inditium professionis anno expleto, & votis præstitis addimus, quoniam ex antiqua traditione habemus Magnum Legislatorem Augustinum discreuisse tali nota Episcopium à Seminario Horti, atq; ita decreto sancitum est apud nos. Martinengum verò ad speciale hoc indulgendum induxit Sacerdotij dignitas alijs adiuncta dotibus. Admauit Congregationem impensè, & de aliorum more, & supra morem aliorum. Antiquioribus illius memorijs peruestigandis se totum dedit, & per annos multos è tenebris sæculorum ad lucem nouæ, & subtilioris ætatis veritatem dignitatis illius tum origine & procurfu, tum diuersitate familiarum, ac numero educere festinauit. Arborem nostræ Religionis ex eius sedulitate, atq; studio agnoscimus typis æreis excussam, forma quidem aliquanto præssiore, & minutiore in figuris

ris (vt nonnullis placet) at certè nobis valdè probata, & ingeniosiore. Cum enim adnotasset rerum taliù cognitionem peruiam esse debere cuiq; hominum conditioni, & ob oculos corporeos positam promptius saltem allicere eos præsertim, quos vel minus doctos populorum, vel haud in historijs versatos aliæ etiam doctrinæ, & artes admitterent, & retinerent; optimum adiudicauit vniuersam seriem Canonici Ordinis in virentis arboris speciem compingere, & vniuersos sic aut quoq; ex transitu capaces de re sua reddere. Hoc iustis euentibus non remansisse fraudatum, & alios complures postmodum Religiosos cætus imitatos esse; Impressores non modico lucro probauerunt. Expetiere in eo pleriq; maiorum solidiorem prudentiam zelo bono, quod præferrebat ardenter, coniunctam. Quippe hoc ipso extimulante rebus innouandis studuisse compertus est, quas illius defectu ad exitum, ac maturitatem non modo non adduxit, sed fermè in pustulas contumaces, & acres conuertit. In Siciliam transfretatus Messanæ Patriæ diù constitit Prælatorum Ordinis permissu, vt domesticas labantes res instauraret, corruentes sustineret. Vitæ exemplo, morum integritate, eloquij casta facundia sibi multos composuit, qui non hospitia modo, sed & formatam Domum Congregationi exhiberent proprio ære excitatam, & ornatam. Id autem feruentius ex eis postulatum est, cum diuerso tempore concionantes ex nostris per maioris ieiunij dies audissent in summo templo grandi frequentia, & fructu Herculem Monaldinum Rauennatem, Theodosium Baddinum de Gatinaria, Celsum Dugnanum, & Ascanium Ordeum Mediolanensem, atq; Seraphinum Collinum Venetum Concionatores clarissimos. Cur verò ad exitum res non peruenerit, præsentis negotij non est. Ipse ne interim noctes terrere suspicaretur, die tota in proximorum lucris occupatus, ne ve inanis, aut symbolo vacuo ad Monasteria continentis reuertisse videretur, quod parabat; manu admota calamo ex officina spiritus conuiuium illud viuificum elaborauit, & parauit, in quo italico idiomate Sacratissimæ Sinaxis præparationes debitas expromit, & exprimit. Ibi sub explicationibus, & pijs considerationibus centum quinquaginta mysteriorum vniuersam Christi Domini vitam profecutus animam dirigit ad se dignè disponendum pro Sacrosancta suscipienda Eucharistia. Opus Cæsari Baronio Cardinali Sanctissimo nuncupauit: atq; in re tanta Boetium Seuerinum de Consolatione Philosophica meliori intentione, quam stylo imitatus, profu, atq; metro materias omnes exscribavit, vt nempe carminum illicijs voluntates per intellectum attraheret, & fessas recrearet, sustineretque. Specimen certè suæ pietatis, & in Sacramentum Sacramentorum deuotionis per ipsum opus exhibuit. Viram mutauit cum morte ad annum Domini 1609. Quæ ergo ex dictis edidit sunt.

Cano-

Canonici Ordinis in uniuersum arbor areis formis excussa Venetijs .
Sacrum Conuiuium à Christo Domino Fideli animæ preparatum sub consideratione
centum, & quinquaginta Mysteriorum . Venetijs apud Nicolaum Misseri-
num 1599. Italicè . Lib. I.

Est etiam apud nostros communis opinio illum composuisse uolumen, in quo præ-
dictam arborem ad unum declarat . Verum nos de hoc nil certi usque modo
habemus .

Leonardi Sarcij Bargæi .

Qui legis hæc uiator,
Et lyras mæres Latias, & Citharas Etruscas,
Hic lacrymis opertas
 Quæ silent nunc, Ascanius dum requiem sepultus
Hic capit in sepulchro,
 Quæ timent turbet placidos ne gemitus sopores,
Si patrijs ab oris
 Accidet, tandem pelago carbasa des profundo
Littora, uel secutus
 Nauiges cantus, rapidas ut fugias procellas,
Et pelagi timores,
 Si legens littus, Siculis aduenias arenis
Expositus phaselo
 Tum gradū sistas, precor, hæc grata mora est, uidebis
Quod iuuet; hæc per undas
 Turba adhuc ludit Charitum, Pieridumq; cætus
Et Chorus hic Etruscus
 Explicat letus choreas uirginibus latinis,
Dextera cui recincta est:
 Hæc domus, quæ dedit hunc, quem celebrant sorores
Hinc etenim frequentant
 Hunc locum ipsum, qui tenuit Sicelidas beatas
Dum stetit hic poeta,
 Hic pius uates, medijs quem statuit choreis
Sæpè suis in hortis
 Turba Nimpharum, socius qui coluit camenas,
Qui coluit pudorem
 Sæpè clio, cui citharas, cui calamos loquentes
Sæpè dedit benignus

Orpheus;

Orpheus, cantus docuit, quem docuit canoras
 Ipse fides appollo
 Mortuus, qui cum iacuit, quam doluit cæmenis :
 Reliquias præustas
 Ipsa legit Melpomene, flebilibus querelis,
 Et madidis capillis
 Ipsa fleuit Tusciam, fleuit latiusq; Tybris
 Nec lachrymis pepercit .
 Hinc manet desiderium, nam rogus ut Poeta
 Abstulerit fauillas
 Non tamen qui post cineres consequitur caminus
 Mortuus est Amoris
 Hic quoque astant Pierides, concelebrantq; casus,
 Et memorant honores
 Ut sonat totum pelagus carminibus sonoris,
 Ut pelagus resultat,
 Nam suo vates Aonides hæc memores rependunt
 Hæc referunt Sorores .

Auctoris

Hospes siste gradum . Gelidos expelle timores,
 Non ego sum stygijs umbra reuersa locis,
 Non malus ætherijs detrusus spiritus astris,
 Non ego, non miris pallida larua modis .
 Pone metum: tenuis non sum sine corpore vita,
 Te circum formæ non caua imago volo .
 Ascanij monumenta sumus . Nos verba mouemus,
 Ille fuit sacri maxima cura chori .
 Inspice, diuini nos claudimus ossa poetæ,
 Et decus historie claudimus omne sinu .
 Inspice, Musarum cultorem claudimus, hortos
 Hic coluit Phebi, sanctaq; rura sacri ;
 Ordinis hic primus repetiuit in Arbore fontes,
 Et riuos omnes, qui caput inde trabunt .
 Ille quoque incisas animauit in ære figuras
 explicuit liber; singula queque patent .
 Mystica Diuine scripsit Conuiuia Mensæ
 Hic, hic vitales suasis adire dapes .

Extinctum

*Extinctum fleuere Patres, fleuere Camene,
 Et fleuit passis Tuscia tota comis :
 Historia ad tumulum diuulsit mesta capillos,
 Et ferit insano pectus, & ungue genas .
 Magna loquor : Musæ peruulsa funere mentem,
 Et chorus ingentes struxit ad astra pyras .
 Magna loquor: pars Musarum se iniecit in ignes,
 Et simul Elysium, dixit, adibo nemus ;
 Vera loquor: flammæ corpus rapuere rogales,
 Non tamen eternus damna recepit honos .
 Huc sæpè Aonia descenderunt rupe Sorores,
 Et cineres circum carmina leta canunt,
 Hinc latius cantat chorus, hinc respondet Etruscus,
 Aut socios dicit turba sacrata modos :
 Sæpè mouentq; simul cantus, celebrantq; choreas,
 Floraq; virgineas spargit amica Rosas .*

Gregorij Brunelli Mediolanensis .

HA Ec, cui resident proceres, arbor .
*Patulo extendens brachia ramo
 Lateranensis gloria cætus,
 Terræ è gremio non emerfit ;
 Sed fœcundi protulit virtus
 Viuida Patris, cui Sicilides
 Rore irriguo Castalium lac,
 Et geniali fabula succo
 Sollicito semper sparsere sinu :
 Huius nunquam decutit ingens
 Folia ventus, quamuis stringant
 Frigora lucem breuiore mora ;
 Sed cælestis Zephirus frondes
 Seruat grato tepidus flatu ;
 Hac Ascanius sub frondifera
 Arboris umbra signata posuit,
 Sacramq; locans mensam, inuitat
 Ad celestes epulas homines .
 O quisquis cupis, huc cito propera,
 Alibi nunquam meliores dapes,
 Alibi nunquam meliora bibens
 Pocula surres .*

ATHA-

ATHANASIVS ARCELLVS PLACENTINVS.

VAMVIS is ille fuerit Athanasius de Arcellis Placentinus, cuius ingenium, virtusq; neque nostrum, neque cuiusquam omninò testimonium desiderent; nobis tamen & inchoati operis ratio, & sanctum candidæ veritatis studium plenè suadent, vt paucula de illo quoq; promamus, non tam apud eos, qui virum intus, & in cute norunt, quam apud omnes gentes, atque adeo apud ipsam posteritatem, quæ de laboribus, pondereq; virorum experts amoris, & odij, pro cuiusq; merito sententiam dicet. Florebat intra vallum Lateranensis exercitus in hostem humani generis congregati Placentinorum Canonorum cohors numero, & fortitudine ad paucos comparanda, tam ob hinc inde deductas colonias, quam ob decurionum, ductorum, tribunorumq; suorum exactum robur, & omnis strenuitatis expræssionem; cum ad merendum cum eis Athanasius accedit. Sub Iulij Cæsaris genitoris præitione velut patrimonium quoddam inammissibile deduxerat primum genus contrectandi arma, & rudimentorum religionis, & politioris animi culturæ; vnde inter tyrones ex legum præscripto adscriptus iaculis, pilo, sarissa, gladio cominus eminusue irruebat in hostem, hoc est orationibus, abstinentia, vigilijs, studio, obedientia in priores sæculi consuetudines, in morum intemperiem, inq; nubilosas ignorantiaë aggressiones toto ferebatur conamine, & commilitantibus prælucebat insigniter. Potuit autem parens præceptoris vice functus liberum in hæc dirigere, qui pietatis, iurisq; scientia illustris, dicendi artem tanquam vehiculum ad propria, clientumq; negotia prouehenda conciniter, & cum laude adhiberet. Et licet per easdem semitas filium ordinaret iam Cæsaris Iustiniani Institutionibus munitum; æquius tamen duxit Sancto flammæ non reluctari, & eò adolescentem permittere itum, quo fata ducebant. Hinc ab Iulij Cæsaris ad Marci Antonij castra idem sentientia, non tamen eandem formam consecutantia, pergit. Is Marcus Antonius ille Bagarottus est, qui Tertium tunc Generali clauo fluitantis Lateranensium nauigij motum, statum, inflexionem summa cum vigilantia dabat: is, inquam, ille est, cuius sublimia conamina, & affecutiones omni prorsus laude maiora fuere. Ab Athlothete tãto in omnem gymnasticam

H

mentis

mentis non corporis exercendus assignatur Lyceis varijs pro temporum, & captus varietate, & exigentia. Assurgebat verò ad laudem concionatoris genio, zeloq; propellente, præ ætate, & præ functionibus, feruidus calore, promptus eloquio. Fræna quidem iniiciebant moderatores, ne prodiret præcox, & super incude percutiebant massam ad Oratoris Ecclesiastici ideas contrahendam. Sed ne prorsus alligarent os trituranti, permittebant in tryclinia congregatis Patribus verba facere, & imparato sapius imperabant suggestum, vt monitore castigatus non superbesceret, & increpationibus exercitatus, atq; animaduersionibus expurgatus, duplicem patientiæ, & humilitatis, atq; obedientiæ, & extersi eloquij palmam obtineret. Hinc non prius redimitur sermo prædicatoreo, quam Prædicatorum parens Gabriel Flamma instituat Generalis, vt iucundior actio attoret quoties in memoriam ea redderet tum promotis, tum successoribus. Vna cum eo processere ad idem decus triginta sex alij, quorum insigniores exitere Alexander à Turre, Gregorius Comaninus, Bartholomeus Garzonius, Petrus Paulus de Ribera, Ioseph Viuolus, Franciscus Maria Giraldus, insigniores vtique ex publicis editis virtutis egregiæ monumentis & scripto, & voce. Et quidem quod ad concionem attinet hos omnes, plurimosq; alios, quorum successiuæ per multa comitia habita est ratio, & relatum nomen in cathalogum, superavit Athanasius, adeo præstat naturæ dispositio ad rem quamcunq; peragendam. Per hanc enim cæteros anteiuit, non per acquisita: hac quoq; propellente, cæteris omissis muneribus, partem talem sudoribus, laboribusq; suis cultam voluit in Orthodoxa Ecclesia, dum alij, atq; alij ad diuersa siue scholastica, siue gubernatoria conatus animi legant vno, eodemq; tempore. Quas verò attigerit metas intra spacium viginti priorum annorum, quibusue ordine, & vbertate animos populorum pane Euangelij suauissimo fatiauerit; quamuis hic refferre delectabile esset (quippe non desunt plurima, quæ ad posteros transmittantur digna) iusti tamen quia Elogij terminos excederent, satis erit collegisse ex illo quasi circulo, quo ab primis Taurinis per Æmiliam, Flaminiam, Apiamq; vias ad postremos vsq; Siculos, & ab his per Tyrenos, & Ligures Italiam totam complexus est in patriam reddiens non semel, post habitas his, vel illis præstantioribus vrbibus quadragesimas, postq; illucdatos Aduentus. Est quippè illustris omninò viri memoria nostris (vt alios præteream) Cæsenatibus, quibus per summam Ecclesiæ inediam declamauit anno præseculari pridem exacto, nec oblitarunt, qui superuenere eloquentissimi, quæ audire ciues plurima ab Cytharedo: hoc enim illum adhuc appellant nomine, cum frequentius illud ipse vsurparet ad Dauidem Sanctissimum Regem insinuandum, à cuius Psalmis libaret argumenta in re omnem coronæ aptissima. Dum verò ille per hæc studia eudit,

& Dei

& Deigloriam, & Congregationis decus, Congregatio quoque ipsa in eum compensandum conspirat mater gratisima. Nam in eo conuentu, in quo Theodosius Rouescala caput Ordini præficitur de anno nonagesimo septimo post sesquimillesimum cum ageretur de honestandis Archangelo Rubeo Cremonense, Bartholomeo Garzonio Bagnacaballo, Hieronymo Valsallo Ticinense tanquam Religionis benemeritis ob labores præstitos penès Vniuersitates nostras in scientijs iuuentuti interpretandis, Athanasius quoq; & Anacletus Mediolanensis eis adnectitur ob egregiè defudatam, perfunctamue prædicandi Prouinciam. Quare pleno Senatus consulto decernitur, vt præcedant in omnibus locis publicis omnes Canonicos in monasterio eorum residentiæ exceptis Vicarijs loci, & Definitoribus, & quod singulo anno habeant scuta aurea duodecim. Id verò Athanasio initium fuit contrectandi publica iura, quæ impetu tamen subiit flaccido, tum quia ab pulpito pedem refferre adhuc intempestiuum rebatur polleus viribus, & auctus fama, quæ non parum confert in populis effusa ad docilitatem comparandam, tum etiam quia senioribus, & exercitationibus inter conciuues Canonicos ministeria huiusmodi magis opinabatur idonea: atque ideo quo ad superstes fuit Hippolitus Anguissola, in Athanasium non iere legitima primatus nationalium. Ab illius autem decessu collateralis renunciat Archangelo Campatio Generali, primus inter collegas Ioannem Chrisosthomum Pongolonum, Cherubinum Beterrium, & Hieronymum Onofrium. Eandem quoq; secundum adiit dignitatem post annos duodecim, cum in Synodo Placentina anni vigesimi quarti proximè exacti diuersimodè suffragatores essent affecti. Siquidem quoniam Seraphini Verdelij studium impotenter, & extra omnem consuetudinem ibat in Aloysium Restam Regiensensem aliqua quidem œconome laudatum, sed alias non satis notum, & iuuenem; Ioannis verò Thomæ Prouanæ sensus propendebat in Eugenium Pacianum Mutinensem maioris ætatis, & plausibilitatis virum, neque spes affulgebat, vt ab propensionibus recederent; Constantino Phaeolo voluntatum conformitatem satagente, & proponente in tertium Athanasium seniore, & alias munere egregiè functum conuenere, expediendum ad vota, à quibus summa rei tota pendebat, quæ & fauorabilis vsquequaque egressa est. In hisce autem post administratas Abbatias quantus foret demonstrauit tanquam de clariore specula à prima sede Ordinis vno gradu distante, de quo tamen gradu eidem substernendo tunc pertractatum fuit, cum ab decessu Campatij Generalis, Congregationis tessera, Sygillum nempe, & Regula, ex legum præscripto in eius deuenere manibus velut in inter regni speciem, qui Collegas præcedebat ætatis, & præprofessi Dogmatis titulo. Verum Romæ, quæ accessit Diata Definitorum tantummodo, Plato Cardinali assidente Protectore, in alium transtulit sce-

pra, & substitutus est Generalis Campatio Pongolenus. Enituit autem tunc validè Arcelli æquanimitas, qui nihil prorsus commotionis passus, quantus in Religionis schola euasisset commonstrauit, neque ab rerum summa, etiam si humano more pertractata, abhorruit, sed data manu in communem sententiam primus omnium iuit. Eandem quoq; omolotin, vel isonomiam pridem exercuit, aut certè maiorem, cum in Synodo Ra-uennæ Congregata per summum Generalis imperium barba priuatur vna cum Hercule Monaldino, quod protensam nimis illam deferrent præter Ordinis vsum, & iura: licet prætexeretur id concionatoribus primi nomi-nis expedire aliarum familiarum etiam seuerioris vitæ sequacium exemplo: neque enim naturam alioqui igneam, perferuidamue passus est commotio-nem aut experiri, vel pandere. Sed hæc omnem eius prælationem antecessere, & promouendum celerius adiuuare. Lubuit autem factum tetigisse ad exemplum futurorum tum obedientiæ promptius aditæ, tum animaduersionis, & imperij legitimè, & indifferenter exerciti. Inter hæc igitur publica, priuataq; munia vixit clarus, & in plusquam varias inci-dit occasiones tollerantiæ exercendæ, præsertim nunc Ranutio Farnesio Principi carus, nunc parum gratus: cum enim fucum nesciret vir ingenuus vix aulæ formas absq; improbatione sinebat. Decessit Placentiæ tribus an-nis octuagenario minor ex hydropisi circa Nonas Octobrias anni trigesimi primi huius, quem viuimus sæculi. Scripsit

De Heroicis Virtutibus, & operibus Sancti Francisci Xauerij Indiarum Apostoli Sermones decem, Italicè Discursus. Ad Alexandrum Ursinum Cardinalem Pro-tectorem. Mutinæ apud Iulianum Caspianum Anno 1625. Lib. I.

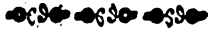
Item Davidem Euangelicum conciones triplices in omnem Quadragesimam Itali-cè, in quibus loca Davidis ex psalterio accomodat cuilibet Euangelio currenti ingeniosè, & eruditè. Operis aliquam partem latinam reddidit Philippus Picinellus Mediolanensis nunc ad nobilem laudis metam florens Canonicus. Uniuersa aßeruantur manuscripta Placentiæ.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

D*V* M tonat Empyreo flagrans Athanasius æstu,
 Culparum properans turba scelesta fugit:
 Dum noua Davidico concordis pagina plectro,
 Effundit gratum Patris ab ore melos;
 Illicet effugiunt pellaces demonis astus,
 Quæis hominum inspirans corda proterua quatit:
 Sic quondam potuit Tessæi ad carmina vatis
 Demone ab infesto liber abire Saul.

ASCA-

ASCANIUS MARTINENGVS BRIXIENSIS.

VB ipso pubescentis iuuentutis exordio ad annum septimum, & quinquagesimum currentis sextidecimi saeculi Congregationem Lateranensem ingreditur Ascanius nobilissima ex gente Martinenga Comitum de Aro, & Barchij Brixiae natus. Quanti apud suos, exterosue profecerit documento sunt ipsa actus vitae insignia. Linguae namque facundissimae morum liberalissimam dexteritatem coniungens, sic Magistratus promeruit, ut supremo etiam Congregationis Regimini federit ex Generalibus Comitibus Rauennatibus Camillo de Betijs Casalensi successor quartus, scilicet Rector Generalis ab triennali maximo regimine instituto, ad annum Domini millesimum quingentesimum nonagesimum quartum. Egerat verò antea Regulares praefecturas ea obseruantium morum restrictione, candidouae humanitatis splendore nunc Abbas, nunc Visitator Petro Francisco Riuae Veronensi Generali assidens, ut spem egregiam Ordini vniuerso genuerit de optimo regimine per eum consequendo. Patauij dum Abbatem gereret Diui Praecursoris Baptistae Animosorum clarissimam instituit, prouexitue Academiam, quod egregia oratione contestatum reliquit Antonius Riccobonus Veteris Eloquentiae penes illam Vniuersitatem Professor. Quin nobis dignum visum est vniuersam seriem nobilis actionis in calce Elogij huius attexere ex ipsomet Riccoboni contextu eleganter expressam, quae non modo rem ob oculos ponat iisdem conditionibus, quibus peracta est; sed etiam quanti Ascanius apud doctissimos, & praestantissimos fieret ad vitium representet, quamue praecleari eius conatus essent. Arimini quoque Diui Marini Canonicae Praefectus interius Xistum (quod claustrum dicunt) figuris exornauit illustrium, ex re Literaria Canonorum appositis Iconibus, & subscriptis propria dictante Minerua Elogijs excellentibus, quae adhuc visuntur. Generalis Rector Almutias nigras Canonicis suis diuinis interessentibus super Rocheto restituit ex reassumpto antiquo vsu, & habitus institutione per Benedictum Duodecimum adstipulata in constitutionibus pro reformatione Regularium Canonorum editis. Summo clauo praeficitur per admirabilem totius penes Synodi consensum Rauennae congregatam, dum tamen in Hyppolitum Anguissolam praecipuum

ex candidatis iret Generalis resignatus Camillus Beccius, & ab aula non deessent qui eodem sensu tenerentur potiores. Hinc Marco Antonio Columna Cardinali Protectore amarius rem ferente, & euocationem curante dies dicitur per Clementem Pontificem, qua se Romæ sistat, vt super grauibus tribus obiectis non criminibus, sed impedimentis decerneretur. Sed innocentia potissimum, & prudenti dexteritate vsus, maximèq; iura illius tuente Ioanne Francisco Mauroceno Cardinali, & Episcopo Brixien- se dimittitur victor, & Congregationis enatat existimatio. In scribendo laborem perpetuum viuido coniunxit ingenio vnde post maximè multitudinis cathenas vel Argenteas, vel Aureas Patrum, item & Glossas Ordinarias, Interlineares, Morales, Alegoricas, & Locales iam editas, adorsus est spissum opus in vniuersum Sacrum Codicem Veteris, Nouèq; pagine, quod Glossam magnam attitulauit. Huius autem immensi operis duo tantum edidit Volumina super primum caput Genesis, nec integrè explicatum, vbi ad verbum adductis tum antiquorum Patrum, tum Neotericorum Doctorum omuib; expositionibus super singulo quoq; loco, ne dixerim verbo, vel clausula, & addita propria rebus congruentibus sententia absq; dubio Lectoribus, & sumptus maximos ademit, & non minorem laborem recurtauit. Grandis omninò animi attentatum. Vtinam vita superstitè Regium edificium explere, vel ad debitam aliquam periodum perducere potuisset, frustratus hucusq; sua spe, cadensq; à promissis in præfatione, quando confidenti calamo, & optimi caloris pleno futurum dixit, vt ex proprio cætu alij, atq; alij ausum egregium perficerent. Obijt anno sæculari millesimo sexcentesimo Abbas Sanctorum Faustini, & Iouitæ ad sanguinem Brixie natalis sui vnde sexagesimo die secunda Decembris. Florere cepit Patauij Animosorum Academia, ex Doctoribus, & studiosis iuuenibus Gymnasij Patauini conflata, in edibus Ascanij Martinengi Brixiani præclarissimi, ac religiosissimi Abbatis per tres annos dum is Patauij habuit domicilium, mirabiliter culta; cuius sanè præclara, & ad veram gloriam insignia extiterunt instituta, admirabiles ad omnium literarum laudem progressus, singularis optimarum artium pertractatio, excellens in disputandis rerum obscurissimarum quæstionibus ordo, eloquentiæ cum sapientia coniunctio peregregia ad illustrandum omne doctriinæ genus studium flagrantissimum, atq; ardor propè incredibilis; adhibitis in consilium præclarissimis, & præstantissimis viris; inter cæteros Sperone Speronio sapientium eloquentissimo, & eloquentium sapientissimo: Francisco Piccolomineo Philosophorum nostri temporis maximo: Bernardino Tomitano, Philosopho, Medico, Poëta, Oratore celeberrimo: Matthæo Macino Philosopho præcellentissimo, & literarum Græcarum, ac Latinarum cognitione ornatissimo, receptisq; in Academicorum numerum summis, ac propè diuinis ingenijs; quæ

quæ quidem cum enumerare omnia longissimum esset, facere tamen non possum, quin hoc ipso in loco vnum nomen inter cæteros præstantissimum Antonium Quærengum Ciuem Patauinum literis Græcis, & Latinis doctissimum, & disertissimum, in primisq; laude poetica perornatum, atq; ad veterem poetarum Lucretij, Virgilijq; imitationem formatum peregrinè, vt ex multis eius carminibus constat accuratè, exquisitèq; conscriptis, atq; editis; qui Romæ diù floruit summè literatus, fuitq; à secretis Sacrosancti Cardinalium Collegij, charissimus Pontificibus, charissimus Cardinalibus, charissimus in Romana curia omnibus, quicumq; aliquid de ingenijs, ac doctrina possent iudicare, nuncq; est Canonicus Patauinus omni reuerentia, atq; obseruantia colendus. Præstantissimus autem Animosorum cætus eum mihi honorem habuit, vt in eius primordijs solemnem haberem orationem, quæ fuit de Felicitate, nimirum de re illa, cuius vnus ratio veteres distinguebat sectas; cum vna ab altera eò distaret, quo finem bonorum, & malorum diuersum haberent. Immo verò etiam voluit, vt de singulari eius Insigni publicè loquerer: quod erat Aries velleris aurei cum Phryxo in mari animosè se seruante, & Helle in pontum cadente, cum ea sententia. Facilis Iactura, & cum Animosorum appellatione. Neque verò solum huiusmodi honoribus me decorauit, quorum memoriam beneuolentia colam sempiterna; sed etiam dignum iudicauit, qui per annum inter Accademicos principem locum obtinerem, datis mihi Consiliarijs Faustino Summo Ciue Patauino, ac logico præstantissimo, & Stephano Theupolo Patritio Veneto clarissimo, eò, qui non magis splendore generis sui, quod sine dubio illustrissimum est, quam doctrina summi Philosophorum Francisci Piccolominei decem Academicarum contemplationum libris ab ipso expræssa, est illustratus. Cui quidem meo Principatui perillustris Comes Sigismundus Turrianus successit, & meritò successit, quippe qui tam excellentem præstantiam ex personæ splendore arripuerat, ex maiorum dignitate auferat, ex parentum institutione expræserat, ex optimarum artium studijs conformauerat, ex Animosorum Academia omnem perfugij, decorisq; sui spem in eo collocare meritò posse videretur. Accesit alius honor, quod cum Academicarum exercitationum consuetudo aliquo interuallo dimissa fuisset, à me petijt Academiæ Princeps cum Ascanio Martinengo Abbate perillustri, & modestissimo, cum Iacobo Diedo, viro non minus doctrine, & eloquentiæ splendore, quam religionis, & generis claritate ornatissimo, qui postea factus est Cremæ Episcopus, & cum Mattheo Macino vno de præcellentissimis Academiæ parentibus, vt ad repetendas aliquantisper intermissas exercitationes solemnem prolusionem haberem, atq; aliquoties præterea in eadem Academia operam meam aliquid explicando nauarem. Quamobrem eam orationem habui,

bui, quę de Ascensu Cęli ex Platoniorum doctrina inscripta est, Principe Nicolao Contareno, eodemq; Patauij tunc Quęstore, eo cuius sex luculentissimi de rerum perfectione extant libri, quiq; adhuc fecit, & quotidie magis facit admirandos in Republica progressus ad pęcipuos dignitatis gradus. Iam cum ipse Animosorum Princeps, & Patauij Quęstor Nicolaus Contareno Patauij Pręsides, Iacobum Fuscarenum Doctorem, ac Pręto-rem, & Franciscum Duodum Pręfectum, ijs ipsis diebus, quibus ego inter Academicos sermonem habiturus eram, ad Academiam inuitasset, ipsum sermonem ad tales, tantosq; accomodauit auditores, argumentumq; ijs, quam maximę congruens excogitauit, vt vno die de Optimo Pręsidente agerem, qualis esse Fuscarenus in primis existimabatur: altero de Fortitudine, ac Magnanimitate, quę Duodi propria esse videbantur. Quę duę orationes quoniam adhuc peruulgate non sunt, idcirco in gratiam studiosorum eloquentię, & vt memoriam conseruem patronorum meorum, hoc in loco adscriptę nunc addentur: cum, vt supra quoque notauit, facilę sit eis, qui talia episodica minus probant, arbitrato suo aliquot pagellas pertransire. Atque hęc quidem de Animosorum Academia Ricobonus, quę vtinam sicut optimę in ędibus Viridarianis instituta, fundataq; fuerat, ita dici perdurasset. At non omnibus datum est adire Corinthum, nec omnes qui pręsunt Ascanium imitantur. Vtiq; summo Alumnorum eius familię bono fiebat, vt plurima etiam diebus feriatis addiscerent ex viuis, spirantibusq; doctissimis libris, qui super tot, tantisq; ac tam diuersis thematibus acutissimo, solidę, pereloquenter differebant; vniuersaq; insuper vagandi occasio amputabatur rerum, differentiumq; varietate alliciente, domiq; retinente. Scripta autem illius sunt.

Glossa Magna in vniuersam Sacram scripturam, cuius duo tantum edita sunt volumina. Patauij apud Laurentium Pasquatium. Clementi Octauo Summo Pontifici nuncupata anno 1595. Reliqua, quę consumauit manuscripta seruantur in Monasterio S. Saluatoris Brixie. Lib. ij.

Vite Sanctorum Martyrum Faustini, Louite, Affre, & aliorum plurimorum Sanctorum Brixensium materno Italico idiomate, quę post illius obitum euulgate sunt Brixie anno 1602. apud Petrum Mariam Marchettum. Lib. I.

Traetatus tres breues, Italicę Discorsi, de Ritibus antiquis Sacratissime sinaxis. De modo bene moriendi, atq; de Nobilitate Ecclesie Brixensis, quę per eundem Calcographum exierunt. Lib. I.

Chronologia, in qua post exquisitam annorum à mundi primordio ad Christi Natiuitatem, tum per etates Hebraicas, tum per Monarchias, tum per Olympiades Gręcorum, supputationem; res cunctę geste, in sacrisq; Biblijs enarratę suis apponuntur annis, & temporibus.

Genea-

Genealogia, siue Profapia omnes insignes Hebraica gentis, nec non & Aſiriorum, Persarum, Chaldeorum, Aegyptiorum, & Graecorum, quarum Sacra Scriptura meminit, suis incisae arboribus, & elogijs breuissimis ornatae, ut à Sacra Scriptura memorata gesta cum rebus gentium conferri possint, diligentissimè traduntur.

Tabule Geographicae acuratissimè digestae, & distentiae locorum, Oppidorum, Urbium, & Plagarum ferè omnium à Scriptura recensitarum secundum antiquam Ptolomei primum, post modum praesentis aetatis descriptionem.

Praeludia in uniuersam sacram Scripturam scilicet, de Nobilitate eius, Praestantia, Dignitate, Utilitate, Librorum Ordine, Numero, Argumento, Auctoribus, & Interpretibus, interpretandi; illam generibus.

Verum ista, cum tribus proximè notatis sub eodem Praeludiorum Titulo elucubrata, ut ipsemet testatur in praefatione eiusdem Glossae Magnae, nondum exierunt.

Leonardi Sarcij Bargæi.

VOs, quae Pierijs pectora fontibus
 Pimpleae facibus torta poeticis
 Mulcetis labijs dulcia dulcibus,
 Quae plenis manibus mella recluditis,
 Seu Pindus tenet aut arduus arduo
 Parnassus nemore; effundite Virgines
 Castae, quae placidis carmina sensibus
 Instillent; apibus gaudia suauibus
 Hyblea, & tetricosque rapiant senes,
 Quisquis depereat dulcibus ignibus.
 E tu quae lituos horrida bellicas
 Pertractas, citharis aptior aureis
 Nunc sis Virgilij Musa decus, praecor,
 Tollas Ascanium laudibus inclytis;
 Sed non quem lepidus fabula fabulis
 Fingit, reliquias qui profugus suas
 lactat, qui Danais lapsus ab hostibus
 Fugit, caesaries cui micuit ignea,
 Pascens igniculos omnine candido:
 Qui venit domibus littora Troicis
 Ad nostra, aerijs qui noua mollibus
 Erexit latij culmina seculi,

I

Et

Et Romæ posuit mania nobilis,
 Quando Romulides hinc repetunt Duces
 Ut est, ultima cunabula sanguinis;
 Sed qui sydereis captus amoribus
 Vixit Cænobio pectore candido
 Cælebs illecebris hostis inanibus,
 Illudit, superis lumina literis
 Admouit, relegens quidquid ab omnibus
 Ante Interpretibus, quos docuit Deus,
 Scriptum est: cuius Opus dicier optumo
 Magnum iure potest. Cum reliqui Patres,
 Qui chartis tenebras, quæ Genesim sonant,
 Illhinc expulerint, nudaq; nubibus
 Fulgens tum pietas exeruit caput:
 Hi moralia dicunt, quibus aut sonat
 Ordo: nunc habet has pagina paginas
 Vna: at multigraphis plena laboribus,
 Quem plena historijs concinit omnibus
 Fama, & qui stigijs cautus ab anguibus
 Cessit, qui domibus clarus Olympicis
 Fulget stelligeris cinctus honoribus.

Auctoris

INsciùs ingentes hospes quid suspicis urnas,
 Et Patriam, & nomen quæris inire meum?
 Flebilis immoto quidue heres lumine saxi,
 Et quidnam fuerim corde sub ipse putas?
 Desine mirari. Genuit me Brixia felix
 Ascanius nomen. Lector utrumq; tenes.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

ACcede Clio, nunc Castalijs
 Abluere iuuat fontibus ora;
 Si Pindarico barbata calamo
 Resonarent, haud promere digno
 Carmine possem gesta Ascanij.

Hic

*Hic disposuit, doctaq; manu
 Iuxta Euganeos nobile struxit
 Lyceum, Musarumq; domum,
 Nobilioribus artibus ornans
 Claram ingenuo flore iuuentam;
 Etiam studio seueriore
 Mentem erudiens Sophia obstrusa
 Arcana, & quos sacra geneseos
 Pagina cludit sensus referat,
 Mentis acumine queq; recondita
 Penetrans, maiora aeternus, ni
 Mors, que cuilibet inuida genesi
 Stamina rumpit, tum ressecasset,
 Cum vita tanti opus Antistitis.
 Verum mortem pius elusit,
 Dum morandi . . . iter aperit.*

ASCANIVS ORDEVS MEDIOLANENSIS.

ON ineptè prorsus vulgatum illud hoc loci vsurpare fortassis expedit de parente in parentem significatione translata, Stat caræ cura parentis omnis in Ascanio. Ea namq; fuit Lateranensis Congregationis in Ascanio Ordeo Mediolanensi ad perfectionis vitæ, ac scientiarum apicem dirigendo cura, vt sui quodammodo instituti oblita illud cum ipso vno præstitit, quod cum alio quoppiam neutiquam ægisse aut legimus, aut audiimus; ac, si solam seponas Numinis prouidentiam omnia in suos fines suauiter dirigentem, non alia vtiq; facti cum eo ratio appareat. Siquidem non per ætatem Religioni aptus, & ante omnem eiusdem incundæ interioris motionem ab patria Mediolano in Mortariense Oppidum diocesis Ticinensis deducitur, & ibidem post breue temporis intervallum Sanctæ Crucis Cœnobio Canonorum inducitur, vt sub Alberti Gentiani Crescentini viri optimi disciplina grammaticalibus humaniorum addat possessionem, morèsq; sibi inducat eo cætu, & eo præceptore dignos. Profectò nullum prostabat post Frigidionariam Reformationem huiusmodi formationis exemplum: sed quæ fieri debent inveniunt quocunque tandem modo viam. Ex duodeni quindennis ibi maturescens propensionem ante omnia induit Instituto recipiendo, iuxta quam prædisponuntur vniuersa. Martinengus præfecturam agebat Ordinis, cum tesseram sanctæ militiæ recipit anno sexto ante sextum decimum sæcularem à Salvatore nato. In flores iam erumpenti Florentia seminarium aperit ad antiquas Fefulas; vt ab montibus prospiceret in incrementa sequentia, vtq; valles adolescentiæ eius abundarent frumento disciplinæ sacræ. Ad Frigidionariam deinde solitudinem transfertur per Antistites, quatenus ex loco, vbi spiritum Reformationis recepere primi venerabiles, furculus is humorẽ fugeret in hères legitimè deriuantem. Nulla hisce in locis erat tunc literarum exercitatio sola morum agebatur arctior disciplina. Solatio tamen in his non destituitur incrementorum nobilis emulationis ab Aurelio fratre. Canonicam quoq; normam profectò peractę. Stadium namq; tenebat par adolescentum nisu maximo supra ætatem, & penè supra vires. Et licet non vtiq; eadem inessent naturę dona, æqu alis tamen erat animorum con-

sensio , mentisq; ardor in excolendo spiritu . Vt licuit ab moribus ad dia-
 lecticas notiones hauriendas patriæ restituitur , vbi Michaellem Angelum
 Cultellium Liburnensem iuuenem quidem , sed optimum , & tunc primùm
 profiteri exordientem præceptorem habuit , & condiscipulum præ alijs
 bonam terrentem semitam Ioannem Andream Tachinium Cremensem .
 Quæ successere Philosophica , Theologicaue studia apud Placentinos , Pa-
 tauinosq; peregit inter aliquales fluctuationes domesticas , exigentibus Præ-
 latis optimis regularis disciplinæ exactam obseruantiam ab diuersarum na-
 tionum iuuentute feruida , & scientiarum indeptionem cæteris quibusq;
 præter ordinem anteferente . Ex præceptoribus benevolentissimum habuit
 Gabrielem Ottellum Alexandrinum circa postrema studiorum tempora ,
 qui genio iuuenis obuius quantum fas esset , in bonam semitam suauitate
 quadam deriuabat ardorem properantis in omnem facundiam animi . Vt
 primum *Leuita est institutus* Euangelio enunciando alacer accingitur . Fa-
 cultate oneris subeundi donatur , licet id ita non esset assuetum penès no-
 stros . Documenta , quæ priuatim plurima præstiterat eloquentiæ , quæue
 publicè posuerat doctrinarum , nec non & ardor , quo depræcabatur dimit-
 ti iam se iaciendo primo lapidi concionum extruendarum , Senatū flexe-
 re , vt laurearetur . Ex diuinissimi Frigidiani templo primum intonat tibi-
 cen euangelicus , excipitq; præstantissima Lucensium procerum Republica
 encænia iuuenis per anni totius curriculum , perq; Seruatoris Dei Natalem
 antecedentes , comitantesue festos dies . Atque profectò in omen bo-
 num cessit ab Antistitis Sanctissimi obsequio prouinciam inchoasse , vt clarif-
 simum Canonici Cæli Sydus præluces sibi ab ipso conspiceret exordio :
 & ab ea lucis Republica lucem in illo sibi repromitteret hæc Regularis . Ma-
 ximi ieiunij iugi quadragenariæ prædicationi aurem primam præbet huma-
 nissima Senarum Ciuitas . Quis verò non admiretur grandia Ecclesiasticis
 initia in Insubri iuene præstantiores inter Ætruscos posita , exceptaq; ab
 eis tanquam immissa de Cælo , dum admiratio humanæ facundiæ admira-
 tionem explodit ætatis , hancq; doctrinæ soliditas nullibi patitur consiste-
 re ? Post Paschalia solemnia ibidem Sacerdos inauguratus primo incruento
 sacrificio solemniter Triadem ipsam Diuinissimam adorat inter muscos
 suauissimos concentus , & inter exquisita procerum omnium , tam sacri ,
 quàm politici ordinis humanitatis officia . Exceptus demum concordif-
 simo suffragio in Philomatum Academicorum numerum proficiscitur . Bo-
 nonienses ex Patrum præscripto tertijs ditat laboribus festiuitates anni con-
 cione celebrans ad Montanam Euangelistæ Ioannis , Aduentum verò è ba-
 siliica Episcopi Petronij . De posteriore autem hoc præclarissimo suggestu
 doctissimum tellus Bononiensium animorum eloquentissime lingue ligone
 fodit ad vberem messem , defæcatamq; bonorum operum vindemiam ali-
 quot

quot post annis in quadragesima ; tum scilicet cum Roberto Vbaldino Cardinali Legato vniuersam contractuum materiam sursum, deorsum vertit, vt licitas ab illicitis negotiationes secernens has demum, fenusue omne, feneratitiosq; contractus, præcipuè quos cambios siccos dicunt, plurimo, eoq; laborioso, sed valde frugi discursu, ab æquo abigeret mercatore: atq; in pio conatu adiutorem habuit Legatum ipsum Vbaldinum rerum huiusmodi non infimè peritum. Per hos porrò gradus apici insedit sacri Oratoris, nullaq; extitit ex potioribus Italię Urbibus de qua non aliquando benè meruerit siue per quadragenariam inediam, siue per annuos cursus. Ex summo tēplo ab cinerum impositione ad expletum vsq; triduum Paschatis audire concionantem Brixienfes, Ariminenses, Asculani, Neapolitani, Alexandrini, Mediolanenses, Messanenfes, Rauennates, Lucenses, Nouarienses ex Gaudentij Fano. Ianuensibus proceribus binas dedit quadragesimas ex Deiparę in Vineis, & ex Leuitę Laurentij delubro, præclarissima certè quaqua versum præconis Euangelici rostra. Princeps Orbis, Religiosisq; Roma semel, atq; iterum tam infra annum, quam ab crucifixo Andrea ad vsq; circumcissione affectum Deum præbuit declamanti aures promptissimas ad Archicancellarij basilicam Laurentio, Damasoq; nuncupatam, & per maximi ieiunij hebdomadas ad Diui Gallorum Ludouici. Sed vrbium nulla omninò extitit, quę auidiore cum anxietate, alacriore cum animo, frequentioreue cum corona dicentem illum exceperit, ab illiusq; ore facundo pependerit, quàm inclyta illa Venetorum Ciuitas, totius libertatis Italicę nunquam satis commendatum asillum, omniumq; excelsarum rerum Emporium singulare. Quinas ibi quadragesimales, binas de Pentecoste ad vsq; Innocentes Herodis gladio litatos conciones tenuit. Virgo diuinissima Charitatis, eadem Incurabiliū, Moyses, Hieremias, Leoq; sanctissimi quadragenanti, iidemq; duo Prophętę Aduentum agenti Basilicas ornauere. Quis verò non obstupescat septem annis prædicantem non absoleuisse ad naufeam vsq;, ea præsertim in Ciuitate, cui ab exulta eloquentia potissimum per Senatores eximios, perq; vniuersam Patritiorum sobolem laus suprema est? Sed aliundè parabantur nodi, aduersaq; struebantur dicenti, quam ab satietate: ipsamet iam comparata auctoritas offendiculi loco fuit, & per complanatum, perpolitumq; iter gradiens grauiter impedit absque crimine. Postremam agebat ex præadductis quadragesimam iamq; spectabat exitum præ cæteris eousq; habitis commendatissimum, tam ex auditoris frequentia, quam ex eiusdem purgamento, ac fructu cum die quadam de Apostolici Principatus solio verba faciens, deq; Petri Suprema cathedra, omnimodaue in regendis animabus auctoritate etiam in Principes ac reges; vsu venit, vt inter exempla veterum, transfactorumq; temporum nonnulla proferret de priuilegijs quoq; ab Apostolico Alexandro

dro Tertio eidem Reipublicę circa Adriatici maris despõsationem, vsuq; concessis. Percussit res illa animos adeo nonnullorum ex Patritijs auditorum, vt in iram omnem excandescentes vix perorantem sustinuerint. Quippe videbatur eis malè eum mereri de Republica, à qua tantoties bene esset exceptus, vtpotè qui ad priuilegium eorum (vt prætendebant) iura reuocaret. Quare duobus ipsorum præcipuè apud Magistratus instantibus, hominemq; exterum Insubrem oblocutorem inclamantibus, maleq; de communi iure censentem, & status, ac maiestatis reum remurmurantibus; nulla facta ei facultate defensionis spacio viginti quatuor horarum ex Veneti Principatus finibus extorem futurum indicunt. Rari profectò res exempli, vt in curriculi medio silentium, exiliumq; sacro indicatur Concionatori; sed quam ille excipere potuit tanquam immissum ab Numine ad purgandum videlicet, si quid humani contractum erat errati ab nimio auræ popularis plausu, caloreque, atq; ad commonendum, principum gratiam virorum minimi omninò faciendam, dum tenui illa filo appensa prorsus appareat, & hominum opiniones in folij modum ab leui quolibet vento utilitatis præsentis circumferantur. Cæterum ipse illam eandem concionem per extensum scriptam Scipioni Burghesio Cardinali Hierarcæ Pauli nepoti transmisit, vt de doctrina, de more, deq; ceteris, quibus postulari posset, plenior in vrbe censura ad libitum haberetur, paratus sui rationem reddere, & si quo modo præter fas offendiculi loco fuisset, animaduersioni subiicere legitimæ. Probauit verò Burghesius dicta per epistolas, virumq; solatus est, atq; vt bono animo esset, hortatus est, tanquam qui Dei causam, animarumq; salutem, non temporalia negotiaretur. Hæc non præpediere currentem. Penè inchoantem verò Mantua iuuit per occasionem satis. Nam cum ibidem ab immissione Sancti Spiritus ad vsque Euangelistæ Ioannis natalitium diem verba faceret die quolibet festo: Gregorium Comaninum iam senescentem virum ex nostris vario titulo clarum eo loci nactus; eius plurimum contubernio profecit. In excolendo enim idiomate Italico secundum regulam, & artem, inq; perpoliendis poeticis studijs, quæ planè tum temporis deperibat, non mediocris adiumenti fuit cum peritissimo illo communicatio, & conferentia, per quam dum solidum illud senis genium afficiebatur maximè in iuuenis istius alacritate, acumine, nouoq; rerum inuentu, ac fluuida componendi vena; tribuebat versa vice non leuia obseruationum eruditarum adminicula ad styli maiestatem induendam. Huiusmodi postmodum poeseos instrumento non modicè rem promouit suam penès proceres, principesq; viros. Dum enim per ea studia innotescebat priuatis in congressibus, occasioneq; dignæ inseruiens, ex eis sibi gradum faciebat ad pulpita. Massensi Regulo Carolo Cybo ijs primum placuit, atq; deinceps concione fortius, & præsius; apud quem etiam & quadrage-

dragesimam agere aliquando opus habuit. Inclyti verò Alobrogum Ducis Victorij Amadei gratiam non aliunde, quam ab prædicatione ipsa promeritus est iam ad senium pendens. Per eam namq; notissimus vbiq; factus, Principem fama illa pellexit, vt & sibi quoq; euangelizaretur ab eo. Quinam autem laborum euentus extiterit, ex hoc colligas vno, quod post plura in eum collata regiæ beneficentię munera, nec non & post secundę quadragesimę curriculum tandem illum habere omninò apud se curauit donatum maiori cruce equestris Ordinis Sanctorum Mauritij, & Lazari. Labet eiusdem Serenissimi Epistolam ex Italico simpliciter ad verbum redditam, quam Generali Ascanio Arbizano in Comitij Regiensibus transmisit, hic transcribere. Quę in maiore huius Ciuitatis templo per binas egit quadragesimas Abbas Pater Ordeus adeo mihi, Domineq; meę Coniugi fecere fatis, vt in vtroq; nostrum singularem ingesserint propensionem ad ea vniuersa, quę eius possint ornamento conferre. Quin in me præcipuè vno ardens excitare desiderium, eius omninò rebus in meis adhibendi opera, ea tamen ab vinculis omnibus soluta illis, quibus præpediri posset, ne iuxta placitum voluntatis mihi obsequeretur. Quare vt hoc facilius eueniat, & cum decore meritis, virtutiq; eius respondentem, decretum mihi est eundem habitu, magnaue cruce Sanctorum Mauritij, Lazariue exornare, atq; hoc pacto in eius persona Congregationem honestare vniuersam. Cum verò id exequi absq; Paternitatis Vestre Reuerendissimę participatione visum mihi opportunum non sit, prius id placuit ei significare, simulq; exorare, vt in prompta concessione facultatis eidem necessarię doceat sibi gratam esse voluntatem optimam meam in extollendo Religionis membrum tam præclaro non minus, quam sim ego promptus vires meas omnes semper exercendi in omne beneficium, & Reuerendissimę Paternitatis vestre capitis, & totius corporis ipsius Religionis, dum sperans ex humanitate sua ad huiusmodi postulata facilitatem, ab Deo præcor ei desideriorum complementum. Taurini die vigesima Aprilis anni 1635. Hęc quidem illæ, quę suum non esse effectum huc vsq; sortita arbitramur. Siquidem sub eodem temporis momento penè coactus Alobrox arma sumere fœderatus Gallis aduersum Hispanos: haud e re sua esse fortè arbitratus est, Insu-
brem virum Austrio natura subditum in aulam importunè inducere, dum ceteros huiusmodi sua è ditione pelleret. Quę verò decora, & quę ornamenta ab ipsa Congregatione conferri solent in insignes huiusmodi viros, ea expedite, & fauorabiliter affecutus est. In Generali enim Conuentu Placentino illo, in quo Phæsolus abdicauit Magistratu, Tertio kal. Aprilis ante eiusdem Capituli incohesionem nobili Priuilegio insignitur eo, quo perpetuus inter Prælatos enumeratur titulares, gratijs, fauoribusq; consequentibus exornatur solo dignè locatorum laborum intuitu. Præfuit quoq;

plu-

pluries Canonijs Prior Portuensis; Casfiacus, Abbas Casforétanus, Præpositus Brinatensis, sed in earum administratione maior ab illo fælicitas desiderari potuit, vel, ad minimum, in eo sedulitas, & applicatio: quippe cui varia succedere difficilia enodatu, & à quibus interior, exterioruè animi quies penè pessundari accidit. Quæ poetica cecinit in vnum, idq; amplum volumen congesta vna cum ijs quæ Gregorius Comaninus, & quæ Celsus Rosinus panxere typis cudi volebat Tiburtius Bossus Abbas sumptum supeditaturus decus publicum spectans; sed obtinere nequiuit, vt dispersa colligeret, & summa manu donaret.

Edidit volumen Sacrarum Orationum à se diuersis in locis habitarum.

De Laudibus Sancti Caroli Cardinalis Romæ habita ad Collegium Eminentissimorum Cardinalium.

De Laudibus eiusdem Sancti Caroli habita Mediolani in Summo Templo.

De spiritualibus privilegijs Messanensis Ciuitatis, ibidem in Ecclesia Matre.

De Laudibus Sanctæ Teresæ in Apotheosim relatæ, Mediolani.

De Laudibus Sanctorum Ignatij Loiolæ, & Francisci Xauerij in album Diuorum transcriptorum, Mediolani.

De Laudibus Beati Andree Auelini Beatitudine donati, Mediolani.

De Perfecto Principatu Ad Rempublicam Lucensem. Cuditur volumen Mediolani apud Ioannem Baptistam Malatestam Anno 1628. Dicatur Andree Fotiæ Ianuensi Abbati, & Procuratori Generali Ordinis.

Item De vita Beatæ Euphrosinæ Sanctimonialis Vincentinæ Italicè librum unum. Ad Iacobum Serram Cardinalem. Ferrariæ Anno 1619. apud Impresores Camerales. Lib. I.

Item Panegirim carmine Italico de Vercellarum Ciuitate in potestatem hispanorum deuoluta. Ad Didacum Filippez de Guzman Marchionem Leganum Mediolanensis Ducatus Governatorem. Mediolani apud Ioannem Baptistam Malatestam.

Hieronymi Carnagi.

HOrdee, tacta chelis, tonitru vocale videris,
Sive bonos mulces, sive minare malis.

Si terres, animant, Borealia flaminia vocem
Si mulces, Zephiri murmurant aura tibi.

Curua supercilij imitaris nubila, fletus
Dum tuus externas irrigat imbre genas.

Si fundis lachrymas, liquidos lachrymaris amores,

K

Cir-

Circumfusa tuis turba lauatur aquis :
 Si pectus tundis, resonant aliena sub ictu
 Pectora, grandineo vulnere turba sonat .
 Fles, ardes, & amas, datur ignis aquosus amoris .
 Igne, geluq; fabris, fulmina vocis habes .
 Ex oculis in corda vibras incendia cordis ,
 Vsta quibus callidas illachrymantur aquas ;
 Mille libris vectus nunc, ut loca mille peragres ,
 Tradere doctrine vis monumenta libris .
 Eloquij superata tui portenta videbo
 Cum poteris muto taliter ore loqui .

Comitis Horatij Archinti.

CVM celebres alios, te laudas Hordeæ, nunquam
 At tua non cessas tradere scripta typis .
 Auspikor. Ascanij mihi parce modestia vati
 De te vis tacito fusius ore loqui .

Francisci Mariæ Terzagi.

ELoquio mores, respondet vita loquela,
 Vnus Apostolicas vincis utroq; tubas
 Lingua loquax, operosa manus; mirabile, post hac
 Si tibi deficiet lingua, loquetur opus .

Benedicti Soffagi.

PAstoris diuina sui præconia felix
 Insubria arrectis ebibit auriculis .
 Luminibus geminis hinc se iactantior effert ,
 Et Ciuem applausu tollit utrunq; pari .
 Ambigitur, minuatur ne decus laudator, an addas
 Ascanius; tanto detonat eloquio:
 Alter flos Diuum, orantum flos dicitur alter
 Ille pater patriæ fertur, hic eloquij .

AVGV.

AVGVSTINVS NANIVS

C A S I V S

BONONIENSIS.

MERUIT boni Sacerdotis Augustini Nanij Casij Bononiensis probitas hoc loco recenseri, tametsi non adeo multis illuxerit talentorum muneribus siue per facundiam verbi, siue per gestorum magistratuum excellentiam. Neque enim soli sibi vixit, neque calamum amandauit adeo, vt omnimodæ obliuioni tradendus appareat, cum ijs, qui solas nati sunt consumere fruges. Eò vel maximè quod vna innocentia vitæ potissima cæterarum omnium dlote, & quæ sola æternitati indispiscendæ sufficiat, alias omnes compensarit, de quarum libertate nihil naturæ debuerit largitrici. Hominis celebritas, qua florebat tum in Congregatione, tum apud exteros Florianus Nanius Theologorum Ordinis facillè Princeps, conciliatrix accessit tam penès adolofcentem, quam penès proceres; illi quidem legitimè suadens, vt canonicari curaret; istis verò, vt humaniore ipsum intromitterent assensu. Sanguinis enim vinculo iunctum adeò bene merenti de publica re viro, quis, nisi vel nequiter, vel ingratè, respuisset? Præsertim quod nulla desideraretur in eo qualitatium, quibus ornatos exigimus illos, qui taliter ordinari peroptant. Bonum verò ei sperare congruebat exitum in eo dogmate, in quo confanguineus nomine, req; cum precipuis claresceret, dirigendus, iuuandusq; ab illo monitis, ac consilio. Quo anno, quoue mense ad Echinadas insulas de victo Turcarum Tyranno classis fidelium Christi Dei triumphum egit gloriosum, is plebem piam numero, natiuitateq; auxerat sua in Casiensium quidem peninis rupibus, sed genitore utroq; ciuilibus, ac honestis. In semitam viri inducendum, ab exacta, infantia educatum volunt apud Bononienses, quo loci & ipsimet hyematum in annos ibant singulos. Adoleuit autem simplex ac deuotus magis, quam vaser, & sciens litterarum, quarum tamen tot libauerat pocula, quot necessaria erant ad latinè reddendas voces. Vt eius vocatio ad ordinem innotuit, vtrinq; consensum expediuit Florianus, & opportunè paranda docuit. Ad præscriptum Camilli Becij Casalensis de summa specula præcipientis Gaspar Pastarinus Abbas Montanus bene præcatur ad aram maximam Euangelistæ Bonaerges ritualibus ceremonijs su-

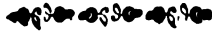
per encæniarum . E formationis Canonicae anno tertio elapso inter Peripateticæ scientiæ auditores ab præuia dialectica dispositos adnumeratur cuius deinde munitus præsidio Magistri Sententiarum explanatoribus traditur. Septennem haufit hinc , atq; hinc disciplinam ea mentis custodia, vt ad declinandum inflationis spiritum suspiraret ardentius charitatem , scientiam parcè , non abiectè tamen , vrgeret . Cum laureandi Vniuersitatum Congregationis de dere nomina Comitij Generalibus , vt de assueta suffragiorum lance penderent ; subijt & ipse censuram cum cæteris . Postremus Senatus Rauennæ habitus de anno tertio ante millesimum sexcentimum die sequenti kalendas Maias , Theodosio Rouescala summo Abbate refferente quatuor & quadraginta operarios in messem Domini assumpsit operatum , ex potestate eis facta super sacris explanandis codicibus, & super pane Evangelij frangendo ante populos . Ex paucis recensitis coniectemus cæteros ; Petrus de Nicolais Lucensis , Seraphinus Verdellius Cremensis , Secundus de Palijs Casalensis , Michael Angelus Malchiodus Placentinus , Ciprianus Bisnatus Mediolanensis , & Gabriel Penotus Nouariensis ij fuere , quorum postea virtus mirificè Rempublicam decorauit , elaramq; reddidit . Cum huiusmodi tantis Augustinus quoq; promotus est , qui , vt proficeret ex demandata prædicandi facultate , adhesit aliquando Verdellio , præ cæteris condiscipulis ad eius genium eloquentiore ; vt exemplo atque iuuamine illius , imitationeq; habenda è pulpito elaboraret promptiore calamo . Verum cessit parum fæliciter illi societas , vel comitatus quicumque ipse fuerit , cum in re quapiam perperam facta is , qui nullius erat culpæ reus , pro calidiorè illo penas penè dederit , nec à quoquam magè protectum est , quam à puritate ; dum ad patrocinium præpotentium illum perfugisse innotuit . Minuit casus animos bono viro : attrectauit ideo suggestum post hæc remissius , quam ex rethoricis . Nos certè pluries audiuius illum Venetijs in altera illarum Plebaniarum non ineptè dicentem , sed qui magis proficeret opinione , neque falsa , probitatis , quam suasionè verbi . Proindè genium secutus ad Mathematicas , Astronomicasq; scientias peruestigandas aufu fæliciore se contulit . Profitebatur Bononiæ Ioannes Antonius Maginus Patauinus Doctor facultates illas summa cum laude , scholamq; in Academia illa celeberrima instruxerat numero auditorum , & virtute florentem , accedentibus nempe ad fenem oraculi loco fermè habitum nobilibus , ciuibus , exteris , proceribus , iuuenibus , senibus , & omnigenæ familiæ flaminibus , non vt curiosius de more scrutarentur rerum euenta , maxime interdicta , sed vt solidius , & ex fundamentis possiderent bonam artem . Tantorum abreptus exemplo , lenius primum , robustius deinde se totum permisit disciplinæ , pendens quidem ab docentis ore Magini ex publico suggestu ; sed & adhuc præceptore priuatim adhibito Marco Antonio Ron-

co Bononiense Tertij Cordigerorum Instituti professore ex discipulis Ioannis Antonij primario. Profecit breui tempore non mediocriter in hisce studijs, adeo vt diuersos ediderit postmodum Venetijs, atq; Bononiæ de eadem professione Tractatus, quos statim reddemus: quin & nobis ipsis (quod in animi grati significationem dictum esto) cum eo ad Sanctam Mariam de Charitate agentibus præuiam prætulit lucem ad Tabulas, Ephemeridesq; Maginianas, nec non & ad correctiones Tyconicas contrectandas. Ex hisce quoque meritum mitis animi, mortificationis, obedientiæq; subiit, cum ab Faseolo Generali, vel genus huiusmodi exercitationum non approbante, vel æditionem primi Tractatus absq; orata facultate factam corrigente, in visitationibus Venetis in cum animaduersum est salutari impositione Psalterij nudis genibus recitandi. Peruicisse verò vel rationum pondus, vel mansuetudinem obsequentis Antistitis animum visum est, cum eius nomini alterum in anno sequenti nuncuparit tractatū. Porò ad senium appropinquanti curæ meliores subiere, per quas valere iussit Astronomica, & totos defixit mentis piæ cogitatus syderum contentori cælo illi, in quo iusti fulgent sicut stellæ in perpetuas æternitates. Repedauit Bononiæ, vbi Montanæ nobilis paraciæ ius, & ministerium exercens communem approbationem subiectæ nobilitatis, plebisq; indeptus est. Iam ab anno decimo muneri laborioso operam ponit, probitate vitæ, animi candore, Theologiæ practicæ exercitio in omnium oculis, maximèq; frugi sacrarum nobilis præciosis suppellectilibus, quas in dies augere nouimus ex ære sibi liberaliter impertito. Scripsit

Tractatum Astronomicum De mensum, dierumq; mutationibus. Ad Iacobum Piscinam Caroli Emanuelis Ducis Sabaudia Consiliarium, & ad Serenissimam Rempublicam Venetam Oratorem. Venetijs 1622. Apud Ciottum Lib. 1.

Item Tractatum Astronomicum de Anni Euentibus. Ad Constantinum Faseolum Canonicorum Regularium Lateranen. Generalem Bononiæ Anno 1623. Lib. 1.

AVGVSTINVS DE NIGRO IANVENSIS.

QUOD per rarò ætate prouectis, & studiorum vigilijs absumptis vix contigit, vt literatorum egregium nomen sortirentur; id in ipso ætatis flore affecutus est Augustinus de Nigro Ianuensis. Ad album namq; Cõgregationis admissus ex nobilibus in ea Republica natalibus vix tertij lustri maior ad canonicam Fesulanam; eò prouectus est iugis laboris, & promptissimi ingenij sustolente natum, vt in virum perfectum præcoci cursu euasisse appareat. Siquidem lustratis potioribus Canonice familiæ Literarijs vniuersitatibus Cremonensi, Placentina, Patauina, per aliquot annos, Vercellis ad Sanctum Andream constitit; in eo scilicet Monasterio, ad quod antiquitus Diuus Antonius de Padua accurrit vt Thomam Abbatem audiret Literatorũ eius tempestatis clarissimũ; in quoue non interrupta ferie, pace vigente, iugiter studia florere. Ibi verò ad absoluendam scolæ periodum pro Laurea obtinenda elaborauit eruditum opus, & senilem doctrinam omni prorsus ex parte siue stylo, siue rerum soliditate sapiens, quod Ferculum Salomonis inscripsit super tertium caput Canticorum ad illa verba, Ferculum fecit sibi Rex Salomon &c. Continet autem Opus quadruplicem expositionem in dictum sacre scripturæ Locum. Prima est mysticè de Christo, & Ecclesia. Secunda de Anima, & Homine in statu innocentie. Tertia de Beatissima Dei Genetrice Virgine. Quarta de Beatitudine Homini præparata ac medijs eius. Adiecit autem Singulis Capitibus ex Patribus Scholasticis Theoremata tum ad disputantium (quod ipse ait) expeditionem, tum etiam ad operis ornamentum, ita vt de illo verificari possit illud, Intexui funibus lectulum meum, Enigmata videlicet apponendo: Aspersi cubile meum Mirrha, & Aloe, Mirrha Sacrarum paginarum, Aloe Philosophorum dogmatibus: Straui tapetibus pictis ex Ægypto, aliqua ex Poesi, & annalibus aduocando. Concionator renunciatus debiliore vtens valetudine ex complexione; præter labores è suggestu aliud opus fouere nequiuit. Præfectura ornatus per triennium Neapoli in Canoniam Diuæ Virginis pedis Criptæ miraculis dialibus clarissimæ, obiit postmodum in Patria ad Omolegesim Sanctimonialium Diui Andree anno Domini 1621. Scripsit igitur

Fer-

Ferculum Salomonis in Tertium caput Canticorum. Vercellis apud Hieronymum Allarium 1603. Lib. I.

Exercitia spiritualia super Evangelia cuiuslibet dierum maioris ieiunij, amplectentia materias digestas pijsime predicationis; audio manuscripta seruari apud Ioannem Franciscum Pallauicinum Ianuensem Concanonicum. Lib. I.

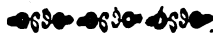
Gregorij Brunelli Mediolanensis.

NON hic terreno resplendent fercula luxu
 Qualia vel stupuit Roma, vel ampla Pharos
 Fercula, sed fulgent celesti ornata nitore,
 Atq; ibi spectat opes mensq; animusq; suas
 Mystica quadruplicem demonstrat pompa columnam,
 Vndiq; diuinum numina spirat opus.
 Maxima Dauidica sileant miracula prolis,
 Hanc unam molem secula nostra colant.

AVGV-

AVGVSTINVS DE NOVIS TICINENSIS.

D. egregium Regiæ Ciuitatis Papiensis ornamentum nascitur Augustinus ex honesta cum primis inter ciues familia de Nouis. Dato nomine Saluatori Lateranensi iâ Iuris prudētię in Patrio Gymnasio candidatus, cælestis & aureę eloquentiæ alimenta digessit. Magno namq; suæ Reipublicę bono in eos incidit occasionum scirpos, qui supremum illum fundamentarię doctriņę Theologum, Iurisq; Cęsarei, atq; Pontificij Laureatum declararunt. Cum etenim diuerso emulantium imperu illa quateretur, etiam liuore non latenti superfuso, in supremo (quoad per illos erat) discrimine, dignitate, & originario natalium Apostolicorū splendore adductis; ennitente cum primis Ambrosio de Cora Eremita corrigiato, ac Iacobo Philippo, & Paulo Bergomatibus eiusdem instituti; adeo illorum conatus fregit edito Canonici Ordinis Propugnaculo, vt ora leonū Christo dante & fregerit, & clausurit. Id verò opus illud est, quod expurgatis nonnullis, quę dudum exciderant ab amariore calamo occasione inferuenti, & prouocantibus aliorum temerè scomatibus aculeatis, reuersioni postmodum tradidit Basilius Serenius Mediolanensis sub Titulo, De antiquitate Ordinis Canonici. Aperuit autem, strauitq; Augustinus hoc suo opere viam alijs, qui postmodum de ipsa eadem re scripserunt, ablegato emulantium supremo conamine, & reflorente in comitijs generalibus sacri Tridentini Concilij. Potissimum id liquet ex doctissimis iuris prudentum allegationibus, quę prodierunt in causa præcedentię cum clarissimis Cassinatis. Inocentiam vitę doctriņę castigationi coniungens primos cōgregationis honores promeruit. Iterato Visitator, supremo Magistratu, quem Rectorem Generalem appellare, honestatur in Comitijs vniuersalibus ordinis Bononięsisibus anni tertij ante millesimū quingentesimū. Egit tū Romę apud apostolicū vt restituerētur Regulares sui Patriarchio Lateranęsi, vel dixerim rectius, vt ipsum Patriarchium Ordini, & officijs illorum restitueretur prout octogentarij pridem possederant. Rem autem primo etiā aspectu salebrosissimam, & difficultatibus vndiq; scatentem annuente item Alexandro Sexto Summo Pontifice ad exitum sub certis legibus perduxisset; ni fata viam fortassis imaturā præclusissent Ioanne Baptista Cardinali Vrsino rei promotore dece-

decedente. Quo factum est, vt benemerens Mater tertium illo visitatore renunciato in comitijs Cremonensibus post quatuor annos, anno item sequente supremus iterum Moderator Rauennę Generali synodo celebrato reassumptus sit. Sub eo autem regimine facta est congregationi accessio canonicarum Sanctę Marię de Crescentiaco, & Sancti Iuliani de Spoletio illam Federico Sansseuerino Cardinali, hanc verò Hermodoro Melchioro resignantibus. Sed qui valuit Augustinus prudentia illustri in gubernando, calamoq; in scribendo, profuit etiam lingua populo ē fugestu concionando, atq; in eo munere sicut plurimum se exercuit per annos videlicet quadraginta, potiora Italiae loca iustrans, & illustrans, plurimum item enituit. Quo factum est, vt suo æuo viderit reformationem Regiæ Basilicę Diui Petri Ad Cælum aureum suę Ciuitatis ex Canonicis Regularibus Mortariensibus inibi degentibus ferè collapsis ab antiquiore obseruantia ad suos lateranenses sub anno tertio post quinquagesimum seculum fauentibus impense cõtra oppugnatores permutatiõni huiusmodi Ciuibus. Viam vniuersę carnis ingreditur Mortarij in canonia Sanctę Crucis ab eodem per plures annos laudabiliter gubernata Anno 1520. Sed quia Scripta manent, & transit irreuocabile verbum, supersunt adhuc eius ingenij monumenta.

Propugnaculum (nunc de antiquitate) ordinis canonici, Opus in quinque partes distributum. Lib. I.

Scrutinium tripartitum in quatriconsultum consilium. Lib. I.

Elucidarium Christianarum Religionũ in quatuor partes diuisum. Brixie 1511. Lib. I.

De origine, & prouentu Christianarum Religionum. Lib. I.

Compendium speculi Crucis. Brixie 1511. Lib. I.

Dialogus de altitudine consilij diuini super salutem generis humani. Brixie 1511. Lib. I.

Expositio in Regulam Diui Patris Augustini, quę dicitur speculum Clericorum. Brixie 1511. Lib. I.

Collationum. Lib. I.

Expositio in Psalmum, Deus in nomine tuo saluum me fac, per modum Orationis. Brixie 1522. Lib. I.

Scrutinium De docta Ignorantia Opus libris septem comprehensum. Papię apud Iacobum de Burgo Franco Anno 1514. Lib. vii

Clipeus veritatis. Lib. I.

Vita D. P. Augustini, & B. Matris Monicę ex libris Confessionum. Lib. I.

Vite breues precipuorum Sanctorum Canonice Regularium. Brixie apud Angelulum Britannicum 1521. Lib. I.

Historia quadripartita Rerum gestarum ab origine mundi sex tomis comprehensa. De hac in Actis Capituli Generalis legitur, Committitur Domno Samueli

L

Cremona

Cremonensi, ut diligenter videat, & corrigat Libros Historiarum P. D. Augustini Papiensis, & remittat eos sic expurgatos in Capitulo Generali R. R. P. P. Definitoribus, ut prelo mandentur. Hæc servatur manuscripta in Bibliotheca Sancti Petri in Cælo Aureo Libris quinquaginta sex digesta. Lib. 56.

Bartolomei Cremonensis C. R. L.

L i nigerum quisquis Lector monumenta requiris
 Ordinis, & nostri discere facta cupis,
 Ecce Ticinensis præclara Volumina docti
 Tempore, quo fuerint singula gesta docent.
 Ille nec invidiam veritus: nihil inde labores
 Nil hos qui nasum Rhinocerotis habent,
 Grande opus aggreditur, delet mendosa, recludit
 Abdita quæ fuerant, cunctaq; vera patent.
 Canonici sibi nos multum debere fatemur
 Omnia nam scriptis facta serena suis
 Gaudeat æternum decus acceptura, creare
 Promeruit talem quæ pia terra virum.

Ioannis Gazolobi poetæ Cæsarei.

C VI Canones, cui dat Sanctissima Regula nomen
 Cum docet unde suus sumpsit ordo caput.
 Ordinis antiqui præcos discernere honores
 Et falso verum fas tibi discutere.

Basilij Serenij Mediolanensis.

Q Vale serenato proles Thaumantia Cælo
 Nobile terrigenis monstrat in axe decus
 Tale iubar terris roseo deuexit ab axe,
 Candida Religio quo decorata micat.

Au-

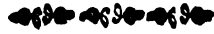
Auctoris.

Docta magistrali datur ignorantia libro:
 Hic tibi perfectum disce salutis opus.
 Singula continuis Lector meditanda diebus
 Discolor aula pari margine picta docet.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

Quod sereno auro composita
 Aemula pravae spicula gentis
 Leta represit lanigera choors,
 Liorq; latens aurea fregit
 Tecta, nec albas resperfit oues;
 Augustini prouida virtus
 Inuicto pugnans animo fecit:
 Non crocitantum plebs alituum
 Potuit rostris praelia aduncis
 Miscere, ingenuasq; ferire
 Vngue columbas; nam generosa
 Indeffesso haec volitans cursu
 Aquila, nigrum perdidit agmen,
 Atq; insolito lumine aspiciens
 Pennisq; velox, secula quidquid
 Prisca tolerunt vidit, mox &
 Docto exarans calamo fudit;
 Tandem pernici astra volat
 Repetens, celsa fruitur pace.

AVGVSTINVS STROZZA MANTVANVS.

NON alijs profectò te laudibus cumulandum attingimus, Augustine Strozza Mantuane doctissime, pariterq; candidissime, quam illis iisdem, quibus te curavit exprimere tuus & synchronos, & coniunctissimus Bossus ille Matthæus, cuius memoria in sæculorum viuet æternitates. Nam licet summo id ille, quod aiunt, pēnicillo, leuibusq; & aliud agens attingerit tractibus; quoniam tamen est, qui non subli-
 miorem in pauculis te ductibus agnoscat illis, suiq; simillimum, hoc est scientissimum, atq; sanctissimum, quam sub cuiusvis alterius coloribus, exactioreq; graphide? Lætaberis interea amica posteritas super suauissimi scriptoris de tanto viro puriore eloquentia. Hic igitur primum in disputatione quinta de Instituendo sapientia animo Valerium Facinum Vicentinum ita loquentem introducit. Cur non magis Augustinum Strozzam hunc nostrum, qui nobis hodie è Mantua est superadditus, ad hoc impellitis, ne tantus hospes hic affuisse videatur incassum? Qui sicut in reliquis animi dotibus, ita quoque in omni genere literarum mihi minimè concedit; verum & hoc in se amplius habet, quod natura mihi, vsusq; non peperit, carminis latinæ, maternæq; linguæ admirabilem commoditatem, atque dulcedinem (innatum decus.) Nam ante sumptam Augustinianam sacram hanc togam puer domi quicquid concepisset artubat in numeros, vt sacratum iam tum musis videretur, quas modo sæpè ad pietatem, remq; diuinam luculenter, grauitèq; traducit. Tum ille venustate ea, orisq; lautitie, qua condire solet omnia, quæ vel agit, vel dicit, hunc in modum respondit. Si quam tribuisti mihi, Valeri, esset ea in me virtus, atque peritia, facili opera quod petisti assequi ab me quidem posses. Verum neque rei explicandæ, differendæq; neq; cætui ornatissimo isti responsuram facultatem meam vllam, nisi amens sim, vllò pacto crediderim. Tù amicè tamen, ac perbenignè id sentis, quod de me plurimus, & ardentissimus tuus animus optat. Nam versus canere, quod me posse tibi placuit dicere, non tam philosophantium, ac disputantium, quam lyræ proprium, & cytharæ est, ea quamuis instrumenta vix vnquam religiosa nostra atria subeant, & obsoleta illa ego etiam nunc quidem ignorem. Quod si æquam rem posco, audi-

auditorum me permittite hoc primo congressu, Valeri, qui poeticum aliquid, qua facultate, ac vi ornare me voluisti, sicubi fortè licuerit ducam in aciem. Cui indulgendum nullius alterius rei, quam reuerentiæ causa Celsus cum censuisset, stetit res ipsa tota Valerio. Hæc quidem ibi Bossus; in epistola vero centesima quinquagesima septima secundarum eadem eloquentia rem ob oculos ponit in hæc verba. Ut suavis semper, blandus, lepidus, & omni ex parte iucundus visus es mihi venerabilis Strozza, perinde quidem & visæ sunt literæ tuæ, in quibus exsuscitatur mihi sæpè, ac reuiuiscit Cambius Bossus olim meus amor, meq; in Iesu Christo deliciæ. Nihil legebam, quod vir ille scripsisset, quod semel legisse mihi sufficeret; ita grauis, ita plenus, ita callens priscam dignitatem in sacris, & humanis literis omnibus erat. Eius quoq; consuetudo proxima ipsi sælicitati mihi planè videbatur. In te illum adoror interdum, & eius ingenium, bonitatemq; contemplan, vt mihi videamini alterum se inuicem reddidisse; adeo tu illum acumine ingenij legendo, scribendo, fandoq; mihi exprimis, & ad memoriam, ipsosq; oculos reuocas germanitate quadam. Quem, vt amaui ante omnes, ita tu Augustine mihi succedis ad compendium soliti illius amoris, & gratiæ. Accedit ad hoc, vt scribis, & verum scribis, quod inter nos nulla quidem dissimilitudo animi est, sed te sensisse mecum, ac dissensisse in rebus serijs, & grauisimis omnibus, quæ ad dignitatem, & amplitudinem Sacræ Reipublicæ nostræ præsertim pertinent: & simul ambos eadem emulatione, eodemq; zelo publica priuatis semper antetulisse. Iisdem studijs, moribusq; simillimis delectatos, vt quæ coniunctio, & charitas inter nos polleat, iam neminem nostrorum hominum lateat. Sed his iam satis perspectis nobis, & cognitiss, ad alia calamum incidentia deducamus. Per hæc ergo testimonium omni exceptione maius reddebat Bossus veritati, ac necessitudini super Strozze virtutibus, atq; decore. Hoc idem quoque præstitit non verbo, sed opere Congregatio ipsa, maiores nempe Patres in Senatum compacti, cum per gradus Reipublicæ solertem illius sedulitatem, prudentiæq; robur in gubernando comprobare. Vitiensium Mantuæ familiam non semel moderari, pluries alibi præfecturas gerere iubetur, multoq; pluribus præfuisset, si verbo Dei circumferendo almus concionator minus diutinè incubisset. Expectabant enim electores, vt, deposita per fatiscentem ætatem farcina, vel saltem declinata, se de integro permitteret domestico secessui; ipse verò tum quia lætus operabatur populorum saluti, tum quia parum lubens formidabat obnoxium se præbere rationi reddendæ subditarum aliquando animarum, in annos prosequabatur, & annos declamationibus operam dare. Vna egretudo, & illa complexione bona ferocior remouit emeritum, è cuius vngue vix euasum tollunt Patres, nec semel gubernantem dimittunt. In albo eorum, qui
maio-

maioris confessus existunt, adscribitur per Comitia Rauennatensia anni secundi superioris sæculi adiunctus Augustino de Nouis Ticinensi Generali Visitator, Collegaq; Germano Vercellensi, Desiderio Patauino, atq; Martino Bergomenfi viris integerrimis. Annus is eripuit Boffum de viuentium numero, aut veriùs adiunxit viuentium cætui. Illi parentauit inter mæores, ac lachrymas, eiusq; præambulam itionem tanquam quandam dissolutionis suę appropinquantis significationem accepit. Quare ardentius, cordatiusq; solito omnem expræssionem pietatis, amorisue in Deum, & in parentem Congregationem prosequitur voce, factisue. Neque diù ita post præfensione fallitur, cum omni munitus Sacramentorum præsidio conuolat ad perennitatis oras non adhuc in altius senium prouectus. Scripsit

Odas septem De septem verbis Domini in cruce pendentis Ad Franciscum Gonzagam Mantuæ Marchionem. Mantuæ apud Anno 1486. Lib. 1.
Item De Raptu Pauli libros duos ex Patribus primum, ex Scholasticis secundum, occasione Epistole Matthei Bosfi centesimæ septuagesimæ quintæ secundarum. Ad Siluanum Maurocenum Generalem Rectorem. Mantuæ apud Anno 1498. Lib. 2.

AVGV-

AVGVSTINVS VENTVRA BUGELLANVS.

Montibus subalpinis dedit Bugella castris Lateranensibus Augustinum Venturam, virum quidem eruditionis nomine commendatum, at veræ pietatis titulo commendatiorem. Aperuit illius ingressui ianuam Gratianus Bugellanus tum Diui Sebastiani eiusdem Ciuitatis Præpositus, vir Dei zelo feruentissimus, & indefessus Regularis disciplinæ promotor, à quo etiam sanctæ vitæ, inculpatæq; conuersationis normas eddidicit. Sub tanto duce, & intra domesticos patriæ lares sicut plurimum egit vitæ, ita plurimum indeptus est ornamentorum partis tum intellectiæ, tum affectiæ. Docuit populos è suggestu iugis exercitio, absq; discrimine tam ciues eloquentia alliciens, quam rudiores colonos pinguiore cibo enutrens, vt pro sua virili verum fieret, Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite; atq; item, Lac potum dedi vobis non escam. Quantus homo facundia fuerit, quasi ex vngue colligi potest ex Panegirico illo, quem edidit ad Petrum Franciscum Ferreriû Cardinalem, & Episcopum Vercellensem. Enitet in eo candor latinissime (si fari expedit) locutionis Asiatico dicendi genere in amplum discurrentis. Ex quo Auctorem poetiis luminibus, & historicis euentibus refferatissimum licet agnoscere tam ex Romanorum, quam ex Græcorum scrinijs depromptis. Quod si subiectum arti responderet, vt aliquod pertractaret doctrinale, vel vtilioris, ac delectabilioris indaginis, per amplè bibliothecas omnes discurreret, oppleretue gymnasia. Nunc verò vsurpari potest illud, Materiam superabat opus. Spiritus facunditate magis prolificus sibi quoq; apparuit, quippe qui Magister Nouitiorum in viros perfectos plures è discipulis euasisse viderit. Nam Monasterium Bugellense longa annorum serie in domum religiosi tyrociniij erectum eo directore se ipsum facunditate superauit; quod inde quasi ex seminario nouellæ plantationes in iuuentute sua prodeunt, Congregationem vniuersam fructibus honoris, & honestatis opplerint. Gratiano ad Generalatus apicem secundum promotus in Comitibus Rauennatibus anni 1560. Augustinus ad Præposituram eiusdem Monasterij assumptus est, vt in maiorem partem solitudinis ingrederetur, & vsui promptiori esset venerando seni publicis munijs occupato.

Qua-

Quare super excelsa illum statuens mater congregatio, perfecit pedes
tanquam ceruorum, docuit manus ad praelium, & posuit ut arcum æreum
brachia eius. Bonisoperibus plenus naturæ debitum soluit anno 1570.
Edidit ergo.

*Panegyricum, Ad Petrum Franciscum Ferrerium Cardinalem. Venetijs apud
Rutilium Borgominerium 1561. Lib. I.*

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

D*V* M mira herois celebras preconia laude
O! stupuit tantum purpura sacra melos:
Vna Caducie cessit tibi gloria virge,
Et dedit ingentes docta Thalia modos:
Attica Pimpleos infudit musa liquores,
Infeditq; tuis blanda Mellissa labris
Quid mirum Hibleos fundat quod pagina succos
Purpura si roseo præbuit ore dapes?

A V-

AVRELIVS DE ELECTIS PLACENTINVS.

FRVMPERAT vix ab ovo Reformationis Frigidionariæ Familia Canonica, cum Aurelius de Electis Placentinus eidem palmis inseritur, fructus vberes, suauissimosq; allaturus tanto ociore cum maturitate, quanto feracior cum alimento foueretur. Decuit profectò ab ijs vberibus virum lacte Religionis potari, quæ sæcunditatem noui geniminis nouerant, vt ijsdem prorsus imbueretur vitæ spiritualis caloribus, quos & ipse de hinc deriuaret in alios, atque alios ad Sacram Rempubli-
 cam cum Dei gloria dilatandam. De ergastulo carnis tres tantummodo ex duodecim primis illis Reformatioribus excefferant Benedictus Parciti-
 dius, Ioannes de Pergamo, atq; Nicolaus de Curte, nouem alijs superstitibus, in ijsq; potissimum Leone Carato, & Bartholomæo Columna. supremis zelatoribus; ideoq; maximus illæ disciplinæ feruor grandibus ausis huiusmodi ex superum gratia concessus in omni asseruabatur robore. Aurelius autem ad tantum ascendens institutum is erat, cui æstuans illa charitatis, & claritatis flamma de facili corripere-
 tur. Decor interioris animæ in cultu exterioris præclaræ compagis elucebat: florida ætas maie-
 statem quãdam præsefererebat, quæ non de facili in pluribus reperiretur, illaq; ipsamet argumentum eius morum consonantiæ erat, quæ religiosum exprimerent ante quodlibet religiosorum dogmatum experimentum. Galdino de Bardis eximio illi ex duodecim Reformatioribus viro, cui tantum debet Canonicum Institutum, quantum cuius alteri, de facili attribuet huiusce operarij nostris ritibus adhæsi-
 onem quicumq; eorum temporum peruolutabit obnubilata monimenta. Strenuus namq; Congregationis suæ administer, ac propagator in omne se vertebat latus, vt cum æternæ bonitatis propiti-
 atione promoueret, quod strenuè inceptum erat Sanctæ Reformationis opus: atque ideo cum ex conciuibus Placentinis alios in pium propositum inflammasset exemplo vitæ, morum, eloquij, habitus; haud incongruè deductum est, præclarum quoq; adolescentem Aurelium esse lucratum. Mi-
 tior literatura iam animum possederat, iam præcesserant non infima exper-
 imenta seuerioris disciplinæ, quibus membra pro Deo subiacerat alio nullo direttore præter quam illo, cuius vnctione perlinebatur interius: quorum

M

adiu-

adiumento arcam nouæ spiritualis constructionis metitur, & ab eruendis fundamentis abiectiois religiosæ ocius se expedit, ad celsamq; virtutum fabricam extollendam consurgit. Præsbyteratu honestatum excipit sancta prædicatio, non quæ leniter, ac sensim procedit ad perfectum decus; sed quæ tota erumpit ex sacri pectoris promptuario efficax, ardens, aculeata, mastixq; vitiorum ab Deo vim suadellæ sortita, non ab arte. Ea propter ab Generali Synodo Ferrariæ ad Sanctum Lazarum celebrata de anno quadragesimo supra quartum decimum centenarium exæquatur. Fimothæo Veronensi eximio illi præconi, qui postmodum Ragusium moderatus est Archiepiscopus, & ab longo habito experimento, vnâ cum Philippo Veronensi liberè ad officium exercendum dimittitur, cum sancta eorum temporum seueritas sobriè, & de anno in annum tantummodo facultatem concionandi faceret. Fortis natura prudentiæ, dexteritatisq; salira condimento, quæ etatem etiam præuenteret, ad maturitatis suauitatem perducebat quicquid lingua feminasset, dum confluentes deuios, afflictos, rudes excipiebat, siue ad sacramentalem auriculam, siue ad monita, consilia, & directiones. Concoquebat enim negotio facili (aliquoties quidem in vim naturæ eximiæ; sed multò sæpius ob virtutem supernæ irradiationis) quicquid asperum, quicquid acidum in moribus, & vitæ genere miseros fatigabat. Oratio; ieiuniumq; duo illi cardines erant, ad quos iugiter januam animæ, corporisue conuolutaret, à quorum altero neque tum se excardinari est passus, cum alijs Lateranense Patriarchium curantibus Concanonicis esum carniū bis in hebdomada permitti per comitia obtinuit ob loci insalubritatem; adeo sibi fortis imperitabat, qui alijs mitis ex charitate compatiebatur. Vt primum in numerum præfectorum cooptatur, credita sibi adhuc maiora talenta aperit. Profectò Magistratus virum ostendit. Paucis omninò post Frigidionariam concinnitatem fuisse dona largita, quæ in Aurelium præluxere innotuit. Quadragenarias propè pertractauit habenas; illasq; fracto nunquam curriculo. Et licet id ab exordio vsque Reformationis in morè positum esset, latèq; appareat perennem eam Canoniarum moderandarum seriem etiam cum alijs semel assumptis exercitam; tamen perpaucis omnimodè contingit tam diuturnioribus præiri fascibus. In anno trigesimo reformati ordinis primum dicitur Prior Sancti Ioannis Baptiste de Canoniam ad Sancti Archangeli Castrum diæcesis Ariminensis, & ad annum vsq; sexagesimum secundum Decies Generalem præfecturam gerit, quæ res alteri nulli contigit. Neque ideo quidquam de maiestate cadit, quia annua tantum tunc ea dignitas esset; quin potius augetur decus, quod tantoties sub suffragijs ierit, & dignissimus semper illo haberetur imperio. Canonie, quibus pastor vigilat post prædictam ad Sanctum Archangelum sunt iuxta promotionis ordinem ad illas, Placentina, Taruistina,

na, Rauennatensis, Bononiensis, Tremitana, Veronensis, Cremonensis, Brixienſis; adeo quod præſtantiorem propè partem Congregationis contretarit ſingulariter, vt omnibus perſonaliter cognitus nullos proſus haberet ignotos. Vbicunq; autem ſui ſimillimus, hoc eſt ſpecimen ſemper præſeferens Sanctiſſimorum illorum, à quibus Ordo dimanauit, Apoſtolorum, enituit. Potiſſimum verò in Vrbe ſub oculis nationum omnium à Deo prædilectus præſtantiſſima illius opera declararunt. Patriarchij Lateranenſis iuribus exercendis annos ſex concedit inter maxima quidem rerum discrimina. De anno trigefimo nono eius ſæculi, vt Apoſtolicis Eugenij Quarti Hierarçę obtemperarent mandatis (qui totos ſui Pontificatus nouem annos decurfos concoxerat opus) noſtri ſub primo Priore Benediçto Placentino ad ſacroſanctam eam Baſilicam reformandam acceſſerant circa kalendas Iunias, & ſupra annum in prouincia perficiunda (licet aliquantiſper per ægretudines amandati) perſeuerantem famulatum præſtiterant inter ærumnas, & incommoda; cum in ipſo die Sacroſanctæ Euchariſtiæ ſolemni per vim acerbiffimam, perq; impetum tumultuarem, facto ruſticorum, populariumq; agmine, ab Canonicis ſæcularibus de poſſeſſione turbantur, atque pelluntur, Pontifice adhuc abſente, & Florentinam Generalem Synodum poſt uionem Græcorum, & Armenorum in ea ciuitate per vnionem Æthiopum maturante. Hinc Congregatio in Comitijs Ferrarienſibus anni quadregimi primi, acceptata renunciatione iurium eius Prioratus per Benediçtum Placentinum facta, nouum nullum Priorem eligit. Sed in ſequentis anni Generali conuentu efficaciter tantę amiſſionis, iniurięq; diſcuſſo pondere, & diuerſorum Dei ſeruorum, ipſiuſq; Pontificis faciliter habito ſenſu, die vigefima quarta Aprilis Patres in hoc decretum deuenere, Quod fiat proteſtatio contra Canonicos Sancti Ioannis in Laterano, de Poſſeſſione, & Prioratu dicti Monafterij, & de omnibus iuribus nobis à Papa Eugenio collatis pro eo Monafterio: in quam poſſeſſionem proteſtamur nos perſeuerare, & ſi non corpore, ſaltem animo, & voluntate. Vnde & omni anno ſtatutum eſt, vt eligatur Prior in dicto Monafterio per publicum inſtrumentum, & aſſignetur ibi conuentus in numero fratrum viginti quinque, quos Reçtor maior elegerit cum ſocijs ſuis. Quare in Prælaturarum diſtributione Aurelius ipſe in Reçtorem Generalem aſſumptus Primum, Prior etiam Lateranenſis eligitur; vt in ipſo ſaltem nomine iura legitima ad rem retineat; utpote is, qui vnus præ omnibus reſtitutionem in integrum per conuenientia media moliri, aſſequiue poſſe cenferetur. Quin & cum actuali ſuprema dignitate titularem quoq; hanc Comitiam anni quadregimi tertij ad alios duodecim meſes illi prorogant. Ipſe verò rem penitimè cum Deo agens per publica, priuataq; ſacrificia, & orationes nil animo erat de exitu ſollicitus; illud ab infinita Numinis prouidentia expe-

ctans, quod è re communi esset. Disserebat enim per humanas rationes constanter, facundèq; ac solidè, habitationem eius Patriarchij, coniunctamq; habitationi prouinciam plus semper laboris, atque ærumnarum, ac periculi annexam gerere, quam speciosi decoris: à qua si ratio demeretur hæreditarij iuris, & habitæ iam pridem possessionis per annos octingentos, atq; translatorum Patrum terminorum à Bonifacio Octauo; nil omninò remaneret Congregationi exoptandum præter onus inuidiæ plenum, ac præter aeris insalubritatem vix superabilem. Interim quod desuper præstitum erat geritur: nam transacto vix dum talis prorogationis mense Ludouicus Scarampus ab Arena mediarota dictus Patauinus Cardinalis Sancti Laurentij in Damaso, & Patriarca Aquileiensis ab Eugenio Romam regressuro præmittitur, acceptisq; Apostolicis mandatis Canonicos seculares amouet de facto: & Eugenius ipse ad sedem suam post absentiam annorum decem gloriosè reuersus Generalem auocat, sanctumq; inchoatæ intemperanterue interruptæ Reformationis opus reassumendum componit, & transigit. Hinc post paucos menses Comitia anni quadragesimi quarti Ferrariæ item congregata in hanc formam Aurelio refferente statuunt. Die trigesima Aprilis Deliberatum est, quod pro debito nostro obediatur voluntati, & exhortationi Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Domini Nostri Eugenij Papæ Quarti, qui vult, vt iterum reuertamur Romam ad Monasterium Sancti Ioannis in Laterano. In præsentem mittantur quatuor Sacerdotes, & duo Conuersi ad necessaria preparanda; de hinc tempore opportuno, videlicet circa mensem Septembris, vel Octobris mittantur reliqui, qui mittendi sunt. Insuper in prædicti decreti executionem consequenter Nicolaum de Zanolinis Bononiensem iam quintum Generalatu functum in Priorem Lateranensem assumunt, & duobus associatum Canonicis ad urbem properè mittunt: Aurelium verò tertium in supremum Rectorem firmant, vt incæptum grande opus perficiat, solidetq; Ipso igitur ad summum clauum Congregationis sedente, Beatissimus Eugenius nostros in actuale possessionem Sacrosanctæ Basilicæ immittit rebus omnibus ritè, ordineq; compositis atq; dispositis, & Bullas totum rei pondus continentes expedit sub die decima Ianuarij anni quadragesimi quinti datas. Post peractum immortalis memoriæ opus, coacto Ferrariæ senatu de more ad Idus Aprilis, Receptoratu se abdicat, successore accepto Simone Aliprando Mediolanense, eodemq; Laterani Priore constituto. Ipse Saluatoriensem Canoniam apud Brixienfes moderari iubetur, vt si quam distractionem piæ menti negotiorum exactorum varietas imperasset, vel intulisset; sacro illo secessu ea abigeretur, & ad se ex integro cor illud reuertetur, quod pro Canonica vniuersitate tanta patrarat. Mox anno sequenti patrijs Placentinis laribus datur cænobij præfectus, & in numero **Quatuor Virorum**

Virorum Censuram in Ordine exercentium reponitur. Verum dum isthæc vitia quidem & speciosa detinebant virum, vrbis illum exposcebant negotia vigilem, acrem, impavidum, spectatęq; probitatis, ac dexteritatis. Licet enim Lateranensis Prior Benedictus optimo loco iura, possessionemq; suam aduersum impotentes conatus, & feditionas turbationes Canonorum Sæcularium in ipsa Sanctissimi Eugenij dormitione pulsione nostram ab Sacrosancto Patriarchio aggredientium tenuerit: & licet nouum Pontificem Quintum Nicolaum exceperit assuetis sacri Prioralis officij ceremonijs ex Pontificalium librorum præscripto, cum summus Sacerdos possessionem Diuinissimi Patriarchij adiit; tamen Aurelio inesse aliquid maioris talenti ad publicam personam gerendam putabatur. Quare coacta Synodo in ipsis Lateranensibus ædibus illarum Prior tertium renunciatur, quas & per annos quatuor iuges iuuat, custodit, & prouehit ex lege congregatorum Patrum semper confirmatus. Neque verò secluditur ab publicis alijs muneribus vir ad omnia factus, nam Visitationis iura, actusq; exercet de annis quadragesimo octauo, & nono. Congregationi adiungit Monasterium Sancti Siluestri Montis compatrum Tusculanę diocesis ex donatione sibi, Lateranensiq; Capitulo, atq; toti Societati facta per nobilem, piumq; Thebaldum de Anibaldis de Molaria. Monialibus Sanctę Marię Gratiarum Genuę aream Ecclesię, Monasterijq; ædificandi, ac domos donat, primum lapidem benedicit, & iacit, Regulam, habitumq; Canonicum impertitur, Ioanne de Gattis Canonico Regulari, ac Sancti Theodori Priore in Commissarium ad ea peragenda deputato, sub protectionem Lateranensis Ecclesię, & in vnionem spiritualem recipit. Raphaellem Saluatum de Altomonte Prępositum Mortariensem virum religiosissimum ad se aduentatum ita amplectitur, vt resignationis confirmato in eum proposito, insignem, antiquissimamue Canoniam iã fermè ad triarios (vt aiunt) redactã Reformationis Sancte virore reflorescere, inq; Lateranensis confortij vnas recipi obtinuerit. Annum quinquagesimum Sacratissimi, plenissimiq; Iobelei inter spiritus suauissimas extases celebrat, & absentibus Concanonicis, ac fratribus, hoc est totę Congregationi, ab beneuolentiſſimo Pontifice Nicolao celebrari impetrat sub eadem omninò spiritualium bonorum ex inexhaustis Ecclesię thesauris assecutione. Commissum curę suę diuinissimum locum sedulitate cordatissima reparat de portione illa, quam Sanctissimus ipsi adjudicauit piarum largitionum eo remissionis anno per fideles confluentes Sacrosanctę Basilicę collatarum. Profectò id operis exigebat sacratissima ædes, quę in eius & curam Regularium ab sæcularibus illis omni prorsus ornamento, supplectiliq; denudata ceserat, vt meritò eius temporis monumenta scripseriat: Quicquid fuit pulchri præter solos parietes ipsi Canonici Regu-

Regulares suis proprijs sumptibus refecerunt, videlicet Organa noua, & optima; Tabernaculum marmoreum pretiosis lapidibus infectum, & eleganter insculptum pro Sanctissima Eucharistia seruanda, Pallam magnam altaris maioris ex chrisoclauo pretiosissimam, Octo capellas cum suis altaribus, Oculos vitreos magnos in maiori nauis, & in alijs, Duas cruces alteram argenteam magnam, alteram cristallinam, Plures calices, planetas, camisas, superpellicea, Altaria insuper Sancti Sebastiani, Sanctæ Mariæ Magdalenæ, S. Ioannis Baptistæ, & Præsepis Domini elegantissimè fabricata, & alia multa, in quibus plusquam sex millia ducatorum auri de camera impenderunt. Quam opportunè autem nobilis reparatio habita fuerit, aduentus ipse Friderici Tertij Cæsaris ad Urbem mox secutus declamauit. Quo enim die imperiali diademate redimitur ab Apostolico, eodem etiam inter Regulares Canonicos Lateranenses de sacro antiquo more, dū Sacrosanctam Constantinianam Basilicam uisitat, per superpellicei impositionem recipitur, Aurelio ad plenum pias functiones peragente. Quæ nam verò illa extiterint, quantus ipse in eis præstandis apparuerit, & quæ obsequia collegium ipsum Canoniorum exhibuerit, quoue pacto reiectus, ac castigatus Canonici cuiusdam sæcularis spiritus seditiosus, qui curiosius nosse uult, epistolam, quam de hac eadem re ipse scripsit, in annalibus nostris legat. Cæterum Aurelius mense uixdum transacto ad Generalem Conuentum Rauennam profectus Quartum Rector Summus inter communes acclamationes renunciatur, & Quintum, Sextumue successiuè per sequentes Synodos clauo insidere cogitur. Quod ita felix, faustumq; fuit, ut in eis uiderit auctam Rempublicam per accessionem, reformationemq; Canoniarum Sancti Epiphaniij, Papiæ, Sancti Theodori, Genuæ, Diuæq; Virginis de Martorano, Parmæ, in quibus ab antiquo tempore Ordo floruerat Canonicus. Porrò quid operis, atq; industriæ in eis assequendis ipse insumpserit ex alio consimili incremento liqueat. Criptanum templum Deiparæ Virgini propè Neapolim sacrum in uia, qua Puteolos itur sub Pausilippo amænissimo monte ab annis iam centum constructum, & dehinc fiduciarium factum, Alphonsus Aragonius Rex, Ordini Canonico, nostrisq; moribus insigniter animatus, sub apostolico placito nostræ Congregationi ueniebat. Sed de more Principum plura, eaq; maxima, & diuersa coquentium in menses rem parturiebat. Quare Aurelius in partem oneris regij manum supponens omni studio, alacritate, prece, intercessore opportunus enititur fœtum, quem & exprimit inter Regis, ac Populi gaudia misso Neapolim Fabiano à Doliceto ex Lateranensis Monasterij familia viro industrio, qui procuratorio suo munitus actualement possessionem apprehenderet, quod & actum est Lupo Ximenio de Orea Prorege immitente. Licet verò tantus esset in augendo Canoniarum numero, non tamen in adeptum

rû conseruatione obdormiebat veli minimû; vt de illo dicere possint succe-
 fores, Multiplicauit gentē, sed & magnificauit letitiā. Nā in eo Conuētū, quo
 sextum Generalis edicitur, Fundamētales de nouo publicari eicit Ordinis
 Cōstitutiones, Leges inquā illas, quas cōmunis assēsus, & assuetudo practicas
 fecit ad annū vsq; huius seculi decimū octauum, in quo substātialibus reten-
 tis, ad tempora, & posteriores Tridētinas, Pontificiasq; Sanctiones adq; ma-
 turatas animaduersiones nouam formam induerūt. Insuper euocata in con-
 sultationem longam Sanctimonialium Ordini adiudicatarum administratio-
 ne, propositisq; incommodis, ac damnis inde in Congregationē scatētibus,
 & sensim disfluentibus, suffragatores Patres adduxit, vt in hunc modum
 legem tulerint. Si qua bulla in posterum emanaret ab Apostolica Sede de
 suscipienda cura monialium, nullo modo suscipiatur sed fiat appellatio,
 ad Sanctissimum Pontificem. Quod utiq; decretum tempora quidem in-
 sequentia, ineuitabilesq; fortasse necessitates antiquarunt; sed quanto
 cum beneficio vident, & experiuntur qui ex merito præsumunt. Post
 hæc ne iura frangerentur, quæ fascibus supremis vltra prorogari interdi-
 cebant, successorem quidem accipit inclitum Thimotheum de Mapheis
 Veronensem, de quo infra in hisce libris; sed non propterea à iure dicun-
 do abesse permittitur inter illius collegas quatuor viros enumeratus, à
 quibus tertio vixdum anno seiungi obtinuit. Hæc in id permittendum
 forte consensisset cætus, nisi præmeditasset in anno sequenti ad septi-
 mas Generalitias Infulas de facili assumendum, quod & gestum est in
 Casoretanis Comitijs: quin & octauæ, ac Nonæ sequenter adiectæ sunt, ille
 ab Veneta, hæc verò ab Ferrariensi synodo. Et quoniam ipso Moderatore
 non modica videbatur ordini semper immitti fælicitas à superis, Collegia
 illustria Sancti Andreæ vercellarum, & Sancti Viti Mantuæ ab antiquo tem-
 pore Canonicorum Regularium dogmate munita in nostras transiere colo-
 nias ad virorem Lateranensis Reformationis promerendum, curantibus Se-
 renissimis Alphonso Aragonio Rege, Ludouico Sabaudo Duce, ac Barba-
 ra Gonzaga Marchionissa. Idem quoque illuxit faustum sydus in muniendis
 mutantibus politici moderaminis Reipublicæ Cardinibus. Dum enim
 euincunt Comiticia Casoretana numerum Prælatorum illorum, qui congre-
 gationem illustrare Censores morum solent, ad denarium vsq; augendum,
 & dum sequens conuentus Venetus octo tantum admittit; Aurelius Ferrar-
 iæ ex vi officij prudentiæ, adeptq; existimationis ad libram adeo pertraxit
 rationes nouitarum; vt tandem vno cōsensu dissidentia hinc inde ingenia in
 priorem semitam Quattuor virorum reduxerit, quam & postmodum se-
 quentia inoffenso pede triuere, tenentq; tempora etiam multiplicato
 Canoniarum præclarissimarum numero. Ipse post hæc abdicato magistra-
 tu nil in votis prætiosius habet, quam reliquum vitæ priuatus omninò tran-
 sfigere,

figere, consulturus non inerti otio, sed per sanctæ quietis, cuius rore sæcundaretur anima; quæ velut sterilescens in æstibus actuosæ sibi videbatur. Per biennium quidem fit voti compos; sed elapso illo Decimum Generalis sublimatur inter lachrymas, & suspiria dolentis, quia reuocaretur ad fluctus. Verum quem in terris portum non inueniebat securæ stationis, commiserante Deo adeptus est, ut piæ speramus, in Cælis. Nam Paulo post pondus mortalitatis deponit vir posterorum memoria dignissimus ad annum sexagesimum tertium inductæ frigidionariæ Reformationis. Scripsit

De Rebus Congregationis Frigidionariæ Lateranensis, ut testatur Penottus Libro Tertio Historiæ Tripartitæ Capite 21.

Item Epistolam de Coronatione Friderici Tertij Imperatoris Romæ actam ab Nicolao Quinto Summo Pontifice, quæ pluribus in locis edita legitur.

F I N I S.

LYCEI

LYCEI
 LATERANENSIS.
 SEU
 ELOGIORVM
 LATERANENSIVM
 LIBER SECVNDVS.

BAPTISTA VERNACCIA
 GENVENSIS.

DESINAT admirari quispiam si tot virorum conferto agmini vnam hanc sacram Virginem Baptistam Vernacciam Ianuensem inseruerimus. Decuit nostros exercitus suam Hippolitam, nostram Rempubli-
 cam suam Ersiliam. Sed paralella cadunt, nec benè quadrant prophana nostris. Decuit nostros Iudices suam Debboram, nostras ciuitates suam Iudich. Iuuit ex habitu, ex professione magis, quam ex sexu rem commensurare. Licuit scriptoris pietati erga benedictā animam tantisper affectæ commemorare nunquam subticendam. Oportuit eius ardentissima opera recensere, vt qui hæc lecturi sunt præ curiositatis complemento, ad illa confugiant præ salutis animæ desiderio. Sed quæ dicendi vis è penetralibus illis monasticæ custodiæ in hanc publicam lucem educat publico abhorrentem cętu lucifugam virginitatem? Quis eloquentiæ sonus exprimat illum cęlitibus eloquentissimum innocentis animæ
 N strepi-

strepitum, vnam in se pro sceleribus innocentiam diuerberantis? Quis orationis color illum non viola tinctum, sed ipso cęlesti coloratum amore diuinę amanti pallorem expingat? Quę tandem efficax exaquet facundia illas Numinis expugnatrices, ac nunquam non exorantes penę assiduas solitariaę preces? Vt quę magister virginum Hieronymus custodiendę precepta virginitatis ę cęlesti Palestinę solitudinis academia Romanę nobilitati præscripserat; hęc omnia vna sibi seuerę virtutis tenera magistra candidissimis moribus animo, corporiq; Baptista Vernaccia constanter, ac propę diuinę inscripsisse videatur. Iam verõ si Baptista rem domesticam curet, quis laudator prudentius dicat, quam illa fecerit? Si Deo vacet, ac sibi, quis diuinius orator prædicet, quam illa vixerit? Si parentem extremus morbus lecto affigat, quis generosius narrator exponat, quam illa pertulerit? Quod si ad heroica hęc balbutit oratio; ad extrema illa iam appellentis ad Cælum Baptistę diuiniora facinora penitus obmutescat necesse est. Quare omitto quod ab humanis nuptijs ipsi nubilis Deo diuinos amplexus ab alienato sæpę à sensibus animo prælibarit: Quod in præsentissimo sempiternę sapientię complexu futuros calamitosorum eorum temporum exitus presenserit, & pronunciarit: Quod irati Genus Amoris in vlticia fulmina iam procedentis suos ignes suplici lachrymarum artificio emollitos in auream beneficiorum pluuiam impetrarit. Nil præterea dico de religiosissima illa consoriorum familia, quę Vestalibus longę virginibus illustriores non prælucentem superstitioni flammam in templis, sed specularem pietatis ignem in animis inextinctum custodiunt. Cæterum præstat obuoluisse silentio Virginis Baptistę lögum annorum nonaginta vitę cursum admirabilem mirabiliumq; plurimorū patratores reddendum aliquando distinctim libro in id vnum pro viribus collimato. Opera autem mysticę Theologię, diuinorumq; redundantia affectuum quę ab eius sacro habemus calamo quatuor voluminibus distincta sunt.

De Vnionē animę cum Deo. De Cognitione Dei. De Gaudijs cęlestibus. De modo eadem Gaudia obtinendi.

De Oratione. Duodecim Cantica spiritualia. De Gaudijs, & Luctibus spiritualibus. De Diuino osculo. De Vita admirabili Mortuorum mundo. De perpetua vnionē cum Deo.

Variarum Contemplationum Partes due. Tractatus de Vita spirituali. Dubia 46. cum responsionibus Desiderij Negronij Canon. Reg. Lat.

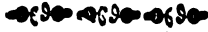
Cantica gratiarum à Deo acceptarum. Colloquia Diuina. De Congregatione in Diuinum vnum. De contractu animę cum Deo. De Desiderio sponsę. De ijs quę surrexerunt in Christo. De Vita Patris sui. Epistole ad diuersos. Omnia edita Venetijs, & Verona apud Angelum Tamum Anno 1602. & Bononię apud Clementem Ferronium 1636.

BAR-

BARTHOLOMÆVS

C O L V M N A

R O M A N V S .

HM Lateranenses gradum deuoti affectus sistite ,
 quiq; terrgenæ , & filij hominum simul in vnum di-
 ues, & pauper aciem omnes pię mentis accuite . Hic
 magnus ille est diuini verbi propalator , hic feruens
 ille , & supremus suorum temporum Ecclesiastes
 Bartholomæus Columna Romanus , quem nos Apo-
 stolorum , Augustiniq; propagines postremæ Frig-
 idionariæ Reformationis Motorem , Suaforem , ac
 cum primis executorem profiteamur , cuius sanctæ conuersationi , fortibusq;
 conatibus , atq; grandibus ausis tantum debent plurimi Regularium Ordi-
 nes , quantum cuius alteri . Ortum eius gloriosum reddidit illa ipsa Roma ,
 quæ dudum Orbis imperatrix , in melius mutatis iuribus latius nunc præsi-
 det religione diuina , quam dominatione terrena . Ex Heroum namque
 fæcundissimo illo seminario Gentis Columnensis editus est , ex quo nemi-
 nem non genitum suspicimus ad grandia fulcienda , gerendaue . Ita profe-
 cto vsu quandoq; venit , vt Superi in vnus alicuius familię generosis pro-
 uectionibus quasi incumbentes inspiciantur , dum propagines , & furculi à
 maiorum viuifico humore non declinantes in degenerem oleam non tran-
 seunt . Cępit verò tum illucescere Orbi , cum Orbe ipso vniuerso in mali-
 gnum posito , ipsa Christi Domini vestis inconsutilis per crucifixorem mi-
 litem integra conseruata ; ab diro , horrendoq; schismate fermè ad qua-
 dragenariam virilitatem prouecto in partes scindenda , lacerandaue peni-
 tus cerneretur Bonifacio IX. Petri nauiculam legitimè gubernante , & Pe-
 tro de Luna Benedicto XIII. nuncupato in cathedra pestilentiæ sedente an-
 no quarto ante quintumdecimum sæcularem . Tum enim altè conceptum
 charitatis ignem euiscerans , sancti amoris fulminum vbiq; è suggestibus dif-
 fusor prosiliit . E suggestibus verò , quos feruor ipse magnifici animi op-
 portunos extemporariè reperiisset , non quos ars ipsa , vel vsus , aut desti-
 nasset , aut præparasset . Quamuis etenim maiore ex parte è summorum
 templorum pulpitis declamaret feruentissimè , quippe quæ , & ratione loci ,
 & compositionis conuentus auctoritatem venerabiliorem concilient ; ta-

men & sæpissimè turbas, ac proceres excipiebat in foris, in compitis, in maioribus palatiorum conclauibus, & publica, & priuata oratione prout feret occasio, & spiritus faces impellerent. Neque verò ad tantum muneris sola ipsa nobilitate, vel parum in hisce functionibus considerata præmunus ascendit, aut solo ipso Domini zelo suffultus; sed scientia, & dignitate conspicuis. Siquidem sacerdotali characteri, & ministerio Præsbyter sæcularis sæcularem Canoniã ex cathedrali coronensi coniunxerat; quodue magè refert cognitionem tam diuinarum, quam humanarum scientiarum scelestissimam, & in officina ipsa sacrarum literarum recoctam. Ea propter diuini honoris æmulator strenuus ex Romanæ quadragesimalis prædicationis fructibus initiatus; Italas Ciuitates peregrinator accedens verbum salutis diffundere, peccatores ad pænitentiam vocare, vitia acriter conterrere, errores conuellere, virtutes verbo pariter, & exemplo ferere exceptissimè visus est. Comprobauit ubiq; Numen strenuos præferuidi declamatoris, innocentissimiq; viri labores, & conatus, cum primis apud Venetos, Pataunos, Vicentinosq; per vberrimam spiritualium fructuum in animabus vindemiam. Paucularum linearum ductus incapax representator est egregiè præstitorum. Quæ in populis mirabilia commotionis peragebantur piè concipiant alij, vel fidè ex historijs hic substituunt. Ex dicatis Ecclesiæ plurimi arctioris, tutiorisq; vitæ desiderium illo prædicante, suadente, impellente concipientes, aut nouos Ordines instituerunt, aut antiquos temporum iniuria, & ruinis relaxatos reformauerunt, arctioribus, seuerioribusq; se obstringentes disciplinis. Quinque præ ceteris veneranda ipsa celebrat antiquitas, Gabrielem Condulmerium, & Antonium Corarium Patritios Venetos, & Gregorij XII. Pontificis ex sorore, fratreq; nepotes, qui Ordinis Canonorum Regularium Sæcularium Sancti Georgij in Alega nuncupatorum fundatores extitere, ac postea Sacri Senatus Cardines, & eorum prior aliquando Summus Hierarca in sua obedientia Eugenius Quartus appellatus. Ijs tertio loco succedit Ludouicus Balbus Patritius & ipse Venetus, antea Prior Diui Georgij de Alega Ordinis Canonorum Regularium Sancti Augustini, postea Monachus Diui Benedicti, & clarissimæ reformationis, & Congregationis Monachorum Sanctæ Iustinæ de Padua nunc Cassinensium nuncupatorum Auctor, per quem monastici Ordinis vigor, & splendor apud Italos est restitutus postea Taruisinus Episcopus. Quartam sedem occupat Albericus de Aduocatis, quos Auogadros dicunt, claris natalibus apud Brixienfes, seu Bergomates illustris, Cæsarei, Pontificijq; Iuris consultissimus, qui Patauinis Bartholomæi prædicationibus abrenunciatio sæculo Venetijs ad Ioannis, & Pauli sedes Prædicatorum Dominicanorum institutum suscepit, ex humilitate profunda, & ex bigamia inter conuersos eius Ordinis enumeratus assumpto Iacobi nomine

mine, cuius postmodum eloquentiæ virtutem mirificam Deus contulit ad Frigidionarios Canonicos reformatos translati. Postremus in hac serie enumeratur Beltrandus Taruisinus Venerabilis Sacerdos, qui propè eandem Ciuitatem in Ecclesia Diuæ Marię Magdaleneę plures Religiosos in maxima humilitate, paupertate, & vitę sanctitate congregauit. Verum & si speciosa satis superq; sint hæc, & omnium ætatum commendatione dignissima; longè tamen speciosiora, commendabilioraq; recensentur, quæ circa Reformationem antiquissimi, omniumq; primæui Ordinis Canonici præstitit. Pluries ipse deffecerat, dilapsusq; fuerat in tam longa annorum serie à pristina illa Apostolorum Auctorum, Apostolicorumq; virorum virtute, & ab eximijs illis sanctitatis operibus, per quæ illuxerat primogenitus omnimodè frugifer Ecclesiæ Catholicę. At Deus prætangens sanctissimorum virorum corda iuxta diuersas ætates diuersimodè semper illum fulcierat, & ad pristinum decorem reduxerat, nunc Aurelio Augustino Gloriosissimo Antistite, nunc Iuone, nunc Arnulpho, alijsq; præstantissimis viris Reformato-
 ribus. Vltimis tamen temporibus sæculi millequatercentesimi ad extremas vsq; deuenerat ruinas, schismatibus, bellis, direptionibus, incendijs, humana malitia, commendatarijs, libidine, rapina omnifariè, intimè, extimè, sèdè perurgentibus, ita vt dispersi essent lapides sanctuarij in capite omnium platearum, & filij Syon inclyti amicti auro primo reputati essent in vasa testea opus manuum figuli, in contrarium reluctante, pro viribusq; Pontificijs succurente labantem familiam sed incassum Benedicto Duodecimo, atq; Bonifacio Nono gloriosę memoriæ Apostolicis. Verum aduentato eius miserendi tempore misericors Dominus vniuersa disponens hunc seruum suum Bartholomęum ad eximij Instituti Reparationem prouehendum, suadendumq; misit. Siquidem cum Etruriam prædicationibus, Sacramentorumue administrationibus lustraret, & illustraret: apud Lucam Ciuitatem ei innotuit de sancto proposito paucorum quorundam Canonico-
 rum Regularium Diuæ Matris de Frigidionaria, qui ab anno iam quarto-
 decimo pristinæ vitæ, primæuiq; arcti decoris viam, & virtutes meditaban-
 tur, ac perurgebant, qui tamen directore aliquo, forti, pio, industrio, docto iudigerent. Quare animo illis per vires iuuandis adiecto, sacriq; loci vetustate venerandi opportunitate ad vnum considerata, communica-
 tisq; consilijs, dum Æmiliæ, Venetæ, Insubricæq; oræ Ciuitates prædica-
 tionibus percurreret; cordatè, & anxius scrutabatur si quid à Numine appareret tantæ Prouinciæ, tamq; eximijs attentandis idoneum. Obiecit itaq; illi Deus Papiam verbo sacro irriganti, & sanctissima conuersatio-
 ne enutrienti duos ex Canonicis Regularibus Congregationis Mortariensis Diui Petri ad Cælum aureum eminentissimos viros, Leonem Caratum Me-
 diolanensem, & Thadæum Binaschium Papiensem, quorum corda diuinæ
 præ-

præventionis oleo ab aliquot mensibus impinguata, priorem pulchritudinis spiritualis nitorem suspirabant, anhellabantq; regressum Ordinis factum ad paternam ipsam sancti rigoris Canonici hæreditatem. Ij enim suoapte genio ad probitatem dispositi, & Superni Spiritus afflatione illustrati auditis viri concionibus, eidem intimi cordis voluntates, & desideria priuatis congressibus aperuerunt. Assequi haud quaquam historia potest, quæ mirifica in huiusmodi allocutionibus contulerint, quæ disposuerint, quæ obiecerint, quæ dissoluerint præmeditata nunc absona, nunc dissona, nunc consona Sancti Dei homines, præsertim verò Bartholomæus, & Leo quorum præstantiora in rebus agendis, & vrgendis erant talenta, licet par in tribus sanctitas, & innocentia vitæ. Leone per Bartholomæum Frigidionariæ Reformationi Duce lucrato, & ipse ab eodem vicissim Ordini lucratus est. Quare sponsa ad inuicem societate, dum alij è sæculo illustres iam præuenti ad idem exactè disponuntur, Thadæus ad locum præmittitur, & non ita satis post Leo subsequitur ad iacienda ipsa tantarum rerum fundamenta. Decimo demum exacto mense, varijsq; prædicationibus impenso, Bartholomæus coniuncto sibi socio Benedicto Parciadio Ariminense Sacerdote viro claro Frigidionariam accessit, ac die vigesima septima mensis Maij in festo Diui Ioannis Papæ, & martyris Apostolicam camisciam, Rochetum dicunt, Ordinis indumentum de manu Prioris Leonis accepit, & ex Canonico Sæculari, Regularis Canonicus efficitur. Nouo vitæ generi per nouas virtutes nouus cultor accessit, & quod usq; tum stadium militiæ percurrerat exactissimum tyro simul, & veteranus ab ouo reassumpsit. Seruorum quippe Dei & si matura sint opera, tamen se nouellæ plantationes in via spiritus profitentur. Ad octauum Idus Iunias Philippo Septemdiacono ex primis dicatum, in priorem ab paucis illis septem Canonicis eligitur, dum ille mærens quidem onus subiret, sed è contra lætaretur quod voci suæ vocem virtutis addidisset Omnipotens, qui generosos athletas contueretur in sancto proposito proficere. Ab Episcopo Lucensi confirmatione accepta secundum antiquam Canoniciæ consuetudinem, socium Benedictum consortio per habitus inuestitionem aggregauit, neque ita multo post tres alios generis nobilitate, & virtutum splendore illustres à se pridem Papiæ prædicationibus acquisitos, Petrum Ridum Patauinum Sacerdotem, & in Gymnasio Papiensi Legum Doctorem, Galdinum Bardium Comitum Placentinum, & Nicolaum Curtium Papiensem Ducis Mediolani aulicos familiares. Isti duodecim, Frigidionaria Reformatio, Lateranensis Congregatio, sunt Patres tui, veri q; pastores (si ex Leone altero verba mutanda sunt) qui te regnis cælestibus reinferendam multo melius, multoq; feliciter contenderunt, quam illi quorum studio prima menium tuorum fundamenta relaxatione tentata sunt. Isti sunt, qui te ad hanc gloriam reuerunt,

exerunt, vt gens sancta, populus electus, Christi Domini primogenita, sancta, & Deo placens declareris, ac per Apostolicum Hierarcham caput Regularium enunciata, latius præsideas religione diuina, quam dominatione serena. Sic verò formati primæ illius Canonix rebus toto cordis hiatu ad promerendam Æterni Numinis gratiam velut inchoatores instituerunt, Virginem Deiparam, cui in spiritu humilitatis inseruiebant, titularem aduocatam adhibentes: & sicut Satanas ad illos vsquequaq; vallandos, cribrosue aduenit tãto infensus, quanto præ cæteris ipsa necessaria vitæ subtrahenda molitus est; ita infinita benignitas Saluatoris lumine adstitit mirifico consolatrix, lumine inquã, quod præfagiens coronaret capita, & illuminaret animas. Verũ sunt isthæc aliunde prosequenda. Interea temporis Bartholomæus expleto repetiti regiminis officio, electoq; in eius locum Benedicto Parcitadio, ad pristinũ lucrandũ animarũ exercitiũ est reuersus. Assumpsit secundæ huius expeditionis collegam Iacobum Aduocatum Bergomensem cum, de quo supra tetigimus, iam à se Canonico habitu, & disciplina redimitum, optimo quidem, & per exitum ipsum valde felici consilio vsus. Nam cum in ipsa longa, & constanti peregrinatione viribus paulatim destitueretur ad senium prolabantibus: hunc ad conciones habendas substituebat, dum se ipse interim exhiberet ad Omologesim, sacramq; Sinaxin ministranda, & ad nosocomia lustanda, & surrigenda, dispari profecto labore, sed pari fructu cum alter sanctè colligeret, quod alter piè ferebat. Ex ea ministeriorum vicissitudine, & ipsorum odor, & nouellæ eorum reformationis sic augebatur apud omnes opinio, vt centenarium vbiq; Christo Domino lucrarentur prouentum. Feracem præ reliquis superq; persensere regionem Venerã, Insubrasq; gentes, è quarũ vberè numero clericos, laicosue è sæculi naufragio erutos ad Sanctæ Religionis portum transmisere, hos quidem, atq; hos Frigidionariam, illõs Patauium, Venetiasq; ad Diuorum Georgij de Alega, & Iustinæ monasteria. Neque ideo assumpti dogmatis Bartholomæus culturam in se deseruit peregrè agens; quin eo ardentius operi prouehendo incumbēbat, quo intimius experiebatur emolumenta orthodoxæ Ecclesiæ enascentia. Aliquam annorum partem diuertebatur ad venerabilium eorum parietum solitudinem, vbi spiritum vitæ, quam profitebatur, & receperat, & innouarat. Tum verò maximè Omnipotentis fauorabilem benignitatem persensit Ordini, cum Otho Columnius Cardinalis ad summi Apostolatus apicem est euectus memorabili illa electione in Concilio Constantiensi acta, Martinusq; Quintus appellatus. Siquidem à sibi consanguinitate coniunctissimo, & omnibus probatæ vitæ obsequijs conciliato nihil ad Congregationis egregium decus, spiritualeq; incrementum spectans desperabat non obtinere. Nec irritas spes clarissimi, sibiq; charissimi viri reddidit Sanctus Pontifex, à quo & octo Collegiorum Canonico-
rum

rum Regularium Reformationem, & Benedicti Duodecimi constitutionum dispensationem, & Rectoris Generalis, communisq; Synodi creationem sortiti sumus: ita ut verè, ac realiter ad nos Dominus tum dixisse videatur, Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea, ego confirmaui Columnas eius: nos verò de primis illis Patribus vicissim ad eum, Sanctis autem tuis maxima erat lux, & horum quidem vocem inimici audiebant, sed figuram non videbant. Et quia non & ipsi per eadem passi erant, magnificabant te: & qui ante lesi erant, quia non lædebantur gratias agebant, & ut esset differentia donum petebant. Propter quod ignis ardentem Columnam ducem habuerunt ignotæ viæ, & solem sine læsura boni hospitij præstitisti: Demum in longam productus ætatem, & ad similitudinem Isaac Patriarçæ præ senio cæcus effectus, dum cum socio ex ora Veneta ad Montis Feracis regionem pedester de more pergeret Evangelio magis iuxta virtutem, & conceptam populorum opinionem, quam iuxta vires prædicando; febribus correptus propè Mantuam in Monasterio Diui Benedicti Congregationis Cassinensis octuagenario maior, plenusq; meritis in Domino quieuit anno millesimo quadringentesimo trigésimo, Petro Salaideo Patavino Secundū Generali Rectore Tertiodecimo, cū vidisset incorporationem tresdecim antiquarū Canoniarū Congregationi unitarum, Frigidionariam Reformationem amplexantibus illarum Canonicis, iuxta quod idem ipse vir Sanctus spiritu profetico prædixerat, clariusq; anno mortem eius sequenti executum est, nostris Reformationem Patriarchij Lateranensis iniungente Pontifice Eugenio, quasi in Cælis latè intercessor accederet, qui in terris fortiter administrator præierat. Vitam eius, & quæ præstitit mirabilia scripsit Fantinus Dandulo Episcopus Patavinus, qui sancto viro conuixerat per multos annos, & arcana vitæ obseruarat. Tumulatus est per Venerabiles Monachos tum temporis propè turrim campanariam in peculiari sepulchro cum opinione fortè, quod presbyter sæcularis esset, cum nondum satis innotuisset præsertim in ijs regionibus de instituto resurgentis Reformationis. Verum templo innouato, corporeq; Diui Simeonis in nouo sepulchro marmoreo albo è regione sacelli Alme Virginis Deiparæ reposito, etiam huius Beati viri reliquiæ cum alijs Sanctarum Vicetæ, Aquilinæ, & Episcopi Vbaldi viri Sanctissimi ad illud translætæ in eodem sepulchro reconditæ fuerunt. Sepulchro autem Bartholomæi tale Epitaphium fuit impositum.

S Tirpe Columense Romanum Bartholomæum
 Marmoris hæc niuei continet Arca Patrem,
 Qui Sacras quondam Benedicti venit ad ades,
 Et pius, & verus pacis amator erat.

Presbi

*Præbiter hic laicus signis, dum vita manebat,
Claruit, & senio deniq; Sanctus obit.*

*Mille quadringentis Domini currentibus annis
Atq; tribus decies, Regna beata subit.*

Nos Sanctissimi huiusce viri quinquaginta pijssimas meditationes in Christi Domini passionem manuscriptas in pergameno vidimus apud Reuerendiss. Iosephum Delphinum Patritium Venetum Episcopum Vicentinum designatum, dum Venetijs degeremus ad concionandum in templo Diuæ virginis de Charitate, quas vt Reliquias fermè venerabatur, aliquando ab Diuæ Magdalensæ Taruisinæ Ecclesia habitas. Exemplar præcibus obtentum transcripturis alia successere.

*Meditationum in Christi Domini Passionem liber vnus adhuc manuscriptus.
Lib. I.*

Leonardi Sarcij Bargæi

Inclita Cæsareos iactas quid Roma triumphos
Quidue Duces celebrans tollis ad astra tuos?

*Ipse tuos spernas licet Tranquille labores,
Docta q; facundum dextra texat opus.*

*Lauguida iam laudes depresso fama vetustas,
Atq; alto claras vertit amica tubas.*

*Non ne patet? Vestris maiores illa triumphos
Concinit, atq; alijs spissa theatra replet.*

*Hic tuus Augustos vincit columna potentes,
Vincit, vt in chartis facta notata probant.*

*Non ne hic cum Cæli stellata ad tecta vocauit
Feruendus, & sacro fudit ab ore fauos?*

*Non ne & cum primus suasit fundamina claustris
Hic noua cum vidit reformatione Patres?*

*Vera loquor, passim manarunt flumina labris
Eloquij sacri, templa vel ipsa canunt.*

*Publica res vitium quando Christiana minata est,
Non ne hic lapsuræ vera columna fuit?*

*Vnde hoc? AEthereis flagrans præcordia flammis
Ille Deo plenus corde gerebat opem.*

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

O Qui Romuleum sydus
Et cernis niuei Patrem

O

Pene

Penè relabentis diruta cætus
 Menia prudenti erigere animo;
 Cur non Castalium murmur,
 Et vocem fidibus iungis?
 Nunc, nunc ingenij promere vires,
 Doctamq; inuat resonare chelyn.
 Hebræum populum quondam
 Longas innocuo gressu
 Per semitas duxit Moyse magistro
 Sacro rutilans igne columna.
 Diffugit pharij Regis
 Tunc diram rabiem, & ponti
 Fluctuagos cursus temnere quiuit
 Sicca calcans æquora planta.
 Liquit Niliacam terram,
 Subtraxitq; iugo collum,
 Et letam egit per gaudia vitam,
 Pabula gustans, superasq; dapes.
 Nobis numine sed dextro
 Non ex Isiadum terris,
 Sed claræ Aeneadum venit ab ora
 Firma soboles fulsa columna.
 Diuino hæc charitum fulgens
 Splendore, igniuoma flamma,
 Culparum tenebras lumine pellens,
 Populis vitæ reclusit iter.
 Et fecit varios fluctus
 Calcare indomiti sæcli,
 Inde lacrimarum crimina vasto
 Vndas prouocans mersit pelago.
 Te nostri generis magnum
 Miramur columen, cuncta
 Te collaudabunt sæcla, nec unquam
 Te desistent populi canere.

BARTHOLOMÆVS

GARZONIVS

BAGNACABALLVS.

IBVISSET fortassis Bartholomæum Garzonium simul cum Thoma Fratre vna, eademq; tabula coniunctim intuentibus exhibere, & ad vnicam tantummodo cartulam illorum notitiam coniungere. Quos enim copulauit germanos natura, vitæ institutum, studiorum pariformitas, doctrinarum dignitas, fortunarum participatio, & aliquando lucubrationum æditio; potuerat, & noster calamus associare, vel & scalptorum ferrum, atq; pictorum penicillus. Exitum tamen ipsorum hoc loci magis inspeximus, quam introitum, & adhesimus funeri præproximo, secluso remotiore natali: qui non pariformiter lucis huius sunt vsura fructi, neque paribus ingeniorum dotibus sæcunda feracitate potentes, eò vel maximè, quod alterius ab altero diuersa nanciscitur, & scribendi occasio, & legendi curiositas. Bartholomæus (de Thoma suo loco fluet manus, & eloquium) natu minor adoptato inter nostros fratre, post annum quintum allicientibus epistolis illius, quæ & perbeatam vitæ Canonicæ normam in spiritu, & lenitate, & mundanarum occasionum labilem æquè, ac splendidam seruitutem continerent, intimiore item suadente pneumate; ei per electionem in vitæ genere sociari curauit, quem iam natura suoptè genio per carnem copularat, & sanguinem. Inter Portuenses Rauennæ habitum induit, & tyrociniū egit, adscriptus postmodum inter Gymnastas vbere doctrinarum fructu. Sub Celso Mancino omnium literarum viro philosophicas Aristotelis doctrinas edidicit in egregium Peripateticum euasurus. Sub Octauiano verò Strambiato Minorita Scholasticæ Theologiæ operam dedit, ad mentem subtilis Doctoris Scoti placita eius ebibens. Hic dum Portuenses instruerat in ea via vir doctus cum præcipuis, & aliquando Collegij Seraphici Romæ Moderator primus sub dudum æmulo Sixto Quinto ædificatore, cum Felix Perettus Conuentualis esset; scholam excellentium discipulorum vsq; promouit ad apicem. Amandatus inde Patavium Petrum Bonsignorium Theologum præstantissimum in Viridariana profitentem audiuit iuxta scholam Doctoris Angelici

Thomæ. Approbavit laurea Doctoralis eius labores, & diligentiam coronavit. Interim electus ut alijs profiteretur, Logicalem interpretationem ex vngue inchoans, deinde Naturalia prosequutus, postremo loco Magistrum Sententiarum explicavit. In hisce munij meliores triuit iuventutis annos comparato sibi plurimæ eruditionis thesauro, & iusta periti Theologi approbatione. Multus studio, & assiduus vigilijs, tarditatem aliquam ingenij minus viuidi (quod in alijs ad claritatem exuberans venerari solemus) fidissimo supplevit vadimonio, & ad soluendum semper satis parato. Septendecenalem Lecturam de optimis semper optimè merita Congregatio ornauit amplo priuilegio, ut perpetuo Prælaturæ titularis honore conspicuus dignosceretur, & suffragio in omnibus Generalibus Comitij potiretur. Actualis etiam gubernij Præfecturas sæpissimè gessit, nunc ad Sancti Vbaldi Eugubij, & ad Beatæ Virginis Lachrimarum Triuij Præpositus, nunc Abbas ad Sanctæ Crucis Cæsenatis, & ad Diui Præcursoris Ferrariensis Canonias. Asperam aliquanto vocem à natura fortitus, asperi moris virum primo auditu representabat, qui tamen candidi, & verè ingenui animi doctes ab omni fuce alienas, & antiquæ libertatis modestia labentes exprimeret. Apud conterraneos suos auctoritate per virtutem probatam conciliata floruit. Vnde à sæcularibus curis alieno publica negotia in arduis non semel pertractanda commiserunt, functusq; pro illis est apud Prouinciæ Exarchos Cardinales, & Præsides, ac Prolegatos Oratoris munere. Ad futuram vitam euolanti fratri inter pias genitorum manus adstitit, & omni ope præsto fuit. Cum verò ex Superiorum Ordinis concessione laudabili, & gratioso permisso successisset in quasi hereditarium ius (ut ita dicam) scripturarum vniuersarum, quæ Thomas vix quadragenarius reliquerat, & lucubrationum illarum, quæ etsi maturatæ, & ad debitum vsq; finem perductæ publicam nihilominus lucem haud viderant; animum sic scribendo applicuit ut nihil præterea meditaretur attentius. Tum autem in opus firmatum est vehementiore impetu, cum necessum habuit Magnifico operi pridem per Thomam medijs typis pollicito, quod Palatium Magicum inscribat; nouas collimare formas, & sub nouam incudem reuocare, ut ordinem mutaret, ac titulum, mutilaretq; suo loco materias, ex negata facultate cussionis per vigiles Sanctæ Inquisitionis Questores; ne sub communi Italico idiomate tot haberentur varia, quæ prauis, vel minus doctis lectoribus superflua; curiositatis femina forent. Adiectis igitur propriæ mentis speculationibus, & longioris lectionis obseruationibus per amplum dilatata suppellectile in maiores diuitias erexit Fratris elaborata, ædito opere, quod attitulauit Septum mirabilium Orbis obiectorum Italicè tamen Cuderat quoq; pridè Tractatū de Stella magorū cum aggregaretur Rauen-næ inter Accademicos eius Ciuitatis Informes. Nos viro claro plura debemus,

mus, quippe qui Abbatem tum Cœsene gereret, cum anno 1604. ad huius prædilectæ matris filios, quamvis indigni aggregati sumus per prima eius familiæ vota. Egressus est de ergastulo carnis Ferrariæ propè septuagenarius anno 1621. Relicta illi monasterio vberima Librorum suppellectile.

Scriptit ergo

De Stella Magorum Tractatum Italicè. Lib. 1.

Additiones ad septem Mirabilium Orbi Obiectorum. Venetijs apud Ambrosium Dei 1613. Lib. x.

Additiones ad Ianum Bifrontem. Est Ferrariæ manuscriptus.

De seruandis Sanctionibus & pro gratiarum actione oratio habita Papiæ in absolute Synodi Papiensis Anno 1597. Manuscripta Ferrariæ.

Ioannis Petri Bachettæ.

Anagrammatisimus.

BARTHOLOMAEVS GARZONIVS.
GRATVS ES OMNIBVS OLOR.

DVM Monstra, & vatum, Garzoni, Oracula, Sortes
Pallenti, & missas ex Acheronte canis,
Æthera demulcens cantu tibi plausibus Orbis
Concinit, & Gratus omnibus, inquit, olor.
Sic dum fata instant pleno tunc gutture cygnus
Murmurat, & querulo dulcius ore canit.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

FVdit inassuetum Cæli per inania lumen
Sydus, & à supera prodijt arce nouum
Eos ducens ad sacra mapalia Reges
Vt ferrent nato munera trina Deo:
Mortales dudum peregrino lumine mentes,
Traxit ad insolitum stella comata iubar;
Sed stella tibi docta aperit nunc pagina causas
Astra alia haud poterant doctius ore loqui.

Aucto-

Auctoris.

De Thoma, & Bartholomæo Garzonij's Fratribus.

L*V*men in hac humili tu quondam sapius arce
 Lumen in aetherea qui modo luce micas,
 Aspice germanum nullo qui clauditur orbe
 Lumen, at ille tuo lumine lumen erit.
 Vos celum, Tellusq; tenet, vos lumina utrique
 Vos tenet una domus, vos tenet unus amor.

De eisdem Fratribus Garzonij's.

N*O*bile par fratrum ressonat quos extera tellus
 Magna sub hac vestro nomine fama minor.
 Prodigijs, rebusq; novis, factisq; superbis
 Lucifer ille fuit, Tu modo Vesper eris.

BAR-

BARTHOLOMÆVS

PASVLINVS

BONONIENSIS.

I VI Euangelistę Ioannis Collegium, quod in Monte dicunt, à Petronio Sanctissimo Episcopo ante annos mille Bononię extructum ad memoriam Oliueti Montis; Barthomeus Pasulinus restaurauit, & suo ferè humero piè fulciuit. Siquidē etsi Canonicus ordinib; semel institutus nunquam in eo deffecisse constet; iniuria tamen temporum, & bellorum semper inordinato impetu ad extremos vsq; lapsus deuen-

rat. Quid autem est quod senio non tabescat, & ortum non decumbat? Alta cum opinione sanctitatis, & equali cum laude in popularissimę vrbs occulos vitam duxerunt arctissimam per plura sęcula in eo, & altero Sancti Victoris propè Ciuitatē Collegijs adinuicē vnitis Canonici Regulares. Verum ob lōgiora schismata, & obstiniora illa scandala quę circa finem tertij decimi sęculi vniuersā Ecclesiā turbauerāt, atq; scōdaauerant; priore illo Regularis Canonicę disciplinę feruore relaxari cęperunt. Hoc vero tum demum promptius vires sortitum est, cum ad Rodulfum de Alamandinis Priorem iura illorum obuenerent, qui doctrina quidem pollens, & literis, vt scientia inflat, at nihil pręter redditus, & temporalia lucra curans, commune naufragium imminens, vel potius per vertices iam absorbens, non attendit distractis hinc inde substantijs, fabricis ruentibus, Victoriano collegio penitus Canonicis dectituto, hoc verò ad sex tantum numero deuoluto. Rebus supremus lapsus imminebat, cum illo viam vniuersę carnis ingresso anno decimo septimo sequentis sęculi Bartholomęus Pasulinus Canonicam vitam Regulariter professus in Priorem eligitur. Annos agebat ætatis triginta quatuor (pauciora scilicet tempora vitę quam prædecessor gubernationis sortitur) sed prudentia, atq; virtute senio quidem confectos præibat, quarum intuitu cęteris præesse iussus est. Hic autem tanquam missus à Domino, vt erat Regulari disciplinę firmiter inherens, locorum conditionem miseratus, & meliorum æmulator charismatum, de illis reparandis, & priore obseruantia restituenda intimius excogitare cępit; cumq; suis illis perpaucis cordatius pertractare. Obtigerat autem viam aperiente
Domi-

Domino, vt ante biennium sub Rodulpho Antecessore Canonicis Frigidionarię Reformationis Monasterium Sancti Victoris ad diuertendum ab illis permiffum fuiffet. Quare illorum iam fama ex durioris vitę instituto percrebescente cum eis vnanimi consensu post maturas adinuicem conferentias societatem inierere laudabiles illorum consuetudines, & vitę normam suscepti, pio operi assensum præstantibus per expedita publica documenta Episcopis Bononiense, Veronense, Lucense, in quorum dioccesibus, & sub quorum iurisdictione per inueteratam consuetudinem Canonici debebant. Et ne perpetuę firmitatis robur desideraretur anno sequenti ex Pontificio Diplomate Martinus Quintus vnionem, & approbavit, & sub immediata Sedis Apostolicę Protectione suscepit. Bartholomæus interea exacte discutens intimiore experientia modum quo viuerent sibi associati Canonici; vnioni actę illorum etiam reformationem adiunxit: non enim per omnia ad eorum se formauerat ritum, qui se Prioratu non abdicauerat ex more prædecessorum perpetuus Prælatuře insistens. Quare dignitate in Episcopi manibus primum resignata, ac deinde pensione centum ducatorum, quam tum reseruauerat, in Capitulo abdicata, se totum ad veriores normam composuit. Mirum dictu est quanti vir probus profecerit, quamq; per triginta octo annorum spacio inculpatissime in Congregatione vixerit. Doctrina quidem excellenti instructus per feruentissimam charitatem imprætermisę populis ex suggestu panem Scripturarum Diuinarum frangere, Ciuitates quamplurimas disertissimo ore instruere, Concanonicos ad optimam frugem benedictarum literarum lectionibus, & exemplo inflammare, studijs edacissima tempora superare eius fuere conatus. Multa, & eleganter, & erudite composuit: præ alijs verò Opus Chronicon De Bononiensis Ciuitatis mutationibus, quod non appellato Auctore Carolus Sigonius adhibuit in testem in Volumine Episcoporum eius Ciuitatis sub anno 1410. Neque tamen inflauit scientia virum vera humilitate florentem, sed cum tantus esset, officia etiam queq; minima libentissimus subibat, actus condiens externos vnica cordis, & uultus hilaritate. Vestes Canonico- rum nunc illis acu suebat, nunc istis forcipe ad corporis staturam aptabat, nunc sacrario diuinis deputanda usibus, uel per totum innouabat, uel apte reparabat. Choro iugi uigilantia, uel per diem quæreret, uel per noctem, sic aderat, ut illum modulatione gubernaret: qui musicam præ alijs ornamentis animi ad unum possideret, organisue ad suauissimum concentum uteretur. Declarauit Bononiensis Populus quid de uiro pijsimo sentiret in obitu, dum fluxu supra omnem numerum claro, ita ad funus curandum stetit; ut in oscula manuum, pedumue lachrymabundus procumberet. Opinione Sanctitatis illustrem, & iudicio semper cultę uirginitatis clarum, dum omnes regularium cętus, & complures ex Clericis sæcularibus inter-

sunt

luculenta oratione laudauit Gaspar Prior, sed robustius vniformis omnium ordinum acclamatio . Decessit septuagenarius anno 1453. verè in Domino sc̄elix, qui non sibi soli fructus vberes procurauit, sed & ijs qui ante reformationem conuiuebant sibi Canonicis; quando ex illis Nicolaus Sanctæ Mariæ de Charitate Venetiarum per multos annos, Sanctes portuensis Canonix, & Antonius de Lignano Lateranensi Monasterio dignissimè præfuerint . Scripsit igitur

Opus Chronicon De Mutationibus status Ciuitatis Bononiensis .

Gregorij Brunelli Mediolanensis .

HIC ubi Felsineo resident sacraria monti
 Insurguntq; noua Pegmata celsa trabe .
 Atria iam fuerant pietas, quæ struxerat olim,
 Atria longæuo penè sepulta situ :
 Nunc renouat priscos Patris solertia cultus,
 Et se mirantur reddita templa sibi ;
 Risit Thebani pietas miracula fabri
 Sacra cuius nutu surgere templa queunt .

BASSIANVS CATENAGVS L A V D E N S I S .

EO, Sanctissimoq; eius Martyri Romano dicatum affurgit Laude Pompea templum, eiq; annexum Regularium Canonicorum Collegium vtrunq; aud satis grande in se quidem, sed pro Ciuitatis non amplæ situ, & pro inhabitantium Clericorum numero debili opportunè commodum, atq; cui debeat Lateranensis Congregatio plusquam alijs pluribus, in quibus multiplicata gente lætitia magnificata ad proportionem non est. Dedit nanq; illi viros probitate, industria, rerum gendarum dexteritate, scientiarum præstantia, verbiq; prædicatione cum primis claros, & perquam valdè notos, quorum nonnulli à nobis hoc in opere locis suis reddentur. Hic vnus se se nobis offert Bassianus Catenagus, qui inter viuos agens adhuc eius est virtutis, vt etiam si laudetur, laudatum tamen elatio non expugnet ad intima. Nec instituti nostri ratio viuos ab mortuorum excludit memorijs, aut hos illis conditione deteriores facit. Poppyfmata si absint, inuidæ tabis venenum videri potest de Republica benemeritos non collaudasse. Per ea tempora, in quibus præsidebat Ordini Camillus Beccius Casalensis honestissimæ semper memoriæ dignus, tonsura clericali initiatur is, exq; Diui Laudensium Protectoris nomine Bassianus appellatur adolescens bonæ spei, & perpædiam ætatis illius ad generosa quæq; factus. Hinc aspera seuerioris conuictus ratio, cui sensim nouus delectus addicitur ex lege, quæue primus obex sensui est ob sæculi anteaactam libertatem, vix percipiebatur ab anima vorandis difficultatibus bene disposita: ideo tractu temporis illecebrarum quarumcunq; grandis effractarius durum laborem sibi sociavit ad omnia; & cum valeret acumine plus tamen debuisse huic innotuit. Subsellia scientiarum habuit ab cultioribus Congregationis Collegijs Præcursoris, & Cephe inter Insubres, & Venetos; & illa non grauauit, oppleuitq; numero; sed exornauit virtute, extulitq; nomine, dum ad exercitamenta quælibet literaria herbam nulli vnquam porrigerat, nisi soli veritati, ad quam assequendam totos intendebat neruos. Perinde adeo videbatur aliquando nimium obfirmatus in ijs, quas imbibebat opinionibus, proprièq; sententiæ affectator super aliorum suetum. Verum disputationes extra hanc aleam vanas ipse

ipse dicebat ceremonias, & remuria: neq; terrendum corticem, si medullam assequi non daretur: frangendamq; nucem in spem nuclei possidendi, alioqui sola manuum tinctura, sola labiorum amaritudo puerile lucrum. Egregiè autem circa eum fiebat, vt veritatis bucinator mox futurus eam prius omnimodis sibi sociam assueret, & in proprij intellectus substantiam quoad exequi posset, transmutaret. Datus concioni nil antiquius habuit, quam profiteri calamo quæcunq; vel reddidisset vox, vel esset redditura; vt inde pateret, proprio ab penu suppeditata vniuersa, nec ad gregariam se pertinere multitudinem illam Italicorum concionatorum, qui ex alienis compositionibus memoriæ commendatis sibi vel lucellum, vel gloriolam querunt, non oratores sacri, sed recitatores, declamatoresq; propriè. Id quoque emolumentum spiritalis se inde capturum iudicabat, vt cum perpauca admodum (quantacunq; tandem sit corona, numero absentum populorum hinc, atq; hinc dissitarum comparata) ab ore dicentis excipiant labores summa contentione conceptos, collectos, dispositos, exornatos; si iidem oculis lectione subiiciantur, eos multo pluribus omninò profuturos ad animarum curationem, præseruationemue, ad vitia tollenda, adq; virtutes inferendas, & enutriendas. Eo autem efficacius id euenire posse, quod sedentaria mens mandit in quiete, ac sensim digerit, quæ sibi proficua experimento præfenti percipit in lectione, dum volans irreuocabile verbum, vt citò imprimitur per dicentis energiam, citò quoq; euanescit ex obiectorum contiguorum deuiatione. Atque hæc vber scatebra fuit, ex qua processerint tot numero lucubrationes, quot infra reddemus. Ipse autem licet neque verbo, neque scripto apicem attigerit oratorium (si quis apex tamen talis datur praxi attingibilis, qui sola idea, & speculatione describatur) non propterea pugnavit in vanum, aut aerem verberans; sed iuxta curatam proximorum pro talento salutem repositam quoque commendationem, haud communem habuit, ab ipsa natura factus muneri tum proceritate corporis, tum validitate vocis, tum hiliū firmitate: & in scribendo castigationem amavit, candoremq; secutus est. Quid verò eruditione, & scientiarum fundamentaria possessione valuerit, ipse per se lucubrationes proloquantur, quæ posteritati veritatis exhibeant testimonium. Ceterum moribus, & vitæ probitate antiquorum in se expressit formam, procul præsertim à præfatione omni. Vnde licet attigerit Prælaturas Derthonensi aliquando assignatus Canonice; non tamen ab illis absumi se passus est. Refert etiam plurimi in quæ quis incidat tempora. Ea quippe ipse vixit in quibus Laudenses alij dono florent gubernationis expeditore talento, intra quorum pedes nullum ipse obiecit impedimentum, patriam ubiq; inueniens, & excolens hilari, paratoq; animo. Enituit autem in iuuandis maximè Sanctimonialibus, quarum administratio, si qua alia, omninò requirit

quirit viros integritate, & scientia perfectionem attingentes. Per annos ferme viginti Prouinciam huiusmodi difficilem, meritiq; plenam moderatus est ad Annunciatam, Visitatamq; Virginem Mediolani, & Ferrariæ, ad Apostolum Thomam Vicentiæ, ad Iosaphat Ticini, ad Martyrem Laurentium Bononiæ, & alibi, Collegia inhabitantium, & numero, & natalium splendore, & custodia seuerioris conuictus per quam nota. Ab iugis Sacramentorum, verbiq; administratione, quod supererat temporis non contrisum oratione, vel actuale studium, vel bibliothecæ habebant ab doctorum virorum cultore. In librorum suppelectile comparanda, illaq; euolnenda propensissimus, qui à sacris sunt futuri confessionibus virginum exemplar, & formula. Habentur ex eius calamo,

Amphiteatrum Sacrum triginta Conciones continens diuersi generis. Ad Eminentiss. Iacobum Serram Cardinalem Protectorem, & Ferrariæ Legatum. Vicentia apud Dominicum Amadeum Anno 1622.

De laudibus Beatissimæ, semperq; Intactæ Virginis Matris, & Diui præcursoris Baptiste Conciones Decem. Ad Eundem Eminentiss. Mediolani Apud Ioannem Angelum Nauam Anno 1620.

Oodippus Sacer

Horizon Scientiarum

Aphorismi Theologici, Philosophici, & Morales

Idea veræ, atq; perfectæ amicitie

Dialogorum Laconicorum Centuria

Tripartitum Dialecticum

Orationes, & præfationes

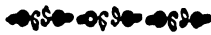
Carmina Italica sacra, Moralia, & Varia.

Augustini Terzagi Mediolanensis.

CA Elo Meonius demitti vincula vates
 Finxerat, & niti viribus astra suis.
 Tempia Catinensis Cereris diuisa vetustas
 Clauserat, & nulli vita reclusa mari.
 Sensibus humanis, mortali imperuia lingua
 Christipara, & magni Numina præco Dei.
 Illorum abstrusos vulgat Cathenagus honores,
 Dicentis Superi dogmata grata ola
 Scribentem diuini aut instituire Quirites,
 Aut hunc præconem constituere sibi.

BASF

BASILIVS SERENIVS MEDIOLANENSIS.

EDIT nostrum hoc ævum inter cætera Lateranensis familiæ lumina Basilium Serenium Mediolanensem virum præclarissimum, & de vniuerso cætu benemeritum siue mentis zelo, siue calamitatis feracitate, siue rerum domesticarum indagine, & discussione. Quamuis enim vis genij ad omnia facti in omnibus enituerit; in ijs tamen, quæ ad illustrandum, prouehendumq; Ordinem pertinere videbantur exactiorem, & fortiorem locauit industriam, totisq; neruis contendit ab cæno obliuionis ad serenitatis lucem publicas res, illasq; dignas reportare: vt non ineptè illi affingere congruat, quod aliquando super gentilitij stemmatis, Galaxiæ, & cognominis Sereniorum qualitatibus ludens ab Vate Sulmonensi ipse mutuauit,

*Est via sublimis Cælo manifesta Sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso,
Hac iter est superis ad summi tecta Tonantis,
Regalemq; domum &c.*

Ad annum absoluti Tridentini Conuentus nascitur Mediolani parentibus haud obscuris, Iosephq; ab regenerationis lauacro dicitur: Porro honestissimam Sereniorum familiam apud Insubres declarant ex ea progeniti Alexius Episcopus Placentinus, & Petrus Martyr dictus de Angleria quondam Lusitaniæ Regis Legatus ad Sultanum Ægypti, qui linguarum varietate, & in rebus gerendis ingenio per quam versatili præditus ad Antipodas progressus, eorum mores omnium primus literis consignauit; atq; Vincentius ille, qui ex bonis patrimonialibus pium Sanctæ Coronæ locum fundauit. Vt Canonicatum inquit ex maiorum more Basilium mutato nomine appellatur ad instaurandam Basilij de Foppis à Vicomercato Abbatis Casoretani memoriam, viri acris, ac spiritu feruidi, nec à Musarum cultu abhorrētis. Bonis autem id factum est auibus; ipse enim nusquam degener, aut tessere temerator non illum modo; sed & antecessores Basilios Borromeum, & Magentam viros cum primis illustres moribus, & doctrina ad vñum collineauit, & expressit, quin & gestorum magistratum, atq; æditarum lucubrationum excessit fulgore. Numine autem præsentissimo sub ipsis penè
initijs

initijs peculiariter gubernatus est, quod & ex pluribus quidem, sed euidentissimè ex illo innotuit, cum ab Padi mersione seruatur. Iuuenem decem, & octo annorum natum Rectores studiorum causa Rauennam ad celebrem Portuensem Canoniam mittebant Mediolanò, Carolo Borromæo duce Patauium remigranti, illo inquam Carolo, de quo in hoc eodem opere libro sequenti; cum secunda Eridani vnda sæliciter deuehantur ad vsq; Stellatam agri Mantuani pagum. Ibi cum nauæ ob negotia quædam applicuissent, iamq; aduesperâsceret, ac focij diuturnioris moræ pertæsi naui exiissent, dum ipse quoque post eos exilire, ac litus conscendere parat, repente effracta, qua sustentabatur, tabula, in Padi sinum decidit, statimq; nandi ignarum, vestibusq; grauatim vorticis impetus absorbet. Actum de illo fuisset, ni Salvatore propitio, lignum quoddam è proxima scapha prominens, manu arripuisset præcipitans, tenuissetq;. Id vbi animaduertit Borromæus custos, cymbam dicto cicius insilijt vel cum aperto periculo, summitateq; baculi, cui hærebat, paulatim, & clamide supernatante apprehensa, anxia dexteritate fluitantem attraxit, tandem & vlnis excepit, auræq; fruendæ restituit. Vtique fata melioribus casibus seruabant animam iam ab æternitate electam ornatui sacri cætus. Annos præsbysteratui præambulos triuit sub honestissimo studiorum labore florens ingenij laude cum potioribus. Octauianum Strambiagum Minoritam, sed Angelicum Aquinatem profitentem, doctrina equè, ac probitate vitæ inclytum audiuit Rauennæ primum, dehinc Patauij Petrum Bonsignorium, inter quorum auditores præstantiora tenuit loca, quæ & in Philosophicis possederat sub conciuæ Seuerino de Quarterijs. Camillo Becio summis habenis gubernandis imposito per eundem Generalem Conuentum prædicatoreo seruo redimitur vna cum Petro Francisco Maletto Vercellense, Marco Antonio Giacchetto Veneto, Ioanne Chrisostomo Pongoleno Neapolitano, Ioanne ab Imperatoribus Papiense, Adcodato Mediceo Romano, & alijs viginti. Prima tempora sacræ prouinciæ concredite assignauit vtiliter magis, quam speciosè. Quamuis enim in torrentis modum exuberans esset super themate proposito etiam priuatim, & ex tempore; tamen concionem ieiunè magis habebat, seuerè sibi imperans strictiora vincula locutionis. Porro ex congenitæ propensionis vortice, atq; ex paratissimo rerum scitarum penu ingenium forte, promptumue feracitatem illam sermonis eliciebat, citra tædium quidem, ac nauseam audientium, ac colloquentium, licet non ita semper intra laudem, & decus, cum apud plerosq; procerum, vel etate, vel habitu magis sobrios minoris fieret, quam alioqui eius egerent promerita. Sed id posterius accidit, cum gubernationis limites, & Rempubli-
 cam iam suoptè iure attingeret. Opus, cui primum admouit manum Propugnaculum Ordinis Canonici fuit, iussus tamen. Religiosæ mentis specimen,

cimen, probitatisq; & immodicæ in parentem pietatis exemplum transfirerat Augustinus Ticinensis ad posteros, cum laceffitæ, & hinc inde diuerſatæ Congregationi opem allaturus se se murum opposuit pro domo Lateranensi, validissimumq; ac inexpugnabile suorum commentariorum præstitit munimen, eximium sanè Propugnaculum mille dependentibus clypeis ornatum, in quibus præclara quædam familiæ insignia intermicantibus radijs affabrè, admodum solerti eius acumine picta inspiciebantur. Periocundum fuisse Patribus huiuscemodi studium illud argumento est, quod altercationibus etiam seclusis, obfirmataq; conciliatione, illud nequaquam euertendum; sed belligeram dumtaxat faciem demoliendam statuerunt: præcauentes nimirum, ne hostile quidpiam asseruasse viderentur filij dilectionis, & pacis. Demandauerant propterea negotium mitissimis viris Theologo Seraphino Merlino Rauennatensi, Ioanni ab Imperatoribus Papiensi Prædicatori, & Petro Francisco de Pallastrellis Placentino Decretorum Doctore, quos in Congregationem flagranti quodam affectu probarant singulariter animatos. Hi deiecto primum tituli vexillo, contentiosis, & asperis opus ipsum circumcidere, ac expurgare, & castrum (si dici fas sit) in palatium extruere, armamentariaq; in decoris aulaos, & fulgoris peristromata mutare, auspicati sedulâ profectò nauarunt operâ. Cû verò ipse iurista interim decidisset, alterq; superstitem in totius Ordinis Pastorè Reliquus in Præpositû Diui Petri Papiæ euectus fuisset, quod ad grauiorè sollicitudinis partem illi auocarètur, res ad Basilium delata est ipsorum munere. Ipse verò & opus suscepit lubens, & perfecit diligens. Quin, ne absq; vlllo prorsus sænore (quod itè & ipsemet ait) nudâ sortè proferret accepti talenti, Præfationè, & Appendicè de suo adiecit, digna, quæ ipso legantur in opere. Aperuit autem, strauitq; viâ præstitus cû laude labor ad ea, quæ deinceps sequuta sunt ex calami eius sæcunditate. Nam vt morem gereret Seraphino Merlino Generali, Ioannis Mauburni Bruxellensis Canonici Regularis, & Abbatis Liuriacensis viri & sanctimonia vitæ, & doctrinarum suppellectile præstantissimi Roserum exercitiorum spiritualium, atq; sacrarum meditationum ab æditionibus Basileensi, & Parisiensi malè habitum castigauit, & instaurauit, scholijsq; annotationibus, et Indicibus auxit, atque, quod ipse testatur, singula in vnguem, & quam exactissimè lustrauit, superflua elimauit, eliminauit barbariem, illuminauit sensa appositione scholiorum, nihil molestiæ defugit, prætermisit nihil. Sermonibus item verè aureis Absalonis Abbatis Spinckirsbacensis Canonici Regularis Victorini in præcipuas Christi Domini, & Sanctorum Solemnitates idè opus diligentiæ, & correctionis summa fide præstitit. Interea Celsus Dugnanus summo clauo præficitur. Is prudenter perpendens vnicuiq; statui, ac professioni adesse, quos posteritas imitetur, principes suos, viros, inquam, gloriosos illos qui aluerunt spi-

cam

cam religioſę continentię , & valdè ſpecioſam , & fructu admodum refer-
tam ; quin & priſcorum monumenta ſedulo euoluens , comperiit ſępè
magnificatas in conſpectu Regum , ſummaq; exiſtimatione apud Principes
extiſſe , præclaris id exigentibus meritis , plurimiq; habitos penes ſūmos Pō-
tiffices , ex quibus multiuaria retulerunt gratiarum , ac priuilegiorū munera .
Proinde reputans , quod ſi ea in volumen redigerentur , familię ſibi creditę
admodū frugi , nec non & vſui comparata , atq; nitore cenſerentur , velut au-
tę probitatis indicia , geſtorū elogia , nobilitatis inſignia , inſuper & ſolida fun-
damenta conſeſſionum , ac facultatū , quę ampliffimę olim Apoſtolico Or-
dini collatę fuerunt , & impertitę . At verò ipſe curis alijs pro muneris ſolli-
citudine diſtentus , eam prouinciam Conſtantio Vilanio Laudenſi Abbati
demandat , apud quem nonnulla intelligeret aſſeruari eorum originalia , atq;
trāſūpta . Sed cū is ſenio debilitatusq; egritudineq; , prægrauatus cauſaretur
ſe oneri minus eſſe ferēdo , Baſilius ſubſtituitur . Ipſe verò opus difficilimū ad
opratum perduxit exitum inter ſummos labores , ſtudia , ſumptus , atq; vigi-
lias ; additis etiam adnotationibus , poſtillis , atq; declarationibus pro rerum ,
ac temporum opportunitate , & exigentia . Præfationem inſuper , vel Ap-
paratum potius eius fronti affixit , quo raptim , curſimq; & , vt fertur canes
in Ægypto lambere ſolitos , nonnulla de Stemmatibus , ordinis delibando
percucurrit , quo exterius innoteſceret , quod Domini eſt aſſumptio noſtra ,
& ipſe Dominus legifer noſter . Porrò volumen ipſum Dugnanus Gene-
ralis Sanctiſſimis Pauli Quinti pedibus proſtratus oblatum , ac denuo Priui-
legia approbari afflagitans , eo annuente confirmatum recepit : quod & po-
ſtea Gregorius Quintusdecimus actum , caurumq; voluit per ſuas ſub annu-
lo piſcatoris Iacobo Samartino Bononię Ordinis penes curiam Oratore
curante . Iuuit autem Serenio plurimum in conquirendis , & conſerendis
diplomatis ipſis tum prælaudatus Conſtantus Vilanius ex noſtris , &
Paulus Æmilius Saracenus , tum etiam Alphonſus Bauoſius ex Congrega-
tione Sancti Saluatoris de Bononia Canonicus Regularis , ac Prior , vir illu-
ſtris , in ijs videlicet , quę illam Congregationem iuuare videbantur . Stu-
dioſè enim Baſilius compingere , coagmentareq; noſtris elegit inſerti Or-
dinis gratioſa diplomata , vt , quantum in eo eſſet , ſenſim introduceretur
de ſymbolis vniendis cætibus negotiatio . Quin ipſemet paulo poſt in Co-
mitijs Rauennatibus anni ſexti currentis centenarij penes Petrum Bonſigno-
rium Ducem noſtrę cohortis aſſumptum mouit eloquentię , dexteritatis , &
prudentię lapidem omnem , vt opus præclarum , nec non & antea per Frā-
ciſcum Gonzagam Protectorem Cardinalem ardentiffimè concupitum or-
diretur , obtinuitq; digerendi negotij Prouinciam demandari Petro Benzo-
nio Veneto tunc in Viſitatorem electo . Verum cum poſtea is graui de cau-
ſa ad Inſulam Tremitanam perexiſſet , atque idcirco à negotio medullitus
discu-

discutiendo supersedisset, per Apuliam æstiuo tempore iter peragens, caumate perculsus re infecta moritur uir strenuus, ac desiderabilis, quem haud multo post ipse supremus Reçtor subsequutus est. Fortè adhuc in Fatis tantus non erat consensus, præcocibus tantisper humoribus, in debitamq; maturitatem non impactis. Lubet curiosius concupienti seriem nosse apud eum in Secundo Puncto Ciuilis Replicationis. Atque hæc quidem erant generosi, sublimisq; animi, & in publicam rem cordatissimè affecti attentata, atq; conatus. Sed & adhuc multo maiora molitus est, cum strictiorem Ordinis Reformationem aggredi priuatus, & nondum administrationibus aditis non formidauit, quamuis frustratus spe omni, intentoq; fine. Dilapsam nanq; ex parte priorum illorum, piorumq; Patrum Frigidianarij secessus seueriorem disciplinam zelatus, repositionemq; in pristinum intendens absq; disiunctione, scissuraue Ordinis; cæpit eiusdem propositi, & zeli compares aliquos ad fortius agendum cohortari, vt ijs prælucentibus, ac præeuntibus cæteri quoq; subsequi non abhorerent, dum haud quidem noua inuehi, sed pristina tantum reparari cernerent. Vt autem non deessent pijs conatibus, & iugi oratione Numini commendatis, humane adminicula prudentiæ, prouinciam, quam moliri, aggrediq; parabat, Frederico Borromeo Cardinali, & Archiepiscopo Mediolanensi, apud quem optimè audiebat, detectam, reserratamq; voluit, vt eo cohortatore, aut etiam adiutricem manum porrigente prohibentia facilius remouerentur. Probauit finem, non improbauit media, iusti zeli, & per optimum, sibiq; notissimum sacerdotem vita, moribus, atq; doctriua exprèsi originem laudauit Pastor inclytus, animauitq; ad vrgendum meditata pollicitus, quæ in eo essent adiumenta ad nutum paratissima arbitratus potiores ex Ordine in sensa illa propensos, animatosq;. Hinc Paulum Camillum Sfondratum, & Odoardum Farnesium Purpuratos Patres prædispositos reddidit epistolarum suarum documento, vt & ipsi in Vrbe præsto essent, & Flaminium Platum Protectorem Cardinalem ex Serenio aggressum lucrarentur. Habenas Congregationis moderabatur, dum tanta moles concoqueretur, Seraphinus Merlinus Vicarius Generalis Apostolicus in vices Petri Bonsignorij Abbatis Generalis vita functi. Hic qua erat probitate, & strictioris maiorum disciplinæ alumnus, ac promotor, non modo non abhorrebat ab sibi detectis aliquando; sed &, dum prosperè cederent per communem ceterorum approbationem, manus dare cum primis profitebatur. Dieta inter hæc Mediolani congregatur, propalamq; fit grande attentatum, diuturniusq; discutitur pondere rationum hinc, illincq; fluctuante, & sententijs non in vnum adactis. Nouum pleriq; visum est, vt Serenius nondum in partem sollicitudinis pastoralis aduocatus, & cui obtemperare iussis tantum fas esset, priuato iure manum operi tanto apposuisset, inconsultis adhuc

maio-

Q

maioribus. Et quamvis intento fini subscriberent, medijs tamen infensū quam maximè erant: neque æquum illis videbatur admittere zelum quidem probum, sed non ex trutina prudentiæ libratum, dum affore cerne- rent ex hoc scissuras in Congregatione, si forte penès aliquos difficultates ingererentur in seueriora præcepta iam ex temporum conditione mansue- facta. Ex conciuibus Celsum Dugnanum summa præfectura functum, & Archangelum Campatium Oratorem in curia præsentem, exterorum vero Petrum Franciscum Malettum Abbatem Vercellensem, & Definitorem acerrimos aduersarios, impugnatoresq; habuit, qui & in eum animaduer- tendum proponebant. Tandem media inceditur via, in mitioraq; ventum est, vt tantum decebat scopum. Casoretanum assignatur Monasterium vi- cturis aliquot ad normam prætensam, ceu ad pernosendum, quid in vni- uersum spei relinqueretur, quoue sensu exciperetur res ab alijs Canonijs, & ab Ordine reliquo. Præficitur Abbas Riccardus Crispus Mediolanensis vir, si quispiam alius, zelator perfectioris vitæ Canonice, quam in se ipso semper expræsserat, iam penè sexagenarius, & munere Censorio, Abba- tiaq; Tremitana, atq; alijs Prælaturis egregiè functus. Operam comodant minoribus officijs, & obsequio Basilius ipse, Michael Angelus Olearius Papiensis resignata Prepositura Cæli Aurei, post peregrinatione hierosoly- mitana non ignotus, Camillus Alegrettus Bergomensis Concionator, & ex eadem Cæli Aurei Accademia Philosophus, Franciscus Maria Fererius Taurinensis, ac Seraphinus Carolus Anconitanus prædicatorea tum dona- ti, & vita innoxia omnem sanctitatem suspirantes, atq; alij aliquot ex indi- ce electi eorum, qui ad Serenij solertiam cumulatè subscripserant vitæ mo- dum. Hunc tandem exitum opus id habuit, quod euolutis aliquot mensi- bus Riccardus, Camillus, & Franciscus Maria, Iosephq; Rauennas con- uersus siue adhuc austerioris vitæ desiderio, atq; multo plura patiendi ar- dore, siue quoniam non aliqua probarent, quibus Serenius ex sæculi pru- dentia incumberet; Capuccinorum Ordinem ingrediuntur, in quo & po- stea laudabiliter laborarunt, & sancto fine quieuerunt. Quare dissoluta velut ea compage, tamen si reliqui eius Canonice in assumptis perstiterint; tamen vltioribus non est incubatum per sequens Generale Concilium Ordinis Rauennæ habitum Plato Præsides, & Campatio Generali renuncia- to. Medius stetit inter laudes, ac probra Serenius per aliquot annos, ijs quidem extolentibus animi constantiam, & ardorem in cognita continen- tia vitæ, & doctrinæ fulcris, ijs verò carpentibus prudentiæ defectum, & sermonis vbertatem, aut obijcientibus audaciam, & obiecta, finemq; in deteriora interpretatione torquentibus. Excelsior ipse facti con- scientia nil in se immutauit ex pristinis, curæ esse Deo res, homines, ac tempora sciens, cui omnis sua stat, aut cadit creatura. Ea pro- pter

pter fregit secundum hæc nonnullorum præpotentium animi auersionem, quibus infedebat suspitio, quod si quando per accessum graduum, & gubernationis fieret potentior, noua moliendo peruincere pergeret quæ semel inchoarat. Archipræsbiter Sancti Iacobi extra Cremonam creatur titulo tenus, nullaq; data administratione. Dehinc erecta Canonica Sancti Caroli in castro Minaciensi ad lacum Larium ex pia largitione Cinthij de Caluis ipse Primus præpositus, vel non ita post transmittitur. Præposituras item mortatiensem cum annexo Sancti Cassiani Gynecæo, & Brinatensem illustres, nec non & Abbatiam Casoretanam successu temporis gubernauit, quibus & ornamento fuit plusquam vno nomine. Cautioribus insuper consilijs vsus sibi viuere, commissisq; subditis studuit, vitam, perfectionem moribus, & conuersatione exprimens, nullumq; ultra verbum super præterita inrulit. Neque tamen manum à calamo remouit, cuius ministerio Rempubli- cam iuuaret ex credito sibi talento. Pro facultate Prælatorum Ordinis circa Episcopalia, Fūctiones, & Insignia, doctissimas euulgauit allegationes, & responsa ex vtriusq; iuris visceribus deprompta, quæ & corroborauit insigni duodecim præclarissimorum Sacræ Theologiæ iurisq; Pontificij, & Cæsarei interpretum subscriptione, & firmitate. Iosephum Mozzagrugnum familiæ Sancti Saluatoris de bononia Dogma professum in Lateranenses insultantem, eis obiurgantem, erronea, & à veritate aliena permulta libris octo Narrationis rerum gestarum Canonice Regularium euulgatis ram proprio Marte, quam Augustini Manfredi de Gardinis, & Ioannis Baptistæ de Signis prominentem, & confingentem contudit, & contriuit ita, vt nullo loco penès literatos passus sit consistere. Alia insuper plurima euulgauit, quorum synopsis infra reddemus, adhuc ipsa luce clariora, & quorum adminiculo consultum est mirificè indemnitati, & splendori Canonici Ordinis in vniuersum; in cuius rei gratiam per literas summè coniungi potioribus litteratorum eiusdem instituti Galliæ, Hispaniæ, Belgij, Germaniæ, Sarmatiæq; studuit, ac perfecit, vt de Ioanne Picardo Theologo, & Sancti victoris Parisiensis Bibliothecario, deq; Ursino de Bertis Gori- tiensi Episcopo Triestensi, ac Præposito Sanctæ Mariæ de Eberendorf, deq; alijs pluribus constat. His, alijsq; innumeris religiosæ, doctæq; mentis operibus iure optimo illecta Generalis synodus Bononiæ congregata de anno trigesimo proximè præterito per Nouemuiros absentem illum eximio decorauit priuilegio perennis Prælaturæ, & perpetui suffragij in quolibet Generali conuentu. Ipse eodem anno epidemia ictus decessit Mediolani Præpositus Minaciensis maximo bonorum omnium mænore, cum vixisset annos sexaginta octo, quorū maiorem partem in ea egit Ciuitate in omniū ore, atq; animis, procerum præsertim, quibus impensè iuuabat labore per- petui, opereq; semper parato. Sunt ergo quæ luculenter, & doctè scripsit

- De Antiquitate, & dignitate Ordinis canonici, hoc est Propugnaculum ordinis Canonici ab Augustino de Nouis Ticinensi olim editum, emendauit, & illustrauit. Mediolani ex Typographia Iacobi Marie Medæ anno 1603. Lib. 1.*
- Rosetum Exercitiorum Spiritualium Ioannis Mauburni Bruxellensis Canonici Regularis emendatum, & illustratum. Ad Seraphinum Merlinum Ordinis Moderatorem. Mediolani apud Augustinum Tardatum Anno 1603. Lib. 1.*
- Sermones in præcipuas Christiani cultus solemnitates Absalonis Abbatis Spinckirsbacensis emendati, & illustrati. Ad Celsum Dugnanum Abbatem Generalem. Mediolani apud Augustinum Tardatum anno 1605. Lib. 1.*
- Indulta, ac Priuilegia Pontificia Canoniorum Regularium Saluatoris Lateranensis in unum collecta, & illustrata. Ad eundem Generalem Rectorem Celsum Dugnanum. Mediolani ex officina heredum Pacifici Pontij, & Ioannis Baptiste Piccalei Anno 1606. Lib. 1.*
- Allegationes, seu Consilium, & Responiones ad nonnulla quesita circa Episcopalia insignia, atq; functiones Prælati Canoniorum Regularium indulta. Ad Petrum Franciscum Malletum Generalem Rectorem. Papiæ Anno Domini 1616. Lib. 1.*
- Parænesis de excelsio Saluatoris, Almq; Genitricis nomine reuerenter enunciando. Ad Serenissimum Principem Cardinalem Mauritium de Sabaudia. Mediolani apud Iacobum Lantorum Anno Domini 1617. Lib. 1.*
- Ethicus Stylobates Colossi Sancti Cardinalis Caroli, Seu Illustrissimæ Borromeorum Famliæ Elogium. Ad Federicum Borromeum Cardinalem Archiepiscopum. Mediolani Ex Typographia Ioannis Angeli Nauæ Anno 1618. Lib. 7.*
- Affertio pro Canone seu Regula Sancti Patris Augustini Clericis Canonici tradita. Mediolani apud Bernardinum Lantorum Anno Domini 1612. Lib. 1.*
- Replica ciuilis Ad Allegationes Canoniorum Plicetanorum pro Canonici Frigidionarijs aduersus Iosephum Mozzagrugnum Mortarij Insubrum Anno 1623. Lib. 1.*
- De ineundo, seu legitimè conferendo Canonicatu Dissertatio. Ad Marcum Antonium Marinettum à Massa Generalem cum adiecta Formula initiandorum, conscribendorumq; Canoniorum. Mediolani apud Ioannem Baptistam columnam Anno 1627, Lib. 1.*
- De Sancti Cardinalis Caroli Magnalium patratoris fulgenti lampade conspicuo loco surrigenda. Ad Vrbanum Octauum Pontificem maximum. Mediolani apud Ioannem Baptistam Columnam Anno 1629. Lib. 1.*
- Carmen Dies ire dies illa, quod sequentiam mortuorum dicunt transtulit Italico Carmine. Ad Beatricem de adda Comitissam.*

Philippi Riccij

Preclaros semper calamum conuertis in usus
 Ordinis o splendor clare Seregne tui.
 Aurea Virgineæ pangis modo gesta parentis
 Et modo fit Iesu nomen in ore melos.
 Caroli & hic, generisq; altos describis honores,
 Borromeorum pandis ubiq; decus.
 Iure super terram, & Cali super atria certant
 Te decorare homines, te decorare Deus.

Eiusdem

Quam benè dulcisonis præclare Seregne cameris
 Cælestis tactus Caroli amore canis.
 Grande feres (credas) tali pro munere lucrum
 Et nimis illustres connumerabis opes.
 Se regnum Deus ingenti pro fanore reddet,
 Quere aliud maius si potes orbe decus.

Augustini Terzagi

DE Celo flammæ ausus rapuisse Prometheus,
 Compositum posset queis animare lutum.
 Hæc solis virtus, terræ qui iungere formas
 Adiuuat, & superis copulat ima plagis.
 Sit procul audacis nomen; secreta Basili
 Euulgas, Diuum queque fuere sapis.
 Dum Carolum celebras, superi plausere Quirites,
 Ordo coccineus vel tua scripta probat.
 Externi exultant, grates tibi Patria reddit,
 Auspice te terris numina nota videt.
 Est tibi virga potens, qua tangas astra Sereni,
 In fusca rutilat nocte serena dies.

Grego-

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

CVM Sol nostro roseam Cælo
 Lucem spargit, cum purpureas
 Resserat nobis aurora fores,
 Mæsta effugiunt noctis tenebræ:
 Rerum facies se noua pandit,
 Florum plebes fulget odora,
 Nitidam argutis celebrare notis
 Ales lucem, radiosq; parat.
 Nostro ut fulsit serena polo
 Serenij lux, & Lateranum
 Fulgida Cælum collustrauit,
 Se nouus ordo rerum prompsit.
 Quæ prius atris mersa tenebris
 A priscis indulta fuere
 Pontificum diplomata manibus
 Ad serenum hoc prodire iubar;
 Tunc pallentes hebetata oculos
 Destinatas umbras petijt,
 Quæ purum infestare volebat
 Cælum afflatu tristis Erymnis.
 Huius fausto lucis ab ortu
 Borromeorum celsa propago
 Prius ignotam didicit stirpem
 Clarum accipiens lumen ab isto.

BASI-

BASILIVS ZANCHVS

BERGOMENSIS.

ATIS habet Canonica Lateranensis Familia vnde gloriatur in Basilio Zanchō Bergomate viro de illa, & de vniuersa Literaria Republica optimè merito. Alterum illum dicas heroicę latinę poesis lumen, cui Marcus Hieronymus Viola antecessit. Certè nullum cuiusuis ordinis Cucullatorum cognouerim, qui duobus hisce poetis comparandus veniat, vel vna omnium communi voce, communiq; consensu testibus.

Seriò reuocauit Basilius ex profanis priscorum sæculorum, ex fabulis, & fictionibus ad sacra, & diuina leporem Musarum, & elegantiam. Ornauit sua ad castę, pudicęq; matronę typum, non ad leuis, & aliquando parum pudicę (quod plerisq; vitio datur) iuuenulę normam. Qua in re obseruanda tantus fuit vt cum nonnulla ex datis, & iussis occasionibus ęstu iunioris ętatis cecinisset, & si bene moralia, & inoffenso pede currenda; tamen ea suppresso nomine euulgauit L. Petreo Zanchō auctori attributa; quę tandem postea in alijs æditionibus veri patris nomen in fronte portarunt. Clariora apud doctos habentur, quę de Horto Sophię edidit ad Petrum Bembum Cardinalem libris duobus; sed nobis secunda videntur occupata priore sede ab ijs, quę de sacratissima Christi Domini Passione cecinit, quod iudice implicito facundissimo Gabrielle Flama in Commentarijs Sonetti (vt dicunt) centesimi sexti, & septimi suorum Poematum dictum sit. Soluta oratione valuit ęquę, ac carmine, & Sacrarum Doctrinarum titulo, & melioris latini candoris nomine. Sunt de vtrisq; hisce dotibus testimonia omni exceptione maiora illius ingenij monumenta. Marij Nizoli Brixelensis viri clari Thesaurus Ciceronianus, qui Dictionum verè latinarum est Promptuarium ex Cicerone tantum, vberius, & latius fulget lumine additamentorum Zanchi. Ipsa quoq; eadem latina lingua locupletior hisce sæculis facta est per Adnotationes eius, & Dictionarias collectiones ex diuersis superiorum meliorum dierum Scriptoribus. Diuinos Libros versauit perpeti studio, ac laudatissima diligentia: & quę sibi experimento didicit latè vtilia, alijs similiter parare enixus est euulgato volumine De modo, & ratione interpretandi Sacram Scripturam. Praxis verò Speculationum eius in hac eadem re, & quanti facienda sit talis Methodus, abundè expiscari potest

potest ex perbreuibus illis Notationibus, quas cudit in vniuersum Sacrosanctum Codicem, & ex latis Quæstionibus in quatuor libros Regum, & in duos Paralipomenon. In adeundis gubernationibus nostrorum locorum perparcæ, vel nullius omninò fuit diligentia, quin potius aduerso genio polluit florentè interim cum præcipuis quam maximè per maiorem patientiam Ioanne Chrisostomo Fratre vsq; ad supremi regiminis apicem, à quo vocatus sub ornamentis huiusmodi, neglectu satisfecit assiduo. Cum tamen in omnium Doctorem oculos esset, & ad Romanæ lucis splendorem, Bibliothecæ Vaticanæ datus fuit Custos sub Paulo, & Pio Quartis Pontificibus, maximarum operum, & opulentissimi erarij thesaurarius, cuius experientia nulla fugerent volumina, cuius memoriæ omnia suppeterent solo verbo, ne dicam nutu perquisita. In eo autem munere obeundo egressus est de ergastulo carnis Anno 1560. Communis approbationis circa illius virtutem apposuit quasi syngropham Paulus Iouius Episcopus in Elogijs virorum Literis illustrium, cum Basilium inter clarissimos illos enumeret, qui adhuc inter viuos versantes præclara fœcundi ingenij gloria noti Museum eius pictis iconibus propriarum imaginum cumulabant, honestabant; non iam transmittendis, sed pridem transmissis. Hoc idem et præstitit post alios plures Hieronymus Abbas Ghilinus in suo Theatro Virorum literis illustrium. Ornauit autem illius tumulum Guilelmus Moditius inter poetas elegans duplici sequenti distico.

*Zanchius hic recubat musis dilectus, & orbi
Cognitus: heu magnos quam breuis urna capit.*

Aliud

*Cum docti fuscum sit Zanchi nomen in orbem
Pulvere tam pauco quis putet ossa tegi?*

Sunt igitur eius edite lucubrationes.

Notationes perbreues in omnes diuinos libros Lib. I.

Quæstiones in quatuor Libros Regum. Lib. iij.

Quæstiones in Duos Libros Paralipomenon. Lib. ij.

De Modo, & Ratione interpretandi Sacram Scripturam. Lib. I.

De Horto Sophia ad Petrum Bembum. Lib. ij.

Dictionarium Poeticum Lib. I.

Epitheta veterum Poetarum. Lib. I

Diuersorum Carminum Libri Quinque. Lib. v.

De dictionibus Ciceronianis, quæ postmodum additæ sunt ad Marium Nizonium Librum unum. Lib. I.

De Lingue Latine puris dictionibus ex varijs Auctoribus Librum unum. Lib. I.

Quæ omnia fuere excussa Romæ apud Antoniũ Bladum Asulanum Anno 1540.
Grego-

Gregorij Brunelli Mediolanensis,

NON hic Hesperidum vobis pomaria rident,
 Flavaq; caduco citria vere nitent:
 Non violam tondere manu, calthamq; thymumq;
 Nec legere è ramis pendula poma iuvat;
 Sed iuvat aternos Sophia decerpere fructus
 Et violam, & Thymbram, & quidquid Nymettus habet:
 Hic recreat mentem plebes suauissima florum
 Et Rethorum docto prata colere vireta:
 Aura fauet, Geniumq; fouet, Zephiriq; tepescunt
 Atq; aptum ingenio succum en poma ferunt
 Collige poma, hortus namq; hic alimenta ministrat
 Deinde dabis capiti florea seroto tuo.

R

BENE-

BENEDICTVS CANTIANVS MEDIOLANENSIS.

ASPERIORE aliquando disciplinæ zelo hoc eodem in loco, in quo ista scribimus, adolescentiam Benedicti Cantiani direximus viuidos spiritus plurimum experimentem, vt opportuno in tempore maturefceret in fructus, non in flores, & folia luxuriaretur præcociter inanes, & emarcescentes: atq; hinc ab euaso in alterum, optimumq; virum, & insigniter frugiferum, non nisi honoris spicas, vt expediebat, recepimus. Anno hic vigesimo currentis septimi decimi sæculi sextum decimum ætatis attingens nuncium misit sæculo, vsus in id præstandum sensu maiore, quam ingenium feret solis naturæ viribus pollens, illustratione nempè desuper accepta ad prænosendum, & deliberandum de vitæ statu. Florentis namque adolescentuli ætas, atq; venustas aliorum rapiebant incertam, titubantemq; mentem, cui externa non deerant illicia, tenerioresq; illecebræ. Sub egregijs præceptoribus inclytæ Soeietatis Iesu Puteo, atq; Thesauro excultus ad humaniores disciplinas in Collegio Braidano, numerosissimosq; condiscipulos siue antecedens, siue cum primis ingenij felicitate adnumeratus, in spem formarum viri perexcellens acquirendarum complanabatur. Sed mollior pars aliqua procerum adolescentium abducere à termino, vel de stadio benè currentem declinare, auertereq; sola poterat; quod ille per intimiorem irrorationem animaduertens, iuuit nauigationem fluctuosam suam sacra Religionis anchora, ad quam confugit. Celsus Dugnanus Abbas, & Definitor detulit, promouitq; illius & desideria, & postulatu apud Nouemuiros Bononiæ congregatos, de quorum & iussu eundem stola canonica post aliquot menses induit ad maiores Diuæ Virginis de Passione aras vna cum Ioanne Chrisostomo Robustello sub pridie nonas Februarias. Qui de tam insignis viri manibus illam sumpsit, admonitus est, vt patris tanti imaginem circumferre eniteretur, quo pacto filiorum est proprium quadantenus parentes in se representare, atq; refferre: eorumq; gesta sequaci imitatione producere: quod & postmodum in Euangelicæ tubæ insonatione vberimè præstitisse euincet quæ subiungemus. Positis duodenis militiæ sacre mensibus vota sua solemniter Deo reddidit vna cum Hyppolito Confalonerio coetaneo in manibus Gabrie-

brielis Cittadini Abbatis. Vtriq; ij profitentis actionem illustriorem reddi-
 dere, quod venerandus ille senex, quod commilito iste adolescens specta-
 tissimi essent: emeritus iam alter clericalis dogmatis dux, alter in eadem
 premenda vestigia operam positurus premonstraret: sol occidens quo-
 dammodo primus, oriens porro secundus; si tamen Febum duplicem ap-
 parentem Cælum vnum exhibere potest: quod inter nubes roscidas sub plu-
 uiosa die contigisse non semel certum est, altero alterius se speculum exhi-
 bente. Statim ab professo Ordine Dialecticis auscultandis adscribitur, &
 per eas semitas continuato cursu Naturali Scientiæ, Diuinæq; Theologiæ
 festinus, solers, eximius amandatur, Placentiæ, Rauennæ, Cæsennæ, ad
 Diomedæas. Non vno in loco quieuit, qui cursum agebat, & exerceba-
 tur Marthæ vmbri, dum Mariæ lumina assequi enitererur. Gymnasia di-
 uersa, regiones variæ, præceptores multiplices vnum profitendi modum,
 & vnam opinionum conformitatem non exinguebant, quod vt plurimum
 moris est in Congregatione. Cæsennæ vix dum vicenarius prima iecit po-
 pulos alloquendi fundamenta iussus ab Abbate in instauratione nouiter
 aggredienda Ecclesiæ, & Canonice Diuæ Virginis de Consolatione per
 dies Expectationis Sacratissimi illius partus Natalitiam solemnitatem pro-
 ximè præcedentes sermocinari. Diffusa gratia in labijs eius admiratione
 oppleuit frequentis auditoris pectora, qui de imberbi adolescente aquisita
 iam, vel conuatiua talenta magni faciebat, & præcinebat maximè successu
 temporis adaugenda. Anteuertit parens bona Congregatio in conferren-
 da illi Laurea Doctorali Sacerdotij tempus præter morem, lege mitius in-
 terpretata; quoniam & ipse claritate collatorum sibi talentorum præuenif-
 set Nouemuirorum electorum mentes. Inunctus sacrificio agendo, inter
 exordia prædicationum magni ieiunij aggredienda adamauit Tremitanum
 incolere secessum, vt in eo se præmuniret proximioribus instrumentis pro-
 uincie exercende, qui remotiora per scholasticas disciplinas iam erat inde-
 pius. Ex ante habita praxi sciebat quid conferret studijs ea Insula legitimè
 vt volentibus eius seiunctione ab continenti terra. Iussus est tamen inter
 hæc à Maioribus non se solum inibi exercere, aut sibi soli prouidere; sed
 iuri dicundo, & administrando præfectus est primus post Abbatem, atq;
 eius vicibus explendis quodocunque istum abesse contigisset. Id porro
 prouidentissimè factum apparuit, quia & sanctissimo loco prouisum est sa-
 lutariter per ætate quidem iuuenem, & per prudentia senem: & quia sub
 huiusmodi exercitatione tyrocinium veluti quoddam posuit maiorum ma-
 gistratum suis loco, ac tempore gerendorum. Quin & Sacram Theolo-
 giam eodem tempore ibi de cathedra interpretatus est, quod & antea de
 Philosophia in Casoretana item præstiterat solitudine, Prior ibidem sub
 Ascanio de Ordeis Abbate. Concepit ex horum incolatu locorum tan-

tam in solitudinem propensionem vir alioqui suoptè genio iucundus, atq; iouialis; vt abdicatis maioris applicationis sensibus, sibi domum sequestram Almæ Virginis in Valle propè Vastium Aimonis in Præcutinis sibi assignari obtinuit apud quem solus à pluribus se detinet annis inter difficilem morum populos, atq; Dinastas Ecclesiasticæ rei morosos. Placuit tamen vicinio tum opinione virtutis, tum constantia repugnantis animi, si appeteretur iniuriè, tum eloquentia agendi de suggestu. Hanc autem vnicè excolens iuxta creditum sibi à Numinis benignitate talentum, ab secessu, & quasi relegatione illa voluntaria præcipuas Italiæ Vrbes excurret sacras verbi expeditiones assumens per quadragesimales inedia. Ita Lucensium Almam Rempublicam, ita grande Mediolanum patriam, ita vetus Auximum, veteremq; Rauennam, ita Forum Cornelium Æmiliæ; aliasq; ita Ciuitates perpurgauit ab humanorum erratis actuum, fouitq; calore spiritus, atq; virtutum. Habuit Lucensibus primum Aduentum inter Epidimæ circumuagantis extrauagantia, habuit & aliquanto post Quadragesimam comendabilissimam. Quanti pretij fuerit prudentissimis Senatoribus, populoq; benè instructo vel ab vno, quem edidit, Cælesti Orpheo deprehendet Posteritas curiosa pariter, & erudita, de Sanctissimo eiusdem Ciuitatis Episcopo Frigidiano Canonici Ordinis iubare Splendentissimo. Auximi, & Rauennæ accersitores exitere Eminentissimi Verospius, & Capponus Cardinales (ò quod summum par Antistitum) quibus placuisse, & à quibus approbationis, laudumq; cumula recepisse quis non pro maximo numeret munere. Aloysius Archiepiscopus tenuiore complexione, magis quam ætatis aut alicuius alterius morbi in temperamento tentatus diem omnem (Quod nullis omninò præstare solebat verbi quadragesimatoribus) aurem dicenti dabat non minus eruditam, quam delicatam: & quem aeris conditio asperior, vt in hyeme accidit, aliquando arcebat ab communi accessu, atq; prospectu templi, secretior locus, & prospectus populo tamen apprimè notus, admittebat; accipiebatq; auditorem. Ita fiebat, vt apud plebem aueretur de concionante opinio optima: & quem sentiebant proficuum acrimonia infectionis, vitiorum acerbissimæ, suauitate sermonis allicientem virtutibus, & velut organa quædam diuina pulsantem vnicè admirarentur. Inter plures alios Dominicus Valerianus Sacerdos, & Poeta non ignoti nominis non semel affixis poematibus, editisq; virtutem tantam & suis, & longè positis exteris contestatam voluit. Hic reddemus odas duas, quas ex multis apud Forum Syllæ Auctor non spernendus cecinit.

Cele-

*Celestem Orpheum Panegirim de Diuo Frigidiano Episcopo Lucensi Canon.
Regul. Lateranen. Italicè. Luce apud Pellegrinum Bidellium Anno 1640.*

Auctoris Incerti.

M*Vsa Bicornis, quæ iuga dulcia
Montis tenetis, sint procul à iocis
Cantus procaces, nec rebelles
Cyprigene referant amores.*

*Maius canendum, plena leporibus
Dicam tonantem verba, nec Atticos
Sales silebo, quos loquaci
Sæpè dedit Benedictus ore.*

*Corneli ameno conspicuus Foro
Voces socordi non tenuit sono
Sed mella præbens gratiosa
Eloquij beas amne mentes.*

*Qualis rubenti gurgite Lydius
Amnis coruscas feruida turgidus
Portans arenas, arua complet
Lampade semicremata Solis.*

*Demostenes sic ingenij potens
Stupere Athenas, Copia Tulij
Docti furenti, sic diserto
Romulidas recreauit ore.*

Eiusdem

F*ixis loquentem luminibus viri
Spectant; popelli, turbaq; maxima
Mirantur, & doctæ cateruæ,
Quas sequitur sapiens Minerva.
En fabuloso clarior Orpheo
Qui blandam ad aures Euridychem cheli*

Traxit

Traxit sonora, dum colubres
Eumenidum fide flexit atros.
Nullos aure nauita pestifer
Vnde dolore adducere Tartara
Dictis gemit nauim seueri
Hæc facilem esse aditum profundi
Cunni disertum Cecropÿs faui
Fecere, dulces Ambrosij dapes
Nunquam futuris, quas videbit
Posteritas hominum diebus.
Audax iuuentus plectra sonantia
Assume chordis fama tibi dabit
Pennas, quibus Celi ferire
Iam valeas Benedictus oras.

BENE-

BENEDICTVS

COCHORELLA

VERCELLENSIS.

DIO MEDEAS Insulas extulit foecundo calamo Be-
 Benedictus Cochorella, à quibus pariformiter non
 sterili secundum artem materia euectus est, etsi fa-
 tis arida secundum naturam, inter probos castigati
 candoris Scriptores latinos numerandus. Possi-
 dent Lateranenses Regulares inter Adriatici vndas
 Insulas eas, quas antiqui Diomedea appellare ex
 inibi rumulato dudum, & prius regnante Diomede
 ab Aetholo hereditario imperio exulato per dolum, & libidinem mæcha-
 ræ Ægialis coniugis. Hoc tempore, & per plura iam exacta sæcula In-
 sulæ Tremitanæ nuncupantur, non ignobili concursu finitimorum adia-
 centium populorum, litoralium, & mediteraneorum celebres ob Sacra-
 tissimæ Virginis Dei genitricis vetustissimum simulacrum inibi summis
 miraculis refulgens, & venerando cum primis obsequio cultum, &
 obseruatum, ad nauigantibus semper propitium, & salutare. In earum
 possessione, instauratione, ornamento, pristina alienorum inhabitatione
 longè multa acciderunt, quorum impium erat permittere memoriam in-
 rerituram, vel cum tineis, & blactis in situ, & priuato puluere alueolo-
 rum obscure rixaturam. Vniuersa huiusmodi librans Benedictus, qui
 diuturno Insulæ domicilio penitimiora quæq; obseruauerat, & curiosa
 peruestigatione locorum, proprietatum, & scripturarum abditiora lustra-
 uerat, ex ouo descriptionem eorum exactam molitus ad summum vsq;
 perduxit. Ille apud insubres clara in Ciuitate Vercellarum or-
 tus, & Canonicam professus vitæ normam sub Regularibus Lateranen-
 sium institutis in eas oras per obedientiam amandatus; sic ex imo pe-
 ctore admisit loci solitudinem tum ad studia attentius prouehenda,
 tum ad animi quietem retinendam, ad obsequium Virgini matri reco-
 lectius præstandum, vt inibi perpetuò degere, si per Prælatos sibi liceret,
 adiudicaret. Quod & exitu comprobauit, cum post triginta quinq; anno-
 rum incolatum eodem loci spiritum creatori Deo transniserit. Inter ea
 autem tempora cum aliquando Insulæ gubernatio demandata esset per Ge-
 nera-

neralia Comitla Mattheo Vercellensi Abbati viro, & vitę probitate, & animi magnificentia clarissimo, qui in ornando loco tantum impendit ingenij, & ædificiorum verè conspicuorum, quantum quam maximè; Benedictus Prędictum opus aggressus est, & absoluit suafu maximè, & hortationibus tanti viri, ac de se õptimè meriti. Materiam cunctam sex libris disposuit, & digessit illis etiam per capita breuiter partitis. Dictione vsus est venusta, ornata, & verè latina, Suis locis flores poetarum admisit, & delibavit ex Virgilio, Ouidio, Martiale, Dionisio, Claudiano, Lucano, & alijs vsq; ad commodum, & seclusa omni nausca, Cosmographicos Auctores, ac Canones & legit, & obseruauit quantum sufficiat sub primo etiam legentis intuitu colligere quam multæ, quamue multiplicis eruditionis Auctor esset. Qui si addixisset ita sub calamo mentem copiosiori subiecto maioris historię aut Ecclesiasticę, aut profanę; nullus omninõ fuisset Parnassus, qui nõ eius laureã admisisset, Eum quoq; poeseos professorem indicant quæ adhuc extant carmina. Cæterum opus per integrum fermè sæculum inter priuatas scripturas indigno silentio latitans sub inuida custodia malè etiam seruata scriniorum, ante aliquot annos Albertus Vincianus Crescentinus eiusdem Monasterij Tremitani negotiorum gestor Canonicus, quem Procuratorem dicunt, ad publicam lucem euocauit, ac commodum. Basilius verò Serenius Mediolanensis opposita lima maculas absterfit, & offensa loca suppleuit. Hisce libris si adijcias, quæ de eodem ipso Monasterio, & insulis detexit superq; doctissimus Gabriel Pennotus Pręceptor meus libro tertio Historię Tripartitę Canonice capite tertiodecimo nil tibi aderit quod desideres pro ingenij curiositate replenda. Vixit Benedictus supra annos quinquaginta, deffecit anno 1540. habenas Congregationis moderante Francisco Mediolanensi, Scriptarum ergo eius rerum est

Tremitana, olim Diomedea insule Accuratissima Descriptio Libris sex digesta. Mediolani apud Pandulphum Malatestam Anno 1604. Lib. vj.

Mercurini Ranzei Patritij Vercellensis Equitis Aurati, & Legum Doctoris.

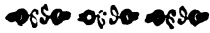
Plaudite felices scopuli, quos Aetolus Heros
 Incoluit, Nunc vos possidet Ordo sacer:
 Plaudite grata Cohors; quam Præsul, Doctor, & Hortis
 Hæreseos Sanctis Legibus instituit.
 Ignoti primum, vestra at nunc fama per Orbem
 Spargitur, & celebres vos Cochorella facit.

Grego-

B E N E D I C T V S

P A R C I T A D I V S .

A R I M I N E N S I S .

QUIDNI primas huiusce Secundi libri sedes post Beatum Columniam Benedicto Parcitadio Ariminenfi assignabimus, si easdem in ordine Generalis Rectoratus dudum reflorens assignavit Congregatio? Non splendorem conferunt viris loca, nisi forte accidentalem, dum incorruptum ipsa vicissim recipiunt. Nec ipse è summo Cælo minora hæc fragilitatis humanæ curat, qui valdè maiora inter viuos agens ex Dei amore despexit. Parcitadios Arimini Principes viros extitisse, deq; Ciuitatis dominatu cum Malatestis non semel decertasse testantur antiquiora illius populi, & finitimorum monimenta, publicæ tabulæ, intestinæue sanguinum effusiones, atq; hinc secutæ interneciones. Quin verò illos Malatestarum gloriam, & ambitum fouisse, prouexisseq; per concessa, aut imprudenter, aut infeliciter matrimonia in extremam ferè gentis perniciem norunt qui res Malatestæ de Veruculo legerint. Ex huius familiæ stipite, perculso tamen non minimum ex fortunæ ludibrio, nobilissimum ortum duxit Benedictus, secundumq; insertos generosi sanguinis spiritus enutritus est tenerioribus annis paratior ad arma pertractanda, quam ad pacis artes consecrandas. Vt autem ipse puerilibus expoliari se percepit, cepit in alias vias vestigia flectere, cordis intima tangente, mutanteq; Domino, vt ex mundanis ad cælestia emergeret faciliore, sælicioreq; via. Pietatem ex imis præcordijs exultam actiones quæcunq; redolebant, siue erga se, siue erga proximum exercerentur. Et quamuis tempora illa deprauato quodam more infecta laberentur, ipse tamen vigil, fortisq; stabat, neutiquam sui curam vel negligens, vel omittens, vt admirationi prorsus omnibus ordinibus esset. Neque id absq; peculiari Numinis benignitate, prouidentiaq; factum esse innotuit, quippe si priores semitas protriuisset, non longè distare ab interritu videri poterat, dum non permetterent impotentis Ciuitatis portitores vt semel eiectæ strenuæ aduersariæ gentis germen refloret in optimam frugem belli. Iactis huiuscemodi vitæ fundamentis incidit in mentem Romam inuisere ad sacra Apostolorum, cæterorumq; fidei

S

athle-

athletarum venaranda . Eo loci collegit spiritualis vbertatis fructus suauifimos , quorum vtilitate frui vt diutius facultas afforet , in Angeli Corarij Patriarchæ , postea Cardinalis Sancti Marci Patritij Veneti egregiæ probitatis viri nobilem famulatum se recipi passus est . Hoc pacto sternunt fata viam grandibus futuris successibus . Cognouit Benedictus intimiore praxi , familiaribus colloquijs , & actibus sensum Mecenatis sui , pariformiterq; ab illo ipse cognitus est , quod perseueranti voluntate , & obsequio in aula diu perstiterit . Ad altiores demum vocatus vitę gradus patrijs focis redire permissus est ad domestica securius componenda . Illinc raptatus Ticinum iam Clericus , iam Sacerdos , iam diuinis amoribus totaliter addictus , adhuc tamen de norma vitę tenendę dubitabundus , & anxius , obuium consolatorem Dominum habuit per Bartholomęi Columnij Sanctissimi Presbyteri conciones . Assumptus est inter egregios illos duodecim Reparatores Canonici Ordinis lachrymabundę labentis sub annorum , morumq; iniurijs scissionibus , & erumnis . Serius tamen innotuere viro tantę prouincię pia cogitata , sanctę consilia ; tum videlicet cum iam duo illa splendidissima lumina Leo , atq; Thadeus ad discutiendas , & effugandas Frigidionarias tenebras preproperassent . Dilatatam est cor eius , Sanctiq; Spiritus gratia mirabiliter oppletum , cum lucrator Columnius vitę mirabilis genus , institutaq; reuelauit . Nec molimina obiecit , & si verissima studiorum , quę pre manibus , præq; laurea proxima habebat , interponendorum , aut prorsus omittendorum . Exhibuit , deprecatusq; est filiationem , & societatem animi ardore feruidissimo . Nullibi videbat Contemplatiuam , Activamq; vitas ad inuicem ita permixtas , vicissimue adiutrices , quam in tali dogmate , nullibi quietem securiorem sibi repromittebat , quam sub assumendo Apostolic Colobio , in ea presertim solitudine , quę Deiparę Sacratissimę deseruiret , atq; inter eos Patres , qui toti insisterent tam in reformandis , quam in alijs reparandis , & reformandis . Præpræ die Idus Iunij Diuo Apostolo Barnabę dicato nomen Saluatori dedit in templo Virginis Frigidionarię ab eodem B. P. Bartholomæo candida linea veste indutus , per quem & lucratus fuerat nonus in sociorum numero . Quę fuerint initiati exercitia , quibus virtutibus acquirendis , cuinam perfectionis culmini incubuerit , obtexant ex annalibus in longam historiam alij . Quidem is dignus habitus est , quem sibi Vicarium , successoremq; destinaret post annum in noua illa peregrinatione reperundarum concionum , & reparandorum pro fideli populo laborum pijssimus motor Columnius , in quem ceteri communibus suffragijs lætissimè conuenirent . Quarto igitur annu currentis illius sæculi Tertius Rector Generalis Frigidionarię renunciatus est . Parem exitum conceptibus enutriuit annus , quin & à fructibus reges laris disciplinæ spes superate sunt , dum viuendi rigidiore norma ceteros præ-

præses anteiret, suaderetq; verbo pariter, & exemplo. Interea ad Apostolatus apicem euehitur Angelus Corerius, Gregoriusq; Duodecimus appellatur, à quo cum Benedictus prædiligeretur in gratiam anteaçti seruitij, cognitæ virtutis, & admissæ familiaritatis, in commendationemq; institutæ vitæ; non satis multo interiecto tempore in Priorem, Rectoremq; Ecclesiæ Sancti Leonardi de monte Donico propè Veronam instituitur. Dicauerat iste Sanctissimo Hierarcæ per eos dies opusculum insigni pietate, intimioribusq; collustrationibus conscriptum, quod De meditanda Angelorum custodia, eiusq; modo latinè attitulauit tribus libris, & nonaginta capitibus compræhensum, quodue manuscriptum adhuc extare nos ingenti cum gaudio vidimus, percurrimusq; Venetijs in manibus Gabrielis Corerij Patritij illustrissimi ordinis. Atq; id fortè mentem distracti per varia negotia Pontificis excitauit, vt virum aliqua ex parte compensaret. Illustris Ecclesia illa, & iure quopiam antiquitatis pollens annexum dudum habuerat insigni Canonorum Regularium Collegium de Congregatione, quam à Diuo Marco Mantuæ appellabant, sed temporum, hominumq; iniquitate sic vtrunq; prolapsus erat, vt distractis prouentibus, dilapsisue fabricis à nemine Ordinis incoletetur non minimo cum Veronensium ciuium mærore, qui per supplices porrectos Sedi Apostolicæ Libellos Reformationem eius expeterent. Possessionis iura, prouentuumq; debiles portiones Pandulpho Sancti Nicolai in Carce Tulliano Diacono Cardinali Commendatario cedebant, qui Pontifice expetente resignationem omnimodam loci, & annexorum eius egit. Collatio autem sic emanauit à Gregorio, vt in Benedictum ipsum terminaret, prouisusq; personæ esset, non Ordini, & Congregationi. Id autem more tum cum Canonicis Regularibus seruato actitatum erat, vt non culpandus Pontifex veniat, cui licet nota Benedicti, cæterorumq; esset in genere Reformato, mensq; pia, particulare tamen non adeo exacta apprehenderat. Non enim consuluerant eruditi Patres Sedem Apostolicam, neq; confirmationem exquisierant, aut expectauerant, vt in nouis instituendis necessariò fieri debet; sed quæ præstabant Canonico ritui ex se executi fuerant, reuocantes tantum ad primæuam disciplinam, quæ paulatim erant dilapsa. Benedictus verò sui non immemor, aut ob temporalium bonorum factam accessionem suæ vocationis aduersarius, in commune statim reponendum Sacerdotium obtulit, nec prius aquiescendum putauit cæteris, quam priuatim sponderent recepturos, quæ publicè postmodum transigenda essent. Bulliplumbium receperat honorifica sui commendatione repletū, testimonialibusq; laudibus tanto cõmendabilioribus, quãto ab eo proficiscebatur, qui mētiri nõ posset. Supplicibus tamen porrectis libellis omnia postmodum reasumpta sunt in Congregationis commodum, ritèq; confecta. Atq; id quidem primitus

præstitit Reformationi beneficium Parcitadius, eo commendabilis, quam absq; exemplo esset, eò fructuosius, quòd sic in cætum transire cæperit Congregatio, quæ loci accessionem tertio loco signauit. Ipse interim in annum Priorem ex Reformationis modulo ordinatus ea rerum fundamenta iecit in oculis amplissimæ Ciuitatis, quæ postmodum in fœcundissimam messem Domino creuerunt, dum ij confluxere ex Patritijs Veronensibus ad profitendum Canonicum Dogma, qui sanctitate morum, innocentia vitæ, doctrinæ excellentia Ecclesiam ipsam vniuersalem mirabiliter illustrarunt. Vixit diù postmodum Benedictus inter diuersas Prælaturas, & officia semper in omnium oculis, cordibusue, tandem sancto fine quieuit. Superfunt igitur eius ingenij monumenta.

De Angelorum custodia meditanda, eiusq; modo. Ad Gregorium Duodecimum Pontificem. Lib. iij.

Leonardi Sarcij Bargæi,

Quis vir, aut heros modulandus instat,
 Musa nunc aureo decorata plectro
 Quando parnasi tenebris relictis
 Aethere fulges
 Siue per sacras spaciata valles
 Qua viret multis nemus & hyacinthis,
 Qua viret ver perpetuum, capillos
 Flore coronas:
 Tu Benedictus mihi, qui canendus
 Incolis Sacras venerandus arces,
 Tu lyra primus labor, & Carmina
 Tu mihi prima.
 Te canam Regum genus, & propago
 Qui magis Martem teneris ab annis
 Ipse quam Phœbum puer es secutus
 Aptior armis.
 Sed Ducum sceptris potior superbis
 Dum Dei cultus venerans pudicos
 Quæ cupit vulgus fugis, & supremas
 Tendis ad arces.
 Quippe syrenum laqueos dolosos,
 Vt toga sanos tulit hora sensus
 Sentis & mellis renegas amari
 Dulce venenum.

Ergo

*Ergo tu totum resonans per orbem
 Ipse te cantat puer, & senectus
 Ipse te Sacri modulamen arcus
 Optat Apollo.*

*Iam sonat totus Polus, atq; tellus
 Iam canit Cali chorus, & sonorus
 Ipse iam chordis reboas eburnis
 Ter benedictus.*

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

D*V* *M* Pater aethereos celebrat Benedictus ephēbos
 Quis seruare hominum pectora cura vigil;
 Proinus aligeri caelestis turba choraula
 Cepere insolitum fundere ab ore melos:
 Excelsaq; cunus plaudens puer Ales ab arce
 Perge, ait, inceptum continuare Pater
 Dignior erga homines nostras expromere curas,
 Non alius quam qui tum Bene dictet erat.

BER-

BERNARDVS BRVSCVS VERONENSIS.

VB maximè erudita, valdeq; pia disciplina Patrum societatis præclarissimæ Iesu posuerat prima rudimenta latinæ, grecæq; linguæ Antonius Bruscius Veronensis per adeo probatos profectus, vt dignus fuerit habitus qui admitteretur ad eorum dogma experiendum, experiendus & ipse, collucentibus hinc atq; hinc non obscuris futuræ perseuerantiæ luminibus. Verum aliter successu diei actum est euanescente proposito, labenteue constantia. Qua tandem id contigerit causa nobis prorsus ignotum. Profectò nondum maturauerat tempus, quo se priuati voti religione obstringeret instituto pijssimo, valdeq; feraci viuudus adolescens, cum ad suos regredi placuit; non quidem quasi victurus iuxta sæculum, & priora reassumpturus semel detestata vana, caducaue; sed nouæ militiæ, & sibi magis accommodæ (si quæ esset) nomen daturus. Vixit egressus aliquandiù in religiosi modum, etiam si inter lubrica, quod non modicum commendat iam haustæ disciplinæ latices, & genij probitatem non diuertentis ab concepto fine. In ea Dieta, quæ Cræmonæ habita est nobilis anno secundo ante secularem proximè lapsam fauorabilia obtinuit suffragia transitionis ad acies nostras, non absq; aliquorum tamen oppugnatione, quibus difficillimum videbatur cicures nostris moribus reddere alienis aliquando efformatos. Diuum sibi Bernardum Protectorem assignari ab Prælato Rochetum inuestiente per noui nominis impositionem alacriter sensit, quem & postea toto vitæ curriculo peculiari cultu exorauit. Breui sed acri tyrocinio exercitus stadio literario emetiendo annos quatuor tantum posuit ex maiorum approbatione, quibus prior disciplina, & philosophicus ab illo iam actus cursus inæquum, bonumue consulere honestum fuit. Celso Dugnano Dietam primam Patauij celebrante ex eadem Vniuersitate Viridariana dimissus est Sacræ Paginæ, Artiumue Doctor. Parum laborauit in verbo, & publico ministerio manum nullam apposuit, quæque fuerit ratio animum eius vtriq; se denegandi mouens. Ab natura in eloquentiam propendebat, & ars felici conspiratione per ora accommoda classicum insonuisset in plebe, & proceribus; sed obtudit fortè valetudo aduersa, nec omnibus patens acumen egregium, aut ad alia scindenda duxit

duxit. Quæritis mutæ cultorem eximium dicerem illum (ne otij inutilis infimulem nequiter). sed reclamatione facundus, benèq; doctus calamus, & in diuersa pertractanda eruditè exercitus, qui per omnium manus egregia cum laude infrà reddendas sæturas transmisit. Montanam solitudinem Veronensis Cænobij penè annos triginta incoluit, nec animo etiam diuertens ad alias regiones, libuitq; Prælati secessum illum in viro fouere ad arcta disciplinæ melioris seruanda factò, & ad promouendos exemplo probitatis omnis, qui illic expoliuntur, nouitios. Non infrequens tamen erat Ciuitati, in qua honestissimas literarum, & præcipuè nobilitatis exercebat amicitias ubiq; admissus semper cum fânore non solum eruditionis, sed & pietatis, ac religionis, quas inferere per omnem occasionem satagebat: atque vno hoc titulo egregiè notus non infimas sæpius composuit lites, diremit inimicitias, seuit paces, induxit affinitates. Quin non conciuium eruditorum modo sibi conciliauit notitiam domesticam; sed & studio omni officiosè in exterorum, absentumq; beneuolentiam se, & familiaritatem insinuauit, quos doctrine non vulgaris fama commendaret. Sat sit vnum ex pluribus nominasse Angelum Grillum Cassinatum Monachorum splendidissimum lumen, literarièq; Reipublice benemerentissimum cuius plures extant elegantissimè ad Bernardum epistolæ mutui amoris, & obseruantie testes non morituræ. Dilexit Congregationem tanquam matrem benemerentissimam, & priuata omnia studia contulit in eius iuribus promouendis, & illustrandis, quod & per familiaria colloquia exprimebat apprimè, & ex illis, quæ scripsit, multa plenè contestantur. Sed & anno illo, quo nos Nouemuirorum Collegio, licet immeriti adnumeramur Bononiæ perrecto supplici libello exhibuit se paratum ad Ordinis Indulta Apostolica pridem in vnum corpus, sed mutilè adhuc compacta, in faciliorem seriem plenè redigenda, & meliore tessera digerenda ad promptiorem quotidianum vsum, adnotatis ijs, quæ vel iam essent antiquata, vel haberent sanctiones conciliares, aut Pontificias contrarias: dumodo id sibi per supremum illum Magistratum liceret, & imperitaretur querens nempe etiam in labore non ignobili obedientie meritum, ac directionem. Verum prolixè datam provinciam non absoluit fato concedens in patria post paucos menses in communi illa pestilentie clade, quas tot centena millia virorum per horam Venetam, insubricam, & Æthruscam desiderata sunt nondum senex: Edidit

Nobilis Familie Nogarola Elogium perelegans, quod fuit per Typographos adtextum Onuphrio Panuino de Viris Illustribus Veronensibus. Verona apud Angelum Tamum Anno 1621.

Mathei Bossi Veronensis Clarissimi Concanonici Elogium, quod præmissum est operibus illius Bononiæ editis.

Celsi

Celsi Maphei Veronensis clarissimi Concanonici Elogium. Ad Marcum Antonium Mapheum Comitem Verone Typis Angeli Tami Anno 1627.

Libellum quod attitulavit Redargutio historie de anima Traiani ex inferni supplicij liberata. Ad Ascanium Bursatum Crementem Abbatem Verone apud eundem.

Prærogativas Abbatibus, & Prælati Congregationis Lateranensis concessas. Ad Petrum Casorium Abbatem Sanctæ Mariæ Charitatis. Venetijs apud Antonium Pinellum Anno 1626.

Votum de Habitu Canonorum Regularium qui ad beneficia secularia transferuntur. Ad Ioannem Thomam Malonium Episcopum Sebenicensem. Verone apud eundem.

Vota de appellatione Regularibus concessa, & de facultate prælati Regularis ad constituendum Procuratorem. Ad Petrum Varotarium Veronensem Congregationis Sancti Georgij in Alea Visitatorem.

De more veterum recitandi. Ad Cozzam Cottium Veronensem Archiprasbiterum. Apud Bartholomeum Merlum.

Gregorij Brunelli Mediolanensis.

INter inhumani speciosa pericula Mundi
 Perdidit egregios ceca iuuenta dies:
 Sæpè voluptatis mihi gaudia fæda placebant,
 Et Traxit fultus lumina sæpè nitor.
 Nunc iuuat intactam Cælo producere vitam
 Abluere & maculas lurida nexa tuas.
 Quis mihi det? Niuei cætus pia norma decenter
 Candida sub Niueo vellere corda latent.

F I N I S.

LY-

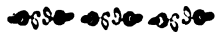
LYCEI
LATERANENSIS.

S E V

ELOGIORVM

LATERANENSIVM

LIBER TERTIVS.

CALIXTVS DE FVRNERIIS
PLACENTIVS.

IRTVTEM Calixti de Furnerijis, tot cassis operibus, eo prouexit apud exteros fama, vt laudis cumulum assecuta nihil nouo iam decore indigeat, immò nec penè assequi possit. Neque ipsi nos desipimus ita, vt addere quidpiam commendatissimo arbitremur. Cognoscat tantummodo docilis posteritas mentis obtutu, quibus tandem ille artibus apicem tantum attigerit, indeq; imitari non pigeat, quod ce-

lebrare delectat. Paucos profectò cætus Lateranensis ei comparandos ob-
 x inuit tam de diuite interiorum virtutum, solidarumq; copia, quam de ex-
 rimorum, speciosorumq; donorum cultu. Perenne studium, quo se iugi-
 ter custodiuit à quacunque obeunda dignitate, communibus haud inhiasse
 illum semitis, bene docet. Ne vnus, quod profitebatur, dogmatis ali-
 quando cogeret gerere speciosiores infulas, vicariam ipsam minorem po-
 testatem in Canonijis ne exercere quidem summa prece obtinuit. Non se-
 mel

T

mel

mel quoq; interpellato ad Episcopales Cathedras, nec infimi nominis Vrbium, non animus non oratio defuit Clementem Mediceum, Paulumq; Farnesium Hierarchas volentes, ac iubentes alio flectendi. Vocato sibi ad Euangelij tubam concinendam præconis partes, ac munia spectare, non Antistitis, in illoq; permanendum officio sub salutis anathemate exprimebat. Sed hoc perfectionis culmen insigne ex summa sui despicientia exoriebatur, quæ vt rarius in ijs inuenitur qui præclara scientiarum face cum primis splendescunt; ita eidem semel in animis immixta pijs, omnia pro voto probitatis non affectata succedunt. Præcipitabant anni in priorem centenam ab inchoata Frigidionariæ Ordinis Reformatione, cum is Colobio inuestitur Canonico: non tamen primus ille feruor feruorum Dei pariter præcipitabat; sed in viridi adhuc obseruantia vix agnoscebat ætatis procedentis vitia. Ea propter adolescentem animum inuasit, posseditq; tantopere, nihil vt ultra meditaretur, quam vt se frugi formaret Deo Domino, altrici Religioni, Populisq; tanquam pullis coruorum cibum inuocantibus in tempore suo. Virtutes solidas humilitatis, patientiæ, puritatis, sobrietatis penè abstemiæ comitatae sunt floridiores studiorum, atq; scientiarum, acutissimi intellectus, tenacissimæ memoriæ, facillimæ expræssionis, vigilantæ, sedulitatis. Quod omnium caput, coronaue erat, ardentissima charitas in omne genus hominum eloquentissimum parturiebat iuuenem siue in exercitationibus gymnasticis de more, siue in solandis, iuuandisq; infirmis, debilibus, desolatis, tentatis. Quare luci tantæ non ultra nubes silentij attexendas rati proceres, Leuitam initiatum dimiserunt Euangelio ferendo. Foelici sarcinæ ferendæ vires diuinitus profectò affuerunt. Ab ipsis nanque exordijs intonuit tuba salutaris tanto cum fructu, vt vix in Vrbibus quispiam remaneret domi cum diceret, malè sibi prouidendum quisq; formidans, si abesset. Non, vt in pluribus accidit, nominis celebritatem sensim accepit; sed tota simul exorta, tota per annos penè quadraginta septem perdurauit, Præcipuus inter Italicos concionatores suo tempore habitus, ab anno nempe quinto supra sesquimillesimum, in quo rudimenta Apostolici ministerij posuit, vsq; ad quinquagesimum secundum, ab quo de carnis ergastulo dimissus est. Longam texerent historiam, quæ toto illo curriculo linguæ eloquentissimæ, vitæq; admirabilis ab eo dimanarunt opera, si singillatim recenserentur. Aliqua attigisse sufficiat. Cum Neapoli tertias cineres ieiunio seuerissimo sibi imposito, & opipara prædicatione alijs apposita quadragenaret, Hectorem Vernacciam Genuensem virum clarum, innocentissimum, summæq; charitatis in pauperes, & egenos sanctè laborantem inuenit. Ab illo sæpius accersitus vicissim communicatis animorum arcanis, simulq; coniunctis studijs, ac discussis exercendis pijs industrijs, in binas inhiare prouincias per solum Dei Spiritum accessibiles

biles in amplissimo illo rerum, hominumq; emporio, cui fastus, ambitusq; equestris esset quodammodo in censu, & in partem amplam computaretur substantiæ. Nosocomium ad miserabiles infirmos illos iuuandos, ac sustinendos, quorum desperata salus corporis ab medica censeretur, aggrediuntur per collatam ædificandum stipem diuitum, potentiumue. Verum quoniam id opus nodos solutionis expertes offendebat dietim; ab eo in aliud prouoluunt maioris adhuc prouinciæ: ad instituendum scilicet nobilium consortium pro associandis ad patibulum damnatis incoelicibus illis, quorum scelera publicæ iustitiæ vltimum expromebant supplicium. Inauditum Christianæ charitatis ad ea vsque tempora penès superbos, fastusq; plenos animos non auersionem modo, sed & horrorem parturiebat, dum & ab ipso adhuc concionantis, proponentisq; ore Calixti in aures prouolebat plenissimæ ad Virginem Annunciatam coronæ. Quid verò salebrosum, rebelleq; diuino reperitur Pneumati? Cicures sensim reddit flamma sacra labens, lambensq; ab prædicante mentes: dumq; hinc ab suggestu orator præmit, isthinc vrget Vernaccia qua priuatis allocutionibus, qua amica præpotentum ciuium, familiariumq; conciliatione: & dum humano more, sed angelica intentione omnem mouent lapidem, omnem experiuntur artem; non postremam hanc modo obtinent Societatis pijsimæ structuram, quam à Morte appellarunt, sed & ab ista iam compacta Incurabilium domum eliciunt, construunt, doteq; cumulant. Neapolitanam Ciuitate, omnibusq; ordinibus in admirationes, & iubila preuoluentibus. Quam verò nos hic Nosocomij Incurabilium ædificationem, constructionemq; appellamus, non de primæua illius fundatione intelligi debet sed de nobili amplaq; dilatatione, & potiore in meliores formas augmento explicando venit. Si quidem doctissimus, & æquè pius Zacharias Boerius Annalium minorum Capucinorum scriptor egregius nobilissimam, pariterq; religiosissimam feminam Mariam Longam celebri Sanctitate conspicuam eiusdem Domus Incurabilium primam facit auctricem. Atq; ideo non erit ab re quod ipse de Calixto refert sub anno 1642. numero 61. refferre.

Per id tempus (inquit) nimirum circa annum 1519. Neapoli Dei verbum disseminabat D. Calistus Placentinus Ordinis Canonorum Regularium Lateranensium, cuius opera Confraternitas, quæ vulgo Alborum nuncupatur, olim in Ecclesia Sanctissimæ Trinitatis iuxta Regium Palatium instituta rursus excitata fuit: cui ex pio instituto incumbit, ad mortem damnatos verbis adhortari, & ad extremum illud supplicium æquanimiter subeundum, pijs sermonibus eorum animos præparare. Hæc porrò Confraternitas cum in Ecclesia Sancti Petri ad Aram prius erecta fuisset, hoc tempore in Oratorium cui titulus est, Sancta Maria succurre miseris, quod

in ipsa Incurabilium Domo extructū cernitur, trāslata fuit, ipsāq; Hospitalem Domū plurimū laboribus suis iuit : id enim piē in ea institutū fuit , vt qualibet sabathi die Cōfratres albis Cōfraternitatis vestibus induti publicā in vrbe pro Hospitalis domus subdio, eleemosynā quererent. Quo factum est, vt hac Confratrum pietate, vberioribus Incurabilium Domus eleemosynis ex cresceret: plurimiq; Nobiles ad illius ministerium confluerent . Hæc ille.

Hæc hijsq; similia ea erant , quæ de ore viri Dei prodibant populorum beneficia , non inania , non sterilia verba . Auctus quoq; fortitudine , cordeq; dilatatus à Numine in hereses , quæ passim per ea tempora diffundebantur , tanto spiritu inuehebat , vt in tonitruo , fulgurisq; speciem eas passim & infectaretur , & deijceret . Præcipuo enim talento desuper donatus omnes intendebat neruos doctrinæ , eloquentiæ , pietatis, ardoris, vt lethalis animorum pestem sensim repentem , & inficientem auerruncaret . Impunè ea diffundi cernebatur , ab bellorum tumultibus , armorumq; & armatorum strepitu nunc inuecta , nunc confirmata , Luthero perditissimo apostata auctore . Vnus porrò pro millibus apud Italos in ea euertenda habebatur polens apud populos auctoritate nominis , sapientiæ opinione , celebritate facundiæ , sanctimonia morum ; non laboribus, non vitæ parcens, cuius sæpissimè extrema subiret discrimina . Zelo Dei , Religionisq; munitus animosissimè deiciebat infectos , curabatq; nulli hominum conditioni parcens , nullos metuens , fortiusq; agens aduersum præpotentes auctoritate , nobilitate , diuitijs , imperio , quam aduersum infimiores, quibuscum mitius . Exemplum ex multis esto quod Genue edidit , cum primarium virum nobilitate , diuitijs , & opinione doctrinæ insignem vocis præpotentis tono , & ardore animi per ora diffuso de Sanctæ Mariæ Gratiarum templo eiecit verbis illis , Procul hinc , procul esto profane : in cuius zeli exitum ita incubuit , vt vir in custodiam à magistratibus actus virus hæreticum euomuerit , seq; ac plures alios in præclarissima ciuitate ab repente morbo ad sanitatem reuocarit . Cum igitur tantus assurgeret aduersum perduelles hæreticos , tantusq; esset in peccatores conuertendos, iam in prædicatione annis viginti septem sanctè, mirabiliterq; decursis inter innumera documenta per Illustriores Italas Ciuitates edita talentorum suorum, ab Sanctissimo Hierarchy Clemente Septimo diploma accipit , quo primus , aut fortè solus omnium Generalis Inquisitor aduersus hæreticam prauitatem Lutheram per omnem Italiam instituitur , Apostolicusq; prædicator ordinatur , ac declaratur . Habeant illud hic ad verbum feri nepotes , legantq; quasi tabulas triumphales , & excitentur exemplo ad agendum pro Deo fortissimè
Clemens Papa VII. Dilecte fili salutem , & Apostolicam benedictionem
Inducti probitate vitæ , zelo religionis , sacrarumq; literarum scientia, nec non in prædicando verbo dei facundia , quibus te pollere non solum intellexi-

leximus; sed ipsi multis de te comprobatis experimentis perspeximus, sperantesq; ex prædicatione tua, & alijs tibi per nos committendis optatos salutis animarum fructus fore prouenturos: Te Prædicatorem Verbi Dei in omnibus locis, in quibus pro tempore fueris, Apostolica auctoritate tenore præsentium facimus. Et quoniam hæresim Lutheranam in multis Italiæ locis clam serpere intelleximus, attendentes (licet aliarum hæresum Inquisitores in quibuscunq; Ciuitatibus generaliter deputati fuerint) hanc tamen hæresim nouiter exortam, & magna audacia nitentem noua, & particulari prouisione egere, de tua singulari doctrina pariter confidentes, teq; Inquisitorem Generalem dictæ hæresis Lutheranæ tantum per totam Italiam, citra tamen reuocationem aliorum Inquisitorum, deputantes, illis omnibus, te quoad Inquisitionem dictæ hæresis Lutheranæ tantum ad eos in hoc ex parte, & Auctoritate nostra coadiuuandos adiungimus: ita quod cum solus, & per te ipsum super crimine dictæ hæresis Lutheranæ tantum iuxta facultatem, & procedendi consuetudinem dictorum Inquisitorum, ac sacros canones procedere possis, & debeas. Quamobrem vniuersis locorum Ordinarijs, seu eorum Vicarijs, & Inquisitoribus prædictis in virtute Sanctæ Obedientiæ mandamus, vt te in eorum Dioccesibus Verbum Dei publicè prædicare, & si ipsi interuenire noluerint, te solum super crimine hæresis Lutheranæ inquirere, præsentibusq; Literis pacificè frui faciant, ac permittant, ac & quantum in eis tibi faueant, & assistant: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis: nec non priuilegijs, & literis Apostolicis Ordinarijs, & Inquisitoribus prædictis per Sedem Apostolicam concessis, confirmatis, & sæpius innouatis: quibus, illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanfuris, ad effectum præsentium dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, Die Quarta Iannuarij MD XXXII. Pontificatus nostri anno nono. Blossius. Et hoc quidem Apostolicum est de viro testimonium, atq; diploma. Cæterum non huius est loci ea prosequi, quæ maximè vtilia prodire per annos viginti ex tanti muneris exercitio, cum ex integro commentarium exigant singulare. Præstat tantummodò eximij Legum Doctoris Alexandri Ruuinagiæ iudicium nobile adtexere, quò ob oculos egregiè ponit quanta Calixto concio, quamq; fines eius diuersi ab concionatorum vulgo extiterint ad illum ipsum in hæc verba scribens. Multa sunt istis temporibus per sacra magnarum Urbium Oratoria, celeberrime concionator Calixte, quæ mihi reprehendi posse videantur: illud præsertim, quod pleriq; religiosos habitus iuduti, diuinis sermonibus non alia ratione

ratione intendunt, quam secularium dignitatum cupiditate, aut pecuniarum quæstu alleciti. Ideoque Placentinæ Ciuitati non mediocriter gratulor, quod te vnum genuit sanctitate, pietate, religione præstante, qui non cauonantem tantæ venerationis officium, sed studio charitatis accensus, à primo iuuentutis limine in senectutis tempus instituendis fidelium animis laborasti, non alio desiderio, quam vt ad virtutem plurimos animares, & pulsas perturbatis affectibus parere rationis imperio doceres, vnde nullam Prouinciarum illarum, quas religiosi quoque sæpè numero ambiunt, rationem habuisti, & oblatos sæpè honores à te omnino abdicasti, querens quo pacto posses à terrenis cupiditatibus ad æternas delicias fidelium mentes attolere, hoc tuum opus, hæc tua sublimis Philosophia, quadraginta annis, & eo amplius per illustres Latini nominis Ciuitates, & populos longè, latèque peruagata est. Nam & Roma, & Neapolis, & quæ Venetum Urbem regit Oligarchia, & Florentina, ac Bononiensis Respublica, Mediolani quoque ac Genue Proceres tuis sermonibus ingenti semper corona, & frequentissimo conuentu auditis meliores facti ad cælestes delicias ex caducis voluptatibus animas erexerunt. Misso priuatas inferiorum urbium plebes quas ad bonam frugem assiduis concionibus assidue perduxisti etiam sprete propriæ valetudinis cura. Erat certè in doctrina tua mira facultas, mira utilitas cum incredibili suauitate coniuncta, vt cum dixisses, qui aderant, adhuc tanquam esses plura dicturus expectarent. Erant quippe orationes tuæ Iſocraticam, & Periclis dulcedinem simul, ac Demosthenis vehementiam redolentes: & cum te impetus ad corripiendum consuetudines prauas acuisset, vt de quodam alio scriptum est, tonare, & fulgurare videbaris. Sed quæ hæcenus astantium tibi auribus instillasti, illis solis prodesse poterunt; at quæ scripsisti in illas Euangelij partes commentaria, quas quot annis à septuagesima vsque ad Dominicæ Resurrectionis diem in missarum solemnij recitari Romana iubet Ecclesia, possent, si ædantur, omnem ætatè nationes & omnes, quæ Christiana veritate illustratur, vnicè erudire: & omissis sæcularium traditionum fabulis, propter styli iucunditatem eorum, quæ dicuntur grauitati admixtam, ad seria, & studium æternæ felicitatis vertere. Vidi aliquando præclaras illas enarrationes (te permittente pro nostra veteri consuetudine) nec possem verbis assequi quantam breui, ac lucida rerum complexione doctrinam inuenerim, quantum oblectamenti, & iucunditatis in verborum splendore, & sermonis dignitate, quæ sit in illis ex sententiarum grauitate auctoritas, quæ scripturarum concordia inter se (nisi rectè intelligas dissonantium) qualis communium locorum probandis conclusionibus ex antiquis monumentis coaceruatio, tum candidus, & facilis stylus, qui nullam nobis ad intelligendum moram faciat. Distinctiones quoque locorum, & temporum tanta diligentia exquisitæ, &

quid

quid quo tempore, ac loco gestum sit referentes, in rem presentem legendum animos ducunt. Aptæ obiter in Iudeorum perfidiam exclamationes: magni & frequentes in Christi benignitatem excessus acriter mouent. *Afurgis* aliquando altius, & in sublimium rerum contemplatione versaris, legentisq; animum extra se positum ad ea, quæ supra se sunt, solerter inuitas. Ferreus ergo, immo alieno bono inuidens, & procul à charitate discedis, nisi hæc quæ scripsisti, edere festinas: erit enim tuus liber bene institutis sacrarum literarum amatoribus *Enchiridion*: legetur, circumferetur, celebrabitur, eritq; locupletissimus testis quam honesta sit, & quam bonarum artium studiosa *Canonicorum Regularium* solitudo. Felix esto, & me tuis precationibus Deo commenda. Alia quoq; adest eiusdem *Auctoris* insignis epistola ad eundem, cuius lectio, quia iudicium fert *Commentariorum* in *Ioannem*, hisce nostris non modicè confert laboribus, est autem eiusmodi. Grande hoc opus, & erumnosæ lucubrationis, excellentis doctrinæ sublimis eloquij, vegeti, atque acris ingenij, quod inchoasti, & consumasti *Reuerende Pater Caliste*, verba *Euangelij* quod reliquit dilectus Christi *Discipulus Ioannes*, quæ latina sunt in maternam linguam transferre, & copiosa commentatione plana facere, & successiuè adiectis magnorum virorum *Augustini*, *Cirilli*, *Ioannis Chrysostomi*, atq; aliorum, qui in ea verba scripserunt, sententijs, lucidiorem reddere, vt diuina mysteria, quæ à paucis, illisq; liberaliter institutis intelligi poterant, nunc sint omnibus tam maribus, quam foeminis (dummodò infantiam excefferint) & etiam *sellularias* artes exercentibus communia. Quod licet ante Christi aduentum reprehensibile crederent; ideoq; *Plato* responsurus de prima natura *Dyonisio* per enigmata est locutus, cum diuina arcana apud doctissimos preciosa habebantur, apud ignorantes ridicula, hodie tamen non sic, ex quo Dominus noster *Iesus Christus* gratias egit *Patri*, quod hæc abscondisset à prudentibus, & sapientibus, reuelasset autem paruulis. Opere pretium igitur fecisti, & felix tu, qui septem, & quadraginta annis omnes *Italiae Ecclesias*, quæ *Gallorum montes*, & *Siculum mare* interiacent, concionando docuisti. Nunc in bona senectute constitutus, hanc omni laude dignam expeditionem sumpsisti, vt posteros quoq; exanthlatis multis laboribus erudias. Felix etiam qui post *Regularis obseruantia* munia, *vigilias*, *ieiunia*, *supplicationes*, *adorationes* hæc adortus es scribere, quæ in commune vtilia sint ad æternæ vitæ beatitudinem, & omnium tibi saeculorum beneuolentiam concilient. Quis est enim qui *Christianum tuum*, *Soliloquia*, *Conciones*, hoc ipsum opus, de quo loquor, & alia tua magni momenti opuscula, legat, & non tibi etiam defuncto ardentissimo amore afficiatur? Facit enim virtus (quod ait *Cicero*) vt quos nunquam vidimus, eos mirificè diligamus. Erit etiam, vt cum ex humanis excefferis, summa cum

cum voluptate inter eos verferis, qui parem erudiendis mortalibus curam habuerunt, confessusque cum illis, quæ tu in hac vita gessisti. Quid quod tradita tibi à Romanis Pontificibus potestate pululantes adhuc impiarum hæresum vanitates Orthodoxus pietatis assertor rigore disciplinæ, & sapientiæ sublimitate validissimè compefcis: & cum apud ipsos Pontifices fuerit tibi multa gratia auctoritatis, & magnitudine subnixa, nunquam tamen animum induxisti, ut illarum, quæ ab alijs ingenti affectu expetuntur, dignitatum apices vel impetrares, vel oblatos acciperes; sed in eos tantum illorum benevolentia utebaris, quæ possent ad salutem animarum in commune proficere: ut cum impetraisti visitantibus dicata per te sub nomine Sacrosanctæ Trinitatis altaria, Plenarias Indulgentias perpetuis futuris temporibus, quod tibi omnes eternæ salutis cupidos, & tam præsentis, quam in posterum venturos obnoxios facit. Cæterum quod me dignum putasti, cui consumatum opus in primis communicares, sicut & alia, quæ hæctenus edidisti gratias habeo & ego infinitas. Refert autem summus & exuperantissimus Deus, apud quem nihil propensa erga ipsum, & proximum dilectione gratius prædicatur. Felix esto, & me commendatum habe. In hunc modum præclarus Ruuinagia de Calixto sententiam dixit, scripsitue, eo veriore, quo absque assentatione prodijt ad illum ipsum, qui humilitatis magisterio munitus sub candore habitus nil supra morum candorem, ac puritatem profiteretur magis. Ijs autem si adiungamus Cornelij Musfi Bituntini Antistitis de hoc eodem Encomium, totum illud omninò ob oculos ponemus, quod de illo excellentius transmitti possit. Ennarrationes, inquit, tuas, quas ad me misisti breues quidem, sed lucidas, vidi, legi, examinaui Reuerendè Pater, & verè Καλίστη. Et si verò laudatione mea non eges, satis enim es ubique terrarum tua virtute clarus, quem omnis Ausonia quadraginta ferè annos verbum Dei doctissimè simul, & eloquentissimè prædicantem audiuit, & mirata est. Illud tamen præterire non possum, nec debeo, quin te vehementer extimulem, ut perficias quod cepisti, & quod diù parturis, tandem aliquando parias: & postquam in præclara Apostolici muneris functione lassus, senioque confectus cessare cogeris, quod Vrbs dolet, & Orbis, ne patere ut intereant multi illi, magnique labores, quos in aureolo hoc opere (egregium certè, & te optimo viro dignum) insumpsisti. Ita enim & accepti talenti rationem magno illi faneræori Deo, securus reddere poterit, dum venerit: & Placentia nostræ habebit vnde placeat, & feri nepotes leuius ferent, quod te vocatissimum præcænem è suggestis declamâtem cum Auis, & Arrauis audire non potuerint. Sciquidem mihi dari vitio, quod qui me amant ex omni occasione ultra modum maximis laudibus efferre soleam. Quamquam autem nemo vnquam mihi persuadere poterit, ut meos à me amari nimis existimem; tamen qui
nemi-

neminem non carpere iudicium, sinceritatemq; vocant, si ad complures tuianimi dotes, & ad magnam illam, quam de tua doctrina, & pietate boni omnes opinionem habent, sinistram hanc diligentiam, ipsi tamen dextri conferre velint, videre poterunt, te talem esse, qualis à me prædicaris, me vero æquum, cui qualis es, talis videris. Vale, & me vt soles ama. Bononiæ pridie kal. martij MDXLVIII. Quis verò non magnificat tanti viri testimonium, qui Concionatorum Coriphæus summo iure dici potuit, qui vè per ea tempora cæpit elucere verbo, in quibus Calixtus à Pontifice Apostolicus Prædicator, generalisq; Inquisitor declaratus est? Elicuit vna veritas testes adductos exceptione omni maiores. Quippe non arida formula quæpiam conciones dabat, sed apostolico muneri executionem auctoritatis addens tunc cessabat cum feruentius declamans concitarum auditorum haberet siue ad pœnitentiæ lachrymas, siue ad vitiorum demolitionem, siue ad virtutum sequellam, siue ad eternitatis gaudiorum suspiria. Vim totam in suadendo constituendam sacro oratori volebat, idq; cū expressisset, tum sermoni finis. Primus omnium, si res exigebat pauca, horæ quadrantem introduxit pulpito assueto iam super quolibet themate in horæ spacium calcari. Bononiæ de Passione Domini concionaturus in Parasceue tantisper expectata studiosè solis exorientis suggestumq; percutientis hora, cum primos radios illum vidit attingentes, occasione capta, exordium ab inuectiua in lucem illam elicuit, quæ Domini morientis memoriæ non parentaret, adeoque vrsit, & flexit propositum in homines, vt dissoluta in eiulatus compunctiuos, & in compassiuas lachrymas corona concionem ex semihora dimiserit fructu mirifico cumulatam. Inter hæc opera, interq; acclamationes istas nullum vnquam finem concionandi fecit. Decrepitatem ipsam, languoresq; senij noluit ab officio eximere. Extremam quadragesimam longè ab fastu posuit hominibus Casæ Dei, quod Castrum iuris Abbatie Placentinæ est. Penè septuagenarius squalensuè de more arctiora ieiunia nec remisit, nec quidpiam sibi de feueriore indulfit conuictu. Ea propter mirus effulgebat, exemplar intaminatum numerosæ Canonie, in illumq; totius Placentinæ Ciuitatis oculi erant, & ora. Sub extremis illis diebus Petrus Aloysius Dux missio nobili Aulico cum digno comitatu Canonicos capitulariter congregari iubet, quibus promit, Principis esse decretum eos loco cedere: super area enim illa, de qua Monasterium assurgebat, & ex fabricis illis excitandam arcem esse in Ciuitatis eius, inq; Principatus munimentum futuram. Perculit repentinus nuncius Abbatis, Canonicorumq; animos, dumq; omnes ingemiscunt intimè, & taciti rem pensant, nec est qui nuncio verbum respondeat, Calixtus vnus versa facie, orationeq; ad Christi Domini de cruce pendentis effigiem loco prominentem in hæc verba iuit: Tua, Domine, causa hæc est, illam suscipe tu, & ad votum tuum

tuere, nec alio responso dato quiq; dilabuntur. Rem parum faustè peractam comprobavit exitus paulo post, Duce manibus, ferroq; coniuratorum infeliciter decedente. Certè Imperiales potiti Ciuitate triginta milia aureorum Ordini adiudicarunt, quorum pars Octauio Principe perfoluta est, & Ordo ipse coemptis alijs situ, & finibus excitauit templum, Canoniamq; in longe augustiores formas à pristinis, quæ fuit moderatorum magnificentia sub Magni Patris Augustini tutela, & inuocatione. Calixtus autem senio confectus annum agens ætatis sexagesimum nonum die trigesima decembris sole occumbente sanctè diem clausit extremum. Quæ viri pijssimam eruditionem repræsentant exactè commendatissima monumenta sunt.

Commentaria in Aggeum Prophetam à se pro concione explicatum Mantuæ in maiori templo Italicè anno Domini 1537. Papiæ per Ioannem Mariam Simonetum Cremonensem Anno 1541. Lib. I.

Commentaria mirabilia in Euangelium Sancti Ioannis Italicè scripta. Ad Stephanum Grimaldum Patritium Genuensem Placentiæ apud Ioannem Mutium Cremonensem, & Bernardinum Lochetam Anno 1553. Lib. I.

Enarrationes in Euangelia à septuagesima vsq; ad octauam Pasche. Ad Patres Capituli Generalis Definitorum Canonicorum Regularium. Venetijs apud Gabrielem Iolium Anno 1574. Lib. I.

De locis Palestine quos diuina litera continent addita geografica tabella, quæ totius operis à se descripti picturam oculis representat. Ad eosdem Patres. Ibidem. Lib. I.

Opus chronicon ad instar Ephemeridis, in quo diligentem supputationem temporum, ac dierum collegit, quibus Dominus Iesus peregrinatus est in mundo, annotans annos, ac dies in quibus acta sunt singula quæ gessit, & locutus est Christus, & potissimum à baptisate vsq; ad ascensionem. Ad eosdem Patres. Ibidem. Lib. I.

Centum soliloquia de verbo Dei Increato, & Incarnato sanctissimum martyrem Areopagitam Dionysium maxime redolentia, Italicè. Florentiæ apud Laurentium Torrentinum Anno 1550. Lib. I.

Tractatum de Vero Christiano Italicè. Ad Pacificum Damicellum Portuensis Canonici Priorem. Florentiæ apud eundem eodem Anno Lib. I.

De Libero arbitrio, atq; necessitate bonorum operum aduersus Lutherum Italicè quod notat eruditiss. Possuinus in Appar. Sacro.

Bartholomæi Fumi Vilaurenfis.

ORphea miramur sylvas, et saxa mouere
 Dum canit, & plectro fila canora ferit;
 Haud minus est quod corda trahis Caliste virorum
 Dulcia dum diui Scripta Ioannis aras.
 Saxa moues equidem, dum pectora dura resoluis
 Ditis ab imperio, ducis & ad superos.
 Vox tua miti hominum replet sic intima cantu
 Protinus ut nequeant non tua verba sequi.

Ioannis Calui Placentini.

EXponens Aquilam clarum tibi lumen, & alas
 Alitis egregia magne Caliste rapis.

Aliud eiusdem

Stulit ad superos volucrum regina Ioannem
 Dum caneret magni grandia gesta Dei.
 Calistum hec eadem dum exponeret alta Ioannis
 Verba super nubes, & super astra tulit.

Federici Scotti Comititis.

Fabula visa diu fuerat, que cernere tandem est
 Historiam, o summi tempora plena boni.
 Calistum si quidem pedibus Iouis armiger uncis
 Hac etate poli summa per astra tulit.
 Consilium cui, mensq; Dei dant gaudia verè
 Is regi summo raptus adest superum.

Santini Corsini

Celso lapse polo, poli q; præco
 Celsi, celse Decus poli Caliste,
 Celsa post cineres iture ad astra,
 Ad Celsum reuocans polum vocatos

V 2

Omnes

Omnes hinc homines, iubente Christo,
 Vitis optime sanctioris altos,
 Qui arcanos penetras poli recessus
 Thesauros, & opes Dei superbas,
 Et mysteria, quæ antea latebant
 Promis, quæ docuit bonus magister
 Olim discipulum suum cubantem
 Eius Ambrosio sinu, daturus
 In vitam pretium redemptionis
 Humani generis, sacros recludis
 Fontes qui latuere multos
 Doctos Hebraicè, Atticè, Latine
 Salve qui segetes seris feraces
 Qui spargis genitale ubiq; semen
 Christi, & frugiferos aras agellos
 Nec torpere graui sinis veterno
 Terras, assidue, solumq; versatis
 Sentes eruis, & rubos, vepresq;
 Lappas, & tribulos, leues auenas,
 Duros & lapides, terisq; glebas,
 Facundas steriles agros, fimoq;
 Eius quiq; gregis studes saluti
 Qui pascis placidas oues salubri
 Esca, arcesq; lupos procul voraces
 Ad vitæ nitidas aquas reducis,
 Conditosq; sale his cibos reponis,
 Ne lactis referant parum ad penates,
 Molli stramine sternis, atq; caulam
 Nocte ut corpora mollius reponant
 Ne infectum inficiat caues modestè,
 Quod sanum pecus est, secasq; vulnus,
 Cui nullus medicus valet mederi.
 Arcana his reteras Dei potentis,
 Et monstras iter ad Choros Deorum.
 Viuas nestoreos dies rogamus
 Cumeæ, & superes dies Sybillæ
 Felix, Christicolam ut gregem reducas
 Tecum, deniq; pascuos ad agros,
 Ora grate Deo, precesq; gratas
 Offer, pro puero tuo canenti

Hos

Hos tibi numeros, minus decoros
 AEquo, & quam tibi conuenit decoro
 Virtutum numeris, quibus refulges,
 Inter nunc alios viros, ut inter
 Phœbus flammigeros nitet minores,
 Ignes, atq; Venus, sororq; Phebi.
 Hipponensis honos patris, iubarq;
 Cum sis Religionis, atq; clauis,
 Puppis, prora simul, trahensq; magnes:
 Verbo nanq; trahis venustiori
 Duro dura magis, grauiq; ferro,
 Quouis corda hominum, moues, ferasq;.

Alexandri Ruuinagiæ.

FRangere diuini site venerabilis horror,
 Arcanq; fauos non sinit eloquij
 Et tamen exoptas enigma soluere dictis,
 Quæ Deus inseruit Christus Euangelicis;
 Accipe Calixti solertia, quos tibi sensus
 Cælesti tractos è regione tulit.
 Hic sermo decet, oblectat, mouet, acriter vrit,
 Et tactos dulci mollit amore animos.
 Hinc gemine in nobis crescunt quibus ocius ala
 Expressis vitæ penna rigatur aquis.
 Has nutrire opus est alas, ut te quoq; possis
 Aurea de terræ tollere in astra sinu.
 Hoc uno Christi verborum interprete, lucem
 Accipiunt multos, quæ latuere dies
 Hos vario sensu maiorum sparsa libellis
 Fecere ambiguos quod sequeremur iter.
 Hic veteres tollit nodos, nebulaq; remota
 Exoritur letis mentibus alma quies,
 Scilicet hic sacro spumantia nectare mentis
 Vnde sum pellas, pocula lector habes.

CAMBIVS BOSSVS MEDIOLANENSIS.

EREGRINANTE Cambio Bosso Generali ad Christi Domini Sepulchralia, & incunabula indecorum videtur, atq; inurbanum quiescere nos tanti viri posteritas, & abnepotes. Quoniam verò illum giganteo velut incessu exultantem ad longissimam tolerantiæ viam currendam, Amorisue, quo mens fæta erat alis properantem consequi corpore non possumus, volucris animæ obsequio comitemur. Vtiq; gratus, vt opinor, comitatus hic noster erit, si viatoris viam, vitamue breuiter referamus. Igitur Cæli apex Diuinitas liberali se se pondere ad terram abiecta, vt iter homini sterneret in Cælum, Cambij menti aliquando illapsa est vsq; adeo, vt ne morienti quidem postea incendium deficeret, sed in meliores auras abituro cumularetur ad summa. Magnalia in stadio virtutum patraturus sero, ac serio penetrantia Constantiniana maiores nostri referare. Serò, inquam, qui decursa longa die, abactisq; post sæculi titillamenta maioribus adolescentiæ annis trigenario maior Saluatori Domino nomen dedit. Serio verò, cum præ foribus virilem, & lautiore vsu coalitum ex nobilis fortunæ commodo, minus dolabilem ad nostras formas, non satisq; idoneum nouæ siue foeturæ, siue pressuræ Censores arbitrarentur. Discussis maturè suffragijs mirè recepto maturitas suffragata est, quæ præmonitrix prima accesserit, vt annos steriles pessundatos celeritate frugifera compensaret. Lato fœnore in veræ sanctitatis schola desudator spolia retulit ex hoste triplici opima, inq; ipsa Aurelij Augustini arbore ad trophæi struem composuit. Ipso enim fugile Cleanthe robustior ab summa inopia rebus omnibus planè spoliatus, ac nudus, vt pugilem decet, erudito in puluere cum sex centis difficultatibus tandiù depugnauit, donec melioris eruditionis lauream retulerit: atq; ex altissimo virtutis puteo plus veræ, sinceræq; sapientiæ hausit ad animos beandos, quam mercenarius idem Cleanthes lutulentæ aquæ extraxerit ad hortos irrigandos. Iam verò toti par Orbi terrarum iuuando imperatoria eius virtus non capitur angusto peccatoris vnus imperio. Iam milicibus gubernandis, hoc est cõmilitonibus, parilibusq; agminum Lateranensium ductoribus, veteranisue athletic summo loco præficitur, vt leges illo ex fonte manarent, vnde vitales inhabitare conspi-

conspiciebantur. Habitu euectus est animi repugnante, atq; triumphale gaudium cæterorum vnus dolor nimium (si licet) religiosus infuscavit, quod talis exercitus imperio dignissimum eum sibi præficeret imperatorem, omnium quem ipse reebatur incapacissimum. At illa semper victrix præstantissima virtus in eo vinci meruit, vt iuberetur imperare. Falangas direxit anno septuagesimo tertio ab reformato Ordine, in quo multi, etiam insignesq; viri diuinæ Saluatoris militiæ meruerunt, quod ad animorum fælicia incendia ardentissimum facem præferret Cambius. Atq; in gentis multiplicatione, multiplicata quoq; lætitia est, cum statiuus plurimis bellicose in Satanam Congregationis accessio facta est tabernaculi Castellani Alexandrini sub vexillis, & inuocatione Theotocos Marię. At qui minora isthęc extitere quam quæ virum intra manicas, & compedes actuosæ vitæ continere possent, cum anhelus contemplatiuæ dulcedinis nil præterea quam specus suspiraret. Hinc abdicato ex ordine annuo magistratu, inra solitudinem Victorinam ad tertium lapidem à Bononia se tumulauit magè quam abscondit, illud secutus vitæ genus, per quod antiquiores Anachoretæ deserta Scithimea, Memphea, Thebeaq; contermina Cælo reddidere. Non absq; Olympiadis spacio absumpto extrahi se passus est villosus, pannosus, sed alacer, sed angelico vultu teterrimorum trium hostium, quasi triumphalem in homines tyrannidem exercentium, per sui corporis excruciationem Bruto seuerior in se ipso iugulatione confecta. Qui tamen salutaribus pœnis prostrata, ac semiuiva carne ad Cælum vsq; siue ad virtutis Capitolium victore animo spiritum eueheret. Neque tum demum profilisset ad contubernia, ni compassiua virtus supremę Domini saluatoris passioni pietatem illius excitasset ad sacrosancta Palestine loca lustranda. Et sanè quonam vel infirmum corpus properaret, nisi vbi animus habitabat? Ibi sui victor, ideoq; fortissimus, diuini liberatoris pœnis altius, quam pedibus impressa Salutaris victoriæ cruenta vestigia, vt semper in oculis ferret ad imitationem, pias in lachrymas solutos oculos cum iisdem comiscuit. O lachrymæ salutarium dolorum gemmea tyrocinia. Hyems nulla fæcundiori irrigua imbre permaduit: nulla nox puriori baccata rore gemmauit. Quandoquidem regiam ad cęlites viam diuini sanguinis stillicidio, an cathaclismo? stellatam atq; illustrem auidissimè, iucundissimèq; contemplantes luces, quorsum ordine impluuiæ, sterile sue reddi poterant, ac contumaces super eo præsertim pectoris fornice, quem diuini amoris fax, incendiumq; excoqueret, atq; exestuans ardor inflammaret? Longum ærumnorumq; iter peregit Adeodato Vincentino socio eiusdem spiritus, eiusdemq; vitæ socio Concanonico, atq; declamatore cum primis illustri. Ab tanta reuertentem sacrorum locorum peregrinatione excepere Patres in triumphantis modum vsq; ad aram, quoad Religioni licuit, renouaturi in eius manibus

nibus Ordinis habenas, iterumq; supremo clauo præfecturi. At vnus ille nusquam extinctus solitudinis amor, vna illa sui despicientia infrangibiles obiecit metas, secundum quas sibi permetteretur viuere Cælo intentus, carceri corporeo mancipatus. Ita ex Taruisino secessu Sanctorum Quadraginta martyrum, vbi triennio latuit, Diomedeam Insulam meditari totis viribus cepit; vt medias in vndas posita arce, abigenteq; propterea omniū omninò confortium, inibi soli Deo, Virginiq; Matri loci, & Ordinis Tutellari notus viueret, ac demum (si fata darent) tumularetur. Quòd verò cognouisset Proceres desiderio huiusmodi auersos, qui gubernio virum repetito adijcere molirentur; causam petitiæ eius remotæ, maritimæq; stationis prætexuit, vtiq; illam veram, non tamen solam. Pellici se medicorum sapientum autoritate, atq; suasu, qui oua ei & caseum propter crebras suas annorum multorum vertigines, & dolores capitis intestinos vetarent in cibum; & pisciculorum leuium esum, & vini clari coloris, & facilis potum præstare ei assererent; rati multo sanguine efferuescente ex cibis, ac potationibus melioribus tales excitari molestias, quæ leuissimo cibo pauci sanguinis genitore sisterentur, ac euanescerent. Obsurdescebant aures petitis, quæ prudentissimæ, pijsimæq; illius vocis cibo egere dignoscerentur, tum ex antea actis sub eius præfectura rebus, tum ex emergentibus ad illos dies difficultatibus, quarum dirimendarum altera conditio esset, vt Cambius Definitorio, hoc est supremo Senatui, suffragator assideret. Eò præsertim quod remedia, quæ inter scopulos Adriacos, interq; conterminas nubibus marmoreas moles, vixdum aibus peruias querebantur in exilio Tremitano; media ipsa in Italia præsto erant ex Pado, Ticino, Abdua, Lolio, Athesi, Mincio, Benaco. Ea propter passus est alienus fieri, qui suus esse iam ab induto Colobio desierat; vt solatium spiritus in societate expiscaretur, quod præhensum in solitudine tanti faceret, quanti sibi alijsq; frugi esse posset. Visitatoreo lustrandæ Congregationis muneri datus, quæ est censoria morum potestas quadrumviralis quidem, sed magna, Rempublicam iuuat qua exemplo, qua voce nunc præceptiua, nunc consultiua, nunc monitiua & exhortatrice semper tamen miti, semper supra quam dici possit frugifera. In studiorum vniuersitatibus hinc collabentibus, hinc antiquatis, inq; gymnasijs instaurandis, reformandis, ac promouendis efficacia ea aperuit media, remediaue, quæ salutem irreparabili, ac sensim irrepenti morbo præsentissimam repromitterent, quorumq; vsus, atq; applicatio his ignota, illis desperata esset. Neq; mirum ex promptuario capitis illius elicita esse pharmaca hæc, & præseruantia antidota, in quo Pallade ipsa superstitioni sæculi fictione securior, & inconcussa Dei sapientia resideret eruditione pariter, casideq; armata; ne fortitudo executiua sanctè institutis deficeret. Per omnes ipse doctrinarum campos nunc viator, nunc hospes

hospes, & colonus se exercuerat ab ipsa laicali pubertate, & adolescentia, ut neququam nouus accederet musis seuerioribus saluator, licet calamum abstinuisset ab operosiore compositione. Mitioribus aliquando scripturis admouit extemporariam manum amicis magè, occasioniq; indulgens, quam posteritati consulens. Ex quo factum est, ut pauculi nobis supersint mentis fœtus, qui virum collineent, ijq; ab vlnis amicæ nutricis diuturniori vitæ præseruati, qui à materna ipsa charitate proiecti fuerint, & ablegati, in alienam etiam recepti domum, atq; adoptati consortium. Tales sunt Epigrammata quædam apud Auctorem Dialogorum De ueris, ac salutaribus animi gaudijs, quibus tamen fide legitima Patris Cambij nomen prænotatur. Fortè si matura senectus diuturnior illi obtigisset, maiora nobis talium rerum hæreditate obuensisent; quando tempora ætatis vltima calamum recipiebant super Dionysij Areopagitæ magnis illis uoluminibus, quem priora respuisent. Verum longa urinæ difficultate, grauiq; laterum dolore diù *rentatus spiritum Deo* reddidit apud Sanctum Petrum de Pado Cremonæ die uigesima septima septembris. Quis mæror Patrum, quiue communis sensus in eius obitu extiterit, excipiat ab syncrono Mattheo Bosso, cuius lubet ad verbum hic attexere Panegyrim, quamuis extra ritum nostrum, ut ab dulcissima aliena vbertate sterilitas nostra compensari, successoresq; demum ad piè; sanctèq; viuendum fortius excitari, prouocariue possint. Est igitur eius ad Seuerinum Calchum huiusmodi Epistola septuagesima prima.

Possunne apud te vel acerbius aliquid, vel lachrymabilius deplorare Seuerine optime, ac venerabilis, quam Cambij Patris obitum, qui graui laterum dolore, & longa urinæ difficultate suum ad tertio kal. Octob. Cremonæ diem, non sibi quidem, sed nobis dolentissimè obijt? In quo non qualis esse solet vnus hominis probitas; sed omnes simul ingenui mores, omnes virtutes, omnis sanctimonia, omne fulgoris Ecclesiastici specimen concidere; ut tantam existimem in eo factam esse iacturam, quantus ex nostro hoc ordine, & candida Iesu Christi familia eorum est numerus, qui eo optimo, & sanctissimo patre fruebantur, trahebantq; exempla viuendi. Cuius si conscientiam, & pectus conspiciamus, leue nihil ducere solebat, non quod Deum dixerim, sed hominum quempiam læderet; adeo ut vno, trigintaq; annis, quos vixit religiosè nobiscum, nullus se laceffitum, aut affectum ab eo re, vel lingua meminerit, si non res communis, aut causa Iesu Christi etiam permouisset, in quibus cuiq; tueri licet quod sentit, atq; etiam nonnunquam efferuescere, aliter omnia ferre, omnia pati, omnia dissimulare, eodem scilicet nouerat vultu. Si prudentiam, ingeniumq; mente repetimus, quæ res sanè tam ardua, quod negotium tam inextricabile, quis euentus tam repentinus, & subitus, quem suo callenti consilio prouidentia, dexteritateq; mirabili celeriter, ac rite non explicaret, & vbi non potiora

tiora deligeret, percaueretq; deteriora? Quanta præterea eius eruditio, qui saperet solus quicquid fermè reliqui sapiunt. Nec vna tantum vel altera, sed omnibus æquè liberalibus disciplinis, vel excellenter, vel mediocriter videretur excultus. Mirabilis Deus. Si turbata manu, atq; ex tempore scripsisset, Plinij dignitatem, & pondus Senecæ effingebat. Si versu caneret, quod fecit rarò, suo nihil altius, aut plenius carmine. Quæ alij non legunt, hic domestica habuit Dionysij, Hilarij, Anselmi, Vgonis, & reliquorum prischorum Sanctissimorum hominum opera. Lingua promptissimus, & ea vbertate memoriæ præditus, qua obliuisci nihil posse videretur, satisq; esset legisse semel, vel audisse. Sed ingenium ita aptum, atq; versatile, vt ad omnium mores, tempusq; omne videretur eum effinxisse natura, impulisse voluntas, vsus, & consuetudo firmasse: Cum grauitate comis, & cum comitate grauis. Appetibilis cunctis, amabilis, atq; dulcissimus. De humilitate, & contemptu sui taceo, quandoquidem humiliorem apud semetipsum eo nosse queam neminem, qui maioribus semper se se non modo subtrahit, sed parem infimis fecit, qui & latere magis, quam agnosci semper vtq; studuit. At si deuotio queritur, sensusq; diuinorum, & gustus: quomodo quis eum non deuotissimum, ac feruentissimum dixerit. Qui ex quo Deo seruire cepit, nunquam destitit perquirere, ac indagari, quicquid vel optimum potuit, vel diuinum studere, orare, meditari? Cui solitudo, silentium, lachrymæ, gemitus in delitijs exitere? Qui quanto mentis æstu, & deuotionis amore sancta Saluatoris monumenta Hierosolymis visitauit? Cuius sermo melle, fauoq; suauior semper de laudibus Dei, de Charitate, de Tolerantia, de Pace, deq; reliqua omni caterua virtutum modo alliciens, modo excitans, modo fouens, modo edocens, vt nemo esset qui eum non sentiret, uel ad profectum, uel ad spirituale solatium. Si pudicitiam laudare, & sensuum continentiam libet, quem unquã, Seuerine uidisti minus, quam illum ullis uoluptatibus deditum, otio minus deseruisse? quem castigatiore oculo, & puriore sermone uersantem, ne quidem corpore, quo illibato tanquam Angelus utebatur? Quæ leuiore cibo, aut agrestiore contentum? Qui in Victoriano integros annos nuce, carica, crudoq; olere maiore se se sustentauit ex parte? Quem deniq; cultu deformiore, stratisq; & operimentis abiectioribus usum? Qui neque tunicam nouam ullam, neq; pallium, neq; calciamenta unquam passus est ferre integra. Qui barba, & capillo magis quam nouacula: antro, & specu, quam disposita cellula, molliue cubiculo delectaretur? Heu quanta in solo homine est amisio facta, eo præsertim tempore, quo totum se uertarat ad publica matris Religionis, & altricis commoda. Quam ò fortunatam, si mors illum ocijus non rapuisset. Tibi, Seuerine, non mentior, superiore isto anno cum nostro in Capitulo Generali Definitorum pariter gere-

gereremus, nihil est mihi uisum illius ingenio acutius, iudicio certius, sententia grauius, bonitate melius, uirtute diuinius, qui quoties loqueretur, tanquam oraculum sic me tenebat. Heu quam prodiga presentium bonorum, & absentium auara imprudens mens hominum est. Ego nunquam quidem illum tantum concupiui presentem, quantum modo queror absentem, & mente ac recordatione suspiro. Pruriunt rursus mihi aures ijs rebus, quas cum ab Hierosolymis redisset mihi narrabat. Video illum perlustrantem ruinas, & beatissima saxa lambentem, Oliuetum, Caluarium, Sion, & Tabor, Bethaniamq; peragrantem, & cætera diuinæ pietatis monumenta exquirentem. Et sic etiam te amplector mi Cambi, & purificatas super Christi Sepulchro tuas speciosissimas manus exosculor, cuius beatam memoriam nulla mihi arripient tempora, nulla offuscabit, aut delebit obliuio, ut non tuo in Matthæo Cambius sanctissimus uiuat. Hinc dum funus, mi Seuerine, ad aram Domini solemniter otheo, dum ipsis cum fratribus *dulcissimis nostris* de eo uerba facio, dumq; ad te scribo, Pater, hinc; hinc *inquam* mihi lachrymæ profluunt, singultus erumpunt, caligat sensus. Sed dum exurgo, & parumper animum tollo; subit mira nescio quæ, & ineffabilis magnitudo dulcedinis, ut quid uellim equidem nesciam. Optem ne illum esse nobiscum adhuc, an Cælo potiri? Meq; ipsum sic alloquor. Est utiq; pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius. Nascituri sunt pro patribus filij ex ea, quam Dominus habitare facit sterilem in domo matrem filiorum latentem. Successura nepotum beata posteritas. Mantua Domini, quæ fecit illum, abbreviata non est. Filios Abrahæ suscitare potest de lapidibus istis. Sparge flores tumulo, & extinctum caput fertis, coronaq; deuinci. Gaudio mærorem confunde. Fas non est palmam detrectare victori, & Athletam Christi triumphantem lachrymis prosequi. Regnat in Cælo, quem luges in terris, & Deo uiuens omnibus uiuit, qui alioquin vlli non uiueret, nisi uiueret Deo. Hæc sunt, venerabilis mi Seuerine, atq; *charissime*, quæ ex desiderio integerrimi, atq; sanctissimi, & patris, & amicissimi nostri Cambij mente uersaui, quæ tibi illius obseruantissimo, dum uideret, meiq; amantissimo, quasi in epitaphium succintè perstringens uolui esse communia. In quibus nollim diuersos affectus mirere. Vnde enim humanitas ipsa innata naturæ, visq; debitæ pietatis in matrem excussit lachrymas mihi: inde gaudium procreauit fidei magnitudo, & militis Christi parua felicitas. Neq; puto tibi aliter euenisse, quin & uices Religionis, cui sanguinem, animamq; sacraisti pro ingenti pietate, & solito tibi amore suspires; & contra, Cambio nostro consecuto Paradisi tutissima, Deoq; fruente non uehementer arrideas. Planxit & Lazarum Dominus, is, qui etiam discipulis intulit, Lazarus mortuus est, & gaudeo propter uos, ut credatis. Et de Martino Beatorum gemma Pontificum, in Ecclesia Catholica

sancta concinitur. Pium est flere Martinum, & pium congaudere Martino. Ad utramque itaque partem fecimus satis Cambio dignissimo nostro. Abijt ille ad Cæli fulgorem, vitæ huius superato naufragio, tenetque municipatum cum Angelis eius, quæ sursum est, matris nostræ Hierusalem. Nos deorsum iactamur fluctibus, & incertam ludimus aleam. Ora, mi Seuerine, ut possimus & ipsi victores euadere, portumque tenere. Arbitror Ioannem Ludouicum Bossum insignem Equitem, & consultissimum virum, clarumque nostræ familiæ decus non minus, quam ipsos germanos mortem viri huius ægrè laturum, qui ut nobis vsui, sic & laudi erat Bossus generi. Hortor humanitatem in Domino tuam, illum meo visites nomine, & quantum potes hortere. Vale, & mutuam ora.

Auctor idem sub inito Quartæ Disputationis De Instituendo Sapientia animo natiuum Cambij genium sic nobis ob oculos ponit. Sic enim iocari quandoque festis, lætisque diebus paulo liberius apud Maiores sanctissimos nostros, & licuit semper, & virtutis fuit. Nam longa per silentia, vigiliis, studiis, sacra officia, continentiam oculorum, grauitatem incessu, status, habitus, motus, per horam à cibo licentior fatigatis sermo, deambulatioque conceditur, quo animus parumper laxatus, rursus assurgat alacrior, sequitur ad res serias, altasque reponat firmior, atque neruosior. Qua in re nostris ex hominibus mihi meus Cambius Bossus visus est præstans, quippe qui opportunè, & cum ratione sic suauis, facetusque extitit, ut non minus lepiditate, sermonisque lætitia omnes excitaret ad profectum, quam exemplo vitæ, sanctitudinemque mirabili. Videbamus interdum illum castissimis sermonibus scommata comicorum, & argutias studio ab alijs comparatas nullo conatu superare, cuius neque legebatur aliquid familiariter scriptum, à quo abesset venustas, cauillationisque festiuitas, quæ ubique oblectaret, nusquam offenderet. Sic enim illum blandissima aptauerat, solerti nullo adhibito ab eo studio, natura. Quod parentes, & fratres facillè, atque urbane etiam præstiterent, ornantes cætus, quibus interfuisent gratisimis salibus.

Habemus ex eo

Epigrammatum diuersorum sparsim fusorum, atque collectorum in Dial. De veris, ac salutaribus animi gaudijs editis Bononiæ apud Victorium Benatium 1627. Lib. I.

CAMILLVS BECCIJS CASALENSIS.

MOST duodecim illos Sanctæ, interminabilisq; memoria primos Apostolicos Reformatores, postea alios paucos nonnullos proximè sequentes disciplina, ac spiritus imitatores, & hæredes nulli secundus illuxit inter phalangas Canonicas Camillus de Becijs doctus Magister, eloquens Concionator, solertissimus Prælatus; prudentissimus Antistes, & quod omnium caput est, in quocunq; vitæ statu, graduq; Dei zelo plenus, & is secundum scientiam exercitus. Vtiq; perseverant adhuc in alumnis eius maioris præfecturæ bona plurima per illum restituta, perseverabuntq; (quod futurum Deo cordi speramus) in non absimili nepotum, abnepotumve futura serie: Vocatio eius circa annum decursi proximè centenarij sexagesimum accidit non obscura, ita ut quæ in vnum sese compegere conditiones, tanquam futurorum euentuum prognostica quædam non perperam immissa, excipi potuissent, ut aliquando nobis Venetijs narrabat senex pijsimus, penèq; martir Bartholomæus de murano Canapicius. Idè vero Dominus, qui illum sibi segregauerat in seruum, direxit ita seriem actorum eius studiorum, morum, ex disciplinæ, ut post annos octo Sacerdotio pariter, & prædicatorea rude exaltari meruerit primus inter alios viginti, inter quos & Seraphinus Merlinus Rauennas, & Seraphinus Zuccarinus Veronensis postmodum valdè clari. Per minores omnes gradus ad maiora perexit quatuordecim annorum spacio, in quibus licet totam suam industriam addiderit diuinæ legi disseminandæ, id tamen non ideo facere voluit eum alienum à ferendis oneribus Reipublicæ ætati respondentibus. Aristotelem è Cathedra exposuit, claustrum vicariam potestatem (quam Prioratum dicunt) exercuit, nouitios ad legum præscriptum formauit, computa & economorum censura notauit; monialibus aurem Sacri tribunalis accomodauit. Vnus potuit plurima non solum ex naturæ viuide, impigriq; genij dono; sed etiam ex desuper impertitis muneribus, quæ tenax propositi deuotio iugi abstinentia deprecaretur. In camino huiusmodi depuratum aurum eius in pretiosiora vasa funditur, & cum iam annos duos supra viginti maleo obedisset, Abbas Astensis, ac Visitator instituitur Bononiæ Theodosio Burla Generali, Archangelo Rossio, & Calixto Mazzola

zola Censoribus, electoribus suffectus in vtroque munere Valerio Badino. Gattinariēsi Mediolani vita fūcto. Circa nonas Martias renūciatur per Ambrosiū Pordanū à secretis corā Abbate Portuēsi, & Pręposito Imolēsi Vbaldo Heredio, & Antonio Miserochæ Rauennatibus testibus ad id inductis, & vocatis. Lubuit autem minutatim rem adnotasse præter institutum nostrū, quoniam hinc tandem sumpsit exordium eius maior claritas. Licet enim floruerit vsque tum insignis plusquam vno talento, & nomine; tamen maiora illius munera desuper plenè largita, perfectissimum Gubernationis donum collineare. Per biennium Censuram, Astensemq; Prælaturam exercuit, donec scilicet ressignatus ad præclaram Sancti Andreæ Vercellarum Abbatiam gubernandam per quadriennium deportatur. Interea maturabant ei fata maiorem præfecturam inter Congregationis angustias. Quippe Sixtus Quintus Pontifex nostras miseratus vices, qui pondere eris alieni importabili non præmebamur modo, sed & præfocabamur penè, nonnullis maiorum in Commissarios declaratis, & eis superaddito Bonauentura Bagnario Minorita viro claro, sibi valdè noto, valdèq; probato, totam iustrari de integro Religionem per eos iussit, & in commentarios exactissimos redigi synopsis bonorum stabiliū omnium cuiuscunq; Canonix, introitus, expensas, numerum Clericorū, Conuersorū, Canonicorūq; animi, corporisue, ac fortunæ dotes, atq; munera, & quid de hinc sperādū veniret. Quare dum longum opus, multaq; texturæ peragitur, Petro Francisco Riux Veronensi Supremus Magistratus prorogatur de Pontificis oraculo, vt nempe Commissarij rem sibi impositam plenè perficerent. Expleta demum Pontificis mente, relatoq; per pijsimum Bagnarium ad fauorem Congregationis, cogitur Generalis Synodus Rauennæ, & dum summis precibus apud Deum, summaq; pariter contentione humanitus, & industria pari agitur de illo eligendo tum, si vnquam maximè, qui optimus præesse, prodesseq; posset, & qui legibus post Commissariam emanatis spiritum punctualis executionis inducere sciret, valeretue, Beccius tandem plenè vnus eligitur, illustratus adhuc Collegis claris Sigismundo Arcellio Placentino, Aurelio Turiano Veronensi, Iacobo Ruelio Veneto, & Constantio de Villanijs Laudense. Excedunt breuis Elogij limites, quæ per très annos egit tanto magistratu munitus, quæue obsoleta iam pluribus, & antiquata strictioris obseruantix restituit, quotue abusus tam à Prælati, quam à subditis eliminari. Summatim. Edito Libello formam publicorum voluminum administrationi temporalium bonorum deputandorum cuiusuis Canonix perpetuis futuris temporibus obseruandam tradidit. Publica Congregationis Gymnasia reformauit seueritate necessaria, animaduersioneq; tam in profitentes magistros, quam in scholares legibus non obtemperantes, aut frigidè cursum transigentes, & nouis limitibus vel assignatis, vel detectis neminem

nem passus est illos transilire . Probationis domos paucas quidem voluit, sed plenas subeuntium normam, & pleniores exercitatione perpetue. Ipse quidem alumnus quodammodo dici potuit disciplinæ Caroli Borromæi Cardinalis, & Archiepiscopi Sanctissimi, cuius vti familiaritate, & contubernio inter præcipua Superum sibi concessa dona enumeravit. Hinc & facile in alios transfundebat, quod in se castigatè receperat. Hoc pede commissam sibi Rempublicam emensurabat, & in pristinum splendorem sensim ducebat tantus Præses. Inter præcipua verò, quæ illo sic se gerente Congregationi fausta contigere, haud silentio nobis prætereundum, quod Sixtus Pontifex in mandatis dederit de illo Abbate Generali, aut Visitatoribus mittendis ad Canonicum ordinem apud exteras nationes visitandum. Præstat rem præclaram ipsdem omninò reddere verbis, quibus illam prosequitur Basilius Serenius in sua Ciuili Replica ad Illicitanos Canonicos Quærimonia secunda, numero trigesimo secundo, quippe annexum habet eiusdem *Camilli breue*, sed hoc loco dignum Encomium. Cum quidam Episcopi, inquit, in regionibus aquilonaribus Canonicos Regulares visitare, & correctioni subdere cogitassent, illi è contra se communitos allegarent priuilegijs Lateranensis Congregationis, re ad Pontificem delata mandauit Generalem Romam quam ocijus adesse. Fungebatur eo munere per id tempus Don Camillus Beccius Casalensis, vir disciplina claustrali strenuus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus æquus, potens eloquio, sacrum literarum vbertate fecundus; proptereaq; apud Principes viros maxima pollens existimatione, præcipuè verò præsentis regni cælorum cardinibus per quam acceptus, Augustino Valerio, Cæsari Baronio, & viro illi Europæo, quem nunc ciuem suspicimus Sanctorum, & domesticum Dei (Diuum Carolum innuo, qui eò diù vsus fuerat summi templi lectore horis pomeridianis) nec minus carus eiusdem consobrino, ac successori Federico Borromæo bonarum artium patrono, Literatorum Mœcenati; nempè *eximij placuisse* viris, non vltima laus est. Is cum fortè Vercellis ægretudine detineretur, accepit epistolam Hieronymi Cardinalis Rusticutij, qui tum Papæ Vicarium agebat, qua eum Abbatem Generalem nomine Sanctissimi salutabat, præcipiebatq; Romam iter maturare, significans Pontifici decretum, vt è nostratibus destinarentur Visitatorum missiones ad Hispanos, Gallos Germanos, Belgas, ac reliquos vbicunq; Regulares Canonicos; illiq; vicissim procuratorem deinceps mitterent ad Generalia Comitua nostra, & Abbas Generalis Lateranensium censeretur Caput Ordinis Canonici in vniuersum. Eo nuntio haud quaquam lætatus est Præsul rigidioris instituti tenax, qui putà indè pertimesceret aditum patefactum iri euagationi, & Canonice obseruantie distractioni, illud frequens repetere solus, Multiplicabitur Gens; at malim magnificari lætitiã, præter rerum dispen-

dispendia ob frequentes exterorum accessus data recurfus occasione. Distulit propterea profectioem, secum reputans quid facto opus esset. Interim Pontifice e viuis sublato, negotio simul finis impositus. Eundem Gregorius Quartusdecimus sibi intus, & in cute cognitum Abbatem Generalem confirmavit, ipse tamen non nisi Rectorem more maiorum se compelli passus. Demum à Clemente Octavo Aquensis Episcopus creatur. Vir certè omni præclaro elogio concelebrandus, qui semper laudari possit, laude pro merito cumulari nunquam. Nam si Diuus Maximus in eo maxime Sacrum Eusebium commendasse visus est, cum de illó testatum reliquit, quod quia pontificijs refulsit virtutibus, plures e discipulis instituit muneris sui successione idoneos, quemadmodum & ex Philosophis perfectissimum naturæ opus generare sibi simile: quibus tandem præconijs egregium Præfulem prosequemur, qui tot micantes stellas posuit in firmamento Congregationis nostræ? Vt enim ceteros præteream moribus, ac scientij sexageros ipsius alumnos, qui post eum, & nunc Rempublicam nostram moderantur, tres sibi præcipuè dilectos e Cælo contuetur seriatim Supremo Magistratui successisse, Constantinum Phaeolum, quem hodie lætamur eximio profectu clauum tenere, Seraphinum Verdellium summum diuini verbi præconem, ac Petrum Franciscum Malettum nunc Antistitem Nicix in Prouincia, quorum præconia percensere vetat eorum incolatus, qui vtinam longæus, & foelix. Plurimum ergò valdè eximio Camillo tanquam operario inconfusibili, iugiter se debere fatebitur Vnitas Lateranensis; ego vero quantum valeo, ceu optimo educatori, ac prouectori. Rusticutij epistolam vidi apud intimum ipsius Camilli Don Thomam de Liburno, quem & postea euectum ad Episcopatum vidimus. Atque hæc quidem Basilus. Rebus igitur sic procedentibus cum iam finem triennalis Magistratus attingeret, Marco Antonio Columna Cardinali Episcopo Prenestino, & Protectore dilationem Capituli Generalis ob annonæ penuriam, qua maxima Italia pars afflictabatur, supplicante; exijt ab Gregorio Quartodecimo Pontifice decretum in forma Breuis, quo fasces eidem Camillo per aliud triennium permitti sunt, & facultas facta Synodi ad placitum differendæ, & in eo loco, quem commodiorem iudicasset, datis literis die nona Aprilis sub Piscatoris annulo. Sunt autem Apostolici testimonij verba ad Camillum directa: Et quia his tribus annis proximè præteritis eidem Congregationi & verbo, & opere laudabiliter præfuit, illiq; maximam vtilitatem, & cōmodum, tam spirituale, quam temporale attulisti, & speratur fore, vt & maiora in dies à te afferantur; te in Generalem dictæ Congregationis ad triennium proximè futurum incipiendo prima hebdomada mensis Maij præsentis anni auctoritate, & tenore præmissis confirmamus, seu de nouo eligimus, & deputamus, ac creamus, tibi; quod omnibus, & singulis priuilegijs

legijs, facultatibus, præ eminentijs, auctoritatibus, & gratijs, quibus Generales dictæ Congregationis pro tempore existentes vtuntur, potiuntur, fruuntur, & gaudent, vti, frui, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeas perinde si in dicto Capitulo ab electoribus, & illis ad quos spectat electus esses indulgemus. Hinc iuxta sibi datum ius Conuentum egit die secunda ieiunij eiusdem anni in Ædibus Rauennatibus Portuensium, ex cuius suffragijs collegas novos habuit Calixtum Mazzolam, Antonium Miserocham, Theodosium Rouescalam, & Riccardum Crispum Mediolanensem. Prosecutus est imperium eodem prorsus canone, quò antea, reparationem vndiq; vrgens; at non eandem animorum dispositionem inuenit vbique. Quippe assueta Congregatio triennali gubernio, & per illud vicissitudini supremæ sedis, nouum morem nõ plenè probabat, nec videbatur salua libertate publica potuisse ad Apostolicas gratias cõfugere, quas tamè factas nefas erat non admisisse. Ea propter acrius vrgere, & seuerius instare peragendis necessum fuit, nec iussis modo, sed & penis serio animaduertere, quod haud feliciter postmodum cessit saltem ad gignendum, vel conseruandum, id quod traditur in Speculo, Vt amari magis appetant, quam timeri. Gessit tamen quod gerebat intrepidus, & in abdicando post sexennium magistratu pertulit ex quo animo renunciari Prepositus apud Gattinariam cõspiratione prepotentium, quibus videbatur è Republica esse vt in ordinem redigeretur, nec vnus excelleret tantopere in communis libertatis præiudicium. Quin & iussus adesse iudicio super argentea quadam cruce, & super publico, priuatoe nonnullorum ærario, peculioq; in communes rationes redactò, de quibus postulabatur; adeo redemit se, ac perpurgauit, vt non nisi absolutus, & laudatus recesserit. Annos quatuor penè integros sibi vixit translatus ab Gattinariensi ad Cretensem Diuæ Virginis Prælaturam, diutiusq; eam vitæ methodum sustinuisset, in qua soli vacabat eximia religioni lubens & volens; sed Ioanne Francisco Cardinali Sancti Georgij ex comitibus Blandrate Aquensem Ecclesiam apud Monteferratum resignate ipse Episcopus inauguratur. Tanti autem à se aliquando moderatam Congregationem fecit, vt ante egressum se præsens siltere Summo Præfecto Theodosio Rouescalæ, & Petro Bonfignorio alteri ex Visitatoribus, & humiliter in eorum manibus Cretensem Abbatiam resignare, cordatasq; gratias agere matris pijsimæ æquum duxerit, quod Mantuæ præstitum in ædibus Diui Bartholomæi sub die quartadecima decembris anni secundi ab exacto centenariò in publicis monumentis adnotatum legitur. Episcopatum supra annos viginti gubernauit vitæ integritate, prudentia, œconomia commendatissimus. Clero, sanctimonialibus, pijs domibus, omniq; populo normam loquens, agensq; præluxit. Episcoporum conuentui sub Friderico Borromeo Cardinali, & Archiepiscopo Mediolani interfuit. Quoties seu ad limina,

Y

seu

seu quouis alio studio Romam petijt, conuixit peregrinus Canonijs Congregationis vbiq; in omnium corde, & famulatu. Nos aliquando in iunioribus audieramus Martium de Cecatis Anconitanum non obscuri nominis virum de huius quondam supremo magistratu conquerentem se, & amarius proloquentem, quod scilicet in eum fortè animaduertisset aliquid non ex legibus agentem. Accidit vt monasterium de Capite montis ingredientem primus casu obuiarit (nobis non longè distantibus, & secundo loco superuenientibus) quem profusiore præ cæteris obsequio, ac veneratione profecutus est; adeo virtus ipsa cognita conciliatrix intercedit. Decessit vir egregius penè octogenarius in suo Episcopatu circa annum vigesimum primum huius sæculi. Habemus ab eo publicis sumptibus constructum Asten- se monasterium Sanctæ Mariæ nouæ ad viuum sub humilioribus tamen formis, & structura repræsentans regium illud, quod Placentiæ sub Diui Patris Augustiui tutela, & nuncupatione excitatum Marco Antonio Bagarato auctore habemus. In Genetalatu fuit ei primo loco à secretis Gregorius Regius Rauennas, quin & aliquando secundo loco vsus est opera Ioannis Pauli Lercarij Genuensis de cuius ore excerptimus non semel quantè esset ille seu morositatis, seu exactiõnis in ipsa Epistolarum conscriptione, qui non nunquam bis, ac tertio reijceret sibi exhibitas formulas, quamuis studio, & stylo exaratas non pœnitendo. Scripsit ipse pauca, sed vtilia.

Epistolam Pastoralem oblongam, & exactam ad Visitatores, Abbates, & alios Congregationis Prælatos dum suprema fungeretur præfectura. Mutina Anno Domini 1588.

De Modo publicos libros Computorum Congregationis perficiendi Formula, quam & postea Constantinus Phaseolus recudendam, & obseruandam curauit.

CAROLVS BORROMÆVS PATAVINVS.

BORROMÆORVM pijsimæ gentis illustrissimis fulgoribus per plura sæcula coruscantis tanquam ex Regali Vitalianorum stipite originaliter deductæ; atq; ultimis hæcæ temporibus à Sanctissimo Cardinali Carolo Archipræsule Mediolanensi ad perennem Beatorum gloriam in se vno eleuatæ Lateranensis Congregatio portionem feliciter sortita est per alterum istum Carolum Borromæum Patauinum, Ab vno, eodemq; fonte riuulos hos Borromæorum Patauinum, & Mediolanensem effluere, præterquamquod latè notum est, probat eruditè antiquitatum obseruator diligentissimus Basilius Sirenus noster in suis de hac Gente editis commentarijs. Carolum hic genitorem habuit, ad cuius memoriam instaurandam, in seq; ipso repræsentedam cum nomen nostris altari- bus daret, ex Ascanio & ipse Carolus nuncupari elegit. Fortunato quidem omine id præstitutum est, cum aliquando succedente tempore per acceptissimam nomenclationem populis gratior, commendatiorq; apparuerit. Nam adacta per eos dies Cardinalis Archiepiscopi Mediolanensis sanctitatis mirificæ fama ab heroicis illius actionibus, abq; vitæ summa innocen- tia profuente; is qui eum nomine representabat ex eadem familia progeni- tus venerabilior, vel ex pronunciatum nomine quadantenus credebatur. Tum verò maximè id accidisse compertum, cum grassante per vniuersam Insubriam peste, Mediolanumq; præsertim depopulante, ipse inter præci- puos Sancti Cardinalis ministros ad curandum in vtroq; homine popu- lum primus adnumeratus est. Impetrarat vigilantissimus Archipræsul ab Apostolico Hierarca facultatem Clericos alienarum quamuis Diocesium, & Regulares cuiuscunq; Ordinis etiam Ordinariorum Superiorum non ac- cedente consensu, ad languentium procurandam salutem deputandi, dum- modo ipsimet voluntarij ad tanti operis piam aggressionem nomen darent. Quare Urbis Sacerdotibus in Archiepiscopij sacello coactis populi notam calamitatem pro concione aperiens, eos ad subueniendum proximorum infelici miseræ charitatis intuitu rogauit obnixè. Commouere quidem Sancti Pastoris aculeata verba plurimorum animos, sed cunctabundi here- bant, inuicemq; alter alterum intuebatur periculum euidens expedentes,

ancipites piæ ne causæ, an propriæ incolumitati consulere expediret. Cum ipse Carolus innata (vt verbis Scriptoris vtar) Borromæbrum, Vitalianorumq; magnanimitate primus ante omnes anxio, præstolabundoq; Cardinali Antistiti volentem se se vltro obtulit, ac paratum ad opem sanis, infirmis, valetudinarijsq; præstandam: operamq; suam impendendam vbicunq; e re esse censeret, in se nihil formidinis futurum pollicitus, immo & præsidij quantum vires suppeterent. Vix dici queat quantum iucunditatis hauserit Sanctus Præsul ex illius promptitudine, maximè quod talis alacritas multos ex accitis, astantibusq; Regularibus permouit, ac eorum præcordia velut admotis calcaribus pupugit. Non defuere qui diuinitus patratum existimarent, vt vocante Magno Carolo Borromæo, alter Carolus Borromæus omnium primus obaudiret, scilicet enim vnus & mouens, & motus, idem ipse & incitator, & executor quodammodo astrui poterat; idq; remorantem adeo à cæterorum animis dispulit metum, vt ex templo eius exemplo non pauci quasi certatim nomina darent, seq; operariorum albo inscribi efflagitarent, præsertim è Serafico Ordine; immo & alios quosdam ex nostris ipsemet priuatis colloctionibus illexit, attraxitq;, Hieronymum de Rubeis Vicentinum, & Augustinum de Figinis Concionatores, Pium à Basilica Petri, ac Gregorium de Aduocatis præbyteros, atq; Laicum professum de Mirabellis, qui postea infirmis ad casas ligneas, seu tuguria degentibus ministrarunt. Beatus verò Cardinalis ingenui Sacerdotis prudentiam, grauitatem, eruditionis præstantiam admiratus, eum tanti fecit, quanti alium fortè neminem: propterea eum in tam apertum vitæ discrimen nequaquam adducendum cogitauit, vt in Gregorianis ædibus, alijsue contagio infectis virum virtutibus exaggeratum collocaret. Hinc, quia per eos dies Præpositus Collegiæ Prothomartyris Stephani decesserat, illum iussit in defuncti loco consistere, illiusq; in omnibus obire munia addito Vicepræpositi titulo. Ei verò Collegiæ cura imminet plusquam viginti millium animarum, quibus cum alij Parochi, atq; adiutores, tum is præcipuè spiritalem assiduè ministrabat alimoniam. Sacræ Cænæ mysteria vt plurimum peragebat in altari ligneo pro compiti fronte erecto, nimirum iuxta pontem macelli, alias Portæ Tonsæ, vt qui domibus egredi prohibebantur, e fenestris saltem rem diuinam spectarent. Frequens eum pijsimus Archiepiscopus accersebat, eiusq; vtebatur consilio, sæpè & opera, præsertim in arduis. Magna, & mira sunt, quæ cordatus vir eo pestilenti tempore gessit, ac perulit: horrenda quæ illi acciderunt, & quibus, misericordia eum perurgente, se ille exposuit pericula. Quare postquam Dominus afflictionem respexit Sancti Pastoris, ac populi depræcantis, miseratusq; dixit Angelo percutienti, Sufficit, contine manum tuam; beneficentissimus Pastor, vt aliquo extrinfeco, ac temporali signo strenui hominis labores recognoscere,

atq;

atq; compensare videretur, mandavit clanculum ipsius mentem explorari, num sacerdotium sæculare, nempe Præposituram prædictam libenter annueret sibi conferri, neque enim ambigebat eum capacem fore, qui circa id tempus ex eodem nostrorum cœtu Dionysium de Tertijs Capriatæ, Theophilum de Varesijs Vimodroni, Ioannem de Stampis Vaueri Rectores adhibuit. Verum renuit omninò Carolus, professionis suæ statum nulla se conditione deserturum contestatus. Ciuitate purgata, periculoq; sublato, totum biennium Mediolani commoratus summa omnium veneratione colebatur, ac magna inuictę constantiæ, contemptusq; temporalium rerum opinione relicta, Patauium reuersus est. Ibi se totum ex actuosę vitę negotijs ad speculationis officia componens, super Iobi Librum commentaria perfecit luculentissima, vt nobis aliquando retulit oculatus testis, & non semel in partem aliquam eius laboris vocatus Archangelus de Oddis Patauinus, dum studijs nostris præesset Abbas Viridarianus. Inchoauerat ea Mediolani statim, atq; Epidimia cessauit, & ex manu tractatis ærumnis patientię documenta prætulit, & lachrymas. Cæterum operi tanto instructissimus accessit, qui solidissimarum scientiarum Theologię, Philosophię Iuris Pontificij, Mathematicarum, Historięq; omnis penetralia lustrarat, & per loca multo ante digesserat. Gręci insuper, atq; Hebraici idiomatis apprime eruditus, Cabalistarum mysterijs, ac doctrinis incubuerat ad quamcunque permissam curiositatem, & ornatum. Talibus præsidijs antea non modo Gymnasia Ordinis virtutibus cumularat, dum vel Philosophos, vel Theologos interpretaretur; sed & pergula ipsa commendatissima, longęq; frugifera reddidit, nominatim verò ædes Laurentianas Mediolani innumero cumulauit auditorio, dum ante contagionem ibi Ecclesiasten ageret. Obijt paulo ante Senium, & reliquit manuscripta.

Commentaria in Iob vniuersum libris nouem distincta quando quando sit proditura. Lib. jx.

CAROLVS OLIVERIVS VINCENTINVS.

DROBITAS vna, vnaq; charitas calamum inter
digitos Caroli oliuerij Vincentini accomodauit no-
stro prorsus hoc tempore, qui cæteroqui muneri im-
paratus erat, & oneri prope impar. Quis verò ne-
get egregiè actum quicquid à duabus illis virtutibus
deriuatum noscitur, puros latices ab eiusmodi fonti-
bus epotamus, & quæ hauserunt corda, hæc erub-
escant. Prope ad litteram hic sibi vsürpare potuit il-
lud Apostoli, Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem;
sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum
harum contra spiritualia nequitiae in cælestibus. Quippe per quartam om-
ninò sæculi partem Energumenis piam operam, plenamq; eximij laboris,
ac meriti præstans, dæmones quasi indicto bello nullibi consistere, nullis
obsessos vexare pro conatu suo passus est. Post professam Sanctissimi Præ-
sulis nostri Aurelij Augustini Regulam tria tantum, vel ad summum qua-
tuor incoluit Cænobia, quod per paucis nostrum contingere experientia no-
scimus expugnato scilicet ab fluxu, refluxuq; humanarum actionum vnus,
& eiusdem incolatus decreto. Ab montano illo celebri Diui Leonardæ
propè Veronam seminario ad Diomedæas transmittitur, inde post aliquam
interiectionem Eugubium tenet. Incolunt Canonici nostri montem ciui-
tati illi proximum, propeue superpositum, ac imminens, in quo Sanctissimi
Vbaldi dudum eius Episcopi asseruatur summa veneratione corpus ossibus,
neruis, carne, cute, colore, flexibilitate integrum, compaginatam, ac
palpabile per ānos fermè quingētos ab sancta eius obdormitione in Domi-
no. Sacrosanctas euigilant Reliquias, famulanturq; eis iugi cultu, dum inter
innumerabiles gratias, miraculae, quæ in dies agunt, præsertim formida-
biles maximè sunt dæmonibus, maximèue salutare obsessis, & vexatis; ita
Deus mirabilis est in Santis suis, sicq; ad intercessionem Diuini Pastoris
Vbaldi misericordiae suæ plenitudines dispertiri dignatur. Ad Sanctas igi-
tur huiusmodi sedes trās-latus Carolus cōcipit in ipsos primos dies deuotio-
nem, venerationemq; illam erga Diuum Præsulem, qua postmodum tanto-
pere floruit, quæ tutatus, adiutusq; est ad tot egregia omninò præstanda,
& absoluenda. Perpetes erant excubiæ ad sacrum tumulum, iuges præca-
tioncs

tiones pro vitæ morumq; directione ad maiorem Dei gloriam obtinenda. Vna cum sacerdotali dignitate induitur ab alto animi fortitudine, atq; præstantia in exorcismorum exercitio, cum alioqui delicatiore corporis temperamento à natura factus esset. Hinc paulatim cum praxi excrescit adeo capacitas, spiritus, intelligentia; vt ardua penitus ars obuia vndiq; fiat animo salutem tot languentium anhelanti. Vix credibile est quæ pertulerit, quæ præstiterit, quot laborum myriadas lubens volens obuiarit, obierit, Perdius in eiurationibus, & exorcismis, pernox in vigilijs, & oratione, Rebellem contumaciam perditissimorum hostium, nequissimorumq; spirituum obstinatos conatus obsepiebat, retundebat, confringebat constantia maiore, & animo plusquam ferreo, vel adamantino. Octo, decemue horas continuas operi sacro plusquam sæpissimè dabat inter sudores, & erummosas concertationes; orationibus, lectione, iussionibus, alijsq; ex arte vrgens aduersarium. Ex vniuerso propè dixerim orbe christiano, certè ex omni vndiq; Italia, confluunt ad pium montem vtriusque sexus exagitati, possessiq; à Dæmone, ab sacra exciti intercessione Vbaldi, cuius precibus Deus liberationem concedere maximè suevit: & perpauci, ac forte nulli sunt, qui non aut incolumes ex integro, aut melius valdè habentes non retrocedant. Ille verò impensè in Sanctum deuotus, totusue in illius cultu, ac deuotione augenda, lapidem omnem mouebat, vt christiana, verèq; sacerdotali, & canonica charitate omnibus subueniret. Hinc aquæ, hinc olei speciales benedictiones, hinc ex lampade ante sacrum corpus ardente perenniter alterius olei distributi mirabiles effectus, & gratiæ iuxta exigentium pietatem, ac deuotionem. Atque ideo post annos aliquot notus ita factus est, vt in admirationem tot laborum, inq; amorem laborantis, & in præcipuam existimationem confluerent catheruatim populi: vbiq; vocatus, vbiq; permeans. Qui enim ligaturis, facturis, incantationibus, fascinationibus, maleficijs tenebantur, nec tamen Eugubium petere ex aliqua ratione valebant; præsentissimam opem in eo adinueniebant. Vmborum, Picenorumq; in primis oram omnem lustrabat postulatus. Insubres ipsos aliquando compræcatores habuit, & in eis proceres, ac Regulos, quorum & nos humiles epistolas, efficacioraq; officia aliquando nouimus, quibus tamen ille parum accommodauit operis, aliter fortè intus mouente, aliterq; disponente Deo. Quare ab his similibusq; alijs inculpatæ vitæ, morumq; integritatis moti Eugubientes illum ex Senatus Consulto ciuem, patritiumue elegerunt, & creauerunt, omniq; ciuitatis iure liberaliter, ac vltroneè donarunt. Quin & Congregatio in tot bonorum operum præmium, promouente maximè, & præcurante Seraphino Merlino, & Hieronymo Onofrio Definitoribus, ipsum eius monasterij præpositura decorauit, alacriter ferentibus provincie patribus notam virtutem adhuc in extremo homine munerari, etsi id esset

id esset absq; exēplo, si præsentē gubernationis formam in Religione inueſtā attendamus. Ab collatis prælaturæ insignibus sibi adauctos sensit stimulos ad emulanda adhuc meliora charismata, adq; incitatus currendum stadium inclyti operis. Eapropter nil remittens assueti instituti alliciebat, conciliabatue qua Sacramentorum administratione, qua familiaribus, pijsq; allocutionibus, ac salutaribus monitis, & cohortatione quot quot deuotio, & pietas socios dabat miseris ab diabolica rabie vexatis. Elifabellam Brancaleonam de Ansideis lectissimam fœminam, & Perusinarum matronarum decus præcipuam Sacri Templi, Canonieq; adiutricem in primis habuit, beneficiorum collatorum nomine præ ceteris commendatam, cuius in Deum, inq; Diuum Vbaldum pietas eximia, singularisq; deuotio externo signorum testimonio comprobata æternum posteris cordi esse debet ad preces ex animi gratitudine rependendas. Hæc filium flore ætatis conspicuum, & virtutibus viro patritio dignis inclytum, sed maleficio exitioso vexatum comitata, cum ita disponente Deo illum ibi ad meliorem vitam euocatum tumularit; id concepit in Diuum Vbaldum pietatis, inq; Carolum animi propensi, vt & per annos plures ad sacram ædem se dederit peregrinam, & sequestrem in pias exercitatione, ac meditationes, & templū erecto altari dignis ornamentis, sacrariumq; pretiosa suppellectile ditavit, domumue amplam hospitam Perusij Patribus apertam iusserit. Huius adiutrice manu animatus Carolus, & Sanctissimi Vbaldis Vitam, ac Miracula, & Baculum Dæmonum composita euulgauit. Qua in re satis liquido constat charitatem operari omnia. Non is ille erat, cuius e penu promi posse quidpiam tale crederetur. Si quidem vir bonus, & innocens non ea litterarum suppellectile instructus erat, quæ in gemmas erumpere posset; cum vix superficialiter libasset aliquid doctrinarum philosophicarum sub Ludouico Pauesio Neapolitano quandiū Tremitanos Scopulos incoluit; cætera vero pertæsus tanquam infantia, & arrida spiritui, vt opinabatur, reliquisset. Verum is fuit ardor deuotionis in Diuum, & charitatis in populos; vt non pœnitendè exarauerit supradicta. Insuper diuturniore praxi, & experientia exorcisticam edoctus valuit commendabiliter de ea scribere post laudatos Viadanam, Valerium, Polidorum, Hieronymum Mengum, Zachariam Vicecomitem, & alios. Sub temporum vicissitudines varias gubernationis cymbam enauigauit nunc fauorabilibus auris carabata infantibus, nunc aduerso austro iactatus. Quartum tamen eius Canonie clauo præfuit. Vidit Principis Vrbinatum Friderici Vbaldis natiuitatem populorum precibus, ac voto à Numine obtentam intercessore Vbaldo, in cuius diem solemnem incidit; vidit & eius occasum post nuptias, & gnatum, in ætatis flore, & in eius casu vidit quoq; principatus interritum, ditione scilicet ad Apostolicam Sedem deuolvente post Francisci Mariæ Ducis obitum. Non semel adie-

rat

rat Serenissimum hunc senem, docturæ de placitis, ac pactionibus per antecessores Regulos cum congregatione initis ad montanæ illius Canonice sustentationem. Verum longeuus ille super terram, vixq; se ipsum sustinens, inrer tot aduersa, rem integram, vt & inueniebatur, reliquit, subsidio tantum charitatiuo permisso, & quingentis monetæ scutis ex vltima voluntate legatis. In tam diuersis verò rerum humanarum motibus semper sui similis apparuit, nec animi pace denudatur. Ad subueniendum pauperi Monasterio curat ex aurea lampade Eugubinorum voto tot stabilia bona emere: in emptionis consumatione fato cædit per acutam, & fero cognitam, ac obuiatam febrim vixdum quinquagenarius, quo tempore opportunior loco fuisset vir ieiunij, pudicitiaq; cultor eximius. Successorem dedimus ab generalibus comitijs Hortensium Paganum Cæsænatem. supersunt ergo eius calami.

Vita, Acta, & Miracula Diui Vbalidi Eugubini Episcopi Canonici Regularis Italicè conscripta. Ad Vexilliferum, & consules Eugubinos. Perusij, & Eugubij apud Marcum Antonium de Triangolis Anno 1623. Lib. I.

Gratie ab eodem Diuo Vbaldo illius intercessionem supplicantibus factæ. Ad Alexandrum de Monte Episcopum Eugubinum. Lib. I.

Item edidit eiusdem Diui Vbaldi Vitam latinè à Beato Thebaldo eius in Episcopatu successore scriptam neque antea editam. Ad Sanctissimum Dominum Nostrium Urbanum Octauum. Perusij apud heredes Marci Naccarini Anno 1623. Lib. I.

Item Baculus demonum coniurationes malignorum spirituum. Ad Isabellam Brancaleonam de Ansideis. Perusij apud Marcum Naccarinum Anno 1618. Lib. I.

Valentini Pasqualis Vtinensis.

LVcifer Empireo conturbans omnia Cælo
 Sublimi similem cum studet esse Deo,
 Ingenti præceptis tenebrosa in Tartara motu
 Detrusus summo tunc fuit ille polo;
 Mox est insidias ausus mortalibus egris
 Tendere, & imperijs subdere velle suis.
 Hunc ruere in puteos, alium decurrere in ignes
 Cogit, & inuitum plura nefanda loqui.
 Lucentes oculos torquet (mirabile visu)
 Flammæq; horribili spirat ab ore Sathan.

Z

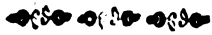
Hinc

*Hinc ululat, mugit, stridet, dat sibila, latrat,
 Vexantur varijs corpora lesa malis.
 In genus humanum tandem seuire profanis
 Desine supplicijs, demon inique tuis.
 En venit sacra prestans Oliuerius in arte,
 Qui tua perfringet cornua, tela, minas.
 Sic tua diuina, sic ars deluditur arte,
 In penam veniunt sic benefacta tibi.
 Humana illabens posthac in corpore disces
 Improbe te miris insinuare modis.
 Cum dabis huic penas; tu tu mergeris in alia
 Tartara; ut emergas, non sinat, inde, Deus.*

CAROLVS PECORARIVS

P A P I E N S I S

SED ò calami, ò quæ manuum director in pio scripro-
 re maximè Deorum Deus, quid ita fert sermonum
 internorum agitatio? Quid hæc mentis vis enthea?
 Profectò vt tuus inclitus iste Ecclesiastes Carolus Pe-
 corarius quantus quantus fuerit bene prodatur; si non
 incalescunt ingenij vires, inirritum lineæ signarentur.
 Qui enim adeo efferuere suevit dum concionaretur,
 vt non in sudores modo, fermæ ex vsu, difflueret
 (quod quam plurimis alijs commune est) sed & aliquando capillitio toto
 mundari illi contigerit ex æstus nimietate; utiq; & flammulas aliquas in sui
 scriptore deriuare honestum est, vt de meliore nota appareat. Et quidem
 vnus ille euentus aliquid supra praxim prædicantium ita loqui creditum
 fuit; vt & Medicorum etiam admirationem primum elicere; deinde & exer-
 cere studia potuerit. Quo fieret, vt ab intimis ad exima tantopere fere-
 retur estuans talis ea ebullitio, quæ & venas excurrans, & spiritus agens
 ac humores; capillos, pilosq; omnes, de natiua exturbaret sede, radicibus
 fortè, vel exsiccatis, vel corrosis; dum interim ipse, cæteroqui sanus, ve-
 getusq; omnimodè perseueraret, ac cerneretur. Neque id viro optimo
 accidit circa senectam; sed in ipsis fermè iuuentæ, concionumq; ianuis, ita ut
 ad decentiorem dicentis prospectum populis exhibendum capillo ascitio
 (quem Parucam Galli dicunt, apud quos frequens illius vsus est) nuditatem
 operire coactus fuerit. Hoc autem adiumenti genus eò magis exigebatur
 in eo, qui suo pte natura infra mediocrem corporis staturam sortitus, non
 multam ab aspectus præsentia cõmendationem sortiebatur. Porrò quidnam
 caluitium, depilatioq; tanta inclamarent diuersimodè fuit interpretatum,
 vt diuersi sunt hominum sensus. Pulchrè Tertullianus Scorp. cap. p. Tot
 venena quot ingenia; tot pernices, quod species: tot dolores, quot colo-
 res; Et tamen vnus omnium violentiæ gestus, de cauda nocere. Is Papiam,
 antiquitus Ticinum patriam habuit, ciuitatem apud Insubres præstâtissimam,
 & in ea nobilibus ortus est natalibus; ex familia nempè de Pecoraria, quæ
 ante annos quadringentos siue ibi, siue Placentiæ dederat Iacobum de Pe-
 coraria Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem verè Eminentissimum profe-
 ssione prius Cisterciensem Monacum, Sanctimoniam vitæ, morum integrita-

te, rerum vsu admirabilem, & pluribus Apostolicis Legationibus sub Gregorio Nono sanctissimè functum. Parum tamen antiqui, auitiq; splendoris familia tunc, cum ortus est, representabat, siue ex longa temporum serie, siue ex fortunarum, & originis intercissione. Cum primum terminos benè positæ, optimeq; instructæ pueritiæ prætergressum se vidit, collectis sarcinis humaniorum literarum, quas ex bonis sibi parauerat præceptoribus, Canonorum Regularium Dogma sibi insequendum, futuræ vitæ Lesbiam, elegit. Tyrocinia posuit pingua spiritus apud Mediolanenses nostros, de quorum maioris Prælati manibus Rochettum imperfectum improfessorum tesseram, illudq; idem perfectum in votorum nuncupatione suscepit. Adoleuit post hæc inter gymnasticos maiorum disciplinarum labores: & quoniam incidit in bona tempora, optimam egit nauigationem, clauum gubernantibus Seraphino Verde llio Cremensi, & Constantino Fasolo Laudensi successiuè. Ij enim summopere, vt par est, de Congregationis vniuersitatibus solliciti, Ticinensem potissimum & merito, & numero tunc cæteris insigniorem, nullis omninò admissis ferè studentium permutationibus ad frugem perfectissimam perduxere. Florebat Carolus viuidi ingenij laude præ cæteris comprofitentibus, apud quorum alteros siue solidior cognitio, siue solertior industria, siue tolerantior constantia præpollebant, vt nempè diuersorum diuersa sunt talenta. Porrò dos ea viuida illum per lata variarum scientiarum prata manucebat, vt hinc inde decerperet ad corollas intexendas non violas, non lilia, vel rosas; sed gemmeos generis vniuersi splendores. Corollas autèm quare non dixerim siue conciones eius, siue cætera publica, priuataq; colloquia, in quibus rerum egregiarum varietas ita concinabatur, vt feliciter vnus præ cæteris, apteq; dicere etiam ex tempore censeretur? Testata est primum texturam dictionis eius descriptio euentuum quorundam penè tragicorum inter Cælaureos Canonicos, & Eremitas ob iura tutanda emerforum, quam nondum licentiatus ad Elogij huius Scriptorem tunc temporis Theologiæ Cathedram ad Sanctum Petrum de Pado Cremonæ versantem transmisit, & per quam plurimorum manus commeauit, in qua ex vngue leo dignoscebatur futurus. Pars non minima contentorum in ea narratione ipsemet erat, qui tamen corporis viribus non satis præualeret, secundum quas plurima executa fuere zelo quidem, sed indiscreto hinc inde; animositate tamen, & iurium praxi, de quorum tuitione agebatur, vnus cæterorum antesignanus inter eos iuuenes haberi poterat. Vt primum orbitam studiorum assuetam expleuit, vna cum ceteris condiscipulis Doctorea redimitur. Sed quoniam Leuitico tantum caractere erat insignitus, Prædicatorei muneris exercitio ad Sacerdotium vsq; receptum interdicitur. Impellebat propensum maximè genium, stimulos addebat siue conassumptorum stadium ingressum, hinc, atq; hinc suggesti-

gestibus concessis, siue melior agendi cum populis charitas, vt in sibi credita operaretur talenta; verum potior obedientia quam uictimę, cordis, mentisq; holocaustum agebat Deo ad Pręlatorum pręscripta. Ij autem scholam logicalem illum habere iubent ad Canoniam Sanctę Marię de Casforeto iunioribus primos tyrocinię confines egressis, vt uidelicet aliquid operaretur Diaconus legibus non repugnans: & anno in illud munus expleto, ad Sanctum Georgium de Brinate Aristotelem de Phisico auditu interpretari iubetur Sacerdos initiatus. Philosophica tractabat de cathedra nil commissę sibi prouincię omittens; sed de cella conciones meditabatur, parabatq; multus suggestum, vt instructior eo accederet, quod intimę se rari sentiebat. Innocij mores escam apparabant orationi, quę conuiuia esset scientię, atq; meditationis in extendendis quibuscunq; lucubrationibus: quo fiebat vt mens nouellos semper desuper immisos reciperet radios. Basilius Serenius vir pręclarus doctrina, & spiritu, qui Casforetanam, & Brinacensem eas Pręlaturas succesiuę gerebat, animos benę currenti adauget, cuius adolescentię pridem non leuia subsidia addiderat. Huius etiam prece, ac intercessionibus apud Massam Generalem, & Dugnanum Definitorum dimitti ab schola habenda, licet agrę, obtinuit. Verbi enunciationem grandi solertia quidem, sed maiore animarum zelo incepit, quę dotes eo magis apparebant conspicuę, quo magis ab iuvene proficiscebantur. Placebat eloquentia, placebat & actionis ardore, qui in flammis tanto erumpebat excelsius, quanto penitima charitas magis urgebat. Intra triennij, vel quadriennij spacium cepit inter pręcipuos Ecclesiastes Congregationis adnumerari, etiam ijs comparatus, qui & etate, & prędicationis exercitio illum satis anteibant. Post hęc notior factus, Italia potiora templa patuere differenti. Ex Mortariensi Leuitę Laurentio dicato ad Virginem de Anima in Vrbe, quindecim egit quadragesimas admirabiles, & fructu, & concursu: apud Venetos ad Sanctum Raphaelem, apud Modoetienses, Papienses, & Mantuanos in Cathedralibus, apud Lucensea ad Sanctum Frigidianum, apud Pisanos ad Conuentum Illustrissimorum Equitum, in Vineis Genuę, in Diuorum Laurentij Venetijs, atq; Florentię, & Stephani Mediolani, nec non in Maioribus Casalis Montisferacis, atq; Papię iterum, & in Archiepiscopali Neapolitana. Ad manus essent plurima singillatim referre, quę pręcipuis hisce in locis illi obtigere illustria, & animorum a morbis curatorum lethalibus, & summę approbationis testimonia, & suauissimę eloquentię pręconia. Sed coarctamur ab angusta terminorum scriptitationis huius breuitate. Id sat erit tetigisse: Cum semel, & iterum in patrię summo templo quadragesimarum frugifer valde, & valide commendatus; ex hoc vno vt plurimum insueto, & virtus eius, & conciuuium probitas egregię pręlucent. Laborum huiusmodi partem

tem maiorem peregerat, cum à nouemuis Definitoribus in portionem gubernatiuæ sollicitudinis introducitur Abbas Mantuanæ Canonice Sancti Viti datus, vt præfulgeret etiam dignitate qui præibat merito: & per præmia virtutis promotæ iuniores adiscerent dandas esse manus certamini, de quo solo corona omnis in Congregatione depēdet. Mens tamen eius ex v su in studia alterius generis enutrita vix nouis se præbebat accomodam exercendis: eo vel maximè quoniam cum per crudele eius Ciuitatis excidium à Germana feritate perpetratum valdè plurima essent perpessa damna duo inibi sita nobilia Canonorum Regularium Collegia, altero scilicet penitus equato solo, altero vix subsistente, & extremos quodammodo anhelitus spirante imparem se ipse arbitrabatur tot reparandis ærumnis: & obtundebatur viuudum alioqui eius ingenium in actuosæ vitæ fluctibus, aciemque remittebat quam maximè. Absoluto triennio vtcunque, de sarcina huiusmodi remittitur totus priori vitæ, & laboribus verbi, quos licet haud intermisisset per summa ieiunia; per anni tamen, & aduentus spacia se ab illis seiungere fuerat plene coactus. Expleto vbertim quindenni munere annunciandi Euangelij penes præclaras Ciuitates, sibi honorarium concedi per summum Congregationis tribunal postulauit, quod iura nostra Priuilegium dicunt, continentque Prælaturam Titularem perpetuam nulli actuali administrationi adnexam, nec non & alia quædam valdè digna emeritis militiæ nostræ insignioribus militibus concedenda. Verumenimuerò temporum conditio infœlix Rempublicam Christianam in genere, & Canonicam nostram specificè quassans eius postulata in irritum adduxit, Michaele Angelo Parpalione Nouariensi Abbate Pacis, & totius Ordinis Procuratore Generali contranitente, cuius zelus erat in id vnum, vt Monasteria ab æris alieni siue contracti, siue contrahendi tabulis subleuarentur, qui & validè Francisco Protectori Barberino instillauerat, non modo non permittendum vltra huiusmodi remunerationis genus, sed et in ordinem redigendos esse iam antea Priuilegiatos, quod et exequi, quantum in eo fuit, Visitator factus tentauit. Qui tamen Caroli dotibus non leuiter alioqui deferebat, vt denuo Abbas Sancti Epiphaniij asumeretur curauit, satagens, vt de insigni specula præluceret inter penates proprios, quibus vt erat ornamento, ita et vt subsidio foret, peroptabat, administrationis talento. Sed vt aliter fieret desuper datum erat. Nam ab Vrbe Roma reuersus in Patriam post paucos menses viam vniuersæ carnis ingreditur graui totius Ciuitatis mœrore. Vir longiore vita dignus, quod ipse ante paucos annos officium persolueras Marco Antonio Gentili Generali ibidem vita functo in die Apostoli Thomæ natali; perhabitam in eius funere nobilem orationem; illud idem ipse recipit à Patre N. Clerico Bernabita, qui illum laudauit ad exequias. Quanta fuerit vis eloquentiæ eius adhuc peruincunt,

& per-

& peruinent in sæcula quæ supersunt Lucubrationes, pauçe quidem, sed admirabiles. Cum verò nil latinè cuderit ex multis, quæ ad perfectum maturarat, hoc loci alteram eius reddemus epistolam, quàm ad nos ab Vrbe transmisit kalendis Septembribus ante annum, quo vita excessit, vt amici dulcissimi memoriæ claræ, modestiæq; eximiæ locum hunc non extra scenam demus. Sic autem se habet. Non modico semper flagraq; desiderio Lucubrationes qualescunque meas aurium tuarum iudicio exponere, vt inde censuras acciperem, vbi semper omnigenam eruditionem sum veneratus. Nunquam annuit votis meis fortuna, vt salua magnitudine tua te descendere ad curas meas deprecarer. Solemne mihi siquidem fuisset debilitates meas a te fulciri: quis enim melius posset vel cunctationem meam regere, vel ignorantiam instruere? Titillauit me aliquando, nescio an sana libido labores meos prælo committere Plinij potissimum vallicatus verbis Caninio suo dicentis, Quia negatur nobis diu viuere, relinquamus aliquid, quo nos vixisse testemur. At vereor, ne quod floribus hortorum Adonidis, qui vna die nato celerime perirent, hoc ipsum scripterij meis eueniat vnde potius piscarijs, & factoribus chartas præparem, quam argumentum aliquod existentiae meæ posteris dimittam: idcirco sub eruditas forfices tuas deducti labores mei, mihi æquè iucunda foret & incidentis, & comprobantis auctoritas. Cum autem hinc Ariminum vsque aduentet fidus, idemq; amicus lator, nescio qualem Diui Thomæ Aquinatis Panegiricum tibi remitto, enixè orans, vt à ferijs musis tuis semihoram subcédendo tuo velut struthiocameli oculo, calamoq; vt Vrsæ linguam illum & aspicere, & corrigere non dedigneris. In quo vtinam ordo aliquis, & transitus figuræ à te spectaretur: nam inuenire præclare, & enunciare magnificè, quod ait Plinius, etiam barbari solent; sed disponere aptè, & figuratè vix paucis cōceditur. Tuum igitur suffragium, quod tanquam Iouis, & Mineruæ inuiolatum, & sapiens æstimauit semper, opperior. Vale kal. Sept. MDCXLIII. Romæ. Cæterum supersunt eius ingenij monumenta.

Oratio Panegirica Sancti Caroli Borromæi habita Mediolani in Archiepiscopali in die illius Festi Anno 1629. Ad Illustrissimum, & Excellentissimum D. Ambrosium Spinulam Marchionem, & Governatorem. Ibid. apud Antonium Mariam Paganum.

Ianus Sacer Oratio panegirica in laudem S. Ianuarij Episcopi, & Martyris in Metropolitana Neapoli in eius festiuitate Anno 1637. Ad Eminentiss. Franciscum Cardinalem Archiepiscopum Boncompagnum. Neapoli apud Robertum Mollum.

Oratio Panegirica in laudem B. Philippi Benitij Ordinis Seruorum habita Romæ in Ecclesia S. Marcelli in eius festiuitate. Ad Eminentiss. & Reuerēdis. Io. Bapt. Cardinalem Paleotum. Romæ apud Vitalem Mascardum.

CEL-

CELSVS DUGNANVS MEDIOLANENSIS.

Quo ipsi nos ius Canonice, nominisq; donum recepimus, tunc de summa specula Congregationi vigilantē Celsū Dugnanum hoc loci repositum volumus, tam accepti beneficij titulo, quam ex instituti nostri præscripto, atq; ratione. Congruit autem id tanto fortius quanto illustrius ipse præ cæteris qui sui Concanonicis effulsit corporis, animiq; donis non vulgaribus, sed inter paucos omninò per superum liberalitatem dispertitis: & dignus est, ut posteritati super hæc etiam papiro viuat, qui posteritatem tot virtutum exemplis edocuit, & indefinentibus acclamationibus per omnium ora volitans ex traditione nusquam interibit. Ab sacris aquis eius, qui in Redemptorem Dominum Iordanis vndam effudit, Præursoris Baptiste nomen tulit, eut rectè in nuncupatoria Absalonis Abbatis scripsit Serenius; licet aliud Orator in eius funere tetigerit perperam edoctus. Quippe Ioanni Baptiste Fidelissimo Medicæ artis, pluriumq; scientiarum, & linguarum peritia insigni retulisse eodem se nomine vocatum in sæculo dum Visitator Pistorij ægrotaret, testes auriti sumus. Matutinus vigilauit in sui custodiam, inq; Domini famulatum, qui fermè puer, hoc est tertiumdecimum annum vixdum agens ad eius exemplum, cuius & appellatione lætabatur vocari, antra si minus deserti, saltem religionis petijt, ut ab aurora diem vitæ integrum sacraret Deo. Patuit autem accessus, præter vsum, imbecillæ ætatae, cum per experimenta plura spiritus eius ætatem excedere peruicisset, Clemente Dugnano Patruo facem præferente, qui, quoniam inter gnauos illos enumerabatur, super quorum fida administratione Congregatio velut super politico cardine agebat vertiginem, sicut per mouit exemplo vitæ nepotem ad eiusdem vocationis semitam proterendam; ita quoque peruicic collegas ad suscipiendam alacrem innocentiam verbis illis Saluatoris, Sinite paruulos venire ad me, pro concione adhibitis. Danielem illum vocauere qui eum Ordini per linei suppari impositionem adscripsere: atq; id illud est, super quo prælaudatus orator cecidit. Verum nonnullis superuenientibus post tempus aliquod Celsus nuncupatur siue ad suscitandam in ea natione alterius Celsi memoriam, qui ante annos quinque Prior Criptanus apud Neapolitanos decesserat, siue qualibet alia causa. Iacobus Ma-

bus Maria ille ita ex ingenio commemorat. Enixè sibi Danielis nomen, quo fuerat suis à maioribus nuncupatus, postulat Celsi nomine commutari: quasi dicere vellet. Quid mihi cum Daniele, qui candido adscriptus Canonorum Lateranensium Ordini, non inter frementium victurus sum ora leonum, sed mortales inter Angelos? Non ego Daniel, qui impijsissimam subij tyrannici Regis seruitutem, sed Christi iugum suaue, & onus leue. Appellatur Celsus, Celsus vocetur, quia in excelsis magnarum alarum aquila positurus est nidum suum, eamq; assequetur scientiarum omnium celsitudinem, vt ad ipsam nullus, & si leuissima instructus ingenij penna, nunquam potuerit assurgere. Et quidem fœlici penitus cum præfagie non vñitata nominis commutatio facta est: nam ad omnem virtutum celsitudinem labore improbo, & natura obsecundante euexere virum tempora. Suauissimum dicendi genus, vel ab ipsis natalibus fortitum declarabant pubertatis anni, cum scilicet perpauca per ætatem nofcens, illa tamen eo exprimebat verborum numero, vt ad aures permulcendas iam plenè instructus videretur. Gaspar de Lignanìs & ipse Mediolanensis ex sublimiore subsellio iura Ordini reddens subiecit illum tyrocinio seuerissimo, vt ab initio statim asperitatibus perferendis assuesceret, per quarum vehiculum in veræ virtutis Capitolium triumphaturus ascenderet. Laus exculti iuuenis, & in abdita naturalium, supernaturalium, diuinarum scientiarum introducti integrâ remanet Seuerino Quarterio Mediolanensi, Aloysio Belacato Brixienfi, & Iosepho Vercellensi. Quoniam & si operam ipse pluribus adhuc audiendis impen-derit; ij tamen & primam, & supremam manum operi imposuerunt. Per tria Generalia Capitula facultas ei facta prædicandi vim, roburq; obtinuit, siue quoniam ita vsus tunc temporis requireret; siue quoniam grandem oratorem non minor discussio decebat, siue tandem quoniam id discriminis intercederet inter confirmatos, & non confirmatos concionatores, quod assuevit in Vniuersitatibus laicorum inter Doctores, ac Licentiatos. Ab synodo anni septuagesimi septimi superioris primum dictus est Prædicator cum Valeriano Zampetrio Imolensè, Thoma Garzonio Bagnacaballo, Ioanne Baptista Guarino Cremonensè, Leonardo, & Francisco Maria Giraldis à Mondulfo, alijsq; quadraginta minoris notæ. Cum secundum iuit in suffragia additi sunt commilitones Valerianus Coleonius Bergomensis, Theodosius Rouescala Papiensis, & alij decem & septem, iterum super incudem recussi præter nouiter electos. Ab tertio scrutinio in alterum annum dilato sub Generali Riua adnectuntur Alexander à Turre Cremensis, Ioseph Viuolus, & Gabriel Pascolus Rauennates, Marcus Antonius Oliua Genuensis, atq; alij viginti septem

supra quindecim nouiter electos. Non absumpsit autem per socordiam annos illos tres expectabundus donec maturesceret plenum ius ad suggestum; sed ab ipsa statim priore declamatione declamator sacram scenam ascendit. Carolus Borromæus ænceniavit eum apostolico officio in æde Scalensi. Quanta ad insigne coeunt efformandum exordium. Ab Archiepiscopo, & Cardinali, & illo omnium opinione sanctissimo, non adhuc inauguratus presbyteratu, in patria, in Templo percelebri, Virgini Matri Aduocatæ sacro, eligitur panis euangelici dispensator. Quis scalæ tantæ primum gradum non agnoscat eorum, qui secuti sunt genitorem? & per eam Angelos ascendentes, & descendentes, summitatiq; innixum Numen athletæ præmium, & spectatorem? Vtique omen corroborauit euentus. Binas ibi habuit quadragesimas, quæ res ab incipiente in non leue experimentum exacta fuit, & in non minus vtilem cessit exercitationem. Conciliabat ætas auditorem, quem rapiebat facundia ornata sine fuce, solida sine asperitate, magis rationum aculeo, quam increpationum flagro expugnans errantes, disrumpens errata. Porro increpationibus efficacissimis reliquit posteriores senij annos, tum scilicet cum venerandus spectabili canitie loquebatur, tanquam auctoritatem habens amandata ditioze suppellectile, & opinione eximiæ virtutis per toties emensam Italiam vsquequaq; comparata. Annus tertius inchoati laboris Pistoriensibus positus est in ædibus Humilitatis Virgineæ confluentibus post Ciuitatem totam, conterminis quoque præpotentium Oppidorum, Florentinorum etiam, Lucensiumq; aliqui ex præclarioribus nomine tenus excitati eousq; aliquando curiosè perexerunt, vt de exorientis facundiæ luce Insubra auris, mentisq; oculo decernerent. Hoc pacto hominum studia, quæ in folius vitæ perennis subsidium recipienda essent, distrahunt in aure sibilum tenuis. Sed cordatè secundum Deum agentia omnia cooperantur in bonum. Nam post factum periculum dignus dicitur qui ab crucifixo Andrea ad vsque mactatos Innocentes Florentinæ nobilitati, populoq; Euangelium elucidet ex Leuitæ Laurentij insigniore suggestu. Nec integrum fuit officio præstito refferre pedem, qui in ipsa stadij emensuratione iubetur arenam proterere ab Circumciso Iesu ad vsque Purificatam Mariam: sed & exacta concione Magorum intercedunt Principes apud Ordinis Moderatorem, vt alio in eius locum substituto Cremonensibus Patribus, demum ad vsq; festa Paschalia campum teneat, & candentem amodo laminam animorum in meliores formas accommodet. Nimij profectò essemus, si vniuersa singillatim prosequeremur, quæ gesit Orator eximius per annos fermè quinquaginta habitæ concionis. Compendium sit. Omnium omninò Religiosorum
Dogma-

Dogmatum præcones perpaucos fortè æquales, maiores certè nullos audiisse Italiam nostram. Ab summis hisce Templis intonuit, ab Papiensi, Pisano, Casalensi, Rauennate, Regiensi, Cremonensi, Bergomensi, Alexandrinoq; vt interim taceam Archiepiscopales Ecclesias Neapolitanam, Genuensem, Mediolanensemue, in quibus exercuit omnes adeo eloquentiæ vires, vt nil vltra melius audiri posse profiterentur hominum confluentia millia. Lucensium ad Diui Frigidiani, Mantuanorum ad Virginis, Martyrisq; Barbaræ, Venetorum ad Duodecim Apostolici Collegij, Bononiesium ad Antistitis Petronij oppleuit aures, & pectora. Urbium Urbem, atq; Religionis Magistram nunquid remisit vacuam, aut suo fraudauit senore? Romanis primum anima fuit, spiritusq; animæ, quod Germanorum Templum est; vt vna omnes Orbis vniuersi Antistites, ac Proceres ibi degentes, & eò præstolantes, eademq; exaggerata, & exorata charitâs verè faceret esse Germanos. Secundum verò in Principis Apostolorum Principe Vaticana Basilica Summi Ecclesiasticis partes impleuit; vtq; non nihil adderetur singularis singularitati concionum eius, suggestum veteris eius stræturæ vltimus ascendit, vt & merito in hoc quoq; dici posset, Opus finem coronare, optimiq; rationem habere. Summus ipse Hierarcha Clemens, quiete Pontificio concionatori dicta, non semel ab templo ad aulam auocatum audiuit. Transfretauit aliquando in Sciciliam, vt animos re ipsa pasceret, prout aures, opinionemq; fama pauerat Messanensium. Plurimam coronam latura iudicium curiositas manu quasi duxit ad Matris Ecclesiæ, quam dicunt, magnificam verè aream oplendam die primo cinerum capiti impositorum. Verum qui concursus mirus ante concionem. Ciuitati habebatur ipsi, nullus post hac apparuit, cum frequentissimam Urbem penè destituerent omnes omnis ordinis ciues ad Clepsydræ illius spacium, quo is orabat, vt ab ore suauissimo penderent dicentis; utq; imis præcordijs reciperent immissa. Fructus par usquequaque diffusus est, isq; maximè emicuit in maiore hebdomada per largitiones pias extra omnem libram ad egenos, carceratos, orphanos, destitutos, captiuos fouendos, reducendos, ac redimendos. Post alia, atq; alia, cum iam iam pararet regressum ex insula, per nouam honoris speciem fit ei facultas, ut in aliam quadragesimam mitteret ex Ordine quem parem ferendo oneri iudicet: non enim potis tam affecta Ciuitas alia promptiore uia mederi desiderio, quo abeuntem salutariter deperibat. Denum oppigneratam fidem ipse exegit per Eugenium Donofanam Caruagginum transmissum, atq; egregiè locum implentem. Sed inter tot, tantane nil æquè fulget, atque id quod penes Sabaudie Regulum Carolum Emauelem egit penè imparatus. Seraphinum Collinum Venetum Concionatorem pridem electum ab Mantuanis præstolabatur circa potremas bacanasium ferias Serequissimus ille, cum ex inopinato Taurinum

fermè attingentem sistit occasio, quecunque illa tandem. Quare ad Petri Francisci Maletti interpellationem succedit Celsus Mediolano accitus ab Visitationibus. Valuit porrò apud Principem omnicapacem quanti uix omnes simul apud eum exacti præcones. Minor horula illa erat, quam terrebat uerbi fidelis auditor nunc patulus, atq; totius aulæ, populiq; spectaculum, nunc semotus, & sequester solo filiorum stipatus consortio. Minor inquam horula erat, si illis conferatur, quas absumpsit allocutione priuata per aliquot uices. Ipse aliquando scisitantibus protulit, aliqua se pro genio desiderasse suo in ijs, quos pertractat, concionatoribus: Dugnano Mediolanensi nihil defuisse ad uotum. Qua uerò instructus erat dexteritate, prudentiaq; Celsus ad omne genus rerum permaximè adiutus fuit stans super uias suas, & ingerens bona quidem, sed magè bono modo. Hippolitum Cacciam Nouariensem probum sacerdotem, quem socium induxerat, narrantem audiuius, ab solitudine, secessuq; præsidia illum multa tulisse, cum non omnium horarum uir esse uellet, sed & hoc utique bono modo. Vigent adhuc, per futuraq; uigebunt tempora in augusto Diuæ Virginis de Passione templo sacris appensa altaribus, sacrasq; ornantia aras in trophæi modum, quæ idem Serenissimus ad eum Mediolanum usq; transmisit donaria, Regiæ munificentię largitoris, summęq; virtutis largitarij tessere non amissibiles, argentea candelabra, aureus calix & patena, uasa poculorum subgestoria cum vrceolis, atq; catino, quibus & Principes quoq; Viragines sua et ipsę addidere munera gemmas perquam insignes: omnia liberaliter ab ipso collata in amplificationem diuini cultus, sacrarumq; ædium apparatus. Extremos demum apud conciuēs officij conatus adhibuit cum septem uerba declamaret, quæ moriens ab cruce Redemptor uiltima pronunciauit. Concionis innumerabiles lachrymę, dolores, amores, irę ab eius pendebant arbitrio, uel cum languentis Dei suspiraret affectus, uel cum ob scelera lutei figmenti transfixum lugeret, uel cum e fragrantissimo diuini pectoris uere mellitissimum beneficiorum lac exprimeret, uel cum in uitia accerrimos distringeret declamationis aculeos. Tunc, si unquam maximè, deletis superstitionibus, amandatis criminibus, copiosos fidelium manipulos, quorum animas inimicus homo in feminata perfidiæ zizania penè suffocarat, in Patris familiæ horreum congregauit. Augustissimi Templi vni parietes uix capiebant numerum patritiorum, ac procerum simul de industria certantium super tumultuante populo, ut propiores suggestui occuparent sedes. Senatus ipse non semel dimittebatur infectus, ut Patres tanti Patrem tantum dicentem non omitterent. Quinquies ille quidem in patria dixerat per solemne maius ieiunium totum; & adhuc tamē esuriebant eius uerba ciues pariter, & exteri, quæ & sapidiora uidebantur mentis palato, quo antiquiora defluebant, delibantes illi sensa non uoces.

In iētis

In idis enim purus, candidusq; per iam factum habitum nil studij volebat, procul ab cincinnis, coma, & fuce: in illis autem euiscerabat adeo se, vt pro heroico reciperetur omne quicquid proferret. Iam verò quantus in Republica administranda fuerit inspiciamus. Annum agebat ætatis vigesimum octauum, cum itum est in suffragia eius primum conferendi magistratus. Præcocius quidem agebatur, laudabilium saltem consuetudinum repugnante tenore; sed cum ab inspectione donorum eximiorum, senilisq; iam iam prudentiæ erumperet maturitas vndiq; & disciplinæ feruentioris seuerissimum exemplar se præberet, dictæ sunt fermè pares sententiæ, & candelabro præfixus est dignitatis. Candelabro illi præfixus est, super quo per annos penè quinquaginta resplenduit omnibus, qui in domo Lateranensi erant lumine diuite, indeficienti, amplo & perenni: atq; ideo aliquando circa posteriores senij illius annos audiebatur per prouinciarum Canonicos vagas Patris Æterni nomenclatio in eum iocosa, lætaue, ad insinuandam fasciæ eius *circulæ*, nec interruptâ durationē. Reperiit quidem ad ingressum in Cōgregatione potestatem minorum magistratuum vt plurimum triennem, maiorum vero annuam, Consulatus, inquam, Censuræue; sed triennio postquam ad ministerij partem ascendit, contuso ordine politico, vidit in prorogatione fascium mutata dignitatum nomina, imperiaq; dilata ad perenne uitæ Prælati cuiusq; curriculum. Quin & in eadem Prælatorum nauis inuentus, illud idem mare enauigauit foeliciter per annos unum supra uiginti. Cum uerò, Seraphino Merlino præsertim enitente, perpetuitas illa sublata potestatis est, estq; ad pristinum tenorem redditum triennalis Prælationis; *Celsum* non contigit audire, sed proferre iussa, quoniam in sequenti conuentu dictus est supremus Moderator (Is fuit annus tertius huius ad quem tendimus centenarij) & in resignatione muneris præfectus est Abbas suis *Mediolanensibus*. Interea temporis decernitur benè functis magistratu prorogari debere prouinciam, & hoc ad excitandam sedulitatem, charitatemq; administrantium, dum minus solertes in ordinem redigerentur, Hinc consequenter factum est, ut publicam nunquam ille personam exuerit: atq; in hoc sensu optimè de eo dictum fuit. Enimuero licet à senioribus inuiolabili legum tenore sancitum esset, ne cui libet religioso concederetur gaudere principatu nisi trium annorum spacio, quibus transactis suos alterius imperio submitteret fasces, disceretq; parendo benè imperare; ab hac tamen lege unanimi Patres consensu excipiendam esse *Celsi* uirtutem putauerunt. Et iure merito: Quid enim irreprehensibilis homo legibus subiaceret, qui non tam legum seueritate, quam morum integritate, non tam uerbo, quam exemplo cunctis præibat ad ueram iustitiæ formam? Quid alterius subijceretur imperio, qui expressis suæ modestiæ uestigijs semper calca-

calcauit insolentiam suis in oculis abiectissimus? Occidant, occidant alia Sydera, quæ aliquibus notata maculis, ut fulgeant, aliena indigent luce: at sol perpetuæ lucis parens in Cælo semper ducat astrorum choros, cum cæteris ab astris haud opus habeat illustrari. Præfuit Abbatia Pistoriensi, Pisanæ, & Casoretanæ annos duodecim, quaternis vniciq; attributis: Mediolanensem per annos viginti vno minus, & præposituram Brinatensem per biennium gubernauit. Quo item tempore in Æthuria detinebatur, prouinciæ eius Commissarium egit ad Marci Antonij Columnij Protectoris sensum quidem, sed Nouemuiris eligentibus. Censoream dignitatem Tertium tulit, Rouescala, Merlino, Viuolo supremis Moderatoribus. Clauo summo Præstes vigilauit per triennium eidem Merlino successor, à quo postmodum per diuersa studia iuit in resignatione imperij, dum hic in Columbinum Aduocatum Generalatus sarcinam declinandam satius iudicaret, ille in Petrum Bonsignorium magè feliciter. Fouit autem Canonicas suæ curæ commissas insigniter auctoritate, exemplo, dexterritate. Præter illa quæ disciplinæ iura tangebant illibatissima semper tam in se ipso, quam in alijs; splendorem auxit religiosæ politicæ, extimiuæ cultus omni prorsus conamine, & ab omni procul hypocrisi. In Passionis edibus laborauit præ cæteris, quas nouo, & elegantissimo decorauit atrio à fundamentis excito, lucupletauit bibliotheca, auxit sexaginta marmoreis magnis columnis ad viridarij topiarium sustinendum, suntq; magnificentie vestigia non pressa leuiter ad exigui temporis commendationem, sed fixa ad memoriam eius vrbs sempiternam. Cum Visitatoris munere secundum fungeretur Colonia Canonica deducta est ad vsque ripas Larij lacus in Oppido Minaciensi eius potissimum industria, & dexterritate. Cinthius enim de Caluis patritius Nouocomensis cum illo serius agens, bonorum suorum, coniugisq; Catharinæ largitionem transegit pro monasterio Ordinis intra idem Oppidum construendo ad animas fidelium oræ illius omni ope iuuandus, & ad sibi ipsis tantam mercedem in ærarijs æternitatis reponendam. Quoniam verò pleraq; pium opus & diuertere, & nullum reddere coniurauerant; mirum est quanti Celsus laborarit, quamq; prudenter machinam gubernarit pedetentim inambulans, & re ipsa monasterij Passionis sufficiens quicquid inane apparebat, donec & Ecclesia in Diui Caroli honorem erecta est, & Præposituræ titulo per Congregationem attributa, Prælarus cum conuentu transmissus est. Certè in Actis Capitularibus anni 1615. ad libros, quos Rubeos appellant, ita exaratum legimus Rauennæ sub die quartadecima Maij. Demum decretum fuit, vt à Capitulo Generali facultas Reuerendissimo Definitorio tribuatur erigendi in Titulum Regularem, & nostræ Congregationi incorporandi Ecclesiam Sancti Caroli Menasij pro natione Mediolanensi, cui peculiariter donata fuerant bona ibi existen-

existentia : & insuper creandi Superiorem Prælatum , ac administratorem
 dictę Ecclesię , & bonorum , qui sicut cęteri Pręlati vocem actiuam , & pas-
 suam in Capitulis Generalibus habeat , gaudeatq; omnibus pręminentijs ,
 prerogatiuis , antelationibus , & iurisdictionibus consuetis . Sub die verò
 secunda Maij anni 1616. Ferrarię ita sancitum fuit . Cum superioribus annis
 Ecclesia Sancti Caroli Menasij , cum domo , ac quibusdam bonis in territo-
 rio Menasij à Domino Cinthio de Caluis donatis Congregationi nostrę
 vnita fuerit hac conditione , vt redditus dictorum bonorum implicentur ,
 ac in vtile reducantur , donec integrè ex eis scuta quatuor centum singulo
 anno percipiantur : vel Monasterium Sanctę Marię Passionis Mediolani de
 suis proprijs redditibus ad summam dictorum scutorum quatuor centum
 suppleat pro alendis Canonicis , & Sacerdotibus iuxta intentionem donan-
 tis ibidem pro Dei famulatu residere debentibus , vt latius in instrumen-
 to donationis videre est . Ideo Reuerendissimus Abbas Generalis , & De-
 finitores consenserunt , & concesserunt Reuerendissimo Patri Domino Cel-
 so Mediolanensi Abbati Sanctę Marię Passionis eo sic instante , vt de Ca-
 pituli sui assensu , & redditibus ipsius Monasterij Sanctę Marię Passionis
 prædictam summam scutorum quatuorcentum suppleat , Ecclesięq; & do-
 mui supradictę Menasij dictas pecunias applicet pro alendis Canonicis , qui
 ibidem commorabuntur : & vt lites quam celerrimè finiantur , valeat præ-
 dictus Abbas Sanctę Marię Passionis obligare bona dicti Monasterij sui pro
 soluendis debitis à Domino Cinthio relictis , ad id similiter Capituli sui as-
 sensu accedente . Decreueruntq; Ecclesiam prædictam Sancti Caroli Præ-
 positurę titulo decorare , prout præsentis titulo instituunt , & decorant : de-
 clarantq; supradictę Ecclesię Præpositum per ipsos eligendum gaudere vo-
 ce actiua , & passiva in Capitulo Generali , omnibusq; alijs iurisdictionibus ,
 auctoritatibus , & priuilegijs , quibus ceteri nostri Pręlati gaudere solent .
 His alijsq; præmunitis donis , atq; promeritis decessit tantus vir anno vige-
 simo octauo superius transacto , cum bonum adhuc , florensque senium diu-
 turniorem polliceretur vitam annos natus plusquam septuaginta quinque ,
 successore in officio Visitationis per Breue Pontificium Anselmo Sempre-
 rio ex Abbate Tremitano . Sublatus est tali omnium ordinum Ciuitatis
 Mediolanensis mer ore , qui non esset assuetus dari viro cænobium professo ,
 parentantibus illi procerum quamplurimis , innumeroq; populo . Laudatus
 est pro concione à Iacobo Maria ab Ecclesia ex clericis Regularibus Sancti
 Pauli oratore percelebri . Sobolem reliquit post se ex Mediolanensibus
 suis Ordinem professis numero claram , & sicut multiplicauit gentem , sic &
 speramus magnificasse lętitiam . Contemporaneos penè habuit Riccar-
 dum Crispum , Constantium Landrianum , Petrum de Magistris , Cypria-
 num Bisnatum , Basilium Serenium , Ludouicum Magentam , & aliquan-
 to iu-

to iuniores Archangelum Campatium, Tiburtium Bossum, Ascaniumq;
Ordeum viros diuerso titulo nostris laribus notos, quibus & præfuis-
se inter varia Reipublicæ nutantia munia non infima laus est. Superfunt
ex eius penu

*Sermones quinquaginta de septem Verbis Domini in Cruce, septem pro quolibet
verbo, & ultimus pro omnium coronide, qui asseruantur cum alijs pluri-
bus in Canonica Mediolanensi, quosq; propediem edendos confidimus.*

CELSVS FALCONVS BONONIENSIS.

AD easdem aras Deo, Virginiq; Matri sacras in Archipræsbyteratu Belliano adolescentes quatuor e sæculi faucibus subducti lineis Canonicalibus redimuntur vno eodemq; die Apostolorum Petri, & Pauli gloriosæ dormitioni solemnè præpridie kal. iulias anni centesimi quarti ab sesquimillesimo, Ricardus Fabretus, & Celsus Falconus Bononienses; Ioannes Baptista Ceresinus, & is ille, qui hæc per Superum misericordiam commemorat, Cæsenates. Grandæus Petrus Bonignorius ea tunc præfectura fungens filios ex sacro ministerio adoptat præsentè adhuc, instanteq; Aurelio Riccio Imolense Visitatore; adeo vt iuuet omninò memoria pias illas primitias refricare in quasdam ceu grates accepti beneficij. Porrò dispar eorum exitus in paribus vitæ regularis natalibus extitit, alijs alio per genium, electionem, & infallibilem prouidentiam addictis. Vnus Falconus studia enixè secutus est, in illisq; abdi se pertulit, quorum contemplatione parum propitia compensaret syderum dona in ijs, quæ actuosam respiciunt, vel ciuili administrationi suffragantur. Licet enim eis impar non esset, & inesset animo capaci habitudo digna, cuius ope coniectari posset bonam sui rationem redditurum in omnibus; retrograda tamen plura habuit, quæ aut non perperam sperantem abiecerunt, aut referunt à fiducia optari euentus concipienda. Non communis vocatio eius extitit, qui vnica proles mascula parentibus erat fatis pro conditione instructis, & qui aliter de ipso disposuissent alacrius. Ab scholis verò pijsimæ Societatis Iesu ad Diuæ Syracusanæ elicuit vna cum humanioribus literis priora sensa salutis intra Religionem tutius querendæ. Elegantia morum, & corporis interioris elegantia exterius vadimonium, nec fallax, præceptores obtinuit, vt ei suaderent, ponerentq; in votis Societatem; sed aliud loquebatur ad cor eius Deus salutarium nostrorum, qui dat omnibus affluenter, & non improperat. Sub Herculis Mamellini primum, dehinc & sub Theodosij disciplina cælestia irrigua hausit, quibus floreret verè, solideq; virtuti: atq; quoniam illi præferebant facem vitæ integritate supra quam explicari queat lucidissimam, non obnubilabat in eo annorum paucitas, quin exempla tenerioribus præcordijs insiderent, & infingerentur, à quorum cul-

B b

tura

tura amputabantur sensim, & sine sensu quæ minus fuissent è dogmate, si in vltiora tempora processissent. Visitata Virgo ab Cognata Elisabeth excepit eius, triumq; sociorum solemnia vota post assuetum anni curriculum inter lachrymas vtriusq; parentis nimia dilectione diffluentis, sub quorum prouocationibus, & acriore pugna, vt ad priorem reuerteretur Ægyptum, rupe qualibet firmior illuxit. Ab exitu consumati sacrificij, & obsignati cum Deo, & Congregatione contractus in patriam regreditur ex Prælatorum condicito, vt Montanæ Canonie sequens tyrocinium poneret, disciplinarumq; stadium adoriretur. Ex Bartholomæi Giroldi Prioris interpretatione argumentandi artem, quam parua Logicalia dicunt, edidicit, excoluitq; & aliquando Petrum ipsum Bonsignorium Abbatem profectum eius, & condiscipulorum enixè zelantem audiuit Porfirium interpretantem. Quis verò non obstupuisset tam grandem magistrum ad tam exilia descendente omnibus omnia factum, vt omnes lucrifaceret? aut quis adeo stolidus tanta luce præambula tenebras sophismatum, nebulasq; dialecticorum turbinum non diluisset? Post hæc Bonsignorio ad Generalatum assumpto Faleonius in portuense deducitur Lyceum philosophica profecturus auditor Augustini Venturæ Astensis inter eius scientiæ professores valdè clari; atque hinc demum transmittitur Patauium, vbi per annos sex prædicatoream cudit cum Philosophis, Theologis, ac Iuris Canonici professoribus. Aristotelem interpretabatur ad eius accessum Paulus Bellonus, Magistrum Gabriel Pennottus, Sanctiones Pontificum Marcus Antonius Ottelius: sed in horum locum postea successere Octavius Liuellus, & Michael Angelus Parpalioneus ex nostris. Qui tunc melius audiebant ex auditoribus admittebant numero Faleonum reciprocantem certamina scholastica, & de ingenij obolo nihil deperdentem, vt denarius eius æqui ponderis, ac valoris estimaretur. Ea propter in Comitij renunciati Generalis Maletti stat pro dignitate Ordinis vna cum Celso Gratiolo Anconitano, & Calixto Firmano ad cathedre tutelam propositis thesibus aduersus eruditos impugnatores in præclara Portuensi Basilica, Facultate tum demum insignitur interpretandarum scientiarum, & annunciandi Euangelij; sed ex adhuc imberbi vultu pertimescens affuturum plus admirationis, quam auctoritatis apud populos, diuertit non ineptè gymnasio habendo ad Sanctam Crucem Cæsenatè ab ipsa Perhiermenia, Prioribusq; Resolutorijs exordia sumens, quæ & anno sequenti apud Pistorienses profectus est. Hoc idem antea præstiterat dimissus ab Dieta Vicentina cum multo pluribus, quam per seueriora iura liceret. Per biennium enim apud Bugellam, & apud Regium Lepidi duodenis profitentibus Aristotelem fuerat interpretatus. Cessissent utiq; labores in bonum, si prudenter inchoatis perseverantiæ donum adiecisset; sed siue suo, siue alieno lapsu ad alia digredi

maltit

maluit. Pomeridianas conciones annuas in Montana Basilica habuit, vt & alias in Reatina, atq; Imolensi Matricibus vbiq; gratus. Oras Insulam, atq; Pedemontanam per aliquot annos incoluit, habuitq; regionis Patres receptores fauorabiles, quibus vicissim posuit non inutilem, nec indecoram operam nunc Vicarius in Sancti Iusti Præpositura apud Secusinos, nunc Rector Pontesturanis in Monteferrato. Concionibus valuit in gente docili, præsertim verò in ciuibus, & cum finitimis Secusij: quin & aliquando adactus est merito conciliatorum cum Ecclesia hæreticorum, qui ex conterminis vallibus Ciuitatem conuenientes ad annonam, & nundinas nacta occasione irrepebant alloquenti catholicos. Vt autem veritatis splendor lucidissimus est, verbumq; Dei nunquam frustra exit, aliqui se facile deceptos ab impijs ministris agnoscebant, mendatijsq; pluribus circumuentam eorum facilitatem ab impurissima scoria transfugarum, aliqui non sine disputatione nodos definiebant priuatim doctorem adeuntes, qui tali catechismo cumulabat dicta, diluebatq; dubia, vt manum veritati darent, atque eorum dracmam in Domini gazophilacio ille conferret. Illinc profectus Spoletanis Canonicis Diui Martyris Aniani Prior datur cum annexa animarum cura, quam exercuit ad plenum nobilis paræcię exemplum omnium horarum adeuntibus ingenijs factus magister, & consultor. Plus semper negotij habuit, quacunq; tandem ex causa, ab ijs, qui secum dulces capiebant cibos, & cum quibus in domo Dei ambulabat cum consensu, quam ab exteris. Repedauit demum ad Bononiensia Monasteria suis quoq; operam impensurus, & domesticis sanguinis opem allaturus, qualem ab religioso expectare liceret. Bellianum præposuit ceteris tanquam ab omni strepitu magè remotum, atque ideo aptius studiorum laboribus, & eò maximè quod delectaret piam animam idem ille locus, in quo se primum Deo manciparat, & à cuius quasi parietibus aura salutaris efflaret omnem sanctitatis suspirandę, & anhelandę memoriam expergissens. Non sine præmonente intrinsecus numine domicilium huiusmodi electum videri potuit, cum postea vndique conflagrante Ciuitate, agroq; Bononiensi ob pestis flammea iacula, atq; omnibus præsentissimo mortis horrore, terroreq; percussis, Castrum, Monasteriumq; illud illibatam ad certissimas Virginis Matris preces seruatum est. Ibi sequentia scripsit

Irim Sacram de Marię Virginis Sanctiss. laudibus italicè. Ad Ludouicum Bonfiliolum vtriusq; Signature Referendarium, & Bononiensis Ecclesię Canonicum, ac Generalem Visitatorem. Bononię apud Clementem Ferronum anno Domini 1631. Lib. I.

Prospectuarum Historicarum Sanctę Ecclesię Bononiensis, & Sacrorum eius Antistitum. Lib. viij.

CELSVS MAPHEVS VERONENSIS.

TERTIVS ex nobili Mapheorum stirpe Lateranen-
sibus Reformatis adhæsit post seniores Paulum, atq;
Timothæum Celsus, ut si aliquando de antiquorum
more tribus veluti Gratijs nobis litandum per alle-
goriam esset; illi tanquam Euphrosini offerremus co-
ronata dona. Cæteris quidem tempore postremus;
sed merito, atq; virtutibus nihilo dispar florentem
iuventam cum illis præferebat in nepotum grata me-
moria; & si extremo senio equè, ac alij duo, atq; præ illis prægrassatus ex-
cesserit. Decet enim Gratijs iuventa florere, atq; pares choros, choreasq;
castas ducere. Morum sinceritas, haudq; fucata virtutum probitas nudi-
tatis cuiuspiam vicem repræsentant, in qua lacteum puritatis candorem,
ardentemq; charitatis purpuram admireris. Pariformis in Reipublicæ ad-
ministratiõne methodus, & quasi per traditionem successivè demandata,
manuum vicissim annexarum cathenatos nodos exhibent. Habes Gratijs
Venere non terrestri, & impura, sed cælesti, atq; diuina, Lateranensi Con-
gregatione genitus. Habebis & Parcas non crudeles, sed mitissimas Clo-
tho, Lachesis, & Atropon, si ad Platonis in Decimo de Republica figu-
rationem, fusum composueris adamantinum Ordinem Canonicum esse,
Necessitatis Deam Ecclesiam Sanctam Christi sponsam, inter cuius genua
fusum repositum agnoscas; quem dum Parca ista incontaminato labore
volunt, Syrenum purissimarum voces, Scriptorum nempe, suavissima
modulatione concinentes obaudiuntur. Utinam inter istas, & guturi no-
stro piè stridulo locus assignetur. Fruitionis exordia auræ huius Celso Ve-
ronæ contigere de Anno quintodecimo post elapsum millesimum quingen-
tesimum Orbis Redempti, sub illustri nobilitatis prærogativa, secundum
quam prævia dispositione ab plebeis abdicaretur operibus, qui ad magnificè
pertractandum Euangelium per supernam constitutionem eligebatur. Dum
vagiret infans inter fascias, & cunæ lallatus, vagiebat & exordia suæ Refor-
mationis Frigidionaria Canonicorum Congregatio, quæ illi in matrem,
atq; sponsam ab superno cohalitore enutriebatur. Vagiebat, inquam, sub
longiore infantia, quæ ætate æiterna victura solidabatur, dum non adhuc
Synodorum Generalium firmiores cibos mandaret; sed tantum lac puris-
simum

simum directionis Priorum Frigidiorum cæteris Moderatoribus loca-
 libus Prælatorum ebiberet. Ea propter dispari disciplina, sed pari progres-
 sione vtriq; percurrere vsq; ad annum trigessimum octauum illius sæculi, qui
 Congregationi erat initiationis reformatoriæ trigessimus septimus, Celsus
 uerò ætatis vigesimus tertius; tum enim ab ea in filium adoptatus est, Oro-
 sio de Oxio Mediolanensi, qui eorum dierum Rector Generalis imperita-
 bat, adoptionem firmante. Dispar disciplina, sub qua creuerant, contra-
 ctum haud impediuit. Nam & si Celsus in sæculo dies absumere inter
 equestria ex natalium conditione cogeretur firmè, atq; proinde laxiores
 semitas proterreret; tamen suoptè genio Religioni propensus multi locum
 dedit in animo vtriq; tempori belli, atq; pacis accommodis. Atq; hinc
 pares illorum progressiones obluxere, dum Congregatio multiplicata per
 Canonicos, dilatata per Canonias in postremè obtento Patauino Collegio
 Diui Præcursoris de Viridario septemdecim stationibus agmina firmasse in-
 ueniretur, Cælum vim patiens, violentisq; peruium expugnatura; Celsus
 verò in Rethorum, Poetarum, & Dialecticorum officinis multiplici, &
 egregio mercimonio instructus, haud iniquam, & absanam sibi redderet
 adoptionem. Clementina Synodus apud Venetos coacta fiendæ filiationi
 assensum præbuit, relato communi vtriusq; partis desideriorum Ti-
 motheo Mapheo Canonice Montane Veronensi tum temporis Præfecto.
 Hic enim vt erat insigniter animatus in omnem Congregationis progres-
 sionem, quam laborioso quoquo sudore in Dei gloriam moliretur, præ-
 fertim circa annunciationem Euangelij in populos; iuuenem sibi consan-
 guinitate coniunctissimum, pluribus corporis dotibus florentem, potiori-
 busq; studijs per animi qualitates animatum cernens, nouis sui dogmatis
 nexibus colligandum duxit. Haud opis fuit suasionibus rem vrgere. Es-
 cam namq; dispositam salutaris ignis inuenit, quæ in flammam statim erum-
 peret: & si quid humoris adhuc in ea exsiccata per leuem spiritus auram sæ-
 culo vigeret, ille omninò per candidas, piæq; lachrymas gemaret, fuma-
 retq; esca poratione per chara, cordataq; suspiria ad solam ipsam ingredien-
 di Ordinis propositionem. Præferat diù hoc idem operis Celsus alto sub
 pectore, qui domestica exempla, & fermè Penatum propria Pauli, atque
 Timothæi inter summa animi gaudia obseruasset, quanti animarum lucra
 curarent, quanto virtutum prorogargaro suauitatem efflarent, quamq; exi-
 miè ob sacrum declamationis munus commendarentur. Verum propalam
 se gerere minus audebat, qui & patrem auersum hæsitaret familiæ incu-
 bantem decori, & fulcimento per numerum virorū ad omnem laudē sobo-
 lescentium, & per sæculi siue militaria siue togata munia: quiq; nec satis spera-
 ret Cōgregationē vni genti tertio ingressum permitturā, dū superstites duo
 priores adhuc vigerent, & florent. Addebat tentans aduersarius opusque
 impe-

impediens natiuum eius ardorem, sanguinisq; vehementem ebullitionem haud esse Ordini cuiq; Ecclesiastico formatam, quorum pariformis ritus est, vnumq; ex fundamentalibus decretum, atq; vnisonans conuenientia pacatos animos, sedatosq; spiritus sceligere, & admittere, qui vel compositione animi alijs vigerent, vel frigiditate sibi ipsis tabescerent indigno marcescentes otio. Respublicas huiusmodi pacis tantummodo arte florentes in vnus aquirendi Cæli prætextu, & sub lato palio innocij cultus Numinis exos semper, vel saltem suspectos spiritus efficaces habuisse, tanquam rerum semper nouarum molitores, atq; in aliorum sententia minimè conuenientes. Quare fermocinante Timotheo, Religionemq; proponente Cælum sibi aperiri visum est, atq; ita serenari mentem, vt profectò intelligeret Numen adesse, & summo misericordiæ eius fauore ad electorum cohortes, si perseuerantia in bono adsit, postulari. Contigit eadem memoranda die nostro indumento obtegi, qua humo obtectus est Sanctissimus ille Reformationis Promotor, & Parens Leo de Carate. Quasi prouida Superum miseratio ad vnus abreptionem ex humanæ carnis conditione morti obnoxia, alius superinduceretur tantas vices expleturus: atq; dum ille metam contingeret, brauiumq; acciperet, iste stadium cursor teneret emensurus ad idem. Profectò idem fermè tēporis momentum duplicem dedit natiuitatem, dum vtrosq; peperit illum Cælo, hunc Ordini, vt ille preceptor esset in termino, hic opere actor in via, amboq; pariter sanctos profectus promouerent inuisibiliter vnus, visibiliter alter: & qui prior Leo decedebat ex charitate ambustus in nidulo suo, quasi Fenix sub isto posteriore iuuenesceret, atq; vt palma multiplicaret dies. Exuuias innocentes Cæsenatibus ille reliquit in pignora gloriæ stola superuestitus; hic Veronensibus sagram sæculi dimisit, vt prætextam Religionis induceret, clauum aliquando, trabeamq; superinducturus. Prima rudimenta subiit in eodem Montano patriæ Cēnobio sub domestica ciuium Concanonicorum disciplina dum militaris furor repentè excitus sæuiret in Urbem, de illius imperio decertantibus Vicecomite, atq; Veneto. Paulo post in Viridariano Lyceō Timotheo auditor datus est Theologos, atq; Philosophos interpretanti. Sexennis omnem traductum humorem ad radices firmandas transmisit, in arborem formandus ad quam aues Cæli confugerent; ideoq; sub silentio palam sterilitatem promebat virescentibus tantummodo folijs, atq; cortice, & ad summum apparentibus quandoq; flosculis, quos pruina præcox non decoqueret. Sed cum ineunte anno septimo sui stipendij ab Simone Aliprando Generali inter Doctores (quos vetere nobis, & remissione, vocabulo Prædicatores ab potiore illorum officio nostri apellant) adscriptus est, atq; relatus, veteranorum militiam, atq; virtutem expressit. Non de more rerum omnium aut lentè, aut debiliter se pulpito encæniari permisit.

San-

Sanctorum Duodecim Apostolorum Ecclesiam cum primis apud Venetos Patres celebrem prima aggressione tenuit, tanto utiq; nisu in ea quadragesimatus, ut inde Murales, Obsidionales, Rostratasq; corollas reportarit, qui & Principum Nauarcorum nonnullos palam deficientes ad gremium publicę poenitentię retulerit, & vallo muliebrium pomparum superato, per exageratum, & exprobratum luxum diabolicam obsidionem ab inclyta Ciuitate soluerit, atq; fugauerit ea beneficij perennitate, qua postea fulsit ex parte aliarum exemplar, reuocatis ad viridem obseruantiam antiquioribus Senatus consultis. Annus ille exorsę eius prædicationis, atq; affecutę doctoreę Annalibus splenduit inter feliciores Ordini locandus, & enumerandus. Canonicos nostros in pacificam possessionem Patriarchij Sacratissimi Lateranensis antiquę Auorum hæreditatis repositos post innumeras profligatas contradictiones vidit per æternæ memorię dignissimum Eugenium Quartum Ecclesię Sanctę Principem, Christi Saluatoris Vicarium, expedito etiam bulliplumbio, quod est Regale, & sacrosanctum irrefragabile decretum, ab Purpuratorum Patrum Collegio subscriptum in Senatus consulti formam. Abbatiam Calenensem inter Apulos insignem quondam diocesis Sypontinæ Congregationi vnitam agnouit: adeoq; exuberarunt in eo amica bona, ut factus Ordo sibi ipsi incapax coactus fuerit reijcere Monasterium Sancti Florentij intra Perusię mœnia ab ciuibus oblatum, atq; Abbatiale Cænobium Diui Columbanij propè Bobiensem Ciuitatem inter Insubres. Confluere porrò videbantur tot fauorabilia bonę progressionis pignora, velut omen speciosum quoddam eorum euentuum, qui sub viri promoti, & maiores prouincias tum primum aggredientis gubernio maiore fieri debebant. Ab tanto huiusmodi prædicatoreorum exordiorum crepundio animatus, latius in ipsa experientia recognoscens, quæ talenta fuerint à superno Patrefamilias sibi partita, fideiq; demandata suæ; ut in eis operaretur omnimodè omnem ferè Italiam successoribus annis lustrauit indefesso laterum robore, lati pectoris sonitu, ac solida sonoraq; voce vitia cuiuscunq; ordinis insectatus. Spiritus Dei, manusq; excelsa operanti aderat euidenter, siue vitam eius ad virtutum exemplar componens, siue aliorum, & in his potentum maxime etiam si acriter obiurgatorum, animos capiens, & concilians. Sub initijs satis illi beneuolentię comparauit, & optimæ expectationis magni Timothæi clara, & vndiq; vicens, florensque memoria. Dum enim Patrem Mapheum Canonicum Regularem ressonarent hominum ora: utiq; Angelicam tubam illam suspirabant, aut non absimilem fore iuniorem istum sperabant, & expectabant. Euentuum clarę accessiones ab se solo pendere, & ab proprij tantummodo nominis aquisita diffusionem docuerunt. Annuos labores dedit Quartum Venetis sui, Tertium Ianuensibus, ac Bononiensibus. Quadragesimari vero pluries in eodem

dem loco nequiuit, hinc inde distractus ab diuerso cōquirentium Procerum studio. Vna ipsa Vrbs Orbis Domina, Fideiq; domicilium terna Quadragenaria curricula sibi reposita voluit vno id demandante Summo Sacrorum Antistite. Decennis iam in opere salutem animarum vrgebat, cum in Congressu Ferrariensi renunciato Generali Reçtore Timotheo confanguineo; ac præceptore Primum, Collega illi adiungitur ad Censoream assumptus facultatem vna cum Aurelio Placentino, Tito Nouello Ferrariense, & Iohanne Baptista Lucense. Ab sextodecimo vixdum anno illum Congregatio possidebat, cum tantam sui ipsius partem illius fidei committendam est rata, qui triennali tantummodo administratione gubernationis iecisset tyrocinia. Sed quæ Mater alma coronabat retributionibus huiusmodi veram virtutem, fructusq; veræ vitæ gignentem haud respiciendos arbitrabatur dies nimium quandoq; vel seros, vel præcoces. Neophita Visitatione tum primum ille Congregationem vniuersam adiuit lubens: opportunè factum prædicans vt eodem Magistro, & duce methodum religiosi gubernij etiam adiecta praxi addisceret, quo in scholasticis vtcunq; profecisset vsus esse gloriabatur. Tenuit vtiq; quod sperabat, sed per amaritudinem animi. Nam prorogato adhuc in annum omnibus imperio in eos difficultatum nodos inciderunt, quos neque vngue, neque dentibus soluere, neq; in morem Gordij veteris gladio prudentiæ partiri quiuerunt, quod fata illum ex chalybe, vel adamante nescient in stamina, constipassentq; aduersus incisionem amuletum. Nicolao etenim Quinto Pontifice è viuis sublato, qui Eugenianam Constitutionem de Patriarchij Lateranensis per nostros possessione adhuc titubante firmauerat, Calixtus Tertius Borgia Valentinus Hispanus subrogatus, vt rem gratam gereret Romanorum nonnullis, in speciem seditionis componendæ. Statuta per Sanctos immediatè prædecessores abrogauit, & per vim nequissimam sede vacante eiectos innocenter ab improbis externos ab declarata iam hæreditate fecit, restitutis in eadem Ecclesia sæcularibus Canonicis. Et quamuis illum facti poenitere cogentur actus sequentes, vt idemmet se facturum aperuit; non tamen ad priores terminos rem tantam restituit ad paucos dies vita superstite. Iactis ergo administrandæ Reipublicæ fundamentis inter egregias prudentissimorum virorum consultationes, praxes, & monita, quam superstruxerit deinde æternitati molem Posteris vidimus, & admiramur. Tenuit raro inter nostros homines successu Supremam Ordinis Præfecturam Octauum interiectis semper inter læta tristibus. Anno sexagesimo tertio illius sæculi Primum Reçtor Generalis acclamatus fuit in postrema resignatione Aurelij Placentini apud Rauennates in Portuensi Collegio, Octauum verò in Synodo Placentina substitutus Archangelo Vicentino. In diuturno illo triginta annorum spacio Sexdecim Canonijs dilatatam hinc inde Congregationem

vidit

vidit, & qui incrementa spiritualium illius bonorum solertissimè apud subiectos perurgebat exemplo innocentissime vitæ præluces, & anteambulus ad laboriosa, & seueriora disciplinæ; cum paucis etiam proceribus temporales accretiones curabat, vt meritò, atq; numero dilatati, potiora animabus subsidia, insignioresq; suppetiæ administrarentur tam expulpirò, quam ab exedra auriculari. Prior eius Præfectura gemellum enixa est partum. Apud Pisas Ætruriæ Canoniam Sancti Michaelis Discalceatorum nuncupatam cedente Ioanne de Alcis commendatario Abbate, intercedentibusq; pro Ordine Magnificis Mediceis, atq; templum à fundamentis in nouam, & ampliorem formam reficientibus. Intra mœnia Firmanæ Ciuitatis in Piceno Collegium Sanctæ Catharinæ, & Sancti Marci de Riuocellis antiquum Canonicorum Regularium hoc ipsa ciuium pietate curante. Regiense Monasterium Diuæ Virgini Gratiarum dicatum sub eius secundo Reçtoratu nostris cesit in perenne monumentum eius virtutis, & auctoritatis. Nam cum illud à fundamentis excitasset magnificè vnà cum adiacente Ecclesia Philippus de Zobolis nobilis Regiensis Episcopus Comaclensis, & Abbas Sancti Prosperi in eadem Ciuitate Commendatarius, illudq; locupletasset suppellectile opportuna sacrorum voluminum, vasorum, & vestium; de perpetuo illi attribuendo seruitio grauitè excogitare cœpit. Præposuit autem quibuscunq; consilij nostri Dogmatis accessionem. Cum nanq; diuturniore indagine, acrioreq; ac intimiore scrutinio satis obseruasset viam laudabilem, innoxiamq; sociorum conuersationem inter quæcunq; mixtæ vitæ exercitia; decreuit omninò vtq; locum in perpetuam illorum possessionem transferre, & elargiri, plenè sibi suadens inter quæcunq; Regularia instituta nullum planius extare, aut frugiferum magis populo, aut peruium magis nobilitati diuino seruitio strictius adigendæ. Verum quoniam ad sustinendos Canonicos ex prouentibus Prosperianæ sibi commendatæ Abbatia florenos ducentos auri in tot bonis immobilibus assignare volebat, idq; exequi nequibat absq; Apostolico beneplacito; quamuis pluries Beatam Sedem supplex in id exorasset, nusquam tamen, vt sibi præstaretur assensus obtinuit. Adhibuit hinc comprecatores primum Ciues ipsos, atq; deinde intercessorem Ferrariensem Atestinum Regulum Ciuitatis Dominum; sed incassum vtrunq; tentatum est, nihil eorum approbante Paulo Secundo seueriore Pontifice. Vni eloquentiæ Maphei Reçtoris, & optimæ opinioni, quam de virtutibus eius Summus Hierarcha conseruabat ab bisso vsque, Cardineaq; purpura, expugnatio hæc resseruabatur. Hic enim cum post assumptionem suam Romam adijisset, Pontificijsq; steteret pedibus emergentia, pleraq; officij peracturus, inter cætera proposita, negotium etiam Regiense commemorauit. Super quo cum sibi fuisset differendi facultas facta, molliter primum pertentans auersam, acriter deinde perur-

gens inclinantem Summi Principis voluntatem; tandem sibi, negotioq; cōciliatam omninò reddidit. Quare præfinito præter spem omnem assensu, obtinuit etiam sibi dari executoriales ad Bononiensium tum temporis Præfidentem Anconitanum Episcopum, cuius ministerio in exoptatam diu hinc inde possessionem imiteremur. Cum sextū quoq; præfideret, primitus adita possessio est Collegij Mediolanensis Sanctæ Mariæ de Passione, quod Daniel de Biraghis Patritius Mediolanensis, & Prothonotarius Apostolicus à fundamentis excitauerat in suo fundo, & viridario, atq; dotauerat. Neq; debilitas reddituum satis utiq; tenuium, piam Generalis mentem excussit ab adeundo loco, cuius cordi altius impressa esset Ordinis per angustias propagatio, in qua iuuandorum proximorū utcunque spes affulgeret, quam præpinguis quælibet in aquisitis pedum fixio immobilis. Exilia enim rerum quarūcunq; exordia esse tenebat ab expertis, ab lectis. His consimilia, pleraq; produxere viri solertissimi, pariterq; pijsissimi tot vicibus repetitæ cæteros supra quosq; prælationes. Et quæ sub auspicijs eius terminari nequibant, successorum prudentiæ, & auctoritati sic reseruabat absoluenda, confectis semper rerum quarumcunq; libellis, & commentarijs; ut nihilo clarius aduersariæ elucidari, tolli, fugari, retundiq; posse appareret, quam per exactas eius instructiones, solidaue consilia. Quid verò non acuisset ad omnem perfectionem plusquam quinquagenaria Reipublicæ gubernatio, dum nulli quiēscere absque præfectura alicuius Canonice in annis Generalatum intermedijs permixtus est. Neque ideo ab declamationibus habendis per quamcunque occasionem sibi clementer indulsit, donec Quintum clauo præfectus est. Tum enim senio prægrauante ferè septuagenarius, supremam ex pulpito benedictionem Cæsenatibus nostris, quibus euangelizabat, impertijt. Ex perseveranti autem labore illa apud omnes populos conspicuo fulgebat nomine inter paucos ex primis Ecclesiasticum exactissimorum enumeratus. Ab Summis Sacrorum Regibus sæpè ad venerandas Infulas admittendas inuitatus liberaliter, & magnificè, se Ordini sic alligasse voto solemni assererat, ut Episcopari nequiret ex voluntate, nisi per summam Congregationis iniuriam, per inexplicabileq; animi nephas. Solutioribus, & expeditioribus diuinos Ecclesiarum fascēs committendos. Neque tamen per vim imperij cogendas esse voluntates, ut tanto subirent oneri: quippe quæ ex secreto cordium, ex genij propensione, ex intimaq; vocatione non illucescente plenius sibi ipsis inotescerēt, quam alijs. Ab Innocētio Octauo ad domestica colloquia admittebatur tã auidè, tamq; frequēter, ut in veneranda eius canitie seriò ratiocinante super propositis, plurimum sibi animum aperiri, & subleuari profiteretur. Mulam ab eodem ad peragendas visitationes plus ingestam, quam dono acceptam, expleto munere restituit: haud ultra sibi necessariam fore asserens, qui

impe-

imperio magis acquieisset, benignitatiq; indulisset, quo suo ipsius comodo. Ternis generalibus fluctibus, potentissimisq; procellis agitata est Congregationis nauicula eo viuente, & ex parte ad clauum sedente; per quas ferè naufraga extremam subiit aleam. Primum cum ex Laterano portu per scelestissimos Boreas, inflatissimosq; Euros ad certam naufragij perditionem terno impetu pellimur; atq; bina nauigatione ab auris caelestibus, placidisq; Zefiris Condulmerijs, & Balbis reducimur, repetitaq; statione firmamur. Ad cuius demum tempestatis superandos anfractus, & vortices Sixtus Quartus de Ruuere sartatecta decernens rationes, iura, immunitates, fauores, gratias, priuilegia, nomen, atq; titulum Congregationi in perpetuum; possessionem ipsam, actualeq; diuinorum in eodem Patriarchio ministerium, & exercitium, sæcularibus Canonicis relinquendum, ab illisq; retinendum statuit: mare magnum nostris concedit, Ecclesiamq; almæ Virginis de Pace ab se constructam largitur, aliaue permulta dolorem iustum lenientia beneficia confert eodem Celso Tertium Ordini Reçtorante. Secunda generalis nutatio acta est ab feruido impetu nonnullorum ex venerabili Heremitano Instituto scriptorum, Ordini Canonico acriter insidiantium, super assertionibus præsertim duabus vniuersam machinam erigentibus, Diuum Patrem Augustinum Heremitarum institutorem extitisse, Sermonesq; ad fratres in heremo conscripsisse. Aduersus hos autem nauticam paginam sic extendit, tractauit, elucidauitq; Celsus, & cum eo alij nonnulli nostri Dogmatis; vt non modo Cymba portum salutis tenuerit, sed etiam Sixto ipso Pontifice decernente alienas iconographias ignis iudicialius ambusserit, syrtesq; ac scopulos in nauigatione supernatantes cauendos ostenderit. De hoc autem latius in Eusebio Corrado, Dominico Taruistino, & Augustino de Noquis. Tertia demum concertatio excita est ab zelo Benedictinensium Monachorum Congregationis Cassinensis, qui omni comamine nitentur obtinere, Monastico suo Ordini primum locum inter cæteros quoq; cætus religiosos Militantis Ecclesiæ, & signanter super Lateranensium Canonicorum Congregationem omni iure deberi. Quo in religiosa dignitatis discrimine sedando, sæpius inita sædera inter vtrunq; exermem ferro, sed calamo armatum exercitum, sæpius excogitatæ vtrinque communis quietis conditiones ad omnia submouenda scandala, vt ex epistolis Matthæi Bossi ad eundem Celsum, & alios datis eleganter liquet. Verum cum tandem Monachi ipsi nullo pacto flecti potuissent, vt à lite cæpta desisterent, sed in id tandem mentem firmassent, se paruifacuros superarentur ne, an superarent ipsi, neque prouocatueros ab ea vnquam sententia, quæ prima manasset; sed tamen sibi ipsis opportunum omninò videri, vt demum iure discuteretur (sententia enim per omne futurum tempus, vtriusq; Ordinibus pareret quietem, & pacem) ad extrema perurgenda ventum est

Quare per multā auri copiam adeuntes Monachi Iurifconsultorum opem, ab nonnullis Italicorum Gymnasiorum Collegijs Responſa, Conſiliaq; obtinere ſtylo conſcripta acerbo nimis, liuoriſq; pleno, quæ cum impreſſoria arte in multorum manibus eſſent euulgata, inculpatę tutelæ munere reſponſionem ab noſtris calamis extorſere, adeò vt in latioreſ flammas ignis excreuerit. Vnus ipſe Celfus inter alios, vt zelabatur præ cæteris materna iura, luculentum opus compoſuit ſex libris diſtinctum, quod & AntiMonastichon attitulauit, in quo controuerſiæ ſtatum, meritumq; ita digeſſit, vt aduerſariorum certè obturaret ora. Præſtat reſſerre ex integro iudicium, quod de illo tulit Matthæus Boſſus in Epistoſa 223. ad Auguſtinum in hæc verba. Poſt conſultationem non paruam inter huius noſtræ Prouincię Patres, ex quorundam ſententia Celfus noſter non indiligenter rimatus eſt quicquid contra nos pro Patribus Monachis togata quædam Conſultorum Collegia commentata fuere. Qui & adiecit animum contra reſcribere, & reſellere multa, quæ illi inſigni mendacio, aut vaſtra calliditate ſunt commentati. Operi nomen AntiMonastichon dabitur. Qui mirum eſt quam repente, ſcitèq; uerum à profunditate omni eruerit, & quanta quidem luce, & copia ſacrorum Canonum, Historiarum, Priuilegiorum, & totius deniq; Iuris, Scripturæq; Diuinæ dignitatem noſtram illuſtret, & tueatur. Quæ inuenta ſubtiliter, & abundè collecta Calchographis tradere cum meditari mihi uideretur, illum hortatus ſum impreſſionem tardare, quoad tecum poſſit de re iſta tanta conferre, cuius callenti, acerrimoq; iudicio uigilata hæc lucubratiō & ſurgat, & publicum petat ualidior, atq; limatior, uel prætermittatur omninò. De me uerò hoc tibi teſtor, grauiori uix ullo mœrore potuiſſe cruciari, atq; diſrumpi: quippe quod cum ijs rixari cogamur, quos ſemper coluimus, ueneratiq; ſumus, & inter quos paruo ego neque ſtudio pacem ſeui, Romæ præſertim, ibi tractans publica noſtra negotia. Sed commune malum, quod ſerpit ubiq; liuor, atq; ambitio ſopitum diù rurfus excitauit incendium, quantum neque vllæ etiam ſanctorum hominum lachrymæ poſſint extingueri. Indignum, & turpe (vt ſæpe uidetur) iniuriam ferre, ſic quoq; eſt ignominioſum referre. Quare quoquo me uerto, doleo, confundor, erubeſco, quod inter tam claros Chriſti diſcipulos, & humilioris uitæ profeſſores tanta ſit orta de prælatione contentio. Hæc quidem ille. Sed quia Sacratiffimo Pio Quarto controuerſia ab Cælo dirimenda reſeruabatur; ideo in pluſquam ſeptuagenarias moras per interiectos diuerſos obices protracta eſt. Interim Celfus vltimum de anno nonageſimo ſeptimo illius ſæculi functus adhuc munere uifitandi, uel inuitus Congregationem vix nonagenario minor, decrepitiſ tamen, quin, & ſenectæ uitiorum penè ignarus tertio Anno poſt ſæcularem Milleſimum Quingentimum ſpiritum innocentem, & oſeroſum Creatori Deo reddidit

dit Veronæ inter Cuium, Concanonicorumq; lachrymas, & suspiria. Beneficia plurima quibuscunq; particularibus à se moderatis Canonis contulit, præter superius enarrata Ordini vniuerso præstita. Rem quidem Cæsenatem egregiè promouit, vt clarè colligitur ex Libris computorum, & Rationum illius temporis. Veronæ verò inter cætera adhuc supersunt picturæ in atrio id ipsum eximiè contestantes. Decem & septem Canonis constabat Congregatio cum illi nomen dedit, quinquaginta octo cum excessit. Habemus autem ex eius ærario.

- Apologiam pro Ordine Canonico aduersus Libros Ambrosij de Chora Eremitani, asserentis Eremitanos fuisse à D. P. Augustino institutos. Item aduersus sermones ad Eremitas falsò eidem D. Patri attributos. Directa est Apologia Quatuor Illustrissimis Cardinalibus Neapolitano, Vlisiponensi, Senensi, & Sancti Georgij; Edita Brixie apud Bernardinū de Misinis anno 1502. lib. 1.*
- De Differentijs, & Congruentijs Canoniorum Regularium, & Secularium, ad Cardinales Neapolitanum, Senensem, Alexandrinum, & Sanctæ Crucis. Verone apud Lucam Antonium Florentinum anno 1503. Lib. 1.*
- Monumentum Compendiosum pro confessionibus Cardinalium, reliquorumq; Prelatorum, præter communes confessionum regulas. Ad Cardinalem B. Zeno Tituli Sanctæ Mariæ in Porticu. Venetijs apud Petrum Bergomensem Calcographum Anno 1498. Lib. 1.*
- Quomodo Apostoli, & Clerici primitiue Ecclesiæ erant Regulares, & vivebantq; in communi, & vota perfectæ vitæ emittebant. Ad Cardinalem S. Marci. Venetijs vt supra de Anno 1498. Lib. 1.*
- Disuasoriam ad Principes ne census Ecclesiasticos usurpent. Lib. 1.*
- An Aliqua Respublica possit conducere Iudeos ad fenerandum sine pena. Lib. 1.*
- Anti Monastichon aduersus consulta, & responsa nonnullorum Collegiorum, & Inreconsultorum Primatum deferentia ad Monachos Benedictinos Congregationis Casinatis. Lib. vj.*
- De Interdicto Tractatus. Ad Dominos Canonicos Cathedralis Veronensis. Lib. 1.*
- Vitam Sanctæ Tuscanæ Vidue, quæ edita est in Volumine de Antiquis Monumentis Sanctorum Veronen. collecto per Raphaellem Bagatam, & Baptistam Perettum. Venetijs apud Andream Bocchitum Anno 1576. Lib. 1.*

CELSVS MANCINVS

RAVENNAS.

IBI fulgeat sempiterna pax Venerande Senex, nostrarumq; Regionum splendidissimum lumen. Lux perpetua, ex immo corde repeto, luceat tibi, Reuerendissime Celse, in æternis beatorum sedibus ad immarcescibile, (quod speramus) solius & solide glorię seorsum admissio. Anima, inquam, illa quę inter homines tantis corruscauit virtutum, scientiarumq; radijs, præfulgeat vna Summi Numinis largitate inter Angelos immortalibus illis fulgoribus, qui ex diuino immarcescibiles fluunt intuitu. Requies sit manibus (si antiquo more fari licet) & casto cineri parentalium noua solutio. Lectorem benignum appello cum schedulam istam ex penitentiore impetu sic inciperim. Ipso nanque Iudice reum me postulassem, quod amori æquissimo pauculis hisce abruptis verbis non respondissem. Nemo certè viro isto ex nostris vagauit latius per vniuersas doctrinarum sectas, nemo famosa Enciclopedia emicuit gloriosius, Ingenium sortitus ad omnia paratissimum; robusto animi decreto, firmissima membrorum compage, diligentiam propè insuperabilem in studijs consecutus est. Castris nostris se adiunxit ad Tyrocinium quidem spiritus, & adformationem nostri hominis; sed literarię palestrę dux potius versatissimus, quam veteranus miles. Placuit tamen genio semper auido ex Gymnasijs adhuc nostris apud ingeniosa nouos fauos componere, nouas merces recens nauigator cõportare in Portu. Cum in ingressu grandior esset, abruptis scilicet adolescentię feruide vinculis, negotio facilius euasit ad Lateranensia instituta qualis efformabatur. Vnde transmiffus Pataviũ anno sexagesimo quinto illius seculi, post quadrienne curriculum ad ducentas quinquaginta assertiones publicè sustentauit, quas & Archangelo Bossio Bononiensi Summo Præfecto nuncupauit. Quare laurea obtenta ad Philosophiam profitemdam Superiorum decreto assumptus amplè oneri satisfacit cõsumato (quod aiunt) curriculo duplici naturalis doctrinę ad Aristotelis semper textum, & ordinem; at non semper ad Aristotelis aures, qui securitate fortis animi se vinculo obstrinxisset insolubilis decreti non sectas profiteri iuratus in verbo; sed veritatem elucidare apertus in sensu. Mutata de hinc Cathedra Theologiam exponere perexit. Quare per Generalem Conuentum anni

octua-

octuagesimi octavi sub Generali Becio honestatur nobili priuilegio Lecto-
 ribus, & Prædicatoribus primi nominis concedi solito, quoniam per an-
 nos septendecim in Vniuersitatibus Congregationis scholasticas discipli-
 nas exposuisset. Biennio post Ferrariam adire compellitur. Quo loci non
 iam intra priuatos lares; at in publicam lucem euocatus, Moralem Philo-
 sophiam in ea Vniuersitate explicare opportunum habuit, Alphonso Regu-
 lo Gymnasijs eius prouectore summo curante. Coronabatur illustri audito-
 rio quotidie, confluentibus non modo iunioribus scientiam adiscantibus,
 sed ex ipsa Ducali Aula Proceribus, qui impensè explicationis eius modum
 probarent, & curiositatem scelectarum pro lectionibus materierum auidis-
 simè exciperent. Interea, vt lapidem lapidi adnecteret, opus quod Ra-
 uennæ nocturnis vigilijs texuerat nouitate subiecti illustre; collimauit, &
 expoliuit, De Somnijs, & Synesi per somnia, De risu, ac Ridiculis, & de
 Synaugia Platonica ad Franciscum Mariam Ruuereum Vrbinatum Regu-
 lum. Item ad Lucretiam Feretiam Ducissam aliud composuit materna lin-
 gua prænominatum, Agonotheta christianus; quibus & latè fudit, & altè
 fodit nominis famam, & summi scientifici opinionem iam genitam, iam
 adultam, iam virilem ex alijs pridem euulgatis lucubrationibus Carolo Ema-
 nueli Alobrogum, & Subalpinorum Regulo dicatis. In eis nanq; De ho-
 minis cognitione, quæ naturali solo lumine expiscari potest differens, Pe-
 ripateticum nullum Dogma, obiterq; nullum Platonicum ad rem sui fa-
 ciens intactum reliquit. Romanæ Pacis Canonice assignatus ab Ascansio
 Martinengo Generali, opportunus fuit inter alios laudatè eruditionis Cano-
 nicos extemporariæ illi lustrationi, quam Clemens ipse Pontifex tum loco
 habuit, cum Regulares omnes per statos sibi dies præsens, & exactus co-
 gnoscere uoluit. Vnde & illud emolumentum nobis affulsit, vt Sanctæ Mariæ
 de Pace Canonicos sibi præ omnibus satisfecisse felici testimonio Beatus
 ipse Pater, prædicaret. Innotuit item Summo Hierarçæ ex occasione eri-
 gendi montem nouennalem, quo sexaginta millia numum aureorum per
 duodecim Congregationes Sanctæ Sedi soluta sunt in subsidium belli ad-
 uersum infideles. Tum nanq; per Papale diploma nomine omnium vna cū
 generali Questore Apostolico (Thesaurarium nominant) & Marco Anto-
 nio Rozzio Oliuetano ipse deputatus est ad distributionem, & reliqua per-
 agenda. Interea loci, & temporis elaborauit spissum volumen De Iuribus
 Principatum, quod omnem doctrinæ viri opinionem coronauit. In illo
 nouem libris distributo materiam omnis curiositatis magistram amplexatus
 effudit quicquid ex Moralibus, Politicis, Theologicis, Legalibus, Histori-
 cis preciosi dabatur intueniri viro acutissimo æquè, ac profundissimo. Or-
 sus nanq; ex radice differuit de Necessitate, Ortuq; Principatum, de Iure
 Regnorum (Hispani, & Itali appellant Rationem Status) de Dominio,
 Vsu,

Vsu, Vsufructus. Item sedulò egit aduersus Ambrosium Catharinum, Dominicum à Soto, Iacobum Sanderum, atq; alios recentiores doctissimos, ad asserendam Summi Pontificis Potestatem duplicem à Christo Domino acceptam. Dehinc de Militia, & Bello iusto, ac de alijs, quibus felicitas Principum statui possit. Opus nuncupauit Cinthio Aldobrandino Summi Pontificis ex sorore nepoti. Ad Episcopatum Alexani inter Salentinos vocatus, subortum murmur super antiquiore difficultate pridem per Leonem Decimum terminata, An teneretur aliquo indicio professionem regularem proderè in Episcopalibus indumentis, sedauit allegatione per quam luculenta. Vixit in Episcopatu ad viginti annos Sponsæ suæ mirè proficiuus moribus, calamo, lingua, ædificijs Episcopij, ornamentis Ecclesiæ, elemosinis pauperum, alijsq; pijs operibus. Scripsit in ea dignitate nil de priori genere vitæ intermittens super Duodecimum Primæ Philosophiæ. Fato cedit Anno 1618. in sua Sede. Sequentia sunt quæ edidit.

De cognitione hominis, quæ lumine naturali haberi potest. Venetijs apud Franciscum Senensem 1587. Lib. iij.

Agonotheta Christianus Italicè Il Padrino Cristiano. Ferrariæ apud Victorium Baldinum 1592. Lib. iij.

De Somnijs, ac Synesi per somnia. Ferrariæ 1591. Lib. 1.

De Risu, ac Ridiculis. Ferrariæ apud Baldinum 1591. Lib. 1.

De Syniaugia Platonica. Ferrariæ apud Baldinum 1591. Lib. 1.

De Iuribus Principatuum. Romæ apud Gulielmum Faciottum 1596. Lib. jx.

Comentarius in Duodecimum Metaphisicæ. Romæ apud Gulielmum Faciottum 1606. Lib. 1.

Iulij Morisij Rauennatis.

Somnia, nec risus pariet tibi, somnia quamuis
 Et risus dictans, scriptor ubiq; notet.
 Est Celsus, qui excelsa facit, qui mira reponit
 Mentibus, & nostrum corda per ampla trahit.
 Perlege, ne ceses, donas, mihi crede sopori
 Finem, nec rides, si tibi scire libet.

CEC

15

209

CELSVS ROSINVS

CÆSINAS.

XI VI (vt vetus habet Paroemia) de paupere re-
gno ; sed eo satis superq; claro per serenissimos ful-
gores vnus diuinissimi athletæ , & assertoris Sacro-
sanctæ Fidei Petri Martyris ex Prædicatorum Institu-
to , quem de Rosinorum Familia victimam Christo
Deo iam ante annos prope quadringentos inter Co-
mum , Mediolanumq; dedicatum fuisse compertum
est . Dominici , & Veronicæ (quorum benedicta sep

memoria sit) filius , tertio lustro septimum addideram ætatis mensem ,
cum per summam Numinis pietatem (eo non solum vocante , sed & viam
complanante) Laterano implantatus sum Regularis Canonicus , Beatissima
misericordiarum , Cæliq; Regina Virgine , & Seraphico Francisco interce-
dentibus . Innotuit autem intercessio per euentissima signa , dum ad eam
implantationem procurandam , nemine hominum excitante , administri
fuere Alexander Manzonius Iuris vtriusq; Doctor Cæsenas , & Octavianus
Strambiatus Rauennas , ille Sanctissimi sodalitiij eiusdem Sacratissime De-
parç , quod de Confalone dicunt , Prior , iste Minorum conuentualium in-
signis Theologus , & Patauine Vniuersitatis postmodum Metaphisicus per
quam egregie notus . Coalescebam quippe puer parentum pietate magistra
in clientellam tui patrociniij , ò superdiuina Dei Parens , ò Franciscæ mise-
ricors : & inter cordigeros , inter Marianos Sodales Sacciferos vestris fre-
quens aris vestra interpellabam auxilia , nil tamen sollicitus de agendæ vitæ
eligendo genere . Atque ò vtinam respondeant vltima primis , velitq; me
idem benignissimum Numen , iisdem interpellantibus vna cum Sanctissimo
Legislatore Aurelio Augustino , de Militantis Laterano ad Vaticana Trium-
phantis , aperiente Bariona Clauigero , iterum implantatum , & saluum .
Certè tantis muneribus , quibus & innumera successere per immensam libe-
ralis Dei omnifusionem , respondens nequiter , & nusquam gratè : alius fu-
turus eligebar , & alius fuisse agnosco , fateor , ac perhorresco . Gymnasia
adibam præceptoribus Vincetio Sbrighio , Hieronymoq; Aldino , viris pro-
bitate , Sacerdotio , & humaniorum literarum professione notis : post quos
& Thomam Curlarium , & Guilelmum Butrighellum Rauenuates Sacre
Theologiæ Doctores , Sacerdotesq; illas easdem literas profitentes insigni-

D d

ter

ter audiui: quorum postremus nostratibus adhuc superest ferox senio, & fortis genio: alter verò aliquanto post in Clericorum, quos Bernabitas dicunt, institutum receptus, Dathus nomine innocentissime vitæ, & præstantis doctrinæ testimonio apud Bononienses commendatus, longam, mitemq; ætatem in subfellijs auricularis sacramenti impensè pro ficus absumit. Magistratu proprio sex virorum bimestris auctoritatis gubernatur Cæsenatum vrbs, quos Ecclesiasticæ libertatis Conseruatores appellat: atq; dum sibi dant vices adinuicem renunciatis resignati per vexilli depositionem, & assumptionem in aula publici Palatij; munus suscipientibus breui Oratione latini idiomatis gratulatur ex publico Gymnasio adolescentulus alter, & alter itidem munere functis, politicae aliqua attingunt, & præliabant, quæ gubernationem, ac publicam vtilitatem promouere possint, per præceptorem quidem ad verbum præinstructi. Mos iste antiquus gentis est, vt scilicet Ciuium liberos per munia huiusmodi à primis vsq; literarum rudimentis assuefaciat, & oratoriæ hypocrisi, & virtutibus amplexandis, certiorq; exinde reddatur, numne publica humaniorum disciplina ritè exerceatur, ac cum profectu: nec desunt publicæ illicia munificentis tam suggestum exercentibus, quam confluenti ad aures præbendas eruditæ multitudini. Erat quartus annus ab orbe redempto supra sextum decimum centenarium, cum ipse, qui alias pluries recitantis officio in actione illa fueram functus, Butrighello Doctore iubente, non de vocis ministerio tantum, sed & de propriæ mentis penu vtrasq; illas Orationes vtriq; Magistratui insignia assumenti, & deponenti habeo sub mensis Maij kalendis. Id tunc breuiter à me pertactum sub dicendi initia, ex rei nouitate approbationem, & ex successu plausum communem cum inuenisset; exciuit corda Aurelij Riccij Imolensis, & Bartholomæi Garzonij Bagnacaballensis (hic Abbas Sanctæ Crucis, ille totius Ordinis Visitator) rem narrantibus supradictis Strambiato, & Manzonio, vt de me Congregationi aggregando insisterent apud Butrighellum, qui post biduum obtulerat condiscipulos Sebastianum Massam, & Dominicum Ceresinum examinandos pro admissione ad habitum, die scilicet salutiferæ Crucis inuentæ solemniter, cum Ciuitas vniuersa ad Abbatialem eius tituli insignem Basilicam conflueret. In præceptoris & ipse eram comitatu, sed cum alijs nonnullis adolescentulis, quorum de religione assumenda nihil intererat, in templo opperiebar duorum illorum regressum, qui ad interiora conclauia Gulielmo duce introducti examini subeundo se offerēbant. Ab illis abstinent pertentandis Antistites duo, & de Rosino interrogant, deq; genio illius, eumq; solum sistendum iucundè compellant tanquam opportunè aptum rei, de qua agebatur. Accerfor hinc, & de religione ineunda interpellor; in neutram partem propellente voluntate, responsionibus

vtor

vtor ambiguis parentum animos, consilia; directionem sustinens, & perquisiturus. Humanissimi inuitatores & altera die per Adeodatum Manzonium Oeconomum genitoris studium prouocant pro filio aggregando; à quo nil obtinent præter liberam libero electionem, pro qua & liberaliter stantes, omni illam religiosa suppelectile iuuant. O quam suavis est, Domine, spiritus tuus: ò quam mitibus auris illaberis animæ: ò quantis immensæ charitatis beneficijs ad te filios aggregas Adæ. Aduocor post paucos dies sistendus Celso Dugnano Mediolanensi Abbati Generali ad Arminensem Diectam properanti, à quo benignè primum, & deinceps ab eodem Procerum Conuentu conscribor. Sub vesperum peruigilij nascentis Baptistæ Præcursoris domesticis vale dicere iubeor à parentibus benedicendus, noctem daturus apud hospitantes Canonicos, vt audito Sacro ad Auroram solemnissimæ diei Bononiam versus contenderemus. Est Crucientis Canonica ex numero designatarum pro tyrocinijs gerendo in Congregatione ab Clementis Octauæ sanctione, & ad eam diriguntur hinc inde probandi adolescentes; sed qui dixit Abrahæ, Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui; præluxit etiam patribus, vt idem de me statuerent: atq; ideo ad Bellianum Sanctissimæ Virginis secessum xv. lapide à Bononia in montibus ad eandem tyronum probationis annuæ tesseram pontificiè designatum ordinar. Aurelius Riccius Visitator præmemoratus suo benignissimo ductu illuc me adesse voluit. Petrus Bonignorius Bononiensis Archipræsbiter tū & ipse iter Ordinis primarios Definitorum ad Aram maximam Diuinæ Matris prouolutum Canonicum solemniter me creato quarto loco, rationem ætatis sequutus, post Ricardum Fabretum, & Celsum Falconium Bononienses, & Ioannem Baptistam Ceresinum Conciuem. Celsus ex Roberto ab Ara ad suggestum aduocor, latinèq; dico de sumptu vitæ generis instituto, ad quod agendum præmonuerat me Antistes Riccius. Aguntur hæc pridie kal. Iulias Sacratissimorum Apostolorum Petri, & Pauli martyrio die perquam solemnem, vt iugis hinc memoria in nos assumptæ militiæ vigeret. Ad recursum accedentis Mariæ domum Zachariæ, & visitantis Elisabeth Ordinem ibi post annum tres ex quatuor, vel & ex octo commilitonibus profitemur, pijsissima, solemnèq; vota excipiente Hercule Mamellino Archipræsbitero omnimodè probitatis viro, qui viam regularis innocentie magister, tametsi grandæus, & pluries prælatura functus, per duodenas præmonstrarat exactos menses. Exordia hæc Canonici spiritus singillatim prompsi, Quia opera Dei reuelare, & confiteri honorificum est, quod docuit Raphael Archangelus vtriq; Tobie: atq; ideo qui me contingitis, vna mecum, Benedicite Deum Cæli, & coram omnibus viuentibus confitemini ei, qui fecit nobiscum misericordiam suam. Iam professam militiam, Bononiensi Montanæ adscribor, principia positurus principijs Dialecticæ

lecticę, quę Bartholomęo Gioldio Priore commonstrante processere. Duobus huiusmodi annis apud Felsineos positus, per triennium addicor Cęlaureę Academię Ticinensi ab Bonifignorio Patre in Generalem assumpto. Si ingenij horrea capacitatem exhibuissent, vberimę messui operabar sub ductoribus, & doctõribus Ioanne Francisco Massa Papiense, Michaele Angelo Parpalioneo Nouariense, Camillo Allegrino Bergomate, hoc Metaphisicalia, illis Naturalia profitentibus, nec non & sub Penotto, & Ottello vtroque Gabriele, Pontificium ius altero, altero Sacrã Theologiã exponentibus. Nec saturabatur animus domesticis, qui & Anatomicorum ad vnguem, Laurentio Lazaro in ea vniuersitate artem Chirurgam, & Canonicalia priuatim Cæsari Agostio Iuris vtriusq; Doctõri profitentibus, auidum se, curiosumq; exhibuit auditorem: vt priorum auscultatione foueret, & iuuaret philosophicam intelligentiam librorum de Anima, quos domi interpretabamur; posteriorum verò propriã promoueret munera vocationis. Patauino deinceps Viridario Diuini Præcursoris transducor, vt per triennium aliud subsellia teneam eorundem Penotti, & Parpalionis ordinarię, & extra ordinem Honorati Roberti, atq; Octauij Liulli, Spheram ille, hic Decretalia exponentium. Hinc submoueor ad profitendam Dialecticam ad id instructo agmine nouo ad Sanctam Crucem in patria, successor cathedrę Ioannis Marię Collutij Firmani ingeniorum Lateranen sium nunc temporis monstri, cuius & vicibus post annum substituor ad Aristotelis Philosophica interpretanda in Portuensi Rauennatum. Exordior Magisterij munia Diaconus præcedens Doctõratus lauream, cuius decore honestatum me Comitia Rauennatia Generalis Maletti Vercellensis voluerunt, & decreuerunt. Decennialibus vigilijs prouinciam gero Cæsena, Rauenna, Cremona Philosophos primum, Theologos deinceps efformans efformatus & ipse, qui eadem, & multo plura addiscerem, quam docerem, quia (vt commune fert adagium) Fabricando fabri sumus. Iubeor deinceps Regulari ingredientium disciplinæ, moribusq; tyrocinij præire, & præesse, atq; Prioratus sarcinę dare colla: quo & tempore Theologiã profitendã in Vniuersitate patria ab Senatu eligor successor Bartholomæi Giangiorgij Seruitæ inter suos ad Prouincialatum Terræ Sanctæ assumpti. Quod verò ab Reformatione Frigidionaria facultatem rarò facere Prælati Canonicis assueuerint assumendarum cathedrarum sub laicorum dispositione, ac iuribus (siue ad æqualitatem in Congregatione seruandam, siue humilitatis prouehendæ studio, dum scientia inflat, quod charitas ædificat, siue tandem quocunq; alio vel spiritus, vel politici moderaminis respectu) hinc tum accidit, vt à nonnullis, qui pro Gymnasij Reformatõribus se gerebant, electio mea naufragium pati visa fuerit, quorum conatus extemporaria reiectione elisi: stetitq; pro iustitia, & veritate Eminentissimus Riua-
rola

rola Legatus, Illustrissimusq; Comes Carolus Tibertus Vexillifer cum reliquo Magistratu, quibus legitimè innotuere tria hæc, me & Doctorem, & Doctorea redimitum, & Senatum Lateranensem Doctorea redimendi idoneos suos ius, potestatemq; habere: remq; totam fauorabilibus firmauere decretis, spectabilissimoq; concursu ad exordia, atq; inde ad reliquos conuenere procurfus Sacram Scientiam de subsellio profitentes religiosi. Dimoueor post biennem Prioratum, Genuæ idem officium expleturus, ita Iacobo Sera Cardinali Protectore ad suggestionem Hieronymi Onufrij Fanensis Definitoris, & Abbatis Ferrariæ annuente. Post hæc à Cremonensi Padana schola ad Venetas pomeridianas Conciones habendas auocor; & inde ad Abbatiam Cesenatem post biennium, anno vigesimo secundo currentis sæculi, cuius adiui sella die secunda missi super Apostolos Diuini Pneumatis. Suggestum sella amandauit. Forosillanis, Vicouentijs, Ianuensibus, Cremonensibus, Venetis Quadragesimas, Aduentus, Annualia vsque tum posueram; sed dum pastoris munia pro modulo obire conor, cogor vale dicere verbo populis habendo. Felices utiq; terq; quaterq; felices, qui vtriq; prouinciæ facere satis legitimè possunt. Certè talenta pro cuiusq; captu, virtuteq; dispertiuntur. Dedit onus, & honos onera, deinceps Abbas Sancti Bartholomæi de Pistorio, atq; iterum ad Sanctam Crucem, item & Visitator ex Ordinis Concilio Bononię ad Monranam Euangelistę Ioannis habito, nec non & Generalis Commissarius per vniuersam ditionem Ecclesiasticam Epidimix morbo ad Insubrię angulum Policarpum Capellum Abbatem Generalem recludente. Ex nouemuiris iunior, gestorum Apostolicus Scriba, triennium solummodo iuri dicundo ex folio Definitorij confedi. Quæ postmodum Reipublicæ per annos quindecim ab nouatoribus contigere, alij prosequuntur. Studium ipse posui Abbatibus præfecturis conceditis, quod potui, summum; nec irritò prorsus, inaniq; labore: censebit id perita posteritas. Faxit Deus vt ad vitam proficiat sempiternam. Edita vsq; adhuc sunt

Orationum Latinarum volumen unum, De Furoris amatorij, vel de Sciendi desiderij laudibus in auspicijs studiorum Patrię Vniuersitatis: De Dialecticę laudibus: De Sacrę Theologię laudibus Cesenę, & Rauennę in exordijs Interpretationis earundem scientiarum: De Christi in humanum genus amore Rauennę pro lotionē pedum in Cena Domini. Quod rectè unum caput Reipublicę præsidens eligatur in Comitij Generalibus Ordinis post electionem Reuerendissimi Maletti. Cesenę, & Rauennę apud Petrum de Paulis Anno 1614. Lib. I.
Galaxia exposita, seu Lactei Circuli Origines inuestigatę Elogia viginti super Stemmate Academię Offuscatorum. Galaxia ex Hercule: ex Mercurio: ex Opę: ex Ioue: ex Amore: ex Hebe: ex Harmione monili: ex Prometheo: ex
 Phæ-

Phetonte: ex Argo: ex Pana: ex Bacco: ex Cymbalo in Stymphalidas: ex Phaneta: ex Ganimede: ex Stellarū minutie: Via Deorum: Domus Heroum: Initium Imperij Deorum: ex Hymeneo. Casene apud Nerium Anno 1646. Lib. I.

Interpositiones Academicæ Elogia varia habita in eadem Academia, Annus: Dies natalis: Theophilus prænoscens: Donum: Liur reiectus: Senæ Academia: Dis profligatus: Brēnus rediuiuus: Iason: Linea: Hercules ad ubera: Flos: Flagrum stelluligerum: Moyses: Perses: Rosa ab Hierico: Angelus: Lux: Dioscuri: Stigmata: Triptolemus: Obstetrix. Casene apud Nerium Anno 1647. Lib. I.

Lyceum Lateranense Illustrium Scriptorum Sacri Apostolici Ordinis Canoniorum Regularium Saluatoris Lateranensis Elogia Libri viginti cum Fastis Generalitjs. Casene apud Nerium. Lib. xx.

Idillias Sacra, Sacra Idilia Italico carmine super præcipua vite Christi Dei Mysteria numero duodecim, cum Iconibus. Venetijs apud Io. Baptistam Ciottum Anno 1620. Lib. I.

Sacrum Museum Poeticum super Sanctos præcipua, & communiore deuotione cultos Italico carmine, libri duo, primus continens Sonetta, secundus Madrigalia, ut dicunt. Venetijs apud Euangelistam Deuchinum Anno 1620. Lib. ij.

Sacri Musei Poetici pars tertia, seu liber tertius continens Odas Italicas, quas Cantiones vocant. Venetijs apud eundem. Anno eodem. Lib. I.

Galeria Sanctarum Virginum carmine italico, quod Madrigalia appellant, cum Iconibus, seu effigiebus earum æreis. Venetijs apud Iulium Sadelerium, & Marcum Ginamum anno 1622. Lib. I.

Additamenta Distinctionum, Appendices, & Correctiones ad Distinctiones Doctoris Distinctionum Archangeli de Rubeis Episcopi Caleni Canonici Reg. Lateranensis super quatuor libros Sententiarum. Venetijs apud Ioan. Guerilium Anno 1621. Lib. jv.

Quæ ceteri possunt iam penè perfectionem attingentia, sunt.

Idilliadis Sacræ pars Secunda italico carmine super præcipua Vite Beatissima Virginis Matris mysteria numero decem. Lib. I.

Idilliadis Sacræ pars Tertia De Septem Sacramentis, eorumq; institutione, & usu. Lib. I.

Idilliadis Sacræ pars Quarta De Sæctis quibusdã præcipuis numero decem Lib. I.

Odisea Moralis continens Odas italicas numero viginti. Lib. I.

Annalia Canoniorum Sylua summariam materiam attingens rerum, que in vniuerso Ordine Clericorum Canoniorum Regularium acciderunt, sub singulo quolibet anno fusim exarandam per libros sexaginta quinque, annorum viginti quinque pro singulo libro, volumina nouem ab eius origine usq; annum 1630.

Limi-

Limitator, seu Glossarium uniuersale omnium ferè magis vulgatarum propositionum tum Aristotelis, tum Auerois. Libri xx.

Museum autem Peripateticum, seu Libros viginti de Vitis Philosophorum Peripateticorum, qui ab Aristotele eorum Principe ad nostra usq; hæc tempora insigniores extiterunt silentio obuoluam, de cuius infelici depredatione, vel tumulto, apud Germanos ex infeliciores direptionibus apud gentes illas actis flere magis lubet, quam loqui (si tamen à genitore filijs huiusmodi lachrymarum imbre parentare licet) casum euulgauit vir inclytus Honoratus Montecaluus in suo libro De vitis Trium Barbarorum insignium Philosophorum ibi videat.

Demum hic pro coronide ad enumerandum quoq; Lyceum istud liceat adiecisse, quod filij voce alibi expresit clarissimus vir Fabius Pacius Vicentinus rem adornans non absimilem.

Ad Ordinis Prælatos, & Concanonicos.

Quo me uestrarum rapiunt insignia laudum,
 Quo splendor vocat, & nulli non cognita uirtus.
 Huc feror ò summi Proceres, quibus equa tueri
 Iura datum est, atque ancipiti fas pendere lance.
 Si uos Matris amor, si uos reuerentia legum
 Sacra tenet, pulchrasq; animum uersatis in artes
 Nos Celsi fructus, interq; negotia curis
 Otia parta meis, generoso pectore leti
 Excipite, exiguum mihi non sudore peractum
 Exiguo factum, uestrisq; fouere parate
 Aspicijs, tanto ut perfusus lumine terras
 Spernat, & ætherei conscendens ardua Celi
 Aeternum uestro referat de nomine nomen.

CEL-

CELSVS SERAPHINVS

N V V O L O N V S

M A N T V A N V S .

HIC, qui vno in nomine binos repræsentat huiusce cui clarissimos Reipublicæ Canonicæ viros Celsum Dugnanum, & Seraphinum Merlinum, Mantuæ honesto loco natus, cum primum tabulario Canonicorum adscribi obtinuit, futurarum progressionum excitauit conceptiones; vt tali prorsus nomenclatione dignus censeretur ad innouandam Patrum gloriosorum memoriam in filios: patrum non functorum facto, sed adhuc superstitum, vt & ipse præ oculis exemplaria haberet imitatione dignissima, & illis illicia obtingerent ad iuuentutem huiusce protegendam. Profectò expectationem illufisset neutiquam, si comite vita quæ serio ordiri valuit, maturata quoq; textura quiuisset perficere. Ab primis rudimentis nouæ vitæ senium induit relegata adolescentia, in cuius sinum nec quiescere, nec viuere eum, qui claustra sibi seposuisset, agnoscebat. Hinc licet sustinerent directores, ne aut tristi mærore conficeretur, aut melancholico tabesceret humore, vt pote aduersarijs acribus recenter viam Religionis terrenti; habitum tamen contraxit longe disparem, & naturali propensione, & anteaclarum exercitationum studio. Contulit quidem speculationi, & Gymnasiorum laboribus taciturnitas, atque mos ille sequester quandiu disciplinarum stadium athleta desudauit; sed cum dimisso Ticino operam positurus prædicationi alio deflexit mentem, & incolatum; longè varia passus est emergentia. Ab Dieta Ferrariensi anni vigesimi tertij currentis sæculi laurea donatur vna cum Odoardo Rasio, Carolo Pecorario, Prospero Faraudo, Gregorio Brunello & alijs vndecim probæ omninò fecundæq; scholæ alumnis, qui dum varias aggrediuntur prouincias, vt operarentur in assecuto talento; & Celsum quoq; Seraphinum ad idem prouocant. Dispar corporum habitudo disparem quoq; electionem induxit, cum ij disciplinis e Gymnasio exponendis, ij sacræ se prædicationi componunt, accingunt, dedunt: neutri Celsus Seraphinus dat nomen gracilis voce, gracilior viribus per ipsam etiam mæstitudinem elanguibus. Scriptioni manum, & animum adiecit magni staminis textor, quod non semel nobis ipse narrauit.

narravit. Patriarchas, Iudices, Duces, Reges, claras quoq; nomine mulieres, Prophetas, Apostolos Elogijs singulis decoraturus ab sacro codice præcipuè nominatos: non in eam formam quidem, quam nos in isto opere cudimus, sed in arctiorem, & ingeniosiore illam, cui antiquitas, & aliqui ex neotericis inhæserunt. Sed opus & longam diem exigebat, & non omnem horam, sed illam tantum, qua alacritas animi florentem faceret, aculeatamq; ac stabilem characteris normam. Auctor verò nec diuturna usus est aura, nec bonam valetudinem vixit, & illam per actuosæ viæ distractam anfractus. Quare concepit quidem opus, parturijt verò minimè. Prælusit quippè nonnulla à nobis & aliquando visa: sed quæ potius in experimentum tenderent partis, quam in legitimam totius fæturam. Nam per Comitiam Placentina anni vigesimi quarti assumptus Marcus Antonius Manettus Massa Florentinus ad Congregationem summo loco moderandam, dimisso post tempus aliquot Petro Pellizzonio Opitergino, Celsum Seraphinum sibi à secretis Congregationis adsciuit, iuuenem quidem tanto oneri ferendo: at ceteroqui futurum adepta negotiorum experientia parem, præsertim sub eo Generali, qui & solertia, & ingenio acri polleret in gubernandis. Officium difficile, totumq; requirens hominem abegit ab eo priora scriptio cogitata, aut saltem seposuit ad opportuniore horas, vt putabat, quæ aduenerunt nunquam. Quippe exercetur per totum illud tempus, & multiplicis laboris, negotijq; mole, & valetudinis aduersè lento impetu, à quo nec atterritur, nec fert plenè curas, vt talem ministrum oporteret. Eâ propter in resignatione Manetti & ipse in ordinem redigi obtinet sub quærendæ sanitatis prætextu: tametsi Ioseph Viuolus Generalis electus in illum non modicè propenderet. Quot menses sub fascibus supremi magistratus ille vixit, planè totos iste purgationibus contriuit certo cum beneficio, & haud dubia spe recuperandæ omninò salutis. Sed ex Mutinensi liberiore aliquo conuictu reuocatus ad pristinos conscribendarum epistolarum labores ab Lauro Astulpho in locum demortui Viuoli per vnicum annum subrogato, non modo non in integram sanitatem pristinam restituitur, sed post paucos menses oneri succumbit. Si quidem debellabatur multo maiore copia rerum sub viro facili, & nihil per se ipsum decernente, quam sub viuido illo prioris Generalis genio, qui solus sarcinæ sufficiebat ab nullius siue nutu, siue directione pendens. Decessit Arimini circa Nonas Iulias, & nos ipsi manum supposuimus in eo ad tumulum ferendo, vix trigenarius.

Edidit

In Funere Protectoris Alexandri Cardinalis Vrsini Orationem Italicam. Bononiæ apud Hieronymum Mascar. Anno 1627.

CÆSAR BATTLEA MEDIOLANENSIS.

MLVRIES plurimum cōscripsit quidem militem acie-
 bus Laterani Celsus Dugnanius inter illius duces clari
 omninò nominis; vt pluries exitit nunc Censor,
 nunc Generalis. Verum delectus nullus inter Me-
 diolanenses suos eo gloriosior fuit, quo velut penta-
 gona quapiam figura castra muniuit, Cæsare Batta-
 lea, Philippo Picinellio, Petro Casate, Ludouico
 Melzio, & Ignatio Airoidio. Quinque etenim isti
 flore ingressæ adolescentiæ nobiles vno eodem tempore ab illo assumpti,
 & ad aram maximam Diuę Virginis de Passione clericali clamide de manu
 Gabriellis Cittadini accepta, in viros processere siue innocentia vitæ, siue
 temporalium administratione, siue doctrinarum splendoribus, quorum
 imitetur vestigia amica posteritas. Sed angulum Battaleæ hoc loci inspi-
 ciamus tantummodo, qui se se primus sub serie nostra nostro se se offert ca-
 lamo, & vsq; modo dignitarum antestat etiam fulgoribus. Hic post emissa
 in manibus eiusdem Dugnani vota, bienni tyrocinio ad plenam effor-
 matus Canonicę vitæ formam Padani Clauigeri subsellijs assignatur Cremonę,
 vt Philosophica profitentem Gregorium Tabernam Mortariensem au-
 scultet. Erat Taberna super Magisterij exordia feliciter inchoata per magnos
 alacritatis stimulos: quippe qui prouinciam toto cordis hiatu ingressus (ad
 quam penitentia genij propensione se inclinari sentiebat) auditores ad api-
 cem vsq; adorem efformare pro posse inclytos statuerat. Quare natus
 scholam culturæ non solum idoneam, sed & anxiam validè, atq; progres-
 sus suspirantem, ingenij viscera tota in illam effudit, solertia penè incom-
 parabili dies, noctesue eandem incudem percutiens, & qui nil ultra quære-
 ret, nisi scholasticas doctrinam, exercitationem, & olfactus; quin incom-
 ptior ipse morum, vel simplicior, atq; Canonicę cuiuspiam Eutrapielie
 contemptor, sui asseclas, & cultores praxi, & assuetudine insensibiliter in
 idem adduxisset, si natiuę propensiones, & primitus ebibita ciuiliora non
 reclamassent. Quadriennes labores & Cæsarem, & condiscipulos ad Phi-
 losophię stadium explendum, & ad inchoandam Sacram Scientiam depor-
 tauere in incolatu illo, quem ceteroqui improbabilem reddebant assucta,
 ær, potus, & conuersatio. Dein eosdem labores vltius ponere super
 Bono-

EA Bononiensibus Evangelicę Ioannis subcellijs subentur; atque ne præiudicati quodammodo accederent noui accole, dum vel altam viam, vel per alia principia; & semitas incedere sub alio Theologo cogerentur, Tabernam ipsum simul translatum audiunt. Toto Orbe celebris illa Vniuersitas admirata est, ex vno Canonorum Lateranensium manipulo aggredi Sacre Scientiæ penitiora, inaccessiora, aggredi, superari, penetrari tam felicibus ausis; vt pleniores, ac plenissimæ tot Regularium Cohortes intra ambitum eius amplæ Ciuitatis proprijs in tentorijs, vel magè stationibus; merentes, ad doctrinalis militiæ munia subeunda, pauculos illos non modò comilitones haberent, sed & prouocatores, rotarios, vellites, antesignanos: qui scilicet intra eorum septa siue in templis, siue in sacrarijs, vel in triclinijs, vel in conclauibus, vel in Gymnasijs, & aduersariorum partes in disputationibus agerent aggrediendo, & illos itidem similiter velut hostes in Montano paterentur secessu ad intellectualis pugnæ exercitacionem, ad vnicę, & almæ veritatis inuestigationem pleniõ semper cum Doctorum plurimè conuenientium plausu, atq; approbatione. Cursu intra menses triginta sex absoluto, Generalia superuenere Comitia, ad Placentinam quidem Ciuitatem indicta, sed quæ, non nisi disponentibus Superis, apud Felsineos habere necessum fuit ob epidimiæ morbum Insubriam, aliasq; Italiæ oras depopulantem. In horum conspectu, gremioq; edidere docti iuuenes indeptæ scientiæ documenta præstantissima, facta cuiq; volenti potestate palestram versandi per proposita Theoremata ex neotericorum Theologizantium, & Philosophantium speculationibus subtilioribus. Digna profectò tantî theatri virtus. Nos, qui ex ea synodo Vistatoris munere fungi capimus, exultantes super præsentî Reipublicæ bono, de successuris melioribus haud perperam spes optimas concepimus, præsertim de Petro Casate & Cæsare hoc Battalea, ad quorû cathedras tunc maximè apparuit, num ex profundo enatarent; cum præ alijs anagonistam Fortinum Lucensem ex præclara Seruorum Religione Regentē, publici Gymnasij Theologū, concionatoremq; celeberrimū plusquā vno die acrius semper disputationem perurgentem plenissimis remisere satisfactum responsionibus. Doctorem omnes iure assecuti dispertiantur hinc inde ad operandum, vinea vnitoresq; simul. Et Casatus quidem illuxit, sed in fulguri modum ob breuitatem vitę, prout placuit ei, qui solus notuit numerum annorum cuiusq; suorum plasmatum. Cæsar Philosophiæ interpretandæ ad Diuanam Virginem de Casoreto apud subMediolanenses mittitur in cuiusdam quasi præludij modum qui ad maiora Gymnasia sustinenda maturus sine præcocitate per maiores censeretur. Atq; ita disponebatur apud homines Theologicam cathedram in alma Portuensi Rauennate ei moderandam decernentes dietali sanctione, cum desuper aliud pan-

E e a

geretur

geretur decretum, quo ex priuata luce, tametsi clara, scholasticæ profitendæ ad suggestuum gloriam, & populorum commoda postularetur. Ex interdito nanq; commercio ob adhuc grassantem luem, Bononiæ subsistere cogitur, atq; rationem studiorum permutare. Qui enim vsq; tum purus vixerat Philosophus, vt ipsemet aliquando de se dixit, hoc est nihil præter mera scholæ speculabilia curans; vt tempori, occasioneue inseruiret, mitioribus studijs quasi ex transena quadam pervolutandis se dedit. Sed qui horas ætatis illudere arbitratus est; non fallere, sed falli sustinuit suo, aliorumq; bono. A pomeridiano pulpito eiusdem Euangelistæ Ioannis incœpit pio populo frangere Euangelij panem; vt non casu, sed prouidente Numine factum videretur, ab illius Basilica, subq; illius tutela verbi fundendi auspiciarum exordia, qui fluenta eiusdem Euangelij de ipso Domini pectoris fonte potauit, quie Theologorum apex primus intonuit, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hinc experimento probans rem sibi non ex voto solum, sed & cædere supra votum; ex vocante esse duxit subdere colla iugo, nouellæq; se sarcinæ dedere gestatorem. Mediolanensem Passionem, Aphranam Brixiensem Ordinis Ecclesias successiuè eodem ministerio coluit gratiosus, beneq; auditus. Fuere hæc fluminis sanctæ prædicationis, aquarumue verbi cœu tentamenta quædam ad transuadandum, per quæ animatus, & probè instructus se permisit totum prouidenti, maximeq; miseranti Deo: gressibus tamen adhuc gradus fecit suis progrediendo. Binas, easq; sequentes quadragenas primas Piccighitono Oppido, arci, fortalitiq; valdè noui nominis, & quondam Francisci Valesij Gallorum Regis carcere nobili, habuit, quas ideò socias, iunctasq; esse fecit, quidem vt populo illi, clericoq; post primam, secundam efflagitanti faceret satis, sed multo magè etiam vt probaret, num sibi sufficeret dicendorum, & copia, & vbertate. Atque in hanc formam tertio loco concionem tenuit Cremonæ ad Diuæ Agathæ, & deinceps Bergomi ad Sancti Alexandri, Nouariq; ad Diui Gaudentij. Quatuor hebdomadas ante Natiuitatem Mutinensibus in Cathedrali, Venetis ad Zacharię, Bergomatibus ad Alexandri, Carariensibus ad Andreæ ædes sanctissimas, atq; præclaras posuit, sex verò Resurgenti Christo præambulas dedit, & Venetijs ad Sancti Siluestri, & Miradulę ad Picus Principes, & Lucensibus ad Diui Frigidiani, Porro quantus quantus staret; atq; probaretur istis, inde arguent sæcula, quod quaternis cursibus stadium illud tenuit, bis quidem per omnes festos decimi mensis, bisq; per iuges lucernas canalia sequentes mortificandis destinatas sensibus. Vna enim hæc prouincia non omni committenda humero est, siue quod animi nouarum auidi rerum audiendarum faturentur ab vnus semper ore pendere, siue quod nequeat vnus nisi summè doctus, & eloquens quaterni conflictus acie dinicare.

micare. Cum de templo Disciplinę (nominant) Parmenses loquenti aures illi præberent, attentissimas vnus adfuisse Regulus assiduus, absq; eo, quod nec per vnā diem, vt ad alterum diuerteret concionantem, exorari permiserit, summę approbationis argumentum extitit, eo vel maxime quoniam Odoardus viuidissimi supramodum, ad omniaq; promptissimi ingenij Princeps, eloquentię omnis arcana possidens federe iudex poterat, ceteroqui parum patiens, maleq; suetus horam vnā vni dare dicenti. Tum verò multo gloriosius triumphauit eius virtus, cum Regium Lepidi de principe Basilica vertens verbi vomere quadragesimali, Ciuitatem tanto ardore, totq; nisibus in messes cælicas, & immarcescibiles roborauit, vt illa grati animi repensura specimen aliquod, ciuem eum suum factō decreto, datoq; priuilegio dixerit, curans Ciuitate lepida, & regia curatam Ciuitatem æternis leporibus redundantem, æternumq; regiam pro sui modulo compensare, Coniunxit & Coccapanis Episcopus eidem virtuti propria velut attestata, seu verius, illam sibi copulatam voluit, qui Theologi Episcopalis illum nomine, ac ministerio vtendum declarauit: cum eo discutiens quę ardua dioeceseos in dies euenirent, & illius doctrinam quasi apertum, ad omnemq; casum paratum librum sub aure, subque intellectu tenens. Aperuit illi hæc operatrix virtus aditum ad præmia: præmia generis eius, quę ad vltiora promerenda vestibula sunt, & aditus. Iam enim & notior factus, & gratior Francisco Duci, Abbatiales infulas Sanctę Marię Gratiarum obuias habuit, consentibus Nouemuiris ex Definitorij cortina, Ciuitate illum Regiensi donatum, aptam relationem ad id adquisisse muneris eò loci. Gesserat autem antea Prioris claustralis magistratum necessariò præambulum per tres annos Cremonę ad Sanctum Petrum inter austeriores Regularis vitę obseruantias, quas semper ibidem floruisse nostris compertum est. Non refregere regiminis habenæ sanctę prædicationis stamina, sed illas moderando, horum quoq; profecutus texturam est, ad vtrunq; paratus, & plenè sufficiens. Probauit exitus acta, atq; ideo post expletum ibi triennium Theodoro Fantono viro claro Visitatore referente, per prælatitiam confirmationem ad Abbatiam Casoretanam transfertur moderandam, quod paucis, & ijs de regimine acto benemeritis, communicari suevit. Habet præ manibus præclarum opus panegiricorum in Sanctos quoscunq; Canonice Regularium, quorum officia à Congregatione Lateranensi quot annis celebrantur numero trigintasex: Edidit autem

Sacram Phari Turrim Panegyris pro Diua Catharina Virgine, & Martyre habitus Brixie in Academia Errantium. Brixie apud Ant. Rizzandum. 1641.

Exem.

Exemplar, et Diadema Principis, concio habita ad Serenissimam Rempublicam Lucensem in quarto sabbato Quadragesime. Lucae apud Baltasarum iudicis anno 1640.

Archimedem Sacrum. Concio habita ad eandem eodem sabbato anno 1647. Lucae apud eundem.

CESAR

CÆSAR CALDERARIUS VICENTINUS.

FXTVLIT quidem Cæsarem Calderarium ad hominum famam facundia verè catholica, sed ad Beatorum gloriam (vr credere pium est) inculpatæ vitæ decus. Cum ex Gymnasijs Congregationis optimâ sibi suppellectilem doctrinarum comparasset à natura factus ad eloquentiam, e suggestu populis, eam caput dispensare ore liberalissimo adhuc iunior, & vixdû Leuitico ornatus caractere. Conciliabat di-

centi gratiam flos ætatis immaturæ, neque exiltimationem abra debat nondum suffusus in genis virilitatis decor. Sufficiebat nanq; pro arabone meliore morum candorem, & strictioris in victu disciplinæ normam. Primis concionum annis Romano theatro admirationem excitauit, & quo loci prouectiores Oratores vixdum nomen sustinent, & consumati plusquam sæpè auctoritate cadunt, ipse fundamenta iecit futuri prouectus eximia specimina, & radices fixit nunquam intermorituræ lauri. Illustribus oratio Vicentiæ natalibus omnia fiebant ad ingressum prædicationis peruia, & plausu excipiebatur non modico. Sustinebat verò ille personam; & comparatum dotibus (vr ipse dicebat) non suis nomen numerato virtutum denario populis, & principibus viris vsq; ad admirationem. Maximè id enituit cum ad Melitenses Equites Hierosolymitanos curante fratre tali militiæ illustri loco adscripto ad nauigauit. Non satis ob oculos mentis subijcere potest inanis calami breuis iste tractus animatas, aculeatas, ad viuum penetrantes, & ex viuo procedentes veri Ecclesiasticis fruges. Præcursorem Baptistam & illorum, & suæ Religionis Tutelarem Patronum asperitate vitæ, & prædicationis libertate representauit, doctrina meliffua, & extemporaria Augustinum vtriusq; coetus Legislatorem Sanctissimum. Digressio inde ianuas ad suggestus suos aperuit magna Neapolis, quæ facundata cælesti rore verbi Dei fluente ex clara nube illius eloquentiæ, feracem se præstitit super quascunq; alias Ciuitates. Semel in summo templo Quadragesimales habuit conciones, semel & iterum ad Ædes Diuæ Annunciatae notissimas. Quin custodes sacri loci mella hominis degustati, annuos duplices labores sibi, & populo expresserunt: ex quibus ille postea occasionem nactus est egregios eos conceptus digerendi, quos super psalmum Dauidis quin-

quage-

quagesimum summa literatorum approbatione Orbis excepit per Typographos. Celebrant Neapolitani ex antiqua consuetudine Magni Iobælei solemnitatem anno semper sequente ad generalem Vniuersalis Ecclesiæ Romanæ Iobæleum. Siquidem ex inueterata maiorum traditione profitentur Petrum Antiochia Romam proficiscentem, Neapoliq; appulsum, ibi inter cætera reliquisse sacratissimam sui memoriam Altare, super quo adorandū missæ sacrificiū habuit. Hoc cum apud Regulares Canonicos Lateranenses asserueretur in templo eidem Christi Vicario dicato sub nuncupatione ad Aram; ibidem etiam prædictum Iobæleum summa frequentia, ritu magnifico & venerabili agitur, aperta ad id præ alijs ceremonijs Porta illa, quam Sanctam dicunt, & ad similem tantummodo finem custodiunt, ad imitationem Romanæ Ecclesiæ rem per summos Pontifices permittere consuescentis. Quare cum anno septuagesimo sexto eius sæculi id institutum præstaretur; Cæsar ex templaribus rostris per quadragenarios maioris abstinentiæ dies populum suo amore, suaq; delectatione docuit, tanto maiore cum fructu quanto maior erat & frequens populus, & feruens deuotio, ille ab exteris auctus, hæc ab præsentanea occasione. Cuius ideæ fuerint, quamue formam induerint illæ tum conciones, quasi ex digito colligi potest ex sola illa, quam sub titulo Triumpho Crucis diu post Cæsaris obitum ad vitam lectionis publicæ eduxit Paulus Siluius Neapolitanus. Utinam tanti viri integros haberemus labores, ne verius proloquar, Thesauros, quos nobis nescio quodnam mortale fatum inuidit, & absumpsit. Diem clausit non plane senex sed plenus meritis in eadem Ciuitate Neapolitana eodem anno, quo nos vitæ huius ærumnosæ, & labilis limina attingimus 1588. Sunt itaq; illius editæ Lucubrationes

Explanatio Italica in psalmum quinquagesimum, sub Titulo, Conceptus. Scripturales super Miserere. Venetijs apud Io: Baptistam Bonfadium 1587. Lib. I.

Explanatio in Canticum B.V. Magnificat. sub Titulo Italicè Conceptus scripturales super Magnificat Editi Venetijs apud Lib. I.

Tropheum Sanctissimæ Crucis. Neapoli apud Iacobum Carlinum 1611. Lib. I.

CYPRIVS GIAMBELLVS

VERONENSIS.

QUIS ex longa successorum faragine non admiretur altè exultam animi peregregiè compositi quietem ab Cypriano Giambello Veronense inter actuos illos rerum anfractus, qui Canonicam vitam Marthæ æquè, ac Mariæ obsequijs dicatam obruere ceu ex instituto solent? Quis non reueatur venerandos canos viri in placidissima senectute vacui curis, foelicisq; ad arbitrium? Nam cùm iuuenem præclarum primi honores vltro in Congregatione occurrerent, & summa ei omnia præcociter etiam destinaret amicorum opinio; plurimorum casibus motus quasi in portu naufragatorum, quàm miserum esset inter ambitiosa vota etiam in Religionibus se immiscere, ac pendere; respexit ad animi libertatem, & secessurus ad genium, elegit ab omni prorsus se regimine, ac prælatione deijcere, vniuersamq; præforibus existentem administrationem abdicare, vt soli sibi sufficeret, atq; in vno hoc sensu senesceret. Adeò propterea successit comparatus in casus, seu ipse, seu amici laborarent, vt omnium victor constantissima hilaritate discederet, nil metuens vices periclitantis dignitatis, aut voluptatum fugitiuos, & mutabiles vultus, quarum commoda sponte nesciret. Sed quanquam minimo contentus viuere esset cordi; tamen & quæsito labore fatigari statuit, comperitis otij malis; quo vires non frustra humano datæ generi soluuntur, & fit sensim desiderium vitiorum. Itaque quicquid temporis à Numinis curis esset vacuum, destinatis officijs colere, ac partiri. Quo plus ingenio, & animi luce valeret, maiorem partem horarum adscripsit absumentam in contemplatione sublimium rerum, quas deinde subijceret oculis, & velut ex alto deduceret ad vsum mortalium sibi sufficiens, & alios iuuaturus. Aderat literarum copia non vulgaris, acre acumen, ac celere, quæ omnia vitæ integritas honestaret in iucundissimo iuvene. Quippe impenderat ita tum vsq; exactos dies siue in sagulo laicali sæcularibus curis addictus, siue sub linea lacinia Religioni stipendia meritis; vt neutiquam grande opus remaneret decipulas ponere otiosæ quieti, & fallere solitudinem inertem. Sub leui onere Regularis Instituti à Duodecimo insudabat anno in arenario Academiarum Ordinis exercitus

F f

ad lau-

ad lauream pugil nobilis, meritòq; redimitus: successerat insuper Canonice eruditę isagogię adolescens, elegantium literarum, morumq; similitum merce onustus: cum sequester mansurus Sanctorum Quadragenta domum Taruisinam sibi exorauit mensis iam acto decreto peraccommodam, quę nec ciuitatis vacaret commodo intra moenia, nec frequentioribus pateret rumoribus propè moenia. Saluberrimus aer, structura inter magnificentiam, ægestatemq; media, latè patentes horti, quos irrigua clara humectarent, breuia latè virgulta ab fructetis decenter disiuncta alto silentio, & immaculata simplicitate scatentia, omnia deniq; sic ad mundiciem facta, vt apparet fortes inhabitantium animos aspernari luxuriam, non marcida, vilisq; rerum suarum incuria iacere; suaserunt secedenti hanc ceteris preponere Canonijs, ritè & se se habentibus, non tamen omnifariè satis genio facientibus. Hic igitur per plures annos continenter ab omni cura abdicatus studijs meruit, sacrarumq; rerum contemplationi se dedit: hic lacubrationes illas texuit, quarum infra memorabimus, & per quas contigit penes literatos quosq; commendari, & innotescere adhuc latentem: Hic se ornauit in superos suo tempore recipiendus. Nouit tantummodo extra latebras tunc fieri, cum agendum publicè esset quidpiam dignum luce. Nulla sensit viarum incommoda, non aduersarias credidit cultæ quieti longas peregrinationes, quæ illum quolibet anno reponebant insignioribus in templis concionatorem: non vernum tempus, non multa commercia deturbabant interiorem animi solitudinem, factò sibi in angulo cordis secessu, quo mediante, & ciuem se, & anachoretam excolleret per summi ieiunij quadragenariam stationem. Hinc Mantuanos ad Sanctum Andream, Papienses ad Archangelum Michaelem, Placentinos ad Diuum Patrem, Patauinos in summo templo, Brixienfes in Diuæ Afræ, & alios alibi docuit. Semel atq; iterum placuit conciuibus Veronensibus orator, iterum, atq; tertio Taruisinis, quorum non explebatur satietas præbendi viro aures, etiamsi adijcerentur quadragesimæ omnes anni solemnitates, quas sermonibus in cathedrali excolebat. Venetum quoq; populum ex quatuor diuersis suggestibus continenter instruxit, inter potiores illos enumeratus, à quo proscriberentur vitia constantibus ausis, non suauarentur aures. Insuades hæc ciuilibus solitudinis, vel solitariae ciuilitatis officia ad senium non suo prolapsus tempore, ne & illud vaniter territum sustineret, decessit de Venetorum finibus, Ariminensibus conuicturus, apud quos quadragesimari in Principe Basilica deberet: Rauennatibus quoq; positurus sequentis anni labores Archiepiscopo euocante. Verum fata diem eius maturasse visa sunt, siue enim non feret nouam regionem inueterata consuetudo in naturam conuersa, siue exanthlati labores collimassent interiora virium, siue potionibus recenter inuectis non adigeretur stomachus, longo huius deliquio lapsus ad debilio-

debiliora, ac deteriora, debitum naturæ soluit inter alacritates, & consolationes conscientiæ, ita paratus, ac si non lætho perpetuo, sed temporaneo somno se componeret, quod utique & lachrymas astantium fratrum expressit, & sequendam qualem ille subierat solitudinem impresit. Nonnulla edidit sub Academico nomine Bramosi Solliciti, quæ erat Congregatio Patriciorum Taruisinorum, quæ hic non adnectimus, post hæc eius sunt, *Diameron in quo de Natura, & Qualitate Somniorum differuit.*

Item de perfectione, atq; Excellentia Humana Amicitie, Italicè, & in Dialogi formam. Ad Alexandrum Andreatium Episcopum Mantuanum. Venetijs apud Georgium Angelerium 1589. Lib. 2.

Tractatum de Anima Quatuor Libris distinctum ad Curiolanum Garzatorem Episcopum Osferri, & Nuncium Apostolicum in Germania. Taruisij apud Dominicum Amicum 1594. Lib. jv.

Lectiones in Orationem Dominicam habitas Taruisij in Cathedrali, Ad Franciscum Cornelium Episcopum Taruisinum. Venetijs apud hæredes Melchioris Sesse Anno 1593. Lib. i.

Tractatum de Fortitudine Amoris, & Mortis habitum Brixie in Academia Rapitorum, ad Franciscum Gambaram Comitem. Brixie Apud Policretum Turlinum 1595. Lib. i.

Tractatum de Docta Ignorantia habitum in Academia Sollicitorum Taruisij ad Curiolanum Garzatorem. Taruisij Anno 1591. apud Dominicum Amicum. Lib. i.

Tractatum de maiestate Viri, vel Mulieris ad Antonium Thomasiæ Canonicum, & Vicarium Taruisinæ Ecclesiæ. Ibid. 1589. apud Angelum Mazzolenum.

Hyppoliti Capilluti Archidiaconi Mantuani.

Accipe, nec tibi me mendacia fingere credas,
Que sunt eximijs sensibus orta modo.

Non te pœniteat seclis mandasse futuris,
Aonijs Musæ quod peperere ingis;

Quo neque nos maius, neque postera perleget etas,
Quodque dies unquam nulla tacebit anus.

I, sequere ingenij clarissima dona, tuiq;
Pectoris, ut meritis præmia digna feras.

Hinc & Aristoteles, & qui per sæcula viuet
Longa Plato, doctis que explicuere notis.

Cuncta moue, tota hæc hominum in præcordia funde,
Hocq; indefessus nobile manus obi

Et quid Crisippus sapiens, Clearchus & olim
 Moralibus docuit, quicquid & ipse Cato;
 Quod tulit egregiæ linguae Demostenis ardor,
 Musaq; Zenonis, Socraticusq; lepos,
 Quod dedit Isocrates, & quod Memphiticus Hermes
 Fons, & inexaustis quod Ciceronis aquis,
 Aggredere ingenti hoc dignum pietate, docensq;
 Omnibus æquali pharmaca lance para.
 Hos iterum reuocas dulcis ad lumina vitæ,
 Dum laudes queris spargere ubiq; suas.
 Nec mirum, sic te virtus, ita Pallas amicat,
 Dogmate ut errantes pascere possis ques
 Sed quid ego hæc passim celebri notissima fama
 Describo? Et Phæbi lucidiora face?
 Dum tonat in lingua sublimis gratia fandi,
 Instar torrentis verba pudica fluunt.
 Non vnus Maro, non vnus tibi cedit Homerus,
 Laudibus en celebris deficit Ascra tuis.
 Quippe ubi terra ferax docto cultore mouetur,
 Exoritur cumulo fertiliore seges.
 Nil igitur mirum argentum si ex igne probatum
 Elicis, atq; aurum si super astra locas.
 Torqueat infirmi cum mens depressa veterno
 Lethargo, & iaceat semisepulta graui.
 Esca illam pascis celesti, & dogmate sancto,
 Et pia diuino pectora amore replet.
 Si qua vides hominum vexari fraude colubri
 Corpora tartarei, das pia vota Deo.
 Erigis elisas animi dulcedine linguae
 Collapsi vires dum super astra volas.
 Multiplices ergo pellacis Errinios astus
 A Christi insperato sanguine pelle grege.
 Coge, animo cuius grauiora inolescere semper
 Vilia deturbans pectore cuncta suo.
 Ille salutiferas passim diffundere fruges,
 Qui dedit in populum, me quoque pascat amor.
 Det mihi & hanc animam semper pinguescere ab esca,
 Quæ corpus nutrit, quæ cor in astra leuat
 Pendeo ab ore tuo, ceu pendet ab ubere matris
 Infans; ecquid enim dulcius esse potest?

CLE-

CLEMENS VALENTIVS PAPIENSIS.

T quid aduersę, fauorabilisq; fortunę calamo non ignobili Clemens Valenti exaras origines, acta, terminos, qui solius aduersę fauis iaculationibus scopus conseruari? Ne illo mentis dirigas aciem, quo pertingere non permitteris. Vt quid vano sudore, laboreq; consumeris ad illam extollendam cęcam, velut aliquando futuram amicam, quę diris crudeliter te deuouet? Tu modo Lynceos aperias, si licet, obrutus; vt agnoscas planę nil propitium sub sole, si labi dicas ab fortuna. Quin Orationi te vertas, illi inquam, Orationi, cuius sic agnouisti virtutes, ac merita; vt de ea speculum alienis obijcere potueris aspectibus. En ipsa te moratur, aueruncando crudeli letho sola potens. Sed vel non in illa quanti iuuat, perseueras, vel quę tuo capiti decreta sunt fata, te velut meliora præstolantur. Nos in immensas illas æterni luminis nebulas ad arcana hæc legenda pertingere, aciemq; figere nequimus. Pro humanitatis debito, pro fraternitatis officio non te absq; lachrymis memorabimus, dabimusq; quod è paupere valemus promptuario, vices effuso sanguini tuo guttulas atramenti aliquas. Volutabatur ab cælorum vertigine annus tertius in additamentum centurię salutaris sextę, ac decimę, cum Canonicus ordinari obtinet Clemens de Valentibus Ticinensis adolescens quarti tunc lustri limen ingressus. Aptæ ad normam gerendę personę dispositio mox subiicitur assuetę culturę religiosi incipientis, cui respondent fructus non quasi ex sterili, sed velut ex feraci, agellone, an viridario? Potior eius portio inter quam multas humilis erat ex docibili corde mansuetudo. Cum autem coaluisset in sanctę Religionis institutis, inq; interioris vitę notione, ac praxi idonea, scientijs deportatur adipiscendis de more. Alacriter adhęsit prouincię, ad quam profitendam manucebatur à natura, & ad quam præluferat in sæculo sub Antonio Maria de Speltis viro formandis iuuenibus in omnem latinitatem eximio. Audierat quoq; per anni curriculum Doctorem Medam logicalia subtiliter profitentem, nec non & Ioannem Petrum Valentium patrum Causidicum Institutiones Iustiniani priuata lectione interpretantem, atq; ideo paratior præ multis sodalibus accedebat. Vercellense, Rauennatense, Placentinum, Patauinum Gymnasia excoluit, & ab po-

LE.

ab postremi huius eximitur laboribus per Prædicatoream in Vincētino conuentu Generalis Pongoleni. Scholæ Logicali exercendę biennium dedit, verbo populis dispertiendo aliquanto prōlixiora fudit tempora. Fauebant autem utroq; modo dicenti sobrie dona, quæ innasci solent. Vocis hebetudo, aspectus pusillitas, sermonis tarditas, aut certè imprompta locutio lacunas facebant eas, quibus cum laude implendis haud se posse pertingere desperaret. Vberior erat foelicitas in calamo, & laxior facilitas, nec prodebant ingenij principatum digiti solertiores. Quare ne litaret inuitæ Mineruæ, imperavit animo vacationes ab illis, ut hæc meliore sydere attentaret. Exijt verò imperium illud quo ad priora munera coactè in opus. Quippe charitas, & sitis vera melioris charismatis impotenter vrgcbant (quod non semel ingenuè fari voluit) ne referret pedem, sed quantulus esset talis persisteret suggestui. Exijt tamen, & adfuit executio à voluntate elicita, si pauculos illos excipias conatus, quibus laboravit in rusticos suæ curæ aliquando commissos. Cum ad meditata accessit committenda scriptioni, ab honorum omnium conciliatrice Oratione duxit exordia; siue quoniam plenior cordis fodina difflueret expeditius in rem continenter pertractatam, siue quoniam pronum arbitraretur illud suadere facilius, quod omnibus necessarium esset, quodq; omnes aliquando aggredi solerent. Hinc dedit Speculum illud de Oratione tribus libris, seu partibus distinctum, quod Carolo Cardinali Madruccio Tridentino Episcopo nuncupavit, qui Auctorem ignotum amplexatus in ipsa puritate, simplicitateq; voluit insignis liberalitatis, munificentiaq; planè regię muneribus quasi in subsidium studij, vlteriorumq; laborum cumulari. Diuertit post hæc per intellectus æstum ad alia exaranda, quæ infra reddemus, temporibus, locisq; ac viris, quibuscum agere contingeret, magè se reddens peruium, quam rebus primum inchoatis. Neapoli in Ocioforum Academicorum numerum cooptatus inseruiuit nobili consortio per virtutis speciosę semitas, sed ab Instituto tantisper dissitas. Rempubliam leuiter attrigit non desiderio repugnante, sed genio in rebus actiuosis inexpedito. Infulis tamen Diomedeis post actum Prioratum præfuit sub Christofaro Ticinensi Abbate vices illius gerens. Fractioris sed constantia in retinenda disciplina arcis, & claustri exempla comonstrata, tum præsertim, cum displosis nocte quadam nonnullis maioribus æneis tormentis, nil statuit animaduersionis necessariae in perditum turbatorem, remoras obiecere ne ad vltiora progrediretur. Verum pro eius honestamento pugnassent tempora, per quę experientiam concepisset exactiorem, si diuturnioris lucis vsura frui contigisset. Nam ad Sanctorum Naboris, & Felicis Oppidi Luzani datus Rector animarum ab Præposito Ticinensi Celiare, ut secessu illo, & se colligeret lucubrationibus perpoliendis, ac interim panem sacramentorum frangeret paruulis illis; hinc,

atq;

atq; hinc voce diffusa aliqualem pecunię summam apud eum asseruari, nocte intempesta à grassatore appetitur domi clanculum, & infelicissimè proprio iugulatur in lectulo. Heu quam homo homini lupus. Cadit quinquagenarius anno trigesimo tertio mox elapso. Superfunt sequentia.

Speculum Orationis, seu de modo bene orandi libris tribus distinctum Italicè ad Carolum Madruccium Cardinalem Episcopum Tridentinam. Papię apud Ioannem Baptistam Rosium Anno 1619. Lib. iij.

De Anime Immortalitate latinè ad Christopharum de Capitaneis Abbatem Tremitanum apud Lib. I.

De bona malaq; Fortuna Italicè Discursus viginti. Neapoli apud Dominicum Mascaronem Anno 1624. Lib. I.

Ioannis Pauli Mazzuchelli Mediolanensis.

ANte tuo potuit Virtus clarescere Valens
 Nomine cunctorum, quo sonat aure valor.
 Iam poterit Virtus, Nomen clarescere, & ipsum
 Libris, conscripsit quos tua docta manus.

Horatij Serchij Ticinensis.

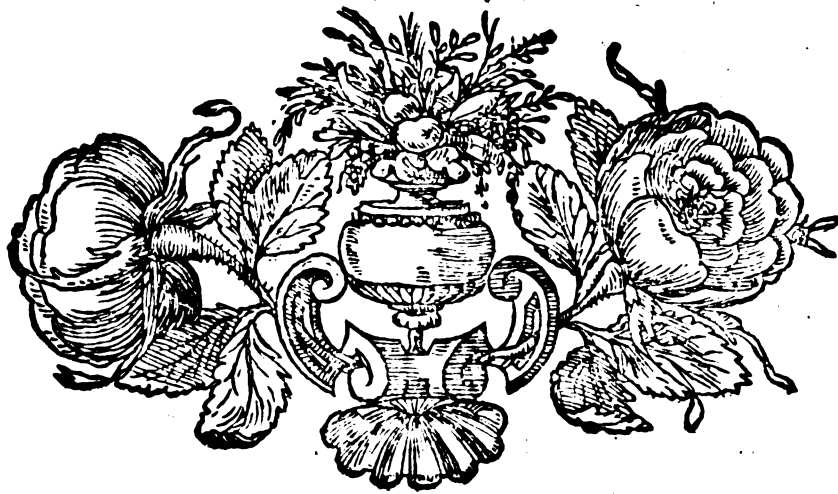
INnumeris agitur mortalis agitur vita procellis
 Et syrtes scopulos, ac vada ceca timet.
 Ad portum hec preparat remis, velisq; quietem;
 Sed portum raro fessa carina capit.
 Tranquillos portus, optataq; littora queris?
 Dulcis ubi pax est, floret, & alma quies?
 Hoc duce carpe viam, fluctus ne horresce timendos,
 Nam portum capiens hoc duce tutus eris.

Donati Piperni Beneventani.

QVAE que es dic? Fortune vox. Cur Femina? Nempè
 Infida, & una Dea, quę sine lege fluit.

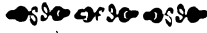
Ceca

*Caca regis cur ? Dum dono, nil Cerno . Rotundo
 Marmore stas ? Discas lubrica dona mea .
 Palma tenet virgam, tenet at altera cornu ?
 Imperium virga hec indicat, illud opes .
 Regina auratis alios cur vestibus ornas ?
 Fortunans multos, tu sine veste manes ?
 Nil mirum, spoliis, cunctis, cum largior omne ;
 Nunc patior vinci inuicta Valente viro .*

COLVM-

COLVMBINVS RAPARIVS CREMONENSIS.

AGNO herclè, singulariq; Iurium Lateranensium commodo edidit clara Insubrum Cremona Columbinum Raparium: vt ad rapidissimi fluminum Eridani oras natus, nescio quali omnia benè augurato, fortis iudicij, & perfluentis eloquentiæ impetu illius aquas æmuletur, tantorum fluminum tributo ditatus, & dilatatus. Ecquid mirum ab natura rectè propenso, ab educatione rectius dolato, ab exercitio optimè efformato tantas exactissimi Practici opes obtigisse? Id ei vni (quod fortè si non soli, saltem cum paucis commune) datum est, vt longa die fruius, veneranda senectæ, & ex habitu nusquam ægro per quàm conspicua, per omnes gradus Reipublicæ Canonice ascendens, omnem cuiusq; conditionis personam induerit, omnes omnium qualitates ex praxi in se exercita acquisierit. Quinquies Visitator, Tertium Generalis Rector in publici Magistratus vim ad omnium Italiae Principum aures ingressum habuit. Bene sonantis eloquentiæ tonitru, exactæ fulgurantis prudentiæ corrusco splendore nullas non nubes oppositas fregit, in crepitum soluit, in vanum aerem eliminavit. Cùm anno millesimo quingentesimo trigesimo octauo ex Generali Portuensi Synodo Primum Visitator sub eximio illo Ludouico Salodiensi Rectore Tyrocinium ferè lustrandæ Congregationis egerit; fundamenta illa iecit, quæ succedente die suis amplam parerent dignitatis molem. Siquidem ea est virtutis benè cognitæ vis, vt nutantibus votis robur addendo excitet ignem ex lapide quasi per igniarium calybem repercusso. Ex superius adnotato tempore per triginta fermè annos, vsque nempe ad sexagesimum quartum eius sæculi, in quo vltimum Visitator apud Rauenates renunciatus est; valuit in Congregatione quod voluit, voluit quod vigit, vigit per illustres Prælatos quod ex honore Summi Numinis, quod ex beneficio populorum, quod ex disciplinæ Regularis feruore, quod ex Canoniarum dignitate, & augumento erat. Hinc stratum semper ingressum ad ardua quæq; maxima pertractanda obtinuit, ea præsertim in Aula Urbis, quæ viros similis vitæ professos, neq; frequentes videre ad palatia probat, neq; solitariè morosos admittit; vt vix medium credas inueniri, quo Cæsarici Magistræ per probatos factus ex prudentia graui fieri satis queat. Sub

G g

Ordi-

VM.

Ordinis Protectoribus Nicolao Flisco, Hercule, & Francisco Gonzagis, Marco q; Antonio Columna præfecturas suas egit, ex quorū necessarijs negotiorum conferentijs quid non prudentiæ, quid non auctoritatis indeptus esset; dum quatuor Cardinei Senatus præcipua lumina minùs natalium, alioqui Serenissimorum, splendore, quàm doctrinarum, & virtutum radijs coruscarent? Quare oborto grauissimæ litis fluctuoso turbine, in quo de summa iactura dignitatis totius Canonici Ordinis agebatur; adiutrices manus cum præcipuis alijs Congregationis viris ad illud reiiciendum aggregauit. Ad augendum propriæ familiæ decus Cassinates illi illustres Regulares, qui ex Monastico ritu vexilla ferunt, & primas obtinent, plusquàm vno loco indicto conflictu iudiciario, Canonicos Lateranenses postulabant, vt iura sibi præcedentiæ Ecclesiasticæ cederent in omnibus ritibus, solemnitatibus, publicisq; actibus, eruentes omni conatu ex antiquitate originis, excellentiæ, priuilegiorum, sæcunditatis, numerositatis, vsus quotidiani iura, & rationes ad astruendum intentum. Id verò tum fortius vrsere, cum in OEcumenica totius Ecclesiæ Tridentina Synodo inter Abbates vtriusq; Ordinis de loco, vel sedendi, vel dicundæ sententiæ dissidium obortum esset, quolibet eorum curante ne præiudicium per eos repræsentatis (vt credebant) Ordinibus inferretur. Dimicatum est propterea vtrinq; omnibus copijs, nihil intentatum illi relinquentes, quo istos de gradu deijcerent, auocante scilicet ad se vniuersum causæ statum Pio Quarto Summo Pontifice, cuius memoria felix in benedictione sit. Ex Lateranensibus, qui omnes industriæ, vigilantæ, ingenij neruos intenderunt ad tuenda propria hæreditatis ornamenta: effulsere cum primis Marcus Antonius Bagarotus Placentinus, & Columbinus Raparius; ille magnificentissimis operibus, animoq; eximio, Regibus ipsis propè comparandus, iste sollicitudine, & dexteritate vniuersarum difficultatum maior. Qualenam esset rei discrimen sufficiat ex hoc vno innuisse, quod nullus ferè extitit illorū dierum Iurisperitus egregij nominis, qui pro aliqua partiū calamum non exerceret sub ingenio. Pridem Doctorum Collegia integra Ticinense, Patauinūq; pro Canonicis consuluere, licet postea ad Monacorū intuitū se retractauerint, vel, vt quidā ait, se declarauerint, quibuscū retractationibus Ferrariense quoq; Collegiū stetit, ac Bononiense, & cum vniuersitatibus tantis coniungere vota, ac responsa Io: Baptista Caccialupus, Lancellotus, Decius, Cosmas Passettus, Baptista de Sancto Blasio, Ioannes Antonius Papia, duo Francisci Curtij iunior, & senior, Dominicus Picellus, Franciscus Pusterla, Bonifacius de Pichis, Stephanus Costa, Alexander de Neuo, Antonius Franciscus de Doctoribus, & Stephanus de Desiderijs: ac vt augetur conatibus tantis numerus, adfuere item his agminibus Bartholomæus de Aquis Fratrum Hæremitarū Generalis Prior, Vrbanus Abbas, & Bruno Monachus, atq; Antonius de Cocchis, Guido de Are-

de Aretio, Bulgarinus de Bulgarinis, Bartholomæus Socinus, Ioannes Campeggius, & Rolandus Curtius. Pro vltimis verò aggressionibus iurgiosè quasi Goliath adparuit Antonius Massa Galleus, & honestissimo more Marcus Antonius Burgheus, atq; Honofrius Camaianus. Pro Canonico autem Primatu exerere gladium iuris, ac rationū sub initijs Carolus Ruynius, Christophorus Albarisus, & Antonius Corfettus ex prævio lumine operū Augustini de Nouis, Eusebij Coradi, & Dominici Taruisini Canonicoꝝ. Ad posteriores tādē vrgentiores actus Scipio Lācellotus, Iacobus Portius Imola, Pyrrus Tharrus, Vincentius Parentius, atq; Agabitus de Magistris. Commissa itaq; causa Ioanni Michaeli Saraceno, Bernardino Scoto, & Io: Baptista Cicada Cardinalibus Eminentissimis ex Pij rescripto, ac postmodum ad se illā reuocāte pro iudicio finali, referentibus, & subscribentibus vnanimi voto ijsdem Cardinalibus ipse Sūmus Pontifex secundū istos solemniter litem dedit, Pontificio diplomate decernens, Canonicoꝝ Regularium Ordini Principem locum, gradumq; ac dignitate ampliorem suo ipsoꝝ proprio, ac legitimo iure præ Monachorū Cassinensiu Ordine vsq; quaq; deberi. Quare cum in causa tam longa, tam multiplici, tam diuturna multa à multis scripta fuerint; ne tantarum rerum monumenta delitescerent, Columbinus exacto consilio ea in vnum compegit, & bona fide, suo quæq; loco singula edidit, vt videlicet eius diligentia Posteri debeamus splendidissimā lucem, quæ alioqui apud Libelliones inter Protocolla perpetuo delituisset. Obijt ad Apostolorū Principem de Pado Septuagenario maior. Post Acta Capitularia anni 1569. his verbis adnotatur viri præclari obitus. Pridie kalendas Aprilis Anno salutis nostræ 1570. Bononię in Monasterio nostro Sancti Ioannis in Monte, Paschalibus ferijs nondum sacris persolutis non sine maximo animi nostrī mœrore, totiusq; Reipublicæ nostræ graui iactura, luctuq; inenarrabili, literis Reuerendi in Christo Patris Domini Calixti Vicentini Visitatoris certiores facti sumus, Reuerendum Patrem Dominum Columbinum Cremonensem Visitatorem Collegam nostrum Cremonæ in Monasterio Sancti Petri de Pado Sanctissimè ex hac mortali vita migrasse, virum sanè egregium, Prudentia, Grauitate, Benignitate, Modestia, Sanctitate, Pietate, omniq; virtutum genere exornatum. Quem & præcipua quadam sui ipsius facilitate, morumq; venustate, & gratia, studioq; iuuandi in bonos omnes de nostra Congregatione optimè meritū, omnibus denique dignitatum gradibus per quadraginta, & eo amplius annos innocentissimè perfunctū, & nunquam satis laudatum, meritò Patrū, Patriæq; Patrem appellare possumus, & volumus. Successoris autem electio vsq; ad Patrum Maiorum proximum aduentum ad Capitulum Generale honestis de causis tunc adiudicata est.

Allegationes Diuersorū Doctissimorum Iure Consultorum in causa præcedentiæ Canonicoꝝ, ac Monachorū Cremonæ apud Vincentium Comitem Anno 1567.

CONSTANTIVS APPLANVS MEDIOLANENSIS.

B præclarissimo Applanorum stipite illo, à quo dudum prodire, qui iura antiquæ, nouæq; Populoniæ ad Tirheni maris oras dedere Reguli, originem quoq; suam apud Mediolanenses duxit Constantius is, cuius memoriæ pauculos hosce attramenti litamus latices. Vocationis viri primordia inter nubeculas obruit antiquitas. Coniectari nobis ius remanet, fortè prædispositum extitisse ab Francisci de Applanis Mediolanensis virtutibus, cuius apud monumenta Canonica insignis est memoria, tanquam is, qui inter Quartumuiros Visitatores adscribitur de anno septuagesimo nono post millesimum quadringentesimum ab Comitibus Ferrariæ congregatis, & cui nec longè abest à vero, quod sanguinis fuerit obstrictus necessitudine. Reliquum verò vitæ genus, & inde secuta bona non eadem premuntur obscuritate. Quis enim solem ita velo tegat, vt non aliquando luminis atomi, vel corpuscula carptim elabantur? Qui primas Ordinis Canonici decucurrit inoffenso pede dignitates, primis quoque eluxit virtutibus, & anteambulo merito omnium ita sibi allexit amorem, venerationemq; vt ab Sanctissimo ipso Christi Vicario testimonium probitatis inuenerit. In eas Congregatio inciderat calamitates, afflictionesq; per illa tempora, quarum maioribus subfuisse haud quaquam vltra contigit. Nullo enim filiorum, alumnorumue suorum prouocante vitio, nullaq; extimulante culpa, sed sola impotentia, solaue acerbitate Romanorum quorundam prætextentium sibi, filijsq; suis iura, ac bona tolli, & occupari à peregrina catherua hominum puri canonis, rudis collobij, crassæq; pannositatis cultorum; per uim pulsa, expoliataq; remanserat ab antiqua illa, & semel iterum, ac tertio restituta Patriarchij Lateranensis possessione. Interregnum namq; illud, etiam si breue dierum tresdecim, demortui Pauli Secundi anxie ab seditiosis, & præpotentibus aliquibus expectarum id audaciæ corda induerat, idq; facinoris perpetrandi animos addiderat. Neque remeratoribus Quartus Sixtus mox coronatus murum sacræ potestatis opposuit, ita nempe iniquæ ætatis conditione ferente. Quin ab maximè distento in latiora bellorum Christianæ Reipublicæ compescenda statutum emanauit, vt de cætero Sacrosancta ea Ecclesiarum omnium mater per

ter per sæculares Canonicos regeretur, ac gubernaretur; ne ex procaci perditorum perduellium nequitia in maiora res laberetur incommoda imparato, & tunc suis non fatis innixo temporalibus viribus. Hinc sanctè Cōgregatio suarum esse partium rata secundum Deum iuribus insistere suis, ne inepra, aut assentiens tantam deserere amissionem videretur: inter supremas rerum omnium difficultates Generalem Ordinis Procuratorem in Vrbe detinet, qui omni quo impensius valeret officio, sedulitate, diligentia Sanctissimo Apostolico suggereret pro opportunitate, etiam ad modum stipis obuiatę, quam acerbè, quam enormiter læderetur, maiorumq: suorum legitima hęreditate expoliata relinqueretur. Iustis querelis, meritifue quærimonijs nunquam faciles aures non accommodauit Sixtus, cuius immò pectore fatis infixum esset offensionis facinus, & in cętum innocentem, & in sanctam maiestatem admissum: & sæpius restitutionis in integrum pollicitamenta inculcauit cordata. Sed cum prudens tollerantia aliud suaderet, læsos quocunq: alio conamine fouet, & quouis alio fauore compensat. Declarat ante omnia nos per vim Laterano reiectos, ac pulsos. Deinde Summi Dei Saluatoris Lateranensis Titulum, & Nomen Congregationi ab Eugenio Sanctissimo, Maximoq: Prædecessore inditum, nec non iura, immunitates, gratias, priuilegia, ac indulta tam per eundem, quam per alios Romanos Pontifices concessa confirmat, ac roborat per bina diplomata anno primo, & sexto sui Pontificatus data. Præterea Abbatiales Titulos à maioribus nostris auctoritate Apostolica immutatos ad populorum instantiam instaurat, erigit, & ad pristinum statum, ac dignitatem reducit anno nono. Nouariense insuper, Astense, Alexandrinum, Bergomense, Cornelianense, Laudense, Cretanum, Cæsenatense octo Collegia Canonico Dogmati adiudicata, & adiecta idem amplè contestantur. Cum tamen adhuc isthęc minora censeret optimus Pontifex damno illato; Alme Virginis Deiparę à se constructam media ipsa in Vrbe Ecclesiam à nostris possidendam præcipit. Insignem Basilicam ab compositis ab se Italorum Principum dissidijs, abq; extinctis bellorum flammis Sanctę Marię de Pace votum absoluens attitulauit, prædignis prærogatiuis exornauit, primūq; in illa Præpositum Constantium imperio suo ordinauit. Oratoris Applanus munereungebatur per eos dies pro Congregatione penes Sanctissimum, & in ferenda prouincia labores absumpserrat pene Herculeos, dexteritate præsertim agendorum, innocentia morum, suauitate sermonis, soliditateq; doctrinę apud doctissimum Pontificem commendatus, & notus. Ea propter in Literis Institutionis de ipso ita pro loquitur. Ita quod liceat dilecto filio Constantio de Mediolano eiusdem Congregationis Canonico, & pro ea in Romana curia Procuratori Generali, & quem ex nunc motu, scientia; & potestate prædictis in Præpositum templi, ac Monasterij vsq; ad futu-

rum

rum Capitulum Generale per prædictam Congregationem celebrandum deputamus, ad hoc ne interim Templum, & Monasterium in temporalibus, & spiritualibus aliquod patiatur detrimentum, firma spe, fiduciaq; conceptis, quod per ipsius Constantij laudabilia merita, & studium fructuosum, Templum, & Monasterium in eisdem spiritualibus, & temporalibus plurima suscipiet incrementa, per se, vel alium, seu alios, Templi, & Monasterij, Ecclesiæq; olim Sancti Andree, iuriumq; & pertinentiarum prædictorum, corporalem possessionem propria auctoritate apprehendere, & perpetuo retinere, ac inibi habitare, & residere, dicti Cardinalis, seu cuiuslibet alterius licentia super hoc minimè requisita. Quin ad augendum loci, personæq; ac successorum decus, sic statuit, Ipseq; Præpositus dictæ Præposituræ, qui pro tempore fuerit, Mytra, Annulo, Baculo, & alijs Pontificalibus insignijs etiam uti, nec non in dicto Pacis Templo, ac infra septa dicti Monasterij benedictionem solemnem post Missarum, Vesperarum, & Maturinorum solemnia (etiam si in benedictione huiusmodi aliquis Antistes, Cardinalis, vel Sedis Apostolicæ Legatus præsens fuerit) elargiri liberè, ac licitè possit, & valeat. Est autem id tantæ facultatis elargitæ ut extra communem usum, ita & in triumphi speciem quampiam Constantio, qui rebus tam decenter, tam aptè pro Ordine compositis, ire in omnem posteritatis plausum meritò debuit. Lingua post hæc, calamo, administrationibus Rempublicam meliora sperantem, & exacta suspirantem pertractauit super semitam omnis innocentia. Quantus in cura sui ipsius esset, quantus in cordis munditia, quorsumue cogitata mentis, actionumq; fines dirigeret, planè declarant Solliloquia illa, quæ Abbas Sancti Petri de Pado Cremonæ vulgavit. Visitatoris mune re semel, ac iterum fungitur. Acclamato enim Primo Syluano Mauroceno Veneto de anno sexto ante sesquimillesimum Collega adiungitur ab Synodo Rauennate. Neque obicem electioni ponit Lucas Mediolanensis eidem officio assumptus: quippe nec cautum erat, ne eiusdem nationis plures simul potestatem censoream exercerent, atq; virtus inclyta Applani, ut super legibus dispensaretur, suauiter imperitabat. Item de anno septimo supra sesquimillesimum per Placentina Comitata iisdem fascibus decoratur, Angelum de Electis Generalem fortitus, quod felix, faustumq; fuit per nouam accessionem Ordini factam Canoniarum Trinitatis, atq; Catherui apud Mutinenses, & Tolentinas. Ipse post hæc circa sexagesimum sextum ætatis annum viam vniuersæ carnis ingreditur optimo innocentissimæ vitæ odore relicto. Scripsit

De Humani Arbitrij Potestate, & Prædestinatione Librum unum.

Lib. I.

Item Opusculum, quod attitulauit Soliloquia Abbatis.

Lib. I.

CON-

CONSTANTINVS

CAMPANEA

NOVARIENSIS.

VT nihil, aut profectò parum de Constantini Campanæ laude detrahere debet, quod aliquando iuuenili acrimonia extimulante, sanguinisq; accensi feruoribus impellentibus, Principes contra Religionis morem adire præsumperit, quodue absq; Superiorum facultate nonnullas Congregationis Canonias lustrarit curiosius, Mediolanensem, Romanam, Neapolitanam. Siquidem ita animaduersere in illum Proceres, vt exemplum posteritati remaneat, neque aliquando errata penes Ordinem impunita pertransisse, neque personas, & si alioqui claras, conderatas fuisse, vbi iustitiæ tenor exercendus esset. Ille insuper ita se se disciplinæ subiecit, & in rectum iter ita se reuocari permisit; vt quadantenus liceat dicere, præstantius ab errato actum cum illo fuisse, quam ante perpetratam culpam. Excelforum nanque ingeniorum id proprium est, si aliquando fragilius labuntur (quod humanum est) fortius asurgere, & melioribus ausis compensare lapsuram. Peccauit autem fortè vitio magis sæculi, vix lumen admittentis, quam voluntatis nequam. Quis est enim qui ignoret ex parumper versatis circa temporum notitiam quænam esset figura Italiæ, quinamq; ordo, ac modus viuendi hominum circa annum vigesimum quintum superioris sæculi, biennio scilicet ante deprædatam urbem Romam? Vtique etiam electos, si fieri potuisset, in errorem perpulisset militare flagitium, cuius est proprium in gladio ius omne locare. Constantinus autem haud multo ante ad officium prædicationis admixsus cum ex voto illud sibi succedere cerneret, ab inani gloriola quadã actus in transuersum, cohortationibus nobilium nonnullorum ita patuit, vt perëgrinandi ad potiores Ciuitates pruriginem admittens, & apud Principes viros fauoribus, & gratia valendi tentigine euiratus, habenas laxauerit libertati vetitæ. Verum imperata vacatione ab suggestu, & silentio annuo claustrali (solis vix duobus assignatis quibuscum ageret) emendatus, alijq; salutaribus penis coercitus ad se se reuertitur, & lapidem omnem mouet, vt odorem virtutum effundat ibi, scandalum vbi perpetravit. Quamobrem iterato re-

stituit-

stitutus priori facultati, & iam cautior factus, & circumspēctior, vigilauit sedulitate maiore in sui custodiam. Quin de virtute in virtutem procedens ad proximos omni arte iuuandos digressus, sacris tribunalibus pœnitentiæ ineffusus se dedit. Condiebat altum munus affabilis feueritatis sale, elucebatq; in eo tam in omnibus detegendis vulneribus; atque tumoribus flagitiorum, quàm in apponendo malagmate cuiq; opportuno prudentia vero presbytero digna, ardorq; plenus diuini honoris, & animarū Christi sanguine redemptarum zelus, sitisq; nusquam explenda. Ea propter ex maiorum diligenti cura ad insigniores Canonias inhabitandas destinabatur in ijs videlicet vrbibus, quæ & numero, & merito incolarum florent nobiliores: atq; ideo loca quæ prius adierat iniussus cum Ordinis perturbatione, posterus tenuit iussus cum eiusdem edificacione, & adiumento. Accidit quoq; eum non semel de vna sede ad aliam transmitti maximè mœrentibus illis, à quorum cultura remouebatur, enixèq; apud Prælatos eius opem implorantibus. Ita aliquando exorauere Proceres nonnulli Neapolitani, ita & Ianuenses. Sed is ille populus extitit Venetus, apud quem diutius contigit eum laborare. Nam sacri verbi sarcina diuersas amplissimæ Ciuitatis Ecclesias adiens tam infra anni festiuitates, quam in ipsis quadragesimæ ferijs deponebat ore inestimabiles sapientiæ merces, & vitæ æternæ diuitias, quas solo precio animarum commutabat, illudq; apud se, immò apud Deum ipsum in sacramento pœnitentiæ ab omni scoria, sęceue depuratum condebat. Primæ nobilitatis Patres virum adibant tam ad auriculare sigillum, quam extra ad consulendum, quę in dies ad fructum boni operis attinerent, quęue ad verę pietatis profectum, adq; spiritus disciplinam opportuniora arbitrentur. Ille verò non ineptus discretor spirituum ab versata cultura factus, omnes ita dirigebat, vt plenè agi spiritu Dei crederetur. Insuper vt voti compos fieret de integro pro virium suarum facultate, linguę, auriumq; operibus addidit opera manus, & calami: atque ad iuuandum omnegenus fidelium vtriusq; sexus italico idiomate ibi euulgauit, quę reddimus.

Confessionale interrogatorium, seu Modum Confessionis Sacramentalis perficiende. Lib. I.

Item Dialogum de Humilitate: nuncupauit vtrunq; Marino Iustiniano Patritio Veneto. Venetijs apud Marinum Zoppinum anno 1535. Lib. I.

CON.

CONSTANTINVS MASSINVS VERCELLENSIS.

INE Æ Lateranensi cultor strenuus euasit Constantinus Massinus Vercellensis, vindemiasq; expressit feracissimas ex botris eius virtutū; vt vino pietatis ardentissimæ, candidissimæq; doctrinæ fideles Domini sui populos ad Sanctam vsq; propinaret ebrietatem. Licet enim ex seculari disciplina imparatus accesserit operi perficiundo, qui nihil præ rudimentis primis possideret; improbo tamen labore, iugiq; orationis subsidio obicem quemcunq; eliminauit. Qua in re effloruit etiam magistrorum charitas, qui indole inspecta adolescentis assurgentis ad comonstrata quæq; si non pro facilitate propendentis naturæ, saltem pro electione constantis propositi, vigilias, cæteraq; incommoda vorantis; in eo excolendo nouiter incubarunt. Vna taciturnitas oris, & aspectus opinoso semper persimilis proloqui stupiditatem quampiam videbantur, qua tamen nil minus inficiebatur. Sed prima ipsa tyrociniij lineamenta per animum obducta leniter leuigatum profundè adeo inhæserunt, vt non ipsas modo scholas, sed vniuersam omninò vitæ scenam talis peregerit. Laus autem secuta est exercentem huiusmodi personam, quoniam virtus præiret in illa, & nihil nisi ad sanctuarij prius appensum pondus exiret: & hoc illud est, *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis: Et per tristitiam vultus corripitur animus delinquentis.* Calisto Mazzola Vincentino ad Generalatum assumpto ornatus est munere prædicationis ab Synodo Rauennatensi anni septuagesimi secundi supra sesquimilesimum, vna cum alijs quindecim: auctumq; doni decus est ab insigni penè consodalium colligatione Pauli de Grossis, Herculis Monaldini, Pauli Malchiodi, Seraphini Merlini, & Aloisij Belacati eidem exercendę prouincię confirmatorum, quorum postmodum laus in Euangelio extitit singularis. Sanctam sarcinam portauit ad annos sexdecim viribus semper auctus à Domino, à se toto cordis hiatu prædicato: & qui sobriè ab suggestu loquebatur, in illo pertractando lingua, voceq; pollebat, qualis vix suauior, vix vehementior desiderari potuisset. Dono lachrymarum lachrymas eliciebat, vitæ austeritate, quę Canonicum decet, auctoritatem, fidem hortationibus, monitis, minis addebat. Ligures tamen, Pedemontanas, Sabaudas, Mon-

H h

ferraten-

ferratenses oras non transfiliit proximitate quadam ut loci, ita & morum prædilectas, ac propè peruias. Fama verò & desiderium declamationum illius exteros multos, principesq; viros, & Ecclesiarum Antistites inuasit, à quorum nonnullis abstinuisse accidit præter eius voluntatem ex maiorum præcepto. Soli Rauennates in summo templo coronam dedere bis, ac tertio comitiorum occasione. Verum enimuerò quos non assecutus est orator, scriptor in ipso penè concionum medio cursu obtinuit, edito Purgationis animæ Christianæ volumine. Decuit autem talia pharmacæ tantum medicum, dum ex similitudine morborum, & curationum corporis documenta præbet ad medendas peregrinantes animas, nec illas præterit, quæ purgatorio igne cremantur. Hippocratem illum dicas spiritalem. Euulgatum opus vndiq; tot maturavit fructus gratiæ; quot autumnus naturæ: adeo cordi sunt Deo scriptorum pia conamina: & quæ interim inseruiebant ab suggestu ordinamenta, non vim amiserunt consignata papyro. Docebat in ijs, quæ tum in se, tum in alijs experimento didicisset siue arcendæ ægretudini, siue conseruandæ valerudini animarum, augendq; opportuna. Experiri verò tanta potuit & ex mentali congressu cum Superis, & quoniam sibi formasset velut in nosocomium quoddam auricularis confessionis exedram. Hinc ne illud obijci posset, quod Dominus Saluator aliquando protulit, utique dicetis mihi hanc similitudinem, Medice cura te ipsum, Quanta audiuius facta in Capharnau, fac & hic in Patria tua; curandis Ordinis Colonijs præficitur. Post liberam tanque reuisionem Gregorij Bugellani datur Præpositus venerabili Canonice Sancti montis Cretæ, electoribus quinque viris Camillo Becio Generali, Sigismundo Arcellio, Aurelio Turiano, Constantio Villanio, & Iacobo Ruellio Censoribus circa Nonas Septembrias anni octuagesimi octauæ præteriti Placentiæ congregatis. Haud à se ipso dissimilis præter quotidianam sollicitudinem sibi commissi gregis toto incubuit spiritu augendæ populorum deuotioni erga sacratissimam Dei Genitricem eo loci summè cultam ab annis propè mille ducentis. Ea propter perpetuam quadraginta dierum Indulgentiam omnibus eandem Ecclesiam inuisentibus ab Marco Antonio Gonzaga Marchione Principe, ac Casalensi, Episcopo, & Comite exorauit: & libros tres edidit de Origine, procurfu, ac miraculis eiusdem piæ deuotionis, deq; modo ritè Beatissimam Virginem Matrem venerandi. Eo functus officio Genuensium, Vercellensium, Astensium Abbatias successiuè moderatur præstans verbo, & sanctimoniam promouens doctrina, atque exemplo, in omnem Religionis sanctionem exactus, nilq; vel sibi, vel alijs permittens, quod languorem, remissionemq; saperet, secundum quod donum procerum animis erat infixus. Quare ab congregato maiore Senatu anni tertij ante sextumdecimum sæculum ad decus notæ virtutis, ad fulci-

men-

mentum Sacrae matris, atq; leuamen Theodosij Rouescallae rerum summæ præpositi Censor renunciatur, collegis Petro Bonsignorio, Celso Dugnauo, & Aurelio à Turre viris primi confessus, & alias eodem munere functis. Lampas lucens, & ardens candelabro aptissimo imposita quales radios, qualemue fulgorem diffuderit vni Cremonensis Dietæ successus contestantur, ab Generali quidem Abbate legitime effectum fortiti, & nomen; sed in quorum incubatione, foetura, & expressione multum ipse contulerit consilio, acri suasu, fortisq; animi constantia, ac robore. Multo plura, multoq; acceptiora cessissent in commune commodum, si triennem provinciam fidei suæ creditam absolueret fuisset permissus; sed medio in ipso stadio deficit, ad præmia, vti piè speramus, illum euocante Deo. Cum primum se morbo expugnari colligit postremo, deprecatur, iubetq; Cretanum montem, vt in eo pijsimo loco diem suum claudat, & Sacratissima ea in æde sub protegente misericordiarum Matre tumuletur. Dormit cum Patribus suis non adhuc sexagenarius Abbas Astæ, ac Visitator. Successorem Abbatie Petrum Franciscum Malettum Vercellensem à Præposituræ Bugellana absolutum, Visitatoratus verò Constantium Villanium Laudensem apud Cremenfes Priorem agentem renunciant Regij Lepidi circa solemnitates Natalitias eius anni Rouescalla Generalis, Bonsignorius, Dugnanus, Brugnolusq; Collegæ. Habemus itaque

De Purgatione Animæ Christianæ tam in hoc mundo, quam in flammis pœnalibus purgationis librum vnum. Ad Bernardinum de Sabaudia Equitem Ordinis Diuæ Annunciate, Vercellis apud Ioannem Franciscum Pelliparium Anno Domini 1581. Lib. I.

De Sacro Monte Virginis Deigenitricis Cretæ in Monteferrato libros tres, Historialem, Doctrinalem, Moralem. Ad Vincentium Gonzagam Mantuæ, & Montisferrati Regulam. Ticini apud Hieronymum Bartolum anno 1590. Lib. iij.

CONSTANTINVS FASEOLVS L A V D E N S I S .

BONO quidem iure actum putamus, quod Gabriel Pennottus Abbas aliquando Constantinum Phascolum Laudensem Constantino magno Imperatori coniunxerit scribens, Non absq; peculiari Dei consilio factum crediderim, vt series historicæ huius narrationis, cuius in Magno Constantino Lateranensis Basilicæ auctore primus limes ponitur, in altero Constantino Supremo Lateranensis Congregationis Præside, moderatoreq; , si non imperio (en reddita copulationis ratio) certè pietatis, religionis, integritatis, omnigenæq; virtutis, & eruditionis meritis magno, & maximo, nouissimus locaretur. Bono inquam iure, cum præter illud, quod ipse adducit argumentum, plura alia in idem tendentia adsint, Profectò nil adeò tam grande est in Professionis huius affecla quolibet, quo de vir hic non ad vnguem triumphet opiparè, præsertim verò in curandis Lateranensibus augmentis. Lineum militiæ clericæ sagum induit apud Bugellanos die Apostolo Barnabæ solemnibus tertio idus Iunij, quâ lucè annuo recursum gratæ commemorationis ergo quoad vixit celebrauit inter peculiaria sacrificiorum odorama, & inter paratiores iucunditatis religiosæ contestationes: eadem enim post solarem duodecim mēsiū assuetam exinanitionem pepererat illum Saluatori Deo per sacras sponiones, quas inter ea foeliciter innouabat, rataq; Numini, atq; Diuis volebat, ac precabatur. Annus erat octuagesimus nonus supra Vesquimillesimum, & ordini præsidebat Camillus Becius Casalensis, ab cuius sanctionibus pendebant intra leges vniuersa, præsertim verò ephebiæ educatio ad omnē amussim collineata. Quare per seueriora Antistitis scita integram triennem disciplinam tyrociniij, nusquam innouatis castris exercet. Voluit tamen ille post exacto experimento prioris anni, licere ei Dialecticis, & principijs Naturalis Scientiæ assidere auditorē; atq; ideò illac destinavit interpretem sacerdotem prouecti moris, & vitæ. Numero pollens, & virtute schola, animos auxit moderatoribus, vt in eam simul coalescendam, & maturandam conspirarent iunctis animis, dum quiq; pro nationalium aura intendunt vires, & consilia. Hinc Patauium selectiores omnes traducuntur, longè quidem tractu ab Pedemontanis ad Venetas oras, sed necessa-

necessario . Petrum de Murano Vercellensem , Florianum Nanium Bononiensem , & Valerianum Zampetrium Imolensem insignes humanorum , diuinorumq; arcanorū interpretes eius Lycei coluit Constātinus , non quo auditores solent studio ; sed quo liberi parentes , in omne semper obsequium præsto , per quod creuit ad meliora sub exquisitiore cultu . Cōpegere in vnum quinquennes labores non frondem modo doctorei ferti , sed & fructum scientiæ solidæ , sibiq; constantis , velut ij , qui ab imi pectoris radicibus alimenta libassent . Vnde non summa labia , sed patulum in eo cor , & fortè loquebatur ingeniū . Finitimi patrię Cremenfes primitias concionantis hausere in ordinis Basilica , cui ab Monacorum præstite Benedicto nomen est . Biennes enim lectiones ab Pentecoste ad Natiuitatem in illa præmisit , irritamenta animi , & tentamenta simul futuræ exercitationi super latiores exedras . Nam dehinc nobiliores Italicę vrbes Mediolanum , Venetias , Lucam , Vercellas , Ticinum , aliasq; plures nunc in velitis , nunc in statarij morem oppugnauit , vt expugnaret Cęlo . Ardor mentis , animarumq; Zelus compensabat non exilem quidem , attamen non præ mediocritate valentem tubam soni , vocisq; Quod si id naturalis talenti minus in eo desideratum fuisset , vtiq; oratoribus primi nominis componendus accederet . Profecto Modoetiam præclarum oppidum , & ciuitatibus quam plurimi par , adeo tantus contrectauit in peroratis quadagesimę ; vt animi velut extratici ad dicentem conuolantes , & ab Pitho eius pendentes ceferentur , penè rigentibus interim ad auditorij loca corporibus . Hinc Lambro finitimę gentes eò confluebant certatim , dum fama latè placentis extenditur ; & lucra inde Cęlo gratiora fiunt , dum quos curiositas vna attraheret , suasio , curaq; salutis figebat , & oppidanorum præeuntia exempla in omne pietatis , christianiq; cultus officium . Quare si alia sibi nulla seposuisset merita ex apostolico munere (quę seposuit plurima) certè quę ibi sedulus cumulauit , ad famę eternitatem omninò pertingunt , & (quod suauius est pro Deo laboranti) & in eo adscribuntur libro , à quo bona nulla cadunt , vel prætereunt non signata . Processerat satis adhuc in actiuosis Reipublicæ , varijsq; functionibus , armum mentis supposuerat nunc Laudensibus Prior , nunc Genuensibus Abbas , nec tamen ab verbi habendi partibus pedem referebat ; cum , maiori superueniente negotiorum mole , ne bino obrueretur officio , quorum vterque totum requirebat hominem , vacationem sibi ab illo præstituit non volens , sed coactus . Reperiebat tamen vtrobiq; Martham sollicitam esse , & Mariam in hisce publicis seponendam secessui nunc cellę , nunc chori . Annos iam vnū de triginta sub Ordinis disciplina exegerat donis ingenij , morumq; spectabilis tam intra penates , quam extra , cum per Conuentum Rauennatensem Quartum vir renunciatur Hieronymo Onofrio Fanense , Marco Antonio Manetto Massense , & Polycarpo

carpo Capello Casalense Collegis. Arduam se ipsa prouinciam ponderosiorē reddebat Seraphinus Verdellius Generalis ignei genij vir, plurimumq; in suo sensu abundans, ad quem collineari omnia atq; velut ad centrum tendere appetebat, imperium exercens intensè. Verum ea fuit Phaeoli prudens dexteritas, vt non in mitiora modo pręproperum sepe sepius inflexerit, & in maturiora deduxerit; verum etiam medius steterit conciliator inter illum, Onofriumque collegam ex aduerso retundentem, & infringentem aliquando attentata; vtpotè is, qui ob eundem alias honorificè gestum magistratum, & auctoritate, & experimento boni, atq; legum id valebat, & aggrediebatur. Quin eo processit in Constantino lenitatis temperamentum, vt animos vtrorumq; atq; totius Congregationis in se vno omninò conuertens ad fascium Verdellij abdicationem ipse vnanimi consensu in eius locum fuerit subrogatus Abbas Generalis Octuagesimus octauus. Et quoniam nouum ius quoddam peculiare Visitatorem ab immediata successione summæ præfecturæ secludens obstare electioni præcognitum fuerat; exoratus Pontifex legis abrogationem indulgit pro semel. Vis dominationis non illum conuulsit, mutauitue, quod in plerisq; contigisse notatur; sed in optimum efformauit, aut pridem efformatum ostendit. Quæ prædecessori fuere bona secutus est, in se correxit quæ alteri nequiuerat imponere, vel saltem non animo insidere corrigenda monstrauit. Porrò in nodos incidit illos, quo tempore præfuit, qui ipsius Macedonis magni gladio negotium facessissent: prudentissimus tamen illos, & absq; fractura dissoluit. Quæ Bononiæ præsertim, quæue Rauennæ contingere nostrum aliquibus notiora sunt, quam quod latiore egeant refractione. Peruicit tamen dexteritate agendi, eloquij suauitate, mediiorumq; opportunitate Ludouici Lodouisij Cardinalis, quin & ipsius Gregorij Quintidecimi auersos animos, duraq; ministrorum officia: atq; hinc libertas, pax, & iucunditas conseruata est, illa quidem Congregationi, istę verò causam habentibus. Nos autem facti seriem satis nouimus præ multis; quoniam Commissarij munere fungi in mandatis accepimus vna cum Hieronymo Vidono tunc Præsidente, atq; paulò post in sacrum Purpuratorum Senatum cooptato. Prout indemnitati commissi sibi gregis consulēbat; ita & decori consulens omni mentis ope, totisq; virium nisibus auctor fuit Gabrieli Pennotto vt domesticarum rerum historiam texeret, quod ingenuè ille idem in tertij libri nuncupatoria profiteretur inquiens; Sub tui felicissimi regiminis auspicijs, Reuerendissime Pater, Sacræ Constantinianæ Basilicæ, Lateranensisq; Congregationis Historiam, ex vetustis illarum monumentis, Summorumq; Pontificum diplomatibus, & alijs probatis auctoribus, authenticisq; documentis, si non pro dignitate luculenter politam, & exornatam, saltem fideliter collectam, & ordinatam in lucem publicam aliquan-

aliquando tandem emittere curavi. Sic enim fieri postulabat, ut opus tuo potissimum consilio, & imperio susceptum, & inchoatum, tuis auxilijs defudatum, tuo etiam nomine decoratum, & munitum in publicum prodiret: non ob hanc solummodo rationē, ut inter alia complura per tuam amplitudinem in regenda Lateranensi Familia præclare gesta, quibus & Canonice disciplinæ vigor, & sacrarum literarum studia mirificè pullulauerunt, ac reflorescerent, illud etiam laudis tibi accederet, istam videlicet non vsq; adeo leuem prouinciam à compluribus quidem laudatam, & ab omnibus optatam, sed à nemine hæctenus, quod viderim, tentatam, te suasore, auctore, ac moderatore quadantenus elaboratam &c. Placuit etiam ei imbecillitatem nostram fortem præceptis suis reddere. Cum enim apud Venetos ab annis duobus degentes pomeridianis prædicationibus habendis in Diuæ Virginis Matris de Charitate operam poneremus, & ipse pridem meditare tur recussionem Commentariorum, seu Distinctionum Archangeli Rubei Cremonensis nostræ Congregationis Theologi præclarissimi, postea Carinulensium Episcopi super distinctiones Magistri Sententiarum in ampliores, digniores, correctioresq; formas nos voluit rei agendæ idoneos, cui neq; refragari, aut licuit, aut debuit; sed ab iussis, ut par erat, vires roborando, negotium non pœnitendè absoluimus. Prosper quoq; Faraudus Mediolanensis eodem cohortatore paulò post Kempensem nostrum de Imitatione Christi aureum verè libellum recudi nobiliter Romæ curauit: paucula quidem, sed utilis portio plurium, quæ Phaeolus optabat, qui eiusdem Thomæ de kempis opera omnia de nouo Calchograficæ subdi in votis habebat. Atq; dum per hæc illustrando Ordini totus incumbit, non propterea seponit ipse calamum, quamuis, animo in plura distracto negotia, vix suppetere momenta breuia ad se studijs quibusuis componendum. Supremum Nouemuirorum tribunal, quod Definitorium dicimus, Bononię coactum anno primo eius regimini plurimis ex causis sanxerat, Ius Canonissarum Ordini subiectarum in vnum volumen compingendum esse, quod disunctum in plures partes, inq; varias formas, pro locorum varietate legebatur ineptum, vel saltem inconcinnum, parumue auctoritatis præferens, vtpotè manuscriptum, & vix ad oculum seruiens. Quare prouinciam sibi ipse legit exequendam præ Zelo promptioris exitus: & ideo cum per sacras visitationes de proximo obseruasset, quæ necessaria, quæ opportuna, quæ utilia forent, quæ in viridi starent obseruantia, quæ obsoleta iacerent, quæ tandem reformatione, quæue nouis indigerent decretis, opus ad exitum vsq; perduxit, quod sub Constitutionum nomine Romę imprimendum postea, & publico in Conuentu approbatum, communiq; Canonissarum consensu vbiq; receptum post Sancti Patris Augustini Regulam obseruandum vndiq; distribui curauit, abrogatis quibuscunq; anterioribus
manuscri-

manuscriptis. Quis verò ad præclara huiusmodi exempla publicorum ornamentorum quæditorum aciem mentis non acuisset, vt debita imitatione exciperentur? Valere quidem vndiq; plurimum, præcipuè autem apud publicas Ordinis Vniuersitates, quarum ille profectibus à primo vsq; Visitatoratus ingressu peculiariter incubuerat tam suo ipso officij iure, quam penes collegas, Generalemq; promouendo illarum vtilitates comoda, atq; decora. Enituit id in primis in Ticinensi lyceò vbi, cum scholam auctoritate, consilio, hortationibus per quinqueniū, & vltra protraxerit ad totalis disciplinarū curriculum absolutionem, nulla, aut saltem minima interpretantium, & auditorum mutatione permessa; qui ex illa prodire laureati, publicæ rei plurimum honestatis, & dignitatis contulerunt moribus, prædicatione, lectione, cæterisq; Canonico dignis operibus, in quas electi, & volentes insudarunt. Inter hæc igitur, aliaq; huiusmodi plurima coacto Placentiæ Senatu præfecturam deponit, successoremq; Marcum Antonium Manettum à Massa Lunensium inter Florentinos ex Principis priuilegio cooptatum accipit, inter quos discrimina postmodum intercessere aliqua, non ex Constantini quidem placidiore, calidioreq; genio excita, sed ab Manetto ipso vehementioris, concitatorisq; naturæ, qui dum Seraphinum Verdellium ad standum iuri super datis punctis prouocat; Phæolo etiam illius amico grauis esse, ducit è Republica esse. Hinc litem contestatam à Gaspare Francisco Viualdo Præposito Monasterij Bugellani nomine super spolio quodam Cæsaris de Iulianis Gattinariensis vita functi aduersus Phæolum, qui Generalis de aliqua illius portione disposuerat, acriter sibi discutendam sumit. Verum negotij ea fuit natura, vt non ita breui tempore determinari potuerit, cum darentur hinc inde, adducerenturq; computa, & rationes. Quare & prius magistratu Manettus fungitur, & fato cedit post biennium, & demum discussis omnibus, partibusq; conuenientibus per Nouemuiros in Mediolanensi Diæta congregatis vndiq; dirimitur. Ab conuentu illo, in quo fasces resignauit, absq; administratione proficiscitur (quæ res animi compositionem plerisq; sapere visa est) sed per annum Urbem in ædibus de Pace incolit. Dehinc Mortariensibus Præpositus datur, & postmodum sub Arbizani Præfectura Visitator secundum dicitur Collegis Marco Antonio Gentili Bononiensi, Claudio Bertholoto Regiensi, & Celso Marticella Neapolitano. Viuit adhuc vir illustris, laboreq; in Congregationis commodum septuagenarius prosequitur. Scripsit

Constitutiones Canonissarum Regularium directioni, & gubernationi Congregationis Lateranensis Commissarum Libris duobus comprehensas Italicè. Rome apud Guglielmum Facciottum Anno 1624. Lib. ij

CON-

CONSTANTIUS RVSCONVS

BRIXIENSIS.

VSCONORVM Familia, quæ & Ruscarum similiter à Scriptoribus appellatur, inter præclariores Insubriæ Prouinciæ à duobus supra sæculis floruit, Principatumq; nec semel, nec breuiter Nouocomensis Ciuitatis tenuit Vitanis audax, & ferox aduersaria, præsertim sub Latero, Iordano, Franchino, Baltassareq; Rusconis. Sed præualente Vicecomitum imperio, & aduersæ partis viribus inde pulsa, secundum paruulam sui portionem Brixix sedes transtulit, & fixit. Porrò vineam Lateranensem plures palmites ex Brixienfium familiarum nobilitate, siue numerum spectes, siue fructuum vbertatem, adauxere; inter quos non vltimo loco Constantium Rusconum enumerem. Illius nanq; sæcunditati non modo proprios ingenij botros, sed etiam vberem defecata vendemiæ Ascanij Martinengi frugem debemus; quando ab contactu domesticarum radicum spiritus eius exhilaratus, ad vendemiam benè respondisse Magna Glossa innotuit. In ea idem Ascanius per iustum breuitatis Elogium parenti suo viarum Domini innocentiam adstruxit his verbis. Qui non fucata probitate insignis disciplinæ regularis prima mihi exhibuit rudimenta. O quanti Rempublicam ornat, qui Tyrocinio viros præficit. Surgant ad colosseas maiestates præclariores imagines; corruunt absq; cubo. Floruit in ea Rusconus tempora cum fallaces asseclæ impij illius Saxonici Apostatæ Lutheranicum virus per multas partiti sectas euomere hinc, atq; inde studerent non intermisso perditum animi ardore diabolica plusquam rabie sauciatum. Ad occurrendum morbo pro viribus, dum ex vniuersis Ordinibus sacrarum Ecclesiæ Militiarum prodirent Athletæ, omnifariè pius Opus egregium absoluit, De Fide, ac terminis humanæ cognitionis, & libertatis. Opus spissum est, & Theologiarum Scholasticæ, ac Positiuæ Sanctorum Patrum refertissimum. Lucem tamen publicam non agnouit, dum Auctor lucis vsuram præ proprio letho frui desijt. Scripserat quoq; pridem Commentaria fatis luculenta in octo partes distributa, per quæ conspicuam eruditionem exhibuit. Introgressus enim ad penitiam cognitionem, atque promptissimam Idiomatum Hæbrei, ac Græci; ex ærarijs alienigenarum gentium intacto pudore, & inoffensa manu se ipsum, ac populum Domini

ditare potuit, & proprias obseruationes auctorizare in ijs præsertim, quæ historicam expeterent soliditatem. Verum qui sibi soli ad iugulandum otium, ad exercendum ingenium hæc scriberet exacte humilitatis professor, nec de se alta sentiens, dum euidentem, præsentaneamue non cerneret proximorum vtilitatem; occuluit in scrinio, quod apponendum erat candelabro. Adseruatur cum suprædictis Brixie ad Saluatorem Bibliothecam manuscripta. Sed quod scriptis negatum, voci concessum est, & ablegato ad albeolos calami fructu, linguæ foetus ambonibus permitti; vt ex temporaria etiam eloquentia vi spiritus ex charitate freta, inter Brixienfis Diocesis Valles Germaniæ conterminas fidelium catholicorum plebem merito auget, & numero. Floruit Anno 1546. & scripsit ex prædictis,

Commentariorum in Sacram Genesim. Lib. viij.

De Fide, ac terminis humane cognitionis, & libertatis.

Lib. I.

F I N I S

LY-

LYCEI
 LATERANENSIS.
 SEV
 ELOGIORVM
 LATERANENSIVM
 LIBER QVARTVS.

DESIDERIVS NIGRONIVS
 GENVENSIS.

NIGRIS hisce liquoribus Nigronium desideramus desiderium delineare, ab nodisq; annorum tam præteritorum, quam futurorum dissoluere, qui nodos alienarum difficultatum in Macedonis Monarchæ morem ad Gordianas implicationes, linguæ, mentisq; acutissimæ gladio, & enodavit, & nullos reddidit. Neque vitio nobis vertendum putamus nigrum colorem ad dissoluendum adhibentibus, qui albi proprietatem disgregatiuam agnoscamus; si quidem latices calcographicos omni candore, omniq; corporea luce micantiores arbitramur; quo pacto & Nigronius ipse lucidior affulsit præ albedine, qua superindui elegit inter Canonicos. Non omnium illius vocatio; qui ætate ad annos viginti quinque progressus; conditione, iam medicam lauream redimendus;

natalibus, inter Ligures præstans sæculo militiam bonam acturus videbatur. Plura, & aculeata valdè menti infedere, vt ab corporum medela ad animorum curationem conatus transferret suos, ne sibi ipsi eger spiritu alijs salutem caducam impertire satageret. Ticini morabatur ad praxim theoreticę iungendam de proximo accingendus, vbi ab concionibus ad familiaritatem ascendens Augustini de nouis in ea ciuitate cum paucis conspicui, & in Ordine Canonico innocentia morum, & doctrinę præstantia commendatissimi; quid de norma Clericalis vitę præstaret, sic percepit; vt illam in matrem, & in dotem status vsq; ad mortem futuri elegerit. Annus agebatur sesquimillesimus cum accessit desiderans Desiderius, desiderandusq; pariter sub Gabriele de Nigris Vicentino Rectore. Vouentem solemniter inaugurauit Hieronymus Bossus Mediolanensis successor ex Comitijs Patauinis, & ille idem ante accessum ad Cremonensem Conuentum resignandus eum Theologico cursui inchoando auditorem dixit, qui philosophica percucurisset tradente Bartholomęo Montaniana iuniore Patauino. Studium apprimè consonum genio quęcunq; apprehendebat indelebili firmabat caractere, dosq; naturalis facundaarris expers apprehensa sic expediebat, vt facilitate explicandi veteranos, emeritosq; Theologos superaret. Talis autem doni intuitu fit illi potestas post annum tertium verbo pascendi populos de suggestu, quod per paucis, & quam raro contigit, lege ferius interdicante, ne quis nisi benè formatus pergama tractet. Sed qui præcox incæpit quodammodo, desijt etiam velocius decennio vix elapso ex superuenientis imbecillitatis impedimento. Hinc quiete sibi indicta solam spiritus pinguedinē perquirebat in ipsis corporis afflictationibus, ac maceratione; eò iucundius vitam ducens, quo sibi soli, & studijs non intermissis expeditus adesse videbatur. Verum publicę rei iura aliam imposuere agendi methodum, quod multę prudentiæ viro theatrum sollicitudinis pastoralis conquadret. Vt primum electionem sui audiuit, omni prece, conatuq; pertractauit, vt dispungeretur. Sed album Prælatorum spongiam non nouit, nisi impotentię, aut vitij probata insimulatione resperfam. Plura habuit successiue Monasteria proprię gubernationi subiecta, quo in ministerio cum paucis comparandus illuxit verè Pater subditorum, non Prælatus. Ad ædem Theodori martyris Genuę perpoliendam varias frugalis œconomię directiones contulit, cuius exemplo permoti aliqui ex paræcia opulentiores stipe collata laborantem iuuere lubentes, quę postmodum rebus in ampliorem formam redactis excidere. Multo autem plura contulit sapientissimi moderatoris experimenta in spiritualibus animorum ædificijs reparandis, construendisue apud tria sacrarum Virginum Gynecea Oliuellę, Gratiarum, Andreę; quippe qui dexteritate illustris, ac natalibus, pollens opinione seuerioris vitę, nihil non suadebat eorum, quę ad
imbeci-

imbeciliorem sexum sustinendum acciderent pernicioso admodum in tempore. Hinc cum Baptista de Vernaccijs Virgo illa, quæ & calamo deuotissimo, & sanctitate purissima fulgentissimum exitit foeminarum Genuensium sydus, nonnullas animo sibi insidentes dubitationes ad Mysticam, Affectiuamq; Theologiam attinentes Calixto Furnerio Placentino Apostolico & Viro, & concionatori proposuisset enodandas placuit Nigronio ob Furnerij amicissimi distantiam, occupationesq; multiplices, illas extricare, quod & egregiè, ad omnemq; cordis quietem præstitit commentario illo, quod postmodum editum fuit inter alia eiusdem venerandæ virginis opera, & de quo illa ipsamet testimonium reddit Volumine Quarto Epistola ad Gasparem Placentinum, & Epistola trigesima quarta. Sacrum illum OEdipum quodammodo vocitarem, si Sphingi æquiparare quoquo versû deceret, purissimâ, prudentissimamq; monialem, quæ non monstrum repræsentare, sed de monstro illo auerno Leuiatan triumphare nouit. Nouimus quidem aliquando eandem ipsam Baptistam scripsisse, responsiones eas non Nigronium, sed Furnerium habuisse auctorem; verum nobis acrius rem disquirentibus, conferentibusq; plura, & opportuna simul eius temporis, & characterum, ex desiderij penu, pennaq; profectas planè, peneq; dignouimus. Dispupugit verò lubens dubitationes illas inter alia, vt euentius opinionem redimeret penes subiecta collegia scientiarum non intermissarum, quarum penetralia eruditè lustrare se conuinceret, quamuis adhuc ab suggestu non personaret. Tanti quidem nomen bonum ijs, qui præsumt faciendum esse liquet. His, & alijs ad commune commodum in regimi ne præstitis per generalem Conuentum Bononiæ in Montana habitum inter Quatuor Viros Congregationem totam lustraturos assumitur sub Ludouico Salodiensi Rectore alias probato industrio, collega Agapiti Schij Vincentini. Post quatuor annos idem munus obire secundum iussus est per Synodum Rauennæ congregatâ Schio illo ad summum clauum sedente. Ea propter inter tam atras iniquorum dierum Italiam omnem manumittentes procellas non mirum est ordini commodè fuisse consultum sub huiusmodi directoribus, quorum sollicitudo potissima insistebat, vt candor morum magis, quam vestium, & seuerioris conuictus norma, & Dei benignitatem conciliaret, & labantes laxitate populos officio detineret. Ante secundam eam censuram per biennium Montanæ Diui Euangelistæ dilecti Canonix præfederat ad illos videlicet dies, in quibus, vt quidam cecinit, Carolo Clemens laurea ferta dabat; atq; ideo in illo Christiani propè orbis Bononiæ concursu exterarum nationum pluribus Concanonicis innotuit hospitalitate beneficus, doctrina clarus, probitate, morumq; candore cum paucis præstans. Inter alios vnum memorabimus Albertum Pighium Theutonicum

tonicum doctorem virtutis notissimæ, quo cum familiaritatem inijt dignissimam, quæ posteris transeat in exemplum, quam ad extremum vsq; diem coluit, hoc est non in multos annos. Sublatus est dum ad Generalatum votorum conspiratione quæreretur. Reliquit

Commentarium solutionum ad varias dubitationes ex Mystica Theologia depromptas ad Baptistam Vernacciam Venerabilem Sanctimoniam, inter eiusdem opera editum Verone anno 1 Apud Lib. 1.

Ioannis Baptistæ Ambroni Cæsenatis.

Quomodo dic, Desideri, agens Nigredine splendes,
 Dum quævis clara luce nigredo caret?
 Tu tamen insolito perfulges lumine claro,
 In tenebris lucem, claram aperisq; diem.
 Nil mirum rutilans, quia Candidus intus, & extra,
 Clarius ipse micas lucidiore face,
 Dum legum interpret sacrarum enigmata soluens
 Extollis Sanctam cum pietate fidem.

DESI-

DESIDERIVS LEONICENVVS

V I C E N T I N V S .

DECIMVS septimus iam agebatur annus, ex quo
 Vincentinum domicilium Regulares Lateranenses
 receperant, Principi Deo, atq; inclytæ Ciuitati sti-
 pendia meritori, resignante Hermolao Barbaro
 Taruisino Antistite; cum vna dies dedit illis in so-
 cios ex iuuentutis flore scelectiores penè adolescen-
 tes, Desiderium, Adeodatum, & Ioannem Bapti-
 stam. Securioris quippe disciplinæ exercitium, cu-
 ius late ab nouo Collegio diffundebantur opera; adeo in omnium oculis
 constitutum prælucebat, vt quo magis excitabantur corda ad veri Numinis
 pietatem immaculatè colendam, eo magis dilatarentur in excitantium
 operationum dilectione. Hinc quicumque Religionem habebant in voto,
 vel recens inductum in Ciuitate Dogma profiteri satagebant, vel Institutum
 illud, quod consulerent Canonici opportunius. Eapropter nullum exti-
 tit vrbis monasterium quod in partem pij lucri non transierit, dum hæc fa-
 milia ex ratione vni insinuaretur magis accommoda, illa alteri. Coaluerant
 tres illi disparis natiuitatis adolescentes, sed paris propè etatis, paris & ar-
 doris, sub pari quoq; disciplina Omniboni Leoniceni Rethoris, & Historici
 ea etate præstantissimi, & inter literatos quoscunq; clari omnino nominis,
 Eorum alteri Desiderio natura frater, omnibus eruditione præceptor, ac
 penè parens extitit. Qui enim æquè moribus prælucebat, ac scientia, verè
 philosophus, pietatem, Religionemq; sensim ab teneriore instillauerat
 die; per quarum thedas luce vicissim, æstuq; cælesti mentes excitæ ad Ca-
 nonem Apostolicum Augustini profitendum properarunt. Præiuit duos
 in declaratione excogitate Religionis Adeodatus, qui per octo annorum
 spacium desiderium illud intus enutrierat ab Pauli Marthei confessionalibus
 monitis hauitum, eundem sensum & alij probauere. Perrumpendi moras
 ansam dedit, ac stimulum Mattheus Bossus in Episcopio euangelizans tota
 confluente ciuitate. Raphael Rizolius vniuersali gubernio sedens Primum
 vocationem approbavit in Couentu Rauennati. Veronensis Canonica in-
 gredientes recepit. Nouis utiq; militibus montana statio primitus ritè de-
 creta est. Profectus militiæ, quas expugnationes tentauerint, quas arces
 subegerint, quibus coronis caput ornauerint, quas dignitates adierint, quæ
 trophæa

trophea struxerint ex inimicorum manubijs, & his pleraq; similia, seorsim
 prosequendi sunt. Desiderius ex eo Leonicenorum stipite erat, qui no-
 bilitatem sibi virtutibus comparasset, quive improbo magis labore, quam
 ingenij versatilis solertia secretiora quæque scientiarum Mysteria superas-
 set. Parentem habuit virum probum, & honestissimum, qui cum ex Leo-
 nico Vicentini agri oppido non ignobili Ciuitatem ipsam nouus incola
 adijisset, affinitatesq; in ea præclaras contraxisset fortunæ donis satis utiq;
 cumulatus; Leonicæ ab eo, siue Leonicenæ familiæ cognomen dedit. Fra-
 trum celebriore nomenclatura non minus illuxit, quam virtute propria, il-
 laq; percurrenti stimulum addidit tam ad sanctè viuendum, quam ad castè
 philosophandum. Nicolaus præter laudatum ante Omnibonum facultate
 medica peritissimus, Peripateticiq; Dogmatis propugnator accerrimus fami-
 liæ splendorem contulit indelebilem. Græcè enim, Latineq; per quam in-
 structus in herbarum virtutibus, mirisq; proprietatibus reuelandis (quod
 simplicistam agere dicunt) Naturæ prothoscriniarius appellatus est, pri-
 musq; Latinorum extitit, qui plenè Pedacium Dioscoridem Anazarbeum
 intellexit, atq; elucidauit, eamq; semitam aperuit, quam alij postmodum
 nouissimè ad apicem vsq; admirationis, & vtilitatis conquadrarunt: primus
 item qui malè concoctam Arabum auctorum barbariem è Gymnasijs medi-
 cis eliminauit, substitutis ex Græcia doctissimis, facundissimisq; scriptoribus.
 Hinc suo pte genio Desiderius ad scientias capescendas inclinatus, atq; do-
 mestico acriter prouocatus exemplo totis omninò viribus peruolabat ad
 studia. Quos nostri maiores adigendos scientijs decernebant, per strictio-
 rem pædiam in speciem præuię triennis purgationis perpoliebant: quę uti-
 que consuetudo in nos nepotes sanctissima hęreditate illapsa est. Ea enim
 disciplina mentes primum efformat, auersos affectus euacuat, mores com-
 ponit, animum hilaritate donat, Deoq; soli inhiandum docet sic per tempo-
 ralia bona transeundo, vt æterna non amittantur. Tyrocinium autem id
 vsitatiore vocabulo dicunt. Ex quo totius profectò Clericalis vitæ ne-
 cessariora iaciuntur semina. Quis enim fluctuantibus adhuc, æstuantibusq;
 sæculi cupiditatibus castissimas doctrinas, potissimumue Sacras Literas to-
 tis præcordijs admiserit? Aut quodnam plenum vas ex sorde limpidissimi
 fontis purissimos admiserit latices, quando & Stagirites dixerit, Intus exi-
 stens extraneum prohibere; sublimius verò Doctor Gentium, Quæ pars lu-
 eis ad tenebras, aut quæ participatio Christi ad Belial? In Maleuolam certè
 animam non intrabit sapientia, neq; habitabit in corpore subdito pecca-
 tis. Assignatus itaq; huic tantæ parti Desiderius dilatari sibi cordis fibras
 sensit, in alterumq; se formari virum, quem Charitas edificaret, non scientia
 inflaret per auræ popularis inane; pedem ideo compescuit, qui prius laxè
 excurrebat, tenuitq; confinio, vt eas tantum admitteret Doctrinas, quæ
 Cælo

Cælo iuarent expugnando . Natiuo quodam instinctu ad carmen pangendum formatus , assiduaq; exercitatione intra paternos lares cumulatè per emulationem in idem excultus , cum & cæteri patres illud ipsum vrgerent cum laude , intimè sibi sponderat apicem gloriæ tali vno studio assecuturum , atq; (quod postmodum non semel comiter, & cum pudore narrare solebat ingenuè) lauream firmata ætate, & cumulato famularibus scientijs non defuturam . Sed qui indulgentiore genio vtebatur , licentioresq; Musa, atq; propterea vsq; tum focie lasciuienti adolescentiæ valdè plausibili ; in ipso statim tyrocinijs limine abigendas Pierides sensit, reponendumque pro Parnasso Golgotham , ac pro somniato laureo ferto verum diadema spineum . Quare castigauit eodem tempore æquo profectu corpus simul , & carmen , vt per integritatem castita ti famularetur vtrunq; Ad scholas deinde Naturalium, Supernaturaliūq; arcanorū admisus post sexenniū de more per comitia dimissus est prædicatoreo honestatus titulo. Ad illud opere promerendum octies quadragesimauit ad pulpita orator honesta cū laude inter morosioris eloquij obices, quos arte non modica superauit, atq; in suauiore quo ndam dicendi ideam conuertit . Demum vt ex sollicitudine præfectoria Ordinis familias per assuetam vicissitudinem , successionemq; locorum gubernaret exactius , illisq; vacaret ex integro ; exilium sibi indixit à suggestu . Reposuit tamen in linguæ vices calamum , Vitam Sanctæ Monicę almi Patris, & Legislatoris Augustini genericis composuit, stylo quidem humiliore, ad pietatemq; inclinante præsertim minus doctos , qui tamen exactissimum veritatis narratione candorem præferret . Eam cum euulgasset suasionibus Matthę Bossi amicissimi ad limam, incudemq; reuocauit, secundoq; recussit. Reponemus in calce de integro ipsius Bossi de eodem opere iudicium, vt vnico intuitu , atq; lectione discat posteritas libertatem monitoris , conditiones operis , qualitates auctoris , sinceritatemq; illius in recusatione , qui ex electione primum eam dicendi formam induisset, cum præsto haberet sublimiorem . Docuit verò sibi familiares adesse diuersos dicendi, atq; scribendi characteres ex ea luculenta Oratione , quam in Regiensi Synodo ad Patres Populumq; habuit , De Meritis , atq; virtutibus Sanctorum Canonici Ordinis illustratorum ; nec non & ab libris tribus latinarum Epistolarum, quas lacteo propè stylo ad diuersos scripsit, in unūq; deinde volumen cōpactas euulgauit . Ab ea concionādi ablegatione factus cordatior in disciplinę regularis ministerio, Congregationi proficuum valdè operam contulit . In reparandis ad antiquam formam moribus Zelo effulsit seueriore , sed ita in se primum expreso , vt mitiora consilia inaniter sequentes , vel solo aspectu decerneret , deterreret , & abigeret . Cauebant propterea Prælationem exercentes in sessionibus liberam increpantis acrimoniam, & spiritum. Cui cum ex iugis Annalium obseruatione in omne thema exuberarent

exempla vtriusq; fortunæ, quod rationi aliquando in ambiguo versanti, & ad diuersa pertractæ remanebat inexpugnabile, expugnabile faciebat, ac peruium adductis maiorum actionibus, atq; circumstantijs locorum, ac temporum. In Concilio Rauennati Anni millesimi quadringentesimi septuagesimi octauo inter Ordinis quadrumuiros Censores enumeratus Archangelo Placentino Generali Rectori Collega assignatur. In eo nutantes plerasque auorum consuetudines reponendas perorauit ad clepsydram prorsus lachrymarum, & obtinuit, ac in actuali Canoniarum Visitatione per admirabilem virilis pectoris constantiam ad viridis obseruantia statum reuexit. Illo perfunctorie exacto munere, cum ad maiora adhuc ab rerum, & ætatis serie vocaretur, se non vltra immiscendum negotiorum fluctibus ratus, veniam sibi ab gubernatione dari postulauit, secundum quam remotè viueret, valetudinem causatus aduersam, à qua vtique accerrimè in dies rentaretur. Triennio solis contemplationibus vacans superuixit, sublatusq; est in optimam spem æternæ, & immediatæ retributionis quinquagenario minor circa annum millesimum quadringentesimum octuagesimum quartum superstite Eleutherio fratre, quem & Christo, & Ordini iam pridem à se lucratum in Republica administranda vices suas subiisse agnouerat. Iudicium Bossi de illius operibus tale est. Libellum de Vita omni, sanctisq; moribus Beatissimæ Monicæ Magni Patris Aurelij Augustini, & Fundatoris pulcherrimi nostri Ordinis huius Parentis felicissimæ, à te compositum, de quo meum iudicium querit humanitas tua; legi libenter, Desideri desideratissimè mihi. Qui quantum de ipso sentiam, sentiat & mecum Rizonus noster, qui illum legit; amicè, sincerèq; indicabo. Multa explorasse, & ex fide ea, ordineq; pulcherrimo disposuisse mihi planè videtur accurata diligentia tua, quæ qualis extiterit, quantaque, & gesserit cognitu digna tam sancta hæc, tamq; memorabilis femina lectorem admoneant facilè, atq; plenissimè. Venustulus quoque, & tener, & dulcis tuus est sermo, sed humilis adeo mea quidem sententia, vt impar videatur Monicæ meritis; nisi fortè consulere pusillis, simplicibusq; malueris. Sed porrò nihil mihi videtur posse satis ornari sine amplitudine elocutionis, dignitateq; verborum. Non quod in Religiosis nobis ampulosam, expompatamque orationem ita desiderem; vt commentitia, fucataq; magis, quam candida, & sincera censeatur veritas ipsa; sed ne à cultu sic abhorreat, dignitateq; latina, vt penes eruditos euilescat, atq; desipiat, quod in epistolis magis aduertisti tuis, quas cum lego, ijs semper oblector. Ad carmen potissimè natura te genuit. In eo quidem poematum genere multum & commoditatis, & facilitatis contulit tibi. Quando te peperit mater, affuisse puerperio Musas crediderim, labiaq; tersisse. Eo & ingenio fratres tui omnes. Ipse etiam paucis cum literis genitor poetat,

vt po-

vt potest. A Luscis cognatis, & illis quidem poetis magnis eam hæreditatem puto ad vos peruenisse. Rarò vni data est & soluti sermonis, & carminis laus. Vide Ciceronem, & magnum inter Sanctissimos homines, atq; doctissimos Augustinum, Bernardum, & huiusmodi multos. Quos, Deus bone, pingues, & dissonos ij numeros edunt? Vide & Maronem contra, & Ouidium, & Flaccum, & Iuuenalem mandasse literis fermè nihil laxa oratione, atq; soluta, quod ea in re non Marones, non Ouidij, non Flacci, non Iuuenales, vtiq; fortasse non extitissent. Denique Propertianis illis versiculis nihil est clarius.

Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta.

Flamma nec ex equo ducitur ulla rogo.

Gloria Lysippo est animosa fingere signa,

Exactis calamis se mihi iactat equis.

Quod quare vsu veniat in sequenti quoq; versiculo lepidè canit.

Naturæ sequitur semina quisq; suæ.

Eam tamen orationem, quam tu Regij habuisti, cum ea in vrbe Generale Capitulum nostrum celebraretur, probaui semper, admiratusq; sum. Sic enim impleuit aures omnium, qui frequentes aderant, vt nullus vel excreasse, vel à te vultum visus sit auertisse. Sed neque ipse possum satis equidem dicere quanta me exultatione compleueris, quantumq; permoueris. Illachrymatus sum, quando commemorasti egregias maiorum nostrorum virtutes, & documenta illa præclara, quæ ad conquirendam sanctitatem illinobis viri sanctissimi reliquere. Quorum meritis tanto numero, tantaq; præstantia virtutum, atq; doctrinæ auctam Religionem hanc nostram tenemus, nosq; ad imitandum excitasti præce, obtestatione, gemitu, ac defluentibus lachrymis, vt mentes omnium fregeris, & sese cogere certè coegeris. Quanquam pronunciationi hoc mihi primum tribuendum persuadeam, quæ in oratore prima pars quidem, atq; potissima est. Quod sæpè tu mecum de magno Timotheo nostro sic esse censuisti, quem cum audiremus, non hominis verba, sed oracula nempe diuina audire videbamus. Quoties vir ille suauissimo eloquio, & admirabili suo euulsit nobis animas, & in omnes, quascensuit affectiones illexit, & rapuit: vt illum non tam hominem, quam Angelum diceremus? Cuius post conciones speciosam imaginem, vocem, motus, gestus, inenarrabilemq; dulcedinem vbique inspicere, vbiq; exaudire, vbiq; degustare ad multos inde dies, tanquam præfentes equidem videremur? Sed nunquam tamen quam scribere delectaretur, & scripserit, asequi potuit, vt calamo æquaret eloquium. Sed ad te redeo, Desideri charissime, qui si non ita publicasti codicem tuum istum, vt illum ad te iam nequeas reuocare: equidem vellim longiore lucernâ illum recognoscas. Addas asciam, addas

dolabram, addas & amicam cuiuspiam manum, atq; iudicium; vt cum peruagabitur, nihil in eo sit, quod grauibus, eruditisq; displiceat. Ex fide, & charitate non ficta dixi, quæ sentio. Atque vtinam semper ego te meis in rebus vti possem censore, ac monitore. Quod facerem penè quotidie, si nos alpes non diuiderent Tuscæ, aut alatis pedibus essem. Vale, ac mutuo, mi Desideri, ora, communiq; pro fratre, qui salutem in Domino tibi plurimam dicit. Veronę Nono kal. Martias.

Scriptit igitur

De Vita, ac moribus Beatæ Monicæ Diui Patris Augustini Matris librum unum Vicentiæ recussum Anno Lib. I.

Epistolarum Latinarum ad diuersos in Congregatione, & extra datarum, quas & succo valde pio refferit, libros tres. Vicentiæ. Lib. iij.

De Virtutibus, ac meritis Beatorum Institutorum Reformatorum, atq; Primorum Canonorum Regularium Orationem habitam amplè in Comitijis Generalibus Ordinis Regij Lepidi celebratis Vicentiæ. Lib. I.

DIONYSIVS CAPRETTA PLACENTINVS.

RIA præ cæteris commendauere Dionysium Capret-
tam Placentinum : Vitæ probitas ea, quæ præstantior
foueri solet in optimo quoque : Studium perenne
non ad aurem, & auram populi, sed ad animæ, spiri-
tusq; compages, ac medullas: atq; Magistratum sum-
ma charitate gestorum fælicitas exemplaris. Quæ
verò gloriosiora his de viatore profari possunt? Au-
non perfectionem vitæ beatæ, quæ in spe peregrinan-
tibus est, obumbrant? Id profecto. Media autem, quibus vsus est ad tam alta
huiusmodi verticis consequenda videamus. Attingenti iam sextūdecimum
annum, Atq; iugum Domini ex Parentum educatione portare parato nostri
Lateranenses viam commonstrauere sub optimis spirituum discretoribus, &
directoribus. Lacinijs Ordinis initiatus est Marco Antonio Bagaroto curato-
re aliquot post dies per expletam Tridētinam Synodū Vniuerso Christiano
Orbi fælicissimos ad patrias augustissimas aras Deo, ac Diuo Hipponensi Re-
formatori nuncupatas. Quæ fuerint eius Tyrocinijs formulæ, quæ rudimēta ex
totius vitæ procurfu petatur. Auxit id propensione pijsissimi animi, quod lex
edita per viam aureæ discretionis incedens optimum inter Canonicos pro-
bat. Edomitis ex præscripto constitutionum sensibus superinducebat no-
uas ex libito per Prælatos mortificationes, vt proterreret matutinus viā illā,
de qua dictum est, Bonum esse viro cum portauerit iugū ab adolescentia sua.
Optimā indolem, atq; congenitam, qua ad speculatiuas scientias trahebatur,
reconditiore studio temperabat, qui sentiret sibi igniculos inesse illos in-
flantes, quibus edificatrix charitas destrueretur, quoties ad bonam frugem
non se reduci paterentur. Non propterea omisit decus Prædicatoreum, quo
sibi, ac alijs maiori vsui esse posset, in ea hominum Societate, quæ Commu-
nicatis vtriusq; vitæ functionibus promouet electis conatibus pietatem, atq;
dilatata hinc inde religionem. Comitibus Rauennatensibus assumpti ad clauum
Petri Francisci Riuę triginta quinque operarios Verbi per Doctorem dimise-
re, inter quos diei, laborum, lucubrationumue successus fortunati præcla-
rissimos declarauere Eugenios duos Carabrigiorum, & Donofanum, fratres
binos Badinos Theodosium, & Gabrielem, Ludouicum Pauesium, Hono-
ratum Robertum, Flaminium Ciconeam, Placidum Blancardum, nostrumq;
Diony-

Dionysii. Quos iste annos habuit intermedios à Gymnasijs ad Magistratus indefesso labore pædiam vitiorum, catechismi; virtutum ministrat populis iugiter nō in persuasibilibus humanę sapientię verbis, sed in virtute spiritus. Vanę illius existimationis contemptor, quę ad ciuitates solas Euangelizare somniat sub prætextu æmulationis meliorum charismatum, per pagos & oppida discurrebat lætissimus tanto alacriore diligentia, quanto confidentiore securitate sperabat nunquam auditurum aduersus sibi creditum talentum, Paruuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. Quicquid ad ipsius concionantis alimentum, & eleemosynam de more conferebatur ex penu, & pietate populorum, sæpè in extremo Paschatis die pauperibus dispertiebatur; vt Apostolicum munus tanto mirabilius claresceret, quanto à contemptilibus lucris alienum magè demonstrabatur, sustinerenturq; egenorum familię proprię frontis sudoribus, & proprij oris duplici pabulo. Animum aptauit contemptui emolumentorum huiusmodi constans vitę seuerioris methodus, qua se vnum terebrabat, in aliosq; comitas, humanitas, mansuetudo, quas concipiunt meliores animę, proximum in Deo, ac propter Deum diligentes. Prioratus sarcina in columnę basi impositę modum robur dedit, ac firmitatem, non pondus, aut fastidium. Prælucebant proximè non cęcucienti oculo Gaspar Scottus, atq; Baptista Vernaccia, quos ideo ille aliquando matrem, patremq; spiritus nominauit. Nullum penitus erat officiorum minoris notę, cui non afforet manu, monitis, consilio: vinitor, olitor, ianitor, coquus, sacrista, triclinarius cęlitem, cum illum aspicerent, audirentue adesse dicebant: nil arduum nil difficile inueniebat exacuada alacritas. Caput, corq; Canoniarum Abbas in tantę manus, in tanti pedis, æquius, in tanti ingenij, in tam vitalis calor adminicula omnis expers fiebat incommodi. Qui verò tantopere aliorum fulciebat animas, quid cum suis actitabat præcordijs? Somnum ignorabat, qui hora quinta, & illa adhuc sæpius interrupta, haud terminaretur. Cibi, potusue parcitas in cuiusdam penè connaturalis ieiunij modum sibi copulata dormitionem explodebat lautiozem. Acapnus ille caminus est, cui ignis non ingeritur. Oratio, meditatio, studium occupabant prærepta sopori spatia, quiesq; altior, securitasq; tutior his inerat præ illo. Hinc agendorum in die prænotiones oriebantur; hinc vnus omnibus sufficiebat siue cellam, siue sellam obsidentibus ad consilia, ad expiationes obtinendas. Studiorum eius portio electior in eorum erat lectione librorum, qui inflammatiua cordis vstione in Deum scaterent. Ea propter cum ab Scotti obitu Matris Baptistę opera ad illius manus deuenissent, duo inde processere vtilia: alterum vt abundantius solito delicias interioris animę in illis repertas degustaret, ardentiorq; in dies in æterni amore boni fieret: alterum vt eorum editionem per sedulus curaret, assequereturue. Nicolao Sfon-

Sfondrato Cardinali optimo illi Episcopo Cremonensi, qui dehinc Vniuersalis Ecclesie clauo Christi Vicarius praeuit, Tria priora Volumina nuncupauit edentibus haeredibus Francisci Ziliet Venetis Typographis anno octuagesimo octauo elapsi cetenarij: quibus post annos quatuordecim Quorum quoq; Volumen adiecit stando optima fide promissis de illo in antecedentium euulgatione factis. Porrò postremo huic Vitam adtexuit eiusdem Beatæ Christi sponsæ à se candido, pio, innocentiq; stylo conscriptæ ad Dominicū Cardinalem Pinellum Genuensem ex calchographia Veronensi Angeli Tami. Qui ad spiritus fomenta non ad curiositatis illectiones isthæc adhibeat Lector, satis utiq; pernoscet Illuminatum, Angelicum, Seraficum, Cælestem, Heroicum, Diuinum, Deificatum, Deiformemq; hominem illum, quem eformare ad summi Arcopagitæ, expositorumq; eius appellationem nituntur. Inter huiusmodi sanctorum moliminum, ardentiumue studiorum mediam exclusionem Camillus Beccius Generalis optimus virorum curæ suæ Commissorum diribitor haud quaquam è Dei Gloria ratus esse, vt is ultra priuatę vitę lateret, oculareturq; diutius fulgor ille sub modio, qui radijs scatētibus iam vndiq; prodibat, ac sese prodebat, Fesulanę insigni Abbatię illū præesse iussit ab Synodo Cremonensi iam præcessi anni nonagesimi primi. Sub his prælationis initijs Reipublicę inuitam mentem applicuit, à qua postmodum per annos vnum supra viginti suo loco moderanda manum remouere vix tantisper per interpolata spacia licuit. Neque illud etiam quale quale tempus fuisset exoranti permissum; ni iura noua inuectam anno octuagesimo primo perpetuitatem fascium extinxissent. Fesulanis igitur prænarratis apud Florentinos, Criptanis apud Neapolitanos, ac Spoletanis Ansano martyri nūcupatis Infulis redimiuit tempora per binam eam annorum decadem. Licet verò vbiq; semper vnus, atq; idem apparuerit sibi similis, non hospes; ac aduena, sed ciuis Sanctorum, & Dei domesticus; Fesulis tamen vberiore fudit sibi creditæ gratiæ feracitatem. Per nouem enim annos virtus eius adeo probatur finitimæ Florentinæ vrbi, vt notior esset Dionysius nunquam, aut rarissimè, atq; grauissima ex causa ad illam accedens, quam alter quiuis in illius vmbilico, mediaq; luce victitans. Procerum, ciuium mercatorum, omnisq; generis populi frequens ad eum accessus siue ad examen, siue ad expiationem, siue ad directionem conscientiæ obtinenda, vt sæpius cauere charitatis arma valuit in pectore salutem cunctorum esurienti; sic & aliquando sibi recessum inde imperari voluit: vt secessu adhibito, & se ipsum colligere, & aliorum piæ propensionis fræna daretur iniicere. Tunc autem maximè imperatum huiusmodi toto conamine exorauit, cum haud antea peruisum periculum amicæ cordis paci imminere pernoui. Quippe Christiana Loteringia Medicea Magni Ferdinandi Ducis coniux, religione, pietateq; foemina longè, quam regi ipso folio clarior, vir-

rior, virtutum eius odore, famaue excita, sensim modis, ac vijs eius, progressionibusq; per idonea media obseruatis, accersitum sibi à sacris adesse postulat confessionibus. Quæ alteri cuiquam arrisisset, fuissetq; plurimum, & fauorabilis, & gratiosa; Dionysio alijs vlnis humana metienti, honorifica perhorrescenti, humiliter de se sentienti, fortiusq; suspiranti solitudines, quam aula, cessit perincomodè. Atq; hinc varijs prudenter; solidè, religiosèq; productis, citius declinare speciosa pondera, quam subire obtinuit ab flexibili petentis æquitate: & ad tollendam omnem repetitionem ab spiritali propensione, commoditate, vicinitateq; subministrabilem aliò sedes transferre dixit. At non diuturniore abesse permittitur interuallo, ne domus ea, quæ seminario adolescentum florebat percelebri, quidpiam detrimenti in non plenè iactis disciplinæ radicibus pateretur. Factum profectò illum tam gratiæ, quam naturæ donis agnoscebant Optimates ad erudendam, & eformandam tyrocinio exactiore iuuentutem, siue ab sæculi laqueis perfugia quærentem intra Canonicatus cancellos, siue iam professi Ordinis confirmatione munitam. Spirabat enim vir optimus adhuc aspectu solo omnem antiquorum Patrum sanctitatem, exprimebatq; operibus immaculatis, quod ore docebat, factus forma gregis ex animo: atque ideo Tertium eidem præest Monasterio, & sub ea ipsa ratione Criptanos moderatur penates, obq; duplex Sanctimonialium Collegium Spoletanæ Canonice vnitum Matthei, ac Stellæ, illi iura iubetur reddere. Demum gynæceo perinsigni Beatissimæ Deigenitrici Gratiarum Genuæ nuncupato præfectus ad sacras recipiendas confessiones, adq; cætera ministranda sacramenta, ibidem sexagenario minor consumptus laboribus, plenusq; meritis sancto fine quieuit. Quænam virtutum eius esset penes amplissimam Ciuitatem opinio, declarauit conflüens innumera viriusq; sexus, omnisq; generis commixta multitudo, dum illius funera tractarentur, præstantissimorumq; Senatorum iudicium, & deuotio, à quibus omnibus inter spiritalis gaudij, naturalisq; mœstitiæ lachrymas, quæstus, ac suspiria, pedes, manusue eius certatim deosculabantur, & vestimentorum frustra, scissuræq; deportabantur: quin & de non leui custodia prouisum fuit, ne feruor raperet populum ad ardentiora. Contingere isthæc anno duodecimo labentis sæculi. Interim non absque peculiari Numinis dispositione factum arbitramur, vt is carnis ibi ergastulum deponeret, vbi spiritus per imitationem uirtutum deuotissime Christi sponsæ Baptiste diutius incoluerat.

De vita Actibus, atq; Virtutibus Baptiste Vernacchie Sanctimonialis Canonice librum vnum ad Dominicum Cardinalem Pinellum. Verone apud Angelum Tamum Anno 1601. Lib. I.

DIO-

DIONYSIVS ZANCHIVS

B E R G O M A S.

ST quidem suo ipse nomine satis notus apud nostros, & externos, satisq; laudatus Dionysius Zanchius Bergomas, sed multo notior, multoq; laudatior ex nepotum præclarissima fama Basilio, atq; Ioanne Chrysofostomo duobus Lateranensis Cæli luminibus. Quamvis enim de vniuersa literaria re, atq; in primis de latina pœsi optimè esset ille meritus, musq; coleret ad vsq; scrupulum: tamen laudem eius maiorem in eo positam arbitramur, quod nostris hominibus duos illos lucratus fuerit, quodue eos tam egregiè instruxerit. Quippe iuuenes sæcularibus literis etiam supra ætatem eruditi, & elegantia omni tam morum, quam doctrinæ ad inuidiam vsque præditi, exemplo fermè eius domestico illecti primo vitam cenobiticam concepere, deinde ipsum idem Canonicum Institutum vnus post alium non sine totius Ciuitatis admiratione suscipere. Qui nihil suasionis expenderat in nepotum tanta deliberatione curanda, pertusus spiritali iucunditate post factum totus eximiè incubuit in eorum Canonicatu formando siue per se ipsum, siue per celebriores vitæ, ac literarum operarios. Exitus probauit diligentiam, docuitq; fortio rem ipsa natura educationem esse, & hanc splendescere clarius, si natura cultori respondeat. Potuit autem Dionysius alumnos, & sanguine iunctos præire face operum, & linguæ, sicut ætate, & dilectione præibat. Quandoquidem per annos viginti, & ultra Regulam Canonicam professus, pectoris gratium omni gaza pretiosiore repleuerat. Elucebat in eo præ ceteris seueritas vitæ, & (quæ vix, vel neutiquam simul stare posse videntur) morum elegantia candidior, à quarum altera omnem regularem disciplinam sartam rectam habebat, per alteram verò ciuili quacunq; dexteritate cumulabatur: & cum pariter potens esset opere, & sermone, vbique cum maiore Dei gloria semper apparebat frugi, siue panem frangeret è suggestu, siue ex omologesis exedra; in hisce enim duobus præcipuè terrebat ætatem. Quo fiebat, vt varios, eosq; illustres haberet laudatores, & alumnos in amplioribus præcipuè Ciuitatibus Veneta, Mediolanensi, Genuensi, qui pariter pendebant ab ore dicentis, ac docentis, & præceptis inhererebant ex corde. Huiusmodi literarum studio, atq; exercitatione subcisiua, quibus si iuxta

L I

genij

genij propensionem permisisset animum, utique insigniore adhuc nomine floreret. Sed mollius vitabat agere carmen, ne quicquam deperderet de sanctioris vite instituto. Fluebat vberiore vena, nec diuturno cum labore, aut stiptica cum elucubratione exprimebat ab ingenio feturas, sed quicquid dictaret à nature liberalis impetu, & à furoris poetici cuiuspiam raptu suaviore pendebat. Quod sanctum, aut morale saltem non esset solertissime vitabat canere: & quamuis multa ordiretur, pauca tamen ad coronidem vsq: texebat, quoniam nihil sibi proponeret, præter otij fugam, & animi, atq: laborum leuamen. Scripsit tamen carmine heroico nonnulla, quæ infra reddemus partim manuscripta, partim typis edita, quæ tamen ad manus nostras non deueniunt assueta eorum, ad quos pertinet incuria. Quandoquidem præter Epigramma illud in librum Linguarum Thesæi Ambrosij Albumesij

Quod modo per terras omnes, perq; alta petebas

AEquora, id exiguo codice lector habes, &c.

Nihil præterea de eo nobis videre contigit. Circa publicam administrationem parum posuit operis suoptè genio quieti deditus. Reluctari verò iure nesciuit, si quando alicui Monasterio præesse imperatus est, ubiq: scilicet meritum obedientiæ prætendens. Vidit senium, non vsus est illo. Interim lætus dormiuit cum Patribus suis, quod nepotes iam adultos, iamq: operarios valdè vtilis post se relinqueret. Scripsit igitur.

Vitam Diuæ Virginis Marthæ Domini Saluatoris hospitiæ carmine heroico libris quatuor, scilicet Electionem, Exilium, Secessum, Decessum. Ad Nicolaum de Flisco Cardinalem. Lib. jv.

Item Assueri Regis, Vasthiq; Regine Conuiuium cultu perquam egregio ad caput primum Libri Ester libris duobus. Lib. ij.

Item de morte Sisaræ, & Abimelech moraliter ad capita quartum, & nonum Libri Iudicum Libris duobus. Lib. ij.

DOMINICVS CAVAZZONVS BRIXIENSIS.

VMINIBVS capto Dominico Cauazzono Brixiensi has adhuc offundimus rudis Elogij nubeculas, quas tamen exsufflabit aura nominis obliuionem ignorantis, aut splendor ipse venustior inter illas apparebit, dum quod extimo eius oculo detonsum cernemus; id totum intimo homini appactum corruscare fulgidius pro sua virili dignoscemus. Non natiuitas, aut natiuitati proximiores anni, vt quondam Didimum Alexandrinum, neq; diuturnior vitæ huius incolatus, quod de Isaaco Patriarcha, alijsq; multis legimus, cœcum hunc reddidere; sed aut studium quidem solemne nimis in ipso virilitatis flore, aut aliud quidpiam nobis notum minus ex omniregente prouidentia profectum. Præconcessas verò adolescentiam, ac iuuentutem exercuit solers in modos illos, qui Videntis penè appellatione egrum ditare quiuissent, si, ac de Tyresia quondam, affingere decuisset; non officiente scilicet mentem orbitate, sed interiora virium spiritus adaugente. Ascanij Martinengi supremis fascibus contingit ex ephebis vix excedenti iura permittere nostri dogmatis per eundem ipsum Senatum in Portu congregatum. In ædibus Spiritui Paraclito Deo dicatis apud Bergomates tum vsq; Marcus Antonius Canonico superpelliceo, ac Dominici nomine decoratur, eodemq; loci prima rudimēta ponit Regularis Tyrocinijs sub exercitatoribus non minus ætate, quam probitate prouectis. Et licet domus illa non ita pridem fouendorum nouitiorum iure lætaretur, nec diù post in opere perseuerarit ex nouis in administratione Reipublicæ emergentibus; haud tamen prouinciæ defuit, & fæliciter pignora custodisse credita est. In ipso certè Cauazzono dolando non proiectum laborem, nec male, aut vigilatas noctes, aut detritos dies exitus ipse ostendit. Præter illa enim, quæ religiosum adolescentem decent veræ probitatis ornamenta, & edomiti sensus victorias (veram studiorum assumendorum pædiam) animatus adeo, adeo accensus illhinc discessit; vt ardore illo comite nulli omninò pepercerit laborum illorum, quos Gymnasia benè formata alumnis, ac conuictoribus vbertim solent propinare. Haud ita ferax natura in illo cumulando extiterat, neq; multa ei hoc ipse debebat nomine, ingenio lentus, captui difficilis, expressioni morosus. Verum cordata vo-

luntas in vigiliarum, iugisq; lectionis se clientelam ita proiecit, vt æmula harum fœcunditate compensarit inditam, fœpiusq; deploratam fertilitatem, & eadem clientela vindice in disputationibus, atq; collationibus, quas conferentias, seu circula dicunt, negotium semper facefferit condiscipulorum spectabiliori manipulo. Interpretes in Congregatione plures audiuit ex procerum assignatione; sed postremum Petrum Nicolaum Lucensem Theologum, & Gabrielem Ottellum Alexandrinum Philosophum, ex quorum schola dimissus est per priuata tentatiua, publicasq; conclusiones egregiè defensas in Diui Patris Aurelij Augustini Placentina insigni Academia annum tertium agente hoc sœculo ad idas Februarias. Ab sibi factę facultatis initio cępit populo dicere, primum quidem per lectiones pomeridianas, dehinc per maioris ieiunij quadragenam. Prout agunt communiter humana quę quę, pedetentim vrgebat rem suam, non enim ex paucorum illorum numero erat, qui Cęlo prædilecti magis præfulgent eloquentiæ, quam eloquentia. Et licet apicem à longè aspiceret, ac consequi fortè desperaret, non propterea animum despondebat, vtiq; non aurę tenui, sed proximorum saluti ex imis præcordijs anhelans, soliusq; Numinis honori, glorięq; arma religio sa exercens. Iam verò palestram sacram exercito per annos duodecim, patentes, accessibilesq; fiebant gloriosi ores arenę, iamq; lumen ab modio inferiorum exędrarum ad candelabrum traducebatur, cum per superuenientem infirmitatem oculorum vsu paulatim interdicitur. Crudelem calamitatem illa animi compositione subijt, per tulitq; per annos adhuc penè viginti, quam pium virum decebat, cui nihil ultra esset in desiderijs, ac voluntate præter id ipsum, quod ex placito esset largitoris Dei. Procul querelę procul fastidiosa perturbatio. Ab exactis prioribus mensibus duce ipso abnuit gubernari, sed fortio rem imaginatio nis vim in eius locum subrogans, cuncta sibi necessaria ex se perficiebat, omnemq; Brixien sis Canonię nec angustę, nec indecorę partem adibat, non à chori seruitio, non ab communi refectione, non ab alijs communibus passus quoquomodo liberari. Accidit quoq; non semel vt hospita charitate exteros ipsemet duxerit, atq; reduxerit lustratis ad vnum omnibus, quę de more permittuntur. Cum enim nulla omnino cerneretur extima luminum eius offēso, & ipse securus quaq; incederet, aut facillimè admittebatur vltro neus, aut exorabatur non agnitus. Duplici incommodo tantum insensibilis non erat, quod sacrificio perficiendo non admitteretur, quodue lectioni non ultra esset idoneus. Vtriq; remedium excogitauit, qui memorię mandare polliceretur dicenda missę ex libro antequam accederet ad tremendum, quiue deprecaretur sibi iugem lectorem assignari à quo penderet, & cuius ministerio falleret ægritudinis detrimentum, aure oculum compensans. In casum tamen vtrunq; cum Zelus approbaretur, sed ad diuina au-

uina audendum necessaria deesset securitas: nec adesset quispiam qui laqueo huiusmodi se irretiri, aut præpediri volens pateretur. Innixus propterea acri memorię, sola exquirebat ab eius erarijs solatia, solatia, inquam, illa, quę ab oratione surgēti, & ab deprecati Numinis obsequijs proficiscenti expiscata in humanis hisce inferioribus non euanescebant. Hinc frequens adibatur ab omnis generis auditore, quoniam in omnem postulationem promebat paratissima responsa, & coniecturali optima diues non semel præcauebat vnicuiq; in posterum, ac prænoscebat, si negotia hac, siue il- lac pergant, in hunc, vel illum finem impactura. Id porrò sapius de Con- gregationis administratione certus ita præ innotuit, ac si post factum serie in ipsam narraret. Neq; tamen aliquando eidem gubernandę se immiscuit, quoniam doctrinis intenta mens maiori aduentanti senio tales curas reijce- ret, quod postea præcox illuxit infortunium. Scripsit

*De Mistco Pelei, ac Thetidis conuiuio librum unum Ad Dominicum, & Nico-
laum Delphinios Fratres Patritios Venetos. Parmę apud Erasmus Vio-
thum Anno 1603. Lib. I.*

De Laudibus Sancti

*De Ludouici Tertij decimi Galliarum Regis Christianissimi actionibus Panegiri-
cum ad eundem Christianissimum Regem. Brixie apud Anibalem Cominci-
num Anno 1630. Lib. I.*

DOMI-

DOMINICVS DE FRANCHIS TARVISINVS.

VI pro inculpata Ordinis Canonici tutela steterunt scriptores nostri, si prout antesignanum Dominicum de Franchis Taruisinum secuti sunt, ita quoque & illius excellentem, dignamque viro sacro modestiam imitari prætulisset, profectò præclarius in re actum esset. Verum laceßita virtus, ac veritas opprobrijs indignè appetita nequiuit fortè non pro merito rependere contumacibus aduersarijs, atque non eadem mensura metiri, qua mensa prior ipsa fuerat. Integra ergo laus Dominico superest in omnem posteritatem traducta aueruncati à disputationibus controuersalibus omnis omninò conuicij, omnisque petulantia. Expiscata dissidiorum domesticorum origine ab incolatu præclarissimæ Basilicæ Diui Petri in Cælo aureo Papiæ, in qua dono, atque translatione clementissimi Liutprandi Longobardorum Regis sacratissima pignora sanctissimi Patris Augustini requiescunt, Paulus Lulmius quidam ex Eremitarum dogmate Bergomensis librum ediderat, in quo plura in Regulares Canonicos cumulabantur probosa, falsa, cõtumeliosa. Operis quidem cardo in hoc versabat discutiendo, An Diuus Pater Augustinus Clericus Canonicus fuerit, vel Monachus, aut Eremita, & consequenter, Vtrum huius aut illius instituti, habitusque professor; sed ea cardini illi aneçtebantur genealogiarum inuenta eaque; fictiones, atque deliramenta, vt pro deficientibus rationibus somnia prorsus inducerentur. Atque hoc quidem exordium, isque Bergomensis primus auctor extitit dissidiorum per calchograficam euulgatorum, quæ priuatim, atque leuia (si Deo placet) vsque tum viguerant, & solo verbo transeunte. Si quidem cum lis verteret inter ordinem Canonicum, atque Monasticum auctoribus Casinatibus aduersum Lateranenses de prerogatiua illorum inter se in militantis Ecclesiæ agminibus: ab huiusmodi Bergomatis fonte turbido eis valdè potabili aquas ebiberunt, quas deinceps euomere in suis consiljs, atque consultationibus, in casum tamen, supernatante tandem veritatis oleo, deputatisque laticibus ad Sanctissimi Pij Quarti definitiuum, inappellabileque decretum, atque sententiam. Interea Dominicus Canonicę miseratus familiæ pro ea, quam sustinebat, persona, inter eius assecclas, & professores enumeratus, arripit calamum, manumque opponit validam, omnis tamen amarulentia exper-

expertem, vt illius iura, terminos patrum, indemnitateq; tueatur. Plurima breui in opusculo constringit octo tantum capitibus digesta, eiq; titulum affigit, Defensio Canonorum Regularium contra Eremitas. Benè verò superius veritatem oleo comparauimus. Siquidem hæc superfusa cum accensos adhuc inuenerit Eremitarum animos, in carbonum ignitorum morem, acriores, altioresue flammæ excitarint. Nam Bartholomæus Patauinus eiusdem Eremitani instituti quidam in id prorupit eferuescentiæ, vt in Ciuitate Regij Lepidi ad valuas Ecclesiarum, & ad angulos platearum effixerit papyros conclusionibus quibusdam refertos aduersus Dominicum, & aduersus totam Lateranensem Congregationem, cum tubarum, & nolarum sonitu Canonicos Regulares ad disputationem prouocans. Actionis incompositio, malèq; feriat, & insuetus modus, vt prudentibus, modestisq; Ciuibus stomacho fuit, ita Canonicos maximè acuit ad proprium decus intrà debitos tuendum terminos. Verum prouocator Eremita nec ipsa die ad disputandum decreta, nec alias licet ab Apostolico Conseruatore pluries legitimè citatus adfuit, Quare Iacobus de Romano Ecclesiæ Sancti Antonini Prepositus, idemq; & Apostolicus Iudex, atq; Conseruator in illum sententiã excommunicationis tulit, publicèq; anathema declarauit, eò maximè quia in contemptum præcepti sibi facti sub eiusdem censure poena prædictas conclusiones publicè prædicarit, Dominicus verò, qui defensionem suam absq; liuore cõposuerat, quie nihil in animo gestabat amarulentie, indoluit quidem tam proiectè se, Ordinemq; grauari suum, tamq; procaciter de veritate malè mereri; non tamen ab interioris quietis, animiq; cultura se amoueri passus est, & elegit non ibi sermonem effundere, vbi auditus non esset. Sed dum viri silentium in deterius accipiunt, despiciuntq; aduersarij, alius quidam Angelus Cremonensis eandem ingreditur arenam, profitereturq; habitum lineum, quem Canonici regulares deferunt illum eundem esse, quem farinae, & olerum portitores, agasones, lanifices, & lanij vestire consueuerunt, & Beatum Augustinum illum induisse nunquam, nisi cum ad equile, vel ad visendas areas, & suum pècus pergendum esset. Huiusmodi nenijs pro merito contundendis, atq; confundendis Eusebius Corradus Mediolanensis descendit, edito Opere, quod inscripsit Responsiones ad maledicta cuiusdam Fratris Patauini, & cuiusdam Angeli Cremonensis. Profectò decebat, vt ex Canonicis quispiam prouinciam huiusmodi subiret, ne tandem victi manus dare viderentur: nam veritas, quæ in discrimen adducta non defenditur; obruitur, & error, cui non resistitur, approbatur, nec caret scrupulo societatis occulte, qui manifesto facinori desint obuiare. Sed cum Eusebius ingenij feruidioris vir non obscure motus animo rem pertractarit, in aduersarios iuxta eorum viam inuehendo; Ambrosium de Coera eorum priorem Generalem excitauit, qui vicem ei rependeret adhuc super

per omnem mensuram, ac modum, Apologia sub titulo Defensorij ad Sixtum Quartum euulgata. Adeo quod iterum Eusebius cogitur certamen subire edito libro, quem Responsale aduersus Coriolanum inscripsit: atq; paulò post alio Opusculo breuiore, & in summa quædam capita redactò eundem Summū Hierarcham Sixtum, vniuersumq; Purpuratorum Patrum Senatū ita edocuit, vt Coriolani liber ad expurgationem vsq; sit interdictæ lecturæ declaratus, & auctor carceri traditus. Idem controuersix genus, sed sobriè magis eodem etiam tempore pertractauere pro Eremitanis Iacobus Philippus Forestus Bergomensis, & pro Canonica familia Celsus Mapheus Veronensis per Apologiam Cardinalibus Neapolitano, Vllisponensi, Senensi, ac Sancti Georgij nuucupatam, nec non & Augustinus de Nouis Ticinensis per Dilucidarium Christianarum Religionum, & per Clypeum, quem nominauit, Veritatis. Atq; hæc quidem intra quinquennium prodire cum hoc exitu, vt Sixtus decreto suo controuersijs silentium induxerit vtrinq; & Iacobus Philippus in postrema editione historix suæ, quod Supplementum Supplementi vocauit, ingenuè se recitavit, ac correxerit pluribus encomijs compensando, quæ contra Regulares Canonicos antea malè produxerat. Interea Dominicus litis parum iustæ spectator factus talenta ab Numinis benignitate sibi concessa vberius exercuit, & tanto feracior cum prouentu, quantò præsentior semper propterea sensit supernorum Ciuium protectionem in vna mentis compositione seruanda. Potiores quoq; populi, ac populorum proceres, & dynastæ declamatorem emunctissimum, & ab annis non paucis inter primos adnumeratum tanto auidius excipiebant, tantoq; libentius audiebant, quanto morum candor, mensq; lioris nescia omnibus manifestius apparebant in ea ipsa actione, quæ in doctorum omnium versabat oculis. Non postremam attigit fenestram præpropera nimis morte sublatus, cum maiora in dies ab suauis eius ore expectarentur, & calamus maturè accederet Sacrarum Scripturarum interpres. Circa nonam decadem ad sesquimilesimum properantem occubuit Taruisij. Habemus igitur ab eo,

Defensionis Canoniorum Regularium aduersus Eremitas librum unum. Lib. I.

F I N I S.

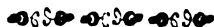
L'Y-

LYCEI
LATERANENSIS,

SEV
ELOGIORVM

LATERANENSIVM
LIBER QVINTVS.

ELEUTHERIVS LEONICENVVS
VICENTINVS.

ON Disparibus omninò conatibus, & si dispari vitæ norma, parem laudis coronam fortiti sunt quatuor Leoniceni fratres Vicentini. Quantum quippè florere sæculo Omnibonus, & Nicolaus Philosophiæ Naturalis, & Politiorum Literarum gloria, tantum in Religione profecere Desiderius, & Eleutherius. Quin si istorum professum Canonice vitæ Dogma captandæ auræ inimicum, æstuantibus cupiditatibus inna-

tiq; stimulis fræna non iniecisset, ea præ manibus habebant studia, quæ sono magis tumultu, licet non firmiore pede, per omnium ora volitando omnium auribus suaviter obstrepunt, omnium hilaritati blandiuntur. Quis nesciat per molles camenas tenerescere humanam gloriolam sic, vt in novas formas quasi cereum quoddam pastilium chymericè fingatur ex voto?

M m

Quis

Quis poeticas titillationes, si lubrica peruagentur materierum arua, obuios semper habere laudatores, lectoresue non agnoscat, aperiente ut plurimum humana, imbecillitate, dicam ne, an stultitia? intima præcordia lasciuientibus? Quod accidit eis inæquale ad vitæ spectauit exitum, illis in sæculo diuturniorem diem sortitis, istis in Congregatione horam breuiorem. Grandem senectam Omnibonus, vltimam decrepitem uiuidam tamen, & aridam Nicolaus vidit, & natu maiores postremo fato patuere, dum minoribus datum non est excedere quinquagenariam ad summum ætatulam. Vterq; tamen consumatus in breui expleuit tempora multa, & raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Senectus enim (quod Ecclesiasticus ille dixit) venerabilis est, non diurna, neq; annorum numero computata. Ceterorum natu postremus, genitoriq; alter velut Benjamin extitit Eleutherius, in cuius vetere sinu delitijs musarum educatus artem ipsam in naturam quandã exercitatione transmuisse iudicari potuit. Obsequentia etenim habuit carmina æquæ, ac antiquiores quippe magè laudati. Id verò non absq; peculiari superum influxu benignissimo in eo illuxit admirabile, quod nisi vel ad plurimum seria, valdeq; moralia, vel ad omnino sancta concinenda stylum, mentemq; flexerit, tanto magè memorandum, celebrioreq; commendatione dignandum, quanto magè in ea domo educabatur, atq; surgebat, quæ comis vndiq; hilarisq; iucunditatis assecla in Patre, ac Fratibus ludebat carmine ad mite genium; nec Musas ciebat nisi lepidiore quodam exercitio. Ætatula quoque adhuc prudentiæ nutrimentis neutiquam firmata, quæ pruritu suo obgarrire laxioribus pangendis solet, haud rapiebat innocentem ab suo cursu animam. Cum Desiderius frater Christo nomen dedit in albo Lateranensis militiæ obsignatus, sociorum triumuiratui illo quartum curauit adiungi per preces, & lachrymas vix tertio lustro maior. Vnam genitoris senectam declinantem veneratus, qui cum mærore ducendos ad infera canos suos lamentaretur, si duplici expoliaretur solatio, atq; præsidio per idem horæ spatium; illiusq; vicespiè miseratus laico conuictui superstes esse elegit. Quod superuixit parens sexeniū absumpsit sub fratrum disciplina in Peripatetico dogmate percurrendo ex integro, non Naturalium modo, (ut Gymnasiorum mos est auditor, sed & Metaphisicorum, Moralium, atq; Politicorum. Scripsit etiam per eosdem dies adhuc imberbis, in æmulationis, & exercitij cuiuspiam ideam suasore maximè Nicolao fratre Commentaria super libros de Somno, & Vigilia, & de Memoria, & Remiscentia. Galeno item, atq; Hippocrati ab eodem explicatis aurem cordatissimam præbuit. Atq; hisce occupationibus addictus, earumq; oblectamento iam fermè irretitus, priora Religionis profitendę meditata, ardoreq; depofuerat de proximo ampullosiorem togam, dilatatriceq;

cesq; fimbrias ab Medicorum assumpturus Collegio. Inter hæc adfuit Desiderius dimissus tum primum prædicationis muneri, quo monitore prioribus reuocatus decretis, atq; feruoribus, atria sacra tenuit, abegitq; præsentissimas sæculi pompas eo alacriore animi impetu, quo consanguineum suaforem, vitæ Canonicæ ritus iam expertum, vera sibi æternæ salutis profari iure concipiebat. Fælicissimè utiq; factum est, vt ab lucrato fratre frater Euangelium inchoaret, primitiasq; prædicationis, atq; annuntiæ sanctissimæ pacis stipite ditaret suo. Iste verò ab infimiorum curandorum corporum exercitio quamuis nobili, & erudito, ad sublimiora eueheretur saluandarum animarum studia, substitueretq; Coi, atq; Pergamensis lucubrationibus mendosis, atq; ex humanarum rerum labe, & infectione fallacibus Sacras vtriusq; testamèti paginas æterna ipsa veritate refertas, atq; lucètes. Præsidebat Reipublicæ ab Ferrariensibus Comitibus Paulus Ferruphinus Alexandrinus vir vitæ sanctimonia illustris, & seuerioris disciplinæ Zelator nusquam attritus. Huius mandato suscepit Religionis insignia in domo probationis Montis Donici assuetum probitatis domicilium, ex quo prodibant in dies operarij miræ sanctitatis, atq; solertiæ, solitudine illa non minimum conferente perpoliendis animis, & purgandis affectibus. Tum verò id magè præstabat, quod eius silentijs, lætisq; horroribus moderandis, & dispertientis præsiderent fratres Bossi Matthæus ab prima Canonicæ specula, & Ioannes Philippus in Neophitorum efformatione. Quis autem tam prostrato hebetasset corde, vt sub hisce ferulis crassitiem, torpedinemq; non excuteret? Consona Præfectorum gubernatio, pariformeq; studium consonam & peperit in subditorum mentibus armoniam illam, quæ suauitate innocentissimorum morum illexit postmodum fidelium greges, perq; diuinæ legis semitas direxit intrepidè, atq; securius in caulas Domini. Trienni hinc effusione, hinc strue iecit Eleutherius fundamenta spiritualis vitæ, ad quorum absolutionem Sacræ Theologiæ (quam Scholasticam dicunt, & Discipulicam) magnificam superimponi sibi molem iucundissimè sensit ædificatoribus ex ordine præcipuis Patauinis professoribus, Architectonicamq; exercentibus Paulo Ferruphino secundum, Celso Maphæo Tertium, Raphaelq; Rizolo item Tertium, ab cuius manu officium resignante coronidem obtinuit, coronaq; potitus est. Quas secum asportauerat eruditionis diuitias ab Lycæi officinis igne sancto tyrocinijs recoctas, atq; à supernatante scoria perpurgatas habuit adiutrices ad stadium prædicatoratus expeditiore cursu, & calamo percurrendum, & dimetiendum. Sexdecim post hæc annos insumpsit in Euangelizanda salute ab potioribus præsertim orę Venetæ, & Ligusticę pulpitis. Quod munus non in persuasibilibus humanę sapientiæ verbis obire doctissimus elegit, sed in vna spiritus zelantissimi virtute, quæ neq; artem respueret, neq; iucundaretur in ea, personarum

non acceprix, neq; verbi alligatrix ob vnam primi Oratorij gradus præsumptionem, aut ob sui nimium vanè perquisitā laudem. Posterioribus annis sarcinam sibi duplicauit vt forte in modum columnæ in templo Dei sui fieret pondere firmior. Humerum supposuit Reipublicæ fulciendæ per gubernationes in partem laboris, vocationisq; assumptus, vt senecta labentibus, & laudabiliter stipendia pro meritis Patribus substitueretur, frangeretq; aggregatis iam, aut in posterum aggregandis paruulis disciplinæ panem, quem sibi pridem maiores fregisse sciebat in cibum spiritualium deliciarum. Dolabram super induxit nonnullis Sacris Poematibus, quæ inter ipsas nouæ vitæ initiationes inchoauerat in pateticarum Meditationum speciem, & ad proprium tantummodo excitandum, occupandumque spiritum Præposito Bosso præsertim impulsore. Prudentissimi etenim Moderatoris consilium erat, non omnino abalienandum ab egregio iuvene pium carmen, atq; Musas castè, innocenterq; cultas religiosos non dedecere viros, quippè quoniam morum disciplinæ pares esset, & nequioris otij expultrices, ac demum non destruendas, sed rectificandas esse in vno quoq; naturales propensiones. Perpoliuit autem per acuratiorem huiusmodi manuum iniectionē Opusculum de planctu Beatissimæ Virginis Matris, & Sepulchrum in funere Domini Nostri Iesu Christi. Quæ duo cū manu scripta per Ordinis familias eo incio peruulgata essent ad compassiuas potissimum, parentalesq; lachrymas in diebus maioris hebdomadæ per illorum lectionem prouocandas; mentem pepulere ad alia De Assumptione & de Annuntiatione eiusdem Deiparæ componenda, proximorum saluti hiscè studijs cor. sulturus supra quod ab initio ipsi sibi sperare contigisset. Retulit ab suggestu pedem anno quarto ante obitum, vt in Comitijs Placentinis Visitatoreæ potestatis in Congregatione Censor renunciatus est Celso Maphæo Septimum Generali Præsidente, collegisq; Simone Mediolanensi, Germano Vercellensi, & Ioanne Placentino, tum enim publico munere prægrauatus priuatas ab se iussus est occupationes separare. Recens adhuc Desiderij fratris memoria, qui eodem in munere plurimum fundamentalia iura iuuasset, perq; seueriorem disciplinam instaurasset, ac longe dilapsa reposuisset; strictius conglobauit, & coaceruauit eligentium suffragia, vt inopinum, & diuersa meditantem adorirentur. Dedit colla iugo, fructum vberem lustrato Ordini, corpusq; laboribus importabilibus, quibus collimatus velut è contrario oppositis animi hilaritati, & quieti, tentari cæpit quotidianis cordis deliquijs, per quæ dissolutio tabernaculi eius properata est. Decessit quadriennio post quinquagenarius Anno septimo ante sæcularem Millesimum quingentesimum eodem in Veronensi Cænobio, in quo nouum hominem in iustitia, & sanctitate induerat. Fungebatur tum Prioris munere, atq; ad locum iuuandum æquè in temporalium administratione,

ac age-

ac agebat in spiritualium cura ab Nicolao fratre pecuniam mutuauerat, quã postmodum successor restituit. Morienti adfuit Celsus Maphæus tum postremum Generalis, Iustinus, & Gabriel, quorum amicissimis manibus curatus, piè, atq; sanctissime obiit inter diros corporis cruciatus, & chara spiritus solatia. Dignæ sunt, quæ hic adnectantur breuiores duæ familiares Matthæi Bossi ad iuuandam ante dictorum lucem aliqualem in hæc verba.

Literas cupio interdum Eleutherij promereri tuas, nec satis possum, earum ita parcus es, & vicissitudinis negligens. Nihil enim mihi potest offerre animo, quod gratum tibi fore putem, quod non ego protinus faciam tibi commune. Neq; ad fratrem, qui tecum est vllam fermè scribo vel paruam Epistolam, quin cum illa comes ad te veniat altera. Sed neq; nuncius isthuc accedit aliquis, per quem non iubeam te cum illo salutare. Dices me esse nugacem, nescire te scribere, nisi quid habeas scitu dignum, ac memorabile. At si argumenta defunt, causæq; potiores, vel responsa ne denega, & ne arescat omninò calamus tibi, sit curæ. Vna linea, vnoue distico abste, qui habes semper in obsequio Musas, ero plenus, atq; contentus. De fonte ducendo audio suggarrire tibi ausibus quosdam, quibus ea res placet. Quam ego cogitationem semper dissuasi tibi, ac Prioribus ceteris, dissuadereq; non desinam. Nam pluris hæc aqua ducenda supra passuum millia per rupes obliquas, & sentes, quam vinum certè potabitur, ita est tractus, conseruatioq; difficilis. De fratris verò vita fouenda, quam vehementer sanè possum, curam tibi cominendo, qui tibi semper fuit non minus, quam mihi charissimus. Cum quo, & vale, & pro me ora. Altera verò Epistola sic se habet.

Feci ecce tibi Eleutherij reuiuiscere Musas, tuum qui tandem Poema accepi Bononiæ lepidum, & suauissimum, & liberalis ioci plenum, cuius festiuitate ita sum captus, vt de manibus exire adhuc mihi non possit. Ad caput fontis disceptabundus de eo, quod ad te scripsi, me vocas, & ad degustandas montanas istas, secretasq; delicias inuitas, vbi Anachoretarum antra pateant nobis, domusq; Musarum. Et vtrum maluerimus sit liberum, vel fonte aplari, vel canere. Abire etiam ficus crispos, atq; mitissimos ais, parum si differo. Vuas meracissimas seruatas sub tectis, & ipsis in pampinis pensiles etiam spondes, qui & sim libaturus dulcia musta, si libeat. O quam, si liceret, hæc amena, & contemplationi, & Musis cendis aptissima lætus inuiferem diuerticula, & hæc duo degustarem, quæ sunt sibi cognata. Nam vterq; creditur Anachoreta, atq; poeta solitudines inerrare, fontibusq; gaudere, atq; vim communicare diuinam, & eodem afflari similiter Numine. Sed, mihi, & Seuerino non paruo Patrum consensu, atq; rogatu decreta legatio est ad nouum Pontificem Romam, ad quam nos quidem paramus nulla omiffa vel hora, vel tempore. Ibimus Deo itaq; duce,

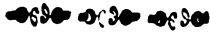
duce, & bellis vtinam, ac bonis, vt dicitur auibus. Quæ auxilia non diffidimus assequi, si tu Eleutheri ea feruidè nobis tuis cum fratribus supplicabis, quod vt facias petimus à te vehementer. Vale Pater, & Poeta suauis. Demum in calce Epistolæ ad Nicolaum Leonicenum hæc exarauit encomij verba. Perge nobis sic fidere, sic nos & adamare, vt quondam, cum nobis viuebant tui Germani Desiderius, & Eleutherius, viri sanè nostro hoc cætu optimi, & sanctitate ambo, Leonicenaq; doctrina præstantes. Quos tales habuisse semper est lætata, lætabiturq; dum eorum extabit memoria, & erit nobis in pretio virtus, dumq; legentur præsertim Eleutherij Sacræ Camenæ mirè illi in rem omnem, & diuinè famulatæ. Meum verò ego animum in te vnum, Nicolae, ita conuerti totum, vt iam vterq; ante mihi superstite viuant, victuriq; sint semper, ipse dum vixero, teq; humana tenuerint. Vale verè Philosophæ, verèq; Poeta.

Sunt ergo eius calami monumenta,

- Lachrymæ, seu de Planctu Beatissimæ Virginis Matris carmine latino. Liber vnus. Ad Cambium Bossum. Lib. I.*
- Sepulchrum, seu De funere Domini Nostri Iesu Christi eodem Latino carmine Liber vnus. Lib. I.*
- Assumptio, siue De Assumptione Beatissimæ Virginis Deiparæ eodem latino carmine Liber vnus. Ad Nicolaum Clausiensem.*
- Annunciatio, siue de Annunciatione eiusdem Beatissimæ Dei genitricis eodem latino carmine Liber vnus. Lib. I.*
- De Nomine Iesu Liber vnus. Lib. I.*
- De Compassione Iesu Crucifixi Liber vnus. Lib. I.*
- De amore Dei Liber vnus. Lib. I.*
- Diuersorum Carminum Liber vnus, Quæ omnia fuere typis cussa Venetijs apud Georgium Rasconum Anno 1516. Lib. I.*
- Commentariorum super Librum Aristotelis De Somno, & Vigilia manuscriptorum Liber vnus. Lib. I.*
- Commentariorum super eiusdem Aristotelis librum de Memoria, & Reminiscencia manuscriptorum Liber vnus. Lib. I.*

279

ESAIAS ESTENSIS PATAVINVS.

ESTEM omni exceptione maiorem habemus de præstantia Efaïæ Estensis Patauini Matthæum Bossum in Epistola ad Franciscum Suderinum Volaterranum Episcopum, & Referendarium Apostolicum, cuius sunt signata verba. Est & Efaïas maxime venerabilis iste, qui nostras, quas modo scribo, ad te perfert, ad Romana nostra negotia tractanda incuriam destinatus; vir sanè, etsi corpore exiguo, at ingenti quidem animo, singulariq; prudentia, & bonitate præditus. Et scribens Celso Maphæo paulò post, appellat illum, virum in re sua omni prudentissimum. Potuit autem Bossus penitissimè virum agnoscere, cuius non synchronos modo erat; sed cui, à quoue in tractanda Republica nunc suppetias tulit, nunc accepit. Verum quando nullum adhuc extaret præstantissimi scriptoris vadimonium, quæ scripsit, quæue gessit Efaïas luce clariora sunt, Auctoremq; pandunt, panguntq; posteritati. Floruit quidem per ea tempora, in quibus probitas primorum illorum Patrum, qui Sacram Ordinis Reformationem patrauerunt, quasi manu traducta in proximiores nepotes triumphabat, vbiq; præpotens sanctæ austeritatis zelo munita. Atq; ideo inter solertes agricolas, inque sæcundo tellure coaluit plantula, excreuitq; in arborem fructiferam, ita vt venirent aues cæli, & habitarent in ea, homines ab eo æternitati fæderatos. Diuè Virgini de Charitate, quæ apud Venetos est per annos plures inseruiuit qua subditus, qua Prælati; sed utroq; modo in omnium oculos virtute non vulgari conspicuus. Potissimum valuit apud præstantissimos Senatores in actionum illarum directione, quæ hominis interioris sunt. Quos enim sacramentali auricula non excolebat, vnus paucis in hoc genere operam ponens, sed exactam, atq; proficuum; priuato excipiebat sermone solam purgatiuam viam proterente: atq; ideo socias copulabat ciuilem præstantiam, Christianamq; pietatem. Declamando paucus fuit, & per eam ætatem tantummodo, quæ iuuentam absumpsit, exilis pectore, voce, ac viribus. Vt autem reponeret Apostolico muneri aliquam compensationem ex Sancti Codicis libris elegit Regum sapientissimi Canticum Canticorum quod exponeret. Materno Italico idiomate Commentarium peregit, utiq; plurium manibus, ingeniouè aptius, & quoniam

niam

niam teneriora illa affectuum Numinis æterni animam depereuntis, redamati que suauius expromi ad puræ sensum deuotionis videbantur, quam grauiore illa latinorum forma. Opus ad ea vsq: tempora tentatum à nemine, ac etiam post illa si ab aliquibus, certè ab omninò perpaucis, nobisq; minimè notis, per rumpente nempè operis difficultate scribentium animū. Gerere cepit Republicam post annum vigesimum à professo instituto. Accessit instructus, tū quia alieno prius imperio obtemperarat; tum quia odore vitæ probæ morum integritatis, & doctrinarum soliditate opinionem sui excitarat, existimationemq; genuerat. In omnium Magistratum albo adnotari meruit, si vnā summam præfecturam excipias, quam vt attigit ordine fascium antelatorum, ita meritorum intuitu par, atq; maior illa creditus est omnium acclamatione; nec vltra distulissent Patres, nisi mors diem anteuertisset, supremum clauum tanto viro munire. Visitationis officio Quintum fungitur per acrem semper morum publicorum censuram, perq; auitè seueritatis reflorescentes gemmas, & germina. In anno octuagesimo quarto eius sæculi Primum eam prouinciam subit Raphaele Rizzolio Placentino Generali, & in ea postremum ministranda desijt anno quinto post sesquimilesimum: atq; ideo ex Fastorum publicorum obseruatione liquet illum per annos vnum supra viginti inter maiores proceres enumeratum, quos Definidores nominant. Fauista omninò tempora, in quibus vt præibant dignitate, ita prælucebant merito, notissimisq; virtutibus potiores columnæ Congregationis. Quippe cum Secundum assumitur in eo ordine, collegas habet Eusebium Corradum Mediolanensem, & Augustinum de Nouis Ticinensem Archangelo de Nigris Vicentino summo clauo sedente, ò quam præclaros Senatores doctos, pios, industrios. Hinc stupor abstergitur tot. Canoniarum vel Ordini adiunctarum, vel Ordini conseruatarum. Quis enim non proueheret tantos viros, tantam virtutem, tantam probitatem? Cum Oratoris vices fungeretur penes Summum Pontificem sub Procuratoris Generalis nostra nomenclatione Prepositus almæ Virginis de Pace, haud facilè dictu est, quæ reliquerit summæ prudentiæ, summæ integritatis, pariq; sanctimonix vestigia, & quam frugi communibus se præstiterit rebus inter lites, interq; aduersarios maximi nominis, maiorumue patronorum. Si per alios annos fata seruassent, iam plura volutarentur præstantis ingenij volumina, iam fastorum generalitiorum synopsis nomen eius scriptores apposuissent, iam Atestini Canonix excitatæ mole, numinisq; in ea religiose culti incremento curato lætarentur. Decessit sexagenario vix maior, anno altero post vltimam inuitam censuram apud eosdem Venetos Prior, quos coluerat.

Sunt ergo illius texturæ

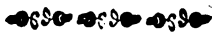
Commentaria in Canticum Canticorum Salomonis Italico idiomate conscripta.
Opus Lætionum in choro legendarum.

EVGE-

EVGENIVS CARABRIGIOTVS

A SANTO GERMANO

VERCELLENSIS.

VÆ alium consternassent infortunia, quibus violentius in dies afflictabatur Eugenius Cara Brigiotus, in eo rupem inueniebant Caucaſo duriorem. Glomerabantur in eius caput mala, vt virtuti heroicę aduerſa conſultò fortuna videretur. Sed qui iudicauit de malis bona facere, quam mala nulla tolerare Deus, per mala ſeruum ſibi Eugenum ſepoſuit. Non ideo eſt nobis in promptu referre ſingula, quibus quateretur cum ſæculum eiurauit adoleſcens, repugnante nubilo debilioris notiçę ad nos tranſmiſſæ. Sat dixiſſe erit in nuncupati voti ſolutionem, quod à pluribus capiti imminentibus, ſiue infirmitatibus, ſiue alio quopiam emerſerit, ex ſola Clementia Dei in portum religionis ratem impegiſſe. Sub Canonico autem Dogmate dolores podagrę, dehinc chyragrę ſenſit familiares ita, atq; aduerſarios, vt fermè à primis inſiti preſbiterij annis nil ultra quã poſſe eſſe egrotũ. Non minima quoq; extitit aliquandò aduerſitas è media concione, & ea nobili, ac perfrequenti, ſilere, deſtitutus non viribus, & doctrina; ſed obrutus labe memorię debilis, & voluntati acri haud ex æquo ſœderatę. Nec plenum ſolatium facere potuit illud idem ſummis etiam. Oratorum tam apud Gręcos, quam apud Latinos non ſemel accidiſſe. Si quidem decere videbatur perfectum Eccleſiaſten prouidere bona nõ ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominibus; id verò fieri fama recta mediante, quæ ita neceſſaria eſt propter alios, vt conſcientia proba propter nos. Diſpar exitus, Andromachen aliquod veneno. Quippe veteres illi non emerſerunt è ſilentio; ipſe verò poſt aliquam iniectam moram, poſtq; iaculatoriam mentalem precem robuſtior concioni euasiſt. Atq; ſic probantur non propriam, ſed Dei gloriam quęrentes. Hęc ergo iſſq; ſimilia impugnabant, non expugnabant athletam; quin ex conflictu proſternebantur: nullo enim pacto a nimum perfringere, vel à ſuggeſtu auertere valere. Vitæ probitatem ex pedia tyrocini retulerat illam, quæ non vulgaris eſſet inter Canonicos, cuius præſidio animus excelsa petere in proximorum ſalutem noſſet; ex ſtudiorum emenſo ſtadio doctrinam illam, quæ doceret

Nn

alios

alios egregiè. Decuit verò ea disciplina educatum, decuit ijs natalibus ortum frontem opponere scilicet, & adamante duriolem huiusmodi colluctationibus. Quippe non ineptus suę gentis estimator docuit in oratione, quam infra reddemus, testimonio Vbertini Crescentij, & Ioannis Baptistæ Poetæ ex Cara Numeriani quondam Romanorum Imperatoris filia Publico Manio Romano equiti clarissimo nupta Caram familiam Originem duxisse, subiungitq; ex iisdem, Vt olim apud Cremeram trecentum sex Fabij, omnes Patricij, omnes vnus gentis ad vnum cæsi sunt; ita pro fide Christiana, & pro Republica tuenda quam plurimi viri clarissimi ex Cara familia fortissimè dimicando occubuerunt. Æmulatus igitur maiorum fortitudinem ex sublimiore militia, victoriam de ægritudine mentis, & corporis triumphum de se ipso reportauit. Opponebat, vt fama est, labilis memoriæ vitio studium iuge octo ad minus horarū pro concione qualibet. Miserratus namq; sæculi fragilitatem depereuntis elegantiam selectioris maternę linguæ; quod prædicaret, scripto singillatim commendabat, ad verbumq; coronæ reddebat obstinato prorsus labore, nec tamen irritò. Quippe virtutem è medio emensus, extremorumq; aduersarius, puritatem, & candorem, non fucum, & illecebras, cincinnosue stilo suo contulit: atq; dum in scelera inueheret, vitiaq; concitatus infectaretur, totas spiritui commoto habenas, totas charitati ex animo, totas eruditæ linguæ commendabat, cætera fluere suauiter. Morbo verò articulari tentatus, vel oppressus, si quando id per summum ieiunium contingebat, adhibebat portitores, qui ex penetralibus suggestui reddebant, auferebantue Oratorem. Quis non miraculo proximum arbitretur, virum arthriticum pulpito impositum cernere munus omne exacti concionatoris implentem inter cruciatus eximios, dum in eiulatus, & altas lamentationes erumpunt alij? Id tamen factum, & Dertionæ, & alibi nos certo scimus, & admiramur. Atq; hoc pacto confringebat Eguenius tumentes fluctus contubernalis morbi, antiquumue hostem debellabat hac arte, quam nec solitariam permittebat. Nam vt leuius exciperetur ab ægritudine, abstemium se composuit, & medicata aqua in colorem vini, qua sitim leniret, Satanæ illudens, oculo delectabatur imponere. Cur verò tantus erat suggestui? Num ex innumera penè Italorum concionatorum turba destituebantur aliquo alio, eoq; vegete loca illa, quibus ipse eger præsto esset? Aut vnus valebat pro millibus? Operabatur in credita sibi à Domino merce, & quo acriora erant aduersariæ valetudinis certamina, eo solidiora opponebat fortitudinis argumenta, vt omnia posset in eo, à quo confortabatur. Vtiq; non incertum pugnabat, neq; tanquam aerè verberans, sed vbiq; segetes æternę vitę metebat, dum in vrbium grata acceptione Christum annunc iaret. Vnam Pistorij ciuitatem ex media Æthiopia exeremus exemplum. Perennat posteritati Sacrum Gynecæum mulie-

mulierum ex mundi turpitudinibus, & carnis foeditate ad Deum conuersarum, quas Conuertitas appellant, sub poenitentis Diuæ vexilla militantium. Id auctore Eugenio excitatum, fundatum, erectum & fatentur, & gloriantur pijssimi ciuium ad hæc vsq; tempora, ex quorum suauissimo memoratu pluries nos de facto, atq; illius serie deducimus, cū apud illos Abbatē ageremus Canonie excoriato cute Apostolo dicatē. Orator eis cineralium ingdiarū tuba salutari insonuit adeo, vt classicum in scelera canens, nil omninō intactum reliquerit, in quo Diuini Pneumatis flammam non incenderit. Coassationes, tabulata latè Basilicę imposita vix auditorem sustentabant: & quo efficacius vrgebat emendationem vitę, eo plenius excipiebantur voces tanquam oracula. Ex corrogata stype fabrica surrexit eiurantium procacem impudicitiam. O foelicia ex Diabolo opima, ò dulcissimę recordationis trophęum. Expoliatum lupanar, oppletum perpetui, sed sacra-
 ti carceris, sed voluntarij claustrum. Oueculas ad Cœli pascua æterni pastoris ope, ministerio suę vocis directas plurima institutione firmavit, easq; & quę illis successerunt, & succedunt nunc etiam apud vnā Triadem comprecatrices habet. Atq; hæc, huiusq; generis erant magni præconis molimina. Cur ergo interdixissent pedes tantam linguam, & cur extrema membra supremis imperassent? Qui ægrum permisit corpus Deus, animum dilatauit, & intima, & magis adussere de Cœlo flammule, quam ignes arthetici. In publicis rebus curandis plus contulit auctoritatis, & bonæ opinionis, quam efficacis laboris, vel quod spiritualia esurienti malè saperent temporalia, vel quod contemplatio ægrè deflecteret in actionem. Disciplinam tamen, quam in se exprimebat canonicam, in alios deriuabat exemplo studij, vigiliarum, orationis, patientię, chori frequentię, alacritatis etiam inter pressuras morbi iueundæ. Bonorum verò temporalium ministerium curatoribus reponebat ex integro, exitu non satis laudabili. In hanc normam præfuit Abbatia Astensi, & Vercellensi, & Bugellanam egit præposituram. Non aggregatur altioris subselij magistratibus tanquam peregrinationem requirentibus, quam non sustinerent pedes nec ab equo pendentem, nec in vehiculo, vel in lectica stantes, licet illos admisisset ingenium. Preterea cum eadem tempora colerent Thomas Piolatus, Petrus Franciscus Malertus, Theodosiusq; Badinius illustres ex nostris Pedemontanis colonijs, nullam Senatus patiebatur Conscriptorum Patrum inopiam. Et ijs quidem partiebantur ministeria prioris regiminis, adhuc tamen quid humani redolentia propter infirmitatem nostram. Cū esset vix maior sexagenario è carnis afflictissimæ liberatur ergastulo, & tumulatur apud Vercellenses suos.

Remanent eius ingenij monumenta.

*De Laudibus Sanctorum Martyrum Thebeæ legionis sub Duce Mauritio
Concio habita Taurini coram Serenissimis Sabaudia, ac Pedemontium Prin-
cipibus.*

*De Pretiosissimo Domini Nostri Iesu Christi Sanguine Mantue asseruato Con-
cio habita Mantue coram Sereniss. eius Regulo, utroq; dicata Flaminio
Platto Protectori Cardinali, Vercellis apud Hieronymum Alarium Anno
1608.*

Item Oratio in funere Dorotheæ Ferreriæ Berthodanæ

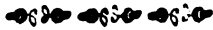
*Item Oratio in funere Comitissæ Lucretiæ Bobbæ Berthodanæ habita in Ecclesia
Sanctæ Mariæ Bielle, quam post eius obitum euulgavit Marcus Antonius
Blanchus Astensis Concanon. Astæ apud Virgilium Zangrandium Anno 1612.*

EVGE-

EVGENIVS DONESANVS

A CARAVAGIO.

NEQVE te diù latere patiemur in hisce memorijs Eugeni Donefane, qui tantus in omnium memorijs & ore per omne colluces ævum. Quorsum enim, nisi maligno liuore suffusi (quod absit) obliterare autumabimus illum, qui suoptè splendore non alieno fulgetro irradiat æternum? Fortè quoniam ab Academia in Rempublicam traiecit nunquam? Neq; vestiri duplicibus elegit? Sed quisnam vitio decernat, quod virtuti debetur? Non abiecti, non prostrati animi fuit se haud ingessisse fluctuantibus agibilium vndis; sed potius ad altiora euecti, ac suspirantis. Prima tempora occupavit iuventus iucunda, solumq; apta gubernari, media tenuit succosa virilitas solos pergami profectus anhelans, posteriora senectus quietis amantissima. In omnibus tamen floridissimum genium sortitus, vt amavit ne tantillum Rempublicam attingere, sic & Rempublika bonum credidit ab illo non attingi. Non omnia omnibus conueniunt, neq; hilaritas quælibet idonea imperio tenendo, quod seueritati extimæ proximum benignitatem in animo colit, & stas tantummodo temporibus illam extra profiteretur, nempe ne existimationem neruum officiorum extenuet lauguore affabilitatis illo. Quid de viri ministerio reponere posset Congregatio, quidue talentum proprium sibi parere Eugenius, cognouere ex minore illo magistratu, quem in Insula Tremitana exercuit aliquando Prior, & Vice Abbas. Abhorrere vtriq; rem aliquanto maiore fortè cum incommodo Communitatis, quam Donefanij, si vtiq; vera sunt, quæ non semel narrafi audiuiimus, animum matrem exoptasse Carauagij Ordinis Canoniam, in illius ædificandæ, dotandæq; studio opes honestas collaturam. Profectò ipse post eius obitum tabularum, & vltimæ voluntatis executor seuerissimi instituti Capucinis Monasterium construxit, & opportunè prouidit. Ab omni igitur cogitatione gerendarum præfecturarum alienus totus sibi hilariter, totus studijs moderatioribus vixit. Qui enim à natura valdissimæ memoriæ dono cumulatus fuerat, facili, paucoue labore condebat apud se tam multas illas intellectuales opes; quas plurima discentium, doctorumq; turba non nisi summo studio, & supremis vigilijs seponere sibi quisq; potest. Ex Portuensi Licæo donatur prædicatorea rude per Comitiam
ibidem

ibidem habita sub Generali Petro Francisco Riua Veronense anno octuagesimo quarto eius seculi, socijs Archangelo Rubeo, Honorato Roberto, Ludouico Pauesio, Eugenio Carabrigioto, Theodosio Badino, Felice Gratiofo, Raphaelo Guidonio viris de Congregatione bene meritis, de quibus in hoc eodem opere, vna eum alijs viginti septem. Nondum cum presbyteris enumerabatur, cum declamationes sacras orditur Ticini apud Sanctum Michaellem maiorem ex collatione Hyppoliti Rubei Episcopi, quem sibi vnicè patronum asciuerat, cuius Theses, Doctoreæ cotem, dicauerat. Iuuenem penè imberberem excepit primo ingressu vrbs Regiæ curiositas, profecuta est approbatio, & plausus, coronauit satisfactio, & amor. Hinc auxit Antistes Hyppolitus officia in eo ad perfectam oratoris metam prouehendo, curatis nempè pulpitis ad declamandum insignibus. Valuit verò id fœlicius in clientis religiosi profectum, cum in Sacrum Purpuratorum Patrum Collegium cooptatur ex sanctæ virtutis merito. Tantum Mæcenatem obsecundauit Eugenius quoquo versum ita, vt non minore perfunderetur Hyppolitus lætitia, non minusq; auget alacritatem animi cum de optimè gesto quadragesimali cursu audiebat sibi referri, gratiasq; agi à Patribus Prælati sue amicis, quam is ipse Eugenius, qui illum perfecerat. Profectò nisi fatum intercessisset, heu nimis properanter, sacræ infulæ honores non declinasset Eugenius: ea erat Cardinalis in illum beneuolentia, idq; prædominantis genij imperium. Cum Theses suas Episcopo nuncupauit, verba hæc initium præstitere, Partum hunc nostrum licet lac non sit Iouis, & cerebrum non sit Regis, non importunum tamen in tutela, atq; fide Amplitudinis tuæ repono: quod dictum frequens postea assuevit repetere Hyppolitus in eius libertate, atq; ioco delectatus. Cæterum senuit Donofanij in Euangelij prædicatione inter primos Italorum merito iure enumeratus; A natiuitate compactus ministerio videbatur, si corporis dona libremus, procera membra, vocem suauiter tinnientem, & argenteam, iucundum aspectum, fortia ilia. Quæ dehinc magis elucebant, ingenij talenta erant memoria omnem excedens admirationem, elocutio clara, stylusq; candidus, aliquando in floridam magis declinans formam, quam in arridam & ieiunam, aut in grauem, & turgidam. Iactis officij fundamentis apud Infubres suos enauigauit ad Diomedeos scopulos, atq; ideo ex illorum vicinitate Apulis bis quadragenarias conciones habuit. Repedatus in Patriam, proh quam illuxit in Euangelio. Parma, Regium, Ferraria, Placentia, Mutina testes sunt: testis Luca, Cæsenæ, Cremona, Derthona, Non utiq; hic decet ciuitatem omnem enumerare, in quibus tuba salutaris intonuit siue per annum, siue in Aduentu, siue à quinquagesima ad Paschatem. Sat sit dixisse annos quadraginta quinque; protriuisse Apostolico in munere. Asculani, Foroliuenses, Bononienses, per binas, ternasq; quadragesimas ipsi frequen-

frequentissima corona circumstetere, illi quidem in Cathedralibus, hi vero apud Montanos Canonicos. Quo anno vocavit nos Dei misericordis benignitas ad Religionem, tenuit Eugenius concionem eo loci confluentibus adeo ciuibus; vt neq; templum grande illos caperet, neq; vox alioqui clarissima sufficeret omnibus, donec expansis ad medietatem altitudinis interioris templi cannabinis, & lineis vox vnita melius personuit: poeticae insuper compositiones ibidem quolibet mane onustabant, decorabantq; pulpitum circumcirca, quae vniuersa non tantisper afficiebant; excitabantue adolescentiam ad suspirandam tantae virtutis imitationem. Patriam Caruagium iisdem laboribus honestauit, vt. superstiti parenti, senioe confectae solatio esset, ac beneficium. Semel quoq; atq; iterum in Siciliam transfretauit Messanensium, & Panormitanorum annunciator. Acceptissimum concionandi talentum Antistites illi conciliabat vsq; quaq; à quibus & pretermodum decorabatur honoribus: nunquam tamen passus est rheda cum eorum aliquo vehi, etiam penè coactus, cum cæteroqui familiariter adhiberi & satis probaret, & honestissimo loco acciperet. Qualis autem, quantae eius dictio, & eloquentiae vis extiterit præter hæcenus narrata liquido colligitur ex ijs, quas edidit lucubrationibus statim reddendis utiq; dignis quae omnino legantur. Decessit Derthonæ sexagenario maior anno trigésimo huius sæculi. Fuit & alius Eugenius Caruaginus ante eum vir non obscuri nominis, qui pluribus præfecturis in Ordine functus, & visitatorea potestate etiam aliquando ornatus obiit anno sexagesimo tertio superioris sæculi Abbas Mediolani. Habemus ergo edita ex Donefani calamo

Orationum diuersarum diuersis in locis habitarum Volumen vnum ad Rantium Farnesium Parmæ Regulum. Mutinae apud Iulianum Cassianum Anno 1617. Lib. I.

Orationum diuersarum diuersis in locis habitarum Volumen secundum. Mutinae apud Iulianum Cassianum Anno 1618. Lib. I.

Bruni Giardini Rauennatis.

Augeat Eugenij Pallas cum munere patris
 Ingenium, quo, nunc veluti de lumine Solis
 Virtutum radij nascuntur gaudia seculo:
 Et partus miretur homo, quos pertulit ille,
 Conceptos gremio musarum, dignus honore,
 Atq; vocent homines fama super æthera notum.

EVGE-

EVGENIVS PACIANVS MVTINENSIS.

LAM verò & Eugenium Pacianum hic annectamus, viro & dignitate præclara, & montis maioribus inclyto soluturi iusta, eo prorsus æquiora, quo ipse intervivos agens omni virium conamine studuit Religionem illustrare parentem. Ita profectò fiet, vt quæ seminauerit homo, hæc & metat. Nullus omninò æqualium eius ita deperijt in publica exaltatione curanda, & in prouehendo vitæ Canonicæ Instituto per commendatas illas omnes artes, quæ populis adiumento esse possunt. Natus propèmodum hoc vno, & absoluto genio videri potuit, cum adhuc ad tyrocinij tempora mens hæc eadem adolescèti esset, quam & coalumnis ingerere conaretur qua sermonibus, qua exemplo. Quod si dedissent Saperi pares conceptui, ac desiderio vires, vtique cessissent Ordini gestis meliora. Exarsit in eo studio, at non prorsus fælici (commendando tamen) euentu, si pensentur exactius media, quibus finem tantum adorsus est. Cum adscribi placuit Lateranensibus quintum vix lustrum excesserat, instructus tamen per ætatem & supra ætatem humanioribus ijs præsidijs primarum literarum, quæ velitatorem militem facere possunt, ac decent. Ponit dehinc annos ad initiationem vsq; Sacerdotij apud illustres profitètes in Portuensi, & Viridariano Lyceo, ex quorum postremo proficiscitur laurea donatus per promotores Gabrielem Penotum, Honorarum Robertum, & Marcum Antonium Ottellium. Quod maximè iuuit non impigrè laborantem per eos dies, ab Archangeli Campatij Mediolanensis inita familiaritate processit. Is enim cum iam inter proceres enumerari inciperet, floreretq; gratia, & ministerio, iuuenem Eugenium in clientellam susceptum occasionibus suo opere dignis præsentavit, & protectionem omnibus officijs promerentem sustulit cura, & præsidio. Hinc primum apud Ariminenses ad Logicalia profitenda deponitur, & anno elapso Phisicalibus interpretandis datur Cremonensibus in Sancti Petri de Pado. Vtrobique egregiam ponebat operam, & in ore, atq; in corde moderantium simul, & subditorum erat, dum quos enutriebat literarum cibo, eosdem coalescere curaret optimorum morum exercitijs, & probitate vitæ. Sed facillè pertæsus morosam, feramq; concertationem; seponere Gymnasia, Ecclesijs se præbere placuit,

substi-

substituens oratoriam profefsæ philosophiæ, populosq; vniuersos in vices discipulorum reponens. Sollicitabant propendentem in publicam vtilitatem animum acutiores stimuli ex coæqualium antea condiscipulorum non indigna æmulatione, Seraphini Collini Veneti, Andreæ Fotiæ Genuensis, Francisci Turricellij Pistoriensis, Augustini Caprioli Brixienfis, & aliorum, quorum virtus iam enitescere cæperat inter sæliciffimas, valdeq; proficuas progressiones ex sug gestu, fideles abyfso raptos Cælo dirigens. Hinc per plures annos tenuit concionem nunc Regii, nunc Patauij, vel Rauennæ, vel Ferrariæ, aut Mutinæ, aut Cremonæ, & Parmæ, egregia vbiq; cum laude. Quamuis enim emunctæ auris auditores exacti oratoris plures in eò partes desiderarent, nec perperam, quas neutiquam ars verior, solidiorq; dicendi disciplina in eum inuexerat; popolare tamen studium fauebat seu facilitati, seu probitati exprimentis, & suadentis res ex animo. Atq; ideo donec stetit commendatio, & fructus ex turbarum arbitrio, & motione, atq; dum traducebatur ex voce labenti proferentis plausibilis aura, & admixtum spiritale commodum, operarius fuit Euangelio classis æquiffimæ. Verum postquam typis euulgare lubuit, quod dederat pergamo, non constanti fama, laudeue gauifus est. Plura quidem fugiebant criticum auditorem ex velocitate prolationis, & ex ardore concionum, longèq; minora obseruabantur errata, idiomatis, artis, syntaxis, quæ sub oculos posita asterisco non carebant, transfigebantur obelo etiam amici censoris. Ipse verò data opera calchographicam adhibuit, charitate, non aura extimulante, vt scilicet numerosiorem sortiretur lectorem sub vario tecto, & sub composita quiete animi, quam pridem, & si copiosum, sortitus esset auditorem ex pulpito. Sperabat enim conciones suas si non omnibus, aliquibus saltem, nec sine fructu placituras, & illas, si inepte respuerent, exactos mystas, allecturas tamen rudiores, minusq; eloquentiæ præceptis imbutos, quorum etiam genium si non omnibus assentiretur, libaret adhuc partem, & partem, hinc, atq; hinc, sibiue aptarent accomodam, quam & deinde sitienti salutem propinarent populo. Sumpta igitur occasione ex decessu præpropereo quidem, & infœlici Francisci Turricellij Pistoriensis dudum sibi per academias, & studia necessitudine iunctiffimi, quasi amici labores, ac nomen posteritati quoquo modo transmiffurus, edidit primum nonnullas eius conciones diuersis in locis insignibus habitas, quibus & tres suas adiunxit Rauennæ, ac Mutinæ habitas de Visione Dei, De Messia Christo, & de Apostolica Concionatorum in peccatores inuehentium auctoritate. Dehinc post annos aliquot, cum Parmæ ageret quadragesimam ad Diuæ Catharinæ, quam Disciplinam dicunt; erigendam, dicandamq; curauit Sancto Carolo Borromæo aram ex piorum eleemosynis per conciones suas, & quæsitis, cultu eximio excitatam, & extructam. Quo tempore de eiusdem Sanctiffimi Cardinalis vir-

lis virtutibus, ac meritis luculentam panegyrim habuit, ut populo suaderet patronum, ac deprecatorem illum adscisci penes Æternum Numen, quam etiam eodem studio euulgari voluit. Hoc eodem munere functus est in patria ad Peregrini Bertachij antistitis nutum, cum sub auspicijs, & officio eius sacra Geminiani Mutinensium Patroni, ac Præfulis pignora transferrentur. Cæterum quod Reipublicæ attinet foeliciter stadium dignitatum metiri promeruit, tulitq; personam Præfulis egregiè, mores incorruptos imitatus Angeli Banderij religiosissimi senis, à quo pridem tanquam in filium fuerat cooptatus, & qui super eius armum gubernationis farcinam lubens, volensq; deposuerat. Is verò addidit ipse, quod non elucebat in antiquæ probitatis viro, literarum cognitionem, studiorum perseuerantiam, agendorum dexteritatem rebus, ac temporibus accommodam. Vna potissimum facilitate præ cæteris commendari obtinuit, atq; gratiosus esse optimatibus, qui nusquam præuerteret aliena meditata, aut eorum ingenijs esse oppositus, in nullisq; sibi placere studeret. Pluries sepositus fuit Abbatij Mutinensisi, quâ integra fide, ac solertia gubernauit, placens apud ciues suos moribus, & ingenio. In Placentina Generali Synodo primus candidatorum vulgabatur pro Censore dignitate inter nationales Regulorum, omni studio commendatus ab Ioanne Thoma Prouana Taurinense viro vafro, & dissimulatè callido eandem censuram abdicante. Sed interuere nouiter emergentia valuerunt, quod penè omnes asserabant; quippe Verdellius Cremonensis impotenter de more in Aloisium Buranum Regiensem extra limites ibat; atq; ideo confertur dignitas Athanasio Arcellio Placentino provecæ senectutis viro, alias eodem munere functo. Atq; inde constitit quam variè genio afficiantur ingenia, dum Aloisius casum exciperet inter lamenta, & quæstus, nec sibi temperaret à lachrymis, qui adhuc per leges arceretur; Eugenius verò quasi non rem suam admisit, constanti vultu & animo, nec decidisse secum reputans, quamuis studio, & ætate potior. Sed reposuere postmodum elapso triennio Comitata Bononiensia, quod in Placentinis non stetit; dum nullo negotio Eugenius Visitator renunciatur, tametsi maiores nodos aliqui, & deglomeraru difficiliore iniectos iactarent sub Vbaldino Cardinali Legato Præsidi curato. Neq; enim ab Prouana quicquam de pristino remissum est ardore, neq; quicquam deperditum de amico consensu, quibus iuuantibus, Manettum Florentinum Generalatu perfunctum, & pluri potentem auctoritate, & consilio in suam ire sententiam obtinuit. In ipso dignitatis limine adactus est munere Apostolici Notariatus, quod licet ingeminetur Censori minori, non tamen in quolibet huiusmodi coire opportunum existimatur, quando is vnus à secretis totius Synodi est, multoq; pluribus instructus exigitur, quâ simplex ipsa censure postulet. Præterea per leges cauentur certa, quæ possit præ alijs, & quæ dignitati

dignitati eius toto comitorum tempore faueant, si tantus est, quantus decet, ac qui Personam sustinere valeat. In Visitatoratu assuetam tenuit facilitatem cunctis subditorum adeo peruius, ut enerue quodammodo imperium fieret. Apparuit id apprimè cum Cęsenati Canonice ob Abbatis Augustini Augufelli decessum, & ob Hieronymi Lolli Lugensis pro Abbatis ad concionandum discessum, ad Generalis Viuoli præscriptum prouisionariè præficitur. Cum enim, ut animaduerteteret in nonnullos studij eius diuersarum nationum clericos, iura postularent, procacitasq; exorbitans eorum chamo cohiberi ipsa vrgeret; placidus animo, vel placidus dissimulanter ad Dietæ vsq; tempus processit, in quo extorris eo fiebat ab munere. Neq; tamen ideo benè cessit errantibus iuuenibus, neq; pro eis ritè ab eo consultum est; cum & adhuc eorum nonnulli à Doctorea vacent (pæna, præiudiciumq; graue) quibus alioqui decreta fuisset scientiæ intuitu, si probè audissent de moribus, & alijs idem laureæ præmium in annos prolatatum, vix aliquando obtentum ab fauorabilibus suffragijs emerfit. Hanc eandem mititatem, si non animi deliquium, expressit, cum in editione mox reddendarum lucubrationum ab Ludouico Florauantio nonnullis carminibus Italicis præter regulas actis, vel imprudenter, vel studiosè operi satis præiudicatum apparuit in ipso lectionis vestibulo, præsertim cum socias habuerint compositiones Seraphini Collini Veneti, & Seraphini Brixienfis artis exactissimę, clariq; nominis professorum, per quas contraria iuxta seposita magis elucescerent. Languore demum aliquo tabescere seuerior disciplina, imperiumq; potuisset, ni vtraq; steterent Celso Dugnano Collega in lustrandis Canonijs apposito; qui acrius vrgens laxos, & seuerius inuehens in liberiora, ambos decenter sustinebat. Valuit nonnulla prætersuetè ea facilitas in Romana Dieta, ad componendos, sedandosq; quorundam nouatorum rumores: & fato functis Viuolo Generali, ac Dugnano Censore, floruisset auctoritate, si superstitem sequentia habuissent, iam experimento edoctum, ad alias se formas effingere, & componere se grauioribus. Post coactū repentina mutatione Senatū, translatumq; ex Placentinis edibus ad Montanas Bononienses, postq; clauo præpositum Policarpum Capellum Casalensem non obscuro Lauri Astulphi studio, ipse reuectus in patriam paulò post moritur quinquagenarius, siue tabe ex laboribus visitationum contracta, siue pestilenti febre tunc primum in epidimiam erumpente, hoc vno foelix, quod non viderit, quę statim secutę sunt ex eo morbo strages, Mutinam, ac Insubriam ferè vniuersam debacchantes, sublatus est vno vniuersorum ordinum męrore anno huius sæculi trigesimo. Reliquit ergo post se, ut supra docuimus.

De Visione Dei, De Christo Messia, de Apostolica Concionatorum in peccatores inuehentium auctoritate conciones. Ferrariae apud Victorium Baldinum Anno Domini 1611. Lib. I.

De Laudibus Sancti Caroli Borromaei Mediolanensis Archiepiscopi. Ferrariae apud Victorium Baldinum Anno 1612. Lib. I.

De Laudibus Sancti Geminiani Mutinensis Episcopi. Regij Lepidi apud Flaminium, & Flauium de Bartholis Anno 1613. Lib. I.

Iuliani Monaldini Rauennatis

EXtulit Alcides, ut fertur, in ore catenam,
 Et fortes proprio robore vicit ouans;
 Orpheus, ut fama est, blanda testudine saxa
 Traxit, & horrendas lenijt ipse feras:
 Confluit hybleo Eugeni tua gratia ab ore.
 Labitur hic, illum lingua verenda trahit,
 Hoc equas utrumq; vnus, hoc vincis utrunq;
 Caelo agis hunc, quisquis labitur, aut trahitur.

EVSE.

EVSEBIUS CORARADVS MEDIOLANENSIS.

VÆ Virtutis præconia sunt, Eusebij Corrade Mediolani nobili loco genite, nobilius Canonicum Ordinem, Lateranensesq; terminos propugnasse præpotentes, contumacesq; aduersarios eliminasse, & in vltoriam vsq; cathastam retrusisse. Quæ licet præconia tibi communia esse videantur cum Augustino de Nouis Ticinense, cum Celso Maphæo Veronense, ac cum Dominico de Franchis Taruisino; nihilo tamen minus vno ardori tuo, tanquam primo cuiquam analogato debentur. Ipsa enim illa tua flamma, qua iure merito in sycophantas ineptos, sed garrulitate omni loquaciores, exarsisti, latius resplescit, efficaciusq; perduravit ad nugarum vsq; interuersionem, & amantiam. Hinc summo iure noster ille Ioannes Philippus scripsit, quod si Patres nostri habenas tibi totas dimisissent, de ipsis impugnatoribus actum esset, nec modo inuenirentur libri contra Canonicum Ordinem latrantes, nec Augustini imagines heremiticam cucullam deferentes. Porrò non velut insulsus quidam bellator ad huiusmodi certamen imparatus descendisti, aut sola ferocis animi flamma suffultus: sed veritatis clypeo munitus, scientiarum plurimarum galea connectus, calamus ferocem, eloquentemq; linguam tanquam gladium ex utraq; parte acutum indefessus adhibuisti. Valuit, Lector, utroq; instrumento vir egregius non ex disciplina modo Canonica, sed ex sæculi promptuarijs. Quippe cum dedit Saluatori nomen iam Iurisprudentiæ insignia suscepit, & multiplici experimento eius facultatis indeptam possessionem expresserat consultationibus, & carceratorum defensione legitima. Casoretanis laribus Deiparæ Virgini sacris tyrocinia sanctiora posuit, trienni secessu se in alterum formans, sesquilapide quidem ab vrbe patria procul corpore, sed animo non longior ab antipodis, quam nec semel inuisere alio peragaturus sustinuit, vt obduresceret nempe aduersus affectuum teneritudinem corda Deo aliquando dicata; atq; vt dilata visitatione huiusmodi in longiora tempora; interim radices figeret in Religionis obsequium solidiores. Stadium literarum, quæ viro sacro sanctiores sunt, obiit sub melioribus Ordinis magistris intra quadriennium, adiutus non obscure ab anteriore Vtriusq; professi Iuris cognitione, ab pridem libatis Philosophis,

phicis, & ab excelſitate aptiſſimi ingenij . Dum verò Proceres gymnaſio illum ducendo deſtinarent ob multiugem huiuſmodi ſcientiarum poſſeſſionem, ille ex ſibi facta concionandi facultate in ſuggeſtum proſiliens partes nouas tantus obiuit, vt nefas ſtatim fuerit creditum, eundem ab ſummo opere reuocare . Quippe in dicendo promptiſſimus, & omnia naturæ benigniſſimæ dona ore, voce, geſtu præſeferens, gratiæ omnis, vniuerſiq; ardoris, & efficaciæ munera perficiebat Patauiniſ primum, mox Venetiſ, deinde Bononiſiſ, atq; deinceps Italia vniuerſa virum plauſibiliter excipiente vſq; ad annum ſexageſimum octauum eius ſæculi . Tum enim primum ad Cenſorem decus aſſumptus per Ferrarienſia Comitiam ſepone re prædicationem cogitur, vt publicis Congregationis neceſſitatibus præſto eſſet; neq; dehinc ſemel declinatę ſarcinæ vltra annuus permittitur, licet aliquando ad impedimentorum meſuram dicendi ius exciperet, & exerceret . Intra viginti annorum ſpacium onus illud laborioſum viſitandę Congregationis quinquies obiuit, ſingulo ſcilicet quadriennio ab promotione priore . Quænam verò in his promeruerit laudum præconſia, vel ipſum iam morti imminens ſenium docuit, dum facta acceſſione antiquæ Præpoſituræ Brinatentiſ ad Reipublicæ reliquæ corpus, vnus aſſumitur Eufebius, qui coloniam ducat, reformationem curet, illiq; primo præſit, tam ex electione, maturoq; iudicio Nouemuirorum, quam ex nominatione, præclaraq; propenſione Antonij Stangæ Apoſtolici Prothonotarij, fiduciarijue Præpoſiti illam reſſignantis . Biennio poſt, ipſo nempe ſæculari ſeſquimileſimo, naturæ debitum ſoluit Mediolani omni ſacrorum myſteriorum præſidio munitus, plenus dierum, ac meriti ob tutatum præſertim (quod initio tangebamus) Religionis decus. . Quod poſſideant Canonici Regulares ab primæua vſq; fundatione eius præclariffimam Diui Apoſtolorum Principis Baſilicam apud Ticinenſes in Cælo aureo nuncupatam, Eremitani Patres circa tempora Ioannis Vigefimi Secundi ex eorundem Canonicoꝝ conſenſu primum, & ex Apoſtolico beneficio poſterius adiuncti aliquando acerbius pertulere . Cum enim ibidem aſſeruentur pretioſiſſimæ Diui Patris Auguſtini pignora; ij, qui nomen ab eodem ſibi elegere, & institutionem ab illo iactauere, ad poſitiones nominis, fundationiſq; huiuſmodi fulcien das, veteres incolas Canonicos remouere ſæpius ab loco vbertim curauere quâ vi, quâ fraude, quâ dolo, quâ litibus, domeſticisq; quotidianis diſſidijs . Hinc diducto ſenſim, atq; quaſi per tramites deriuato conſilio in ſucceſſores nepotes cum ſenore tempora ſuperuenerunt; in quibus nonnulli fræna laxantes linguis, & calamis, apertius in aciem deſcenderunt, claſſicum buccis concrepantibus perſonando . Pro rationibus verò iurgia cumulantes, totum ita impetiuere Canonicum Ordinem; vt laceſſitus ipſe ne de ſuo iure caderet . Coactus fuerit ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam reſpondere, ne

re, ne sibi sapiens esse videretur. Paulus quidam Bergomensis, Bartholomeus Patauinus, Angelus Cremonensis, Ambrosiusq; de Cora antesignani fuere, qui semitas veteres Jordanis de Saxonia cum auctario maximo terrentes, bilem ita euouerunt omnem; vt immoderatus nihil penè agi potuisset. Ex Canonicis verò post Dominicum de Franchis Taruisinum secundus tenuit arenam Eusebius, edito primum libro sub titulo Responsionis ad maledicta cuiusdam Fratris Patauini, & cuiusdam Angeli Cremonensis, deinde & alio, quem appellauit, Responsale aduersus Ambrosium Coriolanum, postremum & alio breuiore ad Sixtum Quartum Pontificem, vniuersumq; Purpuratorum Patrum Senatuum. Egit quidem in prioribus operibus partes animi non ineptè commoti, & causæ inferuiuit sub acrimonia verborum ardorem representantium mentis nihil ultra pauentis. In posteriore verò perstringens vniuersam controuersiam, & in analysim quamdam redigens, vt decebat sacrorum Principem, sacrosq; Proceres alloquenti, veritatem ipsam nullo velamine obtectam exhibuit. Quare Sixtus controuersijs huiusmodi silentium perpetuis futuris temporibus imperauit, Coriolani librum expupugit, flammisq; deuouit, auctorem contumacem, & refractarium ob hæc, & alia carceri adiudicauit, in quibus Innocentio octauo thronum possidente vitam finiuit. Porrò quæ ab Eusebio habemus sunt.

Vita D. Patris Augustini, quam in multis corruptam, & mutilam suæ veritati restituit. Lib. I.

De Ordine, ac dignitate Canoniorum Regularium Lib. I.

Responsio pro venerabili, & erudito Dei prædicatore Domino Dominico Canonico Regulari ad maledicta cuiusdam Fratris Patauini, & cuiusdam Angeli Cremonensis. Lib. I.

Responsale aduersus Ambrosium Coriolanum pro Ordine Canonico

Breuis Annotatio in errores Pauli Bergomensis, & Coriolani ad Sixtum Quartum, & ad Cardinales sui temporis. Lib. I.

EVSE-

EVSEBIUS PATERNVS CREMONENSIS.

SATIS frugi vixit in Congregatione Eusebius Pater-
 ternus Cremonensis, & operarij non pœnitendi par-
 tes expleuit, onera maioris momenti subiturus, si re-
 cta frui valetudine ei in annos illos contigisset, in
 quibus deferuescere incipiunt calidioris sanguinis, &
 ignitorum spirituum ebullitiones. Vice item versa
 Eusebio pia mater, & optima nutrix Congrega-
 tio extitit, quæ vberimè respondit in culto tellure
 laboranti colono. Vocatio eius ex nobilibus, satisq; bonorum fortunæ co-
 piosis natalibus, acriter, ex imoq; corde mouit domesticos. Quippe exem-
 plum eius secuti fratres duo, & consobrinus Christo nomen dedere, hic
 quidem Ioannes Chrysostronus, & alter illorum Angelus apud nostros
 homines, alter verò Innocentius apud minores Diui Francisci. Assequi
 tamen neutiquam potuere præeuntem, quamuis non ignaui suo hi extite-
 rint in genere. Foeliciore nanq; Eusebius ingenio potitus à natura, ma-
 gisq; efficax in assequendis professi instituti finibus, vrsit literarum studia
 fortis, laboreq; iugi illustriores Ordinis Academias talento suo adscriben-
 das à Reformatoribus Gymnasiorum obtinuit, in tercentenaria iuuentute
 inter primos semper numeratus. Doctorea inde insignitus, logicalibus tra-
 dendis præficitur, bienniumq; operi dat vtiliter: iamq; philosophica imi-
 nebant eidem interpretanda, lege, & consuetudine tradente, atq; ferente.
 Verum haud ipse sibi faciens satis, minusq; sibi placens in labore paucis,
 quod dicebat, scholaribus proficuo, multumq; complexionis graciliori ad-
 uerso; studuit indulgeri vacationem per præfectos rei literariæ. Ægrè per-
 missus est feriari, quoniam vna mens omnium esset, vt robustior factus ab
 exercito magisterio saltem per octennium, prosiliret postmodum ad concio-
 nes cum fanore temporis intermissi. Venustas enim, & decens elegancia,
 quæ suauiloquentem comitabantur, in iuvene remoranda videbantur, quæ
 virilitatem ingresso, femotaq; fuci suspicione, mirifica repromitterent. Ve-
 rum extortæ libertatis diuersi extitere euentus, sequensue dies expressit
 paucula, & communia. Quippe aduersa tentari cepit valetudine, labora-
 req; perpetuis morborum incommodis stomacho rebelle, capiteq; verti-
 ginoso. Hinc intermittendæ, vel remittendæ conciones, & si qui sugge-
 stus ag-

stus aggrediendi , utiq; illi , quibus sufficienter minores vires , minoraq; ta-
 lenta . Hinc vagari per castra , & oppida , plebeculasq; docere , infimis
 Euangelium ferre : & si quando ciuitatibus , id aduentus tempore , in quo
 dies festi tantum dantur pergamo . Ferrebat tamen id infortunij genus equo ,
 fortiq; animo , & noscebat Numinis prouidentiam , ne fortè superbiret de
 sibi credita merce disponenda : & dummodo in ærarium Domini aliquid
 conferret , abundantius secum agi diserebat . Contigit tamen & laus , non
 sua querenti apud homines . Utiq; noscebatur , fulgebatq; virtus eius etiam
 non reposita ex consuetudine super eminentiora candelabra . Nam ex pau-
 cis illis Ciuitatibus , in quibus accidit illum aliquando tenere concionem
 extraordinariam videlicet infra annum , vel Aduentus tempore ; suauissimo
 eloquio animorum lapis lidius quippiam videbatur . Ita contigisse scimus in
 Comitijs Rauennatibus Verdellij , & Placentinis Manetti . In illis quidem
 habito per eum discursu præambulo ad aperiendum Senatium , ita fauit om-
 nis Congregata Religio , ut exoranti concesserit inusitato exemplo , de-
 cerni doctoream Angelo Paterno fratri , non solum à Gymnasijs ante an-
 nos plures dimisso , sed iam iam senescenti , viro alioqui probi , & innoxio .
 In Placentina verò Synodo , cum teneret pergamum die prima Maij sacro
 Apostolis Iacobo , atq; Philippo omnis ita confluit omnium Ordinum mul-
 tudo , ut magnificum illud Diui Patris Augustini templum neutiquam ca-
 pax tantæ concionis extiterit . Cum igitur se iam affectum adhuc podagra
 tentari cerneret , animum calamo applicuit , ut illius ope instauraret quod
 auferrebat opificio orationis , reponeretq; manus deperdita linguæ , & ut
 (quod ipse dicebat) hinc frangerentur violenta otia , hincq; morbi truces
 quodam velut folamine leuantur . Ex Sacræ Scripturæ volumine elegit
 libros Iudith , & Hæster , quos luculento Commentario illustraret , & inter-
 pretaretur . Et qui satis polebat dudum ex prophanæ historiæ lectione ,
 genium secutus curiosissimum , immiscuit centum quæstiones grauisimas
 textuali interpretationi cuiuslibet eorum , quas stylo pertractauit scholasti-
 co , & contentioso , collatisq; locis externorum auctorum conciliauit per-
 multa , quæ aduersari aut inter se , aut cum alijs videbantur . Nos laborem
 hunc viri vidimus , dum Ianuæ Priorem ageremus , quod ideo proferrimus
 & attestamus libenter , quoniam eius morte post paucos annos secuta opus
 lucem non aspexit . Præstolabatur quidem Eusebius finem , sed qui iam ex
 Synodo Rauennate Verdellij retulerat prouinciam audiendi sacras confes-
 siones Canonissarum Ianuensium Diui Andreæ , vnus non sufficebat duplici
 negotio , eoq; difficillimo , ac hominem totum requirenti . Gynecæum
 quidem illud numero , & qualitate inhabitantium virginum per insigne cul-
 turam spiritualis messis iugem adeo exigebat , ut ne vix horæ superessent in-
 tegræ homini propria curaturo . Atq; id effecit vnum , ut trienni labore

ibi benè posito, nec idem alibi munus subire, nec vltra prægrauari exor-
 rit. Mantuanum secessum studuit sibi per Patres obueneri tanquam patriæ
 proximū, extra rumores Ciuitatis positum, nec longe tamen ab ea dissitum
 ob impendentia quotidianæ necessitatis. Ibi dum semestri repetita colli-
 matione opus persoluisset, & perpolisset iamq; typographis illud pararet
 subijcere, denuo atrocioribus podagræ doloribus primum impetitur,
 dehinc alio super aliud morbi symptomate superueniente iam factus
 immobilis expugnatur, viamque vniuersæ carnis ingreditur circa an-
 num ætatis quinquagesimum, vir multa dote clarus, sed eloquij lepore,
 ac venere quapiam cum primis comparandus siue domesticæ allocutio-
 nis stylo, siue concionariæ facultatis exercitatione. Putauit sibi An-
 tagonistas vt arceretur à publico rerum ministerio Placidum Blancar-
 dum, Policarpum Clotium, & Raphaellem Bonettum nostri agminis ducto-
 res industrios. Et Blancardus quidem vt etate potior, sic seueritate, &
 disciplina antiquiore benè audiens apud omnes gubernij ordines, in suauis
 istius modi genium, atq; facile nimium (vt ipse rebatur) non ibat. Ea pro-
 pter substitutus aliquando Constantio Vernaccij Visitatione, vitaq; functo,
 primus inter Cremonenses quid valeret vnusquisq; suorū nationalium pon-
 dere librabat sanctuarij, vt de quolibet iuxta illis credita talenta dispo-
 neret; & illi quidem nec pauci numero, nec debiles talento erant, Octauius
 Affaitatus, Carolus Galeratus, Petrus Martir Mainoldus, Hieronymus Bar-
 badorius, Frigidianus Burgus, & alij. Sed humana cæcutit de more pru-
 dentia, nec vltra pedis elongationem, cernit Quippe studia non semel Blácar-
 dus tulit in Chiozzum prouehendū, (nec immerito certè vtpotè qui ad se-
 nioris mores se componere laboraret, & plasmaret acta ad tempus, & ho-
 ram non inaniter accommoda) à quo postmodum plurima pati compulsus
 est, quæ extremo senio prægrauatum intimius pupugissent, ni virtus vna ta-
 bulas coequasset omnes: pupugere tamen, sed absq; vulnere, absq; cicatrice.
 Sed isthæc diu post Paterni decessum euenere. Scripsit igitur Paternus

Commentariorum in Historiam Sacram Iudith. Librum I.

Commentariorum in Historiam Sacram Hester. Lib. I.

Ex Aufonio Burdigalensi.

E Loquij merito primis æquanda, fuisti

Eusebi hic positus posteriore loco.

A Euo qui quoniam genitus, functusq; recent,

Dilatus nobis, & non omissus eras.

Quocunq; in numero, tristi memorabere threno:

Vnus honos tumuli serus, & ante datus,

Tam generis tibi eclsus apex, quam gloria fandi,

Gloria Athenei cognita sede loci.

F I N I S.

LY—

LYCEI
 LATERANENSIS
 SEV
 ELOGIORVM
 LATERANENSIVM
 LIBER SEXTVS.

FELIX ACTIVS
 MEDIOLANENSIS

ACTIÆ gentis memoria penes Italos & frequens, & gloriosa est sub Historicorum, ac Poetarum tubis, calamoue, ab belli, pacisq; artibus, atq; ab populorum gubernio, ac principatu. Huius portio felix apud Insubrum Regiam, Mediolanum ex diuersis fortunæ casibus implantata Felicem hunc surculum, cui prospectum, manumq; iniicimus, dedit, vt mitiore saltem hoc modo aliquando Laterano Actij sui *reduces* fierent, qui ab Vrbe Roma sedes dudum auulserant originis. Referratæ aulæ adolescensulo, restitutiq; quodammodo iuris laus Lauri Astulphi Ariminensis est, qui lustrum agens Congregationis, inter plures, quos diuersarum nationum excoxit examine, approbauit decreto, hunc *vnun cum* præcipuis adnumeravit. Et quidem annui tantum eius Dicta-

P p 2

toratus

toratus fascēs, si aliunde commendationem non commeruissent (quam ex non paucis commeruere) utiq; illam ex optima conscriptione sortiti sunt perenniter duraturam. Facillima porrò accessu penetralia Canonica is adinuenit ab Generali nuncupato, quoniam sub disciplina coalitus Ioannis Baptistæ Crescij oratoris eximij; pectoris cymbam omni mercimonio literarum opleuerat politiorum ætatulæ propriarum, & futuris incrementis prælucendarum. Quippe Christopharus genitor vir acer virum Crescium selegerat in vrbe talium profitentium locuplete, tanquam omnibus numeris absolutum, omniq; morali virtute, atq; doctrina præditum, neq; de aliena voluit ferula gnatum aliquando pendere. Inuenit statim mercimonij compacti commutationem, opportunum, & commodum, & contractum fiendum cum fœnore. Quandoquidem per Octauij Carpani Abbatis ministerium ad sacros maiores focos de Passione Iñeis candidatus, in Prosperi Faraudi manus incidit religiosarum huiusmodi nundinarum Proxenetæ per quam industrij, de cuius vigilantia præceptis didicit, non alium, quam Deum mercatorem ad eundem maximum, ab cuius ærarijs, officinisq; creata vniuersa extraherentur. Vota hinc sensim instillauit bonus præceptor longè diuersa à prioribus: & ijsdem politiorum cognitionum medijs in alios tendendum fines docuit, qui coronarent vniuersa. Exercitatio talentorum iuuenilium eadem ipsa erat cū prius acquisita; sed longè sublimioribus applicata sensibus. Mores mutabant amores. Tyrocinij in his emensurato stadio, quod breue benè currenti fuit, quia videbantur dies eius pauci (quod de laborante quondam Israel Patriarcha dictum voluit Spiritus Sanctus) præ amoris magnitudine; quæ erumpebat animi virtus in gemmas Vniuersitati Ticinensi addicta est in Clauigeri Diui, quem de Cælaureo dicunt, Canoniam. Philosophus tunc ibi profitebatur Gregorius Taberna Mortariensis integer vitæ, plenusq; scientia, qui auditores Peripati quidem amantes agebat, sed amentes neutiquam; utpotè is, apud quem verum scire esset sacra scire, & fœtidè saperent, quæ non diuina suo odorarent modo. Hinc frequens erat ex locis Religionis accessus & scholæ numero audiebat, ac merito. Porrò Felix Ioannes Collegij erat, minor ætatis, prædilectus magistro, sublimior mente, aquila volatu, in vniuersis, quæ sublimè aliquid saperent, præsens, ac particeps. Ut philosophari desijt, Cremonensem Theologicam scholam accessu præstituto auget, & actibus; utrobiq; eundem titulum, eandemq; Clauigeri tutelam retinens. Ioannes Franciscus Bozzettus Cremonensis diuinæ scientiæ cathedram illam moderabatur, diuinus ille profitentium, siue quos linum, siue quos lana tegat, tam candore, quam colore infecti quolibet: diuinus, inquam, ille ingeniorum de viuido, de facili, de prompto gloriantium. Habuere facilem similia transitarum, nec arduum fuit discipulo ad eas se formare ideas, quas singulares maxime

maximè, quas **alienę**, quotidianęq; commendationis plenas cerneret in magistro. **Panurga** maturitas præcocietatem extulit adeo, vt studiorum Reformatores eius **prouincię** non de legibus cadere, sed cum legibus & agere, & gloriari putarint, subdiaconatu tantum insignito scholam assignare ex primis Logicalibus inijtjs aggrediendam, atq; ducendam ad philosophici vsq; cursus absolutionem: Assumptio autem huiusmodi eo magis erat in conterminarum prouinciarum ore, quoniam eodem propè tempore ex auditoribus eiusdem professoris Bozzetti prodire haud dispari opinione virtutis Seuerinus Sanseuerinus Placentinus, Benedictus Bouioannes Cremonensis, Constantius Adda Mediolanensis, Ioseph Nouariensis, & alij non pauci, ab quorum cultura postmodum Ordinis viridaria florès, fructusq; immortalitatis peperere. Præambulauit igitur Felix annos prædicatorei ferti in mirabilibus cathedrę; suntq; ex eius auditoribus Petrus Cima Ariminensis nunc Archipresbyter, & à secretis Ordinis, Claudius

Mediolanensis apud Placentinos Theologiam docens, & Ludouicus Seghettus Bononiensis, qui iam à quinquennio Gymnasium Cæsenate Sanctæ Crucis, numerosamq; tyronum adolescentiam exornat præluens morum candore, innocentia vitæ, scientięq; præstantia conspicuus. Non eodem semper genio onus, honosq; gessit: gessit tamen octennio: primis quidem temporibus volens, & alacer, quia cum videret sibi facultatem & ab ætate, & à magistratibus non indulgeri ad concionandum; è re sua agnoscebat esse, vt haberet exedra labores, quos ab alijs hauserat ipse: sed Sacerdotio inauguratus, iam non capiebant claustra propensionem exeundi ad diuina disseminanda. Dabant quidem amici Præsules exercitationi campum ad festiua quadragesimæ aliquando; at flammaram globis erumpentibus, esca fiunt peruia quæque, nec spacio coarctantur angusto. Inicia dedit ab summo templo Bugellanę Ciuitatis ad cliu alpium in Pedemontanis: & non ab re cacumina Italis imminētia exordia suscepere eius, qui ima non nouit siue natiuarum, siue acqvisitarum omnimode dotium. Absq; gradibus procescit, quod cæterorum est: summa tenuit ab assumpto onere, quod non gradientium, sed peruolantium est. Aue Concionatorum auis, auis regia, ales veri Iouis, Iouis Percepter, ore fulmina gerens, ore flumina formans, & ea non quæq; sed Eridanos ipsos, vt in Firmamento Militantis duas ex quadraginta octo efformes ipsa configurationes, sola solis fulgorem oculis aspiciens inconniuentibus. Dux verbi, sacer Hermes ibi Mauortem horum temporum Thomam inuictū illū de Sabaudia Principem pluries fortis auditorem; approbationē ab eo elicuit eā, qua maior vix concipi possit. Vtinam pacis studia ab bellorum tumultibus non pessum issent. Tenuit post hæc arenam virtutis inclytæ Astam, Bergomū, Luccā, Cremam vbiq; mirus, vbiq; proficuus; vna præsertim dicendi modo suauitate natiua, modo electiua energia

energia omnibus numeris absoluta cum paucis omninò comparandus. Porro quantus assurgat forma dicendi illa, quam nostra hæc tempora deperire videntur, præsertim in primæ notæ scriptoribus; ab vna illa apparet concione, quam mox reddemus, ad Lucensis Reipublicæ Senatores habita. Quippe absq; fucò ornatus, grauis, aculeatus, plenè succosus, si manus ministerium aliquando linguæ coniungat operibus (quod optamus, quod speramus) immortalitatem sibi, Ordiniq; vniuerso, animabus emolumenta seposita cumulatè cernet, quod & modo in femine cernit.

Est igitur ex eo

Sol Politicus Concio ad optimos excelsæ Reipublicæ Lucensis Senatores. Lucæ apud

Ausonij Galli translatum.

PRudenter comis, oreq; iuuenili senex
 Cui felle nullo, melle multo mens madens
 AEuum per omne nil amarum miscuit:
 Ocelle nostri, Acti, bone pectoris;
 Te concionantem non Ulixes relinqueret,
 Liquit canentes qui melodas virgines.
 Facunde nulli Rethorum cedens stylo,
 Et disputator ad Cleanthen Stoicon,
 Et Epirote Cineæ memor magis;
 Consilia nullus mente tam pura dedit,
 Vel altiore conditæ texit data.

FE-

303

FELIX GRATIOSVS NOVARIENSIS.

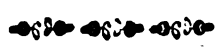
FELICEM Gratosum virum pium, solertem, industrium vidit adolescentia nostra, utinam ad imitanda probitatis exempla. Non absq; admirationis legitimo impulsu tum prouocabamur ad obseruandam Sacerdotis Eutrapeliam, qui licet procera statura, obesoq; corpore præpeditus, obsesusq; videretur à propria membrorum compage ad negotia vrgenda, & ad studiorum labores subeundos; utrobique tamen constans, & assiduus apparebat, & omnia omnibus factus, singulari comitate disciplinam seruebat. Tyrocinium instituti Canonici expleuerat sub præceptore Seraphino Merlino virò claro tum Nouariæ, tum alibi. Ab illis autem seminibus conceperat, quæ postmodum læta sætura enixus est inter dolores repugnantis corporis. Quippe primioribus absumptis adolescentiæ annis in gymnasticis Ordinis Canonici Accademij ad ingenium excolendum, adq; simul iungendas speculatiuas, quas appellant scientias, pietati intra Nouitarius septa strictius admiffæ; statim ac ad Sacræ Scripturæ Arcana interpretanda admiffus fuit per prædicarorem munus; nouo repetito studio rerum ad praxim attinentium se cum non infimis florentem exhibuit. Dum iuuenta vires addidit, pulpita peragravit certo cum ardore animi, fructusq; in horrea Domini comportauit non infulsos, non aspernandos. Vnus ille erat, qui tametsi Oratoriæ artis præcepta haud quaquam insectaretur, atq; propterea comptiori Auditorio non ita satis probari posset; tamen comi facilitate in aliciendis animis per sermones domesticos tantus apparebat; ut indignè agere arbitrarentur quoties etiam ad loquentem è suggestu non accederent. Neapolim per triennium oppleuit cõcionibus tum quotidianis in maiori ieiunio, tum festiuis per annum, cum etiam aduentualibus, qui nonnullarum matronarum primi confessus viam spiritus terrentium per exactæ probitatis semitas genio maxime arrideret, vitamq; illarum institutam valdè foueret, & dirigeret. Digressio inde ianuas aperuit Ianua, atq; Mediolanum successiuè. Sermocinantem diebus solemnibus, atq; Dominicis comitabatur felicitas, qua in rudiore talento placeret populis, ac Proceres impeteret pingui cum fructu. Verum non ita diu permissum est in officio acris laboris perseuerasse, dum
in sudo-

in sudores amplos ex natiua abdomine madefactus dissolueretur, secundum quos vires deficerent, & accessione frequentis morbi penitus sedecessuras ominarentur. Quare ad aliud institutum; exercitijq; genus diuertendum esse persensit etiam repugnante animi fortis delectatione. Placuit autem id Prælatorum prouidentię reliquisse, ne dum ipse deierneret, laboretur in deteriora, vel otio iniquiore torperet. Per supremum Ordinis synodum ad audiendas Sanctimonialium auriculares confessiones deputatus est assueto triennali ritu in quocunq; assignato Monasterio. Præstitit id operis per plures annos nunc Astę Pedemontium, nunc Nouarię, nunc Ferrarię, & alibi. Euasit tantus in arduo, summęq; prudētię dextertatis, charitatis, & probitatis negotio, vt vel nulli alteri prouincię magis idoneus passim crederetur. Urgebat Dei amorem in subiectis, imprimebatq; præcordijs quacunq; arte, quocunq; molimine. Atq; hæc quidem exercitij species obiter expręssit ab eius manibus, & calamo aliud non grandis ingenij, sed veram frugem exoptantis opus. Dum enim spiritus panem frangeret Vicentię pijsimis Virginibus clarissimi Monasterij ab Diuo Didimo nuncupati, Canonicam Regulam Diui Patris Augustini vna cum Expositione Beati Vgonis de sancto Victore ex latino in Italicum commune idioma excellenter transtulit, mutatisq; mutandis illam Sanctimonialibus tanquam eis conscriptam, ipsaq; alloquentem adaptauit, peculiaribusq; sumptibus edendā curauit. Mens eius in re huiusmodi vna illa fuit, vt imbecilliorum sexum scientiarum, & latini sermonis expertem iuaret, audirentq; Magnum Legislatorem materna lingua illas alloquentem, præcepta assignantem, consiliaue ingentem, & ex mellifluo illo Victorino colligerent copiosam messem ad pascendos animos, ac demum medullitus Regulam ipsam Canonicam, professi instituti speculum, libantes intuerentur. Canonissi per vniuersas Italię. Quare ad id scriptionis animatus plura moliri cępit facilioris dictaminis, sed plena succo, & charitate, quę morte intercedente haud maturata remansere. Obijt vno anno sexagenario minor ad Sanctam Crucem Mortarij eo in munere, in quo tot labores alijs absumpserat, tot sibi præmia reposuerat apud Diui Cassiani Canonissas. Ad nostra vexilla accessit adolescens Nouarię Theodosio Burla Placentino Primū summo Præsidente Anno vniuersalis Iobęlei Gregoriani, decessit Petro Francisco Maletto eundem clauum gubernante Anno 1617. Religionis quadragesimo secundo. Cum plurima sibi ex lautiore patrimonio obtigissent, præsertim cum frater eius natu posterior Clericorum Regularium Sancti Pauli decolati institutum ingressus est, profusa liberalitate in pauperes vniuersa fermē absumpsit. Superest ergo ex eius penu posteritati

Regula D. P. Augustini ad Canonissas applicata, & cum expositione Vgonis de Sancto Victore in Italicum idioma translata. Vincentię apud Lib. I.

F L O-

FLORIANVS NANIVS CASIVS BONONIENSIS.

X præruptis Apeninorum præcipitum cacuminibus , vbi Casium oppidum constructum est inter altam Etruriam,extensaſq; Bononiensium planicies, Florianus Nanius originem traxit , triplici propè miraculo à natura ipsa diratus; numerosa lectissimorum morum falange, nequaquam illarum gentium propria, subtilissimo intellectus acumine, montanis propè omnibus cõmmuni , & inusitato prodigiosæ me-

morix rem nullam obliuiscntis thesauro. Dotibus huiusmodi ornatus, dũ adhuc illarum nascentes radij inter minoris ætatis nubeculas potius deuelarentur , quam tota emicarent claritate, & spes magis excitarent quam explerent; suapte genio repentinus Lateranensem familiam locupletauit , aut ab illa locupletari maluit . Accessu namq; suo multiplicans gentem, magnificauit quoq; & letitiam ; dum in interioris hominis compactione moribus sic se Canonicis adaptauit , vt in Tyrocinio Magisterium totius perfectionis exprimeret : & duplicem terrens vno tempore viam collimabat affectus ad trutinam emunctissimæ religionis, & oplebat ingenia ad vbertatem omnis eloquentiæ . Vnde executus pro Congregationis Doctoratu (quæ aiunt) tentatiua , dum ad lauream obtinendam publicæ disputationis controuersix solus Athleta se in medium de more proponere deberet; animi præaltam promptitudinem suggerētibus viribus, & monstruoso illo robustissimæ memoriæ pomptuario , post trecentas viginti assertiones ex omni penè facultate elicitas, proposuit illam vnam Conclusionem omnis scientiæ contentricem , quicquid tenet Diuus Thomas verum esse assero . Non in angulo, aut in minus frequenti, vel in mercatoria tantum, haud verò studiosa Ciuitate tantam prouinciam subire moliebatur; sed in populatissimo Literatorum emporio Bononiensi, vbi illud solummodo non explicatur à doctissimis Professoribus, non perquiritur ab amplissimis scholaribus, quod per humanum captum nequaquam assequi potest . Sed ingeniorũ sublimium sublimia sunt attentata , & vorticosa Oceani ad Columbos, ad Vespuccios , ad Magelanes , ad Cortesios attinent, vt edomentur, vt enau-

gentur,

gentur, vt sup̄erentur, vt peruia fiant. In ædibus sacris Diuæ volanti Aquilæ, quæ in monte dicitur per triduum repetitis cōcertationibus in manè, & vesp̄is satisfecit plurim̄is, ijsq; doct̄issimis omnium ferè ordinum impugnationibus, non excitata ex iuuenili ætate admiratione tantum, sed & confirmato inueteratæ sapiēt̄iæ apud omnes præconio. Et quidem pararat se ad persoluendos petitores non minore pecunia, quam totius Angelici Doct̄oris Summæ memoriæ demandatæ scrinijs. Quis verò vnquam tale quid audiuit? Perrarò fulgent orbi hæc ingenia, perrarò appellunt ipsi portentose memoriæ vires similibus rerum conatibus, dum satagunt satius omnes scholas peruagare, libros omnes ad ostentationem vorare, hinc inde collectis diuitiarum alioqui commendabilium sarcinis, quam vni alicui stabili inherere cubo, & omnes exerere conatus ad vnam tantum, at omninò Regiam molem construendam. Tum verò primum fuit, quod de illo creditum est, & euulgatum mirabili encomio, quod si eadem summa deperderetur, per eum renouari, reponi ue posset. Confirmatum, illud deinde est procurfu temporis, cum ad Sacram Theologiam profitendam assumptus apud suos; sexdecim annorum spacio illustriora Congregationis Gymnasia lectionibus condecorauit, Vercellis, Cremonæ, Rauennæ, Placentiæ, Patauij se totum in Matris commodum profundens, nulla vnquam aliena dignitate grauatus, nullo cumulat honorè, præter eo vno, quod suæ virtutis peculiare erat illudq; inanimabile. Excipiebantur eius dictata tanto discipulorum plausu, & affectabantur talem in modum vacantia loca gymnasiorum, in quibus profitebatur, vt ibi verè appareret Athenas esse, vbi oraret Demostenes. In Augusta illa Placentinorum Canonica præter egregium nostrorum profitentium numerum, confluebant ad eum audiendum, & ad conscribendas eius lectiones aliorum ordinum quam plurimi, & eruditæ indolis: adeo vt hisce etiam diebus sint in eadem Ciuitate ex s̄cularibus, qui summo studio afferrent manuscripta de tanti viri ore effluxa super integros quatuor scientiarum Libros Commentaria in benè culta volumina ad aurum vsq; superinductum compacta. Nos qui scribimus, & tot annorum intercarpedine distamus ab eo, non vnas etiam credimus eius epulas Doctrinales, quoad principia inquam, & semina, emanducasse; qui per quinquennium incubuerimus præcipuo ex illius auditoribus doct̄issimo Gabrieli Pennotto Nouariensi. Cum demum ab assiduo lectionum labore per Comit̄ia absolutus esset insigni priuilegio munitus, quo in Prælatum Titularem (aiunt) erigebatur, ac voce electorali in generalibus s̄sionibus donabatur; laudabiliorem adhuc prouinciam aggressus est. Si quidem ex Doct̄orum Sholasticorum argumentis conclusionibus, expositionibus, quæsitis, resolutionibus ad totam ferè sacram scripturam pertinentibus Expositionem nouam molitus est: nouam inquam ordine, methodo, ac pluribus speculatis. Eius verò solum specimen

specimen quoddam Posteris reliquit morte præuentus in primum caput Genesis sub Titulo Cathenæ Argenteæ ad Sixtum Quintum Pontificem Max. Imitatus nanq; antiquos nonnullos Græcorum Orthodoxos Auctores, & Latinorum Diuum Paradisi Doctorem Angelicum Aquinantem Thomam, ac deinde alios, vbi illi ex Auctoritatibus Priscorum Sanctorum Patrum, quorum è fonte Theologia ea promanauit, quam Positiuam dicunt, Cathenas suas compegerunt; ipse ex sententijs Doctorum Scholasticorum summi nominis, de quorum laticibus est Theologia illa, quam Scholasticam nominant, propriam Cathenam efformauit. Et ad declinandam etiam minime suspicionem æmulationis Argenteam eam appellauit, dum illi Aureas suas nominant. Interim Theologi per huiuscemodi opus euidenter cernere possunt, Ex Sacris Literis non modo practicè, verum etiam (quod Durandus negat) speculatiuè, multa deduci. Item se Theologos esse, cum Theologia sit habitus eorum, quæ ex articulis fidei, Sacræq; Scripturæ testimonijs veluti Conclusiones ex principijs inferuntur: ac demum verissimum esse, quod Hieronymus in epistola illa ad Paulinum celebri, multis & testimonijs, exemplisq; & rationibus elegantissimè docet, Neminè videlicet in Scripturis Sanctis sine præuio & monstrante semitam posse ingredi; Diuinarum Scripturarum intelligentiã non ex propria præsumptione, sed ex maiorum scriptis, & auctoritate inuestigandam fore, & Sanctorum communè sensum tanquam Theſei filum tenendum, eosq; quasi duces intelligentiæ sequendos: Quoniam sæpè sæpius continget ex eadē scripturæ Auctoritate multo plura argumenta verò similia capi, quam Conclusiones veras inferri. Hoc igitur egregio opere sibi fama confirmata, auctaq; Clemens Octauus illum ad Episcopatum Scalensem euexit; quo virtus augustior ex conspicuo loco cerneretur, & pararentur scribenti opportuniora commoda: nec diù post eum Bononiensis Archiepiscopi suffraganeum declarauit. Verum aliter in fatis visum est esse, cum solo quadriennio infulatus superstes bene ceptos, probatosq; conatus ad exitum perducere nequirit. Alteram tantummodo partem eiusdem Cathenæ vndiq; absolutam reliquit, quam Horatius Spinula Prolegatus Bononiensis, is qui postea Cardinalis, illuxit, iussu Clementis à Conſanguineis eius perquisiuit, & obtinuit. Reliquit quoq; manuscripta Commentaria, infra reddenda. Decessit non plane Senex Anno 1599. in patria tumulatus in ædibus sui Ordinis Diui Ioannis in monte. Sunt ergo eius *Cathena Argentea ex Theologis Scholasticis lucubrata in primum Caput Genesis.*

Bononiæ apud Ioannem Rosium 1587. Lib. I.

Cathenæ eiusdem Argenteæ in sex alia Genesis capita manuscripta Rome Lib. I.

Commentaria in Libros Exodi, Levitici, & Deuteronomij manuscripta.

Dilucidarium Theorematum Theologicorum Ordine Alphabetico dispositum, cuius Authographum in manu Gabrielis Pennotti, ut ipse scribit

FRANCISCVS MANCINVS ARIMINENSIS.

VÆ Mācinorum familia in potioribus Italię ciuitatibus opibus, & nobilitate floret, hinc Aristocraticę dominationis partem sortita sub Reipublicę libertate, illhinc præclaras dignitates sub vnus principatu; eadem ipsa in non obscuro prorsus loco Ariminensis Ciuitatis fortunę iocus delitescere coacta, vsq; ad infimiores calicis, qui in manu Domini est, feces paupertatis ebibit. Ingenuitatis tamen illius, quę stipiti congenita, fibrisq; intimis, ac sanguini connaturalis quodammodo est, haud oblita; actiones eas operabatur, quę & solem ipsum intra nubium pannosos hiatus vix contegi posse commonstrarent. Innocentes mores, sincera verba, compositi vultus, intra paupertatis angustias liberales actus, religionis summum cultę amor, inter rudiorę etiam viciniam principari quadantenus gentem permittebant opinione bona, & dirimendorum ciuiliū nodorum recursu. Horum ergo de senescente radice agrestem flosculum vrbanos in Laterani hortos hospitalis deduxit vrbalitas. Decuit enim generosam gentem in suo hoc ramulo nostra quasi Ciuitate donari, quę non Ecclesijs ingrata, portionem fortunarum suarum Leuitis, ac Sacerdotibus alibi compartierit. Agrestem flosculum Franciscum Mancinum dixerimus, qui etiam benę cultus, opimeq; irrigatus roscido scientiarum nimbo; adhuc tamen qualem qualem oluit prioris originis crassiorē fragrantiam. Ita profectō vsu venire suevit, vt natiui soli (esto hæc superiorum influxuum siue clementia, vel æquitas) nec translata dediscant quoquo versum plantulę genium, & dotes: Exeas tamen ad vitę, glorięq; lucem terrę quidem fili, sed altricis nobilitatis adoptiue. Ipsū publicę lucis decus subfuo tuo qualicūq; fulgore prouoca. In hortensibus etiam theatris externę formositatis secū ipsi victores flores, formosissimi fratres, domestico certamine de forma dimicant. Discolores inter hortorum scenas simul florentis, simul deflorescentis mortalis pulchritudinis vtilem fabulam exerunt; & quamuis dispares cultu, ac lumine, flores tamen ipsi suntor, quodq; vni deficit, alteri superesse manus ipsa cultorum commonstrat. Fruendę luci datus est anno quadragesimo quarto post millesimum quingentesimum genitore viro probo, & solerti, sed pinguioribus moribus etiam supra ruralem quamcunq; vitam ad Castrum Sancti Iohannis in

annis in Mariniano nuncupatum. Maternis artibus debuit quod ad honestiores disciplinas consecandas voto quopiam interiore adiudicatus sit; que nec pateretur suam conditionem, nec viri corticosos modos perferret, præterquam egrè. Litari tamen visa est gratijs per iniuriam in puero, cui incolatus, aer, & sodalium coetaneorum contubernium ingerebant sensa callidè parenti contumacia. Scholè Ecclesiæ am coniunxerat pagi solitudo, & qui præceptor erat, idem & Sacerdotis, Rectorisq; officio fungebatur; vt ex vnus ostensoris officina vtcunq; sterili, & pietatis, religionisq; pocula, & disciplinæ grammaticalis obsonia vorax legitimè animus saturitatem aduisset, si ruminari primum assiduitate, mox concoquere feruido sciuisset affectu. Reluctantem animum materna constantia perfregit, imperio partim & minis, partim blanditijs, ac prece rem agens; & ne incentiuorum aduersantium machinationibus deprauaretur vltra, Ciuitatis illi curauit incolarum, & virgam. Probè suas partes egerunt altera natura, iugis consuetudo, & ex illa coalescens habitus: quippe qui noua sætura enixi sunt puerum in alteras formas, & adoleuerunt in electiores vsus, vsq; adeo, vt antiquo cuiusdam Sileno non absimilis, sub corporis adhuc hispida specie augustam animi pulchritudinem tutò latere ostenderet. Lidium lapidem adiuuit aliquando Canonix Diui Marini Præpositum (quem Priorem dicunt) qui ex contactu subtilis examinis conflare posse in aurum solidum iuuenis animum verax indicauit, si terreis, quæ adhuc vberes supererant, depuraretur portionibus per ignis diuini in camino Religionis adustionem. Non intellectiuo, sed affectiuo homini incubuit per discussionis lineas Parius ille propalator, qui magè curaret quid de sanctitate, quam quid de doctrina futura coniectandum; amans Lateranensem familiam oplere viuificante spiritu, non occidente litera. Hinc etsi infra mediocritatis lineam constititutum iuuenem in palestra gymnastica ominaretur, quod tamen sælicius speraret de bonitate; valeat, inquit, sciëntia inflans, dum charitas ædificet. Cooptatum per maiora suffragia in ius Societatis, vno illo Prælato benefico relatore; bona præuisa a fabrè oppulentarunt. In ipsis enim tirocinij formis sic se coarctari permisit, vt etsi sub dierum¹ successu per latiores campos committeretur negotiosè vagari, neutiquam ideò dilatatis fibulis laxas illecebras sustineret. OEconomix post decennium exercendæ adiudicatus est, vt propensionis natiuæ studia obsecundarentur. Munus utiq; & laboriosum, & necessarium Congregationi, quodue maximè integritatem postulet exercentis, dum ex comercij legibus omnium hominum, & horarum virum faciat; at ex equo omnifarij periculi plenum? Quis enim ex labyrintho illo plusquam Dedaleo pedem refferre sibi suadeat, dum tot areolarum deludentia claustra flexuosissimis anfractibus implicata, demulciente formositate voluptatem insimul, moramq; faciãt? Thesea, hoc est heroica, virtus tantum de tanto trium-

to triumphat carcere, monstrumq; clausum impurissimæ luxuriæ foetura m-
sternit, si innocentioris Ariadnæ, Religionis, filus extricator, pariter ac
director adsit. Inoffenso pede cœcos percucurrit nodos prælucente propi-
tij Numinis face. Absumptis penè melioris ætatis, florentiorisq; virilita-
tis annis, rem familiarem sic curauit Canoniarum Portuensis, Viridianæ,
Mortariensis, Cœlaureæ, Frigidionarię, Montensis, Præcurforis, Cœsena-
rentis, Ariminensis; vt nullus fermè extiterit locus, cui diligentiam non
locaret, disponentibus Synodis, tam foro paratus, quam agro. Sacrarium
quotidianum exercitium habuit, ab incruento sacrificio matutinus diurna
actiue vite exorsus negotia. Hęc benè agens dum ridendè loqueretur,
omnibus erat vsui, omnibus ioco, eo tamen quem sal condiret modestię,
cuius est illud. Quod pudeat socio prudens celare memento. Siue enim
ex tardiore loquela, siue ex crassiore, quam ab incunabulis & vberibus ebibif-
set, & arte minus expolisset congrua, agendorum fabricifex, non loquendo-
rum, sę locissabat, barbarissabatq; adhuc Italicè loquens. Neq; propterea
his se præpediri terriculamentis passa est grata Congregatio, quin illum iam
declinante etate ad Ariminensem Prælaturam proueheret, ornatura probi-
tatem in senio, ac diuturnos compensatura labores pauculo huiusmodi ho-
nore, eo magis congruo, quo minus sperato, atq; exoptato. Tertium gef-
sit magistratus eius sarcinam inculpatè, & solerter. Canonię illi, atq; eius
pro tempore Præpositis demandata est cura numerosarum Canonissarum,
quas ab Diuo Narbonensi ad catacumbas venerato nuncupant, primaria ex
nobilitate Ciuitatis genitarum. Circa earum ministerium, & disciplinam
cum vigil assisteret per se, perq; idoneos ministros qua Sacramentorum,
qua concionum administratione, in illis ex sęculo ad religionem initiandis,
simulq; in votis emittendis solemnibus, quam professionem dicunt, reperijt
veterem quandam formulam ex maiorum quidem vsu, ac traditione vtilem,
sed mutilam, vitiatam, ac temporum varietate in aliquibus parum idoneam,
manuscriptam, oculum fugientem per characteris minutiem, & senium.
Hinc erexit animum, ac se totum dedit ad illam emendam, reforman-
dam, supplendam, præsentibus ceremonijs accommodandam, quod vtiq;
præstitit, atq; in librum idoneum redactam typis tradidit, vt aliorum Mo-
nasteriorum Ciuitatis, & exterorum vsui, ac commodo foret. Hanc viro in-
noxio laudem editionis, & qualiscunq; eruditionis, ac diligentię, & para-
uere, & cõcessere cælites, nec inuidere equi censores; vt pia edisceret poste-
ritas potiores magistrã charitatem esse, quam scientiã. Ipse anno maior cli-
materico decessit apud Gualdum Vicarius Abbatis Portuensis, dũ prouentus
illos strenuè curaret. Tumulatus est ad Sãctam Crucẽ Cœsensę. Scripsit igitur
*De Modo acceptandi Nouitias Canonissarum Regularium ad habitum probatio-
nis, & admittendi ad solemnem votorum professionem. Arimini apud Lib. I.*

FRAN-

311

FRANCISCVS MARIVS GIRALDV S A M O N D V L F O .

ETERIS Palifcorum fabulæ historicè, formiterq; innouatæ applicationem nobis permitterent mitiora hoc loci ingenia; ni miscenda haud esse sacra profanis genium præcisè nostrum obijceret. Castorem enim, Pollucemq; tot cõditionibus ad viuum exprefere Leonardus, Franciscusq; Marius Giraldi fratres; vt pauculo prorsus negotio & Ioue quopiam felici sydere beneuolentissimo, atq; propitio genitos; & cycnea suauitate, candoreq; hæreditario redimitos: & militiæ (spiritualis tamen) inuicta arma tractantes, & partita immortalitate occidui, ac reuiuifcentes ex charitate fraterna; & nauigantibus hoc mare sæculi salutare: & inter Heroes Argonautas enumeratos validè, veraciterq; eos agnosceremus. Sed quod dictantis calamo vetat feuerius genium, libera lectorum assumet discussio, applicabitq; actiua passiuus. Inter Umbros in eo tractu, qui Ruuereorum Urbinatum Regulorum paruit, imperio, apud Mundulfum Castrum, oppidumq; valdè clarum vtriq; iisdem genitoribus diuerso tamen puerperio exiere. Pariformis disciplinæ methodo coalescendis honestissimæ fortunæ instrumenta iuuerunt; quod Giraldorum genus inter loci primarios satis honestum, & diuitijs, & agnatione, & principum gratia seruitioq; floreret. Vna tamen educatio, paternumq; imperium sociauit, sedauitq; circa primos annos rebelles, contrariasq; voluntates; dum & vultu, & propensionibus non minimum natura diuersi haud in idem vel studium vel solatium conuenire possent. Quo in munere satis apparuit (quod Leonardus postmodum sæpius referebat) quanti tenerioris ætatis disciplina polleat siue ad compingendum in diuersa natiuas inclinationes, siue ad extinguendum, vel clarificandum insitos, inditosq; ab natalitio, aut genethliaco die igniculos. Quanti verò prioribus illis diebus repedebant in dissona, & toto Marte contraria; tanti postmodum maiores effecti coiere prorsus in idem summo prorsus fraterni amoris exemplo, etiam si diuersum in rebus agendis temperamentum suo quemq; in genere clarum fecerit. Nostris stationibus prior accessit Franciscus Marius, posterior exiuit: & qui fratri
viam

viam regularis vitæ exemplo suo, signavit, ab eo quasi vices rependēte semitā æuiterne per priorem decessum edoctus est. Tali rerum vicissitudine lulisse videri possunt illustre par fratrum. Post iacta Canonici Dogmatis fundamenta, postq; exactum Theologicum, Philosophicumue scientiarum curriculum ex Patauino Lyceo concionator renūciatus est Franciscus Marius ab ea Synodo, quæ Gabrielem Flammam ad primatum euexit. Fælicem certò Congregationi promotionem plures conditiones reddidere. Nam insimul ad idem obeundum sacri verbi ministerium acclamati sunt Alexander à Turre Cremensis, Athanasius Arcellus Placentinus, Bartholomæus Garzonius à Bagnacaballo, & Ioseph Viuolus Rauennas viri omninò de cœtu nostro benemeriti, quorumue memoria in his nostris qualibuscunq; laboribus intertexta æternum viuet in Annalium adamante, posteritatiq; placebit electa. Vt interim prætereamus Gasparem Accaresanam Papiensem per eandem promotionem prædicatoreo iure munitum, quod nihil posteris nepotibus reliquerit, cum tamen Legum consultissimus ante professum Ordinem esset, summèq; doctus, cuius nos sub imperio ex pluribus annis quibus Ticini immorati sumus Diui Patris Augustini sacratissimis pignoribus biennes excubias egimus, scolasticisq; functi sumus ministerijs, dum Beatissimi Clauigeri in Cælo Aureo Præpositum ageret ipse. Profectò decuit operarios in vinea Domini tam strenuos non ab alijs omninò Comitijs ad prædicandum dimitti, quam ab ijs ipsis, quæ prædicatorum parentem, & antesignanum Flammam ad maioris magistratus apicem exaltassent; vt inde scilicet erudirentur promoti, laboribus grandibus huiusmodi, quos fidelium plebs suo filiationis iure reposcit, præmia esse non minora reposita, denariumq; etiam diurnum, & præsentissimum, vt est in Euangelij parabola, retribui. Multus in concione primis temporibus fuit, illam fortiore spiritu imbecilliore agens corpore, cum nec pectore valido, nec laterum robore satis à natura præstaret. Quare ornabat magè virtutes laudibus, extollebatq; æternæ retributionis præmia, & sacrorum excellentiam mysteriorum iugiter deuotus, & procliuis in lachrimas; quam vitia increpatione conterreret, conuelleretq; opprobrijs, & horrore, aut inferni cruciatus representaret immensos. Adeo vnicuiq; peculiaria partita sunt talentorū officia, vt quæ alter præstat, alteri prorsus impossibile reddatur. Elanguescentibus verò virilitatis ardoribus, elanguijt & ipse inuitus ministerio, ne aliquando super pergamina debilem defficere contingeret. At didicit suggestum supplere subfelijs auricularis confessionis, insinuante scilicet charitate strenuè operanti haud defficere bene merendi de proximo studia, & eundem esse mentis eruditioris gladium, qui iugulet scelera tam aure attento, lepideq; patienti, quam ore facundo, & in theses quascunq; parato. Hinc Venetis Rauennatibus, Bononiensibus, Ianuensibus tali Sacramentalis penitentiæ ministerio pro-

rio profuit multennis acer, ac validus, frequentesq; præ ceteris illum conueniebant numularij, nundinarij, & proceres illi, quibus publicæ iura administrationis committebantur, quibus præsto erat consilio, & monitijs etiam ex familiaritatis allocutione; quo certè in genere paucos habuit suæ tempestatis æquales, florebatq; inter nostros viri nomen cum primis peccatorum adiutoribus illustre. Interca seuocatur per Definitorum Patrum confesum ab subditorum numero, assumiturq; in partem pastoralis sollicitudinis, quæ prouectæ iam ætati ornamento esset, dum præluceret non minus dignitate inter suos, quam merito. Præuiam omnem ille dispositionem minorum prius obierat officiorum siue claustralis, quem dicunt, Prior, siue neophitorum præpositus, siue logicalium interpres, & aliquando etiam alienorum nominum, Procuratorem appellant, exactor. Propterea à nullo remoratus obice Præposituras agit Tolentinam, & Eugubinā atq; demū Abbatiam Anconitanam. Nouenne ministerium, & sub cuius pōdere gregariæ virtutis cymba gemit, & ab cuius aliquando sarcina præfocatur, ac mergitur; nullibi ita viro aciem obtudit, quin partiri se in plura obeunda neglexerit. Vt plebi Christi sanguine redemptæ, æque atq; sibi consuleret, animaretq; illam ex ineffabili laborum vitæ spiritus compensatione in cælis reposita, opus illud composuit, quod Iter Paradisi attitulauit, Liuiæq; Feltriæ de Ruuere Urbini Ducissæ nuncupauit, in quo utpotè Italico dictato idiomate, ut multo pluribus esset peruium, & vtriq; sexui salutare, tribus libris ita complanauit viam, itaue strauit semitas, destruxit anfractus, reuelauit diuerticula, atq; complanauit media ad cælestis illius Patriæ assequendum terminum, ut neutiquam volenti difficile ex supernæ gratiæ dono tantum esse opus commonestret: ac se obijci sponte præpediendum, qui antequam se viæ committat, absterreri permittit ab triplici aduersariorum Mundi, Carnis, & Satane perduelli cuneo. Ab exitu autem operis animatus adhuc in idem vrgendum descendit secundo, & qui prius parauerat, coaceruaratq; media, manum adegit in remouendos nouo volumine obices. Satis ijs peruia sunt pijssimi viri conamina, satisq; patent mentis illius cælestes vstiones, superniue flammaram illectus, qui militarem eius aciem aduersus Diaboli insidias instructam, supremumq; signis collatis conflictum attente spiritu peruoluntarint ab lectura. Quamuis etenim mors eius editionem voluminis præuenerit, tamen adeo differri sibi vitam inter altos supremi morbi conflictus & cruciatus obtinuit, ut ad exitum vsq; perductum haud vltra deperiturum non inaniter speraret. Neq; defuit optimi viri postremo desiderio, atq; finalibus conatibus Innocentius de Gattis Rauennas Abbas Sanctæ Crucis, nam integra fide, & pietate intra paucos ab eius decessu menses illud imprimi curauit Cæsariq; Bertello Foroliuensi Episcopo dicauit; ut certè illi iam in Cælis, quod piè confidimus, recepto hoc etiam qualecunq; acci-

dentale superaddatur gaudium. Decessit apud Canonicos nostros Cæsennates Anno Domini Millesimo Sexcētesimo Vndecimo septuagenario paulo inferior. Leonardus vero frater alijs vndiq; floruit studijs, qui lætiore vultu, & emunctiore dexteritate Rempublicam adierat iunior, vegetior, atq; opportunior. Nam candidissimis omninò moribus, & facundiore eloquentia laudem tenuit pulpiti inter primos, qui nouercam minimè naturam habuisset, neq; ijs careret donis, quorum ope oratores iuuantur, quorumue sobriè, illiberaliterq; donatum Franciscum Mariam diximus. In pertractandis apud Principes viros negotijs elucebat mirè solers eius prudentia, commendatusq; decor, intra quem emicaret minus fucata humilitas, & dignitas religioso viro non inconsona. Ideo ab Synodo Rauennatensi ea, qua Petrus Bonsignorius Ordini præfectus est, legatur vna cum Theodosio Badino Gatinariense Visitatore, & Archangelo Campatio Mediolanense ad Franciscum Mariam de Ruuere Feretrium Vrbinatum Ducem ad maturè nonnulla componenda, quæ satis pro communi voto contigerunt; atq; in huiusmodi rerum genere cœtui vniuerso pluries profuit aulæ Romanæ modorum, ac curiæ styli possessor cum paucis promptus, exactus, & efficax. Cum aliquando apud Tolentinos Quadragesimam ageret ex pulpito summa cum totius Ciuitatis frequentia malignè, & impudenter redarguitur à fratre quodam Eremitano Nicolaita, ex medio populi se erigente, & altis clamoribus mentientem illum, hæreticæq; doctrinæ disseminatorem appellante. Noua & inaudita res, incompositusq; obijciendi modus, qui populum aduersus obiurgatorem in iras legitimas acuit, haud excussit Concionanti vel mentem, vel patientiam; sed interpellatis in testes ex auditorio potioribus, & doctioribus, repetitaq; doctrina, non prius, quam assuesceret, concionem dimisit: mox à pulpito se sistens sacris Fidei censoribus, scriptaq; propria vniuersa, ac testes rogatos exhibens instructa iuridicè causa indemnitati nominis, atq; doctrinæ sibi consuli petijt, censuræ, correctioniq; ac palinodiæ volentissimus se subijciens, si minus orthodoxa censerentur, quæ prædicasset. Rebus autem maturè per Archiepiscopum Firmanum discussis liber, laudatusq; dimittitur officio prosequendo, & Frater ille inter alia salutaris pœnitentiæ interdicitur, & à sacrificio, & à suffragio præstando, atq; hoc etiã recipiendo per septennium. Lubuit ad exemplum posteritatis rem de raro contingentem attigisse, quæ ab impostore processisset per liuorem nequam contaminato, quod pulpitem sibi frustra primitus reponi poposcisset haud in eum satis notum inclinantibus Ciuitatis Consulibus. Ceterum Leonardus pluribus functus in Congregatione honoribus, ac post nouennem Prælaturam tribus annis Portuensi Canonie præfectus Abbas iisdem curantibus Rauennatibus, atq; inter eos præcipuè Antonio Miserocha Definitore diem obiit Tolentini ad Sanctum Catheruū Sexagenario minor anno

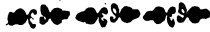
anno nono huiusce currentis seculi vir longiore vita dignus ni aliter fuisset in fatis. Nulla eius prestantissimi ingenij supersunt monumenta, qui presentibus gubernationis toto studio intentus per postremos tantum menses calamo manum admouerit magis ex fratris stimulo, quam ex procliuis in id genij impetu. Valde tamen vtilem in Hieremie hrenos inchoasse expositionem referebat superstes frater, cuius tantum ipse haberet erudita preambula. Demum Francisci Marij isti nobis foetus supersunt.

Iter Paradisi, Italice, Il Viaggio del Paradiso Libris tribus distinctum ad Liuiam Ferretiam de Ruere Urbini Ducissam. Venetijs apud Iacobum Antonium Somasum Anno 1607. Lib. iij.

Militaris Acies, seu Planities, Italice La Campagna Militare. Venetijs apud Ambrosium Dei Anno 1612. Lib. i.

FRANCISCVS TVRRICELLIVS PISTORIENSIS.

PRONOSITCA quadā præfagitione decretum de
 acceptando in nostrorum consortio Francisco Turri-
 cellio Pistoriense Cremonæ factū est in Comitij's Die-
 talibus anni secundi ante millesimum sexcētesimum .
 Pronostica, inquam, præfagitione, quod ibidem tum
 abrogatę fuerint maiores Congregationis nationes
 per legem editi Pontificij diplomatis, vt etiam mino-
 ribus Pręlaturę distribuerētur per vicem meritorum,
 vnde decem, & octo ex gubernantibus proceribus, à proprio regimine ab-
 soluti fuere. Siquidem videbatur velut ominarier ei (quod & postmodum
 probauit euentus) Patrię Abbatialis dignitatis ornamentum, cum & inter
 minores illa enūmeraretur à nostris; atq; nullos ex ciuibus ad ea vsq; tem-
 pora commonstrare posset gubernatores. Fauorabili Suffragiorum omnium
 consensu receptus est, quamuis quintumdecimum ætatis annum vixdum ex-
 pleret, promotore Theodosio ex Comitibus Rouescalibus Papiensē Gene-
 rali Pręsīde, qui in Visitationibus felicia de adolēscuntulo fecunditatis spirita-
 lis semina conceperat. A Secundo Columbo Nouariensē Diui Apostoli cute
 exuti Abbate apud Pistorienses Rochettum militiæ, quam profiteri inten-
 debat tesseram, indutus est eodem anno, statimq; ad Fesulanum nouitium
 transmissus. Antiquum stadium pro Tyrocinio ponendo illud Monasterium
 est, in quo (si expedit sic essari) omnes qui currunt; brauium accipiunt, sicq;
 currunt, vt compræhendant, quod nostrorum domesticis liquidò constat
 ex ijs omnibus, qui illustres ab tali seminario prodire. Biennium ferè ab-
 sumptum est in eo formando, quę formatio pędia quędam est ad vniuersam
 vitę rationem ritè instituendam. Neque flexibili çtati, dociliq; ingenio tam
 longa spacia necessaria erant, qui pietatis initia plurima ex sæculo secum tu-
 lerat; sed vt ocius admīsa fortius firmarentur, & radicarentur. Iactis bo-
 nitatis, & disciplinę fundamentis ad scientiarum arcana penetranda Por-
 tuensi Academię assignatus est, vbi Logicalium, & totius Philosophię Na-
 turalis stadium absumpsit, respondente fructu ipsis Cultorum çstuosis desi-
 derijs. Ibidem quoq; ad Theologicalium Dogmatum initia audienda ad-
 mīsus est; atq; demum Patauino Viridario Diui præcursoris selectissima
 arbos, beneq; culta permīsus. Post quadrienne penè eius mansionis curri-
 culum

culū Prędicatoreo priuilegio decoratus est in Comitijs Generalibus Rauennatibus anni sexti huius euoluentis sæculi, in quo ampliores formę, gratiosioresq; clausulę admisę fuere supra id, quod in Congregatione fieri consuesset. Bonum tamen inuentum est ob propositas Patribus causas antiquiora formularia aliquantisper non omittere, sed intermittere. Ille ex eiusdem robore priuilegij à proprijs Ciuibus vigintiquinq; aureorum annua quadam pensione donatus est; qui nempe nostrę Congregationis diploma tanquam verę vniuersitatis priuilegium recognoscerent, ac Lauream Doctoratus admitterent velut si recepta esset in Gymnasijs vniuersitatum Bononiensis, Patauinę, Parisiensis, Salamanticensis, ac consimilium. Per comparatas scientiarum, & honorum suppellectiles ditior, atq; paratior factus enucleandis è suggestu populo Sacris Scripturis se totum dicauit pręstantissima animi, ac verborum alacritate per imam charitatem animata. In ipso Lyceo-Patauino tam nobile, ac verè Apostolicum munus inchoauit, vt primos eo loci exprimeret fructus, in quo ad debitę maturitatis culturam coäluerat. Exinde præcipuarum Italię Ciuitatum lustrauit pulpita tam infra annum, quam Aduentualia, & Quadragesimalia Euangelia explicans Mediolani ad sacras ædes de Passione, Romę in templo Pacis, Arimini in Cathedrali ac Bononię apud Euangelistam prædilectum. Quamuis autem maxima essent animarum, quę fiebant, eo prædicante lucra, & non minora illi, atq; Congregationi vniuersę obuenerent ornamenta; tamen multo maiora erant, quę in dies futura sperabantur, cum scilicet adaugente auctoritatem ætate, doctrinamq; experientia rerum confirmante robustior euaderet in eneruandis abusibus, & eradicandis vitijs, de qua vna dote lumina promicabant orientis solis fulgentissima. Venustatis interim, quę illos decebat iuuentutis annos primas possidebat inter eos, qui nominationes tum circumferrentur. Verum mors, quę nulli parcit ætati, omnem interuertit expectationem. Nam cum propensissimis electorum suffragijs vno illum promouente Archangelo Campatio in ea Generali Synodo, in qua ipse supremę auctoritati prouectus fuerat, Abbas Pistorij renunciatus esset, secundo vix dum gubernationis expleto mense de ergastulo carnis liberatus est, cum annum ageret suę ætatis duodecimesimum. Fuere qui zelo non satis forte probato lachrymabilem amissionem detulerint in præproperam illius promotionem præter ordinis leges factam repugnantibus annis. Nobis certè eius prouectio haud improbanda venit, cum electores vniuersi in eam consenserit, & diplomate Pontificio cautum sit super ipsa legis dispensatione; quin potius testes sunt non fuerat circumstantiæ virtutis, ac meritorum insuetorum. Verum suum cuiq; iudicium esto. Posteritati supersunt foecundi intellectus indicia verius, quam foetus, nonnullę conciones Italicę, quas in vnum collegit, ac post eius obitum euulgauit Eugenius Pacianus

Mutinen-

Mutinentis. Ipse enim præproperè sublatus animum ad scribendum haud applicuisse videtur. Sunt autem

De Circumcisione Domini & Excellentia nominis Iesu.

De Paralitico Centurionis seruo.

De Apostolorum mærore in discessu Domini.

De Laudibus Præcursoris Baptiste.

De Laudibus Apostolorum Petri, & Pauli.

De amore Dei, & Proximi.

De Imitatione Domini nostri Iesu Christi.

Oratio latina ad Celsum Dugnanum Generalem.

Vniuersa sunt volumine uno comprehensa. Ferrariae apud Victorium Baldinum Anno 1611. Lib. I.

Oratio item, quam necessaria sint Religionis nostræ Comitia, habita Patauij in AEdibus Viridarianis. Ad Seraphinum Merlinum Abbatem Sanctæ Mariæ Pacis de Vrbe. Patauij apud Pasquatium Anno 1605.

Ioannis Dominici Iseppi Rauennatis.

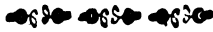
Quam tuo peperit famam iam virtus ab ore
 Profluit ipsa diu, concelebrata modo.
 Euehit, at nondum tetigit quæ limina laudis
 Promeruit, quod laus nec sua finis erit.

Eustachij Patelari Cretensis.

CAELUM Athlas dura fertur ceruice tulisse,
 Et binos humeris sustinuisse Polos.
 Sic Turcalle tua geritur concordia turri
 Quidq; queat, monstras, unio, quid genius.

FRIG.

FRIGDIONARIJ QUINQUE SOCIJ.

VINQVE hosce Beatos Canonicos vna eademq; pagina continebit, quos vna eademq; germana charitas verè vnos reddidit, vna Canonica enutriuit, vna Reformatio exaltauit, vna eademq; Cæli gloria, (vt piè profiteamur) coronauit. Hi sunt, quos post tam multa sæcula æmulatores meliorum charismatum, veriq; cultus æterni Numinis zelatores Ordo Canonicus & enutriuit alumnos, & veneratus est prouectores. Hi sunt, quorum pij conatus, sanctaq; desideria exaudire Domino, etsi in longas dies protracta, tamen ad plenitudinem vsq; fælicitatis consummata sunt. Nomina eorum in libro Vitæ, quod par est opinari, conscripta, per historicos adnotata fidei æternitati repetemus, Ioânes de Pergamo Hieronymus Theutonicus, Augustinus de Pisis, Michael de Salis, & Franciscus de Placentia. Hi, inquam, sunt quinque præstantissimi illi Frigidionarij Canonici, in quorum recto, nunquamue interrupto tramite, vna cum duobus Cælaureis illis Leone, atq; Thadæo seruatum est supremum ius antiquitatis illius Canonice, quæ ab Apostolis in Augustinum, & ab isto in Gelasium, Leonem Primum, Sergium Tertium, & Sanctissimum Episcopum Frigidianum deriuata dignoscitur. Quonam pacto id acciderit præter illa, quæ alibi exarauimus; hic breuiter atq; fide attingere præstat. Postquam gloriosissimus, terq; maximus Parens Aurelius Augustinus dissoluta huius habitationis domo, domum non manufactam accepit in Cœlis ad Annum Domini quadringentesimum trigesimum primum; Gelasius Afer eius discipulus, & Valerij pridem Episcopi antecessoris filius ab Hunnerico Vuandalorum Rege impijssimo Africa pulsus, cum Sanctis Gaudio Bitinensi, Quoduultdeo Cartaginensi, ac cæteris Episcopis, & Clericis Romam veniens à Leone Primo Sanctissimo perbenigne susceptus in Sacratissimo Lateranensi Patriarchio collocatus fuit. Augustissimum illud templum cunctarum Vrbs, & Orbis Ecclesiarum primatu decoratum, ab pijssimo Imperatore Constantino in ædibus Lateranis excitatum, ab beatissimo Siluestro consecratum, atq; clericis Apostolicis regulariter viuentibus ad cultum sacrum, statasq; cæremonias in eo conficiendas assignatum iam ante annos circiter centum viginquinq; temporū diuturnitate, delabentium sæculorum malitia,

malitia, varijsq; rerum tempestatibus in ei assignatorum Canonorum disciplina, moribusue feuerioribus aequaliter relaxatum erat. Quare Sanctissimus Pontifex coniectis oculis in Gelasium ex clarissimo Apostolice primitiui feruoris instituto profectum, ab Augustiniq; schola iam tum vbiq; commendatissima diductum; de facili sibi suasit in pristinum nitorem, rigidioresq; formas restitui per eum posse sacratissimum locum, & electissimum dogma. Ea propter illo inibi pie constituto, Augustissimus Canonicus Ordo eiusdem Patriarchij originarius ad optimam Sanctitatis primæuam frugem redactus est secundum Beatissimi Augustini Regulam. Atq; hæc quidem tertia extitit Generalis Reformatio eiusdem inclyti Ordinis cum priorem exegerit Sanctissimus Pontifex, & Martyr Vrbanus Anno Domini ducentesimo vigesimo; secundam verò Beatissimus prænominatus Siluester. Porò Gelasius ipse cum illam Basilicam per multos annos cum ceteris Concanonicis illustrasset Sanctissimis moribus, & doctrinis, ad summum Pontificij Throni apicem à Clero, & populo Romano vnanimiter euectus fuit: atq; sub eo, & per eum Ordo Canonicus secundum Reformationem, & Regulam Augustini ab ipso Lateranensi Patriarchio per vniuersam Urbem Romanam in alijs Ecclesijs, ac per alias Ciuitates, & Prouincias dilatari, & propagari cœpit in Cathedrales, & Collegiatas. Ex præclarissima hac, totoq; terrarū orbe notissima Lateranensi Reformatione inter Illustrissimos illos, qui prodire, ex præcipuis alter extitit Sanctissimus Frigidianus Hibernus, seu Scotus Regis Vltoniæ filius, qui Pelagio Primo Pontifice Romam veniens in Lateranensi Basilica Canonicam vitam professus, & ibi per aliquod tempus commoratus, postmodum ad patrios lares reuersus monasterium Canonorum ibi ædificauit, & per breue temporis spacium Sanctissimis moribus informauit. Hic in Italiam iterato reuersus, in Etruria apud Lucenses aliquandiū domicilium Sanctissimum tenuit, donec defuncto Episcopo à Lucensibus Pastor postulatus à summo Pontifice consecratus; Canonicum Ordinem, ex Lateranensi Patriarchio acceptum in Lucensi Ecclesia fortunatè plantauit ad annum Domini quingentesimum sexagesimum. Siquidem duabus constructis Ecclesijs, altera quidem intra Ciuitatem in honorem trium Leuitarum Martyrum, Stephani, Laurentij, & Vincentij, altera verò extra ciuitatem ad Tertium lapidem in honorem Deiparæ Virginis, vtrobiq; Ordinem Canonicum à se professum secundum Diui Augustini Regulam introduxit, atq; constituit. Fortunatè quidem, postquam benè fauente Deo vterq; locus in amplissimas Cōgregationes successu temporum coaluit, & dilatatus est. In priore vniuersum ipse vitæ suæ curriculum cum Canonicis suis egit, & ibidem tumulatus, ab eius nomine templum postea nuncupatum est, ac per tot annorum vicissitudines, & angustias continuata successione vsq; in præsentem diem Canonicum dogma
ibidem

ibidem viget, & florefcit. Ea vna prerogatiua post Lateranensem Congregationem cæterarum quarumcunq; origine maior, Lateranensi etiam præponenda, quod cum in supremo Patriarchio per octingentos tantummodo annos, idest vsq; ad Bonifacium Octauum Ordo Canonicus perseuerauerit; in Diui Frigidiani Basilica vsq; modo post mille, & centum fermè annos integer perseueret. Quin cum aliquando Laterani laberetur strictior, Sanctiorue disciplina, Canonici Sancti Frigidiani Alexandro Secundo Pontifice iubente accesserunt ad confouendum reformatione, & excitandum veræ vitæ, atq; virtutis ignem; sicq; secundo iure facti sunt vnus & eiusdem omninò Congregationis circa annum millesimum sexagesimum. Et in supremæ virtutis testimonium per Sacratissimos Hierarchas sancitum fuit, vt Præsbyter, & Diaconus Cardinales Sanctæ Crucis in Hierusalem, & Sanctæ Mariæ Notæ non nisi de gremio Congregationis Sancti Frigidiani crearentur, atq; paucula hæc de Congregatione Sancti Frigidiani ex innumeris attigisse hoc loci sufficiat. De posteriore verò Ecclesia Sanctæ Mariæ de Frigidionaria, super quam noster est sermo, minora notum est fuisse initia, licet vt granum synapis maior effecta sit largitate Numinis omnibus oleribus, vtpotè illa, de qua illud legitimè vsurpari possumus, Ecce Maria reddidit nobis Saluatorem; cum per illius Reformationem reddita est Lateranensis Ecclesia per Eugenium Quartum primæuo Ordini. Ab ipso ædificatore Frigidiano nomen sortita est primum Frigidianaria, mox Frigidionaria, & vocabulo corrupto Italico Frisonaria nuncupata. Viguit inibi disciplina Canonica per diuersos temporum anfractus iuxta pijsimam fundatoris è Cælo protegentis mentem vsq; ad annum millesimum centesimum. Quo tempore Mathildis Regia fœmina & religionis supremè merens Ecclesiam vetustate collabentem, adauctis prouentibus, & Canoniorum numero restituit. Longa tamen dies adiecit tertiam laudem Reparatoris magnifici inclyto Marcoaldo Malpilo Patritio Lucensi Equiti Hierosolymitano strenuissimo. Neque mirum vastationibus adeo subfuisse sacram Ædem, quippe quæ à Ciuitate distans improborum iniurijs exposita remanebat, maximè infra vagantium bellorum turbines, quibus nihil sacrum, nihil illibatam custoditur. Quare expoliata sæpius, vastata, concremata paulatim formato Canoniorum Collegio destituta, & in omnibus edificijs collapsa pia liberalitatem Equitis reparatoris exercuit, & euexit mirabiliter. Ipse enim Ecclesiam, & fabricas omnes de integro restituit, nouis prædijs attributis distractam dotem instaurauit, Canonicos ad perfectum collegij insignis numerum reposuit deficientium suppletis sedibus ex Canonicis Sancti Frigidiani intra Ciuitatem. Antiquus mos nanq; fuit Frigidionarijs Priore monasterij cedente, vel decedente ex capitulo Sancti Frigidiani, vel alterius monasterij dictæ Congregationis, vtpotè qui iidem prorsus essent, illum de-

S f

ligere,

ligere si neutrquam ex proprij collegij gremio assumeretur . Tandem, ne quicquam desideraretur sanctæ munificentæ in tot egregia opera, ipsemet Marcoaldus intra eandem piam solitudinem se abdidit Beatæ Virgini Matri deuotissimus, vbi Canonicis conuixit , ac sancto postea sine quieuit in arca lapidea , que ante fores Ecclesię in paruo claustro visitur cum Epitaphio grati animi ante obitum posito, tumulatus anno Domini Millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio. . Ab eo tempore vsq; ad annum millesimum quadragesimum, per annos scilicet circiter centum quinquaginta, floruit inibi disciplina Canonica iuxta prædicti Marcoaldi reparationem, non adeo tamen integrè , quin aliquando cogerentur Canonici alio sedes transferre , & si non omnimodas , ac locum maxima ex parte collegi deserere . Dirum eius sæculi schisma, bellorum hinc inde vagantium , præsertim per Ætruriã faces principatuũ perennes mutationes hæc, & maiora progignebant incommoda . Aliquando apud Diui Dalmatij eadem Canonici se intra Ciuitatem receperunt, locum concedente Philippo de Beteris Priori, & ceteris pijs hominibus ipso Episcopo, vt tutiore receptu corporis spiritui per quietem opportunam inferuient. Circa posteriores annos tertijdecimi sæculi, ab octuagesimo videlicet & infra, fortius vrgere cęperunt aliqualem Reformationem tam morum, quam Monasteriorum . Cum verò tanto operi Quartum reassumendo viribus impares essent , ac per multa remorarentur incommoda , ad vigesimum vsq; annum tantam feturam gesserunt ; tum enim Dominus exaudita prece, Bartholomęum Columnam sanctissimum oratorem Luca Insubriam , & Æmiliam adornantem eis parauit . Is cognito vitę instituto , atq; pijs illorum desiderijs , Prouincię promouendę spes addidit , auxiliaq; repromisit omnimoda . Quare cum non satis ita post Ticino ad eos transmiserit Leonem Caratum Mediolanensem , & Thadęum Binaschium Papiensem Canonicos Regulares Cęlaureos Congregationis Mortariensis, viros omni labe fermè immunes , omni scientia ornatos ; tanto animi ardore diũ ante meditatũ opus quinque illi primum memorati , superstites antecessoribus, aggressi sunt , vt nihil iam terrenum redolere viderentur , nil fragile saperent . Cum verò per eiusdem Columnij, aliorumue accessum adiecto numero Apostolicum ipsum Collegium representarent, Cęlum iam præstolabantur , eternitatem ipsam ex Numinis misericordia meditabantur . Longa dies desideria distulit , merita cumulauit . Quippe non modo prioribus ipsis annis Frigidionarię in summa districtione , vitęq; paupertate , cui sæpè sæpius deficerent omninò necessaria , plurima perpeffi sunt ; verum & sequentibus quoq; cum alibi transplantati ad alias Canonicas verbo , exemplo , & opere gubernandas, reformandasq; assum erentur . Multiplicabat quidem gentem Dominus vel ad oculum , magnificabatq; lætitiã spiritus, excipientibus summo plausu, fructuq; populis veteris Canonici instituti nouel-

uel-

uellum repullulantem emissionem. Vt autem rerum quarumcunq; initia exilia sunt, præsertim si ex laxioribus moribus ad austeriora diuertendum est, in sæculi vix auitam religionem retinentis luxu latissimo; colluctari cogebantur, atq; refringere omnis generis miserabilium inextricabiles nodos. In imperuijs tamen sæpissimè manum Æterni Patris præsentissimam & persenserunt, & agnouerunt. Qui enim fame extrema laborantes, atq; dilabentes Frigidionarię retinuit, fouitq; per Beatissimi Ioannis Columbini alumnos; is quoq; alibi nõ vno miraculo adiuuit, solidauitq; Auctam Rempubli- cam non attigerunt gubernatione, auuerso nanq; ab talibus sollicitudinibus animo sibi solis viuere, & se solos gubernare satagebant. Cum obedientiæ intuitu adigerentur, læti onera subibant particularibus Canonijs, ne immunes fieri velle crederentur. Ex quinque Ioannes de Pergamo Generalis Rector Quartus renunciatus est, tertiumq; Præfecturam eam gessit post Benedictum Parcitadium, Ioanniq; successor datus est Michael de Salis. Accessere tum primum Reformatis Frigidionarię Monasteria Casoretanum, & Veronense, vt quodam quasi Diuinæ approbationis signo sub vno veteri Frigidionario Canonico in Congregationem veram dilatari pusillus grex; arctaq; familia dignosceretur. Ipse vna cum Capitulo Petrum Ridum Casoreti Priorem instituit, Veronæ Benedictum Parcitadium ab Summo Pontifice Gregorio datum colatatus est, ne aliquem Sociorum ab electo, & dilecto sanctæ quietis studio remouere cogere- tur. In huiusmodi Reformatione veteris Instituti tenaciter memores pijs- simi viri, nihil in essentialibus innouari passi sunt ab recenter ingressis, quo Apostolici Ordinis Canonici norma labefactaretur; licet noua quædam statuta pro enascentis discipline vigore, ac rigore receperint. Forma professionis antiquorum Canonicorum ad vnguem retenta: regiminis modus vnus & idem, vt Priores non perpetui, sed annui per secreta suffragia crearentur, qui regiminis anno expleto, nisi denuo confirmati consimiliter essent, in ordinem redigerentur: Habitus quoq; reformatorum, & veterum Canonicorum vnus, & idem, si tamen simplicio- rem, & humiliorem structuram à posterioribus electam excipias: habitus enim reformatorum vestis linea, Rocchettum nuncupata, super tunica lanæ alba, & sub cappa nigra cum capiti- o, quæ omnia antiqui quoq; Frigidionarij adhibebant. Virorum sanctimoniam, inculpatosq; mores, & totius vitæ exemplaris procurfus, & continenter expectata, strenuèq; promotâ Reformatio, & dilatata Congregatio, & mirabilium diuersis in locis peractorum numerus probauere, ita vt non satis laudum habeat amica posteritas, quibus Parentes optimos magnificè concelebrat. Certè in ipsis incunabulis Frigidionarij rigoris duodecim illa lucidissima sydera in modum coronæ supra Monasterium disposita, quæ per noctes singulas locum ambientia ab indigenis, & alijs illuc transeuntibus visa commemoran-

tur, vt duodecim primorum illorum Canonicorum probitatem fermè miraculo comendant; ita hos quinque numero illi inclusos Deo acceptos referunt. Longo tandem senio absumpti, & Congregatione confirmata in Domino diuersis in locis obdormierunt.

Ex Ioanne Iouiano Pontano.

Felices animæ fatis melioribus *usa,*
Cura quibus primis talia nosse fuit,
 Non illis studium gemmæ non dira cupido,
Diuitis aut auri pernitiosa sitis;
 Sed Superum casto rimabant pectore templum,
Quæis superis nunc est vita beata locis.

Leonardi Sarcij Bargæi.

Prisca fides taceat mirandi pignora amoris,
Et fœdus cætusq; fideles:
 Nomen amicitie sileat, quod prisca vetustas
Sustulit, atq; equauit Olympo.
 Nam pius hic numerus decus hoc sibi vindicat omne,
Et merito sibi poscit honores.
 Hi sunt quinq; viri vates, quos tabula pinxit,
Quæ verum præuidit amorem.
 Hi sunt quinq; viri, quos plena theatra coronant,
Hi sunt, qui super astra coruscant.
 Hi sunt, qui terris Theseia tempora reddunt,
Hi sunt qui Pyrithoa reducunt.
 Bergomus urbs alios fœlix ostendit Orestes,
Piladem renouauit alumnus.
 Ager Theutonicus gremio, fidumq; sodalem,
Felices ò prole parentes,
 Nec minus & Pisæ stupuerunt fata potentes,
Euryali laudesq; fideles:
 Lucaq; formosi tenuit præconia Nisi,
Cuius amor Parnasida vincit.
 Sed tu præ cunctis felix Frigdonia tellus,
Quæ seclis miracula iactas.
 Et vos quæ socios nutritis quinq; penates,
Vosq; thori, qui membra leuastis.

FVL.

FVLGENTIVS CICONIA VICENTINVS.

RGET Profectò, vritq; ingenium emulatio, & bene currentibus in virtutum stadio calcaria adiungit incessantia, neque tamen semper commendabili exitu, quæ scilicet dulci quodam veneno ita serpit, medullitusq; infigitur, vt de facili, vel circa media, vel circa fines ab recto tramite deuietur. Exemplo domestico nobis id innotescit in Fulgentio Ciconia Vincentino viro alioquin claro, & de optimis literis egregiè merito, qui adeo solertibus initijs æmulari cæpit Honoratum Robertū Iuuenatensem, ex nostris Philosophum notissimum; vt licet bono sibi proposito sine bona iecerit fundamenta, in ipsa tamem postmodum mediorem selectione defecerit. Illustri loco Vincentiæ progenitus, & ad summas Iurisprudentiæ Cathedras à parente destinatus, omnibus politioris Literaturæ floribus redimitus est adhuc puer, sed supra ætatem præcox, Patre verò nō ita post orbatus ad longè diuersa vitæ instituta se rapi sensit, & consensit. Hinc Strozam fratrem, quem vix sibi præesse, & familiarum nobilium vsu natu maiorem patiebatur; omni iure suo super paternis, maternisq; bonis donauit. Nostrum numerum adauxit ingressu suo, quod præstitit longè à patria Cæsena ad Sanctam Crucem, quam tum regebant incolebantue Vincentini Patres. Vt autem multiplicauit gentem, sic magnificauit & laetitiam. Nam Tyrocinij annos ita excoluit, pariterq; excultus est; vt virtutes spiritus (quarum præ cæteris iaciuntur tunc fundamenta) longius domicilium in eo habuisse viderentur, & agnouisse profectum atq; perfectionem, priusquam initia. Deferbuere tamen paulatim aliquando, cum literarijs studijs adiecta mente; inani philosophia intumescens, sectas, & opiniones impensius excolere cæpit. Vt erat feroci genio à natura donatus cum se frequentius concertationum gymnasticarum stimulis agitari excepit de more ad fortius inueniendam, retinendamq; veritatem; laxauit habenas congenitæ animi, ac verborum fœcunditati, ita vt nō se vinci facile pateretur. Reddebantur plausibilia eius attentata aliquibus condiscipulorum, quod semper præalto sensu non se dimmitteret ad inferiora, sed cum doctioribus, atq; cum ipsis etiam profitentibus, magistris prælium adornaret. Accidit autem vt cum Honorato Roberto Iuuenatensi Cremonæ tum

ne tum Logicalia profitente apud nostros Diui Petri de Pado, aliquando sermonem, mox & disputationem instituerit; atq; vt erat ille tum ætate, tum gradu, tum etiam forte doctrina magis præmunitus; non ita de facili ab adolofcentiore vinci probauit. Quare in longum distractis, & sæpè renouatis allocutionibus, in sua quisque opinione remansit; eo maximè quod quanto alter præualebat soliditate rationum, tanto alter promptior apparet & eloquentia, & expressione scomatum non indignorum adornata præsidio. Cum ad Ordinis Proceres hæc percrebescente fama allata sunt; haud bonum inuenere talibus assentiri, aut per tollerantiam permittere. Reuocatus est Fulgentius in ordinem, & inter debitos limites contineri iussus. Vis verò ignis ea est, vt per impositum cinerem non extinguatur, sed consopiat in lucidiores flammæ erupturus, si quando spiraculum adaperiatur. Infederat tam altè imo cordi veritatis, quam à se stare prædicarat, opinio; vt aliquanto temporis decurso in mandatorum iniunctorum obseruationem, quod subtractum erat lingæ, ucalamo permitti iudicauit. Hinc opus composuit, atq; medijs typis euulgauit, quod inscripsit, Quæstiones naturales, in quibus iuxta Aristotelis principia multa diligenter pertractantur, & summa facilitate disputantur contra Robertum Iuuenatensem. Verum quia satis præuidebat futurum, vt neque modi isti approbarentur, sed in ius fractæ legis per Censores nostros fore vocandos ad trutinam Regularis obseruantia, non opus sub nomine proprio ædi permisit. Ne tamen sic occuleretur, vt agnosci nequiret, oleumue, ac operam amisisse diceretur, sub Flamini Ciconiæ persona se exhibuit (quod tale sibi in sæculo nomen esset) non appposito adhuc Religionis titulo. Id etiam in causa extitit, vt se non rem agere aduersus Honoratum Robertum, sed aduersus Robertum Iuuenatensem exprimeret, accepto videlicet gentilitio cognomine prænomine ipso. Ebullientibus iuuenilibus ardoribus alimenta subministravit Strozza frater, quippe recepto se in patriam Fulgentio, atq; communicatis cum illo opinionibus, adiecit igni stipulam, probauit sententias, & iuridica sibi suasisse attentata. Erat Strozza vir non vulgaris doctrinæ, & reconditorum professor strenuus, quod satis posteritati innotescere datum ex eo volumine quod Palatium Incantamentorum inscripsit; at qui nihil possideret eorum terminorum, quos assumpti in sortem Domini profitentur, à quibusue vniuersa religiosarum familiarum structura pendet, atq; fulcitur. Ea propter ventum adiecit rati fraternalium conatum, vt ocyus fretum talis disputationis adnauigaret. Opus autem in se ipso (si octo vel decem breuia loca corrigantur incompositum feruorem dicacis calami odorantia) sua non caret commendatione, nec habet lector, quod desideret in eo, aut fortis doctrinæ, aut facilis explicationis, & faciem præfert materibus ipsis, etsi totius naturalis philosophiæ difficilioribus. Nobis certè dum gymnasia adi-

ſua adiremus Patauij pluſquam vno loco, & pluſquam vnis occaſionibus
 ſuere vtilitatis, & commodi. Arbitramus inſuper poſſe ex eo de facili co-
 nijci, quam multa, quamq; egregia compoſuiſſet ſi diuturniora tempora,
 longioremq; vitam Superi conceſſiſſent. Dum annum ageret octauum &
 trigefimum fato fundus eſt relicto ſui deſiderio non leui, qui iam ſuæ con-
 ditionis memor, & dudum remiſſi feruoris ſpiritualis ad priora, eaq; ſanio-
 ra exercitia redierat ſummo ſalutis probitatis lucubrationes conditurus.
 Alma parens eius opera vti cæperat, ſpem conceptam coequante commo-
 do, ad communia Canoniarum officia. Hinc poſt Prioratus miniſterium
 quadriennio exercitum Vice Abbatis munere fungebatur Venetijs ad
 Deiparam de Charitate, Benedicto Capello Abbate anno quarto currentis
 ſæculi cum diem obiſſe contigit. Sunt ergo eius ingenij monumenta.
*Quæſtiones Naturales Contra Robertum Iuuenatensem. Vicentie apud Geor-
 gium Gracum Anno 1592. Lib. I.*

Marci Antonij Virtuani.

E*Ductos raptò ſerpente Ciconia pullos
 Nutrit, eos nondum cum vaga pluma tegit;
 Sed cum anus illa iacet, cumq; hos alit alma iuuentus,
 Natorum in matrem plurimus extat honos.
 Sic quas tularum venerande Ciconia chartas
 In Sophiæ campum proſiliſſe iubet,
 Te tanquam matrem in rugas, cum totus aniles
 Fluxeris, optato laudis honore colent.
 Mors alijs vitæ exitium ſolet eſſe; libellus
 Te non poſſe dabit cum moriere mori.*

FVLGENTIVS SORESINA CREMONENSIS.

NON absque piaculo præterire nos decet Fulgentium
 Soresinam Cremonensem Dei præconem eximium,
 cuius licet nihil tabulæ nobis exhibeant calchogra-
 phicæ doctrinarum mundi; tanta tamen in tabulis
 cordis carnalibus scripsit diuini Pneumatis instrumen-
 tum lingua eius velut calamus scribæ velociter scri-
 bentis, vt pater extiterit fæcundissimus prolis popu-
 lorum Cæli præmijs fideliter directorum. Quin &
 præstat non de penu nostro pauperiore, sed de Matthei Bossi viri optimi
 promptuario benè instructo ad vnū hic transferre tanti viri nobilem ideam,
 speciosaq; virtutis egregiæ lineamenta, in ea, quam De instituendo Dei
 præcone scripsit epistola ad Iustinianum Veronensem Concanonicum.
 Meminisse, inquit, Fulgentij Cremonensis nostri dignum hoc loco mihi
 planè videtur, quem virum sanctissimum tu Iustiniæ vidisti, & senior ipse
 illius etiam sui consuetudine non parua, & contubernio deuotissimo vsus.
 Paucis ille cum admodum literis concionem vsurpauit diutius. Qui quo-
 tiens sermo ei habendus erat, parum quidem legebat, orabat verò multum,
 & sæpè solus in cellula delinitus dulcedine, & diuinorum stupore suspensus
 cum profluente largiter planctu vocem sic extollebat, vt eminus exaudire-
 tur à fratribus, Qui interdum tanto odore, & ipsi quidem sic tangebantur,
 vt nec lachrymis parcerent. Quid ille Deus bone, atq; mirabilis per ora-
 tiones gratiæ non assequebatur? Ille milites, ille centuriones, ille pyra-
 tas, ille lenones, ille scorta ad pœnitentiam sæpè conuertit. Quantum ve-
 rò pecuniarum, & rerum in egenos, orphanos, viduas, captiuos, & vin-
 ctos erogari suis vocibus fecerit, vincit res ipsa hac ætate ferrea maximè
 hominum fidem. De sillaba, accentu, deq; congruitate verborum doctis
 viris risum mouebat interdum, qui ijdem flecebant genua illi, & loculos
 soluebant ad eius iussum mendicis, & illius pro se precibus beatos se fore
 putabant, tantum in eo poterat Dei gratia, & dicendi ardor in illius anima
 felici ab oratione conflatus. Quo fiebat quandoq; vt artem omnem &
 oratorium robur superaret indoctior eius oratio, & fragor quidam sine ar-
 te sermoni lachrymoso permixtus, eiq; cederet læta illa effusa, lasciuaq;
 magnorum hominum copia, atque facilitas. Incendebatur illi vultus ad
 libitum

libitum, qui à volendo est forsan dictus, inq; os eius verba cælitus videbantur immitti, atque eorum, quæ dicebat, sic erat capacissimus quisque, vt ille optarat, atq; contenderat. Hæc quidem Bossus, quibus expedit annectere, quæ habet in disputatione sexta de instituendo sapientia animo, Vidimus, ait, Fulgentium illum Cremonensem Concanonicum nostrum assidue feruescere, dum flores, poma, sataq; videret, dum vim elementorum, solis fulgorem, flumina, montes, reliquaue naturæ spectacula attractus secum reputaret, inq; Deum auctorem ea cuncta transferret, in quo persepè neque lachrymas, neque clamores retinebat. Ioannes verò Philippus Nouariensis libro sexto Cronicorum Cap. 38. de admirabili eius virtute, sanctimoniaq; vitæ testimonium reddidit in hæc verba; Beatus Fulgentius Cremonensis & ipse de antiquis Patribus in Ordine nostro clarus euasit: nam Spiritu Sancto totus erat ignitus, & cum literarum modicam haberet intelligentiam, tamen per Ciuitates, & Castella verbum Dei disseminabat, quidquid illi suggererat Spiritus Sanctus hoc illis proponens. Fiebat autem ad eum concursus populorum, qui hominis sanctitatem intuebantur, & propter mirabilia, quæ circa illum Dominus operabatur. Nam ex instinctu Spiritus Sancti, cum esset Venetijs, intrauit in carcerem ad quendam, qui ad mortem adiudicatus erat, quem reperiens impœnitentem, & desperatum, mutato habitu illum liberum abire fecit, & se occidendum exposuit. Cum autem in Ciuitate Ferrariensi magna pestis esset, hic homo Dei Zelo charitatis ductus cadauera sepulture mandabat. Multa alia laude digna egit hic vir venerabilis, quæ breuitatis causa omittimus. Adeo quod satis liqueat ab duobus hisce testibus, quinam quantum fuerit Fulgentius in ea, quam diutinam egit in terris peregrinatione. Non verò ab re illum Beati exornauit appellatione Ioanes Philippus (quantum tamen licet priuato scriptori absq; Apostolico infallibili decreto) cum & mira ab eo præstita viuens, & populorum vniformis consensus, & Episcoporum Cremonensium Cathalogus ad hoc idem prouocent. In hoc enim posteriore ita scriptum legitur, Beatus Fulgentius Cremonensis Ordinis Canonicorum Regularium clarus habetur. Ultra secundam annorum decadem suam protraxit vir inclytus prædicationem, quam nec temerè quoq; susceperat. Quippe qui iam in bonam prouectus ætatem, iamq; Synodis Generalibus Ferrariæ, ac Romæ annorum quadragesimi primi, & quadragesimi septimi eius sæculi acta persona socij Capitularis pro Canonica Veneta, & aliquando etiam inter Prælatos cooptatus, Concionator publica Senatus facultate dici voluit in Comitjjs maioribus Ferrariæ habitus sub anno quinquagesimo secundo. In publicis enim tabulis eius anni ita exaratum legimus; Electi sunt prædicatores verbi Dei Dominus Fulgentis Cremonensis, D. Gaspar Bononiensis, D. Basilius de Aragonia, D. Iacobus de Foroliuio, & D. Daniel de

Placentia . Id autem maximi faciendum ducimus, quia per ea tempora sobriè admodum se gerebant Patres in huiusmodi munere conferendo , qui minus curarent de doctrinarum vbertate in promouendis , quam de morum candore, deq; vitæ sanctimonia nobili : & quatuor illi cum ipso ad eandem sacrâ facinam assumpti viri illustres , ac de Congregatione , totaq; Ecclesia summopere meriti euasere . Tandem plenus dierum , ac laboris obdormiuit in Domino .

Ascanij Mullæ Rauennatis .

VRget ò Fulgenti te quid tenebrosa subire
 Carceris , atque truci soluere vincla reo ?
 Ah sanctos diuinus amor sic obruit artus ,
 Vt licet in tenebris fulgeat ipse tibi .

F I N I S .

LY-

LYCEI
 LATERANENSIS,
 SEU
 ELOGIORVM
 LATERANENSIVM
 LIBER SEPTIMVS.

GABRIEL FLAMMA
 VENETVS.

TINAM è supernis illis Paradisi regionibus, vbi ex Numinis munere (nec spes vanas concepiſſe putamus) beato æuo triumphas, Gabriel Flamma Venete, tot mellifluæ eius eloquentiæ, qua in humanis degens florebas, nobis irrorarentur ſtillicidia; quot vel minima expeti poſſunt. Futurum proſectò conſideremus, vt quæ viuēs præſtitisti, ſuis ipſa ſe coloribus ex parte colinearent. Verum poſtquam nobis è ſydere pauca collata ſunt, micæ ſaltem, vt catelli, quæ de menſa tua ceciderunt, colligemus. Prece interim tu illac obtineas; vt hæc Regularis Reſpublica, cuius aliquando filius, aliquando caput extitisti, ſemper benè merèſ tuis inhærendo veſtigijs, vigeat non tam hominum præconio, quam fructuum caſta eloquentia piè quæſitorum præmio. Natus eſt Gabriel Flamma

Venetijs anno trigesimo tertio supra millesimum quingentesimum parentibus Pacio Flamma Iuris Vtriusq; Doctore, & Equite, ac Vincentia Diedo Patritia. Vno eodemq; puerperio enixa est illum genitrix cum Ferandino fratre; tam raro naturæ ludentis, & applaudentis artificio, quam & tunc ipsa natiuitas, & postmodum sequentia declarauere tempora. Quippe adeo similia colorum, carnis, lineamentorum, staturæ, compagum, motuum, morum, vocis sortiti sunt dona, vt non duo, sed vnus tantum, ac idem esse viderentur homo; ipsis se aliquando genitoribus in errorem prouoluentibus, dū ad maiorem extraneorum admirationem excitandam, & excipiendam pariformibus eos vestimentis induissent. Originem gentis suæ altè refferbat Pacius in Calfurnium Flammam Romanum illum, qui Tribunus militaris fuit anno septimo prioris belli Punici ab Vrbe condita quadragesimo nonagesimo secundo, quiue summa militari virtute Atilium Calatinum Dictatorem vna cum exercitu de Pœnorum manibus liberauit. Propterea generosa eleuatione conditioni compari Gabrielem omnium artium præsidio muniendum curauit, quæ & minorem conuenirent ætatem, & semina essent, ac flores messis, fructuumq; virilium annorum, atq; senij. Sub Ioanne Baptista Egnatio viro cum primis erudito Venetijs publico munere proficiente prima iecit græci, latiniq; sermonis fundamenta, & quod captum omnem excedere putabatur, Poetarum, Oratorum, Historicorumq; ita versauit præcepta, & methodos, atq; obseruauit ideas, vt non modo carmine exprimeret sensa quæq; ac narraret antiquorum temporum euenta sælicissimis memoriæ tractibus; sed imitaretur omnimodè frases, diuersificaretue ad libitum, vt nouus quippiam Literarius Histrio præceptore ipso laudatore vocitaretur. Anno natus tertio decimo tutioris vitæ desiderio Canonicorum Lateranensium institutum, ac normam cum exteriori habitu amplexus est, quamuis genitores ad aliud rerum genus illum destinassent: quod tum maximè innotuit, cum per manus ipsas Caroli Quinti Imperatoris Augusti ense præcinctus est, etsi puer, in militaris dignitatis tesseram Eques, Comesq; Palatinus creatus, quod ipsemet testatum reliquit in nuncupatoria secundi voluminis Vitarum ad Philippum Secundum Austriam Monarcham Catholicum. Sic aperiebant, sternebantq; Diui, Diuæq; omnes viam futuris eius in Ecclesia Dei prouentibus extra humanæ prudentiæ ordinem. Decem annorum spatio audiuit peritissimos quosq; Ordinis profitentes Doctores, atq; ex prædicatorea familia Hieronymum Vilelmum per quinquennium Patauij, illum, qui postmodum summæ scientiæ, & probitatis nomine Episcopus Ciuitatis Castellanae institutus extitit, quod ex eius calamo habemus in notationibus super vitam Angelici Aquinatis. Assumpturus Magisterij insignia theses publicæ triduanæ disputationi subiecit, & numero, & paradoxis insignes in eadem Ciuitate,

Ciuitate, quæ huiusmodi concertationibus tam assueto vitur palato, vt ad summæ curiositatis, & approbationis cibum non admittat, nisi pretiosiora Heliogabala scientiarum per literarios Mythecos præparata. Nuncupauit illas Herculi Gonzagæ Purpuratorum Senatorum nobilissimo, & nostri Ordinis Protectori, ac vere Mœcenati. Præ alijs asserta acerrimè impugnata sunt à Stanislao Suffolschi Polono Clepardiensi clarissimis natalibus notissimo, sed multiplici, verèq; solida eruditione notiore, qui ad quatuor horarum spatium protracta disputatione binarum tantummodo partitionum; vbi expressere veritatem, introducere admirationem promptitudinis ex æquo, ac firmitatis. Huiusmodi Flamma præsidij munitus diuinæ se prædicationi addixit Leuitici adhuc ordinis Orator. Declamantem ipse virtutes statim ab initio erexerunt ad apicem gloriosi nominis, vt enata auctoritate ageret tanquam potestatem habens; propter quod nunquam sic locutum hominem vno ore pronunciabat Itatorum consensus. Per viginti quinq; annorum spatium nulla fuit vrbium præclari nominis, nullus Principum tam illorum, quos gladius, quam illorum, quos Purpura cardinea commendat, qui Flammam sibi concionari non tentaret. Contentiosa emulatione, sed religionis titulo speciosa, & prætextata au horabatur per triennij, & quadriennij anticipata tempora. Non vnus tantis sufficiebat, etsi oraturo conuolarent populi catheruatim. Quid verò? Demosthenes ipse, ipse Tullius cultioris Itæici sermonis erat. Antiquos Sanctos Patres Augustinum, Gregorium, Ambrosium, Hieronymum, Chrysostomum, Athanasium, Leonem imitatus, illorum renouauit tempora, secutus est commendationem. Dum Neapoli Tertium prædicatoream quadragesimam haberet, exceptus est super Pergama à Pictoribus ad viuum penicillo, à Poetis commendatus est multiplici, quotidianaq; carminum triplicis idiomatis compositione, ab Amanuensibus æquatus est calami velocitate, quibus ex eius ore celerimo excipientibus ad verbum quæcunq; orabat, vberima aderant Procerum præmia, quæstusq; certissimi. Cognouit quidem Italia eodem fermè tempore Christianæ Orthodoxæq; fidei præcones integerrimos, & Euangelicæ legis interpetres acutissimos Cornelium Mussum, Franciscum Panicarolam, Hyppolitum Carachiolum, Francischinum Vifdominum, Alphonsum Salmeronem, Alexandrum Hebræum, nonnullosq; alios primæ classis oratores præstantissimos; verum nullius sic capta est amore, desiderio, delectatione, vt Gabriellis Flammæ suauissimo, efficacissimoq; verbo. Panicarola ipse præceptorum præceptor in eo mirabili volumine, quo Demetrium Phalereum de Elocutione interpretatus est, quemue Prædicatorem attitulauit, adhibitis ad exempla Idearum sermonis secundum artem promenda locis Mussi, Flammæ, Vifdomini, atq; proprijs ex proxima resultante comparatione ad stuporem vsq; virum extulit.

extulit . A tam varijs verò publicæ vtilitatis muneribus haud quaquam præpeditus exitit, quin priuatam quoq; diligentiam conferret Magistratibus Ordinis . Bis, iterum , ac sæpius Abbas Diuæ Virginis de Charitate, Visitator sub Paulo Pelatio Laudense Generali Rectore anno septuagesimo quarto supra millesimum quingentesimū, ac quadriennio post Summus Præses in Generali Conuentu Rauennatensi. Quo tempore supremū vitæ discrimen declinauit , fato miti in illud fortè deportante . Nam statim ac Generalis renunciatus est Panormitanam Ciuitatem, cui aduenientis Quadragesimæ labores iteratos spopōderat, electionis admonet, præcaturus, vt aliū sibi insignem substitui permittat, cum collati Magistratus iura prohibeant alijs se implicari negotijs. Quare per eximium beneuolentiæ pignus permissa sibi facultate supplendæ vicis per alium, cum Laurum Venetum Ecclesiasten præstantissimum eo misisset , in regressu infeliciter in Pyratarum manus truculentas incidit, ac non ita multo post in mortem . Interea per Sanctissimum Hierarcham Gregorium Tertiumdecimum Gabriel ad Episcopatum Clodiensem assumitur, qua in dignitate per septennium vixit . Obijt vir perpetuæ vitæ dignus non planè senex anno ætatis quinquagesimo quarto, octuagesimo scilicet octauo eius sæculi . Plurima reliquit sui ingenij monumenta veræ immortalitatis consecrata . Cætera de illo videantur in libello quem de vita eius prius perscripsimus .

Lubet tamen hic adtexere quæ de altera eius actione refert Hieronymus Rubeus Rauennas libro vndecimo historiarum eius Ciuitatis . Audita est, inquit, mense Aprili magna voluptate Gabrielis Flammæ Veneti Clugiensium Episcopi , concio : qui paulo ante eo Episcopatu à Gregorio Pontifice ornatus, conuenire tamen ad suorum Canonicorum Portuensium Generalia comitia , quæ rum in hac ciuitate habebantur , à Galeoto Monaldino hospicio acceptus , voluit : ne in quo Ordine multos annos cum laude vixisset , & quem aliquando Generali præfectura rexisset , ab eius repente diuelli beneuolentiæ significatione videretur . Cumq; ex more doctissimi disertissimiq; eius Confociationis Theologi, quibus ipsa in omne tempus abundauit, abundatq; quotidie in Vrsiano templo conciones haberent; ipse sæpissimè alias in eo ordine viuens à Rauennatibus auditus, voluit etiam in eorum numero, iam factus Episcopus , die Diui Vitalis huius Ciuitatis patroni, festo, concionari . Erat ipse iam diù tota Italia, ab eloquentiæ, & doctrinæ laude celeberrimus , & summam dicendi non laudem modo, sed admirationem fuerat consecutus . Verum hæc illius de otio vitando oratio, & Ordine (nam illi fuit in hac Ciuitate postrema) & Elegantia fuit planè cygnea; & cum antea magna dicere contentione , ac vehementia conuelleret, in hac pleraq; leniter , multa asperè , sed omnia ita grauitè pronunciauit , vt appositè seruauerit dignam Episcopo auctoritatem , & digna omnino

omninò visa sit, quæ hoc loco à nobis scriberetur. Hæc ille. Cui expedit quoq; vt illud addamus ex Ferdinando Vghello in vita Sixti Quinti Pontificis ad elogium Cardinalis Mariani Perbenedicti, quod circa eundem Perbenedictum contigit. Romam venit Marianus anno millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto: aliquo ibidem tempore in delitijs huius sæculi transacto, è profana ad Ecclesiasticam vitam d. uinitus, non sine multorum admiratione, vocatus est. Quadam enim die cum Gabrielem Flammam illius æui concionatorem insignem è suggestu in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Anima Verbum Dei Euangelizantem audiret, adeo Spiritus Sancti gratia fe motum sensit, vt statim se totum Deo dederit, ac deuouerit. Clericus factus, Canonice Camerini Prior, inde Abbas, & Baro Trulij, &c.

Cathalogum hic operum eius attexemus.

- De Vitis Sanctorum Italicè per mensum dies celebratorum libros sex prioribus sex mensibus anni assignatos, ac notationibus doctissimis pyssimisq; illustratos. Venetijs mihi apud Dominicum Farrum Anno 1602. Lib. vj.*
- Carmina Spirituality Etrusco idiomate cum eruditis notis, quæ etiam absq; notis ob maius commodum edita fuere. Venetijs 1575. Lib. 1.*
- Concionum extrauagantium diuersis loco, & tempore habitarum. Venetijs mihi apud Franciscum de Francis 1590. Lib. 1.*
- Concionum super Missus est Neapoli habitarum. Venetijs apud Eundem Lib. 1.*
- Discursus super Epistolas, & Euangelia totius Anni Ibid. 1574. Lib. 1.*
- De septem verbis Domini Conciones septem Ibid. Lib. 1.*
- Dictionarium Theologicum Venetijs latine Lib. 1.*
- Paraphrasis ad Psalmos Dauid. Lib. 1.*
- Notas ad Vniuersa Biblia latine Lib. 1.*
- De Christo præsignato latine Lib. 1.*
- Oratio de optimi Pastoris munere habita Rauenne qua die Generalis renunciatus est ad Synodum latine Venetijs apud Aldum 1578. Lib. 1.*
- Tractatus de Epidemia & modo illam sanandi habitus anno 1575. in Senatu Veneto. Extat apud nos manuscriptus.*
- Theorematum Paradoxorum disputationi propositorum Patauij Lib. 1.*

GABRIEL INCHINIUS VICENTINVS.

VLLA infulæ dignitas, nullum Lateranensis Republicæ decus administrationis exulit Gabrielem Inchinium, conspicuum inter cæteros contribulles suos reddidit; in Hierarchico tamen ordine illo ex primis chori sui verè Gabriel fulsit in ministerium missus populorum ad tractanda ea, quæ salutis æternæ sunt. Inde certos indeptus honores, inde opima castris suis spolia induxit, vnde virtus exultaret æquissima, non fortuna ludibunda iocaret nunc sub alieno personata suffragio, nunc sub rerum iniquitate contecta. Inter cæteros, qui hoc nostro fermè æuo, seu maais ante annos quadraginta, primos sortiti Italicarum Ciuitatum suggestus summa commendatione virtutis floruerunt, vnus Inchinij nomen illustre cum paucis fuit. Adauxit verò eius famam plausu hinc inde receptam calchographorum solertia: & quod perrarò accidit, ad immortalitatis corollam inde testimonium sumpsit, vnde pluribus exitium præsto esse solet. Nam quicumq; populis euangelizant è suggestu, multa quandoq; si non orationis vitia, saltem non absolutè perfectionis contegunt vna pronunciationis venustate, ac robore: quæ dum transit irreuocabile verbum, & dum adinstar torrentis circumuoluitur locutio, secum & lapidès, minoraq; cœnosa rapiens, auditoris animum medium velut in aerem raptum sic decore, sono, pruritu, energia suspendit; vt ausis ipsa maioribus oppleta, & auditus ipse segnior, ad iudicij censuram non ita repente transmittat, & reuocet vniuersa. Euanescunt autem tanta isthęc pronunciationis priuilegia, si quæ perorata sunt ad verbum, scriptis committantur, maturioriq; oculo obijciantur, qui adè quissimi pensitationis sue intellectus lancem per ignem, & aquam transfretanda, lecta ipsa reijciant, & proponant. Tum enim demum facillimè nõ per acres modo Criticos, sed per mitiores etiam compensatores sic tenentur, & obseruantur & crassiores dolones, & minutiores palcè; vt nẽui ipsi venustatũ irregularium auctores, asteriscũ, & expunctionem non effugiant. Quod igitur vna Inchinij fortunata virtus exitit, ex propriarum concionum editione calchographica maius celebritatis testimonium indeptus est. Qui enim videri poterat vel lentior, vel frigidior in dicendo, elanguescente quandoq; spiritu, & labante quodam genij minus erecti

erecti deliquio ; in ipsa compositionis lectura fortis , solidus constans , atq; vitiorum efficax exterminator apparuit . Quibus si contexas reliqua , dictionis candorem , doctrinæ securitatem , eruditionis varietatem ; ritè oratorem confeceris ad omnem regulam efformatum . At quicumque sint ij luminum radij , minores tamen sunt vna ipsa illius intentione iuuandi . Profectò secundum illam sic dictata redegit in ordinem , vt maioribus , minoribusue intellectibus fierent emolumento , dum in altera qualibet concionum multiplices separauit sacerdotibus inferiorum Ecclesiarum inter sacrificandum ad aram fermocinantibus accommodas , ac populis rudioris , crassiorisq; mincræ haud inutiles . Ita fermè dicere potes ordinatam quandam aciem ipsa concionis serie repræsentare , cum hastati hinc inde alter post alterum emergant breuiores sermones ipsis alphabeti literis distincti , & prænotati , non interrupta tamen maioris concionis textura . Tum primum animum applicuit ad permittendam editionem , cum missis concionibus De quatuor Nouissimis ad pijssimã , pariterq; lectissimam matronam Claram Priulam egregiorum Venetorum procerum Bernardi Gritti , Pauliq; Priuligenitam , & conthoralem ; commendatissimas inde recepit illas non paucis illorum purpuratorum arbitris . Minima quippe ipse de se , suisq; sentiebat , quod beatitudini pauperum spiritu congruit . Charitas firmavit animum , & perplexitatem discussit : ipsa cælitum benignitas sic adstitit profectui , vt intra paucorum annorum curriculum , & quaternæ vix voluminosæ recusiones exaturarint Italiam , & exterarum quoque gentium assensus , ac beneficium eas latinè , hibericèq; loquentes per typos admiserit , quod ipsemet inuit in secundi voluminis præfatione . Hoc Vię Paradisi titulo inscriptum , Dionysioq; Delphino Vincentino Episcopo nuncupatum quinq; concionibus perclausit , utiq; cæteras daturus vsq; ad integrum Quadragesimale in plura volumina distinctas (quod ipse ait ad eandem Priulam scribens) si vita superstes . Aliter tamen fata senserunt . Natale solum Vincentiam ad Mæduacum habuit in ora Veneta , Ciuitatem claram pariterq; feraci vbertate madentem . Honestã , parentum sedes magis , quam auorum imaginibus superba , altoribus Penatibus honesta sapere dedit enutrito alumno , secundum quæ duxit vtranq; vitam laicam , & Regularis . Gregorio Barbado ad clauum Canonialis nauiculę Tertium confidenti ad nostros custodiendos focos receptus est anno primo ab Tridentinę Synodi notissima absolute . Iuuenis ipse octodecenarius annorum hebdomade expleta ad Patauina Viridarianam Accademiam doctoreo seruo insignitus est , quo crines gloriosos vice ærumnosę tyarę coronaret , sub dierum accessu , quoue sudores tergeret generosę frontis , dum ad fidelium salutem in dicendo promanarent . Ab Gymnasticis speculatiuarum scientiarum functionibus solidatus , segniter non impegit in limen appel-

Vu

lendarum

lendarum actionum . Elegit solidè substinere in se , ne humana opinione inaniter raperetur super se . Extollebant præceptores viuudum ingenium, commendabant promotores inobliuiofam quarumcumcunq; rerum memoriã, obstupebant concoronati cõmilitones facundam latinorum locutionem, secundum quæ proficuum arbitrabantur, si scholæ & ipse inchoandæ præficeretur . Vnus electioni dimissus per Præsides, obtinuit Gabrielli Flamme, atq; dehinc Hippolyto Caracchiolo tum temporis Oratoribus inter nostros homines extra omnem comparationem exactissimis operam dare, labores illorum sociaturus, & leniturus, comes ad pulpita . Vtrisque adhæsit omni officio cultis, posteriori tamen, & diuturniore, tempore, & fidissimo obsequio. Achatem indiuiduum egit, ita fermè viri delectatus compositione, dicendiq; idea, vt latè postmodum illum expresserit in suis concionibus; tanti imitatio præstat ad oratorem conficiendum: & quem lingua, donisque pronunciationi naturalibus assequi haud potuit, eruditione, rerumq; soliditate affecutus est. Abactus esto pro nunc summorum templorum minutior cathalogus, in quibus panem verbi turbis fidelium fregit, & partitus est, cum eorum plurima, eaq; primæ classis ex ipsiusmet vulgatis concionibus innotescant, vnaquæq; enim illarum & loca, & tempora, occasionumq; series in fronte præfert cum themate. Circa posteriores vitæ annos, dum præcocia debilioris complexionis impedimenta exulauerant linguam à suggestu; charitas nouam iuuandi proximi methodum commonstrauit. Ex domesticorum quorundam languorum domesticis etiam sibi remedijs applicitis sensim ad destillatoriam artem profitemdam perductus est. Felicitas euentuum, genij facilitas, factibilium adminicula sponte à compluribus exhibita, instrumentorum suppellectiles per alienam munificentiam subministratæ studia impensè auxerunt ad commune plurimorum bonum. Olea extraxit multiformia, quæ nullus adhuc in arte cognouit, ex herbarum, florum, corticum, radicumue succosa substantia per ignis ardorem collachrymata. Nosocomia, & egeni præsertim solo Diuini amoris intuitu ijs iuuabantur, & opplebantur eorum in annos vascula ad sanitatis fermè pactam recuperationem in illorum vsu. Adhuc apud nonnullos ex nostris scimus aliqua ipsorum extare, præsertim ad stomachi debilitatem, & auersionem confouendam, & collimandam sub eius cognominis appellatione. His Marthæ occupationibus vitam eo perduxit, quo medicorum opinio non perueniebat, lenitis per animi applicitam hilaritatem non vnus illius doloribus. Sexagenario maior desideratus Vincentiæ occubuit. Præter ea, quæ typis edita infra reddemus. Antonius Possenuus in Apparatu Sacro notat illum pollicitum esse Deo dante alios libros, quos parturiebat, nimirum, Scalam Cæli, Coronam Ecclesiæ de rebus Fidei. Missam de Passione Domini. Expositionem in Sequentiam

pro

pro Defunctis; Quorum nihil ad nostram notitiam peruenit.
Sunt eius ingenij foeturę editę

Conciones de quatuor hominis nouissimis in unum volumen compactę.

De Morte.

De Iudicio.

De Inferni pœnis.

De Paradisi gloria. Venetijs apud Dominicum de Ferris Anno 1592. Lib. I.

Item conciones Italice vię Paradisi appellatę.

De Cordis munditia.

De Operibus.

De Peccato.

De Pœnitentia.

De Confessione. Venetijs apud Danielem Bisuccium Anno 1610. Lib. I.

GABRIEL OTTELLVS ALEXANDRINVS.

E quoq; hic adnectam animo per quam volenti Gabriel Ottelle vir clarissime, & de nostris aciebus ad amissim merite, quod florenti memoria ex integro beneficia à te recepta conseruem, quod ue stem exhibere possim conscientiam ipsam ad virtutum tuarum comprobendam posteritati soliditatem, atq; præstantiam. Tu enim adolescentiæ meæ non modo te præceptorem Theologum per biennium præbuiisti, quod mihi cum alijs pluribus commune erat ex comitiorum Senatus consulto; sed & optimi Patris partes, pijq; Mœcenatis, officia mecum peculiariter expleuisti. Tu me ex Ticinensi Gymnasio ad Patauinam Vniuersitatem transmittendum curasti. Tu omnibus fouisti, adiuuisti, prouexisti studijs, & artibus, consilio, auctorateq; tua, & ea, qua præ omnibus pollebas, agendorum dexteritate; vt omninò non mihi liceat in tam amplo Literatorum confessu tui recordationem prætergredi, nisi summo cum ingratitude piaculo. Viri singularis accessum ad se debet Congregatio officijs, & prudentiæ, præuidentiq; Camilli Becij Casalensis Reçtoris Supremi. Cum enim prioribus talis Magistratus annis summa incumberet vigilantia in constituendo, & efformando delectu adolescentium ex saculo ad nostrum Tyrocinium admittendorum; inter eos, qui præstantissimam præferebant indolē, quorumue postmodu vberes exitere fructus & sancti moniē & doctrinarū, cū primis electus est Gabriel ipse. Legebat Pater conspicuus in ore compositissimi adolescentis senilem quandā morum grauitatem, animiq; pacatē viuidi frenatam ebullitionem, quæ & paratum ingenium, & edomitam voluntatem præfagirent. Propter quod posthabitis ex eadē Alexandrinā ciuitate nonnullis alijs competitoribus nobilibus, illū Vercellas ad ponēdos nouæ spiritalis structuræ primos lapides trāsmisit. Nec fellit præfagitio virum, vt quadragenarius ferè vitæ illius in nostro conuietu cursus copiosè declarauit, siue animum spectes, siue censum. In Diaconatu constitutus Laurea studiorum labores coronauit, in nouo stadio gloriosiores sudores absoluturus. Statim nanq; Magisterio præmunitus Cremonæ Philosophica profiteri cœpit, vt scientiarum adipe sagineus, eadem pinguedine alios confoueret; quo in munere tresdecim annos perseue-

feuerait nunc Placentiæ, nunc Ticini, bis tamen interrupta ferie ob aduersam valetudinem. Primo tempore id solatij habere potuisset (si compositi mores admisissent) vt ab ore pendentes plures e condiscipulis cerneret, quibus longè transgressis paratissimo ingenio Præceptorem agere dignus iudicatus est, quorumue promotor ad Doctoratum extitit punctorum assignatione, atq; thesum publicè defensarum assistentia. Longè diuersis medijs Theologicas materias posterioribus annis elucidabat ab ijs, quorum in Philosophicis utebatur commodo, licet vtrobique conspicuus, vtrobique solidus. Id verò singularis auditoribus eius libare dabatur, vt cum doctrinarum lacte dulcissima mella mirabilis morum compositionis, ac suauitatis ex quotidiana conuersatione perciperent, quibus in vtraque fortuna neruosam animorum firmarent æquanimittatem; ita vt morali cuidam Socraticæ disciplinæ domestica deseruirent exempla, quæ religiosam passim normam exornarent. Neque in hisce dotibus sectatores tantummodo discipulos habuit, sed & ipsos quoque comprofitentes Magistros, qui illius amore pelliecti id sibi vitæ genus imitandum proponebant, & quod admiratione complexabantur, executione complebant. Ioannem Franciscum Massam Ticinensem Regiæ Canonici Sancti Petri de Cælo Aureo Præpositum per eadem tempora Philosophicorum mihi dogmatum præceptorem, testem habeo omni exceptione maiorem, qui sic adhæsisse viro visus est, vt sola mortis dissolutione compages imitatricis amicitie fracte esse cernantur (si tamen scissura eò intercedere potest, quo semper ijdem florent mores, eedem triumphant voluntates. Neque ad hoc idem firmandum te præteribo Octaui Boide Beatæ Virginis de Castello Præposite, qui ad eiusmodi tantum finis assentionem mare transnauigasti vt illum ad Tremitanos scopulos vna cum antedicto & associaries, & imitareris. Vtinam verò iter illud imperfectum, infectumue remansisset, non enim tam irreparabilia damna fortè nobis obtigissent. Assuevit utique parens Congregatio iam à prioribus Reformationis annis ex vniuerso Canonicorum suorum numero insigniores semper deligere ad Diomedeam Insulam gubernandam, quæ videlicet graues nimis annexas habeat consequentias tam si spiritualia, quam si temporalia spectes. Nullius siquidem existens dioecesis, Abbates suos tanquam Episcopos agnoscens, & quod fortius vrget, vtriusque gladij dominos, mero, mixtoque (quod aiunt) imperio potientes; in tam vasta rerum vtriusque fori mole non nisi eximie versatos ad tantæ administrationis Prouinciam designatos admittere necessum habet. Sic ab primo Beato Leone de Carate ad hunc vsque Gabrielem enumerandi veniunt eminentissimi Abbates. Hic autem ad tam arduam assumptus prælationem, spes omnium excitauit maximè proficuorum euentuum post diras eò loci perpeffas difficultates, grauesque toleratas ærumnas, totum etiam Congregationis

tionis corpus quoad temporalia inficientes. Nec defuissent ritè conceptis opera; verum aliud desuper scriptum erat. Nam priore vixdum expleto gubernationis anno, egregij conatus in ipso fermè semine corruerūt, morte virum tempore non suo metiente. Mortale suum terræ reddidit ad Diuæ Martiri Agathæ dicatā Ecclesiam quinquagenario aliquanto maior, vegeta membrorum compage diuturnioris vitæ indicia præbens, violentissima paucorum dierum febre correptus. Tyrocinium gubernij eius erat hæc prima collata dignitas, nam præter Casij Prioratum, in quo plurima præstitit pro tuendis Ordinis iuribus, nihil vltra administrarat alienis semper intentus commodis. Parmæ tamen Vicariatum gesserat ijs annis, quibus totius familiæ sibi vni cura incumbibat, quod & Ticini quoq; ei contigisse vidimus. Nobis persèpè audientibus multa suarum dotium conferebat in Leonardum Giraldium de Mondulpho, è cuius contubernio se illa hausisse gloriabatur intimiore Patris familiaritate vsus nunc iunior Rauennæ, nunc concionator Eugubij. Serò animum ad scribendum appulit, qui materias Philosophicas, atq; Theologicas ad aliorum tantummodo præsentaneum profectum digereret. Scripserat de anno sexto huius sæculi dum hinc inde euulgar entur scripta in cōtrouersijs Romanis, & Venetis de Sedis Apostolicæ gladio monitoriali iustè, piè, necessariò exerato, Et de septem impiè oppositis vitreis peltis libros tres aduersus libellum septem Theologorum nuucupatorum Venetorum, quos tamen de industria suppressit, & nos ipso perlegente sèpè Ticini vidimus, qui & fortè ad eius obitum distracti interierunt. Apud nos tamen extant manuscripta eius ingenij monumenta.

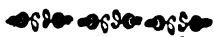
Commentarium super libros Metheororum. Lib. iiij.

Questionum super Secundum Sententiarum. Lib. I.

De Sedis Apostolicæ gladio monitoriali, Iustè, Piè Necessariò exerato libri tres, qui fortè extant. Lib. iiij.

GABRIEL PASCOLVS

RAVENNAS.

VNA, eademq; protulit ætas antiquis Rauennatibus
 Gabrielem Pascolum honestissimo loco natum, &
 Celsum Mancinum, atq; Herculem Monaldinum.
 Ipsi quoq; Ciues vno ferè, eodemq; tempore no-
 stris hominibus illos informandos ad perennem vi-
 tam tradiderunt, clementi utiq; Cælo, & felicioribus
 hóroscopijs: cum ornamenta animi ab genitricis
 Cõgregationis vberibus ebibita, in illius glorias
 reffuderint diuerso quidem talento, sed vnico fine. Gabriel ad ponenda
 religiosæ suæ molis initia attulit docilem magis indolem, quam aliquo vsu
 longiore dolatam, & ad mores compositiores excultam. Quippe qui Pa-
 tre orbatus sub aliena disciplina laxior esset in moribus, sed intellectu io-
 uialis iuuentutis pleno. Potissimum id emicuit cum in Patauino Lycæo so-
 lidiores doctrinas excerpens à doctissimis Præceptoribus; nullo intermisso
 circa illas labore, vt morem gereret focijs calcaria adiungentibus pronò
 ad humaniores pertractandas res genio, libros illos Italico sermone com-
 posuit, quos Aulicus desperatus inscripsit. In ijs enim ad aliquam elegan-
 tiam, mores, ritus, formas Aulicorum vtriusq; sexus repræsentauit, qui
 profanis amoribus in omnem stultitiam etiam tragicarum catastrophum
 non semel ruunt, nunc discursibus meditatis, nunc epistolis elaboratis, nunc
 repentinis familiaribus allocutionibus re vniuersa digesta. Id autem opus
 illud est, quod postmodum Iulius Somaschius Bibiliopola incscio Auctore,
 & dies illos, atq; operam erubescente euulgauit. Cum per ætatem, & vitæ
 formam in virum alium transiuit; electiores induit cogitationes, & melio-
 res ausus. Prompto sermone, & conspicuè facili populorum se præbuit
 Ecclesiasten proficuum magis, quam excultum, vt secluso fastu paruulis
 frangeret panem, dum alij alijs ingenio apprimè instructis edulia, & xenias
 pararent selectiores. Qui autem suggestum non ornabat cultioribus di-
 cendi formis, scripta etiam extra eum morem non perpoliebat; vt aliquan-
 do humi serpens videatur, dum tamen res ipsæ non verba compositionem
 eleuant. De pijs manibus Vitalis Mercati superpellicem clericale inde-
 ptus, vitales benedictiones fortitus apparuit, quod non illi soli contigit,
 sed & ijs quoque alijs, qui innocentissimum virum habuere coronatorem.

Vt.

Vt latè verò communicaret aliqualem Pneumatis Diuini pinguedinem, ad calami, & typographorum artes se conuertit, vt eò conuherentur piæ lubricationes, quo vox ipsa concionatorum, non semel studiosè, neque ab vnis euitata, pertingere nequit. Ea propter cum Ferrariensibus sacras lectiones annuas haberet, sermones videlicet illos Ecclesiasticos, qui pomeridianis horis haberi solent expletis in choro vesperis; sub prælo posuit De Laudibus Sacratissimæ Crucis Tractatum, quem Italicè Gloriosum Triumphum, victoriosumq; Vexillum inscripsit, sub quo Christifidelis in triplici statu Vitæ, Mortis, ac post Mortem coronari habet. In eo ad mensuram annorum Christi Domini triginta tribus capitibus sic rem vniuersam digerit, vt non modo concionatoribus plusquam vno titulo proficius esse possit, sed & quod præcipuum est, alimenta non infima præbeat ijs, qui in via spiritus incipientes, atq; proficientes sunt, exarata vndiq; animi sui pietate. Nuncupauit verò librum Blancæ Medicæ de Capellis Tusciæ Regulo coniugatæ. Nec diù post quarto exacto anno ad Ticinensem Canonicam familiam destinatus, eadem prorsus arua calamo versans, ex quibus mensem in dies colligere sibi videretur euidentissimam; alium edidit tractatum Italico idiomate attitulatum, Perfecta hominis effigies ab omnipotentis manu formata, à peccato deformata, per gratiam reformata, à voluntate diuina proprii arbitrij concursu glorificata. Opus dialogisticè compositum est, & velut Exameron quoddam sex dierum Tractatus includit introductis ad disserendum ex Conciuiibus suis, atq; Concanonicis sex apud nostros & externos virtute, & dignitate illustribus viris Seraphino Merlino, Ambrosio Pordano, Celso Mancino, Hercule Monaldino, Francisco Guarino, & Felice Ingolo sub Præsidentia Antonij Misericordiæ Abbatis Portuensis. Eodem quoq; tempore euulgauit piæ Mariæ Virginis lamentationes proficiscente Christo Domino ad Crucis patibulum Italico carmine dictatas octonis versibus, quod Octauam, vel octauum rithmum appellant, ad Theodosium Rouescallium Abbatem, ac Visitatorem. In eo licet cultoris carminis elegantiam vberiore habent Poeticæ artis professores desiderare, ijs maximè temporibus, non tamen idem accidit quoad pietatis sensa, qui ad cor scriberet, non ad inflatas eruditione aures. In gerendis suæ Regularis Aristocratia Magistratibus nec multus fuit, nec satis omninò fortunatus ob diuersos aduersitatis casus. Aliquando Sanctæ Crucis Cæsenatis Abbas Monasterium gubernauit promotore Camillo Beccio Casalensi, qui supremam eorum annorum præfecturam gerebat. Expertus tum est filios huius lucis prudentiores in generationibus suis: & necessariam esse non modo Columbæ simplicitatem, sed & Serpentum prudentiam, Serpentum inquam non in fundendo ueneno, sed in tuendo capite. Quasantur tamen, agitantur uiri suoptè pondere firmati: sed non expugnantur non
obruuntur

obriuntur, quando vna virtus vitijs pluribus emineat. Sibi semper similis per omnem ætatem proximorum inhiauit saluti, nocturnis laboribus, ac vigilijs diuturnam actionem compensans à se quidem non electam, sed ab alijs imperatam, & quam salua disciplina declinare nequiret. Propter quod & plura scripsit per ætatem, & fortiora, & limatiora, quæ postmodum exciderunt non reparabili damno, dum non omninò senexobijt Mantuæ Canonissis nostris à Sacris Confessionibus. Lucis vsura frui cœpit anno quadragesimo tertio supra millesimum quingentesimum. Prædicatorem Patauij obtinuit Sacerdos disputatis publicè quinquaginta duobus assertionibus. Decessit quinquagenario maior,

Quæ supersunt illius hic exarantur,

*Gloriosus Crucis Triumphus Italicè editus. Ferrariæ apud Iulium Cæsarem
Cagnacinum 1587. Lib. I.*

*Perfecta Hominis Effigies Italicè Il Ritratto. Papiæ apud Andream Vianum
1592. Lib. I.*

*Lamentationes Beate Mariæ Virginis carmine Italico. Papiæ apud Heredes
Hieronymi Bartoli 1592. Lib. I.*

*Aulicus desperatus Italicè Il Cortegiano Disperato. Venetijs apud Iulium So-
maschium 1592. Lib. I.*

Fabij Iordani Neapolitani. I. C.

T Patriam scriptis volucri defendis ab ævo,
Nec sinis obscuram nocte, situae tegi.
Tolle animos Paschole; tuum per secula nomen,
Et cum Triumpho, Gabriel nomine, viuet opus.

GABRIEL PENNOTTVS NOVARIENSIS.

ASTVM sexdecim sæculorum pelagus navigatione
ementientibus ærumnosa Regularibus Canonicis in-
tra Ordinis antiquissimi ventricosam nauim vento-
rum turbine, & procellarum fluctibus infensius agi-
tata Gabriel Pennottus in modum lucis, quam San-
cti Hermi dicunt, ad eius meditulum super præalti
arboris effulsit cacumine. Quid ni salutare appella-
uerimus ignes flammæ illas, quibus vniuersam Ca-
nonici Dogmatis historiam illuminauit depulsa vetustatum nube, elimi-
natis obliuionis nebulis, effugato profundi silentij fumo, sedata de-
mum aduersarij aciebus pugnantium ventorum tempestate? Quidni na-
uim dixerimus Ordinem ipsam, cuius arbor Fama esto, velut altera Argon,
in qua tot transfretaræ Argonautæ, quot florere Sancti, doctiue ad vsq;
myriadas multiplices sicut stellæ in perpetuas æternitates; non vellus aure-
um fictionibus celebre, sed ipsam Paradisi possessionem verissimam suspe-
ctantes, violentis immortalis Dei statuto promissam? Affulsit quidem
ignis ardens, & non comburens, & affulsit tanto conditione melio-
re, quanto non mox recessurus affulsit, sed perpetua ibidem statione du-
raturus. Plaudat omninò grata posteritas ad visum tanti luminis, festumq;
diem largitori agat Deo. Depurandus in facem huiusmodi Gabriel,
veluti vapor ab ima laicalis ordinis terra eleuatus est ad regionem
vsq; Sanctæ vocationis medio calore, & bonitate Solis eius, qui illum
ab vtero matris segregauerat sibi. Ortum inter Insubres in ora Noua-
riensium, consumationemq; propositi Regularis vitæ curantem admisit Ca-
millus Becius Casalensis Ordinis à summo iure, & acer adolescentum
agnitor. Est Bugella in cliuo Alpium Gallos ab Italis disterminantium op-
pidum non incelebre; ad illud accedere iussus est ponendo tyrocinio in
cænobio ab Fererorum heroum munificentia sagittis perforato Martyri di-
cato. Montes tenere docentur ij, quibus est curæ salus. In monte saluum
te fac, vox prima Angelorum Pentapolis subuersioni, & Loti incolumi-
tati imminentium fuit, cui & Psaltes Regius concinuit, Leuauit oculos meos
in montes, vnde venit auxilium mihi, quia fundamenta spiritalis structuræ
in montibus sanctis sunt, in quibus diligit Dominus portas Sion super om-
nia ta-

nia tabernacula Iacob . Ad anni exitum Vercellas incoluit , vt sollemnia religionis vota , militiae spiritualis Sacramentum , nuncupet in manu Georgij Vedani Abbatis, gestae quondam summæ praefecturae, doctrinaeque ac probitatis gloria insignis. Hoc pacto Generalis Becius prouidebat bona non solum coram Deo , sed etiam coram hominibus . Hac , inquam , arte , hisque studijs prudens Praesul , vt iunioribus stimulos adderet ad agenda for-
 tia , adque insistendum super domestica vestigia ; veteranis ducibus , deque sacra militia emeritis illos dabat subditos, integra clamide linea , manicataue de more ornandos . Vt inductam agnouit in Gabriele Canonici viri formam , exultaque in illo intellexit primordia Religionis ; ad Patauinos Diui Praecursoris Viridarianos lares cum potioribus eius seminarij alumnis demandat de doctrinarum adipe faginandi . Sed quoniam nolebat eos scientia praeditos absque bonitate , disciplinaque , ne illarum inchoata adeptio euanesceret inaniter , per quinquennium sub ferula Vitalis Cornelianensis viri vndequeque sanctimoniae odore admirandi distinuit . Laborant interim praecipui Theologorum Ordinis in excolenda sobole Florianus Nanius Bononiensis , Valerianus Zampetrius Imolensis , & Ludouicus Pauesius Neapolitanus post celebres item alios Philosophos . Tantis istis doctoribus debemus nos veluti nepotes, quos ebibimus, purissimos latices ab Gabriele , per eum ab illis enim in nos deriuarunt . Et ipse quidem , vt erat vel praecipuus condiscipulorum, vel saltem ex praecipuis , colebat praecipuos summos veneratione , quae omne studium occuparet, imitator morum pariter , atque doctrinae ; dum graues illi vicissim expolirent iuuenem , quem adornare ominabantur cathedrae successorem . Nec a prauiis decidere quidem . Licet enim genium eius alacre , atque ad omnia factum , statim , ac scholasticis nuncium remittere potuit , actuosus se immiscuerit ad lites Viridarianas curandas delapsus , quod Procuratoris officium dicunt ; ocys tamen quam putabat reuocatus est . Nam, qui praerant Antistites studiorum directioni , vtilius de illo dixere : profiteatur scholastica Pennottus, communicetque sine inuidia, quod sine fictione didicit, dignitatemue doctrinae non abscondat : minorum minora sint officia . Exilibus non praelusit initijs in adeunda prouincia , sed & maiores excoluit Academias , & summas conscendit cathedras Theologiam semper elucidans . Per annorum quindecim iuge ministerium Cremonensibus, Ticinensibus, Patauinis positum vix credibile est quota in pectora iuuenum omnis usquequeque nationis transfuderit sacrae sapientiae thesauros , & quanta lectiones eius exciperentur auiditate , transcriberentur admiratione . Nullus illo clarior in enodandis difficultatibus , nullus pressior , nullus fundatior . In disputationibus promptitudo inaccessibilis , dum impugnaret acutissimus , dum propugnaret distinctissimus , & breuis : extra conferentias vber , & fluens adeo , vt minora nulla essent

ingenia discipulorum, quorum captus dicta vel fugeret, vel non asequeretur. Nihil profectò distabat, quin vniuersi iurarent in verba magistri. Tum verò exactius apparebat quam maximè diues esset talentorum animi, cum religiosæ relaxationes, quæ ad subleuandam mentis intensionem, atq; occupationes permitti ad stata tempora per sanctissimas leges solent, agerentur. Vir omnium horarum iucundissimis salibus condiebat vniuersa etiam serio acta: musices totius peritissimus nunc voce, nunc sono animos reficiebat. Nulla erant artis instrumenta, quæ ignoraret, quæ non pulsaret, aulotibia, buccina, fistula, cythara, fides, psalterium: succedebant alijs alia, necēbatq; grauiora gratioribus, & in omnibus lucra quærebat spiritus siue ex se, siue ex commissis disciplinæ. Aliud quidē agere videbatur narrans ex historicis, vel ex mitioribus musis euenta temporum, locorum, hominum, quæ obliuionis totius experts minutissimus pariter, & lepidissimus oculis fermè palpanda sternebat; docebat tamen, & eò efficacius, quò infigebatur magis, quæ porrigebantur inter iucunda domestici ductus. Atq; hisce medijs asueuerat enucleare præsertim, quæ de Metheorologicis impressionibus, quæ de Ventorum natura, & numero, quæ de Spheræ principijs, quæ de Figurarum mathesi Euclides, Sacroboscus, Aristoteles, alijue tradidere. Quantumlibet autem totus esset ad scholæ curandos exitus; non tamen ab habendis concionibus seiunxit animos. Potuit vtriq; facere satis operi, dum per Antistites licuit, præsertim à Pentecoste ad vsq; impositi nominis Iesu solemne. Super huiusmodi fundamenta dignitas nominis eius apices superstruebat decoris. Post magistros enim suos primus omnium Priuilegio Præfulatus titularis ab resignatione omni immunis, & in quolibet Generali Synodo suffragij ius habentis insigniri meruit. In ferenda porrò lege fauorabilis istiusmodi facultatis non modicæ emergere difficultates. Cum enim sobrij admodum veteres extitissent super hisce concessionibus, licet alioqui promeritis, ne præiudicium æqualitati Canoniorum sensim inferretur; non paucis eorum, qui legibus seruandis præsidebant, zelus videbatur legitimus, nouas non admittere consuetudines, satisq; proponebant esse, si de formula antiqua Priuilegium expediretur. Tanti ab prudentum Patrum prouidentia estimabatur ad eos dies talia gratiosa diplomata relaxare, quæ deinceps penè profusè fuere concessa. Nec obtinuissent, qui fauebant positis laboribus egregij viri, si Flaminius Platus Cardinalis Ordinis Protector ab Gabriele non stetisset. Placuit enim summo illi in sententiam fauorabilem descendere, & suffragium dantibus illam suadere, vt Pennotti exemplo alacrius qui deinceps asumerentur magistri, instituendæ iuuentutis opus arduum, diuturnumq; aggredierentur; & essent præmia noua ad scientias vberius capescendas illicium non contemptibile. Inter Præfules adnumeratum nulla quietis inertis tentatio prostrauit,

uit, sed ab Gymnasio euolauit frequentius ad pulpita, nullis scilicet prepeditus remoris. Sacros labores habuere Ticinensium, Bergomatum, Nouariensium, Spoletanorum, Firmanorum, Perusinorum, aliorumque plurium animę, quas de promptuario pectoris doctissimi firma cibi pij soliditas, non fucatus verborum ornatus alebat. Vnus Napoleo Comitulus Sanctissimus Perusine Ciuitatis Antistes in penę omniscio homine suspiciebat dicendi continentiam salutarem, per quam nollet sibi licere quaquam vagari ad ostentationem, aut ad plausum, acer morum nequam obiurgator, quos ad prisę probitatis normam recoquere satagebat: cęteris Pręsulum faciebat satis, his quidem doctrina ad omnem captum elucidata, his verò Infubrisimo candidiore extra concionem omnibus rationem poscentibus respondere paratissimo. Inter hęc cuditur Derthone ab Hispano in Italum idioma translatus liber cuiusdam Ioannis Marquez ex Dogmate Eremitarum, Augustinensium, in quo, sumpta occasione friuola disputandi aduersus Antonium Dazam Minoritam de Institutione Ordinum Fratrum Minorum, & Eremitarum; acerbę, & ex professo insurgit contra dignitatem, & decus totius Ordinis Canonici ab præclarissimo Ecclesię Doctore Diuo Augustino Regulis illustrati. Textrinam eandem iam à nonnullis annis agebant scriptores varij eandem Eremitanam Familiam professi, alter post alterum scenam occupantes, & semper cū auctario, quod epimeton dicunt, Auctor Templi Eremitici, Cornelius Lancelottus, Ludouicus de Angelis, nec non (si tamen dignus est qui inter scriptores aliqualis notę recensatur) Thomas de Thalamello. Hi, alijque antiquam refricantes Fratris Ambrosij de Cora damnati antesignani, Pauli, Iacobiue Philippi Bergomatū, fabellam, ac illā de puluere, blatis, ac fordibus extrahētes, & excutientes ad alterius sæculi curam; longa Canonici Ordinis, sanctissimęque veritatis præiudicia moliebantur. Hinc ne censerentur tanquam canes muti non valentes latrare super gregis custodiam excubantes, qui Patrum terminos positos, ac iura firmata noscebant Canonici, conatus infringere aduersariorum, irritaque molimina reddere statuerunt. Edixerat Sixtus Quartus Pontifex decretali sanctione perpetua de anno octuagesimo quarto post millesimum, & quadringentesimum, ne de huiusmodi themate inter prædictos Ordines, asseclas, & fautores quocunq; modo in posterum pertractaretur. Ea propter ad Apostolicum confugere necessum fuit, vt is certior factus de personato recenter classico, deque indicta pugna post tot annorum decades alto sub silentio ductas, quid agendum decerneret. Re cognita, discussaque per Sacram Indicis Congregationem, decreuere Eminentissimi Patres, licitum, libitumque Canonicis Regularibus Lateranensibus stare ex aduerso, iura tueri propria, & quęcunq; Marquezius in eorum præiudicium protulisset eliminare. Placuit ex pluribus vnum Gabrielem Pennottum, Dauidem fermę
alterum

alterum manus conferere, qui Leonem, & Vrsum, non semel proprijs manibus antea præfocasset. Acre Generalis Fascioli iudicium hunc non ex vnis animauit, quod ipse Pennottus attestatum posteritati voluit per hæc verba. Sic enim fieri postulabat, vt opus tuo potissimum consilio, & imperio susceptum, & inchoatum, tuis auxilijs defudatum, tuo etiam nomine decoratum, & munitum in publicum prodiret. Et post aliqua, Illud etiam laudis tibi accederet, istam videlicet non vsq; adeo leuem prouinciam à compluribus quidem laudatam, & ab omnibus optatam, sed à nemine hæctenus, quod viderim, tentatam, te suasore, auctore, ac moderatore quadantenus elaboratam &c. Quo verò ille exitu laborarit, ad quamue publici decoris, laudisq; metam opus grande perduxerit, non presentis est negotij referre. Generalis ipsa totius Sacri Ordinis Clericorum Canonicorum Regularium Historia Tripartita omnem ætatem alloquitur, & illam vna tantum cum Orbis incendio desituram ominari licet, Auctorem verò in omnem victurum æternitatem clarissimum certum sit, quod qui ad iustitiam erudiunt multos, erunt quasi stellæ in perpetuas eternitates. Siquidem Canonicum Dogma non ab impugnatoribus modo parum equis tutatum est, quos & triumphat, erectis vndiq; veritati almę tot tropheis, quot sunt lectorum mentes eruditę; verum etiam in claritatem sæculorum futurorum ab exactorum iam tenebris ita extractum est, vt rerum edax tempus, inuidiosaq; vetustas nullum ei vltra inferre valeat præiudicium. Vtrum autem prouincia huiusmodi totum requisierit hominem, non est, qui non cognoscat vel ex ipsa simplici operis narratione; potuit tamen grande viri ingenium, vberq; mentis penu, & alijs ab illa rebus immiscere talenta; cum & per eos dies ab concionibus illa iam senescentia non subtraxerit, & egregium illud Volumen quod Humanæ Libertatis Propugnaculum attitulauit, maturarit de integro tam aduersus Philosophos, & Astrologos iudicarios, quam aduersus Hæreticos pro Arbitrij Libertate tuenda, & cum certitudine Diuinæ Præscientiæ, Immobilitate Diuini Decreti, & Efficacia Diuinæ Motionis concilianda. Licet enim non nisi post aliquot prodierit annos, paratū tamen illud pridē ostendunt, quæ Romę fuere curata pro editionis facultate obtinenda sub Paulo Quinto, & sub Gregorio Quintodecimo Pontificibus. Siquidem cum in eo tangerentur quæstiones non pauca ad materiam de Diuinis auxilijs spectantes, & inseparabili connexionē quadā affiniū inter se rerum; non nisi munimine, & placito Primæ Sedis id fieri debere apparebat, pro quo subscribere Robertus Bellarminus, & Desiderius Scalea Cardinales Gregorio demandante. Inter tot, tantosq; literarum labores non ille adhuc adiutricem manum publico Congregationis regimini porrexerat, non ex naturæ quidem repugnantia satis ministerio propensæ; sed ex moderantium voluntate penè in idem conspirante, siue ne à potioribus virum

doctum

doctum amouerent superquam in eis versatum, siue ne viuido nimis genio, nec obuia quæq; probanti, ansam preberent rerum innouandarum sub ideata melioris boni specie. Ad decus tantum Magisterij, adq; ornamentum exaltatorum Abbatialem titulum Sancti Iuliani propè Spoletū iugiter fermè ab expeditione priuilegij prorogant. Placuit vni Cōstantino Phascolo Generalatum ressignanti oculos super illum, amicamq; beneuolentiam ponere, vt Abbas Sanctæ Mariæ Pacis de Vrbe, Generalisq; in Romana curia Procurator totius Ordinis renunciaretur. Munus id ex quadam fascium consuetudine, ministeriorumue inducta vicissitudine in ipsam supremam ressignantem præfecturam Phascolum deportandum censebatur, aptissimum, & ad rem ipsam quaquaversum factum. Hoc ad facilius obtinendum intentum non leuiter contulisse apparuit, cum ex aduerso plura decertarent, nec minimas haberet partes, consideratio, Maiores haud recepisse, vt qui nulla gubernationis anteaactæ laude, nulloq; præstito regiminis alicuius Canonie particularis experimento floreret, ad sarcinæ momenti tam grandis propè nouus comportaretur. Nec abesse à consultatione poterant suspiciones ille acris, animosiq; genij ad innouationes propendentis. Peruicit tamen in prouehendo Scriptore benemeritò prompta, probaq; benefactoris voluntas, quam iuuit egregiè Alexandri Vrsini Protectoris Cardinalis nobilis adhæsiō, nutusq; placidissimi. Dixerat inter cætera nuncupationis Tertij Libri Historiarum Gabriel Phascolum alloquens, Non absq; peculiari Dei consilio factum crediderim, vt series historice huius narrationis (cuius in Magno Constantino Lateranensis Basilicæ auctore primus limes ponitur) in altero Constantino supremo Lateranensis Congregationis Præsidente, Moderatoreq; si non imperio, certè pietatis, religionis, integritatis, omnigenæq; virtutis, & eruditionis meritis magno, & maximo nouissimus locaretur. Et verè tandè dixerat. Quare decuit vt opere ipso gratus Antistes comprobaret nuncupatorem amicum haud locutum inaniter. Cessit res vtrique foeliciter: huic quidem, quod raro solidæ virtutis exemplo peruicerit, Non minus gloriosum ab administratione cessare, subdiq; quodammodo alterius obedientiæ, quam alios anterire fascibus; quod Constantinus, præstitit in eodem Monasterio Romano aliquando subditus: illi verò, quoniam publicam rem nulli detrimento vidit per triennium obnoxiam, dum haud segniter præterita ex dati, & accepti libris pensans, quid cauendum, quidue curandum hauriret: Capicoctæ litem pretiosam ab eo deglomeratam ad lycia vsq; posteritati vniuersæ hic attigisse satis. Commodū etiā illi cessit ex officio, & loco, rebus affinium absentium prospicere, & adiumenta cōsiderabilia innectere, dū ministris throni notus ipse noscens omnes, ardua sternebat ad exitū. Ita alicui Archipresbyteratū ex patria ex Dataria solerter expedisse audiuius, aliaq; non leuia pro alijs impetrasse. Verum non passu pari procedunt.

cedunt semper actuosæ huiusce vitæ negotia. Quippe ex rebus in Generali illa curatione apprehensis, & in substantiam melioris, vt ipse rerebatur, ideæ conceptis, moliri noua, fundamenta totius gubernationis tangentia, zelo quidem (vt par est arbitrari) bono aggressus; deijcitur per Patres in Romana Dieta congregatos ab inceptis, & disciplina seueriore coercetur intra terminos sub vnica, eaq; publica euulgatarum à se scripturarum confessione, atq; recognitione, qui mandatum ad ea non haberet, neque priuato tanta liceret attentare. Anselmum quoq; Semprerium Mediolanensem æris publici iam fermè ab annis duodeuiginti custodem in ius vocatum exagitauit plenius, meliore quidem mète, quã exitu; dum is lapidè omnem cognitã, & diù versatã aulæ mouens, ad computa redactus non vnico Congregationis detrimèto per sententiam absoluitur Andrea Brugiotto calculatore, & paulò post Visitator renunciatur. In hac quidè causa aduersarios eū experiri cõtigit extraneos, illosq; potentissimos, & primi confessus; in illa verò Viuolum Generalem, Fotiam Procuratorem, Manettum Massam Abbatem Florentinum, ceterosq; vno verbo Conscriptos. Cæterum non ideo ammotam prorsus virtutem conspicuam, deq; rebus communibus bene meritam voluere: dumq; aduersus sciolam defensionem Angeli Vantij Ariminenfis Eremitani pro Sermonibus ad Eremitas Apologiam cudit, & dum conatus refringit Fratris Francisci Biuarij Cisterciensis, ad Abbatiam Nouariensem Gratiarum moderandam reassumitur, de facili repositurus damna, quæ per eos dies non modica passa erat, si diutius illi viuere contigisset. Ibi decessit ex calculo, à quo dirè afflictatus per omnem ætatem fuerat, annos natus supra sexagesimum quartum. Plura ex eius lucubrationibus apud N.

Pennottum fratrem remansere præsertim, quæ de Sacramentis ad supremam redegerat coronidem. Ea ab Michaelè Angelo Parpaglioneo Abbate recuperata propediem visura lucem speramus.

Iam ergo cussa sunt

Generalis totius Sacri Ordinis Clericorum Canoniorum Historia Tripartita ad Alexandrum Vrsinum Cardinalem. Romæ ex Typographia Camere Apostolica Anno 1624.

Propugnaculum Humane Libertatis, seu Controuersiarum pro humani arbitrij libertate Libri decem. Lugduni sumptibus Iacobi Cardon, & Petri Cauellet 1624.

Defensio Censuræ factæ à Card. Baronio, & Belarmino, & à Theologis Louaniensibus super Sermones ad Eremitas Diuo Patri Augustino suppositos. Venetijs apud Euangelistam Deuchinum Anno 1630.

Refutatio Libelli Apologetici pro asserito Chronico Lucij Dextri Auctore Fratris Francisci Biuarij Cisterciensis. Ibid. apud eund. eod. anno.

Pauli

Pauli Portarelli Neapolitani.

EST opus egregium, nullum quod destruet euum,
 Quod tua mandauit, Gabriel, musa typis.
 Marmora, pyramides, statuæ, grandæsq; colossi,
 Aerea signa etiam tempore victa cadunt.
 Semper at in prætio sunt candida scripta virorum,
 Illis nec poterit summa nocere dies.
 Tu loca, tu mores, ritus, hominesq; recenset,
 Lateranum frenat quos ditione potens.
 Stemmata clara virum, titulos, quo tempore Duces
 Regnarint, narras, ingeniumq; hominum.
 Felix, cui licuit doctis intexere chartis,
 Quæ præsens ætas, postea quæq; leget.

Eiusdem

I Liber, & totum securus perge per orbem,
 Et tua fama petat sydera clara poli.
 Quicquid enim doctis studuit contexere chartis
 Auctor, ab antiquis sumere cura fuit.
 Et nitido sermone refert præconia laudes
 Laterani, dignum quidquid & ore legi.
 Quare dexter eas solatia mille daturus
 Omnibus, & placeas dum relegere magis.

GALDINVS DE BARDIS PLACENTINVS.

NEMINI, vti nos iusta cum gratitudine profiteamur, vel plura, vel maiora debet Lateranense Dogma. Frigidionariæ reformatum, etiam si ab ipsis incunabulis ad hæc vsq; tempora rem emensures, quam Galdino Bardo Placentino. Hic enim intra triginta duorum annorum spacium in illo absumptorum ea præstitit solers, vigil, sanctèq; pius, quæ vel Augustioribus quibusq; Heroibus, etiam ad apicem fastus humani captandum, sufficere possent. Inuenit quippe in ingressu suo inchoantem Reformationem, quin & pars initiorum exitit in duodenario illo numero comprehensus, in quo primitus terminauere principia; attamen tantus elaborauit, tantoq; ac tam eximios mouit lapides, vt ad extremæ diei obitum sexdecim Collegia in vnum corpus mirificè compacta, & fœcundè coalescentia viderit, atq; reliquerit, quorum accessionem plurima ex parte ipse curasser negotiorum dexteritate mirabili, & in arduis superandis constantia nusquam attrita. Quid verò remorari poterat virum suapte genio ardentissimum, suaq; conscientia tutissimum, quem enixè principibus viris commendaret generis nobilitas, nataliumq; splendor? Animi pietas, fidele religionis obsequium alas adiungebant peruolanti, & dum socij plura deferrent eius prudentiæ, atq; auctoritati, ipse tantorum adiutus precibus, atq; consilio, prosiliebat in medium confidentius, suadebatq; Ordinis decus, & obtinebat Congregationis ornamenta. Inter aulicos Insubrum Reguli Papiæ rum sedem habentis à spiritu Dei inuenitur oleo præuentionis per Bartholomæi Columnij ora effuso. Luxu diffluebat & delicijs in lauta rerum omnium vbertate, præsertim gratia Principis florens super quoscunq; æquales. Nil præter pompam, superbasq; effusiones meditati, & exequenti repentinæ omninò extitere aggressiones, quas nec admissuras vnquã primo molimine crederet. Verum cum fortius e suggestu sanctissimus Orator urgeret uitæ emendationem in populo vitia procerum conuitatus; sermo ille, qui est penetrabilior omni gladio ancipiti, ac velut maleus conterens petras, veterem hominem ab eius corde exuit, atq; perfusum in lachrymas ad altiora produxit rerum cogitata. Hinc eodem subministratore sub equestri sago per aliquot menses occuluit cilicia, quibus & caro edo-

mare-

maretur, & fideles redditi sensus inchoarent nouum militiae genus, donec Frigidionaria solitudo per anticipantes viros pararetur ad reformatum vitae Canonicae genus. Obstupuit aula cum virum talia elegisse sensit, recepit verò Prior Columnius præ spiritus teneritudine ore ad gaudia lachrymabundo, dum ex formula illum paupere lino vestiret. Tres vna die ab vnusq; sacrificantis manibus eadem recepere Ordinis insignia, alias quoq; fusim nominati, quorum vitae sanctimoniam, ipsa de caelo sydera monstrauere, quorum vberes fructus & dies pijsimè consumati, & adiecti hinc inde Congregationi palmites comprobare. Perdomuit solitudo, exercuitq; feruidos naturæ negotiorum omnium capacissimæ igniculos, sæcularia pectoris in arctiores formas redigens, cruda digerens, male cocta recoquens, profundansue quodcunq; in rectæ perfectionis statu admitti nequibat. Quare cum primum maturato nouo Religionis homine emissus est, vt reslorentem Rempubliam administraret; egit penè mirabilia. Exordium operum eius enituit in vniendis insimul Canonijs Frigidionaria propè Lucam, Donica apud Veronam, Victorina, & Montensi Bononiensibus; tum enim ipse Primum Rectorem Generalem, hoc est Frigidionarium agebat. Et quamuis propè impossibile videretur tanto locorum spatio disita, tot moribus diuersa labentibus in vnum compingere, præsertim cum Diocesano Episcoporum fauorabiles voluntates exigerentur; tamen eluxit viro optimo constans illa firmitas, florensque diuinæ spei promptitudo, quæ inaccessa penitus plana redderet, ad optatumque finem vniorem, item & postremè nominatarum Reformationem perduceret. Tabule publicitus super tam insignibus conatibus Bononiæ confectæ anno decimo septimo currentis illius sæculi per manum Marci Rainaldi Episcopalis Cancellarii, vt facti seriem præferunt, Petrum Ridum viro collegam manifestant; sic insigniore prærogatiua Galdinum Dominum Domnum appellant, quod perrarum erat eius cui stipulatoribus tabularijs, ad insinuandum natalium eius splendorem conspicuum, & prudentiæ in rebus gerendis eminentiam. Biennio dehinc interposito, cum iam Tertium Generalis Rector renunciatus esset, memorabilem illam administravit, perfecitue accessionem, qua Congregationi vnitum est Portuense apud Rauennates illustre Cœnobium. Diruebant quidem cum parietibus loci vniuersa, antiquitate, bello, rapinis, iniquitate sæculorum vexata, nec longè distabant ab interritu, superstitibus vix incluso Priore duobus Canonicis. Minus tamen isthæc animum viri protriuere, vt fermè dicas menti eius cælestem aliquam irradiationem effulsisse, per quam futura prospiceret. Dum enim reformationem loci, personarumque nisibus tentauit omnimodis, vt tam insigne Canoniorum Regularium domiciliū, Congregationisq; vnus aliquando percelebre caput resfloreret; summo prævidentis sapientiæ lumine (si non altius) Dei, Matrisq; Virginis gloriam

in successoribus Canonicis emensus est, ut exitus ipse post non modica pauperum initiorum discrimina demonstravit, præsensq; cernit ætas. Per se ipsum loci possessionem adiuit, illam tradente Hieronymo Ariminensi Episcopo Apostolicarum literarum Martini Quinti executore. Opizzonem Polentanum Rauennæ Dominum strenuū habuit adiutorem ad hæc pluraq; alia religiosè concludenda, apud quem auctoritate viguit per vitæ austeritatem, & non vulgarem eloquentiam conciliata. Id verò potissimum claruit in recuperatione ædium Mantuanarum Diui Apostoli cute exuti, quæ cum ad Congregationem antiquam Portuensẽ attinerent, eiusq; iuris essent, à Commendatarijs oppignoratæ, adiuuante, fideiussioneq; præstante eodem Opizzone pro prædijs à creditoribus redimendis per nostros reobtentæ fuerunt ob summam Bardij diligentiam, eximiosue conatus. Nec minora præstitit mediatis Pandulfo, Caroloq; Malatestis Arimini, & Brixie Dominis, quos adiutores strenuos habuit, quorumq; opera consilio, protectione, & opibus euectus peruia experiebatur quamplurima, alioqui inaccessa. Testantur id veteres Canonie Diui Saluatoris propè Brixiam, Diuiq; Lazari propè Ariminum ab illo recuperatæ, reformatæ, nostrisq; vnitæ hominibus. Testatur & Diui Benedicti Placentiæ illustre Monasterium, dudum celebre Monacorum domicilium, quod temporum peruerfitate in bestiarum catabulum deformatum, Iuliano de Cæfarinis Cardinali amplissimo exorante, & intercedente, Brandaq; Castellioneo Mediolanensi Cardinali Episcopo Commendatario cedente, piæq; memoriæ Eugenio Quarto permittente, & concedente; tanti Patris virtute, sedulitate, Sanctimonia in priores formas, pristinumq; decus intra paucos annos restitutum est. Cum iam quintum Præfecturam supremam in Ordine gereret bonis operibus plenissimus, licet non ita dierum, austeritate vitæ, rerumq; sarcina prægrauatus diem extremum sanctè obiit quarta decima die Martij, in cuius locum paulò post successus est Thomas Cremonensis Rector Generalis XIV. Sequutus est lucratorem suum Bartholomæum Columnam non adhuc expleto triennio primus ex socijs, superstite relicto Congregationi à se prædilectæ Leonardo Fratre. Omnium lachrymis sublatus est post adeptum Sancti Clementis propè Venetias antiquum Canonorum Regularium Monasterium tanquam postremum operum suorum pignus. Vniuersa illorum temporum Acta Synodalia Galdinum inelamant.

Scriptit.

De non dimittendis semel aditis Canonij Opusculum luculentum, & solidum, in quo sanctimoniam vitæ politico gubernio mirabiliter copulatam legitime est admirari. Seruatur manuscrip. Lib. 2.

Leo-

Leonardi Sarcij Bargæi.

Vltima cur tibi nam sedes, atque iam Barde charta?
 Habesq: laudes carminis supremas.
 Cur non prima tibi laus? cum sis primus ordo,
 Iunctusq: primis gloriæ triumphis,
 Inter bis senos celebrat quos clara fama Patres,
 Defertq: sanctæ premium Reformationis?
 An quia donec erit tellus, dumq: astra fixa Cælo,
 Piscesq: pontus nutriet, leonem
 Sylva alet unguipetum lustris ille ceca
 Aut edit agnas, aut trahit iuuenos,
 Quid tum? semper honosq: tuus, laudesq: ubiq: uiuent,
 Canentq: tristes ultimum sorores.
 At prius in propria spectabis mole tu sepultos,
 Ludentq: tantos machine labores,
 Quam tegat obscuro te obliuio ceca sub sopore,
 Aut dente, turres quo ruunt superbe,
 Vltimus illasus ridebis strata saxa terris,
 Nec te præsumet mors, fabulaq: Manes.

GAS

GASPAR PASTERINVS

BONONIENSIS

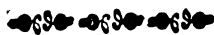
X elucidationibus L. Ioannis Trulli Aragonij ad Philippum Secundum Hispaniarum Regem editis anno eo, quo ad Echinadas Insulas Ottomanica classis felicissimè per nostros deleta est; Canonico Ordini quamplurimum decoris in hominum luce obuenerit; & accessio non modica ad inflammandam probitatem virorum talis instituti facta est. Id e suprema specula commissi sibi gregis attendens Camillus Beccius Casalensis, qua erat in suos animatus pietate, diligentia, sedulitate, vt pretiosiores huiusmodi margaritæ, quæ solis Hispanis hominibus prospere videbantur, communes & Italis fierent complanatiore via; duos ex proprijs Canonicis Theologos deputauit, qui vniuerso opere diligenter considerato typis nouis prodesse, & præessent. Nec mouere à proposito virum lapsus, qui non pauci ex humana imbecillitate in eo referebantur ex malis fontibus hausti Ambrosij de Chora circa sinceritatem veritatis historicæ, & in propriæ Congregationis aliquale præiudicium; quando multo plura absq; comparatione beneficia, atq; commoda inde prouentura confidentissimè ominaretur, quod sperandum maximè se offerebat ex operis eruditione, & animorum religione, atq; candore. Perlustrando volumini assignati fuere Hercules Mamellinus, dudum primus Tyrocinijs nostri director pijsimus, atq; sanctissimus apud Archipresbyteratum Diuæ Virginis de Monte Bello, quem amoris, honoris, & gratitudinis ergo nominatum volo; atq; Gaspar Pasterinus utriq; Bononienses uiri illustres, ac de omni re literaria optimè meriti. Verum Mamellino post aliquot dies ad alia translato, oneris, & honoris totius moles ad Gasparem deuoluta est. Hic solertissimè rem totam curauit ea animi compositione, quam ex ipsiusmet uerbis ad prædictum Reuerendissimum Beccium perscriptis dignius representandam putamus. Ego, inquit, quo potui emendatiori prælo exculpi curauit, ut perillustre Religionis nostræ Canonici, cæteri; Deo addicti Regulares uberiores fructus inde colligere ualerent. In eo enim ueluti in speculo quodam uultus sui speciem, inculpatæq; uitæ imaginem poterunt contemplari. Oculis itaq; nostris, iuxta Sanctissimi Gregorij proloquium, quasi quoddam speculum opponitur, ut interior nostra facies in ipso

ipſo uideatur opere. Hic etenim fœda, pulchra noſtra facilè cognoſce-
mus, hic utiq; experiemur quantum in dies proficimus, hic à profectu quam
longè diſtamus. Proinde, Reuerendiſſime Pater, cum omnia tua conſilia
ad Deum relata nihil aliud ſpectent, quam cœleſtes diuitias, uirtutumq;
theſauros: faxit Diuina clementia, ut opus regiè inſtructum præ manibus die,
noctūq; tua aſſiduitate habentes, excellentiori typographia conſulgeat in
morum honeſtate, & perfectione, quam in hac ipſa impreſſorum cœ-
latura, & editione. Hæc ille. Cæterum erat Gaſpar ad omnem ſcientifi-
cam prouinciam arte, naturaq; propenſiſſimus, qui pertinaci ſtudio euo-
lutis omnium ferè doctrinarum optimis auctoriſus, tantas eruditionis opes
cumulaſſet, ut inter præcipuos conterraneos ditiffimus crederetur, & præ-
ſentiſſima ſemper numerata intellectuſali pecunia campſor optimus appare-
ret. In ſcribendo tamen moroſa quadam tarditate, & ſemper cunctabun-
dus, ſerò, uel nunquam, niſi ſumma neceſſitate lacesſitus, animum ad enu-
triendam poſteritatem applicuit. Florebant tum temporis ex Bononiensibus
parum inter ſe ætate diſcreti Florianus Nanius, Paulus de Graſſis, Pe-
trus Bonſignorius, & alij nonnulli, quos tamen in adminiſtranda Republica
ipſe auctoriſate præibat, non dignitate. Seuerioris nanque ſectator diſcipli-
& in compeſcendis moribus dilabentibus præpotens, approbationem for-
tiebatur commédatiſſimam apud ſupremos Magiſtratus; maximè verò quod
præiret exemplo, quos extimulabat verbis, & ſobria quadam dicendi fœcun-
ditate. Honos etiam ætatis ſicut illum aliquibus poſterioreſ agebat, ita
quoq; alijs anteriorem declarabat adiecta maximè rerum experientia mirifi-
cà, ſecundum quam Principibus uiris, egregiè probabatur, admiſſus non
modo ad propria monaſteriorum pertractanda, ſed & ad intima queq; ad-
hibitus conſilia, in ijs præſertim, que interiorem reſpiciebant hominem.
In concionibus popularem quandam dicendi formulam ſecutus, dum ſoli-
da uigeret ætate, minora literarum ſapere uidebatur, ſed maiora pietatis,
qui propterea ſe deiſceret ad minima utpote maiori hominum numero, &
acceſſibiliora, & penetrabiliora. Neque tamen, experimento poſtmodum
diuturniore cognitus, de opinione ſolidiora querentium dilapſus eſt, qui
ſanctam quandam illam ſimplicitatem ſtudio maioris fructus admiſſam pro-
ſpiciebant. Porrò declinanti iam ad ſenium, gubernijsq; totaliter occupa-
to quieſcere à ſuggeſtu neceſſum fuit, eo præſertim quod aduerſa têtaretur
ualetudine. Verum quod abſtulit uerbi miniſtrationi totum contulit ora-
tioni, frequentiore uſu huius compenſans deceſſum ab illa. In hac verò
parte mirus euafit familijs illis, quibus præfuit ex comitiſorum deputa-
tione nunc Abbas Sancti Anfani Spoletani, nunc Diui prædilecti Euangeliftæ Bo-
noniæ, nunc Archipreſbyter Montisbellij.

L. Joan. Trulli Aragonij De Ord. Canon. Reg. Lib. jv. Bononiæ apud Roſſium.

GAS-

GASPAR SCOTTUS PLACENTINVS.

AMBIGENDVM nullo quidem modo est, eorum animos incendi protinus ad digladiandum tanta pro gloria, cum illis, qui flagrant, atq; suspirant pro regno cęlesti (quod viribus nisi maximis, infractisq; lacertis acquiri potest) eorum proferuntur exempla, qui dimicando fortissimè victores euasere, & eius deuicti, triumphatiq; regni municipatum tenuere. Sed neque est omninò difficile, vt qui segniores etiã torpent, cum fortissimos aliquos præuadentes in prælium, & primos impauide se obiectantes periculis inspexerint, surgentes illos subsequantur quanta vi possunt, quod non solum est proprium bellicę artis, & hominum, qui ratione aguntur, atque consilio; sed cęteris quoque in animantibus prudentię expertibus animaduertitur sæpè, sic est in cunctis efficax, & prouocatrix imitatio. Ita quidem, qui felicibus coalescentis Ecclesię temporibus primi extirere Christiani: immò & Christianorum ipsorum tortores tanta inspectantes magnę, & admirandę virtutis opera, si quam charitatis scintillam habuere, statim efferbuerunt; sin nullam verò prius habebant, inde aliquam compararunt. Atque hoc quidem modo præclare actum esse cum viro, ad cuius reficendam memoriam accedimus, quę subsequenter edicent breuiter. Ab Calixti Furnerij obitu anno propè quinto, instauraturus tanti viri venerandam virtutem, substituitur focus Laterani Placentinis Gaspar Scottus. Numen propitium grandem subrogationem egit: neque enim ea brachij minoris erat. Quis nanque virum ætatis flore, nobilitatisq; prærogatiua conspicuum, doctoratus iam trabea insignitum, atq; medias inter vndas mundanarum voluptatum naufraganti proximum ad verę salutis portum reducem perpulisset, præterquam vna aura cęlestis illa, quę quacunq; spiraret haud spiraret inanis? Tutuderat sapius Calixtus, cum viueret, vocis tonitru familiarem adolescentiam, reluctantemq; magè, vt abduceret ab nimium prolabente semita sensuum, quam vt secessum Religionis instillaret; sed euentu illo, qui ad ociosem perniciem luxuriaretur. Auctus autem ætate inter cętera ludum alcarum deperiens regionem vniuersam excurrebat, compares vt assequeretur collusores, victoria æque, atq; amissione proteruiens, lætus, ac contumax. Cæterum præstat vocationis eius

EXOR:

exordia, & progressionem ab illius ipso ore haurire singillatim in epistola operis, quod infra reddemus, ad Roscium Generalem. Cum post viginti tres, inquit, & eo amplius annos, in omni peccatorum sordibus miserabiliter insumptos, diuinæ placuit benignitati, quæ me segregauit ex utero matris meæ, finesq; circumscripsit immense malitiæ meæ, ultra quos vel inuita non progredieretur: ut eò copiosorem ostenderet in me verè peccatorum primo, immò vnico omni sorte peccati, supereffluentis gratiæ suæ misericordiam, quò dirioribus eum, atq; inauditis sexcentis, atque infinitis propè vicibus cruci affixeram peccatis, ad suum dulce me pertrahere iugum; transmissus fui Reuerendissime Pater, ac mihi in Christo obseruandissime, non ita multo post Cremonam, sanctissimi, ac plane diuini Patris Seraphini Cremonensis erudiendus sanctissimis institutis, ac moribus. Cuius è præstantissimi viri collocutione, monitisq; pijssimis: prout me semper ad heroicam virtutem, imitandaq; perfectissimorum exempla, nedum opere potissimum, sed & verbis admodum penetrantibus, quippe quæ ex fundo interiore prodibant Deo pleno, purgatissimoq; cohortabatur: cum Domini Patris Seraphini Firmani Canonici nostri Regularis sanctitatem simul, ac doctrinam admirabilem, quam ipse intimè cognouerat, intellexissem; contuli me ad legenda ipsius Patris, quæ scripsit spiritualia Opuscula. Quorum è lectione opusculorum, vix dici queat, quanto fuerim feruore succensus, quanta ea legerim, ac relegerim cum suauitate, quamq; mirum in modum proposuerim, diuino suffragante auxilio, quod opere ipse simul, & ore seu scripto docuerat, ipse quoque pro modulo meo operi mancipare. Hæc autem ut & amplius degustarem, altiusq; meditando operi mandare non desinerem, omneq; aliud derelinquerem studium, eidem placuit benignissimæ pietati tot me languoribus in dies magis confici, atq; prægruari, ut & sensim, paulatimq; coactus fuerim cæteris omnibus renunciare, quæ aggredi mens erat, studijs, & occupationibus. Ita ut diuina super me facta manu, ingrauescentibusq; quotidie languoribus, nihil aliud ferè mihi superfuerit, cui me possim occupare, nihil aliud grauissimos inter externos, internosq; cruciatus, atq; derelictiores solatij, seu perfugij, quam huius assidua libri lectio, atque meditatio. Vnde cum maximam illius utilitatem in dies magis opere deprehenderem, atq; sentirem, caput mihi mens esse mirabili succensa desiderio, ut non Italicis tantummodò hominibus, quibus ille propria eorum loquebatur lingua, sed & exteris quoque simul omnibus prodesse nationibus: immò & in Italia quoq; ipsa, illis qui Latina fortasse magis, quam materna eorum oblectarentur lectione. Cum maximè eodem in tempore sanctissimorum illorum, ac nunquam satis collaudatorum Coloniæ Agrippinensis Carthusiensium opera, qui antea Germanis tantummodo Germanicè loquebantur, nobis quoq; communicati essent

Dominus Ioannes Rusbrocchius Canonicus noster Regularis, & Dominus Ioannes Thaulerus præcellentissimi, planèq; singulares internæ vitæ tractatores. Verum diuino ita disponente iudicio, vt & adhuc reliquis omnibus omisiss, immò ipsa penè etiam destitutus omninò ob excedentem præsertim capitis infirmitatem, viriumq; omnium derelictionem, crucemq; omniformem libri lectione (vt solet quos diligit castigare, crucisq; cum filio suo suspendio affigere) huic soli vacarem praxi, vitiorumq; meorum, quam ex libri hauseram lectione, extirpationi, factum est, vt quo magis hoc mihi semper increuit desiderium, eo & minus semper vires suppeditauerint. Ita vt octo ferè annos ingens, & incessans huius rei frustra me tenuerit desiderium. Quadriennio tamen antè cum e balneis Villensibus primò rediissem, licet nihilo adhuc magis conualuissem, incremente, gliscenteq; mihi semper magis desiderio; decreui diuino inuocato numine (licet omninò me huic imparem oneri viderem) quid hac tandem in re possem, aggredi, atque experiri: natoq; non inidonei vnus ex pueris, seu neophitis nostris cui reddat Dominus mercedem) scriptoris auxilio (nullo enim pacto ego præsertim frigore constringente pressus, calamum manibus tenere potuissem) coepi, vt melius poteram scribenti dictare. Qua in re licet innumeris penè me vicibus coegerint dolorum incrementes aculei inceptum opus abrumpere, deficiente memoria, caligante intellectus acie, totoq; atterito penitus, atq; omni ferè virium, ac sensuum vsu destituto corpore: tamen omiffa interim, vbi minus sequebantur dolores, repetens, quæ effugerant recolens, intermissa restituens, maxima, Deo dante, pro parte absolui. Veruntamen cum ad finem minimè me posse perducere viderem, diuini ita arbitratus esse numinis, vt non tunc extrema ei manus imponeretur, edereturq; statui omnino supersedere, donec, si Deo esset placitum, recuperatis non nihil viribus, diuinæ agnoscerem esse voluntatis illud ad finem perducere, alijsq; communicari. Fluxere itaq; anni ferè quatuor, neq; ego melius habui. Cum tandem diuino ita disponente numine, ex Hetruria in patriam reuersurus, Bononiaq; transiens, tecum nonnullos dies, quæ tua est humanitas, & singularis beneuolentia, humanissimè sum commoratus. Quo in tempore exposuisti mihi, mentis tuæ esse, præter alia multa, quæ reformandæ adhuc in melius religionis nostræ gratia in animo habes, atq; moliris, emendari, atq; in lucem edi denuo nonnulla Ordinis nostri Patrum, tum antiqua, tum recentiora monumenta: velle vt hac in re partes ego quoque meas pro virili obirem. Quod ego tanquam diuinitus tibi allatum verbum accipiens, aduenisseq; tempus illud ratus, quo & perficiendum, & edendum esset hoc qualecunq; opus meum; & si me adhuc pessimè haberem, prout & in præfenti habeo; nihilominus diuino fretus auxilio, sponendi excellentissima Patris Seraphini nostri Firmani Opuscula, quæ tanto iam cum animi ardore

apud

apud Hispanos in maternam eorum linguam fuere translata, & pissimèq; iam prælo Salamanticæ impressa cum maxima excellentissimorum tum Salamantinæ Academiæ professorum, tum & aliorum etiam collaudatione, prout verè sunt aurea, & nullo vnquam satis collaudata eloquio, in latinam linguam conuersuram, in omnem omnium omninò nationum commoditatem & in nostra etiam natione eorum, qui fortasse magis latina, quam materna eorum tametsi pulcherrima, oblectarentur lectione, emendaturumq; ea etià in vulgari nostra lingua, in integrumq; restitutum, quæ corruptissima, ac lacera passim, maximo cum eorum, qui ea delectantur lectione, incommodo atq; offendiculo circumferuntur, ac tanti nedum viri, sed & ordinis simul nostri non modica cum iniuria, atq; dedecore. Placentiam itaq; regressus, cum nihilo melius haberem, maximaq; præsertim capitis infirmitate constringerer, diuino tamen inuocato auxilio, qui mortuos excitat, cuiq; nihil est factu impossibile, hoc quicquid iam tandem est operis Deo Optimo Maximo, cui soli omnis honor, & gloria, adiuuante, vt vides abolitum, cancellatum, repositum, intermissum, ad finem perduxi atque absolui. Tibi igitur Reuerendissime Pater, cuius potissimum hortatu ad finem per ductus est hic liber, cuiusq; opera, & impensis in lucem prodibit in gratiam omnium salutem sitientium, prout & alia multa emittere in animo habes & tu, & qui iam bis eadem Ordinis præfectura honorificentissimè est perfunctus vir præstantissimus, ac planè sapientissimus, omniq; virtutum genere ornatissimus Marcus Antonius Bagarottus Abbas in præsentis meus optimus, studiosorumq; omnium verè Mecænas; tibi inquam, quod tuum est iure transmittito; nominiq; tuo amplissimo iurè meritò nuncupatum, ac consecratum volo. Accipe igitur mi Pater lucubratiunculam hanc non meam quidem, sed illius, de quo initio memini, sanctissimi præceptoris mei. Illius est enim quod viuam (quod viuam inquam tantis in doloribus, ac præsuris tum externis, tum internis: tantis inquam non re ipsa, sed vt mihi videtur imperfectissimo, minusq; crucem sitienti, peccataq; mea, præsertim præterita enormissima, totaq; Italia infinito cum scandalo vulgatissima, atque famosissima ponderanti: quas vtique illius absque post Deum fulcimento nunquam sustinere potuissem, siue didicissem) quod viuam, vt spero, in Dei gratia, erutus è Diaboli faucibus, quod sitiam, licet semiplenè, Christi vitam graphicè hic pictam imitari. Deum optimū, Maximum, vt facis, tuis semper Pater optime obsecrare precibus non desine, vt quam mihi ostendit viam cum in D. Seraphini Firmani Opusculis, & doctrina, fama; illustri, tum verò maximè in viuo illo exemplari Seraphini Cremonensis vitæ crucifixæ: quod mihi vt contempler assiduè, & iuxtà illud me componam, est ostensum; sectari non desinam. Desidero enim (parcat, parcat quæso hic mihi Pater, humilitas hic cedat tua: non

enim possum quæ vidi, & sensi, & persensi expertus in fundo meo, soli Deo, eiusq; intimis amicis, ac verè familiaribus per eius Verbum accessibili, non loqui) desidero inquam, quod de Domino nostro Ioanne Rusbrochio, referente nostro pariter Thoma à Chempis, dicere solebat Magnus ille Gerardus, suorum & in præsentis, & in futuro sæculo fieri pedum scabellum. Siq; non alia superest tutior (prout verè hætenus sum expertus) hanc incedendi viam, omnemq; aliam sepiendi spinis, & tribulis ratio, quam vt hac maneam multiformi præssus Cruce dulcissima; illa dignetur suauissima sua ex benignitate me semper associare: sin minus, id fiat, quod suæ gratissimæ visum sit voluntati. Aliud enim non mihi est cordi, quam vt eius semper sanctissimæ morem geram voluntati, & hic, & in æternitate omni. Vale, meq; iterum complectere, vt facis, penes Deum, tuis clarissimis cum Collegis Columbino præsertim Cremonensi præcipuo Religionis nostræ firmamento, cui debeo, æternumq; debebo, quod felicissimis eius sub auspiciis, ac sacro ducatu, ipso nempe Abbate, tali ac tanto dignatus sum præceptore: præter alia innumera cum corporis, tum verò animæ totoꝝ octo annos mihi impensa beneficia, prout & illis debeo, æternumq; debebo omnibus, qui præsertim me labentem quotidie, & ad barathrum infinito meo peccati pondere, malitiaq; planè Luciferina tendentem (non enim alio possum loqui, Pater mi, modo: immò & arbitror longè me infra eam, quam sentio veritatem loqui: prout & norunt aliqui, & ego omnibus, si in rem esset, palam aperirem: omnibusq; vt spero, magno meo cum gaudio reuelabit Dominus in die iudicij) suis ipsi penes Deum estuantissimis orationibus, ac meritis in Christo Crucifixo sustinent, atq; fulciunt. Datum Placentiæ in cænobio nostro Diuo Patri Augustino sacro, ipso supergloriosissimæ Deiparæ Virgini ad Niues sacro die, cui etiam præ cæteris Sanctorū intimè me commendari semper desidero, prout præ cæteris eam omnibus Sanctis offendi semper vir ego spurcissimus, omniq; immunditiæ genere sordidatissimus, atque aleator tota Italia famosissimus. Anno 1569. Porro lubuit tantam epistolam ex integro producere, vt quantus is vir esset, suo ipso appareret collineatus penicillo. Quis enim maximam non agnoscat in ea viri humilitatem, admirabilem in doloribus tollerantiam, per excellentem erratorum contritionem, & perfectam in Christo Deo sui resignationem? Eructabat autem quod altè biberat. Deus optime similem nobis impertitor omninò spiritum, eandem largire imitationis sanctæ gratiam. Sacram igitur Ordinis Cottam Placentiæ induit anno quinquagesimo septimo supra scsquimillesimum, indeq; Cremonam transmittitur ad formam Canonicam figurandus per sanctissimi Seraphini Cremonensis piam eruditionem Columbino Rapario loci Præsule. Inungitur ibi sæcundiore spiritus pinguedine per varias ab alto immixtas ægretudines, quibus donatur dome-

domesticum præbere incolatum, donec in terram, de qua sumptus est, reuertitur, quod est tricennariam penè societatem dicere. Peruicit admirabilis patientia virus, vimq; atrocissimam, alioqui suoptè natura tenuior compage, & complexione languidior. Studium perfectionis, quo prolixè accendebatur, in bonum vertebat vniuersa, & feruidior salutis cupiditas martyrij familiaris spem nutriebat. Hinc nunquam sibi ius dictum voluit, vt aliquando vel studia, vel exercitia Ordinis assueta ad plenum seponeret: atque ideo per communes semitas ex iuris prudentia ad penetralia Naturalis, Sanctæq; Philosophiæ perexit, laurea; decoratur, quorum ministerio Sacrorum Voluminum, Diuinorumq; Patrum latices prælibaret. Quantum verò talentorum æternus illi distributor contulerit, deuotissima illa, quibus calamo inferuiuit præloquuntur. Nulla omninò ex parte infæcundior in eo manus super papyro, quam lingua super suggestu alio cuius declamatori fuit. Licet autem lucubrationes assiduus peruolutaret præcipuorum Sacrosanctæ Religionis Doctorum, quantum vis morbosa permetteret; illas tamen in delicijs assumebat post octo priora Græcæ, Latineq; Ecclesiæ lumina, quæ Theologiam tractarent Affectiuam, siue in Purgatiuis, siue in Perfectiuis, siue in Vnitiuis insisterent, Dionysios Areopagitam, & Chartusianum, Ioannes Cassianum, Rusbrochium, Thaulerum, Gersonem, Thomam Kempensem, Henricum Harphium, Lanspergium, Titelmanum, Ferrum, aliosq; illuminatissimos. Opus, cui se primum addixit totum, Versio extitit Operum Beatæ memoriæ Seraphini de Portis Firmani, vt ex præadducta Epistola liquet; ita tamen vt talis ferè versio non mera, & simplex versio sit, sed simul aliquando & Paraphrasis quoque, ex ipsius tamen semper se ipsum dilucidantis Auctoris alijs in locis verborum, atque sententiarum collatione elicita, atq; desumpta. Huic adiecit proximè Diuorum Ordinis Canonici præcipuorum sub Aurelio Augustino Antesignano Vitas, quas in Diuinis Officijs celebrandis Congregatio haberet Pio Quinto Pontifice approbante per suas anulo piscatoris obsignatas epistolas. In ijs verò fecernendis ex historica veritate, prolixitate, & ad sacrum ritum redigendis laborem adhibuit penè inexplicabilem, prout penè & opus inextricabile videbatur. Quamuis enim ad illam vsque diem Ordo solemnitates illas celebrasset sub proprijs lectionibus; tamen Sacræ Tridentinæ Synodi decreto superueniente, nouoq; lumine desuper Ecclesiasticis immisso rebus, decuit vniuersa ad subtiliorem incudem reuocare, ad exactioremue formam Romanarum Breuiarij precum exornare. Sed in viro tam multiplici ægretudinum flagello visitato quis non obstupescat tantam lectionem, tamq; iugem historicorum voluminum volutationem? vt scilicet duplicaretur ei palma ad coronam duplicis patientiæ merito. Ab ijs digreditur ad Italica facienda Ioannis

Thau-

Thauleri pijsfima, & ardentiffima Opuscula ex latino idiomate: quod enim sibi experiebatur summopere proficuum sanctiffimi simul, atq; doctiffimi Au&toris, illud idem & alijs exoptabat euenire; nimirum Dei spiritu in omnem se animam per le&tionem feruentiffimam diffundente: quod etiam per eadem tempora pr&stitit Alexander Strozza Florentinus Volatranorum Episcopus, vtroque illorum alterius conatum infcicio. Demum totas confert animę vires ad Beatę Sanctimonialis Baptiftę Vernaccię perlegendas Lucubrationes manuscriptas, in quibus cum digitum verę Dei inesse intelligeret, ex spiritali degustatione ad mentalem ascendens contemplationem, ab Cordis inflammatione in Deum vberiore motus, illarum primus editionem suadet. Dehinc summa circumfpe&tionem omnibus obseruatis, addit eis opusculum fingulare, in quo collatis locis ad loca complura declarat pr&fatę Beatę Sanctimonialis dictę; quę minus verfatis in ea parte Theologię scrupulum aliquod iniicere potuiffent: ad cuius pr&uiam le&tionem quemq; suadet eruditiffimus Antonius Posseuinus in Sacro suo Apparatu ad nomen Baptiftę Vernaccię tanquam apprimę necessariam non modo ad capiendā eiusdem sanctiffimę scriptricis inflammata sensā; verum etiam & ad Myftarum Contemplatiuę percurrenda inoffenso pede volumina. Vt verò Summi Boni ignitus amor, proximiq; candida dile&ctio in&duftrij sunt quam maximę, & ad nouas iugiter adinventiones profectus spiritalis aspirant, pr&dicta omnia inexplebile benę agendi desiderium in viro optimo minus saturabant. Hinc semimortuus corpore, sed viuידus ac perpetim florens spiritu ad subsellia conuolabat auricularis confefsionis, in quibus dies penę integros absumebat à quouis procul refe&ctione, reconciliandis Deo peccatoribus per sacramentalis pœnitentię administrationem semper intentus, Hęc dicebat pulpita sua, in his declamationes ab valetudine interdctas pro virili compensare, animasq; Cælo mercari. Profectò longę æquius, cum procul à quouis periculo popularis aurę, à plausibusq; fauorabilis fufurationis soli vacaret charitati. Sacros quęstus indicant Clara Bergontia, Andronica Anguisola, Cornelia Piuana, alięq; nonnullę sanctimonię non fucatę fectatrices, quarum memoria semper in benedictione erit apud omnem posteritatem: illo nanq; direttore, ac Patre f; iritus ad perfectionis ideam aspirare, alijsq; matronarum exemplar extitere intaminatum. Præ cæteris verò quantus in hac parte fuerit, nobilis declarat ad religionem accessio Petri Francisci Palastrelli Legum Do&toris eximij, cuius in Sanctiore vita laudes ministerio omnis omninò calami maiores sunt. Quippe Gaspar ad affinis secundum carnem, & ad filij secundum spiritum salutem intentus in tuto ponendam pro viribus, Genuam vsq; perexit illo potiffimum tempore, quo ab medicis desperata falus eius asfereretur, vt conuenta Sancta Virgine Baptifta Vernaccia, & vna cum illa communicatis charita-

charitatis consilij vxori Petri Francisci locum, & habitum deprecaretur in eo ipso Gratiarum Monasterio : quod non absq; superioris virtutis euidenti adminiculo operatum esse ob plurima, quę salutariter accidere, alibi prosequemur latius. Vixit posthęc Gaspar ad triennium, auctusq; in dies egritudinibus, ac merito exemplaris tollerantię sanctissimo tandem fine quieuit vix quinquagenario maior relictis semitarum sequacibus non obscuris.

Sunt quę scripsit.

Operum Spiritualium Seraphini de Portis Firmani versio in Latinam Linguam adiectis nonnullis prænotionibus, Ad Archangelum Rossium Generalem. Placentiæ apud Vincentium Comitem Anno 1570.

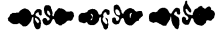
Vitę, seu officia Sanctorum Canonicorum Regularium ad Marcum Antonium Bagarottum Generalem, Placentiæ 1570.

Operum Spiritualium Ioannis Thaulerij versio in Italicam linguam ex latino idiomate, Placentiæ apud Vincentium Comitem Anno 1568.

Opusculum, in quo collatis locis ad loca complura declarat dicta operum Sanctimonialis Baptiste Vernaccie. Continet Opusculum Decem doctissimas prænotiones, & Nonem conclusiones. Editum est in primo volumine operum eiusdem Baptiste post Gasparis obitum ab Dionysio Capretta ad Nicolaum Sfondratum Cardinalem & Episcopum Cremonę. Venetijs apud heredes Francisci Zilietti Anno 1587.

GEOR-

GEORGIUS CAMPVS VERCELLENSIS.

ANNVS postremus superioris sæculi dedit inter plures alios diuersarum prouinciarum, & nationum Congregationi ex Ciuitate Vercellarū Ioannem Baptistam Campum, Paulum Franciscum Manfredium, Ferdinandumq; Bulgarum adolefcentes indolis egregiæ. Inter hos eluxit ex primo loco Cāpus per singularia Dei, naturæq; donā. Cum ad tesserae Canonialis impositionē exueret cum vetere homine vetus quoque nomen, Georgius appellatus est, functurus eodem sanctissimi dudum equitis munere in virulentum baratri draconem virgini animæ ex instituto perditē insidiantem. Antistitis Rouescalæ iure, zeloq; vigilantī in prima rudimenta assumptæ militiæ exercitus est præfinito tyrociniō ad summum vsq; consumationis Regularis. Molle, cereumq; ad bona omnia genium exercitatoribus, magistrisue rem nullam fecit: ferebat animus ipse volentem ad ardua quæque, cui frænum magis inijcerent illi, quam stimulum adhiberent, vt sensim coorta, adeptaue, & altius radicata, diutius, hoc est ad extremam vsq; diem perdurarent. Permittitur Dialecticis addiscendis post emissas solemnes pollicitationes, non ita sucto exemplo; tum quia spiritui haud futurum impedimento scholam in summo illo æstu pietatis signa omnia prædicerent, tum quia benè dolatus per humaniores disciplinas animus torpere absq; prosecutione videretur. Dignos tanta præmunitione præceptores inuenit Camillum de Alegrettis Bergomensē, & Honoratum Robertum Iuuenatensē Philosophos, ac Petrum Nicolaum Lucensē, Gabrielemq; Pennottum Nouariensē Theologos. Viridarianæ Vniuersitatis donum doctoratus tentatiuā habuit, thēsibusq; palam defensis vicissim dignas rependit grates, cum excellenter locatam operam, opesq; magnificè insumptas similia publica experimenta doceant. In album illorum, qui suoptè officio concionibus habendis dantur, adscribunt Comitā Ordinī sub Bonifignorio electo Generali. Pauca egit in eo genere, licet plura mente, linguaq; valeret: quoniam debilior stomachus, lentaq; illium firmitas, & vocis lenis mansuetudo minus permitterent ad grandia assurgere. Si quando tu. it occasio, vt aliquid concitatione non indigens oraret; melifluus stetit pro concione. In ijs præsertim, quæ pateticam dictionem exquirebant,
& pro-

& profitebantur, emicuit. Thaidem ex prophanis amoribus ad sacros conuersam pro scena & Patauij, & Ticini habitam, in qua defluentis, poenitentisq; personam is tulit, adhuc testem vnam in ciuitatum illarum memoria vigentem inuocamus cuius ministerio plures conuersi, Deoq; conciliati sunt ex nobilioribus, quam ab multiplici concionatore in non vnis maioribus ieiunijs vix excitari queant. Quidem nos ad catastrophem posterioris recitationis vidimus, quæ fidem, si narrentur, vix teneant. Vineæ tamen Domini vtcumq; potuit operam non fraudauit ex minoribus speculis classicum spiritale bucinans, & ab rudioribus turbis quærens seponere sibi aliquid in tabulis dati, & recepti cum Deo. Quotos vixit annos ab innuntiatione Sacerdotali, totos pagis, oppidisq; oppigneravit per cineres ad festa vsq; paschalia, in delitijsq; ducebat fermè repuerascere, vt catechismo necessario ditaret nomine tenus ex inscitia fideles. Et licet aliquando maiora pertractanda accederent, illa aut respuebat omninò, aut per quatuor illas dierum decades ex permissu superiorum seponebat. Qui Ordini præerant, vt prædisponeret agnitam probitatem Reipublicæ oneribus subeundis, cuius fulcirentur successione, Abbatix Vercellensis Vicarium decreuerunt. Guido quoque Ferrerius Messerani Princeps, sub cuius ditione in oppido Crepacorij cõtigerat ei vsura vitæ frui, à sacris illum confessionibus, dehinc, & à prædicationibus sibi elegit: quin & paulò post cum Romam adire ab arduis dictionis negotijs cogeretur, vt & secum iret, quamuis agrè, obtinuit Consultoris, & Theologi ornatus officio. Neutra tamen occupationum harum, aut similes abduxerunt virum à prædicto munere agendi cum rudioribus, agrestibusq; sibi enim semper reseruatam voluit illorum dierum ius. Sed & vitam si diù superstitem habuisset, vt in eo se totum munere immergeret contingebat: Nam cum ab Maletto Præfecto quæsisset sibi licere, vt qualibet die festiua rudimenta Christianæ fidei edoceret vilulas excurrando Canonix subiectas, nec obtinuisset; imperata abstinentia ardentior sobriè factus concupita aliquando exorasset. Mors illum sustulit in tempore non suo, cum vixisset ad ætatem plenitudinis Christi; satis foeliciter tamen, qui præiuit domesticorum sanguinis infortunia ab ijs exorta, à quibus minus ille formidasset, aut fortè illo superstite aueruncata fuissent.

Scriptit

De Viridarianis visitationibus ad Celsum Dugnanum Generalem Patauij apud Laurentium Pasquatam Anno

Solliloquiorum Sacerdotis libros duos ante, & post sacrificium, Italicè ad Mercurinum Gattinariam Comitem apud Andream Viatum. Lib. 1.

GEORGIVS VEDANVS VERCELLENSIS.

GEORGIO Vedano Vercellensi inter viuos agenti præfecturas omnes detulit illa ipsa Lateranensis Congregatio, quæ seueræ censuræ iudicio semper composita, nec vnquam immeritis adulatrix, plura desiderare vel ex suis primordijs consuevit in Magistratibus suis, quam fortè alia quæuis Respublica Regularis. Eidem quoq; post tam plures annos tumulto florentem conseruat decorem, & nominis verè plausibilem famam. Ipse verò per omnes gradus ordinatim ad apicem domesticorum honorum conscensus, & omnes omnium personarum ærumnas, atq; commoda expertus, operibus ijs inhæsit, quæ non interiturum eum etiam post obitum repromitterent. Longa annorum suppellex, maior doctrinarum, maxima experientiæ reddit virum vsquequaq; nostris spectabilem, & qui suoapte genio paucorum negotiorum erat, omnium factus est. Hinc enim certam illam præflagitionem sibi comparauit, qua ex solo intuitu, quasi numine quopiam afflatus esset, prænunciabat imminencia aliquando pericula. Id autem vnico tantum exemplo hic declarasse sat erit. Iosepho enim Vercellensi viro inter nostrates plurima scientia gymnasiolorum clara prædixit mortifero præcipitio ad vnum aliquod tempus afficiendum. Nec defuit post aliqua annorum interualla prædictioni veritas. Ab mente nanq; destitutus per alicuius temporis spacium Placentiæ visus est, siue morbosi virus præiudicio, siue alia fortiore de causa; cum à lecto surgens, seniliaq; membra vix humi reptans furore magis percitus, quam viribus animatus, se e fenestra ad ima deiecit. Sed qui Angelis suis mandauit hominum custodiam; virum etiam innoxium à quacunq; offensione immunem reddidit, licet horrendo saltui non capitale modo periculum, sed & membrorum omnium minuta decompaginatio adhuc locum considerantibus protendatur. Antequam habitu Canonico Georgius honestaretur probitatis cuiusdam naturalis specimina præsetulerat non leuia, quæ ab magno illo Patre Gratiano de Bugellis obseruata, viam spiritualis vitæ iuueni frugiferam futuram præindicarunt. Suasionibus ardentibus præcordia aperuit ille, atq; exorato, obtentoq; nostrorum consortio puritatis semitas excoluit vsq; ad assem, quæ veluti vehicula doctrinarum extitere non prorsus absq; miraculo

lo. Siquidem non modo propensionem speculabilibus se non habere ostendebat, sed & aduersam omnino habitudinem ingerebat, à qua raperetur ad simplicis cuiusdam vitæ, atq; latentis conditionem, imparatus promptitudini, & nullo viuidæ, acutæq; naturæ signo in ipsa etiam membrorum compage rapresentato. Vt verò ex Prælatorum obedientia studijs sectandis se dedit, alter euadere visus est, atq; à priore illo naturali sopore raptim expergefieri, non labore, aut vigilijs (quibus tamen incubuit perquam viriliter) sed interna quadam genij se mutantis afflatione. Propterea ex octenni auditorio potioribus profitentibus nostrarum Academiarum præstito dimissus est laureatus, statimq; ad tyrones instituendos tam moribus, quam scienciâ electus. Ex minorum exordijs coronidem doctrinarum tenuit viginti annorum Magisterio functo. Vnus præ cæteris habitus est, qui locum conciuis Riccardi in Tridentino Conuentu demortui supplere posset, ac vicem; in conditioni negotiorum paucula quædam pro tempore considerabilia obtitissent, quæ honorem deputationis vna omnium acclamatione affecto profectionem distulere. Biennio post expletum Concilium in Visitatorem electus est Primum, vt qui particulares Canonicas pridem gubernauerat nunc Abbas, nunc Præpositus, vniuersam ipsam Societatem lustrando de facie recognosceret. Tertium id muneris peregerat cum Epidemialis lues anno septuagesimo sexto post millesimum, & quingentesimum incitas Italiæ Ciuitates depopulans, terroreque mortis vniuersa replens, Generalem Ordinis celebrandû Conuentum interdixit, vetito videlicet nationum commercio, clausisq; per gubernatores populorum, ac per Principes itineribus. Quare ne vniuersitas per suspensam huiusmodi dilationem detrimenti quidpiam pateretur, Pontificio indulto Synodus quædam Romæ permissa est in ædibus Sanctæ Mariæ de Pace septendecim tantummodo suffraganiorum, Rectoris nempe Generalis, ac collegatû Visitatorum ressignandorum, decem Abbatum, atq; duorum Monasteria repræsentantiû, quos Socios capitulares nostri nominant, cû facultate vniuersi Capituli Generalis, secundum quam deuenire possent ad electionem quorumcunque Magistratum. Ab huiusmodi congregatis ad apicem Generalis Rectoratus Georgius assumptus est, vna fermè ratione omnes impellente, vt is eligeretur, qui etiam absentium vota, desideria, approbationesq; merito suo, & nota virtute expleret. Sustinuit pro dignitate prouinciam temporibus ærumnosissimis, suisq; profuit, ac præfuit plusquam affectu paterno: atq; cum ressignandum ex consuetudine officium esset, fauiente adhuc peste, pestifue timore, præcipuè Mediolani, Venetijsue, præcauens accessum suffragatorum ad congressum aut difficilem, aut impossibilem, ac propterea vel prauum, vel nullum futurum, ne acta synodalia inualiditatis, aut nullitatis notarentur, diplomate Apostolico sibi cautum fecit imperium differendi Capitulum

lum ultra tempus assuetum, atq; illud peragendi, absoluendique iure pleno per eos, qui interesse quiuissent suppleta absentium vice. Is tamen fuit sedulitatis eius fauorabilis exitus, ut ex Prælati vigintiquinq; & ex procuratoribus Canoniarum nouem conuenerint, concorditerq; vniuersa fuerint abundè peracta. Atq; hæc quidem ornamenta dignitatum viri fuere, ad quæ probitate morum, doctrinæq; fructibus euectus est. Quamuis verò vberri-
mæ mentis muneribus donatus esset, stylum tamen scribendo nec per minima exercuit ex voluntaria electione. Solo supremæ necessitatis impulsu pauca quedam, & adhuc obiter, atq; ex tempore exarauit. Cum enim Cæsar Baronius Soranus Congregationis Oratorij presbyter, necdum ad apicem Cardineum euectus in notis eruditissimis Romano Martyrologio adiectis edidisset Sanctissimum Patriarcham Augustinum anno ætatis sue trigesimo sacro, salutariq; baptisate renatum fuisse; prænosens ex viri doctissimi lapsu plurimum præiudicij veritati, quod summè refert, Congregationiq; nostræ succesu temporum enasci, præinferriq; posse, arrepto calamo, rationibusq; confarcinatis perbreui libello in modum epistolæ longioris exarato, illum lapsus sui admonuit copiosè, & eruditè indicatis locis ex eodem Beatissimo Patre apertissimis, per quæ veritatis facem, ac faciem agnosceret. Ex quo ipsemet Baronius ingenuè postmodum in secunda eiusdem Martyrologij recussione, ac in editione Voluminis quarti Annalium sub num. 71. se retractauit; licet in aliud quodpiam extremum prolapsus iudicetur, dum non ex integro Vedani sententiam admisit, atq; codicem corrigendum iudicauit. Georgius maturo senio confectus diem Vercellis obiit. Est ergo eius ingenij foetura manuscripta.

De vero Anno, quo Sanctissimus Pater Augustinus baptizatus est, Libellus in modum epistolæ ad Cæsarem Baronium postea Cardinalem scriptus. Lib. 1.

GEOR.

GREGORIVS BARBADICO

V E N E T V S.

BARBADICAM gentem nobilissimam, & Venetos inter Patres præclarissimam Canonico ordini affectam amore præcipuo post alia plurima declarauere quidem Marcus, & Augustinus Barbadii fratres Serenissimæ eius Reipublicæ quondam inclyti Duces fulgentissimaue lumina, qui mortalis carnis sarcinam voluere depositam apud eosdem Canonicos Diuæ Virginis de Charitate, vt augustissima adhuc testantur, diùq; restabuntur mausolea, quæ ibidem assurgunt cælaturæ miracula. Sed adhuc illustrius dilectionem eam notiozem reddidit Gregorius ille, cuius memoriam posteris refricare hoc loci aggredimur, quippe qui nuncupata Deo Religionis vota ob restitutam ab mortali ægritudine incolumitatem perfecturus, prætulit Canonicam Sanctionem cæteris quibusque religiosæ vitæ dogmatibus, & Sodalitio eius adscriptus illam honestissimis vitæ exemplis, intaminitatisq; doctrinæ fulgoribus decorauit. Quo anno Vrbs Roma direpta est (funestam prorsus recordationem sub Borbonio duce) recepit ille in sui clientelam prædicationis officium, vel potius sub illius ipse patrocinio (quod scælix faustumq; fuit) se contulit. Nam vtrinq; subsæcra sunt commoda, & mutua bonæ societatis beneficia. Quippe apostoli cam sarcinam in vehiculi modum, aut in plumæ speciem ille habuit ad apicem Religionis attingendum, & ad matrem Rempubliam summo loco moderandam; & pariter vice versa sanctissimum munus ab illius ore vigilijsq; commendationem obtinuit qualem tempora bellorum perditissima ferebant. Licet enim ab debilibus inijtjs exordia sumpserit; paucos tamen intra annos maximas tenuit conciones. Initia verò exilia fuere, non quidem aut doctrinæ, scientiæue egestate, aut spiritus interioris inopia; sed sæculi iniuria, qui cum haud multos admitteret præcones, hos terrebat nondum officium aggressos, illos deturbabat stadium ingressos, omnes vrgebat per arma fulgurantia, per tormentorum strepitus, perq; diras malorum debachationes, ad myriadum mensuram cursitantes. Verum enimuero sensim ille emergens, & sensim quoque serena dies pacis nubilo dissidiorum succedens, factus est inter paucos acceptior, & vbicunque aut pede staret, aut voce inclamaret, attentus audiebatur, laudatus dimittebatur, cumulat-

tus me-

latus meritò ditabatur. Locutionem Venetam ita Etrusco à commodatè candori, vt decorum in eam inuexisse primus ad ea tempora dici possit. Et licet Patritiorum eius Reipublice genium esset proclive fatis in retinenda prisca sermonis antiquitate, illaq; nò fortè perperam delectarètur osolescentium nouitatum; probabant nihilominus in Ecclesiastico Oratore, quantumuis ex proprij ordinis sinu edito, studium excolte loquelæ, non modo de suggestu (quod in quolibet concionatore libenter admitterent) sed etiam in alijs quibuscunq; apud eos negotiationibus. In his verò præualebat vbertim supra quoscunq; siue intra Ordinem ageret, siue extra: primum quidem prudentiæ non vulgaris adminiculo, quæ vna lampas est præambula in actuosæ meandris; sed magis adhuc per summæ sagacitatis tramitem. Hinc ipsummet quandoque de se ipso dixisse relatum pluries à senioribus Seraphino Merlino, & Innocentio Gatto audiimus, Nihil se acceptum nature referre præter animi sagacitatem, quam, citra philautiam, eam fuisse asseuerabat, vt nihil Canonico Ordini, nihil sibi priuatim magni obtigisset, quod præscientia vel supra vices ferè humanas diù ante non attigisset. Ea propter intra ambitum annorum triginta vicissitudines prælaturarum in se talis expressit, quales solent, qui de summa specula, vel de summæ proxima prospiciunt. Per quadragesimas septendecim sacro codici facem prætulit concionis, cum ab Generali conuentu Cremonæ congregato Visitator censetur: & posito per huiusmodi exactam farcinam veluti tyrociniò clauis moderandi, Rector Generalis declaratur post quadriennium. Summam Ordinis sedem Tertium tenuit interiecto inter vtrasq; vices octenni spacio. Clarum autem magistratum, perenniue dignum memoria reddere non modo eximia viri maiestas, & verè infularum digna, exactaq; in quoscunq; subditos charitas, secundum quam radios transmittibat nunc humanioris, nunc seuerioris imperij, nec non & illibatè seruata maiorum disciplina; sed & felices quoq; rerum ipsarum euentus. Nam sub prioribus eius fascibus lex Christi Domini, Euangelijq; lux per Canonicos nostros conuehitur ad Indos Francisco de Aiala Hispano Congregationis nostræ professo duce: atq; tantopere adspirauit Deus sanctè inchoatis, vt post annos decem in Capitulo Generali Rauennæ coacto lectæ fuerint literæ, quibus agebatur, vt eiusdem Synodi facultate idem Venerabilis Franciscus Vicarius Generalis institueretur in Infulis Indiarum tam nuper inuentis, quam inueniendis, cum potestate Monasteria Ordinis tam virorum, quam mulierum erigendi, & viros probos, ac religiosos de licentia suorum Superiorum illuc causa conuersionis Infidelium profectos recipiendi, congregandi, & gubernandi. Cum verò secundum idem munus obiret, Illustrissimi de Ferrerij Messerani Principes in finibus Pedemontanorum, & Montisferrati in Congregationem egregiè animati, & de illa alias benemeriti

riti

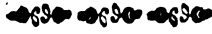
riti Monasterium Sancti Benigni in eorum ditione positum Ordini obtulerunt: atque ideo Abbas Diui Andree Vercellarum, & Præpositus Bugellanus Commissarij ad videndum, & transigendum deputantur: licet postmodum ij minus è re communi illud censentes, infectum negotium dimiserint. Demum sub postremo eius magistratu Beatissimus, semperq; felici memoria recolendus Pius Papa Quartus Medicæus diuturnam litem diremit qua Ordo Canonicus ab Monastico per tot annorum decades diu exatus fuerat, grandi illa sententia, per quam Canonicos Monacis præferendos decreuit, & per quam declarauit probatum in difficillimo iudicio fuisse, Frigidonarios Lateranenses verè, & nunquam interciso tramite ex antiquis illis esse, quos gloriosissimus Antistes, & Patriarcha Aurelius Augustinus Hippone Regio instituit. Dignum autem vt recolatur ex actis capitularibus talis postremi eius Rectoratus est, quod prima illa sessione ad nonum kal. Maias, qua dictus est Vicarius Generalis post resignationem Hieronymi Calini Brixientis prædecessoris, præter antiquam Ordinis consuetudinem datis suffragijs Rector etiam Generalis vnanimi acclamatione renunciatus est. Id autem cum ideo actum dicatur, ne ex occasione Pontificij interregni aliquod detrimentum Cõgregatio ab dilatione subiret; & tamen Petri sedem per eos dies minus vacasse legamus, arbitramur, facta temporum supputatione, id accidisse ex publica fama post Accoltanam scelestissimam coniuurationem diffusa. Porrò vniformem huiusmodi consensionem in illo ad folium maioris præfecturæ extollendo non aliundè exordia sumpsisse, quam ex illius laudatissima probitate scimus alias in ea dignitate, & in minoribus prælaturis demonstrata. Canonias namq; Venetam, Vicentinam, Veronensem, Rauennatem, Taruisinam moderatus, vbique insignia reliquit veri Antistitis documenta. Taruisino quidem præfuit Collegio post decessum Siluani iunioris electus Romæ die decima octaua septembris ab Marco Antonio Bagaroto Generali, & duobus Collegis Visitatoribus Constantio de Vecchis, & Sigismundo de Cremona: atque ideo opere pretium fuit abdicare se Prioratu Insulæ Sancti Clementis Venetiarum, quem sibi in speciem sacri secessus seposuerat ab anno tertio. Demum viam vniuersæ carnis ingreditur Abbas Sanctæ Mariæ de Charitate anno sexagesimo octauo post millesimum quingentesimum. Narrabat nobis Vincentius Gonzaga dudum Abbas eiusdem Canonie reliquisse eum sequentes lucubrationes, quas & vidisse manuscriptas dum iunior esset referebat.

Commentariorum in Librum Ester Libros duos.

Commentariorum in Librum Iudith Libros duos.

GREGO-

GREGORIVS BRVNELLIVS MEDIOLANENSIS.

Xijs, qui almæ Crucis Cæsenarum Canoniam incoluere, & Academiam per dies illos, in quibus Iacobus Certanus Philosophus ab ea florebat, alter extitit Gregorius Brunellus Mediolanensis, qui ab ultimo Minaciensi ad Rethos secessu accessum ad illam obtinuit eruditionis, qua calebat egregia, intuitu. Nil enim suavius sibi dari posse arbitratur is, qui tum familiam eam moderabatur Antistes, quam viris de literarum, & morum cultura benemerentibus sinum aperire hilarem, atque beneuolum. Benè autem accedenti cessisse (tam etsi non pariter recipienti) exitus ipse comprobauit, cum inde ad honores, & officia Congregationis exordia illi patuerint; atque eodem receptore Abbatem Scalamontium, & Cæsarem Contarenum Archipræsbyterum exorante, Diui Præcursoris Montani, suggestum Anconæ, & præclari Oppidi Portus maioris primum ascenderit. Annus sextus sæculi, quod peruolamus, huius natiuitatem recepit, vigesimus primus verò Lateranensis illum armauit lorica clericali, Gabriele de Cittadini Abbate viro notissimè probitatis ad aram maximam templi Passionis benedictam imponente. Dolabram exercuit ad animum adolescentis perpoliendum in equam complanationem morum Canonicalium Clemens Mortariensis seuerioris disciplinæ assecla Prior, & Magister ad sesquiannum. Bonam ex paternis ædibus suppellectilem secum aduexerat politiorum literarum per septennium Collegij Braidani almæ Societatis Iesu alumnus sub præstantissimis præceptoribus Thesauro, Natta, Restagno, Boido: & hæc Studiorum Reformatores suasit, vt ad vltiora scientiarum solidiorum capefcenda promoueretur. Philosophi, & Theologi illius labores enutrire per sexennium Ticini, atque Placentiæ vbi profitebantur Ordinis ornamenta Petrus Franciscus Lucensis, & Petrus Franciscus Montalerus Casalensis. Porrò tanti valet prædispositio illa ab sæculo comportata, vt vix asurgere queat ad honesti quidpiam, qui absq; huiusmodi accedit cultura in Congregatione humaniores non edocente. Feliciter desudauit inter auditores illos, qui ad optimæ messis Operarios attinere rerebantur: & cum plura non deberet naturæ donorum corporis, plurima & illi, & arti debuit intellectualium omninò talentorum,

per

per quæ subtiliter disputaret, solidè sustineret, omnis expertus obliuionis. Quare ex Synodo Bononiæ congregato anno trigesimo præterito Doctorea facultate insignitur vna cum alijs pluribus, vt quodammodo multis messoribus pateret campus Italus exarescens iam per epidimiæ morbum ad aream flabris, & cribro comportandus, qui postmodum per Apostolicam confirmationem capitularium actuum consequenter & ipsi quoq; confirmati in eo fuere munere. Dedere primum ascensum ad pergama Mediolanenses sui ad Basilicam de Passione, atque ex illo deinceps se diffudit ad Minacientes, Anconitanos, & bis, ac iterum ad Venetos, alibiue, plus quidem valens compositione, quam pronuntiatione. Sed à quonam vsquam verbum Domini iciunum exiuit, & absq; fructu? Labores ponant alacriter ij, quibus illud commissum est, fructus ab Deo non ab ministro est. Laurus Astulphus ex Generalis ab Cæsenatibus eum ad Ariminenses lætabundus traduxit, vt Vicaria potestate Diui Marini Canoniam gubernaret, commendatumue illi arundinibus transfixi Sebastiani Gynecæum, sicq; ianuam ei pandere visus est ad Rempublicam sensim curandam. Dispar tamen ab ingressu egressus extitit, cum non mentiatur Gentium Doctor, esse nos homines mortales, infirmos, fragiles, lutea vasa portantes, quæ sibi inuicem angustias faciunt. Ibi quoque inter Adagiatos nobiles Academicos cooptatus improbationem recepit ex habita quapiam literaria exercitatione de more, qui siue lubens, & volens, siue casu & imprudenter, dum alteri prodesse putat ad directionem ætruscæ facundiæ, turdus sibi obfuit. Scissuræ argillam imponens officium luxato adsuuit per Prioratum Anconitanum Præsul Troilus; tanti vrget charitas corda proba. Venetam deinceps adiit Ciuitatem, quam diutius & incoluit, & excoluit verbo, atq; omologesiproficius. Emporium illum opportunum erat perstudioso qua parte vberem subministrat librorum suppellectilem, & ingenia feracia se inuicem expolientia in bibliothecarum præsertim accessu, ac frequentatione. Sed cum solitudini magis inhiaret siue ex naturæ terreæ vi, siue ex assuetudine locorum, quos inhabitauerat, Bellianum exorauit in agro Bononiensi ab Gentili oræ illius quo ad Canonias curatore, cuius etiam genio probatus arrisit multipliciter, vnde non inaniter conciperet se apud suos aliquando iri commendatum. Tunc autem magis in spes bonas adauctus est, cum ille Rector Generalis ex legum nouitate curata assumitur: at superueniens fatum vnam inuertit, cum in ipso Visitationum exordio Gentilius Papiensibus mortale suum curandum reliquit. Quare optimam suppellectilem virtutem expertus est nullo casu pereuntem, cum ad eius vnus intuitum, & idem Monasterium teneat, & Gauiniani paræciæ præficiatur regressu ad libitum permisso. Plorauit in gratianimi signum lugubri oratione funus Bononiæ in Montana Euangelistæ dilecti magnificè curatum ab Petro Gypso

Abbate defuncti alumno, quam & ad perpetuam rei memoriam edidit. Lubet autem hic proferre, quam nobis aliquando oblatam voluit; compositionem Cæsenæ illum recipientibus; ut probus lector discat ex vngue Leonem, utque virum (quod dixit Socrates) loquentem agnoscat, & viuat (si lubet) æternitati mentis sibi stantis attestatum. Quæ mecum diu dimicauit, quamuis deficiente comeatu, Fortuna retro pedem agere nolebat. Insolens mirabar spectaculum: quod infulato ut plurimum infesta vertici hæc mulier, & sollicita ambitione ad nobilissimam perniciem semper anhelans, pauperis etiam pulsaret secessum. Quid hoc portenti, aiebam, ò mulier? Non est, cur limini assideas meo. Apage te, alio penu tua grauidanda suppellex. Scenam paras ad multiplicis euentus effingendam imaginem? Non hic Aulæa reperies, nec Dedalæum acu per telas luxuriantem opus: non serica, nec turgida lacinia inflatas vestes, queis pompatico lusu mortalium fortem rideas. Sed effera crudelitate adhuc sequebatur, speciem fraudi prætendens, & risu muliebri in diuersa crudeli lenocinio trahens; cum tu Reuerendissime Præsul obducta supercilio nube, efferatum hoc monstrum finium meorum extorrem fecisti. Faceffe, faceffe, ò malè sana mulier. Quid mihi orbis tuus? Quid rota, seu potius fritillus? Lude, lude aliò; nusquam me incesse magni huius Patroni clientem. Abijt illa: abiere pariter tuo nutu illius asseclæ Eumenides. Coepit nunc inuido rubore suffundi ad Rosæ conspectum Erynnis, & spinis vltice Rosa insequentibus latebram quærit. Mox Portus me excipiet, si diuina afflabit aura, deuijs ad vitæ Portum vocandis. Tibi grates Reuerendissime Præsul. Tibi exiguum hoc grati animi monumentum, maiorum harram per tempus licebit.

O qui pressum sorte sinistra

*Erigis, & sub mole cadentem
Fortune das varios lusus
Spernere; laudent humili quamuis,
Laudesq; tuas barbata versu
Fundent, nullo moritura euo.
Velut ingenti vexata Noto
Inter dubios vita tumultus
Mærebat: nunc requie optata
Fruitur, gaudens te auspice Præsul.
Domuit motus tua dextra feros
Animi, cara & redijt salus,
Placido excipiens gremio fessum.
Me Neritij militis instar
Magno vagum pelago ad Portum
Ducis, recipisq; lubens.*

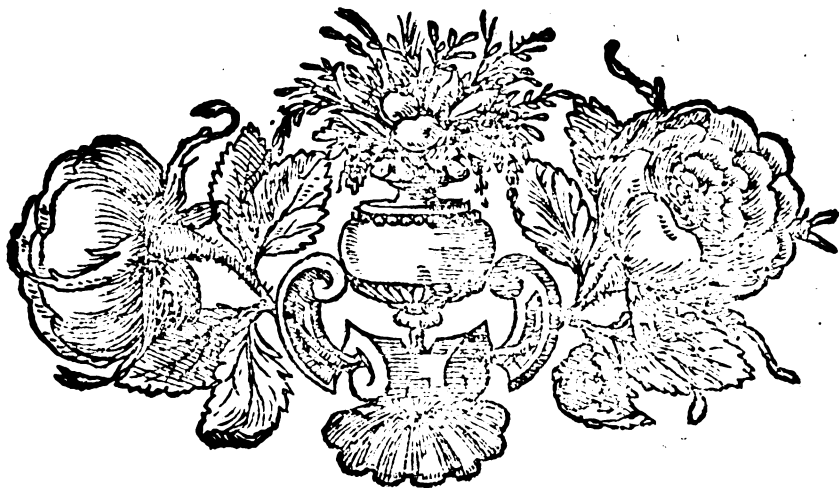
Habe-

Habemus ergo ab viuento, & alia perpolliente apud suos Mediolanenses.

In Funere Reuerendissimi Marci Antonij Gentilij Abbatis Generalis Orationem, Ad Reuerendiss. Patrem D. Constantinum Phaeolum Abbatem, & Definitorem. Bononiae apud Ioannem Baptistam Ferronium Anno 1641. Epigrammata plura in hoc eodem Elogiorum opere euulgata.

Clementis Iacobij Bononiensis.

Aves ab Cloto vitale incidere stamen,
 Quo pereat satis gloria, luxq; viri.
 Hæc manet æternum: nescit succumbere virtus:
 Non habet occiduos inclyta fama dies.
 Hæc manet, & fascis ferales negligit ictus;
 Fortis habet pugne præmia digna suæ.
 Occasum nescit virtus cum sole creata;
 Absidet in Cælo non caritura face.

GREGORIUS COMANINVS MANTVANVS.

TALICA illa Poeseos, quæ à tertio ab hinc sæculo exordia sua, floresq; adultæ iuuentutis agnouit in duobus notissimis Francisco Petrarcha, & Danthe Aligherio; vltimis hisce temporibus tantum incrementi, ornamentive tulit in Gregorij Comanini castigatiore vena, quantum vel non satis explicari potest. Licet enim ad apicem illum Dignitatis, & Gloriæ nunc eleuatam Deliciarum Literariarum Regnam intueamur, & veneremur, ad quem aspirasse quidem, suspirasseue Græcam, & Latinam, peruenisse verò nunquam certo certius est; non modica tamen sunt, quæ viri huius conatibus in opere tanto deberi dignoscuntur. Cucurrere quidem felicissimo studio sub vexillis Maiestatis Heroicæ, dixerimne militantes, an triumphantes? immortalis Ductor Torquatus Tassus, Io. Baptista Marinus, & ad primi vestigia Franciscus Bracciolinus, Capoleo Guelfuccius, Augustinus Galluccius, Iulius Strozza, Scipio Erius, alijq; huiusce falangis non modici. Apparere fortunatissimo Sydere ad tesseram suauissimæ Liræ, cohortes, choros, coreas, coronas ducentes, gubernantes, moderantes, portantes Mirabilis Marinus, Hieronymus Pretus, Claudius Achillinus, Rodulphus Campeggius, Cæsares Rinaldus, & Abelius, Ioseph Salomonius, Marcellus Macedonicus, Ioannes Capponius, Thomas Stilianus, Augustinus Nardus, & alij vsq; ferè ad Myriadem: Florere benignissimo cælo Drammatum prouectores Baptista Guarinus, Vidus Vbaldus Bonarellus, Gabriel Chiabrera, Piergirolamus Gentilius, Franciscus Contarenus, omnes in vniuersum memoria renouantes, æmulantesq; Areostos, Bentiuolos, Casas, Bembos, Guidicciones, Molzas, Venerios, Grottos, Sanazarios, Borghesios, Thebaldeos, Gradenicos: coronatus est tandem operibus immarcessibilibus non vana lauro Ioannes Baptista Marinus sæculi huius, & totius artis Apollo. Verum non vnus, non omnes Comanino aut laudem ademere, aut sedes occupare. Illi materias, & obiecta secularia pro maiori parte sectantes, vel arma fortia, vel vanos amores, profana deniq; carmina cecinere; & in moralibus vel diuinis perpauca potius delibare, quam ex professo prouexere. Hic verò semper castus, semper pius, nunquam suæ inmemor vel conditionis, vel professionis

fessionis pro sacristantum rebus stetit, pro moralibus. Fuere alij (manifestum est) qui & talibus omnem operam nauare, qui suorum carminum labores Diuinis appellere rebus; at eos vel defecit felicitas, vel deseruit venustas, vel non est sociata maiestas: & dum serio ludunt, nec serium probatur, nec lusus delectat, labentes nempe infimio re tono, nullo innixi sono, nullo florentes numero. Gregorius autem rebus carmina, carminibus res aptauit ex arte, nunc dulcedine mella stillans, nunc maiestate cœlestia sapiens, nunc decore politica cerpens; vt absq; fūco dicere queas, Sacri Carminis, veræq; scientiæ illum Poetam Theologum, Italicumq; Orphæum, & ex Manto fatidica solum veræ Religionis in hoc idiomate Vatem, vnoq; tali capite primo Marone maiorem. Cui si floridos, si castigatos associates Gabriellem Flammam, Angelumue Grillum, nil in hoc genere superest, quod vltra iure desiderare queas. Quis leget vnquam Mysticæ Theologiæ varios illos Affectus, quos in summa quidem materialis cibi sobrietate, sed in maiore prorsus cœlestis spiritus pinguedine composuit, & non excitatam in se aculeatam dulcedinem sentiet? Quis etiam vel in cordata superficie patheticos illos excurret dicendi characteres, & non intimas animi regiones experietur innenarrabili suauitate perfundi? Ad exemplar soliloquiorum Diui Patris Augustini nobis dictata videntur, dum imi cordis supremos Amores erumpit, dum flammam veræ charitatis erga Creatorem, conseruatorem, Reparatorem Deum euiscerat. Ex sacris paginis cogitata illa cribrauit, præsertim verò ex Canticis Canticorum sumpto themate; sed ista disposuit modo per solutæ orationis arua vagatus, modo per ligatos carminum colles ascensus, vt Seuerini Boetij de Consolatione Philosophica libris sanctam quandam videatur æmulationem instruxisse, solus omnium, aut primus qui hoc idiomate tantam dignè prouinciam adierit. Valeant nunc, qui vt Italicum purgatiorem sermonem addiscant assiscunt De camerones, Filocopos, Flammettas, Asulanos, ceteraq; id genus similia, indubio ferè si non religionis, saltem morum, saltem castitatis naufragio. Habent fideles in hoc vno opere, quod legant ad pietatem animi, quod legant ad scientiam sermonis, si illi præsertim addatur quod alterius materiæ edidit volumen dialogisticè compositum, quod Figinus adnotauit, de Fine Picturæ discerens, vbi sub nomine trium illustrium virorum Stephani Guazzi, Ioannis Ambrosij Figini; & Ascanij Martinengi disputans Vtrumne Picturæ finis sit Vtilitas, uel Delectatio, multa promit, multa coaceruat Ecclesiæ vtilia circa Sacras Imagines ex Scripturis, Patribus, & Historicis. Item edisserit rationibus, exemplis, & auctoritatibus quisnam exactius imitetur Pictor ne, an Poeta. Quod verò pro re nostra facit, habent, inquam, pij lectores quonam pacto exactum, candidum, tutum sermonem Etruscum addiscant in hisce lucubrationibus nil fucatis, nil abiectis, & que

solo

solo etiam ipso sermonis intuitu digna sint, ut legantur casta curiositate scā-
tentes. Post eius obitum item prodire in vnum compacta illius Lyrica non
pridem edita verè aurea, verè sublimia, in quibus Ideam Torquato Tasso
ter maximo concinendi domesticam ad viuum expressit, ut scilicet quem
moribus, & familiaritate iunctissimum habuit, carmine non seiungeret, &
amicum exprimeret uel ex Musa præceptorem. In tres partes distributa
fuere, Spiritus, Moris, & Honoris, ut sub hisce tribus titulis vniuersum
veræ vitæ genus comprehendisse videatur. In Congregatione pluribus
functus honoribus Præposituræ Diuorum Iuliani Imolæ, & Vbaldi Eugu-
bij, Abbatie vtriusq; Mantuanæ, atq; Ponticuli, & Diuæ Virginis de Frigidio-
naria. Principibus viris præsertim Gonzaghijs in summo pretio fato fun-
ctus est senex Mantuæ Anno 1608. ibidem Abbas. Eius edita sunt Italico
Idiomate.

*Affectus Mysticæ Theologiæ ex Canticis Canticorum Venetijs apud Io. Baptistam
Somaschum 1590. Lib. ij.*

*De Fine Picturæ, videlicet Figinus. Mantuæ apud Franciscum Osannam
Anno 1590. Lib. i.*

*Carminum variorum Italicè il Canzoniere. Mantuæ apud Aurelium, & Lodo-
uicum Osannam 1609. Lib. i.*

*In Assumptione Gregorij XIV. Sfondrati ad Pontificatum Oratio Italico Idio-
mate. Mediolani apud Michaellem Tini Anno 1591. Lib. i.*

Bernardini Baldi.

Difficiles aditus sublimis ad ætheris arcem
Esse viatorem mystica verba docent:
Nimirum neque enim quisquam cælestia dona
Lucretur, gratè non tribuente Deo.
Vitales quamuis hic purus, & integer auras
Carpserit, atq; huius Dijs benefacta probent:
Comanine viam te dignus sternit ad axem
Dignus & innumeris laudibus iste liber;
Qui numeris aures hominum, Thuscoq; lepore
Allicit, horum animos ut iuuet arte noua.
Qui fructus non hosce legent, his sensus est ager
Mensq; nec est vitæ, nec requietis amor.

F I N I S.

LY

LYCEI
 LATERANENSIS,
 SEU
 ELOGIORVM
 LATERANENSIVM
 LIBER OCTAVVS.

HERCVLES MONALDINVS
 RAVENNAS.

INTE R fructus vberes illos, quos, Vitalis Mercate, Congregationi tuę vigil peperisti, Herculis Monaldini accessum ad illam cum primis numero. Memoria tua semper in benedictione sit, qui in filijs spiritus tāta bonorū operū fēcūditate floruisti. Et qui integrum adhuc ergastulum carnis apud nostros Cęsenates ferè octuagenarius in sepulchro retines; integra quoq; apud posteros fama fruire. Me verò non immeritum præstet ad hæc paucula calamo libanda, qui de indigno dignum fecit, vt oſa tua pia Abbas contrectarem præteritis diebus in noua Ecclesię, in qua quiescis, reformatione. Labente anno præcedentis sæculi quinquagesimo sexto Augusti vigesima tertia die Christo sub vexillis Lateranensibus ad stipendia promerenda se dedit Bernardinus Monaldinus Rauennas. Noua hominis
 acces-

accessione Hercules vocatus est, bonos labores ominante Ioanne Francisco Gorio ex Bagnacaballo, Bagnino nuncupato, qui praefectus (Priorem dicunt) nostro illum cingulo praecingebat in sacris aedibus Ariminensibus Diuo confessori Marino dicatis. Quintumdecimum annum vix agentem lucratus est Vitalis Mercatus Sanctissimis moribus apud Rauennates suos, & exteros notissimus, qui tum Visitatoris munere Congregationi fungebatur, Gregorio Barbadico Veneto totius gubernij clauum moderante. Eodem ferè momento ad Academiam Patavinam Diui Praecursoris in Viridario translatus est, vt tyrocinium vtrumque praestaret tam intellectiuae, quam affectiuae partis. Et satis quidem opportunè cesit, vt quæ mater illum pepererat cœtui, item & nutriret, lac non aliunde attracturus, quam ex pijs vitæ Vitalis vberibus. Visitatoreo namque functus munere Academiæ illi praeficitur, atque in eius manibus tria Hercules emisit Religionis solemnia vota ipso Deiparæ Virginis Natali die, receptus nomine, & vice Generalis Columbini Raparij Cremonensis. Octo annis in eo Viridario curatus falce gubernationis, rore doctrinæ, pluuia gratiæ cælestis ad omnem dulcissimorum fructuum foecunditatem; spes ipsas cultorum, & expectationes exitu non æquauit modo, sed & impensius superauit. Feruidas naturali genio locutiones fortitus; dum ex tempore etiam loqueretur, exaggerare rem premeditatus; & ad lucernam compositus videbatur. Quare toto imi cordis affectu populis esse posse vsui sensit, si ineffesas veri Ecclesiasticis partes indueret. Ne tamen in tam vasto mari linum vento committeret absque nautica, quam aiunt, pagina, & absque uersoria pixide; Ioannem Franciscum illum Bagninum Sancti Iuliani de Foro Cornelio Prepositum apud Mutinenses e maioris templi suggestu Quadragesimalia concionantem audire, adiuuare, sub eo scribere, se ad eius oratoriam effingere, atque componere statim à studio voluit. Felici utens consilio; feliciores habuit palmas, cum Bagninus inter primos tum floreret verbi Dei precones facundissimos. Tantus euasit in munere, vt à paucis omninò omnium ordinum coequatus, à nullis superatus appareat, siue longam diem, siue plausibilem semper exitum spectes. Ad integros quadraginta perpetuos annos in Ecclesia Dei populis laborauit per vniuersa Italiæ, Sciciliæ, Dalmatiæ preclariora Tempora Quadragesimalibus concionibus satis frugis, & semper eximiè declamatis. Primam annorum decadem hoc ordine absumpsit, vt anno 1567. inchoatis praedicationibus ad Casum Bononiense, in Gallipolitana Ecclesia Magnæ Græciæ desierit, ennumeratis medijs Carrariæ, Vallis Capini ad Benacum, Anconæ ad Nosocomium Annunciatae Virginis, Taruisij, Bononiæ apud nostros, Eugubij ad Diuum Vbaldum vrbe vniuersa ascendente per alpes, & niues, Ragusij per duplices succedentes Quadragesimas, ac Spoleti in maiori Templo. Secundæ decadis exordia fuere Barrij in Cathedrali

faciem

finem fortita Genuæ in Metropolitana cum ordinatis intermedijs Mantuæ, Fani Fortunę, Romæ, Regij Lepidi, Maceratæ, Papię, Pisauri ad Serenissimū Regulum, & Rauennę semper in Ecclesijs maioribus vna excepta Roma in qua concionatus est ad Virginem in Vallicella. Tertia decas initia habuit in Episcopali Cremonensi, & terminum in Bononiensi Diui Petronij secundum, cum anno videlicet millesimo quingentesimo octuagesimo nono ibidem primum prædicauerit. Quis non tam Magna peregrinationum itinera? Quis nō tam diuersarum gentium moribus, & necessitatibus accommodam dicendi suppellectilem? Quis nō semper vegetem, semper validam clarę vocis tubā, & membrorū sanitatē admiretur? Certè pro eo vsurpare illud possumus ex Homero de Philātropo suo Vlysse, Qui mores hominū multorū vidit, & vrbes. Quibus si adijcias, quæ de Aduētū, quę de Annualibus festiuitatibus commentationum, prædicationū, lectionū genera per viginti quinq; salte diuersos annos, non satis mirabere quo pacto vnus homo tantis sufficere, (& quod summum est) satisfacere prouincijs potuerit. Vbertatis fructuum ex bonis operibus venator esto. Pauca hic ex innumeris libabimus. Romæ integras Hebræorum familias vsque ad septuaginta animarum numerum Christo lucratus est. Ex Republica Ragusina innumeros transmisit ad sancta Urbis loca peregrinanda Magni Iobęlei Anno Septuagesimo Quinto Concionator. Conuentum Melitensem Apostolica facultate visitauit iniungente Clemente Pontifice, & literas motu proprio expediente, dum ipse ad eius pedum oscula prouolutus peteret benedici ad nauigandum accinctus. Anno octuagesimo octauo per Ordinis Magnam synodum Camillo Becio Generali curante eximio priuilegio ornatur. Plures egit monasteriorum Præfecturas. Abbas Portuensis Basilicam solemniter sacratam reddidit Petro Aldobrandino Cardinali Archiepiscopo Sacratore. Debitum Naturæ soluit Rauennæ & inibi tumultus. Ex Faentina Ciuitate semiuiuus deportatur, cum ibi plusquam mediam quadragesimam de more prædictus in morbum incidisset exauditus à Domino, quem sæpius exorasset vt tolleretur concionum tempore, quo se compositiorem reddebat per horam ante suggestus ascensum pectore in terram extensus, & in faciem procumbens ante sacram Crucifixi imaginem. Vixit annos 66. in Religione 51. Verus certè nō iam fictus antiquorum Hercules. Atq; ideo hic illud iure optimo vsurpare nobis expedit, quod de Hercule alio cecinit Gabriel Flamma in suis Theorematis.

*Nam mores domuisse malos, firmasse beatos,
Plus est quam cunctas perdomuisse feras.*

Extant scripta ingenij tanti monumenta.

Lectiones centum in Librum Iob. Lib. I.

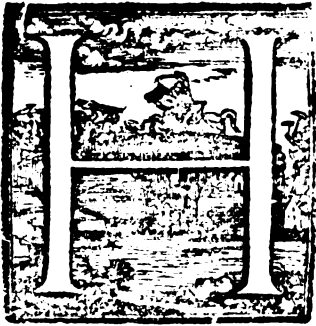
Expesitio in Canticum Zacharię. Lib. I.

Quadragesimale, Aduentuale, Annuale, & alia.

Ccc

HER-

HERCVLES SALAROLVS BONONIENSIS.

HERCVLIS Mamellini Patris quondam, Præceptorisq; mei in via uitæ, ac spiritus memoriam semper uenerandam innouaturus Gentilius ille, qui uitam Generalis Abbas præcox holocaustum Congregationi dedit; Herculem hunc de Salarolis non ex fonte, sed ex ara nominauit, cum non Fidei, sed Ordini initiaretur, prius Carolus filius Pauli egregij, nobilisq; viri. Digna prorsus viri viro substitutio. Quippe, qui benè præfunt Angelica peculiari, à qua singillatim illustrentur, bene potiuntur, beneq; gaudent assistentia. Ameniorem Bellianam Canoniam ad colles inter Bononiam, Mutinamq; feraces Archipresbyter moderabatur Gentilius, cum de secunda annorum decade huiusce, in quo viuimus, rotantis ad quinquagenam centenarij lineo sagulo demanicato Canonice vitæ adiungit adolescentulum. Orbitam Ecclipticæ Sol sexdecies absoluerat ab initiati ortu ad hoc vsque Religionis limen prægressum, eodemq; is spacio orbitam Grammatices, Rethoricæ sue peregerat, de meliore vehiculo, quam Phæton quondam, frena gubernare edoctus ab Paulo Mazzio humaniorum in Vniuersitate Bononiensi professore egregio, & pluribus editis lucubrationibus claro, licet prima rudimenta prius posuisset sub Cæsare de Abellis Poeta Italici Idiomatis famigerato. Lux celebris illa, quæ recordationem quotannis instaurat dicati in Vrbe Pantheonis per sanctissimum diuinæ religionis ritum ex inanibus simulacrorum superstitionibus; valuas huiusce resserauit ingressus; vt ingrediens sub Diuorum omnium tutela vitam curaret agere, qui omnium exempla imitari tanta solemnitate inuitaretur. In ea probationis domo plures in spem virorum adipe spiritus educabat quidem solers ille Prælatus; sed inter plures scelegerat aliquos ex proprijs Bononiensibus, qui præirent nouam scholam, quibus & nomina dabat veterum iam gloriosè vita functorum: sic & Hippolitum Ottofredum Hippolito Maranello innouarat, Hippolitum, inquam, illum, qui & pluries Abbas Montanus, & Spoletanus, & Generalis in Vrbe Abbas, ac Procurator, & Visitator illuxerat innocentia vitæ, & suauitate morum admirabili: sic & alios plures, de quibus alij alibi scribent. Sebastianus de Cellis Cæsenas morum præfectus antiquam probitatem exprimens in se vno iugulabat.

labat qua dictis, qua opere quidquid laicæ labis inficeret recentes dogmati animas, tantusq; erat in opere absoluendo, quantus veterum Patrum quisq; in excelsam huiusmodi prouinciam esse consueuerat. Ab euigilato taliter nouitiatu, clericatus munia adoriri iubetur, quæ de more tempus illud absumere solent, terrereq; quod sacerdotio interiacet ineundo. Munia communiter scholastica sunt, vt scientiarum talento lucrato, æs alienum ignorantia contractum à populis, numerata huiusmodi pecunia liberaliter extinguere ab inunctis presbyteratu possit. Charitatis hæc negotiatio est: sudores, algores, vigiliæ, dispendia corporis, ac fortunarum, doctrinis commutare ad alienas debitorum tabulas extinguendas. Tu vera charitas Domine Iesu Deus hæc primus edocuisti, primus scholam hanc gratis aperuisti. Post annuam Dialecticam exercitationem, quam Archangelo de Archangelis Anconitano commonstrante didicit ad Diuum Marinum Ariminensem, quinquennio iugi campanulam matutinam, vespertinamq; gymnasij prænunciæ excitatricem, auocatricemq; præambulam apud Rauennates audiuit, professore præcipuo Antonio de Parmefanis illo, illo, inquam, qui deinceps aliquando biennes summas tyaras Gentilio emortuo substitutus gessit. Ritè Portus debebatur nauigationi tant æ, in qua Hercules ad aureum vellus asportandum adestet: Hercules, quem Hylas nullus euerteret de conatu, deturbaret, deuiaret de itinere: nauigationi, in qua potiori Canonici Dogmatis ephæbiæ Zephrus, Fauoniusq; propitij carabasa inflarent extenta. Qui nauigant mare enarrent pericula eius. Immensum porrò pelagus quis non fateatur & Stagiritæ Acroasæ, & Petri Lombardi Abbreuiata, quas Sententias dicunt? O Epcæ quippe, Typhiq; indigent, qui talia fulcant. Periculum virium ingenij postremum tum demum fecit, cum tentatiua quæ nominant, quæstiones difficillimas ex vtriusq; auscultatis scientijs, Draconesne igniuomos, an Tauros æneos? obtruncare extimulatur. Aculeum autem huiusmodi sensit ex oris ministerio illius, qui modo manu, calamoq; isthæc volens exarat, lubensq; cum scilicet Abbas de Cruce Cæsenati potestatem commissam à supremi clauis moderatore ad id præstandum accepit. Periculi comitem habuit Maranellum Hippolytum illum, de quo supra; cuius æmula virtus, ætas æqualis studium, stadiumq; vniforme disiungi non postulabant: licet hic postmodum luminum acri tentatus ægritudine, studiorum coronatorum conatus prosequi vltra nequierit; sed actò Prioratu, speciosiore Prælaturarum sarcina Abbas Sancti Stephani de Ponticulo prægrauatus fuerit, quam & alias quoque gessit laudabiliter. Cæterum Hercules laboribus intentus, quos iam, iam vorare didicerat, Euristeum illum relinquens, in Canonia Matris almæ Gratiarum ad Regium Lepidi Ludum Dialecticum aperit, varioq; vsus auditore per plures annos cohortem docet, & ducit: quod & præstat deinceps ad Bellium montem, vt

ſunctis inſimul operibus, quaſi per gradus pedetentim ad cacumina gloriae importaretur. Iunctura autem ea erat, quam Gordij nodum praefetuliſſe legimus: Vicariae enim Praelati poteſtati, nouitiorum Magiſterio, Lecturae muneri inſimul ſupponitur; quae ſingula onera fortem quemuis praegravare ſolent. Sed hic Hercules contra duos, & contra plures; quia Vir obediens loquetur victorias: & directoribus imperantibus ad eſſe virium cognitionem, earumque liberam quis non credit? Certè eos opinio non feſellit: tanta nanque erat morum integritas, tantus vitae candor, talis ſolicitudo, & vigilantia, tamque ſaluta doctrina, ut vnus omnia faceret, vnus pro pluribus eſſet. Verum quoniam moderata durant, ruunt quae ſine modo; ut diuturniori ſeruaretur rerum miniſterio, ab intenſiori dimittitur, & in ſignum aliquod adauſti decoris Prior Montanus ſub Abbate praeficitur. Officio praecelſo in Vrbe praecelſa, & in Baſilica ex inſignibus confeſſionis auricularis ut plurimum miniſterium adnectitur, ob quod (adhuc expleto ſarcinae eius triennio) per illicia charitatis, & per mitis obedientiae iuſſa cogitur perfeuerans eſſe ſubſellijs: & non ita multo poſt paraciet illius, ex praecipue nobilitatis eam inhabitantis numero per quam inſignis, curam in ſe vno aſſumere. Satis difficile dictu, vel & creditu eſt, quanti profecerit ipſe ad paſtum ducens, quanti profecerit & plebs ad paſcua ducta. Sedulus, alacer, ſemper vnus, ſemper compoſitus, omnibus omnia factus, omnes in Dei amorem volens, in ſui nolens rapiebat admirationem. Verbo ad aram Euchariftico pani dicatam, conſilio ad cellam, auctoritate ad tribunal auris, & mentis, exemplo ubique paſcua exhibebat non innoxia tantum, ſed & ſuauiſſima, ſed & in ſubſtantiam Empyrei pro modulo tranſmigrantia. De ſuggeſtu etiam Baſilicae intonuit per pomeridianas conciones (quas noſtri lecturam dicunt) quod & per plures quadragenas maioris ieiunij varijs praefiterat in locis. Tot non gregariae virtutis acta virum ita comendaere, ut iuſtum operari crederet quicumque in eius conſentiret ornamenta. Hinc poſt paucos annos ab Fabiani Landi Theologiam ad Euangeliftam Ioannem noſtrum profitentis aggregatione, Collegio & ipſe Doctorum Theologorum aggregatur eodem promotore Lando. Decus huiusmodi in ea vniuerſitate ſummæ exiſtimationis, & cuius penè auctores fuere Canonici Regulares (quod ex vno Archidiacono de Baiffio coniectare poteſt quiſque minus rerum peritus hiftoriarum) adeo eiſdem Regularibus Canonicis obſoleuerat ex ſeuere diſciplina Reformationis Frigidionariae, ut diuerſorum opinio eſſet, vel nullum, vel pauciſſimos ſaltem eorum in illo fuiſſe enumeratos conſeſſu. Cuſtodiebant quidem priuata aliqua Congregationis documenta Theſeum Ambroſium Albumeſium Papienſem, & nonnullorum aliorum nomina; verum rigor ſeniorum non admittebat memorias prodire huiusmodi ſub ſtrictæ cuiuſpiam humilitatis praetextu.

Quin

Quin adeo inoleuerat quale quale institutum hoc, vt, qui postremus Bononiensium Generalem gessit, Marcus Antonius Gentilius (quamuis alioqui vir multanimus, & ornamentorum Ordinis curans) aduersaretur huiusmodi adoptionibus vniuersitatum non modicè: nec Landus, tametsi illi probatus, eo superstite vel tentasset, vel obtinuisset ascensum. Hic igitur ex professa Sacra scientia nostris hominibus per plures annos maximè notus; & ex Thesis frequentissime propugnatis, & oppugnatis apud quoscunque Regularium Conuentus in pretio habitus: nec non & ob alias scientias diuersis nobilium adolescentum indefesso expositas labore, bene audiens apud omnes; non semel prouocatus qua suasu Procerum, qua aculeis æmulantium; reassumere intermissa Religionis iura, consuetudinesq; elegit. Quare inter plausus, approbationesq; communes Collegio Theologico nomen dedit, honosq; contulit, accepit ue multipliciter multiplicans gentem, magnificansque letitiam: quod laurea Doctoralis, qua ab Ordine redimitus erat, ab tanto Vniuersitatis eius præclarissimæ Theologico intromissa Senatu, virorem veluti Veris cuiusdam iucundata perspiceretur. Iuuit Theologi sui conatus plurimum Abbas Honoratus Montecaluus, nedum quia postulata admisit viri; sed quia polens auctoritate dignitatis, opinione intelligentiæ, experimento dexteritatis, & comitatis dignè viro nobili, complanauit ardua, dissoluitq; gryphos. Contulit & præsentium scriptor de paupere ærario Exemplum eorum, quæ sibi in patria contigerant Vniuersitate, & quæ tam pro eo steteret, Decretum Principis, & Sententia Magistratum, & Generalis Fossæ Beneplacitum. Faxit Deus, vt scientia, charitasq; se inuicem osculentur in commune commodum: & vt fulgeant sicut stellæ in perpetuas æternitates qui ad iustitiam erudiunt multos. Hercules ergo ab amici Doctoris, & dudum condiscipuli persuasus exemplo, verbisq; eidem se dedit adnumerandum Collegio: post cuius decus, & illud quoque obtinuit virtutis, morumq; testimonium, vt Sacræ Inquisitionis Consultor, ac postmodum Synodalis Examinator sub Archiepiscopo Cardinali Alberгато Ludouisio renunciatus sit. Demum ex Dieta proximè celebrata Bononiæ Troili Generalis Secunda Patres Titulum illi Archipresbyteratus de creuere. Sunt ex eius calamo

Vitam Diui Vbaldi Canonici Regularis Episcopi Eugubini Italicè libris quinque comprehensam, mox edendam.

*Fauis Sacri, Columba Symbolica, Aquila volans Panegirici Tres de Diuo Petro-
nio Bononiæ Episcopo, & Protectore.*

*Item de Laudibus Diui Hieronymi Oratio habita in Metropolitana Bononiensi
Anno 1646.*

HIE-

HIERONYMVS BOSSVS MEDIOLANENSIS.

VI lumina hominis interni ab splendoribus dignitatum auertens de infimo accubitu retinendo semper contendit, summo iure Quartum Supremam Canonici ordinis Præfecturam gessit Hieronymus Bossus Mediolanensis. Ita sanè ex lege Christi Dei obseruare præstat, vt dicatur huiusmodi, Amice ascende superius, & fiat ei gloria coram simul discumbentibus. Neq; verò sola abiectionis religiosæ ratio, quæ in viro emicuit quam maximè, sed & rerum ipsarum series, quas egregiè operari obtinuit desuper, Prouinciam eam iure tali sustinuisse docuit. Expedit alterum de plurimis ab illo præclarè gestis actum recensere ne longius ab instituto nimia omnium narratione, etsi alioqui digna scitu, diuagemur. Iam de anno nonagesimo sexto post quartumdecimum salutis humanæ centenarim Raphael Riarius Cardinalis Camerarius datis ad Generale Capitulum literis egerat de reformanda præclarissima Canonica Apostolorum Principis in cælo Aureo nuncupata Regiæ Ciuitatis Papiæ, sibi iure fiducia-rio, quod commendam dicunt, pridem ab Apostolica Sede concessa: Iam legatis ad Urbem Patribus nonnullis, quibuscum seridè ille sæpius pertractauit, & seriem ardui negotij sub certis conditionibus composuit, Alexandro Sexto Pontifici porrectæ supplicationes gratioso rescripto dimissæ fuerant: Iam post annos tres, in quibus dilata executio fuit, ob graua nonnulla, quæ Raphaelis in Gallias profectioem induxerant, veterum Canoniorum Regularium eiusdem Canonice consensus accesserat per publicas, solemnesq; tabulas præstitus: Iam plumbibullium ab Iulio Secundo Alexandri successore Pontifice expeditum fuerat post annos tres alios: Iam prior accersitus ab Canonica Sæcti Frigidiani Lucensis cum nonnullis suorum Canoniorum, (quos Lateranensium loco Cardinalis substituerat ex Eremitanorum Patrum suggestionem mutatus, quorum protectionem per eos dies adierat) cum susceptum munus nequiquam ad vota responderet, domum fuga repedauerant: Iam tandem idem Riarius ipso ab exitu irrito edoctus frustra vias alias tentari inuito Numine, iusserat Pontificij, Cæsareiq; Iuris Doctori, eoq; Archiepiscopalis Pisanæ Præposito Petro Bertolinio Fololuiensi, quem Syndicum, & Locum tenentem in eadem Cælaurea
Canonica

Canonia sustinebat; vt Reformationem per ipsos Lateranenses ad normam pactorum alias initorum perficeret. Quare Hieronymus Placentia accersitur, vbi Abbatem Canoniæ Magni Patris Augustini gerebat, vt actualement præclarissimi loci Congregationis nomine possessionem acciperet. Is pridem Generalatus munere semel, & iterum functus, & inter eximios totius familiæ opportunior habitus tum sanctimonia innocentissimæ vitæ, tum doctrina, & eloquentia coniunctis, tum etiam rerum gerendarum dexterritate, ac prudentia, orisue maiestate, ab summis Comitibus ad tantum operis præstandum delegatus fuerat. Hinc ipse accitis Collegis Angelo de Electis Placentino Sanctæ Crucis Mortarij Præposito, & Baptista de Tortis Papiense Diui Epifanij eiusdem Ciuitatis Abbate in manipulum fortem; valdeq; pium sceligit, & componit Nicolaum Becariam, Hieronymum, Alexium, Archangelum, Epifanium, Vbaldum Papienses, Albinum Mortariensem, Timoteum Mediolanensem, Titum Placentinum, Ioannem Antonium, & Bernardum de Castronoueto, Matthæum Nouariensem, atq; Baptistam laicum conuersum de Mortario, sexdecim omninò Lateranense Dogma professos. His instructus Ticinum pergit corrente anno nono supra sesquimillesimum, & die Sancto Antistiti, Martyriq; Blasio dicata tertia Februarij summa cum hilaritate, spiritualiq; gaudio excipiuntur in nomine Domini tam à prædicto Præposito Bertolino Commissario, & Locumtenente, quam ab prioribus octo Canonicis eiusdem loci Antonio de Varisio Vicario, Eustachio de Confalonerijs de Badalodio, Iacobo de Iudicibus, Gilio de Buffeto, Francisco de Linguardis, Petro de Grassis, Bartholomeo de Pafia, & Dominico de Sonzino, & in actualement loci, Ecclesiæq; possessionem inducuntur, & immittuntur adstante nobilium, ciuiumq; multitudine copiosa, atq; publicæ conficiuntur rei tabulæ per Ioannem Iacobum de Caneuarijs Notarium, testibus inter alios Scaramucia Vicecomite, Ioanne Stephano de Riccijs, Ioanne Antonio de Bunijs, Francisco, & Urbano de Becaria, Nicolao de Belixonis, alijsq; viris illustribus plurimis. Verum post octo menses indeptę possessionis, pacificiq; incolatus (connitentibus adhuc Eremitanis Fratibus pridem per Ioannis Vigecsimi secundi indultum ad pristinos Canonicos ædituis sacri templi adiectis, & constitutis pro diuina habenda psalmodia) nouæ lites suscitantur, nouæq; crescunt contentiones, titulo quidem, Lateranenses absque legitima facultate sacro cęnobio inductos, re autem vera ad auertendam Congregationem arctiori conuictu, & canonica reformatione potentioem. Ea propter Cardinalis ad componendas discordias, & ad tollenda dissidia Antonium de Villa Lucensem, cuius opera in conscribendis epistolis utebatur, Ticinum transmittit. Sed is parti Eremiticæ impensius fauens, siue deceptus opinione gratius futurum Riario, si pro illis staret, qui sub ipsius præpotenti

Pro-

Protectione mererentur, siue fractus gratia, donisq; eorundem aduersariorum, apud quos ante valde notos diuerterat, & quibuscum inhabitabat, negotium pessumdedit. Si quidem animos contegens nequiores sub pacis, & amicabile compositionis speciosa imagine, subq; verborum suavi anfractu, auocat ad se Canonicos omnes, illosq; calidè in parato cubiculo claudens, ac binos, binosue adducens, ad Sancti Epifanii Canoniam, quam dudum possidebant, commigrare imperat; atque ita per fraudem, & dolum, perq; vim, & impotentiam illos Cælaurei Canoniam spoliat. Verum Dei misericordia, iustitiæq; intaminatę tenor tumentes persecutionis fluctus fregit, irritosq; conatus reddidit. Atrox etenim violentia ex se ipsa propalam apparens adeo exciuit ciuium animos facti impietatem stomachantes; vt vim vi repellere pro Canonicorum vice parati ad arma properando, penè vniuersa ad tumultum, seditionemq; inclinarent. Sola proximitas Principis dedit motibus antidota. Nam Ludouicum Duodecimum Galliarum Regem Christianissimum, & ad eos dies Mediolanensi Principatu potitum adeuntes qui Ciuitati iura reddebant, quo ruerent innouata dixere. Hieronymus quoque, qui paucis ante mensibus Tertium colla subiecerat supremis Ordinis infulis, damna sibi, & Reipublicæ illata feridè cognoscens, non iniuriæ vlciscendę studio, sed gratia tuendi iuris, & finium recuperandorum lapidem omnem mouit in horum tutelam. Quis verò non acerbissimè sensisset per administri & fraudem, & improbitatem expoliari se antiquissimo iure Patrum Canonicorum à primæua vsque sacratissimi templi ædificatione deuotissimas ædes non perrupto tramite possidentium? Quis vel ignauissimè socors non deplorasset sanctissimorum Maximi Patris Augustini pignorum inibi tumulto rum non amissionem, sed passam rapinam, & grassationem? Adijt ergo Generalis Bossius Regium Ducalem Senatam, deinde & Regem ipsum Ludouicum, eoq; animi ardore, & eloquentiæ, sobrię quidem, sed efficacis, vi iniusta Canonicis, iustitiæue grauamina ob illorum pios oculos posuit; vt Senatu primum, deinde & Rege ipso rescribente Papiam se contulerint & tres ordinis illius Patres, & iustitię, quem dicunt, Capitaneus, & alter ex ijs, qui Regi à secretis erant. Hi porrò rebus bene visis, & examinatis expulsos in possessionem reintegrarunt, & aduersariorum alios terrore affecerunt solo, alios qui magè deliquerant exilio multarunt: quin & datis ad Riarium, adq; alios Romanæ curię ministros grauisimis epistolis, de optimo Canonicorum iure referunt, & in impetitores animaduertendum adhuc acius vrgent. Prætulit tamen Cardinalis tutari aggressa ab de Villa, & per responsuas apud Senatam, Regemue Lateranensibus prægrauis fuit. Eos enim licet ad subeundum sanctę eius reformationis onus excitasset primus, & animasset voce, scriptoq; tam per se, quam per suos, & in corporalem possessionem immitti iussisset inter lætas

appro-

approbationes non Papiensis Ciuitatis modo, sed & Insubriæ Prouinciæ, vrbisq; ipsius Religionis magistræ; tamen profiteri sustinuit, sibi mentem fuisse nunquam, vt in illud Collegium amotis prioribus Canonicis Lateranenses inducerentur, cum nihil præterea quæuisisset, quam vt vnus, alterue ad summum accerferentur horum, qui veteres illos melioris vitæ institutionem docerent præuijs exemplo, verbisue. Adeo procerum aliquando studia intenduntur ad incohata quoquo modo tutanda, ne videantur ab causa decedere, licet alioqui parum æqua. Quin & difficiles maximè excitans lites omni prorsus conamine ab recuperata illos possessione abdicare enixus est. Sed aliud fuit cordi Deo iusta tuenti. Nam Senatu Mediolanensi in legitimè peracta constanter persistente, & pluribus Sacri Ordinis Purpuratis Patribus protegentibus, Ludouico præsertim de Aragona Regij feminis, & Hadriano Boijsiuo Gallo Albiensi Episcopo, dum Hieronymus hos, illumq; & omnia qua qua versum mouet; & in indeptâ possessione ob eius officia manutenemur, & post septennem controuersiam pacis, concordiaq; lux affulget, atq; firmatur. Quippe Riarius quacunque tandem ex causa in manus Leonis Decimi Pontificis fiduciarium eius Abbatie ius ressignat ad fauorem Cæsaris Alexandrini Patriarchæ, & iste postmodum cum Patribus foedera init sub conditionibus, vt certa pecuniarum summa per illos soluta pro expensis, & pro redimendo castro Gerenzago appellato, reseruatisq; Commendatario pro illius Abbatiali mensa Castro Ardiragi, cum prædijs Pescaroli, & Zoe; alia quæcunque bona, iura, feuda, castra, villæ, prædia, & census Canonicis in ius, possessionemque perperuam cederent. Transactionem autem diplomate suo firmavit Pontifex Leo Pridie kal. Martij Anni decimi septimi post sesquimillesimum, rem nostram in curia agentibus Sereno Parauino Almæ Virginis de Pace Præposito, & Ordinis totius Oratore, atque Ambrosio ex Comitibus Albumesij Mortariensis Collegij Præposito. Inter hæc Bossius anchoram spei tranquilla in statione componit, & plenam cælestibus diuitijs, & æternis mercibus nauem optato in litore collocat longa rerum mole fatigatus, nusquam tamen obrutus; Deo scilicet ad laborum præmia illum euocante post Generalitios fasces Quintum præclarissimè gestos, ad annum quartum decimum elapsi centenarij sub Placentinæ Canonice Tyara. Habemus solertiæ, prudentiaq; eius præclarum adhuc perpetuitatis monumentum Abbatiam Beneuentanam Modesto martyri nuncupatam parochialibus varijs in ea Ciuitate, eiusq; diocesi, alijsue priuilegijs Imperatorum, atque Regū insignem, quam Iulius Ruuereus Papa Secundus ab Monastico Diui Benedicti temporum iniquitate penitus destitutam ad Canonicum dogma transtulit, rei pridem inchoatæ exitum acrius vrgente Hieronymo sub initijs Generalium fascium Secundum initorum. Cæterum de viri virtute memoria penes poster-

steritatem adhuc efflorescens virescit quoquo versum accipiatur illa. Nullus apud exteros ab Ordine commendatior, nullus in Canonijs acceptior. Vis eloquentiæ promptissima, eaq; prudentiæ sale ad omnem vsque incorruptionis laudem condita, charitatis quoque in proximos ardor promiscuè adhibitus Apostolicum ingerebant virum mentibus pia in illum deuotione affectis: atque hinc maxima illa auctoritas dimanauit, qua penes eximios quosq; eluxit perhonorificè. Hinc quoq; non obscura ea sui ipsius despicientia, secundum quam supremis caput suum obijcere periculis pro communi iustitia tuenda, proq; Reipublicæ suæ iuribus promouendis non semel non dubitauit. Ecclesiasticæ nanque libertatis assertor, & dignitatis vindex iliustris in ipsissimè virtutum omnium, supremæq; Regiæ Humilitatis penetralibus enutritus, adeo pernoscebat temporum, rerumue momenta: vt sine labe nunc se murum pro domo Israel opponeret, exhiberetq; faciem velut scilicem, & adamantem, nunc ad omnium se pedes prouolueret tanquam hominum vermibus, & nullius omninò frugi. Porrò purior anima ab maioribus sacram artem didicerat Hieronymo Barifano, Cambio Bosso, & Augustino de Nouis viris in Augustiniano canone aureo Sanctitatis stylo notatis. Quippe sub Barifano tum rerum summa Quartum potente ad consanguinei Bossi Visitatorum agentis officia lineo induitur stamine, & tyrocinia præstat feuerissimi quaque conuictus in Casoretano Virginis Deiparæ seminario: Augustinum verò de Nouis gubernationis directorem, ideamue habuit sub cuius priore Generali Præfectura primum exercuit Censuram in Ordine. Post se reliquit egregius vir sequentia ingenij monumenta, quæ manuscripta apud Basilium Serenium Asseruari dudum audiuius.

De Fide castè seruanda Libros quatuor, In Communi, Deo, Amicis, Inimicis.
Lib. iij.

De Iuramento Libros Tres, Exhibendo, Acceptando, Reijciendo. Lib. iij.

HIE.

HIERONYM^{VS} CARANDINVS

MVTINENSIS.

NOBILI ortum loco Hortensio Carandino, & Terentia Molsa parentibus, atque sibi oblatum adolescentem quindennem, vt probauit aspectu, cathechisi, examine Hieronymum Carandinum Mutinensem Camillus Beccius Generalis; sibi in animo expectationem excitari sensit, futurum illum facultatis eximia ad agendum de superiore loco cum populis, ac si ritè perpolliretur, vitam quoque ipsam comparem euasuram. Et quidem longè super ætatem gradiebatur alacritate ingenij, verborumq; quæ fulta humaniorum literarum præsidijs, siue in solutæ, siue in adstrictæ orationis tentaretur themate, exundabat in torrentis speciem, laxior quidem, sed quæ maturitate annorum se ipsa intra alueum collectura ominaretur. Atque hæc erant initiandi specimina, cum eodem Generali mandante Bugellam amandatur Ciuitatem sub Alpibus, in cuius tum solitudine institutum erat nostris seminarium celebre secessu ipso, & omni, ac quolibet arctioris disciplinæ instrumento. Collimatur pædia eximia pro animo atque moribus: nec amouetur nisi iactis etiam Dialecticæ fundamentis Ambrosio Vercellensi præceptore. Dehinc Placentinæ Academiæ inseritur ad Philosophica prosequenda sub Petro de Magnanis Placentino viro in ijs, atque Theologicis cum paucis exercitato. Vt verò ætate maior, robustior quoq; apparebat eloquio, doctrina, spiritu. Patauinum Diui Præcursoris Viridarium omni pomo veteri, nouoq; sæcundauit, exornauitq; irrigatoribus eximijs Honorato Roberto Iuuenatense, Marco Antonio Ottellio Vtinense, & Valeriano Zampetrio Imolense. Benedictum Iustinianum Cardinalem Congregationi perofficiosum, & Fridericum Corneliū Ciuitatis Antistitem vario tempore diuersos ad eam Canoniam, & religioso hospicio excultos, bina oratione latina, eaq; fermè extemporaria excepit ita; vt prudentissimi Præsules deprædicarent adolescentem ad omnem eloquentiam natum, etiam impræmeditatum, absoluti oratoris munia prorsus obijisse. In ijs etiam, quæ ad cohonestandos potius parietes, quam præclaros hospites, appensa erant diuersi idiomatis poemata, non postremè commendabantur, quæ de penu Carandini prompta legebantur. Athanasius Arcellius Placentinus egregij nominis concionator in Patauina

Cathedrali publicas multa cum laude habebat conciones. Præclare indolis adolescens Hieronymus Abbatis iussu adibat, attentè audiebat, & statim ad Monasterium, pulpitumq; ascendens auditam concionem facunda non minus, quam facunda oratione recitabat. Quibus artibus & benè audiebat apud omnes, & nulla erat in præclarissima Vniuersitate palestra, cui non aliquid symboli apponeret, præsertim in disputationibus: non contentionis, aut emulationis spiritu, sed indagandæ, & cognoscendæ veritatis studio: & eos, quibus præsto esse non poterat publicus disceptator, ne Ordini Canonico notam inureret primum locum ritè possidenti, Magistro Sententiarum primam cathedram tenente, si ab eo lubens, ac volens decidisset; priuatis congressionibus adibat, aggrediebaturq; profitentes vna & dexteritate, & alacritate receptissima. Inter has exercitationes quadriennium ponit, & dimittendus ad Doctoream rudem vix in Leuitarum numero cooptatus, Generalis Rouescalæ permissu triduanam publicam concertationem cuiq; volenti exhibet, euulgatis Theorematibus ex omni scientiarum genere, Grammatica, Rethorica, Poetica, Logica, Arithmetica, Musica, Geometria, Astronomia, Cabala, Physica, Medicina, Metaphysica, Iure Pontificio, ac Cæsareo, & demum Theologia. Continebat vix ampla alioqui Basilica non promiscui populi, sed eruditorum confluentium coronam: nec fortè quispiam fuit, qui aliquo nomine disciplinæ cuiusquam sibi placeret, qui pugnam solemnem non exornaret, aut præsentia, & iudicio, aut arenæ descensu. Altera quapiam die inter pugiles pugnacem iuuenem Franciscum Sauiolum excepit stadium, qui acri & iudicio, & lingua disceptationem aggressus ad easdem qualitates aduersarium compulit induendas. Ipse enim ex nomine academico vt moris apud Italos est, quo vocitabatur, disputationem orsus, in hæc verba exiuit. Pertinax sum ego, si nescis, Reuerende Pater, atque argutè præfatus, promptum, & repulsantem inuenit ictum. Assumpserat sibi Hieronymus Paradisum Terrestrem pro disponendis pulcherrima methodo Theſibus suis: Hunc in Emblemate suo Academico gestabat, figurabatq; Sauiolus; ideoq; in præfatione quærebatur, quod is peculiare sibi furripuisset Insigne, pro quo recuperando bellum legitimè inferebat. Factum est in Theatro tanquam in pelago murmur vocum quasi aquarum multarum. Ideo præ cæteris enituit pugna, quo ferocius fauire videbantur alter in alterum argumentorum, & responsionum telis athletæ, & fermè par florens ætas, & vniuersitati cognita virtus, ac studium vtrosque committebat gloriosæ veritati de tenebris medijs eruendæ. Per omnia igitur tentatus, & redimitus Magisterium inquit non tenus nomine, sed ipsa re, & exercitio. Philosophos primum, Theologos dehinc interpretari iubetur, & annis meritum augmentibus, doctrinamq; præcipuarum Ordinis Academicarum moderatur studia nunc Mediolani,

nunc

nunc Cremonæ, Rauennæ nunc, nunc Placentiæ. Nec schola interdicat concioni; sed vna sufficit virtus emicens vtrique. Ieiunij maximi tempore ponit populis labores; in reliqua anni periodo mentis epulum parat gymnasio. Nunquam sibi vacat, qui horam omnem studio iugi vacat. Quantum verò in arte dicendi excelluerit, vnica illa Oratio in laudem Diui Caroli Borromæi in amplissimo Mediolanensi templo nobilissimo totius Insubriæ concursu habita satis superque indicat, quam typis impressam neminem satis admiraturum putem, cum eam legerit aureum vndique eloquentiæ flumen emanantem. Tota denique testis Italia, in cuius insignioribus vrribus & Ecclesijs Regij Lepidi, Romæ, Cremonæ, Bononiæ, Placentiæ, Neapoli, Venetijs, Anconæ, Mutinæ, Ferrariæ, Parmæ, Lucæ, Nouariæ, Mediolani per annos circa viginti quadragesimas verbo, & exemplo egerit pari laudis, atque fructus exitu. Et in horum nonnullis binas, ternasq; habuit quadragesimas. Venetijs autem in nobilissimo Incurabilium Hospitali per integram quadragesimam bis quotidie mane, & vesperi admirabilis potius, quam imitabilis, concionatus est, vt populi illius animos ob anni præcedentis Interdictum, cui suppositus fuerat, aliquo modo fauciatos ex incuria curet. Theologicas Placentiæ habebat prælectiones sub Abbate Angælo Gabriele Anguissola per eos dies, quibus festum Diuisionis Apostolorum celebrandum erat: vndiq; audiebatur sacrorum metallorum sonus fideles conuocans ad infinitum sibi comparandum Indulgentiarum Thesaurum in celeberrimo D. P. Augustini Templo Apostolicæ Sedis benignitate, ac liberalitate asseruatum: cum publicata est Bulla Pauli Quinti reuocatoria Indulgentiarum, quæ per prædecessores suos Regularibus concessæ fuerant, cum restrictione ad certum quemdam, & paruum numerum. Coactus super eius interpretatione Theologorum conuentus in eam descendit sententiam sublatis fuisse omnes, & singulas Indulgentias tum personis, tum Ecclesijs Regularium concessas, proinde actum esse de Indulgentijs Augustini Ecclesiæ concessis. Summo animi mœrore omnes afficiebantur; cythara nostra versa erat in luctum; cum Carandinus lecta, & benè considerata Bulla coram Episcopo, Inquisitore, & primario Societatis Iesu Theologo demonstratiuè ostendit reuocationem Pauli comprehendere tantum Indulgentias personis Regularibus non eorum Ecclesijs concessas, propterea intaminatum remanere Augustini thesaurum, quæ sententia fuit iudicio Urbis Orbis Magistræ approbata, & populorum pietas frequentiam adhuc retinet. Lucæ coram Excellentissimo Senatu in funere Frigidiani Burlamachij Visitatoris de Congregatione Lateranensi, & ea Republica benemeriti orauit improuisus, ac si paratissimus fuisset. Neque verò inter tam varia Reipublicæ pepercit suo loco moderandæ nunc Abbas Regij Lepidi, nunc Mutinæ, nunc Præpositus Vincolæ, per iteratas vices
iugo

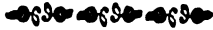
iugo oneris magis, quam honoris colla subdens inter nodos semper rerum, ac temporum. Sed aurum depuratur igne. Mutina secedere aliquando cogitur imperio Francisci Ducis, & liuore quorundam, qui animi robur, constantiamq; in tuendo iure suo, & liberam mentem, solidamq; doctrinam in eo profitendo illi vitio vertebant, miscentes adhuc calumniam veris. Stetit tamen infractus, & pro illius existimationis indemnitate Congregatio, donec post paucos menses intercedente apud filium Fratris Antonio Capuccino (illo nempe qui terreno regno abdicauit se raro prorsus exemplo, ut cęlesti vim faceret) gratię Principis, sediq; suę restituitur bonis omnibus non oculte latantibus. Inter tot, tamq; varios exanthlatos labores, siue colimantibus sensim studijs, ac vigilijs, siue natura in id flectente, antę tempus conspergitur prorsus veneranda canitie, qua & ori alioqui florido decor augetur, & procerę staturę dignitas. Urbani Octaui decreto gratioso, quod Breue dicunt, Pręlatorum iure perpetuo, nomineq; donatur: nec benignam minus Congregationem tulit, à cuius Comitijs Bononiensibus creationis Generalis Cappelli in idem ius stabilitur qua concionum, qua lectionum iugiter habitarum intuitu: & ab Definitorio Dietę Regiensis inammouibili Abbatis titulo cumulatur. Decessit anno millesimo sexcentesimo quadragesimo primo Mutinę sexagenario maior Abbas Trinitatis, & successorem habuit Angelum Morbiolum Mantuanum Definitorem. Scripsit autem

De Sancti Caroli Borromęi laudibus Orationem Mediolani in summo Templo habitam, Ad Ranutium Farnesium Ducem. Mediolani apud Tardatem 1608. Item scripsit Scholia ad Libros octo Iosephi Mozzagrugni de rebus Gestis Canonorum Regularium; verum quoniam acrius suggillarent virum alicui Canoniam normam professum, à prelo ablegauit, notat aliqua temperatius Basilius Serenius in suis Dilucidationibus. Item De Iusta Regiminis à se abdicati repetitione. Ad Policarpum Chiozzum Generalem, & ad Collegas Visitatores Librum vnum. Extat apud me manuscriptus.

HIE:

HIERONYMVS RIGHETTUS

V E N E T V S.

HERICVNTINAM Publicani vocationem à Seruatore Deo factam in se quodammodo innouatam sensit Hieronymus Righettus Venetus; vna scilicet corporis exiguitate Zacheo comparandus, ex qua Righettinum communiter, non Righettum, nec Hieronymum audiebat. Sed & ad telonearij illius exemplum cum Iesum videre quis esset, euperet, & præpediretur pusillus à turba ascendit in arborem Sicomorum, eiusq; sic hospitio dignatus est. Clericalis instituti normam quis Sicomorum appellare vetat? ficum fatuam mundo, quando stulta elegit Christus, vt confundat sapientes; sed proceritate sublimem: florentem quidem more sæculi in extimi linei supparis lenitate; infecundam tamen eiusdem sæculi fructu, sæcundissimam fructibus vitæ, & homines reddentem, maturantemq; (etiam repentinis impulsibus in modum humilis illius) peccatores, notos, publicanos auctori Deo. Hanc ascendit cum salutem quereret Hieronymus, & ideo Iesum interioris domus recepit hospitio, vt naturali excisus oleastro in bonam oliuam insertus fructus posset legis afferre. Iesum quidem vident omnes quot quot Triadis Sacrosanctæ nomine baptismalibus lymphis abluuntur; sed penitima eius, quidditatem ueij aut soli, aut præ alijs assequuntur, qui de turbarum lato numero, & infimo situ se tollunt altius per sacrarum Religionum accessum, legitimamq; scansionem. Et benè quippe cum illo actum fuit, cum membrorum pusillitas spiritus proceritatem peperit, & probam animi indolem exiguo hausit ab corpore. Dimidium verò bonorum suorum non dedit pauperibus, nec reddidit cuiquam in quadruplum, qui sub fortunis arctioribus ortus neminem fraudauerat; sed horum loco totum sic dedit se se, vt veræ subiectionis, perfectæq; humilitatis alumnus meruerit in conuiuio excipi ab conuiuato, conuiuanteq; Deo illis verbis, Amice ascende superius. Id certè illi coram simul discumbentibus cessit ad gloriam, & eam non inanem, quia sic honoratur vir, quem voluerit Rex Dominus honorari, & quia non ad inanitionem tendit laus ab Ecclesiastica Prælatione proueniens; sed (quod magis illi curæ fuit) gloria huiusmodi vadimonium quoddam extitit, & vehiculum

ficulum ad gloriam illam maiorem æternitatis sæculorum, quæ occasum non nouit, & quam repromisit Deus diligentibus se. Numerum annorum peregrinationis Christi expleuit in Ordine, de more per dimensum stadium Naturalis, Diuinæq; scientiarum plasmatum in bonum Ecclesiasten. Canonicas tamen sanctiones, & partem illam potissimum, quam Casuum conscientia dicunt, coluit exactius, & peculiari quadam animi propensione, atq; delectamento: & munus illud notum eum magè reddidit apud Venetos, exteriusque, quam prædicatio. In hac enim vix ab Ephebis mediocritatis extulit caput, quæ oratorem exigat conspicuum etiam donis naturæ liberalis, aspectu, tono, voce, laterum firmitate; in ea verò in virum perfectum euasit prudentiæ, zeli, scientiaq; talento singulari. Confluebat ad Charitatis subsellia multitudo languentium animo, & tanquam oraculum excipiebant hominis monita, consilia, cohortationes, in ijs quoque quæ æconomicam dispositionem spectare videbantur, morumue præsertim compositione: nec soluissent ad remotiora ij, quorum negotiatio mari inheerebat, quin prius virum adissent monita, bonasq; preces recepturi. Ab vnis se immiscere politicis abhorruit, vnde nec quæsitus respondere, nec interrogare etiam de ijs, quæ fiebant in dies, patiebatur. Rarisimus extra domum, ad forum nec semel in anno, quod in elegantissima, liberaq; vrbe, & patria non communis continentia signum est. Senatores non paucos in filios adscripsit spiritus tam per homologesim, quam per cōferentias, quorum vicissim beneuolentiam veluti patrum admisit experimentis vtrinque probatum. Constantinopolim, Romam, Viennam, Parisios adeundi ab Oratoribus ipsis postulatus instanter, digredi non aquieuit. Ad prima vocationis tempora vt laborum leuamen, solamenq; animi calamo lusit delineationem sui ex nature propellētis ictibus, cuius exordia secum tulerat in sæculo atramentata. Verum dierum successione, & praxi auxit adeo intellectum, & accumulauit ita peritiam, vt ex lusu ad serium, ex canicularibus diebus, horisq; succisuis ad omnem horam, & ad noctis vigiliis studia huiusmodi exercitatione sue transtulerit. Incubuit etiam numerorum apprehendendæ notitiæ; non eorum inquam, quorum exercitatio mercatoriam non excedit, calculos solos, summas, partitiones, multiplicationesque agnoscens, Abachistica communis, & ordinaria; sed illi apprehendendæ, & exercendæ operum dedit Arithmeticæ, quæ Mathematicam matrem noscit, Algebram facit, Algebraicasq; speculationes versat: & adhuc ab ista ad eam penetrauit, quæ Mysticam Numerorum notionem distinguit, & à perpaucis agnita communem etiam latet Doctorum gregem. Porro quid ex duabus hisce exercitationibus profecerit, index esto infallibilis dignitas, quam recepit: adeo placet, probaturq; Deo per diuersa varia virtutis media homines extollere, populisue conspicuos, atq; imitandos reddere.

De

De Numerorum quidem Sophia libros sex edidit, quorum altera pars Algebrae, arcanisque eius pluribus detegendis insitit: altera verò altius adhuc se tollens Pythagoricam, Platoniamque sectas elucidans, conuincit, veram extitisse Auenzoar Babilonij sententiam ab Arabe Albumafar contestatam, Omnia scire eum, qui nouit numerare. Adeundum profectò opus ab ijs omnibus, qui abditiora, superstitione remota, nosse peroptant. Quae Sonchedes Ægyptius Pythagoræ tradiderit, quae ab Schenufide Heliopolitano didicerit Plato, quae in hoc explicanda Aglaophemus, Iamblicus, Philolaus in medium adduxerint per singulas sectiones, quatuorue singularum capita in medium eruditè profert. Neque semotos facit Christianorum peritissimos Aurelium Augustinum Patrem, Boetium Seuerinum Consularem, Origenem Adamantium omniiscium, Clementes Alexandrinum, & Hierosolymitanum, Iustinum Martyrem, Ioannem Picum Mirandulanum, Augustinum Steuchum Eugubinum, aliosque claros, quibus & adnectit non perperam Philonem, Leonemque Iudeos, docens ex vno Moyfi sapientiam hanc omnem fuisse profectam. Cæterum quonam pacto ex his ad Episcopalem cathedram ascenderit excipias. Inter cætera, quae ad minutissimi operis perfectionem delinearat calamo, diuersisque dono dederat Principibus viris, ac Senatoribus Venetæ vrbis formas amplissimas Laurentio Priolo Equiti sibi familiaritate iunctissimo obtulit tam affabrè, tamque adamussim elaboratas, vt nulla prorsus amplissimi emporij particula non modo non prætermissa, sed neque extra situm locata dignosci posset, oculisque sic obiectata, vt ad primos quisque obtutus quænam quæque res esset colligere-tur. Plura vir clarus alia viderat laborum eius, & commendauerat sæpius: verum adeo captus est in horum examine, vt post multa hinc, atque hinc discussa auctor Righetto extiterit, vt aliquid simile moliretur Romano Pontifice dignum, pollicitus acturum se Oratore Reipublicæ mediante, vt osculo pedum, & oblationi admitteretur. Alman Urbem Orbis dominam, Religionisque sedem reddidit intra paucorum dierum curriculum, auctore ipso, & archetypo naturali (adsit verbo veritas) fermè mirabiliorem, formis quidem augustis hædinque papyro commissis, sed pro re adhuc angustis. Sixtum Quintum acrem illum, emunctissimique iudicij Principem cepit primus oblatis operis obtutus, mensque mox diffusa in cuiusque partis per-pensionem prouoluti ad pedes erectionem iussit, vt signaret artis indu-strias. Cumulauerat emblematis, vallaueratque formas hieroglyphicis talibus ex stemmate montium, Leonisque gentilitio ductis tanta intellectus subtili-tate, vt oblectarit mirum in modum excelsam summi illius indolem. Ve-rum cum ab differente exceperit, leua manu producta, se illius ministerio opus absoluisse; qualecunque illud; vix quasi fidem adhibens asserenti, virtutisque fauiturus, se quidpiam exequentem intueri velle dixit: statimque

introduc̄ta papyro , ab paratissimo artifice Tremitanam Insulam , arcemq; ex ideato exemplari extensam eiusdem sinixtrę opus accepit breuissimi temporis perlabente spacio : Allueuerat munificam manum Sixtus liberalitati , dum virtutes haberet coronandas . Hinc Righetum haud post multa, Reipublicę etiam ministris poscentibus, Caprularum Episcopum declarauit multiplici pauperum populorum bono , quibus per annos aliquot vixit Pater , Pastorq; verbo pariter , & exemplo per temporalium directionem illos ad spiritualium exercitia , quod leuiter vix antea curatum fuerat , introducens , decessitq; relicto sui desiderio . Nos dum adhuc in Leuitarum numero Anconę Lectorem ex Patauino Archigymnasio ageremus vidimus plura apud Marinum Gondolam Patritium Ragusinum ad Mermecidis propę artem ducta ab Hieronymo , quę digno viri clari zelo interpretiosiora asseruabantur . Habemus ab eo

De numerorum Sophia Algebraica , ac Mystica libros sex ad Marcum Antonium Barbarum Equitem , & Diui Marci Procuratorem . Venetijs Anno 1586. apud Iolitas .

HIE

HIERONYMVS SIRINVS

TARVISINVS.

IYCEI huius exornare aulas profus cogimur Hieronymi Sirini pia commemoratione; & tamen nobis, licet curiosè conquerimus, nil innotuit, quod de ipso singillatim referamus. Summæ quidem lectionis vir inclytus Antonius Posseuinus è Societate Iesu in Præclaro suo Sacro Apparatu virum & adnotat, & adscribit; sed breuibus hisce tantummodo verbis, Hieronymus Sirinus Canonicus Regularis Italicè libellum edidit, De Diuina Gratia aquirenda, qui non semel à Typographis Venetis est euulgatus. Sed hinc argumentum non ineptè sumimus de viro hæc profari, super solidam illum petram inconcussè firmatum extitisse: quandoquidem ex humilitatis radice, exq; propriæ abiectionis amplexu id contigisse certo certius autumare est; cum operi nomen quidem, cognomenq; apposuisse suum in Pontificiarum sanctionum, & Regularum Indicis obedientiam id præipientium, silentio verò obuoluisse quæ exactius illum manifestum agere potuissent. Opusculum ipsum quinam, quantumq; Auctor extiterit testatur, & euincit: cor etenim id tantum eructauit, quo plenum erat: vnde exiguæ molis paginarum, voluminum plurium maximorum victor gloriosè triumphat. Hinc mirum non est si sepe, & sepius ab Impressoribus cussum extiterit. Italico idiomate dictatum, in alienas linguas oppurtunissimè, & summa cum vtilitate, si transferretur, id futurum arbirramur. Libello Thomæ de Kempis De Imitatione Christi rite annecti posse videtur, & Stimulo Diuini Amoris Seraphici Bonauenturæ, Meditationibus Sanctorum Bernardi, & Augustini, atque huius Confessionibus, Manuali, Soliloquijs, ac alijs quibusdam paucis huiusce classis piissimis omninò lucubrationibus. Docet etenim breuiter, dilucidè, ac sanctè sub stylo plano, puroq; tria fidelibus omnibus verè pernecessaria, Modum Diuinæ aquirendæ Gratiæ: Modum cognoscendi illam assecutam, quantum pro præsentis statu agnosci potest: atq; Modum illam conseruandi, seu se in illa firmandi. Per viginti quattuor gradus autem ad perfectam beatitudinem perueniri docet à Fide scilicet ad signa vsque, quibus animæ nostræ Spiritum Sanctum inesse cognoscitur. Porro quantum nobis coniectari datum est ex pluribus; Hieronymum hunc opinamur illum Taruisinum

virum peregrinum, ac perinfirmum, qui Octauum Rector Generalis Ordini præfuit primo illo sæculo post postremam Frigidionariam Reformationem, ab anno nempe sexagesimo primo post millesimum quadringentesimum vsque ad annum nonagesimum. Verum quoniam coniecturis ad cæterorum Elogia certa formanda non vsi sumus; ideo ad alium remittimus locum, quæ in promptu essent posteritati demandanda de vita, ac moribus eius. Hic adnectemus aliunde petita, & ad rem aliam facta carmina, quibus Natura sororem quodammodo Gratiæ alloqui videtur, à qua non destruitur, sed perficitur. Scripsit autem

De modo acquirendæ Diuinæ Gratiæ, eiusdem acquisitionis cognoscendæ, atq; item conseruandæ Italicè, Venetijs 1555. Et apud Lorenzinum Ano 1562. Lib. 1. Item Tractatum de frequentatione Diuinæ Eucharistiæ sumendæ, deq; eius admirandis fructibus, ibid. iisd. annis. Lib. 1.

Ex Iacobo Bidermano translatum.

SÆPE laboranti Soror implorata sorori,
 Posceret aduersis cum sibi rebus opem,
 Nunc eadem placidas dabis exorabilis aures,
 Cogitur illa suas cum duplicare preces.
 Nam pertesa loci, iam dudum hoc carcere solui
 Mens ariet, inq; tuos ire soluta lares.
 Ipsa vides quantis iactata carina periculis
 Oceani medias anxia sulcet aquas;
 Nunc vicina ferit stridentibus astra procellis,
 Tartara nudatis nunc videt ima vadis.
 Nunc scopulis illisa gemit: nunc sentit arene
 In Libyca struētas Syrte latere minas.
 Parte alia rabies terret Scyllea, suasq;
 Insidias alia parte Charybdis habet.
 Quid memorem infames tibi saxa Capharea, rupes?
 Quæq; alias hausit sepè vorago rates?
 Non metuenda mihi sola Ceraunia: Siren
 Blanda mecum cantu sepè moratur iter,
 Dumq; diem Caligo præmit, noctemq; profundam
 Alta fatigatis Luna gubernat equis;
 Tu Cynosura meæ poteris Soror esse carina
 Nocturnamq; Pharos tendere clara facem.
 Tende facem, portumq; libens ostende sorori,
 Vna recepta Soror, non grauis hospes ero.
 Atq; tu felix misera Germana Sorori
 Quam potes, ut quantum res petit, affer opem.

HIE

HIERONYMVS STROZZA

MANTVANVS.

RATORIVM extra Mantuam cute exuto Apostolo dicatum Regulares Canonici Portuensis Congregationis possedere longioris ætatis curriculo. Ab fiduciarijs Prioribus oppigneratum pridem, post Restrictionem Frigidionariam veneranda semper Gal dini Bardij Placentini solertia recuperavit; dum verbo, factisq; & opinione sanctimonix potens apud Opizzonem Polentanum Rauennæ Dominum, eius auctoritatem, nomen, fideiussionemq; ad illud, & alios Prioratus, prediaue à creditoribus redimenda iugiter interponens, nouæ Congregationi summo fuit vsui, & ornamento. De anno vigesimo quarto ab Reformatione placuit Generali Synodo Rauennæ congregato illud in Monasterium formale sub Petro Rido Generali erigere, octo Canonicis, Prioreq; actuali eidem assignatis, quod post annos quatuordecim, cum Philippi Mariæ Vicecomitis Ducis Mediolani exercitus Portuense canobium occupasset, Eugenius Quartus ab omnimoda illius subiectione, & obligatione liberavit. Sed cum adhuc nimia præmerentur ægestate ibidem inhabitantes Canonici etiam diminuti numero, iuuit illos Iacobus de Strozzis; qui cum Augustinum fratrem Canonix ab Ordine iam Præfectum impensè diligeret, prædiques moriens, omnes facultates suas loco reliquit, hac lege, vt inibi Ecclesia, Domusq; capax competentis numeri Canonicorum erigeretur, quod & postmodum ille fidè diligenter, egregieq; præstitit de anno secundo ante quintumdecimum salutis operatæ centenarium. Hoc igitur nobili familiæ de Strozzis præstans beneficium debet grata Congregatio, non tamen vtrique solum. Ad ea enim tempora præter nuncupatum Augustinum dedit & nobis Hieronymum, quem proximi Veronenses aluere lacte Religionis; & ijdem solido cibo scientiarum nutrire crescentem. Oppiparè vero exceptum ab eis sancta vitæ totius acta ratio demonstravit, in qua illud reddidit cum senore casto, quod gratis acceperat. Adulti iam, mundumq; stomacantis fuit eius ad illos accessio, quæ quoniam inuenit ex non ita pridem operata Frigidionaria Reformatione pectora diuum ignem tam intra domesticos lares, quam extra penates eruçantia; facili negotio escã addidit pabulatori illi. Totum eius studium in veræ sanctitatis inueniendis,

sequen-

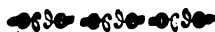
sequendisq; ac terrendis semitis ponitur per summam sui ipsius despicientiam, per omnimodam corporis castigationem, afflictationemue : ab exemplo quidem educantium Patrum, sed multo magè ex penitima spiritus insufflatione edoctus, & ideo super ipsis penè initijs omnem spiritualis militiæ gradum percucurrisset, aut vorasse visus est. Hinc licet plurima ingenij dote, & lauta scientiarum suppellectile diues floreret tam ab sæculari, quam ex sacro promptuario; eius tamen ostentandę nulli occasione subesse voluit, vt omnem inflationis spiritum declinaret. Innatę facilitatis ad aptè loquendum de quaque re vires voluntario silentio detriuit, vt delitesceret abiectus in domo Domini, ne alijs prædicans ipse reprobus efficeretur. Quoniam verò id vitę genus otij cuiuspiam specimen exprimeret, inertiq; calumnijs obnoxius appareret, ac sibi soli viuens; propterea proximorum animabus per sacram omologesim curandis totus se dedit. Eo quippe in munere summè laborioso, nec æquè specioso, atque prædicatio verbi, omnem charitatis operam procul ab aura populi distrahente præstare posse confidebat, atque sibi adhuc superesse spacium, in quo profectibus proprijs enixè incumberet. Innumera sunt quę præstitit proximis per hoc genus vitę beneficia. Ardens enim pectoris flamma in peccatoribus conuertendis, & ad meliora dirigendis ita erumpebat, vt nullus omninò ab illius pede abscederet, nisi plenè solutus in Deo. Doctrinarum quoq; adminiculis, & perspicacis prudentię lumini nihil imperuium, nihil inaccessum accidebat, quacunq; tandem ab negotiorum radice difficultates germinerent. Potiora autem Italarum emporia sanctam animarum mercaturam tenere exercentem, Genuense, Venetum, Lucense, Romanum, Mediolanense, Neapolitanum. Longa vitę periodus, longam peperit quocunq; in loco prædictorum stationem, & incolatum, ideoq; notior in dies fiebat Serozzę virtus, ac nomen. Romæ Antistites Religionis, Neapoli Regni Proceres, Venetijs Reipublicę Patres filios spiritus habuit potiores, neque tamen à promiscuo populo operam abducebat. Emicuit verò ardor zeli, & dexteritas prudentię eius in extricandis inimicitiarum intestinis nodis, in dissidijs tollendis, in sedere, paceq; iungendis magnatibus, in Regum ipsorum, Principumq; animis adsua, hoc est religionis vota trahendis maxima cum omnium admiratione, dignoq; cum Ciuitatum spectaculo, quibus nihil iucundius parari merito potest, quam ciuium mutua societas, & præcipuarum familiarum conseruatum decus. Seueritas autem eius disciplinæ, quam in se vno exercebat, procul ab omni quęstu siue personali, siue monastico, & fastus cuiusq; abdicatio plena in homine miti, leni, suauiq; & vnum tantum Numinis amorem personante voce, ac opere, commendabant quicquid is aggrediretur, perficiebant quicquid imperitaret adeo, vt in piaculi penè locum adscriberet sibi hominum pietas non exaudire præcantem.

cantem. Plurimi ex nostro, plurimi ex alieno dogmate sequi præeuntem, eademq; semitas signare satagebant, irrito tamen quoad multa opere; atque conatu: quippe non omnes pariter à natura, pariter ab cælo instruntur, & idem zelus in proximos diuersimodè administratur, cum vnus, atq; idem spiritus diuidit singulis prout vult. Hinc dum ferebat occasio, vt ab ciuitate in ciuitatem pergeret ex præscripto Prælatorum obsequentium necessitati rerum, concidebant quicunque habenas illi iam commendauerant animorum, & erigebantur qui excipiebant in spem melioris frugis. Ipse verò nil sollicitus totum se committebat dispositioni procerum, & quiete vbiq; pace ue spiritus potiebatur, in cuius alimentum licet vari calamo cudisset ingenij, pijq; animi monumenta, non tamen illa ope Calchographorum vulgari permisit. Emissum tantum legimus quod statim reddemus opusculum mage ad excitandos deuotionis sensus erga Saluatorem Deum, quam ad ostentandam vel eruditionem, vel scientiam. Demum dierum plenus sanctè obdormiuit in Domino. Edidit ergo

Opusculum quod inscripsit, Psalterium quinque cordarum ad honorem Christi Domini, quadraginta psalmos continens ex diuersis Prophetæ Davidis versiculis compositos, & ad primæ elementa Sanctissimi nominis Iesu in inchoatione cuiuslibet versiculi accommodatos. Venetijs Anno 1521. apud Ioannem Antonium, & fratres de Sabio.

HIP-

HIPPOLYT^{vs} CARACHIOLVS NEAPOLITANVS.

PERSOLVANTVR paucula hæc florenti adhuc,
 & in æuum, famæ Hippolyti Carachioli tanquam de
 vniuersa Fidelium Christi plebe optime meritò præ-
 coni. Persoluantur velut annuæ rosæ tumulo reli-
 gioso per antiquum morem supereffusæ; vt amica
 posteritas discat non infœcundos elongare dies, sed
 fertiles colere horas cum propenso proximorum be-
 neficio, atq; ex natalium claritate nouam virtutum
 claritatem venari. Is enim Regia in Partenope aerem primum sortitus, ge-
 nitore Equestri Ordinis subditorum imperio illustri, ex Carachiolorum
 cum primis nobili genere Villemarynæ Domino; cum in magnarum rerum
 conceptus enutritur, qui ætatem anteibat non occultis luminibus excel-
 lentissimi animi, relicto sæculo pompis ue eius, ad nostros se recepit in ipso
 iuuentutis enascentis flore. Qui Primogenitus erat Patri, & prædilectus
 Genitrici in iuribus Dominationis successor, contempta felicitate terrena
 alioqui iam parata, Primogenitam Christi Domini Congregationem ma-
 trem elegit, acceptis Ordinis insignibus in Basilica Sacratissimi ad Aram
 Clauigeri. Positis Religionis rudimentis, & grauioribus studijs confectis
 apud Pataunos, & Ticinenses antiquius nil habuit, quam nouis laboribus
 se ad ambones, & suggestus parare compositione repetita interioris ho-
 minis, & elucubrato, præmeditatoque quadragesimalium concionum
 curriculo. Erat ad eloquentiam propensus quam maximè, non ad eam
 modo, quæ naturaliter fluens omnium ferè eius Ciuitatis ad promptissima
 cuiuscunque generis verba procliuium propria, congenitaq; videtur: sed
 ad eam quoq; quæ per artem gubernata, naturæue perficiens conatus, in
 sui admirationem animos trahit flectens quoquo versum intima hominis
 penetralia. Ea propter audiri vix cœpit, vt & probari cum primis termina-
 ret exitu quamfortunato, dum perfecti oratoris titulum in ipso etiam exor-
 dio per populorum communem approbationem sortitur. Hinc patuere
 fores ad illustriora quæque rostra anticipatis petitus annis etiam per enixis-
 simam emulationem. Hinc aditus ad quoscunq; Proceres tam Sacri pur-
 purei Senatus, quam quorumcunque Italiæ Regulorum. Florebant tum
 viridi fama velut Concionatorum Antesignani, Gabriel Flamma ex nostris,

Fran-

Franciscusq; Panigarola ex minoribus, quorum virtutis decor, nominisq; celebritas eò peruasisse videbatur, quo dudum peruenere vni Demosthenes, & Cicero. Vox item effluebat per doctiora Italorum ora neutiquam addi posse tantorum Ecclesiasticum conatibus, vel appositiore, compositioreue forma suaderi haud populis Sacrosanctę, & illibatę Religionis Mysteria, salutisq; eterne curam sedulam in declinatione mali, & in actione boni. Non tamen ideo aut fugit, aut declinavit comparationem Hippolytus, sed ex arduis animos acuens studium velocius cucurrit, vt brauium comprehenderet, ne qui aliquali ætatis honore anteibant, vbertate fructuum in Vineam Domini Sabaoth anteirent, sancta quadam concurrentia charismata meliora, vt Doctor Gentium suadebat, æmulatus. Videre autem præ cæteris præsentaneo exemplo hanc Athletarum Domini nobilem cōcertationem, & amicabilem pugnam Genuensis Reipublicæ Patres, ac Populus, dum vno, eodemq; anno in maioris ieiunij die Panigarola ad Marianas Vinearū ædes, Carachiolus vero in summo Templo verba mirabiliter quidem, sed fructuosius haberent. Nouam quandam rerū explicationem, & methodum inuenisse videri potuit in suis concionibus iste, qui nō vltra per fæcundos & facundos memorię tractus (quos discursus appellabāt) vber appareret. Assueuerāt populi aures ad illos hauriēdos auidē iā à pluribus annis antecessore quoad talem dicendi Ideam præ alijs Cornelio Musso, Franciscoq; de Visdominis, qui res quasi excursim maiore ex parte potius libabant summis labijs, vnoq; verbo innuebant pertransendo, quam quod exactius digererent, & ponderarent, vt videlicet summo fluxu multo plura tangere possent, & ex omnibus doctrinarum ærarijs semina aliqua, figuratq; adducere. Egregium profectò orandi genus, qui & memoriam excellentem requireret, & omnifariā ferè scientiarum omnium cognitionem, atq; prurimum, vtilem tamen gigneret. Verum (si quod sentinus fari lubet) vt non omnibus datum est adire Corinthum; ita non omnes capiebant tantam molem auditoribus solummodo eruditis accommodam, licet per apparentiam illam præsentem, etiam imperitorum hominum haberet commendationem, qui sublimia, si non caperent, admirarentur tamen. Quare Carachiolus aliam ingressus viam, non Discursus, nisi perrarò concionari, sed Conceptus adorsus est. Vnde & Pater Conceptuum, atq; Auctor huiuscemodi viæ in concionando habebatur. Ea autem est, quę multo pauciora dicit, sed dilatatiore, ponderatiore, & ex quibus succus spiritus, & doctrine eliciatur, sumpta ex Diuinis Scripturis sententia, quę meditati ipsam ad vnguem animet. Qua verò id inchoauerit felicitate, ex eo vno constare potest, quod hisce etiam temporibus (atq; si ex ijs, qui talem formam secuti sunt, & sequuntur coniectari licet) futuris quoq; per longas ætates in vsu est, atq; erit consuetudine ipsa vim induta nature. Hinc etiam plausus ille, quo procurabatur, excipiebaturq; Testantur celeberrimę

Ciuitates, quibus eloquentiam castam impertitus est, innocuosque mores, ac commendatissimam vitę conuersationem. Sub Gregorio XIII. Pontifice in summa frequentia anni septuagesimi quinti vniuersalis Iobęlei sub Romano Cælo, atq; censura quędam populorum exterorum confluentium illum non audiuit Annuas, Aduentuales, Quadragesimales conciones habentem in ædibus Sancti Spiritus? Palermitani, Mantuani, Cremonenses, Ianuenses, Neapolitani, Rauennates, vt alios taceam, viridem adhuc memoriam tantę virtutis custodiunt, & celebrant. Vnus in Diuorum apotheosim iam relatus Carolus Cardinalis Archiepiscopus pro millibus sit, qui Mediolanęsibus suis annuam hanc escam in summo tēplo exhibuit quasi esuriens & ipse, qui spiritus pinguedine exuberabat anno vno antequā ad beatas sedes beatus euolaret. Quid Venetijs præstiterit in Sanctorū Apostolorum quibus concionator quasi per vmbra colligatur ex eo casu, quem ipse refert in Concione Vocationis Gentium ad suam rem maximum conducente eloquentia, sibi cum Iudęo quodam accidisse; dum non solo publico munere, sed & priuatis allocutionibus, conferentijs, visitationibus animarum lucra scrutabatur, promouebat, & sitiebat. Ex hac verò siti in discrimen non leue aliquando adductus est, vt hortis Satan semper talibus struit insidias. Siquidem cum per integram Quadragesimam Piedemontium, atq; Sabaudia Regulo conciones Taurini habuisset vsq; ad admirationem commendatus; nato ex locorum vicinitate occasionis uehiculo, facultateq; sibi per superiores facta, ad Ianuensium hæreticorum Asellum dixerim, an stabulum? certe non Asyllum, nec Ciuitatem, quę uerius Lernæ palus est, quam lacus Lemanus; excursionem executus est. Tentabat uerò in illa Marchionnem Vici affinem, qui diabolica suggestionem per indignationem impotentem in Gubernantem quendam conceptum illac perexerat, adiuuare, lucrari, atque reducere. Quare diu post redditum ad Summos Fidei Censores, quibus de facultate pridem facta nil notum erat per delatores accusatus, custodiq; traditus, examinatusq; est lustratis etiam abunde scripturis eius, ac deinde usquequaq; absolutus, vt videlicet aurum commendaret ignis non combureret. Tandem eloquentiæ viri laudes vno eo pietatis officio obsignemus, quod parentem bis à morte redemerit iterato delapsus in indignatissimas manus Neapolitani Proregis, qui facundissimo filio, vt aures præstiterat sepius delectatus in finem: ita per occasionem bis animum gratię inclinauit. Decessit Hippolytus magno Congregationis incommodo vix quinquagenarius in Patria apud consanguineos, cum esset Abbas Sanctę Marię de Frisā Lanciani appostemate in capite orta haud quaquam Medicis cognita. Sepellitur insigni funere in ædibus Virginis Pediscriptę anno 1588.

Conciones per manus omnium egregia approbatione circumeuntes prodire Venetijs apud Iacobum Antonium Somascum anno 1599.

HIP-

HIPPOLYTUS CHIZZOLA

BRIXIENSIS.

PLEVSIT personatas Fortunæ machinationes Hippolytus Chizzola in ipso penè adolescentiæ confinio, quæ ideo fortasse hæcenus cum prolixè opulento, & florenti blandiebantur, vt incautum abigerent in deteriora. Nobili quippe loco Brixiaë natum licentia penè militaris comitabatur ad quælibet audenda, partim ex regionis genio patritiorum natis profusè indulgenti sub modica parentum disciplina (vt fama est) partim ex coetaneorum lasciuientium exemplo, ac monitis. Neque modus fuisset modum ignoranti, ni corporis ægritudo mortifera animi peiorem amouisset ægritudinem. Haud implorata frustra benignitas Dei in præsentissimo periculo corda aperuit, excussitq; tenebras caliginis exactorum dierum: atque ideo vt viribus conualuit, nihil præterquam cautè delitescere intra Religionis septa. Quippe iterato congredi cominus cum coetaneis pertimescebat, ne à proposito deflecteret, ratus titillamenta supra sustinentiam suam fore. Florentem nimis ætatem, & corpus adhuc imbecillum prætexentes Saluatorienses nostri per Abbatis ora, nobilem iuuenem expunctum volebant à cathalogo, & Abbas ipse vir egregius, vt ab eo desiderium auerteret intempestiuæ asperitatis, obtrudebat arctam, & præruptam Religionis semitam, quam statim à conspectu refugeret. Re vera animi patrum diffidebant in eo stabilitatem, & perseuerantiam ex famosa anteaetæ vitæ libertate sub Ciuitatis oculo nemini non nota. Ipse tamen precari, vt in semitam admittatur, nunquam ab ea pedem relaturus. Satis consuluisse quæ opportherent, & ideo Canonicum cæteris prætulisse institutum tanquam mediæ, regiæq; viæ incessu statariū. Quare perfecta charitas peruicit, forasq; misit timorem, & ex habita Congregatione, inter Tyrones locum habere iubetur, prece scilicet in omen futuræ virtutis, ac firmitatis accepta. Non præstat singula prosequi, quibus, se damnauit, aspera, vt corpus labori duraret, & animū præterito exueret homine. Separauit aurum, argentūq; à scoria in camino ardenti discipline castigatioris, donec purus inuentus est in Sacerdotij dignitate ipsa, quam cumulauere proceres ministerio sacre prædicationis. Ex breui paucorum annorum periodo inter primos Italarum Ecclesiastes colitur, & adnumeratur populorum, procerumq; vniformi

Fff 2

suffragio.

suffragio . Decennis exercitatio gradum fecit apici , secundum quam cre-
uere agones facundię , & cum eis creuit agonistę facundi fama . Facundia
verò faci'itate naturali commendabatur in primis , ad cuius intuitum elo-
quens diceretur , non emendicata ab artificio , nisi stipe illa , quę aut ampu-
taret superflua , aut compefceret anomala . Ornatum , vel flores orationi
nullos inferebat ; candorem eloquio pariter exhibebat , & habitu . Sugil-
labat vitia , hęreticamq; perfidiam accerrimè , tum præsertim cum panem
Euangelij frangeret Ciuitatibus Germaniæ proximioribus Mantuę , Bergo-
mo , Brixia , Nouocomo . Quoniam etsi luridum virus in catholicos populos
nihil sibi adsciuisset imperij ; tamen ne excita inde fama seduceret mentes
infirmiores ad curiositatem nequam , prout contingit in rebus , quę noui-
tatem redolent ex lapsu humanę imbecillitatis , ideo occurrebat ipse anti-
doto , & per rimulam insinuatıs erroribus summa manu , latè illos cum per-
ditis sectarijs auctoribus conuincebat , eliminabatue . Quin ex casu quo-
piam , quo tentari meruit , exarsit adeo in nouatores Ecclesię perduelles , vt
linguę ministerio , minus tribuens , quam calamo : vtpotè quod transeat ir-
reuocabile verbum , & solis præsentibus instilletur , quę verò calami sunt ,
& perennent , & longè , latèq; ad remotissimos etiam deportentur ; ideo
scriptis etiam illos infectari elegerit . Indixerat OEcumenici Tridentini
Concilij prosecutionem Summus Christi Vicarius Pius Quartus , & destina-
tis maximè ad Germaniæ Proceres nuncijs omni paternę charitatis officio
ex vniuerso penè Christiano orbe ad tantum inuitarat conuentum Patres ,
qui de iure , consuetudine , aut priuilegio interesse consueuerunt ; cum Pe-
trus Paulus Vergerius ex Iustinopolitano Episcopo factus apostata , & trãsfu-
ga in eiusdem Indictionis diploma , & contra Sanctum Domini stylum con-
torfit , tribus diuerso tempore libellis amarulentiam euomens animi feroci-
ter proditoris , italico idiomate non transmontos , aut transmarinos po-
pulos seducturus , sed Italos ipsos , intra viscera ipsa throni Apostolici dis-
cordias saturus turbas , ac tumultus . Aduersus sycophantam armavit piam
manum Hippolytus , & fulmine veritatis , orationisq; tonitruo deiecit fa-
crilegum , triplici responsione eodem idiomate edita intra paucorum die-
rum spatium imposturas , mendacia , insaniam , ignorantiamue perditı ne-
bulonis dispergens . Et qui paulo ante causam catholicę doctrinę in vni-
uersum contra septentrionales hydras volumine edito egerat , adiecit tali
argumento , triphaucis Cerberi obtruncationem . Hęc quidem munia
erant Magdalenę eius . Eodem verò tempore & actuosıs Marthę operi-
bus manum adiutricem porrigebat vir factus ad omnia . Quandoquidem
ab assuetis minoribus gradibus ab vsq; Visitatoratum ascenderat , dignita-
tem in Congregatione supremo apici proximam ; vt hinc liceat inferre qua-
rum ipse qualitatum fulgeret ornamento , cui peruia erant subsellia maioris
exigen-

exigentię , non doctiorum , sed cordatiorum , sed prudentiorum laboriosa præmia . Eo autem id clarius enitet , cum & per eosdem dies florerent inclyti inter Cōcanonicos, & Conciues Hieronymus Calinus, Cyprianus Pontecaralis , & Basilius Phisonius ministerio publicæ rei , & ipsi commendatissimi , atq; vnius fortè scholæ Thomæ Brixienſis ſenioris omnes alumni . Tam multa igitur miſcens vtriuſq; vitæ , vitam collimauit ad ſenium quidem perductam , ſed quam ex optimo temperamento protraxiſſet quoque ad vltiores annos , qui proximis magè , ac poſteris , quam ſibi vixit . Eligitur Abbas Trinitatis Mutinæ anno ſexageſimo primo ſuperioris ſæculi ſuffectus Illuminato Volpino vita functo per electionem Pauli Veneti Generalis , & Calixti Mazzolæ Vicentini Cenſoris extra Comitia . In ſequentibus Viſitator renunciatur , & biennio poſt decidit Abbas Præcurſoris Viridariani Paduæ ſucceſſore Ioanne Baptiſta Brixienſe .

Viget verò immortalis in hæc monumenta .

Italicorum Diſcurſuum, ſeu Tractatum ad confutandas particulares hereſes libros duos Ad Franciſcum Gonzagam Cardinalem . Venetijs apud Andream Arriuabenum 1562.. Lib. ij.

Reſponſionum Italicarum ad tria ſcripta Petri Pauli Vergerij heretici Indiſtionem Concilij Tridentini impugnantis libros tres ad Carolum Borromeum Cardinalem , poſtea in Apotheſim relatum , Venetijs apud eundem Arriuabenum 1562. Lib. iij.

De Cultu , & Inuocatione Sanctorum, Concionem in Cathedrali Mantuana habitam , quam Thomas Porcachiſ edidit in volumine Concionum illuſtrium Prædicatorum à ſe collectarum , Venetijs .

De Potestate , & Maioritate Summi Pontificis ſupra Generale Concilium , Tractatum vnum , quem ſe latinè compoſuiſſe teſtatur libro primo contra Vergerium pagina mihi 81.

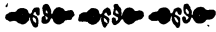
Diſcurſus ſuper Pſalmum Eructauit cor meum &c. quos ſe compoſuiſſe teſtatur libro primo aduerſus particulares hereſes diſcurſu 4. Cap. 6. Verum duo hæc poſteriora nondum edita .

HIP-

HIPPOLYTUS CHIZZOLA

SECUNDUS

BRIXIENSIS.

VO anno excessit è viuis vir inclytus apud nostros, exterosue Hippolytus Chizzola Senior, ex eadem familia, sed non ex lege, lucis vsura fruebatur iuuenis scūdus iste, de quo hic textitur sermo; ceu quodam modo repositus, vt cum adueniente aliquando maturitate deperditum instauraret in Congregatione. Reluctari tamen plura coeperunt ab ipso pubertatis exordio, ne quod de super statutum erat ad exitum perduceretur: laxa fatis (quod de more in similibus accidit) parumue dolata educatio, genium tam ad bona, quam ad mala peruium, ac proclive, & quod in vtrāque partem iuxta flecteretur, prout pondus accedebat aliundè. Id tantum boni agebatur in supina alioqui cura, vt non deessent vberiora femina literarum, quas humanas dicunt: quoniam ingenium eius in feracis telluris speciem cultoribus haud iniquè respondens ipsam met excitabat segnitiam. Quare hōrum adminiculo post longè distractas religionis incundæ inspirationes, & flamina; tandem emerfit ab cœno. Cum enim iam annos natu viginti duos, iuuenili eloquentia polens sub non leuibus aduersis corruisset; sensit præpotentem manum ad meliora retrahentem. Serius aggressam disciplinam sensus acriorem indoluit, quem reprimebat lubens, volensq; spiritus sub certamine iugi, fortique. Hinc distulit initiari sacris etiam ætate idōnea cum fine tyrociniij inita, vt vegetiore succo, firmioriq; radice rem tantam aggredere. In virum alterum, vt oportebat, sub legibus canonicis euasit: & licet aliquando sub prioribus studijs erumperet natura vehemens, per totq; annos malè sueta; non tamen aut eleuabat se, aut progrediebatur, sed fræno coercita calcar erat ad maturius profequenda animi bona. Cum anno sexto nouæ vitæ, iam fatis dolatus, sacerdos inungitur, & post biennium prædicatorea laurea redimitur consortibus Angelo Gabriele Anguissola Placentino, Ambrosio Marliano Papiense, Iacobo Sanmartino Bononiense, Ioanne Paulo Lercario Genuense, & alijs triginta tribus per Collegium Nouemuirorum in Comitij Cremonensibus sub Beccio Generali. In messem populorum immissi tot operarij adamussim efformati, & vndiq; per omnes Italiæ oras diffluentes, non
obscura

obscura piorum conatuum specimina edidere proximorum salutem quaqua-
 versum incubantes. Vnus Hippolytus tenuit Apostolicam arenam per tri-
 ginta penè annos. Nulla omninò ab re distrahitur, quin vigeat, & peragat
 sacram prouinciam. Primum quidem, quoniam illi perferendæ ab natura
 esset formatus, per omnium consensum partium, quæ oratorem bonum
 decent congenitæ: dehinc quoniam adminiculis scientiarum apprimè in-
 strueretur: demum quia pius animi ardor (quod caput est) labores, vigi-
 lias, sudores, ærumnas ponebat in lucris. Absque his verò punctum non
 attigisset, quem attigit, etiam si non supremum: & cum illis perseuerat in
 ore posteritatis laudabilis, non euacuata adhuc (vti speramus) in cælis
 mercede. Sub ipso virilitatis flore incertam quodam modo sedem habuit
 tam anni, quam concionum: cum eius confinium attingeret ingressurus in
 senium Patriæ se permisit, eamq; & incoluit, & excoluit pro suo posse ad
 extremum vsque spiritum. In suo fluxu inundauit nunc Ciuitates, nunc
 Oppida absq; delectu, Venetorum præsertim; ac Insubrum, Opitergium,
 Cornelianum, Veronam, Bergomum, Cenetam, Taruisium, Cremonam,
 Placentiam, Mutinam, Ticinum: & licet æquales plures in ministerio ha-
 buerit, neque paucos superiores ex tot agminum religiosorum numero;
 non ideo tamen minus reponitur ei, quam lucratus fuerit. Ingrauescente
 iam ætate cum paulatim vires deficerent ita, vt cum populo agere ultra ne-
 quiret e suggestu, aliud induit illius iuuandi cogitatum; quod & si commu-
 ne quidem, non tamen eo se inuestiri pridem tulerat, de se non ultra me-
 diocritatem sentiens. Superinducit aliqualem iam habitis concionibus li-
 mulam, eam scilicet, quæ non degeneraret opus in aliam faciem à prius
 habita quæcunque illa fuisset; & ope Typographorum illas legendas, pal-
 pandasue præbet; vt quod vox præcipitarat in templis ad obliuionem incu-
 riosi auditoris, illud ipsum stagnaret impressio penes lectorem cordatum,
 & pium. Non vna, nec leuia sunt, quæ contingere perpeti virum senem,
 & valetudinarium in impressione molienda, curanda, promouendi; vt pro-
 fectò appareat pluribus omninò medijs crucem baiulari, ab ijs qui pro me-
 rito æternitatis alijs, non sibi laborant. Cum aliquando ageretur de illo
 promouendo Reipublicæ, opposuit legem natalium Seraphinus Verdellius;
 nec absterfit virtus nota maculam penes tenaces disciplinæ suffragatores;
 tamen ad honoris intuitum Prioratus Montis Clari appellatione donatur.
 Vixit ad annum vsque trigesimum huius sæculi, & decessit piè, fermè sep-
 tuagenarius in Patria. Vel præcessit vix epidimix debacchantis flagellum,
 vel in ipso eius cladis exordio & ipse prostratus est. Sunt prædictæ inge-
 nij fœturæ

Conciones annuales, seu dominicales infra annum viginti quattuor habitæ Papie in Summo templo Ad Iacobum Serram Cardinalem, & Protectorem, Brixie apud Franciscum Tebaldinum Anno 1615. Lib. 1.

Sacri Conceptus texti super Euangelia Dominicalia totius anni ad Desiderium Scaleam Cardinalem Brixie apud Io. Bapt. Bozzolam Anno 1623. Lib. 1.

Pallas, seu Minerua armata Conciones Quadragesimales Ad Nouemuiros Ordinis supremam potestatem Brixie apud Paulum Ricciardum Anno 1626. omnia Italicè Lib. 1.

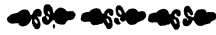

HO-

H O N O R A T V S

M O N T E C A L V S

B O N O N I E N S I S .

MONTECALVAM Senatoriam gentem præcipuis Ciuitatis Bononiæ, exterisque pluribus familijs fædere, ac matrimonijs iunctam cernit ætas hæc nostra sedes suas virtute tuentem post multa ab sua origine exacta sæcula. Quæ enim Tribunos, Decuriones, Iustitiæ Vexilliferos (quos Confaloneros appellant) pridem enumerauerat plures, Iacobos, Mafios, Tolomeos, Scipiones, licet cum Bentiuolis, (quorum factioni prima pene immobiliter adhæserat) exauthorata; semina generosiora retinens; nihil, aut perparum de auita virtute remittens, aduersæ cuiusvis fortunæ fluctibus superenatans, se in priora amicæ restituendam præsentissimo aliquando Numine conseruauit. Quippe affinitate intimius iuncta Dynastis illis ob matrimonium Bertolacciæ Montecaluzæ Simoni Bentiuolo iunctæ per eos dies, fortunæ eiusdã illorum particeps non esse nequiuit; cæterum Apostolico throno propensa, apud quem legationibus Reipublicæ nomine sæpius functa optimè audisset: & aliquando sub Ioanne Vigesimo secundo Romanæ Urbis inclyto gubernio Thomas insignitus fuisse sciretur. Pyrhus igitur Montecaluo, & Flaminiz de Gandulphis Nobilibus Bononiensibus filium largita Diuina bonitas est secundum Idas Februarias anni tertij post sextumdecimum centenarium ab Redemptore nato. Hunc Euangelistam vocari ab sacri laticis Ministro sacerdote voluit ex nomine Cardinalis Palotti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Cosentini nuncupati, qui illum ab immaculato fonte suscepit. Iure autem merito Euangelistam illum appellatum, qui Euangelio disseminando dabatur, euentus ipse demonstrauit. Cecutit tamen humana mens in sui caligine, neque consilia Dei apprehendit, nisi post factum. Quamuis enim Pyrhus non hunc tantum haberet liberorum, solum tamen istum Aulæ destinabat honoribus, familiæq; patritiam antiquitatem in eo volebat hisce medijs reparatam iri; atque ideo in spe huiusmodi lapidem mouebat omnem, vt parili ornaretur disciplina. Hinc Gymnasia illi iam per ætatem idoneo inclytæ Societatis Iesu præscripsit, ab quibus fundaretur in virum. Antonium Scottum; Fran-

G g g

ciscum

ciscum Nattam, Alphonsum Zanottum, Antonium Bondiem, Quæ duo præceptorum paria in Humanioribus, & Rethoricis vtiliter auscultauit ibidem. Porro genitor non vna huiusmodi disciplina filij (tametsi præcipua) sibi satisfaciens; equestris quoque culturæ in scholis chorearum, equitandi, armorum (schermam dicunt) exercitamenta pertractanda dedit, ab idoneo illius genio ad vniuersa præclara suafus. Sed parabant hæc aliud vitæ institutum, ab eo quod parens digessisset: nam annorum septendecim factus stauit Deo Seruatori de viciniore phalange strenuè sacramentum religionis in baltheo Canonicorum Regularium dicere. Siquidem dum ex summo loco Archigymnasij Thomam Dempsterum Scotum scientiarum portentum profitentem frequens adiret, nec non & de nobilium adolescentum acriter studia vrgentium more, in honoris tesseram familiariter comitaretur diuina aduentem; contigit, vt cum is in quadragesima Montanam Euangelistæ Ioannis Basilicam accederet quotidianus Seraphini de Partis Romani concionatoris celeberrimi auditor, Montecaluus sensim captus religionis ardore, & excitus eximie collaudantis Dempsteri stimulis, abdita montis perfectionis, sæculi planicie laxè anteferre scelegit. Comitata Rauennata statim ab resignatione Generalis Verdelli hunc tabulis consignam, & non diu post ad Ariminense Cœnobium transmittunt, vbi loci Ascanio Tingulo Præfecto coopatore dicatur: Instruit nouum militem Archangelus de Archangelis Anconitanus solers, & expeditus catechista cum Gregorio Carario item Bononiensi, & alijs pluribus. Post nuncupata solemnia vota in almæ Crucis Cæsenatensi gymnasio philosophiæ primordijs manum admouet Sebastiano Celio Doctore. Post hunc in illo annorum spacio, quod lege præscribèbatur referendis in album concionatorum, audit Petrum Franciscum Montalerium Casalensem in Augustinianâ Placentina Academia, & Angelum Morbiolum Mantuanum in Portuensi profitentes. Redimitus ibidem nobili fasciâ studiorum, ad aliud genus laborum subeundum eligitur; nouellos vt furculos ad Canonicam frugem in eodem Portuensi Lyceo perduceret. Neque ætatem florentem impedimenta oneri subeundo prætexentem patrocinari quidquam sibi cognouit. Abstergebat prodroma virtus, & perfecti viri exhibita species in seuerioris disciplinæ habitu quietum quid iuuenta obijceret: Cani enim sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata. Ea propter post annum Ascanius Tingulus Prior, de cuius sacra manu stolam Ordinis induerat, sibi illum in Vicarium cooptat in eodem Ariminensi Collegio, illo vno intuitu, vt honorifico illicio magistrum idem nouitiorum prosequeretur, quod & per quinquennium ibi præstitit. Sarcina operosior seponi penè mandat aliud omne mentis opificium, quoniam ipsa totum requirit hominem exprimentem se in viuum exemplar iuuentutis commisit. Inuenit tamen Montecaluus quonam pacto diuertet

ret

ret absq; diuersione. Vigiliis ita substituit somno, vt per ea nihil assueti studij remitteret, nil inferret præiudicij potissimè illi curæ efformandorum morum in tyronibus. Dedit propterea suggestui sua tempora in anni occurrentibus solemnitatibus, præcipuè apud Sanctimoniales Iaculati Martyris: dedit & iuuenibus ipsis ab exedra expositionem in vniuersam Aristotelis Dialecticam. Et licet de Procerum dispositione semel, iterum, ac tertio noui subintroierint efformandi (quolibet fermè anno prioribus post nuncupata vota aliò transmissis) cessauit tamen ipse nunquam ab inceptis operibus tradendi prima Ordinis rudimenta, & eandem diglomerandi massam, quod liquet maxime ex opusculo, quod Atrium interius attitulauit ad eosdem tyrones efformandos infra reddendum. Ad aliam quin etiam extricandam massam eodem tempore volens, lubensq; animum adiecit. Cum enim in literaria quadam concertatione domestica asseuerasset, Naturam nulli Nouercam, omnibusq; ratione vtenibus, quantumuis Barbaris, datam fuisse facultatem, Sapientiam, & Prudentiam assequendi, ni adessent impedimenta in organo, adductis tanquam in exemplum suæ thesibus Abari Hyperboreo, Anacharsi Scytha, & Asclepio Imute; coactus fuit eorundem trium Philosophorum Vitas conscribere, quas & postmodum Calcographis traditas nuncupauit Cosimo de Bardis ex Comitibus Vernij Archiepiscopo Florentino Affini, Moecenatiq; suo. Vtiq; Montecaluo pluris nos debere hic profiteamur: quandoquidem in arenam descendit huiusmodi, vt nostrum tueretur Librum de Sæculo Arabico, & de Vitis Arabum Philosophorum insertum in infelicissimè deperditis nostris Voluminibus Musei Peripatetici, seu de Vitis Philosophorum Peripateticorum, qui ab Aristotele Principe, ad nostra vsque hæc tempora insigniores extiterunt. Cæterum quoniam Vicaria ea potestas, qua fungi datum illi fuerat, extra leges extiterat, tanquam ante tempus collata; expleto quinquennio eo, Bononienses illum Patres Priorem Montanum ordinant ad præscriptum Constitutionum sub Petro Gipsio Abbate. Ibi munus gessit de facili maturans alia. In Vrbe nanque præclara solers, officiosusq; ac industrius Canonorum, quin & Canoniarum quantumcunq; absentium, ac disparatarum negotia tractabat, expediebatue tam peramanter, ac perbenignè, vt vnus omnium æquaret vota, impleret vices, & sæpius euentu meliore, quam si singuli sua perurssissent. In Congregationis vmbilico videtur quodammodo situm illud Monasterium, ad quod ex vniuersis Italiae Prouincijs Canonici hinc inde commigrantes diuertere coguntur. Hos ille omnes sic excipiebat, in vim quidem officij superintendens, sed multo pluris in vim naturæ humanissimæ; vt nullum dimitteret non cultum omni charitatis amplexu, & sibi non plenè deuinctum. Ab nobili hac gymnastica ad Regiam Genuensium Ciuitatem deportatur, vt præstantissimo Monasterio

Sanctimonialium Diui Andreæ à sacris confessionibus esset : onus utique non humero cuiuslibet parabile , siue numerum spectes hecatonta excedens , siue dotes quasunque virginum , quibus vera virtus omnis cordi est . Verum iam de facie laboriosam uorat charitatem omnia omnibus factam , charitatumque laborem fœderatum scribebat , quorum ope non se sibi dissimilem exhiberet ; quin gradum gradui sternens scalam conscendebat Empyreum attingentem , cui vim non trepidaret inferre . Soluit interea naturæ debitum Marcus Antonius Gentilius Generalis ad Papense Cœlaureum sub die Diuo Apostolo Didimo dicato , & in sequentibus Comitibus Diætalibus Placentinis Antonio Parmesano Rauennate ad clauum assumpto , de nouo Abbate Monrano eligendo discutitur acriter , pluribus valdè idoneis in numerosa natione Bononiensi repertis , quæ alioqui ab dicto pendere consueuerat functi Gentilij . Ad scrutinijs tamen aperitionem Montecaluus Abbas renunciatur . Ab Genuensi sarcina ad Bononiensem præclariorem quidem , at non minus onerosam , ascendit , utique ab Superum benignitate adiutus , quos & illi assistere iugiter , coniectari liquidò expedit ex ijs , quæ præstitit promptè optima inter medias temporum percurrentium difficultates , proborum ; literatorumque virorum amantissimus , & bono Reipublicæ curando perquam additus . Hinc expleto triennio fasces iidem in aliud triennium illi dilatantur , rem paucis concessam , & eis omninò solis , qui de gesto magistratu proficuum egregiè operam suam Ordini peruicerunt . Quippe in summis iniquorum temporum angustijs , dum Bononia legionum pontificiarum iura throni primi ab non æquis impugnantibus contutantium penè sedes constituta uterum gessit in similitudinem equi Troiani plenum ; Montecaluus ea se gessit prudentiæ , dexteritatis , officiorumque omnium methodo , quæ Proceribus summis Antonio Barberino Legato , Stephano Donghio Cardinalibus , Angelo Cæsio Prolegato , cæterisque belli maioribus præfæctis inter primos Religionum Antistites insigniter illum effulgentem expræserit , atque oppleta ab militari cohorte Canonica , disciplinam tamen regularem sartam , tectamque apprimè conseruarit . Nos ipsi officiorum eius fauorabilem acceptationem , dum ab litibus pro indemnitate Cleri tuenda ab impotentibus aduersarijs præmeremur , dignamque viro munificentiam non semel experti testimonium candidæ veritati damus . Hoc idem dat Ordo , qui per hos dies Archipræsbyterum Monteuianum illum dixit , utique ad maiora (quod virtutum eius est) mox ascensurus . Habemus de illius promptuario . Vitas &c.

Vitas trium Barbarorum Philosophorum Abaris Hyperborei, Anacharsis Scythæ, Asclepij Imutis Ad Cosimum de Bardis Archiepiscopum Florentinum, Casena Anno Domini 1631. Apud Iosephum Nerium. Lib. 1.

Atrium

Atrium interius, vel Claustum secretum mentale veri Novitij Regularis, distinctum in quatuor Prospectus, & in Arcus viginti, mox cudendum.
De Christi Domini Servatoris humilitate Orationem Placentie habitam feria quinta maioris hebdomade. Placentis apud

Ex Aufonio Gallo translatum.

O Honorate optime,
Quem nemo fando dixerit,
Qui non prius laudaverit.
Age proles ò Felsina,
Effare causam nominis.
Vtrum te mores hoc tui
Nomen dedere: an nomen hoc
Secuta morum regula?
An illa venturi sciens
Mundi supremus arbiter,
Quale creavit moribus
Iussit vocari nomine?
Nomen datum praconij
Vitaq; testimonio.

HO

HONORATVS ROBERTVS IUVENATENSIS.

HM præ gratis manibus habemus post annum quartum decimum, quem manibus, vniſq; Patauij amplexati ſumus occumbentē, quemue ex viridis memoriæ promptuarijs nunquam iure permittemus deletum, Honoratum Robertum Iuuenatensem præceptorem dilectiſſimum. Quæ cæteris vſq; modo perſoluimus, iuſta ſunt quidem veritatis teſtimonia, ſed voluntaria; quæ verò huic loco debemus, non niſi neceſſitate elicitæ; vt viro de nobis ſatis merito vices pro ſymbolo noſtro rependamus, & ne quem propriæ virtutes extulere, commendauereq; labores & noſtratibus, & exteris; calamus noſter iniquè perteriſſe videatur; eò vel maximè, quod vna cum fortunato natali alieni quoq; conueniſſe cenſentur ad illum fermè ignotum exornandum, & prouehendum ab ipſis etiam pubeſcentibus annis. Eſt Iuuenatium inter Apulos Regni Neapolitani Ciuitas non obſcura penitus, Bituntoq; notiori proxima. Hinc cum aliquando ad paternos lares peregrinus conuiua inuitatus acceſſiſſet Cornelius Muſſus eximius ille Sacrorum Concinator Epicoſopus Bituntinus, quaſi lidius lapis ad detegendum, probandumq; aurum; parentem animauit, ut adoleſcentulo peregre giè inſtructo pro ætatis captu maiora prouideret literarum alimenta Neapolimue transmitteret, futurum enim præſagiebat per non obſcuras rimulas, vt viam ſibi ſterneret ingenio paratiſſimo ad ſublimes virtutum vertices attingendos. Ea propter ab ſacro commēdatus Antiftite per episto-
las, Regia in ea Ciuitate Dialecticis operam dedit, ac Philoſophicis præcepto-
ribus Bernardino Longo, eo qui per triginta quinque annorum ſpacium inibi publicum Philoſophum profeſſus eſt, & Franciſco Storella Doctore per-
celebri ſub cuius diſciplina Anibalem Balaſamum condiscipulum, & Anta-
goniſtam ad literarias concertationes habuit. Quamuis autem Ariſtoteli-
ca ſub tantis præcepto-
ribus audiret, eodem tamen tempore Theleſiac a quo que amplexari, & addiſcere ſtudit ab eodemmet inuentore Bernardino Coſſentino de arcanis naturæ ſubtilius fortè, quam par eſſet differente. Qui-
nimo dogmata etſi illius ab Ariſtotele plurimum diſſentire cognoſceret; ea tamen auidiſſimè per feruidam ætatem ſectari probauit contentione tali, quæ locum pareret cum præcipuis illis, qui nouatoris Philoſophi excogitata

tueri

OH

tueri, prouehereq; conati sunt. Ex quibus memoriae hos consignatos scimus præcipuos, Marium Galeotam iuniorem, Scipionem Cossium nobilissimum Equitem omnium optimarum disciplinarum cognitione præstantem, Tarquinium Priscum Cariatensium Episcopum Iuris Vtriusq; peritissimum, Antonium Persium, & Latinum Tancredum græcis, & latinis literis inclytè eruditos, atq; Ioannem Baptistam Raymundum, qui Mathematicas disciplinas Romæ magna cum laude professus est. Ab hoc etiam ipse Honoratus, quamuis sub aliena disciplina condiscipulo, Planetarum Theoricæ, Euclidisq; Elementa enucleata audiuit, atq; fundamenta illius astronomicæ cognitionis, quam aliquando postmodum animi gratia in aliquorum Procerum gratiam exercuisse noscimus, cuiusq; principiorum nobis cognitionem strauit in explanatione priuata Spheræ Ioannis de Sacro Bosco. His præsidijs confirmatus nostrorum numero se coniunxit, & iactis probitatis Canonice fundamentis ad Theologica dogmata perdiscenda translatus est tanto paratiore promptuario, quanto indistracta mens aggressa vrgere fortius fuit. Post nostram lauream iussus Magisterium Dialecticum obire, in eo gradum sibi aperuit ad perennitatem meriti, atq; gloriæ. Probantibus enim Gymnasijs vniuersis modum docendi, facilitatem morum, atq; doctrinæ soliditatem, Supremi Moderatores vsq; ad senium in Philosophicis proficendis illum pertraxerunt. Non defuere tamen opportuna præmia cognitæ virtuti, & iugiter exantlatis laboribus, quæ iam exactorum coronarent periodum, & proueharent animum ad futura. Hinc præcipuo priuilegio donatus est Magisterij apud Lateranenses ad paucos ornandos adhibiti, adiecta perpetua in titulum Prælatione cum iure suffragij actiui, passiuæ, (vt aiunt) in omnibus comitijs generalibus. Decorauit potissimum Lectionibus suis Gymnasium Cremonense per aliquot annos; deinde verò Patauinum vicenarius. Diurnitate incolatus, & perfectione doctrinæ ibi sic innotuit, vt inter præcipuos profitentes censeretur ab ea Vniuersitate, quæ inueterato quodam vsu priuatim profitentium non multam rationem habere solet. Hinc exterorum iuuenum plurimi ad omnimodam eius curam, & disciplinam mittebantur, cum indefessæ virtutis robur non modo vnicam tantum explicaret artem, vnicæ lectione; sed perpetuo ferè vsu quatuor, & quinque vicibus singulo die diuersis semper, satisq; multis auditoribus diuersa exponeret, atq; demum eos explicito iure publici Doctoratus suis artibus, ac medijs ornatos plausibili semper exitu ad propria dimitteret. Ex quo mirum illud oriebatur, virum alias omnis fastus, ambitusue expertem, dum publicis aliquando interesset lectionibus, frequenti semper stipatum accessisse catherua; & differentem cum egregijs Philosophis post lectiones super explicatis dogmatibus summa semper attentione honestatum, atq; communi plausu dignatum. In tam ampla rerum commendatione

Marcus

Marcus Cornelius Episcopus Patavinus cum absens curiæ Romanæ adesset Anno septimo supra millesimum, & sexcentimum illum Vicarium Generalem suum cum omnimoda facultate spiritualium, ac temporalium renunciavit, non satis quidem frequēti exemplo, sed quod eo magis testificetur de summa dotium Honorati opinione, atq; in commune cedat nostræ militiæ ornamentum. Annus proximè anteaçtus ex inflicto in Venetos Proceres Interdicto per summum Ecclesiæ vniuersalis Hierarcham turbaçerat pleraq; animorū in subditis populis (etsi Diuini pietate Numinis plus habuerit strepitus, quam ruinæ, quæ sensim reparāda viderentur. Quare is ille potuit iudicari qui pro temporum qualitate adamussim instructus esset ad opus prouehendum, & exequendum. Nec defuit sanè consultis fortuna, cum per viri dexteritatem, comitatæque intentos fines vniuersa pertigerint. Verum ipse negotioso literarum otio natus, quod per inueteratam consuetudinem in naturam transfunderat, actuosum huiusmodi vitæ genus pertesus, bienio fermè sub huiusmodi onere absumpto, omnibus neruis exonerari curauit. Successore Mutio Carandino Mutinense Prothonotario Apostolico, & Iuris Vtriusq; Doctore adhibito, coactus tamen fuit Sanctimonialium, quæ intra vigintiquatuor Monasteriorum septa numerosissimæ in ea Ciuitate sunt, Generalem Vicarium, omnimodamq; curam retinere tam constanti decreto propensissimi Episcopi, vt illū iam in Abbatem ædium Modestianarum Beneuenti per Congregationem assumptum, atq; ad propria gubernanda prosperantem à tali regimine nequaquam liberandum duxerit, sed retento dignitatis titulo, anno sequente Patavium regredi iussum curauerit. Verum reasumptis muneribus breuis dies comitata est. Siquidem senectutem, etsi validam, satis fortè longo itinere quassatam vis quartanarij primum tentauit post aliquot menses. Qua re ab Episcopo ad suos viridianos Canonicos se recipiens inter nostras, aliorumq; Canonicorum manus obdormiuit fauces opprimentæ catharro sexagenario maior Anno 1610. Quarto kalendas Octobrias. Reliquit commendatissima ingenij monumenta, quæ primam minoribus formis Cremonæ ediderat, deinde maioribus Venetijs.

Commentaria super Librum Prædicabilium Venetijs apud Somaschium 1598.

Lib. I.

Item super librum Prædicamentorum ibid. Lib. I.

Item super Priora & Perhiermeniam ibid. Lib. I.

Item super Libros Posteriorum ibid.

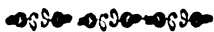
Item super vniuersam Naturalem Philosophiam. Commentaria manuscripta.

F I N I S.

LY-

LYCEI
 LATERANENSIS,
 SEU
 ELOGIORVM
 LATERANENSIVM
 LIBER NONVS.

IACOBVS ADVOCATVS
 BERGOMENSIS.

IC ille cucullatus Dominicanus est, quem caullatores, & calumniatores Canonico Ordini Frigidionariae reformato tanquam Auctorem tantopere exprobrant. Hic ille, inquam, est, quem amaro animo virus euomente nunc perfugam, nunc apostatam, nunc conuersum, nunc eremiticam professum impostores perfidi garriunt, & nugantur, in odium mage Lateranensis Congregationis, quam viri talia effutientes. Nos verò exprobratum virum fortissimum, atq; pijsimum de vniuersa Christiana religione benemeritum non erubescimus, sed tanquam fulgentissimum Canonici ordinis Sydus amplectimur, memoramus, & veneramur, vt potè in quo vno plurima, & egregia naturæ, fortunæ, animiq; dona emicue^re. Neq; eis fucum facere, aut obducere tenebras queunt aduersariorum iur.

H h h

gia

gia vni mendacio suffulta ; cum veritas ipsa òleo compar enatet , atq; dies diei eructans verbum, noxq; nocti indicans scientiam superefusas huiusmodi nebulas eliminat . Cum verò nostris aciebus nomen dederit in ipso exorientis Reformationis incunabulo , Comesq; perpetuus primo promotori Bartholomæo Columnio secundæ illius profectiois ad prædicandum exiterit , in absolutissimum euasus Ecclesiasten Italicis auribus , cordibusue acceptissimum , atq; inde reflorentem Congregationem illustrarit , notissimamq; rediderit in Angulo Ætrusco delitescens ; ansam hinc de facili detractores posteriorum sæculorum asumpsere causæ propriæ inseruientes imponendi Canonico Ordini, vt aliquando illum medios inter dentes Frigidionarię Reformationis auctorem submurmurarent. Nobilissimo loco Bergomi natum liberalium artiũ in ipso iuuentutis flore cultus exercuit ardore animi supra ipsam familiæ conditionem memorandus . Gens enim Aduocatorum auita virtute , & quodam hereditario iure armorum fulgorem sequi, bellicamq; virtutem feruido animo, & valida, promptae manu, scientijs tanquam otio torpentibus, præponere dignoscebatur . Ab Iustitialis Religiosis aquis Alberici nomen indeptus est, vt aui materni memoriam innouaret, qua nomenclatione clarus illuxit, tam apud ciues , quam apud externos, præsertim cum clientum stipatus catherua vel rueretur insontes in prætorijs, vel in priuato conclaui consuleret litigantes . Adhæsit sæculo & pompis eius penè inseparabiliter . Vt enim scientia inflat , & gloria natalium peruios facit honores ; nihil non sibi debere opinabatur . Ex affinitatibus ipsis impotenter alijs præferri didicit , qui propterea vxorio iugo bis subdidit colla, licet priorem coniugem demortuam deperiisset impense . Verum vbi abundauit delictum, superabundauit , & gratia . Siquidem cum in Vniuersitate Patauina Iuris prudentiam clarissimo & loco, & honorario profiteretur ab aliquot annis, Bartholomæum Columnam in priore expeditione prædicationis eo aduentatum sic audiuit ; vt iam secundo viduatus aliud sibi institutum deligendum pro superstite vita decreuerit . Ab Sanctissimo Ecclesiaste animatus, confirmatusue per altissimæ humilitatis semitas Prædicatoreum Dominicanũ Dogma ingressus est sub laicorum (quos Conuersos dicunt) acie stipendia ducturus, quod bigamia præpeditus ad ordines clericales suscipiendos minimè foret idoneus . Ad ædes Venetas Diuorum Ioannis, & Pauli eius militiæ clamidem sumpsit, haud quidem felici exitu si modum, felicissimo, si rē ipsam spectes . Nam cum post votorum emissionem zelo spiritus, à quo ducebatur, rigidiora sibi primum proponeret , atq; alijs deinde, singularis aliquibus videri potuit . Ipse verò cum illud Monasterium aliquantisper relaxatum cerneret multo differentius ab eo , quod pridem conceperat, nonnullos dicti monasterij corrigens , vt ad rectitudinis semitam reuocaret, apud illos grauiter offendit . Inconsonum nanq; iudicabant
ordini

ordini, vt tantas partes Conuersus subire posse putaret : haud fortè cogitantes, nunquam alligatum verbum Dei, qui vbi vult spirat, & vnicuiq; mandatum dedit de proximo suo, atq; prioris vitæ disciplinis omnibus instructissime genus supra ætatis honorem virū honestissimum fecernere ab alijs, quos indumentorum humilitas, & officiorum abiectio coniungebat. Hinc diuersa peregerunt aduersus innoxium haud ritè respondentia vsq; ad custodiae mancipationem. Quare vt suæ ipse quieti consuleret, facultate postulata, sibiq; facta à Thoma Firmano Instituti Principe Magistro per publicas notariorum tabulas, dispensationeq; ab bigamiæ irregularitate vsq; ad Diaconatum ab Bonifacio Nono Summo Pontifice obtenta, Frigidionariam accessit, Canonicumq; superpelliceum indutus est. Erat annus tertius post millesimum quadringentesimum, tertius item inchoatę Reformationis, Priore Bartholomęo Columna Secundum. Hic hominem satis superq; sibi cognitum, atq; Deo pridem lucratum ijs charitatis visceribus amplexatus est, quæ fouere abundè possent pijsimam benè peragendi mentem. Elegit Barnabe Apostolo dicatam solemnitatem, in qua candidam Ordinis vestem interioris innocentie indicem traderet, vt memoranda dies faces adderet spiritui, & sanctos enutritæ affectus. Peracta res est profetica quadam sancta prænotione, si exitum declaratorem adhibeamus. Quippe ijs floruit Iacobus virtutibus, ea sui despectione, mentisq; in Deum erectione, quę tantum discipulum sub tanto præceptore deceret potissima. Præstantissimos viros confociabat desideriorum paritas plus, quam exterior vestimentorum cultus. Quare cum Beatus Parens nouam moliretur per vniuersam Italiam excursionem consultore per intimam motionem Numine, de præcatoribusq; quid facti Fratribus; socium ipse ex tot optimis sibi Iacobum solum delegit, cuius lucra præiuderet breuia quidem, at in messe Domini & maxima, & præciosissima. Vibes, oppida, vicos, villas attingere nunc diuturniore, nunc pauciore incolatu, prout exigentia ferebat, nullis addicti temporalium inuolucris, qui pedestri itinere, & emendicata vt plurimum stipe prouinciam gererent. Solas animas inhiabant, solum Deum annunciabant. Mutauere aliquando ministeriorum vices, cum iam fermè senio confectus Columna virium extremis conatibus adigeretur. Vnicum prædicationi deseruit facundissimum, iam probatum iam factum Iacobum, sibi Omologesis, facreq; Sinaxis administratione electa. Binos Apostolicos viros excepit Italia, Insabria præsertim, Venetorumq; regiones prout insueta mirabilium excipi solent. In frequentissimo populorum concursu tanquam Oraculum Aduocatus audiebatur, & quę ipse permouisset voce, sacramentorum administrationibus solidabat Columna, fructum hinc inde ferentes incomparabilem. Plurimos & clericos, & laicos è sæculi naufragio ad Sanctę Religionis portum transmiserunt, quos Diuorum Georgij de Aiega, Iustinæ

de Padua Frigidionarięq; Ordines excepere. Sublatus est paucis transactis annis Iacobus in ipsa peregrinatione ante Bartholomeę exitum plenus quidem meritis, longoq; labore indefessę fatigatus, at non item dierum, summo sui desiderio Congregationi, quam mirificę decorarat, relicto, ut veriore titulo Aduocatus, quod late speramus, esset in Coelis.

Quinque Hymnos deuotissimos de Diuo Patre Augustino ab viro hoc compositos manuscriptos ostendit nobis Papę omnis antiquitatis indagator sceleratissimus Basilius Serenius. Lib. I.

IACOBVS CERTANVS BONONIENSIS.

ASSVRGENTEM ad eminentis virtutis cacumina, iam, iamq; extremas attingentem metas hilares intuemur Iacobum Certanum Bononiensem peculiari Diuini Flaminis impulsu ad Canonicum Dogma cicurizatum. Hilares, inquam, intuemur tum publici decoris, tum priuatæ beneuolentiæ stimulo. Per paucos quippe agnoscere profitemur intra talis ætatis ambitum in hominum vniuersitate, qui non anteferre, sed vix pedem cum illo conferte quocunq; talento queant. Cicurizatum verò ad Canonicum dicimus Dogma, cum ad aliud vitæ institutum à parente præsertim prædilectrice clericalem sæculi sortem anteferente dirigeretur. Ioanne Philippo Certano viro peregrino natum exempla domestica perquam satis ab communibus ad ardua consecranda manuduxere. Ille namq; in vrbe florentissima adhuc sui ordinis maior, fortunæ bona benè adhibens, viros scientia claros praxi, obseruationeq; colens, operumq; pietatis cum primis sectator cuiquam ciuium, & exterorum non ignotus erat. Vnde & penitima necessitudine iunctus Ioanni Cappono, Medica quidem virtute notissimo, sed quæ adhuc minor inexistentium illius animo dotium esset, alijsq; præstantissimis nonnullis Seluaggiorum Illustrem Academiam instituit, Palustris in ea assumpto nomine, perq; semitas iustitiæ liberos dirigens face ipsis præibat lucidissima. Hunc aliquando, cum vix pueritiam ingrederetur, ex quadriga delapsus super itinere Lauretano fractum crure vt mærens vidit; ita sanum lætabundus recepit, adhibito quidem chirurgicæ facultatis ministerio, sed quæ ob foelicitatem, breuitatemue prolixè detexerit, Numen benignissimum curatorem primum accessisse, Diuina scilicet Matre Virgine intercedente, ad cuius Ædem Archangeli Annunciatione, Verbiq; Æterni Conceptu, & educatione Sacratissimam venerabundus cum omni familia properabat. Disciplinam, quam humanitatis dicunt, ab scholis Societatis Iesu hausit Ioanne Antonio Scotto, & Mario Bettino Bonon. eruditissimis inter alios præceptoribus: viuendumq; ingenium, & cultui paratum reddebat sic ostensa cum scœnore; vt intra centenos, centenosq; illos dolabræ literariæ obnoxios, concertantesue ad exactam Iesuiticæ institutionis normam, & dignitatum nominibus præmia consequentes, ac iactabunda

bunda donaria, principem semper aliquem, Magistratum occuparet. Carolus natu minor frater primas religionis ineundæ faces iniecit, qui cum de se solo canoniali suppare induendo ad parentem verba faceret, fratris quoque amantissimi cogitata ad idem pensandum lucratus est tenaciter adeo, ut aduersantia cuncta non leui certamine deuicerint per plusquam virilis pectoris firmitatem. Cum interim Georgius Iustinianus vir inter Iesuitas insignis huic instillare domesticis allocutionibus curaret ineundæ illius præclaræ Societatis meditata. Septemdecim Definitoribus viris Bononiæ ad Dietæ Synodum Congregatis, Nouemuirorum Tribunal vrnæ albos reddidit calculos ianuam Ordinis supplicibus aperiens ipso die Vbaldi Antistitis Eugubini Canonici Dogmatis iubaris splendidissimi solemnitatibus festiuissimo, cum annus curreret. vigesimus sextus super millesimum sexcentimum Redemptionis. Nascenti Deiparæ lux sacra encania recepit fratrum, Iulij Cæsaris, & Caroli nomina in Iacobi, & Philippi Marij commutantium, qui vna cum Angelo Michaele Possentio, & Serenio Barberio conciuibus ad aram maximam Bellianam tyrocinium sub manu Basilij Oliuæ Archipræsbyteri inchoare, Marco Antonio Manetto Massa Congregationem moderante. Feliciter accidit eis in morum magistro Secundo de Palijs Casalensi: is enim probitatis, integritatisq; eximiæ toto conamine illorum incubuit formationi; qui prius non semel Abbatialibus insulis redimitus Visitatoratus aliquando dignitatem, Generalatus deinde Polycarpo de Capellis in altum discrimen adduxit, plerisq; Prælatorum in eo euehendo concurrentibus. Ab emissionem votorum admissionem stadij studiorum audiuit ab moderatoribus indictam ad Marinianam Ariminensem, & anno sequenti ad Crucensem Cæsensem. Ibi post biennium ab Philosophis ad Theologos comeauit audiendos, atq; diuinorum annuæ cognitioni initiatus Montanæ Bononiensi assignatur, ex qua lauream accepit primus condiscipulorum. Retulit quidem de illius Doctoratu ad Generalem Conuentum Ascanius Arbizanus Summus Moderator renunciatus, sed Celso Rosino Exuistatore vrgente, qui & Leuitæ adhuc scholam ad Philosophica enodanda Cæsensem instruxit per biennium, & Offuscatorum nobili confessui adscribi curauit. Virtus ad augem tendens radios vbiq; profundebat, qua carmine, qua soluto ab numeris eloquio congressum omnem decorans: minorem partem sub illo profitentes habebant, sed exactam illam, solidamue, cum & exemplum præceptoris stimulos adderet ad honesta queq; assequenda. Concertationis memoriam (id vnum recensamus) nulla delebit obliuio, quam opposuit Laurentio Francio Pistoriensi Augustiniensium Eremitarum Regenti Magistro in die conuersionis Apostoli Doctoris Gentium; fermè enim ad binas horas arenam tenuit in summo nobilissime, doctissimeq; coronæ silentio, & admiratione, cū nequior cæteroqui assuetudo strepitus,

pitus, & pulsamina in hisce literarijs concertationibus procacis iuuentutis inuexerit. Francij enim illius mens plura sciens, super Regularium professionem Platonis, & veterum, viuida; & prompta, Thetima agebat cum Peleo, ne Achillem conciperet, atq; exprimeret. Eximia quoque Petri Bonaventuræ Episcopi benignitas, exorante Rosino, summi sui templi suggestum concessit non initiatę sacerdotali vnctiōe virtuti ab Andrea cruci affixo ad Innocentes vsq; iugulatos, truncatosue, quin & deinceps ad vsq; Adoratores Magos Exordia hæc nobilia exitere Certani diuinæ legi elucidandæ inter plausus, & admirationes confluentis ciuitatis, quæ de imberbis penderet eloquio ad omnem quidem regulam exculcto, sed & in quo manus operantis eloqueretur Numinis. Alia quoque plura secessus ille Crucis exhibuit futuro duci commoda, dum totus in vigilijs, & labores perpoliret studio indeficiente mentem, ac animum. Deinceps Marco Antonio Gentilio Bononiensi penitimus adhęsit, qui per omnium magistratuum gradus ad apicem Ordinis moderandi peruolans virtutis exordientis crepundia per talem Eccliticam fortunatius patere posse putauit in concione præsertim, sic de conciuie crescente benemeriturus: atq; ad eius suggestiones Abraham Patriarcha, non in Aran, sed Cęsenæ renatus quodammodo sub Jacobi calamo, ad Antonium Serram Illustrissimum ascendit, vnde Susanna descenderat. Verum hæc verecunda fœmina, quamuis innocens, alligata non minus calumnioso fune, quam carminis etli candidi legibus, triumphum suum ab propheta puero voluit, non ab seniore iudice aliquo. Hinc post breues annos Gentili eo ad nouas inuectas leges Generali renunciato Certanus hic à secretis assumitur, vtiq; prædisponendus ad maiora, si intra leue octo mensium spacium viam vniuersæ carnis non fuisset ingressus ille. Euentus autem declarauit meliorem exitisse assumentis, quam assumpti fortitionem; decumbenti enim adstitit indefesso seruitio fouens & corpus percussum, & emigrantem spiritum, atq; funus curauit magnificè; sibi verò superstitem agnouit plurium auersionem non æquo iure cum eis actum decertantium. Quare & qui hæc scribit, ministro opportunus adstitit adiutrice manu penes Reuerendiss. Parmesianum in Placentia Diæta. Porrò inter alia, quibus assenserat Prothoscriniario sibi iugendo Gentilius, vna fuit permissio quadragesimalis temporis ad conciones habendas. Licet enim dies illi ex negotiorum concursu vrgeant proximius Ordinis moderatores ob superuenientes habendas diætās; tamen non subtrahendam populis ardentiolem hanc verbi facem suadebat foelix eius progressio. Eo maximè quod ipse de se validè sentiens, se sibi sufficere arbitratur; qui iuuenè officio dederat, vt in Epistolis conscribendis sibi quidem adiumento esset, sed multò magè, vt domesticæ disciplinæ alumnum insignem perficeret. Verum in conditionis huius executione nulla potuit intercedere difficultas, cum ille ante

le ante Natalitia decesserit die ipso increduli, tangereq; postulantis Thomę Lucensi Reipublicę duplicem quadragesimam dedit penę alteram sequentem alteri, Mediolanensibus item. Astenses quoque, ac Papienses in Episcopalibus Basilicis inter vireta virtutum pedo quadragesimalis verbi direxit ad Cęli vireta; Brixensem autem ciuitatem per annuas festiuitates bis, semel Bononiensem patriam Thobię historia pro themate assumpta. Sudauit deinceps sub amena Minaciense solitudine ad Larij littus, in qua literariam quietem quesuit, ingenij labores plurimos tam suggestu quam typis euulgandos. Ex ea Constantinopolitanam profectiorem ab Oratore Venetorum, Bailum dicunt, ad Sultanum Turcarum penę admiserat requisitus, partim ex curiositate plurium adeundorum populorum, & regionum, partim ex causis alijs ætati iuuenili efficacibus, cum inter alios dissuasores Prælatos locum quoque vtilem nostris dedit officijs. Atque super hoc est inferius reddenda compositio, qua egregius vir Ioannes Baptista Ambronus Patritius Cęsenas, nobilisque Poeta illi familiaritate iunctus ex amicitie legibus ab peregrinatione Loginqua remouere iuuenem feliciter obtinuit. Eeliciter quidem, quia postmodum gloriosius insurrexit in credito sibi talento sublimer. Serenissimę namque Cipriorum Regine Christinę Borbonię Alobrogum Ducissę Taurini biennes inædias maioris ieiunij concionibus reddidit acceptissimis leuiores, suauioresq; ab eadem ad secretiora, & confidentiora admisisse vitę conscribendę Victorij Amadei mariti pridem defuncti, quam & prope diem typis cudendam expectamus. Deinde Bergomatibus, ac Senogalensibus Euangelizauit, atq; hoc loci Eminentissimum Cardinalem Episcopum Fachinettum Mecenate sibi consciuit, cuius inclyto nomini Indorum Apostoli Francisci Xauerij Sanctissimi vitam pluribus libris Italicę descriptam cudit. Ab Patribus in proximę habita Montana Dięta Abbas Sancti Iuliani de Spoleto præ alijs, & coeuis, & maioribus in decoris promeriti teseram renunciatus est. Fortunent eius vota Superi. Trigesimum tertium non attingentem hæc ornare opera sæpius recussa, & immortalia nunc Bononię, nunc Brixię, nunc Florentię, nunc Venetijs, nunc Romę.

Susanne antiquę illius castre Hebręe ad Babylon Poema rithmo Italico octauarum decantatum heroicę Ad Celsum Resinum Abbatem, Bononię primum apud Clementem Ferronium Anno 1634.

Abrahę Sanctissimi Patriarchę Vita Italicę Libris quinque digesta Ad Illustrissimum, & Reuerendissimum Antonium Serram Sacre Apostolicę Camera Clericum. Bononię apud Clementem Ferronium Anno 1635.

Isaac, & Iacobi Patriarcharum Vita Italicę Libris septem comprehensę Ad Scrinissimam Christinam Borboniam Cipriorum Reginam, Alobrogum, & Pedemontis Ducissam. Bononię apud Iacobum Montium Anno 1642.

Sirita

Sirita Regia Virgo Danorum Libri sex Fabulæ historia Italicè Ad eandem Serenissimam Ducissam . Bononiæ apud Nicolaum Tebaldinum Anno 1642.

Arminius Solitarius Ode Italica Ad Illustriss. Ioannem Dominicum Monegliam Bononiæ Prolegatum . Bononiæ apud Nicolaum Tebaldinum Anno 1633.

Renus Festans Italicè Ad Eminentiss. & Reuerendiss. Antonium Barberinum Cardinalem Camerarium . Bononiæ apud Iacobum Montium Anno 1643.

Apollo in Apolline . Ad Eminentiss. Iulium Cardinalem Sacchetti Bononiæ Legatum . Apud eundem anno 1640.

Vita Diuinissimi Indorum Apostoli Francisci Xauerij Italicè eloquenter conscripta . Bononiæ apud N. Lib. xiv.

Ioannis Baptistæ Ambroni Cæsenatis .

EHem lustrare putas externas siccine plagas,
 Linqere quæ tollunt te loca nostra sophum?
 Querere quæ incertos Bizantia littora honores
 Spondent? Non prodest Thracia quicquid habet.
 Ambitionis amor, nec te auri vexat anhelus,
 Nam melior virtus est tibi amica magis.
 Ecquid erit? Vanas iam quæso pelle chimoras,
 Quæ tibi pertæso ne grauiora ferant.
 Finge tibi Cætum, quoq; me tibi finge dolentem,
 Orbatum ingenij fertilitate tui.
 Scyllam finge voracem, & toto corde Charybdim,
 Mille pericla maris, mille pericla vie.
 Patria quid, carus quid non, ah, cogit amicus,
 Candidus ecquid non Religionis amor?
 Quid tandem propria non arctant signa salutis,
 Munere quid Cætus, iureq; posse frui?
 Eia age, Certane, innumeris armate trophæis,
 Mollescat durum pectus amore tuum;
 Longinquis rogo ne fias peregrinus in oris,
 Verte sed ad nostros ut precor ipse Lares.

IACOBVS DE LVGAMANO BRIXIENSIS.

QUOD egerunt in irritum Saluatorienses nostri Canonici de Cenobio proprio claro, insigniq; ex suburbij Sanctissimi Nicolai Quinti Pontificis assensu intra Brixiam trasferendo, tandem post bella, & clades ad votum prestiterunt anno vigesimo tertio supra sesquimillesimum sub Septimo Clemente; tunc videlicet cum Sancti Faustini ad Sanguinem antiqua Canonica substituta sexennes ruinas euersæ, ac solo æquatę prioris Ecclesię, ac domicilij ob Ciuitatis munimen reparauit. In noua autem exornanda domo iuxta Canonicam elegantiam, & formam, inq; restituendis necessarijs nihil habuere antiquius, nihilue cordi magis (vt decebat) quam quod decor domus Dei præiret vniuersa, & præluceret circa Ecclesiam pietas, atq; magnificentia, saltem iuxta præsentium virium mensuram. Qui enim fieri poterat, dum à Thoma Capriolo Clerico commendatario nil præter antiquam, labentemq; vndiq; structuram recipiunt, eos reperiri paratos ad vniuersa ex pleno quincunce simul substruenda? Dum igitur pleno corde templo antiquissimo reformando, & exornando incumbunt, Deus, qui impensè benignus vices sibi rependit laborantibus, eis immensum thesaurum sacratissimarum detegit Reliquiarum, eorumq; obijcit manibus, pietati, ac religioni plurima Sanctorum Martyrum, confessorumq; corpora, quæ diutino latuerant tempore. Quo enim sæculo cæca gentilitas Brixiensibus iura dicebat, idolatriam tam perditè, quam scelestè deperiens eodem in loco aduersum Christi fideles sæuisissimam exercebat tyrannidem, eratq; pars illa tunc suburbij carceribus, patibulo, sepulturæq; reiecta. Verum triumphante iam Euangelio, sacrosanctam aream gloriosissimo resperfam, madefactamq; sanguine, & tot pignoribus locupletem pretiosissimis dicaerat per piæ basilicæ superstructionem Vni, Trinoq; Deo veneranda decatauorum antiquitas. Porrò in huiusmodi sacra inuentione, detectioneq; excitauit Deus spiritum Iacobi de Lugamano ad illam ritè, & ordine, prout gerebatur, in Commentarios redigendam. Enumerabatur is inter eiusdem Saluatoriensis Canonice Regulares Canonicos tunc temporis, eratq; & officio sanctæ prædicationis insignis, & ætatis decore inter primos notus.

Vita

Vita insuper innocenter ab adolescentia vsque gesta quodammodo strauisse viam censeri poterat superuenienti Numinis gratiæ, qua inflammaretur ad opus illud posteritati demandandum. Eò maximè quoniam ab priore cœnobio extra mœnia cum alijs profectus, & in nouas ædes locatus bonam illam temporis portionem, in qua sibi soli esse licebat per instituta, totam orans transigebat in Ecclesia. Constans enim vr̄bis traditio ei tanquam ciui notissima, locum illum passionibus antiquissimis martyrum inclytum prædicabat. Spiritu ergo æstuante Iacobus totam sacri operis seriem recensuit, voluitq; ad fidem penitus conciliandam narratis, veritatem ex testibus, & publico tabelione præsentibus robur recepisse: nec ingenij, aut eloquentiæ laudem propterea indipisci studuit, sola verborum simplicitate exundans, & præmia (si quæ reponerentur) post Deum expetens, & expectans ab Sanctorum intercessione Faustini, Iouitæ, Afræ, Calocerri, Martialis, Seuerini, Latini, cæterorumq; de quorum se inuentione scribere lætabatur. Nihil vltra dedit posteritati legendum. At satis est id vnum ad iugem pij viri memoriam conseruandam, & ex hoc libet coniectari quantus ille foret, qui non suam, sed cælitum gloriam omnem sedulo quereret. Forte ex eodem fonte deductum est inter publica Congregationis monumenta non vberiore de illo notitam inueniri siue in tractanda Republica, siue in quibusuis alijs operibus recensendis. Sed benè profectò vixit qui benè latuit. Scripsit ergo

Historiam Inuentionis sacrorum pignorum S. S. Martirum Faustini, Iouitæ, Afræ, Calloceri, & aliorum, quæ manuscripta seruat in Archiuis Brixienfibus Diuæ Afræ.

IACOBVS TRIBESCVS BRIXIENSIS.

I à laudato viro laudari summum virtutis præconium æstimatur, quam maximè præconij ornatus apparebit Iacobus Tribescus Brixienſis ijs, qui laudatiſſimi Gabrielis Flamme Oratorum eloquentiſſimi de illo teſtimonium obſeruarunt in præfatione illa, quam præpoſuit Reſponſionibus ad mille quæſita ab eodem Tribefco lucubratis. Nos verò non aliunde fari de illo exordiamur, quam ex illiuſmet verbis (iuge viri encomium) ſiue doctrinam ſpectes excellentem, ſiue mores inculpatos. Quocirca (inquit) tredecim annos natus Canonicoꝝ Regularium Ordinem ingreſſus, Iacobo Brixienſi, qui tunc temporis noſtræ militiae tyronibus præerat, docto homini totum me tradidi. Qui cum me vidiffet toto animo me additum eſſe ſuis præſtantiſſimis monitis, nunquam non de me ornando cogitabat: nec ego eius hortationibus locum reliqui. Ita eius vocem, quoad potui, ſemper mihi audiendam propoſui, ſingulaq; eius verba, ſingula oracula eſſe ſtuebam. Cumq; propter varia negotia eo tandem priuari mihi contigiffet, eius lucubrationes quaſcunq; potui, auidiſſimè excerptas euolui, legi, meditatatus ſum. Eas cum tali homine digniſſimas comperiſſem, in eam veni ſententiam, vt doctos viros ijs fraudari ſummi peccati loco ducerem; Tantumq; valuit hoc meum de præſtantiſſimo viro iudicium, vt eas edendas ſuaſerim. Hæc ille. Quis autem non inter eximias felicitates enumeret tantum hominem Congregationi, & Suggestibus enutriſſe, & fouiſſe, quantus ipſe Flamma apparuit? Certè ex ore Altiffimi illud exijt, Gloria patris eſt filiſ ſapiens. Exemplo autem præiuit præceptor, ſuaſitq; operibus quod re, non ſolo verbo præſtandum erat. Quippe qui à prima iuuentute in ſtudiorum ſuauiſſimis ærumnis educatus integras abſumeret legendo, atq; meditando noctes. Sub Ioanne Iacobo Cremonenſe Secundo in Generali Reçtore noſtris ſe coniunxerat, dum nempe ſanctimonia plurimum cohereretur, & rigor ferueret arctioris diſciplinæ. Meſurauerat verò ſtudiorum ſtadia in ipſo iuuentutis flore mira celeritate, quæ motum fortiebatur ex non intermiſſis laboribus, & ex vndiq; culta religione. Quod primum præter publicas conciones ſecunditatis eius ingenij manifeſtatum eſt argumentum, ſimiliterq; animi benè formati tractatus ille fuit, quem Bononiae

niæ edidit ad Baptistam Tolfam Abbatissam, & ad ceteras Sancti Laurentij eiusdem Ciuitatis Canonissas De Imitatione Christi Italico vulgato Idiomate. In eo enim Thomam Maleolum de kempis Concanonicum, vel Ioannem Gerfonem Cancellarium Parisiensem illustres viros si non æmulatus, saltem imitatus, expressit ex imo pectore, quod & mente gerebat, & in desiderio, atq; votis habebat ad proximorum proficuum informationem. Neque defuit tantę materiei focia concio De Dei in humanum genus amore. Verum res ea, quę ad pię operandum opportuna cum primis est; affectum nutrire videri potuit, non intellectum, ijs præsertim, qui nodum in scirpo quęrunt, & non nisi in sublimibus gloriantur, pia illa commentaria non admittentes, nisi tali sale condita. Propterea manum ad altius opus admouens, longo studio, consumataq; in Diui Patris Augustini operibus eruditione collegit in vnũ quamplurima difficilia ad Theologiam tum Positiuam, tum Speculatiuam, Practicam, Catheticam, & Symbolicam, tum etiam ad alias plures scientias spectantia. Volumen autem inscripsit, Pręclarissimę Responsiones ad mille quęsita in omni ferę facultate ex omnibus Diui Aurelij Augustini libris excerptę. In eo ipsissimis Diui Patris verbis respondens, prænotatis ad marginem locis, ex longa, & laboriosa lectura faciles exhibet Lectori solutiones: & in minutos fasciculos maximam messẽ colligens curauit tam breui cibo scientiarum auidos ad magna fercula duci, ad ea nempe omnia, quę doctę, & profundissimę eximius ille Doctor per sua scripta demonstrat, quę quam magna sint, & quam plena eruditissimis, & sanctis institutionibus, nemo est qui nesciat, lingua nulla, quę non profiteatur, schola nulla, quę non sequatur. Fuere profecto Auctores innumeri, qui Libros, seu Commentaria ex Patris Augustini Operibus conficientes, viam ad eius sensum assequendum, aut ad illius doctrinam propugnandam strauerunt. Pręclariores verõ extitere Diui Prosper Episcopus Regiensis, & Thomas Aquinas ex antiquioribus, item & Petrus Lombardus Magister Sententiarum, Petrus Abbas Tripolitanus, Eugippius Presbyter, Honorius Augustodunensis, & alij. Ex modernioribus autem Augustinus de Nouis noster, Antonius de Nomis Marciallensis, Augustinus Triumphus, & Bartholomæus Episcopus Vrbina, qui mille locum perfecerunt, & Ioannes Schuaygenus. Atq; demum nouissimę in maximam, & egregiam Prouinciam intendentes, & absoluentes illam Theologi Louanienses. Martinus Baccius Tiletanus, Christophorus Bride Ariensis, Iacobus Baius Melunensis, Ioannes Grauius Louaniensis ex Societate Iesu, nec non & Henricus Grauius, Claudius Porta Bapalmenis, Guillelmus Estius Gorconius, Henricus Cuyckius Culemburgensis, Petrus Coretus Athenis, Embertus Eueraerdus Arendoncanus, Martinus Lipsius Bruxellensis, Ioannes quatuor Costerius, & Vilmerius, ac Molanus, & He-

& Hefelius . Verum enimvero in tanta , & tam multa varietate , & doctifimorum laborum , & excellentissimorum virorum sua laus Tribesco illibata sic permanet , inuiolataq; vt inter tam egregios Auctores non modo enumerandus meritò veniat ; sed & plerisq; etiam illorum antependendus tam si ordinem spectes , apprimèq; digestam molem , quam si ex tam vasto pelago tam coarctatas vndas perspicuas tamen , tranquillas , & speculum omnium scientiarum sua claritate præferrentes . Scio quidem Laurentium Massam à Secretis Reipublicæ Venetæ virum illustrem aliqua desiderasse in hoc opere , quæ eius animi pietas dictabat , verum quando facile illud præstari poterat , consultò facundissimus Flamma omittendum putavit . Nostris verò diebus impletum est Massæ desiderium , si ad Augustinum intelligendum vna cum Tribesco adhibeantur , quæ scripsit doctifimus Robertus Bellarminus , vt iam omninò abijciendi veniant Desiderius Erasmus , & Ludouicus Viues . Nec in solo isto opere tamen si tanto insudauit Iacobus , quippe qui longa die ditatus , & senecta vberè , ac satis viuida explicationem item edidit Canonis vitæ Canonice : atq; egregio themate composuit in vniuersum Sacrum Codicem Colloquiorum Angelicorum librum vnum : similiter , & librum vnum Colloquiorum in Epistolam Doctoris Gentium ad Romanos , quam etiam & Paraphrasi illustravit . Decesit propè octogenarius Brixie vir innocens & omnis humani artificij osor perpetuus . Sunt autem ex ordine eius opera .

De Imitatione Christi Italicè Liber vnus . Bononiæ apud Ioannem Rubeum Anno 1579. Lib. I.

De Diuino amore Concio Italicè . Bononiæ apud Eundem Rubeum eodem anno . Lib. I.

Responsiones præclarissimæ ad mille Quæsitæ ex D. P. Augustini operibus . Venetijs apud Antonium Ferrarium Anno 1583. Lib. I.

Colloquiorum Angelicorum in vniuersam Sacram Scripturam Librum vnum apud Lib. I.

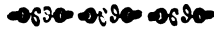
Declaratio Canonis vitæ Canonice . Venetijs apud eundem Antonium Ferrarium eodem Anno 1583. Lib. I.

Colloquiorum in Epistolam Pauli ad Romanos manuscriptorum in Bibliotheca Saluatoriana Brixie . Lib. I.

Paraphrasis in eandem Epistolam manuscripta ibid. Lib. I.

IOAN.

IOAN. AB IMPERATORIBVS PAPIENSIS.

DIES quartadecima Maij anni octuagesimi octauī superioris præterlapsi sæculi redimiuit ferto prædicatoreo per Generalem Ordinis Synodum Rauennæ congregatam sex, atq; viginti operarios in vinea Domini immittendos. Rem legitimo iure factam, discussq; cuiusq; merito iuxta morem, satis docere posteritatem posset id vnum, quod Camillus Becius Generalis eam promouerit; sed pro multiplici quolibet argumento lubeat hic nomina aliqua insignitorum recensere, Adeodatum Mediceum Romanum, Gasparem Franciscum Viualdam, Petrum Franciscum Malettum Vercellenses, Petrum de Magistris, Basilium Sereanium Mediolanenses, Marcum Antonium Giachettum Venetum, Paulum de Grossis Bononiensem, & Ioannem Chriosthomum Pongolenum Neapolitanum. Hi enim labores suos eo posuerunt exitu, vt memoria illorum apud homines in benedictione semper victura sit. Cum his autem non extremo loco recensendus venit Ioannes ab Imperatoribus Papiensis, qui licet consumatus in breui; expleuit tamen tempora multa. Porrò quantus vixerit penès professā castra, ex vno hoc colligamus euentu. Transmiserat ad posteros Augustinus Ticinensis summæ suæ in Ordinem Canonicum dilectionis memoriale perenne, cum lacescitæ, & hinc inde diuexatæ Congregationi Lateranensi opem allaturus se se murum opposuisset pro domo Frigidionaria, validissimumq; ac inexpugnabile Commentariorum illorum munimen struxisset, quæ Propugnaculi nomine insigniuit, mille dependentibus clypeis ornati, in quibus præclara quædam tantæ Societatis insignia intermicantibus radijs affabrè admodum solerti eius acumine picta, genuinæ velut claritatis indicia, promuntur, palamq; testantur. Verum altercationibus demolitis, quarum occasione tale fuerat Propugnaculum erectum, belligeram eius faciem destruendam Patres sanxerunt, ne hostile quidpiam asseruasse viderentur filij dilectionis, & pacis. Quare demandandum negotium rati aliquibus ex Ordine scelectis; Seraphinum Merlinum Rauennatem Theologum, & Petrum Franciscum Pallastrellum Placentinum Decretorum Doctorem elegerunt, ac demum ijs Ioannem

ipsum

ipsum ab Imperatoribus addiderunt, ut veluti Triumviratu quodam ea exinde proscriptio fieret, quam fovendæ paci opportunam censerent. Hi deiecto primum Tituli vexillo, contentiosis, & asperis, opus ipsum circumcidere, ac expurgare, & castrum (si dici fas sit) in palatium extruere, armamentariaq; in decoris auleos, & fulgoris peristromata mutare auspicati, sedulam demando negotio operam navarunt. Verum enimvero accidit interea fato fungi Legum Doctorem illum, Merlinumq; ad summum Congregationis clauum assumi. Quare totius negotij explendi sarcina in Ioannem deriuat, atque deponitur. Neque immerito ludebat fortuna, quippe quoniam iste & cæteris iunior, & instructior, atque paratior erat siue eruditione, siue causæ cognitione, siue expeditiore consilio ad rem vsquequaq; perficiendam. Sed quoniam alteri laus absoluti operis imminebat; & Ioannes quoq; in publicæ rei administrationem conferre labores iubetur præclarissimæ Ticinensium Cælaureæ Canonice Præpositus. Ea propter Basilium Serenium Mediolanensem plusquam vno titulo sibi probatum is elegit, cui vices committeret suas: quatenus recognitum opus (quod in nuncupatoria eius libri ad Nouemuiros dicitur) typis excudi curaret, quod & ille postmodum fideliter præstitit cum auctario Praefationis, & Appendicis, ne absque vilo profus sænore, & cum nuda tantum sorte accepti talenti prodiret. In ipso autem Præposituræ gubernio cordatus vir totos ita laxauit neruos, totisq; ita intendit spiritibus, ut vitæ communiter prædilectam periodum sibi decurtarit, & visus sit omnibus decessisse tempore non suo post quartam vix à natiuitate annorum decadem. Haud tamen cum exuijs mortalibus tumulatur eius nomen, atq; memoria, quoniam præter illa, quæ Actuosæ vitæ erexit trophæa virtutis, ac vigilantia, in quarum amplexibus decubuit; triumphauit etiam in ipso Contemplatiuæ Capitolio sub speculatiuarum scientiarum ductu de iniqua obliuione, deq; temporum diuturnitate spolia ducens. Præclarissima nanque illa Diui Petri in Cælo aureo Canonica, quam moderabatur, licet ab annis nongentis fundata plurimarum, maximarumq; rerum feracissima non vnâ catastrophem subiisset sub temporum, dynastiarumq; vicissitudine; nullos tamen ad illam vsque diem adinuenerat scriptores, qui è tenebrarum inuolucris facta, passaq; ibidem eruere perquisisset. Quare is suarum partium esse ducens non bona tantum providere præsentia sibi commisso loco; sed etiam illi præcauere in futurum, super præteritis studia sua extendens, scripturas volutat donationum, emptionum, permutationum, feudorum, censuum ab largitate, munificentia, indultis, ac priuilegijs Pontificijs, Imperialibus, Regijs, Ducalibus aquisitorum. Hinc Viros Sanctitate, Doctrina, Dignitatibus illustres, Sanctorum Reliquias, Sacratissima Patris Augustini Pignora, Translationesq; Paræcias, Ecclesias, Sacer-

Sacerdotia , Grangias, Reformationes, Capitula in vnam compositionem compingens, perq; sua deinde loca dispertiens, Opus præclarum texuit, quod Aurei Cæli Chronicon attitulauit. Eo in opere illud laboris insumpsit, quod & mortale eius insumpsit. Reliquit tamen illud posteritati omnibus perfectum numeris, eiusq; ope non minimum adiutus est Gabriel Pennotus Nouariensis in Generali Ordinis texenda historia, atq; ideo se ei multum debere in ea profitetur. Decessit ad annum Domini 1605. Multo plura maturabat, si diuturniore vita frui contigisset. Nos autem anno sequente eò loci studiorum causa è Bononiensi Montana translati, & viridem viri famam, & diuersa illius opuscula manuscripta vidimus in diuersorum distracta manibus, quæ multo Reipublicæ incommodo postmodum perijisse suspicamur, præsertim alterum, quod ipse Tabularium adritularat. Opportunè profectò publicæ vtilitati, & decori consultum arbitraremur, si exactiore studio, ac diligentia custodirentur ab aliquibus Prælati, quas inter summos laborum sudores, algoresq; & honestissimas inter concertationes post se relinquunt non editas lucubrationes proprias quicunq; tandem illi sint Auctores. Neque enim quia scriptæ sunt, & aliquando non adeo perfecti characteris, vel formæ, aut quia non plena sunt absolutæ ideo nihilum faciendæ. Silenos rudes in intima thesauros occultos continuisse scimus. Est ergo ab eius prompruario

Chronicon Venerabilis Abbatie Sancti Petri in Cælo Aureo Regiæ Ciuitatis Papiæ, quod ibi manuscriptum seruatur.

IO. ANDREAS TACCHINIUS CREMENSIS.

VIROS vel eruditos, vel eruditioni proximos, ac capaces Laterano dedit Ascanius Martinengus Brixienſis, quo niſu maiore potuit per illud on ne ſpaci-um, quo ei præſſe Reipublicæ obſiguit, prout decebat virum illuſtrem non modo iure magiſtratus, quem gerebat, ſed & iure illius doctri-næ, atq; virtutis, qua florebat apud omnes. Inter hos præclaras ſedes occupat Ioannes Andreas Tacchinius Cre-mæ honeſtiſſimo loco natus, quem ſi diuturnius Italica pergama poſſediſſent, veterem profeſſò eloquentiam tempora agnouiffent innouatam poſteriora; tanti intereſt genio quemque obtemperare ſuo, & diſciplina excolere primos illos motus, interioraq; conamina, quibus natura propellit animos, fauorabilemue auram ſecretioris illecebræ obſecundare. Is ſiquidem ad ſacundiam natus apparuit fermè poſt incunabula, ac intra pueritiæ annos, quo tempore alij vix enodare linguam dignoſcuntur. Quippè tabulato repentino, vel ſcarnis aſcenſis, vel ageribus frequens domi, aut cum cæteris coetaneis ad longam, vſque concionem perorabat acritate, impetu, verborum vbertate illa, quæ viros in admirationem pertraheret, accedente præſertim gratia, ac venuſtate. Quare vt per ætatem lubuit ex-cultus politiore eruditione pro captu ad fouendam naturam; Religione m vouet, populorum vtilitati talentum, quod ſibi creditum ſentiebat, commo-daturus. Canonicum Ordinem Concionatorum illuſtrium feracem, ac verè parentem, tanquam illum, qui ponere operam ſuam abſq; indignitate emendicatæ ſtipis, vel mercedis extortæ conſueſſet, elegit, conſultores prudentiſſimos, rerumq; gnaros adhibens. Primo Congregationis lacte enutritus eſt ad e-des Sancti Spiritus Bergomenſes, vt & loci nomen omen quodpiam eſſet futuri apud eum diuini incolatus, qui & linguas infantium facit eſſe diſertas. Nutritium vitæ electæ habuit Columbinum Aduocatum Bergomenſem Abbatem, virum ſeuerioris magè diſciplinæ, quam pro-fundi captus, quo intuitu præclaros Magiſtratus geſſit, Cenſoræ præſer-tim dignitatis ſecundum, & fermè aliquando ad ſupremum vſque clauum euectus. Id profeſſò in magnum ceſſit commodum noui militis. Vt enim ardore feruebat inconfiderato, per quem rapiebatur ad aggredienda tum
nato

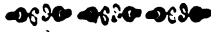
nato vix spiritui inaccessa; comprimebat vir ille acer igniculos, conspiebat seuerus irrupentes flammulas sub cinere noui cultus. Atq; hinc sa-
 ragebat, vt imprimeretur tyroni, scientiam inflare, charitatem ædificare,
 esseq; ordinem à Regio Pfsalte descriptum, vt prius bonitas, & disciplina,
 dehinc scientia reponeretur. Ab Bergomatibus ad conterminos Medio-
 lanenses transfertur pro exordiendis maiorum scientiarum studijs: Iustratq;
 adhuc duas insigniores Academijs inter potiores classarios habitus, à
 quibus dimittitur Artium, Theologiæq; magister, ac diuini verbi interpretes,
 & tybicen. Hic exoptatus ille erat studiorum exitus, hæc suspirata labo-
 rum requies, ad quam ipse anhelabat anxius nouam moliturus prouinciam,
 novos exorsurus anfractus. Exercuerat quidem se in dicendi facultate pro
 scholis Philosophorum, ac Theologorum nunc Latinus, nunc Italus Ora-
 tor nacta occasione qualibet ad Superiorum, & Præceptorum libita, præ-
 fertim postquam in numero Leuitarum fuit cooptatus; sed ea exacuere si-
 tim, non extinxere. Paratus igitur exijt in prælium ex Academia Sancti
 Andreæ Vercellarum: & ne diem linqueret pro posse intactum à pulpito;
 subiit pomeridianas, quas dicimus lectiones in Euangelia totius anni ad
 Sanctæ Afræ in Ciuitate Brixienti, Aduentum, Quadragesimam quoque
 ibi habiturus. In Frequenti Ciuitate frequentissimam concionem habuit
 ab ingressu ipso ad supremam vsque profectiois coronidem ad Bononien-
 ses eodem functurus munere. Esurie quappiam spiritali tenebatur vbiq;
 auditorum corona, quæ magè augeri videbatur, quo magè ministrabantur
 verbi obsonia, siue ab oculiote quadam ui contingeret, siue eloquentia
 oratoris nouum aliquod parandi genus afferret, vel noua omninò exhi-
 beret fercula. Certè perpauci fuere cuiuscunque Dogmatis professi, qui-
 bus tanta afflueret multitudo in ipso concionum exordio. Qui prudentio-
 res erant rerum æstimatores augurabantur futurum, vt à plausibili huius-
 modi frequentia ætate crescente caderet, qui fortè non eas dotes agno-
 scebant, quæ firmitatem, & robur promitterent: Liberaliter quidem à na-
 tura habitus fuerat in ijs, quæ ab ea pendent, vocis, pectoris, hilius, aspe-
 ctus, gratiæ, & venustatis. Cæterum ad extremam vsq; diem perseuera-
 uit populorum frequentia possessor, nunquam saturitatem sibi dicendi,
 alijs audiendi inducens. Mediolani in summo Templo mane conciona-
 batur, ad ædes Diuæ Virginis de Passione post vespertas idem præstabat so-
 lus millia hominum tenens eloquio, capiens admiratione, iuuans fructu.
 Quoniam autem breui vitæ periodo gauisus est, apparere nequiuit, an præ-
 notio facta de illius dicendi celebritate solidi quid haberet. Vix vndecim
 quadragenas laborum in ærarium Domini Saluatoris quiuit reponere, si
 extraordinarios excipias. Siquidem à Mediolanensibus ad Neapolitanos
 translatus potius suoptè genio, quam Superiorum, quorum a sensum de-

precautionibus meruit; non diu ibidem tulit Clementissimum alioqui Cæ-
lum, siue longo fatigatus itinere, siue quod in portuno accesserit tempore,
siue diuturnis confectus vigilijs. Pridem incohauerat luculentæ Gomen-
taria in libros Prouerbiorum, & Sapientiæ Salomonis, quorum cum exitum
præstolaretur; sibi abstinendum à concionibus annuis iudicauit, vt diem
noctemq; daret operi, quantum vires ferent, & corporis firmitas ipsa: atq;
ideo prætulera amenitatem Neapolitanam, illiusq; Canonias non modo
angustiæ Crementis natalis soli, sed & cæteris quibusq; Insubrum Præla-
torum exhibitis commoditatibus, quoniam iure suspicabatur futurum, vt
neutiquam à pulpito abstinere posset inter nimis notos Proceres, & Anti-
stites. Abrupit importuna mors opus egregium, nec quicquam aliud po-
steritati seruatum est eius ingenij documentum, præter panegyrim de lau-
dibus Sancti Caroli, quam iuxta ritum habuit in Metropolitana Mediola-
nensi Antonio Bonuifio Senatori Lucensi nuncupatam. Non incommodè
cessit decessus eius Seraphino Verdellio conciu, cum in administranda
Republica ab illo pluribus argumentis, statim ac illam attigisset, præpediri
posse diceretur. Fato functus est quadragenario minor Anno 1614. Quod
igitur habemus ab eo est

*Panegyris de Laudibus Sancti Caroli Borromæi habita Mediolani in summo
templo, Mediolani apud Petrum Martyrem Locarnum Anno Domini 1613.
Italice Lib. 1.*

IO. BAPTISTA DE CAPUANIS A MANFREDONIA.

O C O cuiuscunque facundioris Elogij, quin & pro plenissima Panegyri memorię Ioannis Baptistę de Capuanis esse possunt verba quatuor illa, quę Insubres quondam Patres in priore peristyllo Canonię Sancti Petri ad Aram Neapoli subscribi curauere effigiei illius ex cocto latere pectori tenus efformatę, videlicet, Fuit homo missus à Deo. Quippe prudentissimi Patres, cum regionis eius Monasteria ritę gubernarent, ad inflammandam posteritatem præcedentium virorum exemplo, & ad instaurandam recordationem illius, qui pro Republica benę steterat, ab Baptista Sanctissimo illo Præcurfore Domini ad istum ex sola allusione nominis (nullatenus alioqui committendum) transtulere insignia verba per Virginem prædilectum Euangelistam exarata. Et quidem si accessio viri ad Canonicum agmen pleno discutiatur oculo, tot talibusq; circumdata circumstantijs apparuit, vt omninõ repeti debeat, quod fuit homo, quodq; fuit missus à Deo. Ex plurima, potioreq; parte quicunque Canonica vocatione donantur, sub ipso sunt adolescentię ingressu, vel egressu, vel sub inchoante flore iuuentę: experimenta namq; innumera Sacros Ordines docuere, secundum plenitudinem veritatis dictum à Propheta fuisse, Bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Idem insuper facilius Religionem concipiunt, illiq; conuiuere curant in Ciuitatibus illis, in quibus Monasteria Ordinis adsunt, uigent, florentq; siue ob oculos uersante exemplo Canoniorum domestico, à quorum moribus, & vita propius excitantur, siue auspicante animos euidentiã quadam, per reliquum vitę spacium, non futuros prorsus extores à patria quolibet in statu semper prædilecta. Horũ porrõ nil iuuat, nil adfuit ad hunc prædisponendum, vel animandum; quin contraria penè omnia (si humano more fuissent dimetienda) aliorsum amandare videbantur. Assurgit Manfredonia, in cuius sinu nasci Ioanni Baptistę contigit, ad Apulum litus non procul ab antiquorum Sipontinorum ruinis, quę licet diuersorum Monasteriorum varij Instituti diues appareat, Ordo tamen in ea Regularium Canoniorum nil possidet vel substantiarum, vel incolatus, per eas tantummodo regiones florens, ac notus ab Insulę, Arcis, Abbacięq; & Sanctissimę Domus
Tre-

Tremitanę domicilio. De anno quoq; septuagesimo quinto super decimum, & quartum sæculum à Dei hominis facti natiuitate inter eos, qui scientias publicè profitebantur de suggestu in præclaro Patauina Vniuersitatis Gymnasio adnumerabatur cum paucis insignis Franciscus de Capuanis, Peripateticę quidem sectę maximus affectator ad Grecorum expositorum mentem, accerrimusq; Arabum Auicennę, Commentatorisq; Auerrois, voce saltem, aduersarius; sed disciplinarum Mathematicarum, Astronomię præfertim, interpretes cum primis nobilis. Huic (dum cuncta procederent ex voto ad nominis, opumue incrementa) de Cæli ambitu, virtuteq; quadam die cum auditoribus familiariter differenti, præsentaneo quopiam, vehementiq; impulsu iniectam mentem fuisse, discursumq; in longam dilatum horam de illius incolatu post hunc ærumnosum adipiscendo, ex non leuibus innotuit coniecturis. Mirabantur qui aderant inusitatam dicendi habitudinem, spacium, sudorem, emphasim, vimq; prorsus enthæam, quin & illi eidem eadem contigit admiratio, cum sibi ipsi, natiueq; compositioni redditus est. Verum vt tacitus, semotiq; arbitris quid secum actum esset examine superinducto disquirere cępit, (quod animarum Deum timentium, prouidèq; agentium proprium est) sensim inflammari acrius, inq; alium hominem conuerti penitus sensit. Non fortuito, non naturę impetu, non astrorum aspectibus, sed diuina imperente virtute rem accidisse cognouit per gratiæ illius radium, cui reluctari perduellio esset. Hinc se prorsus p̄js permittens operibus, virosq; prudentes, & pietate notos consultationi adhibens, distractus tamen in menses aiiquot, vt nuncium conuenienter daret commisso lecturę muneri; tandem religiosę profitendę vitę sententiam admisit, quam & Canonorum Regularium futuram elegit. Facilem inuenit ad tum viri ratio conspicua apud Patres in Synodo Generali Rauennę congregatos, quibus & visum est illum Patauio non ammouendum, sed domestica ibidem disciplina excolendum per totum illud temporis, quod iuxta exigentiam opportunum foret. Vigebat seueritas cultus ad Diui Pręcursoris Viridarianas ædes per eos dies quam maximè; nondum enim quadragenarium excesserat Ordo ab reformatione ibidem per eum importata ad beneuolam Antonij Corarij Commendatarij Cardinalis resignationem: & qui per aliquam annorum hebdomadam laborarat circa noui Templi structuram, domusue, & annexorum reparationem, tum adauctę familię feruor spiritus erumpebat in flammis; atque id illicitum extitit Francisco, vt hosce accederet, qui & propterea Ioannis Baptistę appellatione exornari elegit. Viri iam penè in ætate plenitudinis Christi constituti, doctrinę, morumq; opinione clari accessus singularis non solum auditorum, comprofitentiumue, sed & plerorumq; omnium oculos, & ora tenuit, vel & inde quoque, quod pridem euulgarum

rum

zum.esset, eum apud Venetos nobili matrimonio iungendum propediem. Atque hinc rursus apparet quam bono iure verba illa fuerint exarata, Fuit homo missus à Deo. Vix quid commune sub exordio tam peculiari obulari poterat. Non admouent ad aratrum manum huiusce generis animæ, vt respiciant retro, sed Regnum Dei cudentes intra se, & suspirantes extra tendunt omni comamine ad brauium supernæ vocationis. Ab appulsu quocunque vacauit per triennium nouus miles, qui in Ducem affingebatur, præterquam à probitatis Canonice ritibus versandis, quos sub anno quarto sacerdos inunctus expressit ad omnem plenitudinem verbo pariter, & exemplo. Hinc referentibus Celso Mapheo Veronense, & Hieronymo Barifano Taruisino dixit Ferrariensis Synodus, vt qui ex clericatu iuuenes aptiores essent, ad Viridarium Patauinum translati, scholam illi surrigerent Naturalis Philosophiæ cursum expleturo ad Aristotelis textum. Virtus, quæ obsequium exigit, suavit, vt manum daret alacriter, qui præscriperat animo de non reassumenda cathedra. Peruicere autem Moderatores, qui imperarent quod in commune bonum celsurum erat, quiue exponerent, vt iuxta Saluatoris parabolam in quique illi creditis talentis operaretur. Assumptum onus gessit eo charitatis ardore, cuius & ad hanc vsque diem perstent, vigeantq; propagines, & semina, nosq; illi abnepotes debere fateamur non modicè. Laborauit, nanque imprætermissa manu per annos duodecim, primùm quidem in Philosophicis enucleandis, deinde & in Mathematicis enodandis, quod à nemine ante illum in Ordine factum fuisse scimus. Quippe importunior precatio iuuenum auditorum extorsit ab eius probitate, vt aliquid de Spheræ cognitione horis pomeridianis demonstraret, quod cum esset aggressus, improvidè id fieri cernens, quoniam non per fundamenta, sed per culmen progredierentur; ex instituto, & ab principijs inchoandum, vt fructus responderet labori, duxit. Ea propter Euclidis Elementa pertractans, cursu celeri, sed fideli, annexarum scientiarum Arithmeticæ, Astronomiæ, Cosmographiæ cognitionem illis compilauit, vtriusq; Spheræ materialis vsu diligenter demonstrato. Atque hæc exordia exitere cognitionis eius, quæ per manus successorum quadantenus tradita ad Petrum Franciscum Ceratum Parmensem, & ad Honoratū Robertum Iuuenatensem peruenit, quorum nos, eorum humanitate dante, aliquando Papiæ, Patauijq; auditores extitimus priuatis quidem lectionibus, & conferentijs, sed fructu neuitquam poenitendo. Dum verò semel, iterum, tertioque repetito cursu operam ille prædictis daret indefinenter, altari etiam nunquam intermisso, deq; seueriore nocturni chori frequentia nil sibi indulgendo, visum Patribus est, strenuam operarium grauioribus adhuc immiscere: & ideo per gradus ad Antistitum Congregationis sollicitudinem prouexere. Obiecit ille diuersa ne assumes-

retur

retur de se exiliter sentiens, literariamq; solitudinem amans; sed Deus, qui resistit superbis, humilibus aurem dat gratiam, vniuersæ eius gubernationi & temporalia, & spiritualia prouehendo adstirit. Abbas Sancti Petri ad Aram Regibus Neapolitanis, Principibusq; plusquam vno nomine charus illuxit, virum enim non communis dotis, non ad commune pretium adnumerabant, alligassentq; eruditissimo onera Cathedralium insularum non semel, si non illorum ipse proposita attriuisset contraria prece, ac nisibus. In eo Monasterio claustrum primum excitauit ad veterem humiliorem formam eam, quam & nos aliquando conspeximus in Visitatoratu: in augusto Templo numerum adauxit eorum, qui à sacris confessionibus erant, assiduusq; inter eos aurem piam præstabat. Nemo ante eum frequentioribus populis deuotissimam Basilicæ inuisi vidit, in araq; pia ab Apostolorum Principe prima in Italia extructa, & per diuinam liturgiam inibi celebratam dicata vberiores collegit eleæmosinas ad animas expiandas, quæ igne purgatorio cruciantur. Inter hæc, aliaq; plura dum ad censuram Canoniarum gerendam communi acclamatione aduocatur plenus dierum viam vniuersæ carnis ingreditur, sepeliturq; magno Canoniorum suorum mœrore. Reliquit post se

Commentaria facillima, valdèq; erudita super Spheram Ioannis de Sacrobusco intuitu auditorum suorum Concanonicorum composita. Lib. iij.

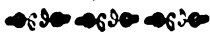
Item Commentaria super Theoricæ Planetarum Georgij Puerbachij excussa Venetijs una cum expositionibus Cichi Asculani, Ioannis Fabri Stapulensis, Michaelis Scotti, Petri de Aliaco, Roberti Liconiensis, Theodosij de Spheris, Campani, & aliorum. Apud hæredes Octauiani Scotti Anno 1518. Iunij Lib. xxj.

Ioannis Baptistæ Ambroni Cæsenatis.

HIC ab Siponto Cælestis amator amantis
 Peruigil haud segnis claustra per arcta viget,
 Ipsum nam pietas tetigit, diuinaq; virtus;
 Ioannem voluit sic meruisse Ducem.
 Hic enim mundanos auersatus honores
 Dignus Apostolico fungitur officio.
 Non Christi caput; at deiecto errore vocatos
 Opificis natos lacrima, amore lauit.
 Fulgent caligena huius totum scripta per orbem,
 Celi ut dicatur missus ab urbe Pater.

IOAN-

IO. BAPTISTA MELEGARVS GENVENSIS.

QVICVNQVE tandem Celotius ille fit, non exigua Celotio debet Ioannes Baptista Melegarus Genuensis, quod celare otia sua domestica, & religiosa illum ultra vetuerit: siue quod cellam otium eius fecerit, dum illius digitos ad calamum amandavit eruditè pertractandum, quem fortassis alioqui vir quietis amans (præsertim in contentioso subiecto percurrendo) non assumpsisset: siue quod Cælo otia sua, Cælo Ecclesiæ, ponere demum prouocarit. Ita prorsus adamantem adamantem perpoliri dicunt. Porrò, Quicumque tandem Celotius ille fit, diximus; non quoniam Patris Ludouici Cellotij Parisiensis ex præstantissima Societate Iesu Theologi præclarissimū nomen non arbitremur, quem auctorem inclyti operis de Hierarchia, atq; Hierarchis maximè & amplexamur, & veneramur eruditionis, doctrinæ, styliq; nomine (si partes suo correspondent toto: si Scriptores eius singuli Ordini Ordinum doctissimo) sed quoniam sub nomine tanti viri personatum quempiam alium, maximè Eremitanum, iudicemus, qui occasionem nactus loci, vt putabat, peropportuni in ipsa cussione Operis Hierarchiæ, & Hierarchum, illud ditare (verius conspurcare, certè ciere lotium, vt medici dicunt, lucubrationis suæ) suis tantoties decantatis nenijs operam assumpserit. Non enim perperam in id nos cogitati remur descendere, neque temerarij iudicij reos esse propterea dicendos: quandoquidem & alias alibi, & in alijs aliorum insignium auctorum operibus id fuisse præstitum ab eisdem, hisq; similibus certò scimus. Neque quidpiam verosimilis habet, vt qui Auctor ceteroqui primæ notæ est, desipere adeo, & in re non sua, voluerit; vt Eremitanis Tractatum integrum, & contentiosum, & extra scenam saltans, dare consultò scelegerit, etiam cum totius Canonici iniuria Dogmatis, dum alios Mendicantium maiores Ordines Prædicatorum, Minorum, Carmelitarum paginæ vnus paucissimis lineis contentos esse facit. Sed neque & subsistere potest, Reipublicæ Iesuiticæ Patrem, Scriptoremq; talia summissaturum vnquam; quando per vndecim annorum iuges ab ipsis eius exordijs vsque decades tot, tantiq; doctissimi Instituti compositores vniiformi consensu & optimè senserint, & laudabiliter de clericali Canonica le-

gione pertractarint, atque commeruerint. Quin & vniuersorum omnino Orbis Christiani Scriptorum (si vnos ipsos excipias Centuratos Fratres causam suam vtcunq; promouentes) nullus penè sit, qui deliria huiusmodi somniet, proprioq; de Marte scribat. Personam igitur aliam quampiam extra Bacanalia, & sub Celotij se vultu, nomineq; celari in hac parte arbitramur non immeritò; tametsi Melegarus (aliorum fortè integritatem ex propria emensurans) iudicavit difficillimum in alterius opera se tam atrociter auctore infcio commiscere, atq; peccare, & in alienam messem falcem adeo nequiter ponere: atq; ideo mitiore vsus interpretatione, dixerit, Tractatulum quidem ipsum de Eremitani Instituti origine, Celotium certè ipsum habere patrem, & auctorem; sed Celotium præiudicatè ad rem accedentem, vt in quandam grati animi tesseram vices rependat duobus Patribus Eremitanis Opus de Hierarchia inter eximias laudes Celotij approbantibus pro cussione. Demum qualecunque sit motiuum, siue hoc, siue illud; non exiguè debet Melegarus Celotio, quod Columbam suam absque fele prouocauit ad indemnem matris item Columbæ defensionem siue rostro, siue alis exhibendam. Inter claros interim illum nos Canonice Aristocratię propugnatores hic adnumerabimus ob prætractum opus Anticelocianum infra reddendum. Accessit ad illud agendum munitus etate, rerum experientia, zelo, doctrinaque. Quartæ annorum decadis, fortassis & ultra, Canonis professus, penè sextæ & vitę, & hos non segniss, & iners transegerat; sed cum primis solers, atq; proficiuus. De vniuersitatibus Ordinis Ticinensi, Patauinaq; præsertim fertum Doctoratus, fructum octennis laboris retulerat sub dictamine præcipuorum, præsertim verò Theologi Gabrielis Pennotti ad Antenoreas Præcursoris. Plebi fidelium hinc inde lucem verbi circumtulit non inter primos, sed neq; cum postremis adnumeratus. Perfectam agebat Dei legationem non in persuasibilibus humanę sapientię illicijs, sed morum innociorum, & intaminatę vitę exemplo, minutioribus se accommodans ex natiua quadam propensione, electioneq; & maiores non declinans, animas vtrorumq; pari emensuras arundine sanctuarij, pro quibus omnibus pariter Christum super ara crucis holocaustum imprimebat Æterno obtulisse se Patri. Ex ijs ad gerendam Rempublicam vocatur à Maioribus de postremo gradu, sed absolute necessario, claustralis Vicariatus; & ex officij eius gestamine trienniali uiuido, fortiq; permissum deinceps fuit sacris uirginibus sanctimonialibus ad Diuum Andream de Porta Genuæ, ut eius uti opera possent in Vrbe ad litem tuendam, propugnandamq; à qua impotenter premebantur in Sacra Romana Rota auctore Dominico de Marinis Archiepiscopo Genuensi Prælato uirtutis, & ardoris cum paucis comparabili. Punctus Iurisdictionalis erat, De earundem Canonissarum Parochiali Sancti Apostoli Andree

Eccle-

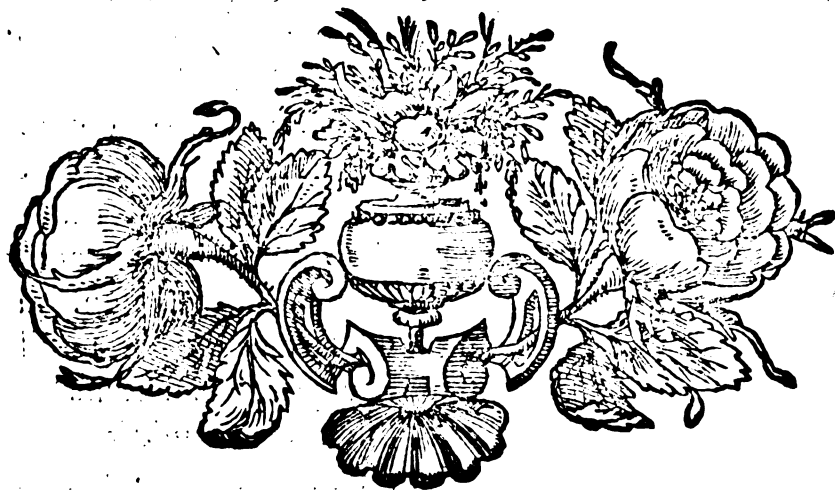
Ecclesia, Numine ius nominandi Vicarium illius penes Canonissas esset, & essent nec ne in quasi possessione manutenendę. Antea quoque non semel de consimilibus controuersię exsuscitatę, in rumores mutuos processerant inter partes. Acre igitur certamen, & cum aduersario instruatissimo, persona, auctoritateq; formidabili, aulę, curięq; Romanę, ac styli eius uersatissimo, & iudicium uiribus urgente omnibus antagonistam requirebat, si non robore, saltem dexteritate, agilitateq; comparabilem, cuius cordi nullum pauoris uestigium accederet, quiue tanto præualeret alacritate, sollicitudine, expeditoq; consilio, quanto Antistes præpoleteret uiribus. Maturę autem, Melegarus, eligitur, utpotę is, cui dotes adesse eadem, aut similes uiderentur, inter Genuenses ad rem præcipuę factus: & id fanis quidem discussione, atq; consilio, ut exitus ipse comprobauit. Partes nanque suas egit pede adeo firmo, tamq; fortiter urfit Aduocatos, Actuarios, Tribunalia, Sacręq; Rotę Patres sedulõ conuentu, & exactissimis facti informationibus, atque omnium necessariorum suppeditione; ut tandem coram R. P. D. Durando Hispano Rota fauorabiliter pro Monialibus creuerit, quod liquidõ constat ex edita Romę Decisione anno uigesimo septimo currentis centenarij. Atque isto, non leuibsq; alijs medijs iuuat Congregatio eius insignis Gynecei iura bona, tueriturq; in dies commissa curę suę Virginum Collegia quęquæ. In conspectu Procerum Ordinis, vel & totius curię; obtenta palma ut intimę perculit Archipręsulem aduersarium, ita conciliauit Melegaro & nomen, & meritum, ob quod de proximo Religionis conuentu in insulorum albo adscribitur Abbas ad Sanctum Epiphanium Ticini. Tres mensium decades cum semisse habenis illis motum, quietemq; dedit vario cum euentu: siue quoniam annorum infelicitates fausta non gignerent, ut neque ex draconibus columbæ gignuntur: siue quoniam vna quęq; natio, Insüber, Ligurie, suis viuere moribus edocti, diuelli ab assuetis vix patiantur, vnde & dicitur, Israelitæ Sebastenis non contuntur: siue demum quoniam gemunt gigantes sub aquis, & curuantur sub sarcina qui portant illam. Profectõ cænobium illud ad hos etiam dies (ut prægrauata ruunt) ære præssum alieno, emergendi aliquando spem debilem vix permittit moderatoribus. Ille verõ extra chorum gubernantium semel factus, post multa fortassis adhuc admittetur. Non tamen extra chorum omninõ saltat, qui dote multa munitus Marthę munia diuersa agnoscens, si mensę non ministrat Domino, sternit alia: quia in domo Domini mansiones multę sunt: & otiosi, desidesq; stant illi tantummodõ qui plateas frequentant, nec qui conducant eos volunt. Canonissarum curam per plures annorum triateridas gessit Bononię, & alibi verę factus officio. Dexteritatem natiuam, sedulitatem, doctrinam charitate ornabat, ac zelo: quin visus est aliquando

ab huius nimietate abduci ultra placitum moderantium, & consequenter in sentiosa prolabi: Bononię quidem in adhesionem seiunctionis attentę Marię, ac Laurentianę: Vincentię vero ad Diuum Thomam in Ditalafis extraneis, circa quos plurimi laboratum est. Quare summo iure adagium factum est, quod, Non sapit esca probè, quę datur absque sale. Multus adhuc ipse est in publicis promouendis rebus bono talento genij, ingenij, & calami. Ita secudent Superi dignos viri conatus per faustos laborum exitus. Scripsit ergo

Sanctissimi Patris Augustini Hipponensis, Episcopi Doctorum Doctoris, ac Legislatoris nostri vitam ex ipsiusmet Confessionibus, ac ex Diuo possidonio Calamensi deductam. Librum unum. Ad Andream Fossam dudum Generalem. Venetijs 1648. Apud Heredes Ioannis Salis.

Apostolici Clericalis Canonicorum Regularium ordinis Instituta, & Progressus. Venetijs ad eundem, eodem anno.

Apolegeticam Responsonem aduersus Patrem Ludouicum Celocium Iesuitam Auctorem Libri de Hierarchia, & Hierarchis. Ibid. apud eosdem.

IOAN.

IO. CHRISOST. MAGNVS RAVENNAS.
 IO. RAMBELLVS BONONIENSIS.
 AVGVSTINVS CORONA TARVISINVS.

LIBERALIVM Artium id dabitur priuilegio, vt inter tot alios doctrinarum suppellectile exornatos viros, tres hi vno loco recenscantur, Augustinus Corona Taruisinus, Ioannes Chrysofostomus Magnus Rauennas, & Ioannes Rambellus Bononiensis. Cum enim Musica ex septem illis vna numeretur, ij verò inclyti illius asseclæ extiterint; non nisi iniuriæ factum videri potuisset, vt obuoluti silentio præterirentur.

Quin & aliquid genio nostro professionis amantissimo indulgendum credimus, vt sequaces illius ab obliuione (quod virium nostrarum est) vindicentur. Nec tamen reos nos contemptarum legum arbitrabimur, per quas aliquando Canonicis præstitutum scimus, ne Musicæ operam darent; quippe qui vel inter antiquata iura statutum hoc non immeritò resseramus; vel de cantuum profana illa energia interpretandum iudicemus, quæ animos mollit, & eneruat, atq; à sacris legitimè exulare cognoscitur: vel demum tantummodo cautum per illud opinamur, ne Musicalia adiscantur doceanturue in Ordine. Porro tres isti ab sæculo peritiam artis exactissimam iam indeptam in Congregatione comportarunt, neque id illis vitio verti potuit, sed ornamento, & commoditati. Cum enim eis per accretam diem licuit prodire in publicum demum in probitatem Regularem, & in viros Canonicos formatis, sacerdotioq; & digna eius ministerij eruditione ditatis, ad maiores Religionis Basilicas interdruendas aduocari meruerunt. Augustinus alios annis præcessit, & studio: ætate inquam, & studio, nam vocis modulaminæ vix valuit vt gregarius cantor. Æmulatus is solertiam, modumq; Alexandri de Marinis Veneti (cuius nomini Elogium seiunctim dedimus) per eius semitas gradum sibi sternere ad apicem armonicæ exercitationis proposuit. Theatrum idem Venetæ magnificentia post aliquot temporis spacium sortitus, plures ibi annos magister modulaminum insumpsit. Ex Diuinissima de Charitate ad insigniores Basilicas in celebrioribus solemnitatibus vnus vocabatur, adhibebaturq; director; adeo varius, suiq; genij in concentuum dispositione, vt ab oblectamento
 aurium

aurium, mentium admirationem coemere leui negotio videretur - Splendidus Patritiorū ordo, Mercatorum, Ciuiumq; pia liberalitas, plebis curiosa deuotio non patiebantur abesse ab ijs, quæ illum concinasse rumor circumferebat, itaut numerosiore frequentia sacræ ædes iuuiferentur, implerenturque. In ore itaq; omnium erat, eratq; id capiti eius corona multò pretiosior, quam quæ ab cognomine sortiebatur. Quæcunq; vber, facilisque componebat, ab amicorum, familiariumq; auiditate distrahebantur, inersq; custos, aut genitor parum æquus floripendebat, quæ semel chartulæ commisisset. Hinc labores augebantur dietim, nec ætas declinans quietem inueniebat nouis semper intenta foetibus. Vix pedem aliquando ab prædictis auis retulit, ossaq; humari voluit ibi, vnde ad æthera nomen per Italias oras euolauerat. Aliena potius diligentia, quam sua accidit, vt ex innumeris pauca nonnulla sacra, nonnullaq; moralia in ipso limine Veneti incolatus lucem typicam aspexerint.

Ioannem Chrysoftomum Magnum ab Patruo Benedicto Magno inter Abbates Portuenses semel enumerato ad Congregationem ineundam à puero prædispositum, ad ea verò, quæ Musicæ artis erant ab natura præexcitante, sæpius ipsomet refferente audiuius. Quin eius gentis familiare hoc quoddam genium videri potuit, quod & maiores eius peculiari propensione, & delectamento per non vnam generationem pertractassent. Tres quidem nepotes Benedictum, Sebastianum, & hunc, de quo scribimus, pueros Rauenna Pistorium, vbi tunc Benedictus Religione demandante comorabatur euocatos, dum ad honestam frugem efformaret, propensos, voceq; & aptitudine ad Musicen factos cernens, excoli summa studuit industria. Fælix, sed dispar adhuc exitus in tribus peruicit, non solum esse naturæ in vnaquaq; arte perfici, sed studium & industriamq; summas conferre partes. Benedictus quippe reliquos duos anteiuit omni talento; atque tractu temporis in virum illum euasit, quem omnes musicæ scholæ celebrarent, optimus omninò sacerdos, Eminentissimis Archiepiscopis Cardinalibus Petro Aldobrandino, & Aloysio Capponio prædilectus, in oculisq; & corde omnis ordinis Rauennatum, quin & tctius Emilie, Vrsianæ Metropolis longo annorum ductu soni, cantuumq; moderator, & auctor. Ceterum Ioannes Chrysoftomus secundas à Benedicto obtinuit supra Sebastianum: quin fortè profectui ad fratrem æquandum præiudicia intulit, in eo esse Ordine, qui exercitationem musicam ad stata tantum tempora permittrat, & hoc ex indulgentia. Vtriusq; generis instrumenta siue pneumatica, siue chordarum fuere Benedicto familiaria; Chrysoftomus verò ad excellentiam enituit in eo tubæ genere, quæ in se bis, iterumq; retorta, & adhuc manubrio elongata ex auricalco, tuba maior musicalis appellari consuevit, ornamentum armonicorum concentuum. Minus tamen

tamen frequens erat in illo, qui maiora Organa exercitationem propriam dicebat, esseque volebat. Per plures annos magisterium musicæ gessit in Ecclesijs Congregationis insignioribus apud Bononienses, Cremonenses, Placentinos, Mediolanenses, Ferrarienses, Lucenses acceptissimumque; per hanc dotem fuit Celso Dugnano Generali, quem alterum veluti Mæcenatem coluit, donec in patriam post liminio reuocatus ab Seraphino Merlino, cæteris vale dicens, & plusquam alteram annorum decadem in portu nauigans, tandem alterius vitæ portum eo loci tenuit fratres tumultos secutus. Consensit autem receptui suo tum demum, cum Hieronymus de Onufrijs Fanensis Abbas Portuensis Cænobij bene meritus Organa ipsa aptiore, dignioreque; loco collocauit, sacristia, nobilique; eius anteposito ambulacro extructo, cantoris sue, quas dicunt, ad presbyterij commodum, & ornamentum excitatis. Habet Basilica illa (quod fortè nullibi, vel paucis saltem in locis conspicitur) Organa ex papiracea materia composita, artificis ingeniosissimi opificium admirabile, in quo candor, durities, suauitas machinam reddunt conspicuam. Verum & si sonora satis, auribusque; consentiens, tamen ad Templi grandem aream minus respondens, acuit per longam diem desideria Chrysoptomi, vt stannæ fistularum, plumbeæ altera e regione ponenda excitaretur ad ætatis, & sæculi consuetudinem: Peruicit concupitum opus apud Gabrielis Brusij Abbatis munificentiam, qui in ea viuerfa intentus, quæ decus exhiberent Augusto loco, compotem voti Magnum reddidit solemnitatibus artis, solemnitatiq; pretij respondentem, populosque; allicientem ad Dei, almæque; parentis obsequia. Verum expugnare nequiuit, vt alumnos posteritati transmitteret disciplinæ suæ, tum quod paucos inueniret natura in illud exercitium factos iuuenes Concanonicos, tum quod Præsules (quicumque tandem essent) & si pro religiosa relaxatione coniuentes sub æstiuorum mensium ferula; ex proposito tamen scholam aperiri non paterentur. Datum verò desuper erat, vt bonæ mentis aliundè intentum assequeretur: qui enim, salua disciplina, intra Ordinis limites non ei permittebatur, extra illos educabatur, vt decreto tempore succederet ipsi in eo munere absque; morum regularium præiudicio. Quippe nepos eius solus ex Sebastiano fratre superstes, & ad armonicam intra penates instructus, Religione concepta, patruo non nominis, sed officij successor efficitur Carolus. Erat Chrysoptomus iucunditate genij, membrorum proceritate, colore roseo, quem canities venusta commendabat, cunctis amabilis; & qui sermones suos absque verborum coagulo neceret, solam nominum vt cunq; insimul coagmentatorum prolationem exercens, superque; iucundus. Quod si quando summa necessitas eum cogeret adhibere verba, id non nisi per infinitiui modum præstans, ad inusitados affatus audientium animos primò

titilla-

titillabat ad risum, & ad quandam quasi admirationem, quæ postmodum benevolentiam, hilaritatemq; pareret. Dotem hanc ad vitæ diutinæ conseruationem factam, habuit aduersariam pro magistratu cuiuslibet generis gerendo, qui homines circumspectos, valdeq; cautos exigant. Vnum Sanctæ Crucis Cæsenæ Prioratum claustralem per triennium cudit sub Innocentio de Gattis Rauennate Abbate, quo exacto abstinentum à reliquis in posterum sibi pro ea, quæ in se esset facultate, decreuit. Vixit sibi gaudens, qui alijs frustrà fortè laborasset, maiores non obtundens vel opportunè, vel importunè prætextu æmulati melioris charismatis, ab æqualibus semper proficiens ad inculpatam iucunditatem. Cum aliquando illi fuisset ingestum Procuratoris officium Portuensium suorum, gemens sub onere farcinam deposuit ad nactam primam opportunitatem, qui animo suo præscribere nequiret, vt amarus cuiquam videretur: fluctuosa verò agitatio sæculi, quorum coactè versandam est ob necessaria vitæ, & ob prouentuum ecclesiasticorum receptum, & exitum, ipsaq; rerum humanarum vicissitudo Religioso eundem aspectum semper seruare posse non permittit. Demum in vbere genij hilaritate mentem induxit nunquam, vt vel leuibus, vel amatorijs cantus notulas, soniq; superimponeret; sed professionis suæ zelum exercens, sacris tantum labores ditauit honestissimos, Deumq; & Diuos cultos voluit suis partitione, manu, atq; voce. Videant edita eius nepotes, lætentur, cantent, imitentur.

IOAN-

IOANNES RAMBELLVS

BONONIENSIS.

IOANNIS Rambelli Bononiensis hæc ad Ordinem vocatio, is exitus fuit. Annorum septendecim vltimam partem transegerat sub disciplina Patrum societatis Iesu ad Diuę Lucię Gymnasia, non quidem inutiliter in se, sed quoad summam rei parum frugi, dum distractus ab cantu, cuius scalam ascendebat, meliores in illo absumeret horas, siue naturę propensioris impulsu, siue quod laxior disciplina sit apud Didascalos hos, quam penes illos; transegerat, inquam adoloscencię dimidia, cum qui omnium miseretur Deus, in cor eius immisit, nil æquę bonum decernenti de vitę instituto, quam sub Regularibus directionibus Cælorum regno vim inferre. Plurima hinc intercessione, preceq; adhibita Canonicorum numero adscribi, atq; per experimenta varia, iuxta ritum, solemniter profiteri post annum obtinuit. Placuit postmodum Formatoribus, vt per sequens tyrocinię biennium cultura præmuniretur pro maiorum disciplinarum Naturalis, atq; Diuinę curriculo dimetiendo. Asseruere prima illa tempora iuuenilem feruorem, qui dum ab zelu attemperaretur præceptorum; sub scalpro, & regula gemens dolabatur, & distinguebatur in formam bonam. Cum verò scientias attigit, siue præ tedio diuturnioris itineris, & laboris, siue præ conuersione in naturam consuetudinis in sæculo iam exactę, totum se permisit musicalibus perficiendis. Sola profitentium Doctorum auctoritas exprimebat, vt aliqualem horulam daret scholę, reliquum temporis vniuersum ei erat armonicum. Quod autem nulla esset copia conferendi, & ad praxim redigendi, quę super tabulatoria chartula extendisset, eò frequentius, efficaciusue infigebatur super inuentiones, & excogitata mentis æstuantis, quę propterea in foetus erumpebat & numero, & pondere vberiores, vt sequentia tempora declarauere. Ad Diui Præsulis Augustini Placentinam Academiam deportatus, ex loci qualitate animos augens se se totus effudit arti prædilectę. Hinc augustissimo illi templo adiecit decus, & ornamentum, choros choris intexens, & ad omnem solemnitatem cantores volentes, libentesq; adhibens, qui iuuenem colebant omnem punctum musicum suis compositionibus facillimè exprimentem, populusq; ac ordo maior illicio huius-

M m m

modi

modi frequens supra fuerum aderat, & alacer. Sed effusio hæc desijt in damna eius non modica, mens namq; alia erat moderatoribus studiorum fructum alterius generis expectantibus ab illo. Iam septennium abegerat assueti stadij, & proximus sacerdotio Theologicæ, Philosophicæq; laureæ inhiabat in ianuis, cum ei dimissio ab gymnasijs datur absq; tentatiuorum, quos dicunt, assignatione. Fregit validè robur eius animaduersio non expectata, eo præsertim quod ab aliquo Antistitum suorum Bononiensium curata acrius infigeretur pectori. Hinc despondens animos, nec tamen peramati cantus, soniq; rationem dimittens, iucundum habuit ijs assignari domicilijs, in quibus talenta negotiaretur acquisita. Insurgebant verò per tempora aculei melioris charismatis, qui vrgerent depulsum ad concionis munus, cuius postulatis insistens sæpius reijci contigit, ijsdem curantibus, per quorum officia proscribi obuenerat. Solabantur tamen aliquando Generales supplicanti, facultate data, vt præstrictus loco, & diebus verbum faceret: ab quo mitius agendi regimine vires assumebat ad doctrinarum studia priuatim prosequenda, donec post annos sexdecim Visitatoribus Andrea Fotia, Celsoq; Rosino visum est æquitati consonum, si admitteretur ad præstanda pericula Doctoratus. Intercedebant pro eo vitæ laudabilis exactum spacium: officiorum Procurationis, Oeconomixq; Bononiensis, Prioratusue Ferrariensis benè reddita suis temporibus ratio: parochialæ animarum ad Montem Bellium, adq; illi annexa præstitum munus: musicæ nimium exercitium, si vitio dandum, satis vndiq; castigatum. Hinc dum Montanam lustrarent Canoniam, Academiæq; illius examinerent exercitia; de iam diù dimenso, nunquam tamen profus declinato stadio Naturalis, Diuinæq; facultatum differentem super assignatis punctis audierunt, dignamq; rationem reddentem admiserunt ad publica de more theoremata & imprimenda, & sustinenda. Habuit deinceps aliquid contradictionis vt caderet, cum causaretur admissio tanquam attentatum irritum post tot annos scholæ dimissæ; sed constituto de bono iure eiusdem scholæ in illum annum repetitæ Prædicator cum alijs nonnullis demum acclamatur. Ad annos octo post hæc vixit sub aduersa valetudine, à qua tamē sic vexabatur, vt quiuerit in quadragesimali ieiunio cibum esuriētibus animabus varijs Diæcesis Bononiensis, Ferrariensis, Ceruiensisq; dispertiri. Clausit diem extremum in patria. Excussa typis Venetis sunt apud N.

Ioannis Chrysostomi, Psalmodia Vesperarum totius anni quinque Vocibus concinenda Ad Seraphinum Merlinum Abbatem Generalem

Ioannis, Missarum libri quinque Ad Marcum Antonium de Gentilis Abbatem. Augustini, Moteſtorum, quos dicunt, libri xv. mutationes tres Ad N. Maurocenum, Aloysium Contarenum, & Marcum de Michelibus Patritios Venetos.

IO· CHRYS· PONGOLENVS

NEAPOLITANVS

VICVNQVE Ioannem Chrysofomum Pongolenum Neapolitanum de facie nouit (nouit autem de facili quisquis superioribus diebus floruit gubernij nomine inter claustrales insignis) vtique in eum ritè aptari dicet quod Martialis aliquando cecinit,
Si tantum spesctes hominis caput Hectora credas ;
Si stantem videas, Astyanacta putes.

Quippe eius erat membrorum structuræ, vt non inter paruos modo, sed penè inter pumiliones enumerandus videretur, si cæteroqui consensisset aut lineamentorum ductus, aut partium impropertio, secundum quas ritè omninò dispositus omnem excludebat deformitatem. Tantis autem homuncio, ac propè femiur intimos gestabat spiritus omnem prorsus pusillitatem in vno quoq; genere rerum abhorrentes: natura scilicet rebus quandoque imponente, ne ab extimo aspectu mox hominem homo dimetiri velit. Id planum fiet, dum ad apicem Reipublicæ illum conscendisse aspiciemus non alijs propemodum, quam prudentiæ, dexteritatisq; ad miniculis non improbabilibus. Porro ab vna Numinis benignitate illum diuino seruitio seruatam ab ipsiusmet ore aliquando accepimus, qui narraret ab patris iuuenili incontinentia matrem infectam lue gallica filios genuisse ad breuissimam lucis vsuram, seq; menstruum in via proiectum, vt à pretereunte primo viro exciperetur, genitrice creduliter suasa à sãminea obstetricum leuitate, aueruncandum tali pacto vel morbum, vel morbi in iam functis paruulis omen. Profectò rem fortunauit exitus, fortè vt quoties is recordaretur se proiectitium, humilitatem veneraretur ab fastu procul. Adoleuerat mitioribus literis, moribus, ac pietati quo tempore Hieronymus Calinus Brixienfis Quartum Generalis Rector Canonico cætui iussa partiebatur. Quare acris per semetipsum deprecator, dehinc & per nobiles interuutores ab Ludouico Maiorano Grauiate Priore ad aras sacras Deiparæ Criptanæ lineum recipit sagum Saluatori Deo Lateranensem ducturus militiam, ab præclaris manibus præclarissimo in loco insitus Religioni. Post rudimenta sacri certaminis ad edomandos animi motus, vt intellectiuam quoq; perficeret partem, ad Insu-bres pergere iubetur, apud quos in virum euadit septenni gymnasiolorum

M m m 2

acces-

accessione, non quidem inter præstantiores habitus auditores; sed neque inter eos, quos infima nota damnaret. Observantia regularis disciplinæ: cui ad vnguem inhererebat, vices gerebat, ne penes Prælatos malè sentiret, chori diurnus, nocturnusq; accessus, silentium ubiq; præstitum, cellæ perennis secessus, nulla e domibus egressio, mores in præcipientium voluntatem inflexi excludebant quicquid imperfecti schola detegeret. Hinc anno ab eius ingressu nono ab Generali conuentu Portuensi doctoream obtinet promotore Camillo Becio ad Ordinis clauum assumpto, habitus eiusdem conditionis, ac meriti cum Paulo de Grossis Bononiense, Petro Francisco Maletto Vercellense, Marco Antonio Giacchetto Veneto, Petro de Magistris, & Basilio Serenio Mediolanensibus, Ioanne ab Imperatoribus Ticinensi, alijsq; nouemdecim, qui vna cum eo eiusdem dignitatis decretum obtinuerunt. Diuina illum miseratio primè huic post Sacerdotium doti referuauit ab præfocatione aquarum, à quibus iam penè absorptū eripuit apud Casam Dei Placentini agri charitas superuenientis focij natiuitatis peritiam pollentis. Vtrum aliquando obtenta euangelizandi iura exerceat nobis incompertum: nullam de hac re vagasse famam certò certius est. Quamuis enim eloquio satis successu temporis polluerit in administratione Reipublicæ; id tamen naturæ viuide, versatilisq; donum magis extitit, & indeptè auctoritatis effectus, quam oratorij talenti opus. Reclamant etiam aspectus pusillitas, & pars alia aliqua Ecclesiastico Declamatori necessaria, à quibus non suo vitio plurimum abesse noscebatur. Quin & quoniam penè statim ab gymnasio adhæsit Dionysij Capretæ Placentini viri innocentissimi viuendi methodo, sequelæ ue penitentiam; florentiora etiam tempora litauit secessui. Ea propter vitæ seuerioris, & seruati ad vnguem Canonici dogmatis titulo non diù post ad accedentes ab sæculo adolentes per nouorum rituum semitas manuducendos deputatur. Fesulanum Seminarium pios labores enutrit, & excipit, eodem Capreta Abbatiam moderante. Id initium attingendorum publicè administrationis officiorum detexit pari passu solertem, & probum, & ideo Vicarium illum consequenter Patres dicunt, perq; tales semitas Prælatuæ adscribitur in diuite nationalium suorum Concanonicorum numero. Quo anno Archangelus Campatius Mediolanensis Generalis assumitur Flamini Platini Cardinalis Protectoris, Synodiq; Præsidentis non obscura propensione, Pongolenus quoq; inter quatuor viros illi collegas, quos Visitatores dicimus, adnumeratur anno scilicet nono huius, quo viuimus, sæculi. Verum post vndecim mensium lapsum idem Generalis Campatius vniuersæ carnis viam ingreditur Fesulis, qua Bononiam properabat ad indictum Dietæ conuentum. Quare reuocata per Protectorem Platum Romam Congregatione, electio, que de iure, & de Leatranensium statutorum dispositione ad plures pertinebat,

ad pau-

ad paucos absentium de industria relictorum numerum supleturos deportatur per Apostolicum rescriptum ab Plato pro illa tantum vice impetratum. Hinc dum vniuersus Ordo hæret suspensis animis in expectatione, dumq; vox quædam in Athanasium Arcellum Placentinum ex visitatoribus primum ferretur; Pongolenus in demortui locum sufficitur sedis quidem tantę dignus, atque capax communiter habitus, sed de quo malè oleret, non minimum ei iuuisse Franciscum de Castro Hispani Monarcę insignem administrum. Iere in eo extollendo primi Hieronymus Onofrius Fanensis Visitator, Seraphinus Merlinus Portuensium Abbas, & (quod præcipuum fuit per latentes Dei prouidentię rationes) Archangelus Seuerinus Neapolitanus Definitor. Cum enim in hunc probatissimum senem, omniq; titulo probitatis, scientię, doctrinę, eloquentię, ardoris commendatissimum omnium vota propendere transluceret; in medium is deducta prægraua ætate, alijsq; productis rationibus, in paruulum Chrysostrum substituendum omnia studia, precesq; omnes detorsit. Biennium tantummodo peregit in magistratu qui vices functi Campatij suppleret, & successore Merlino habito, Curator penes curiam in vrbe mittitur Abbas Sanctissimę Virginis de Pace. Sub huiuscę prouincię sarcina magè innotuit, quam sub ipso Generalatus honore, siue ob noua in dies emergentia in Congregatione eius fidei ad pertractandum comissa, siue quoniam in omnium parète ciuitate sub multo plurium oculis esset, siue demum quia virum prudentem reliquorum Ordinum nõ Mendicantium Procuratores in communibus Regularium causis facillimè conuenirent. Hoc vnum liquido constat, Sanctissimum Hierarcham Paulum Quintum omnium hominum corporis proceram, decoraq; maiestate præcipuum, extima inuimorum signa; non semel approbasse pusilli Abbatis de Pace modos, animos, liberamq; dicendi periochem. Illud quoq; quod subnectemus, contulit non modicè in eo exornando. Absoluerat intra quadriennij spacium pijssimus equè, ac nobilis Gaspar Riualdus Romanus nouum Virginis Sacratissimę de Pace Sacellum in ampliores formas, ornatioresq; redactum impensa munifica, & principe viro digna quindecim millium aureorum; cum exorato priuatis precibus Purpuratorum Patrum numero, quorum insigni beneuolentia florebat, conuentum obtinet ad interessendum (quem capellam dicunt) primo ibidem offerendo sacrificio. Pongolenus ipse sacrum illud facit omni Episcopalis apparatus, & insignium ministerio ornatus, solèmniterq; populo benedicit, atq; Indulgentias elargitur ad præscriptum singularis priuilegij ab Quarto Sixto iam pridem concessi. Id profectò (si Deo placet) & Ordini in suis gratijs manutento, & Chrysostrum ipsi in speciem triumphu cuiusdam Ecclesiastici extitit dum Eminentissimos duodecim Cardinales velut coronatores habuit. Expleta Generali procuratione ad annum quintumdecimum, in quo credita sunt

ra sunt Petro Francisco Maletto Vercellen. Lateranensis cætus fræna officio
 obeundi Canonias Regni Neapolitani, postmodum & reliquas Ordinis Vi-
 sitator cumulatur. Tantum sibi per hæc munia compegit auctoritatis pe-
 nes Regnicolas etiam resignatus, vt ad illam refringendam Phafeolo Ge-
 nerali renunciato Athanasius Mondragonensis antiquæ probitatis vir Visi-
 tatorum Collegio sit adscriptus non obscura Cardinalis Iacobi Serre Pro-
 tectoris propensione. Sed iam paruulus iste maior simili competitore vi-
 debatur, qui quantum simplicitatis, & candoris adhiberet in rebus pertra-
 ctandis, tantum is oculatoris prudentiæ, vberioris cognitionis, fecundio-
 ris loquellæ, in omnesq; partes se vertentis ingenij exercitatione pollebat.
 Hinc quo anno Robertus Cardinalis Vbaldinus Bononiæ Legatus Generali
 Conuentui in ea Ciuitate celebrato præsidet, Tertium Visitator assumitur:
 vtq; vberius refloreat, vis omnis publicæ administrationis in eum penè
 tota, vel saltem principalius recidit. Euocatur enim ab hac infelicitatis
 valle Ioseph Viuolus Generalis, & Celsus Dugnanus Collega; ideoq; ve-
 lut maior Visitator Vicarij Generalis partes exercet, Anselmum Sempre-
 rium in Dugnani locum ex Apostolico Breui admittit: Congregationem
 Secretario instructus iustrat, Astulphumq; primo confessui in Diæta Placen-
 tina promouet. Hisce autem alijsq; plurimis primarum partium actioni-
 bus adeo radicari contigit auctoritatis eius ratio; vt ea nihil vsquam penes
 Concives Canonicos ad obitum eius vsque nutauerit, licet non omnibus
 probaretur. Fato cessit ad Sanctum Petrum vno anno plusquam septuage-
 narius quinto decimo kal. Februarij. Sratim verò vertigine tangi cæpe-
 runt, quæ sola vmbra viri tegebantur: nam Marcello Capimazzio Puteo-
 lano abrogatur Criptanus Magistratus ab Arbizano Generali, Gentilio,
 Bertolotoq; Censoribus, quibus tunc temporis Visitationes ibidem con-
 tingerant, solumq; mitæ gubernationis genium ex more Canonico redin-
 tegrationem, præstita satisfactione, exorauit. Et quidem vnus præ cæteris
 dictus Capimazzius petra fuit, in qua omnes offendebant, qui de Pongo-
 leno exigebant rationes distributionis Neapolitani. Videbatur enim eis
 non solum impotentia factum, sed etiam absone, vt eius auctoritate præ-
 fecturas attigerit, in eisq; staret vir, aduersum quem anno sesquimillesimo
 nonagesimo tertio Diæta Rauennæ congregata statuisset, producebaturq;
 ex libris publicorum Actorum pœnitentia D. Manelli Neapolitani, Quo-
 niam ab ipsa Congregatione egressus per annos multos fugitiuus perman-
 sit, vagusq; hinc inde migravit, postmodum ad Religionem est reuersus;
 ne tantæ audaciæ facinus absq; pœnitentia remaneat, transeatq; in aliorum
 exemplum, punitus est tanquam fugitiuus, vt habetur in Secunda Parte
 Ordinationum nostrarum capite duodecimo, vbi legitur, Ne fugitiui re-
 maneant impuniti, &c. Parum quoq; approbationis tunc obtinuit Chryso-
 stomus,

stomus, cum in speciem exilij cuiuspiam Archangelus Seuerinus Neapoli abscedere eligit, Taruisiumq; conigrare, quo postmodum loco mortale suum deposuit. Non enim grandæum senem, deq; natione sua, ac tota penè Congregatione benemeritum ratio alia pertulit in huiusmodi transmigrationis propositum, præter olentiam illam ministrorum Canoniarum illarum, qua vir integer afficiebatur, & apud quos increpationibus frequentibus obiurgatos non modicum offenderat, cuiq; emendandæ impar erat. Opinio autem fuit hisce vnum Pongolenum obuiare potuisse, & debuisse, præsertim in expressione grati animi erga maximè de se beneficum Patrem. Sed prætulit Marcellum admittere, eumq; & aliquos alios similes tutela confouere, non inefficacibus fortè rationibus vafram mentem eius mouentibus, quæ tamen non omnibus patentes essent. Cum Gabriel Pennotus in Curia Romana Generalis Procurator non nulla ad gubernationem Ordinis attinentia immutare aggredere præsertim circa summam Præfecturam, Procuracionem Romanam, & Prælaturarum distributionem fretus propensione Alexandri Vrsini Cardinalis Protectoris, atq; ideo tunc per manus procerum quædam illius summaria scripta circumirent; Pongolenus tenax propositi, & rerum semel, iterum, ac tertio per Comititia statutarum inter alios multos, qui super eodem argumento laborarunt, vberè lucubratione latina stetit infractus, ne quidquam innouaretur, donec per Diætam Romæ habitam spiritus innouationum omninò abacti sunt, silentiumq; rebus indictum est. Porrò id vnum est quod ex eius promptuario superest manuscriptum apud nos sub sequenti titulo.

*Allegationes Iuris, & Facti pro validitate, & conseruatione Constitutionum
Canonicorum Regul. Lateran. & responsiones obiectis contra illas.*

IO. CHRYSOST. ZANCHVS BERGOMAS.

IERTIVS Gentilium tuorum hoc in opere memoraris Ioannes Chrysoſtome de Zanchis, qui dignitate primus anteisti, quiue omnium poſtremus fato ceſſiſti. Profectò funiculus veſter triplex diſſoluetur nunquam, nullaq; doctæ poſteritatis obliuio liturabit nomina veſtra. Nullus forte, vel perpauci admodum in Republica Literaria tam grandes auſus induere, atq; tu, Baſiliuſq; tuus, frater carne pariter, ac inſtituto, amore, atq; ſtudijs: nullus, inquam, aut perpauci in eo genere, quod linguarum aſpicit eruditionem, ſiue exactam Virginis Poefeos curam, & delitias. Verum de illo fatiſ attigimus ſuo loco. Debemus te decus noſtrum vni poſt Deum Dionyſio Patruo tuo, poſtquam in odorem vnguentorum eius cucurriſti, oleumq; effuſum nomen tuum reddidiſti. Certè nos abnepotes olei tanti pinguedinem libatam vix, atq; ſummis labijs, vt de integro per Calcographos effundatur, prout calami miniſterio effuſa in papyro auctoris manu deliteſcit, exoptamus: quod & deſiderauit ante nos eruditiffimus, & æqualiter pius Antonius Poſſeuinus in Apparatu ſuo ſacro. Iuuenilem ætatem tranſegit Chryſoſtomus in ſtadio diſciplinarum de more profeſſi Ordinis inter Philoſophos, atq; Theologos: ſed qui natiua quadam propenſione rapiebatur in linguarum diuerſarum poſſidendarum ſtudio, partiebatur ſe per horas ita, vt vnus pluribus faceret fatiſ. Iam ab ſæculari educatione initia inſtitutioniſ huiuſmodi acceperat cum fratre, ſicut & poefeos; ſed diſpari proſecutione, atque ſenſu, illo in pangenda carmina ſtudioſius incumbente, hoc verò non illud quidem abhorrente, ſed in iſtud ſtudium acrius inſiſtente. Hinc ſtructo lapide ſuper lapidem in molem amplitudine, atq; decore vaſtam excitatum eſt ædificium: ab vnus nempè rei in alterius aſſurgens intelligentiam, ex Latino gradu ad Græcam locutionem, atque ex hac ad Chaldæam, & Hebræam, tantus aſſurrexit; vt vnus homo præcipuarum totius Orbis nationum ciuiſ eſſe videretur. Præceptores, ac Magiſtros non vili pretio ſibi conduxit primum: atque deinde quoſcunque linguarum peritos ſtudioſiſſimè conquiſiuit, & omni officio inuentos coiuit ſiue præſens, ſiue per literas, vt ex omni flore liberet mel ſuum, atque exercitio perficeret altius inchoata. Pani frangendo prædi-

prædicationis incubuit quidem, donec ingrauesceret ætas, neque infelliciter, si doctrinæ laus inspiciatur, cuius præcipuè commendabatur titulo; cum cæteroqui non multa deberet naturæ parcius secum agenti siue vocis exilitate, siue pronunciationis incommodo. Atque ex hac etiam parte liquet quantus fuerit, qui non inanis gloriolæ cupiditate, neque ad auræ popularis afflatum dixerit; sed Dei gloriam, proximorumue salutem posuerit sibi pro mercede laborum. Quoties tamen quadragenariam inædiā fecit Bononiensibus ex pulpito (fecit autem Tertium) toties placuit impensè: fortè quia non omnes auditores rimantur ex eadem specula oratorem, aut quia Ciuitas illa studiorum alma parens præ cæteris soliditati fructuum, non odoribus florum prona est, ex ingenij palato, non ex naribus sensuum metiens parata. Præcox electio, si ætatem attendamus, illum assumpsit ad Canonicas Ordinis gubernandas; sed in tempore suo, si prudentiæ, charitatis, atq; moderationis specimina ubiq; diffusa. Porro Senioribus Patrum probatur insigniter virtutem adeo obfirmatam, moresq; tam constantes, & exactos, disciplinam domesticam tantopere factam tectam contueri sub eius flore ætatis. Optabant ijdem ex Chrysoſtomi assumptione Basilium fratrem præmonere, qui licet integrè graderetur; licentius tamen præ formula, atq; delectu nostro agentem aliquando asterisco notabant Censores. Præfuit Chrysoſtomus Bergomensis, & Ferrariensi Collegio pluries semper sui simillimus, & aliquando inter ægestatis incommoda maior apparuit, quam inter oppulentias, tum quia domi bonæ economiæ substernebat vniuersa, tum quia extra fouebatur præsidij temporalibus, qui spiritualibus refficiebat mentes, & corda. Inter has, sequentesq; curas nil dempsit ex domesticorum studiorum vigilijs; quin magis ausu nobili Opus sub incude posuit laboris, eruditionisue maximæ, quod infrà reddemus, non minus vtile, atq; necessarium Sacræ Scripturæ studioſis, quam Ambrosij Calepini latinis tyronibus vulgatum illud, communeq; volumen. Interuertit tamen mors coronidem molis eximiæ. Cum enim in viginti duo volumina iuxta numerum literarum hebraicarum totam materiam digessisset; expleto cum litera Tsade decimo octauo volumine debitum naturæ soluit. Nec vitio verti potest ei, quod ex parabola est, Hic homo cæpit ædificare, & non potuit consummare. Siquidem si ab magistratibus gerendis abstinuisse licuisset; iam palam potiremur fructu vigiliarum eius; sed ex priuatis præfecturis benè gestis ad maiora vocatus bis Visitatoratu ornatur, semel Generalatu. Sub anno quinquagesimo quarto superius exacto primum renunciatur Visitator ab Synodo Rauennatensi Marci Antonij Bagaroti, & post lustrum expletum summo clauo præponitur. Delegerant Patres coacti Rauennæ in Summum Antistitem Congregationi Raphaellem Bergomensem virum vna præ cæteris innocentia,

sanctimoniaq; vitę commendatissimum, & cui alias ijdem fascēs anteierant, ipso in primis curante Chrysoſtomo. Verum is viam vniuerſę carnis ingreditur poſt tres meſes Quarto kal. Auguſti Bergomi, rebus ſuis omnibus, vt publica edifferunt monumenta, ſanctę, religioſęq; compoſitis. Quare abſentia ſuffragia per ſchedulas obſignatas ſufficiunt in deceſſi locum vno fermę conſenſu eundem Ioannem Chryſoſtomum, & electio pronunciatuſ a Quatuor Viris Viſitatoribus Hieronymo Brixienſe, Franciſco Papienſe, Regulo Nouarienſe, & Gabriele Mediolanenſe Bononię Sexto kal. Octobris. Breuem magiſtratum peregit pluribus ad publicum ornatum, commodumue curatis: & fama eſt inter reliqua exhibuiſſe graphidem, ſecundum quam linguarum Gręcę, & Hebraicę Lectio in Vniuerſitatibus Ordinis induceretur. Verum dilata executione, ſapienter concepta euanuerunt. Obdormiuit, vt pię credimus, in Domino vir probus pariter, ac prudens, & æquę doctus anno ſexageſimo ſexto ſuperioris ſęculi Abbas Bergomi, ſucceſſoremq; habuit Petrum Bergomenſem ex Abbate Sanctę Crucis Cęſenę Electoribus Gaſpare Mediolanenſe Generali, Marco Antonio Placentino, Felice Vicentino Viſitatoribus Vincentię die Conuerſionis Doctoris Gentium ſacro. Extat igitur ex eius ſęturis,

*Diſtionarium Sacrę Scripturę in quo triplici lingua, Hebraica, Gręca, & latina eiufdem Sacri Codicis Diſtiones, Phraſes, & vocabulorum vires ex Sa-
croſanctę Septuaginta interpretum verſione explicantur, decem, & octo libris
ex viginti duobus complexum. Aſſeruatur manuſcriptum in Canonica San-
cti Spiritus Bergomi*

*Item de Origine Oroborum, & Cenomanorum librum vnum quem citatum vidi
ab Leandro Alberto viro eruditiffimo in deſcriptione Italię Regione ſexta-
decima.*

IO. MARIVS COLVTIVS FIRMANVS.

IBI inter ceteros Religionis Comilitones, ac Literarios Compalestras sub clarissimi Pennotti Ductoratu in Viridariano Lyceo prædilecto, dudumq; præcipuo Ioanni Mario Colucio hanc gratæ amicitie memoriam renouamus: quem si fata inuido quodam liuore non præripuissent obitu h. ud quam maturo; ad summum profectò omnis Literarij decoris euectum vniuersa Respublica conspexisset.

Sed viuis adhuc tumulatus, qui per nostrorum hominum ora volitas, dum de te memorant quæ de portentosis quibusq; ingenijs vix credibilia putantur. Nos verò diutinæ, intimæq; experientie testes sumus in te vno sydera contulisse pretiosissima dona; ni tandem abstersissent breuitatis vitæ iniqua obtruncatione anteriora beneficia. Illis verò fretus præstitit Ioannes Marius innumera; quæ non præcocem intellectum, sed maturissimam senectæ sapientiam vberimè ostentarent. Facundia supra quam dici possit prædiuite, promptissimaq; genij subtilitate sempe aculeata, ac vnò freta memoriæ præsidio fortissimo, quæ lectitata etiam cursim retineret ad verbum; excitabat ex ijs pectoribus admirationem, quæ nil omninò literarij negotij ignorarent, illo præsertim tempore cum publicæ disputationes de more gymnasiolorum haberentur. Propositis satisfaciebat argumentis cuiusuis generis quaternis, quinis, & vltra responsionibus, sæpissimè productis locis Doctorum scholasticorum, ex quibus ad vnguem illas peteret, cum primis Angelici Thomæ Aquinatis, tam parata suppellectile vt ex libro illa legere non ex memoriæ penu educere videretur. In ijs verò concertationibus famam vberem indeptus est Patauij, Rauennæ, Vincentiæ Comitiorum Generalium, & Dietarum (quas nostri appellant) temporibus. Firmi in patria per triduum ad Sanctam Catherinam inuitatis ex illa Vniuersitate potioribus, ad mentem Thomæ aduersus Subtilem Scotum triginta quatuor præcipuas Controuersias illarum Sectarum sustinuit præter alias nonnullas Theses Octauio Bandino Cardinali nuncupatas uix dum intra Leuitarum numerum computatus, summis omnium ordinum laudibus. Cum adhuc Patauij Theologicis operam daret satis tempore per legem nostrorum distans à Doctorea Laurea, pellexit ita in sui admirationem

nem Andream Coughaschi Polonum Præpositum Mstouiensem Canonico-
 rum Regularium, qui per aliquot menses apud Viridarianos commoratus
 est, dum Romam ad Apostolicum peteret; ut Pontificio obtento placito
 (prout tum temporis euulgatum est) secum illum in remotissimam regio-
 nem abduxerit vna cum Camillo Sanctasophia Patauino Concanonico, &
 condiscipulo viro egregio, qui postmodum post Prælaturam Taruisinam
 Sanctorum quadraginta benè gestam Sacerdotio opimo extra Congrega-
 tionem cumulatus ab Patauino Antistite, toti Dogmati, præsertim verò
 Viridariano Lyceo successu temporis summè desiderandus venit. Aperue-
 rat Polonus Prælatus ille Summo Pontifici mentem suam esse, ut per
 aliquem ex Canonicis Lateranensibus insignem Saceræ Literæ excitaren-
 tur apud suos Canonicos. Ea propter ad Protectorem Ordinis Flami-
 nium Piatum Cardinalem remissus; facta ei facultas fuit, ut quos malet vo-
 luntarios eligeret, dumodo non ex profitentibus actu in Academijs nostris
 essent. Non diù tamen apud eas gentes fuit Coluccius, qui diuerso more in-
 structus apud Italos, pluris in speculabilibus poleret, quam in agilibus,
 cum neq; prudentiam illam, quæ per longam dierum experientiam in no-
 bis nascitur, adhuc indeptus esset, ut omnia omnibus fieret, atq; dexter-
 itate perenni omnium naturas indueret. Adyto non semel vitæ discrimine
 ex vagantium hæresum per vnuersam Germaniam conflagratione, post an-
 num cum socio illis regionibus acceptiore, eorumq; moribus alioqui ma-
 gis consono regressus est. Laurea, quæ nostrorum est, in Comitijs
 Vicentinis obtenta, statim ad profitendum assumptus est assignata illi scho-
 la ad Sanctam Crucem Cæsenatum, atq; deinde in Portuensi clarissima Ra-
 uennæ, quibus in locis nos eidem postea immediatè successimus. Cathe-
 dram per triennium tenuit tanta scholarium adhesionem opinionibus eius,
 ut nil omninò firmum, solidumue putarent, nisi quod ipse proponeret ex-
 citata in omnibus admiratione. Cæsenæ nonnullas extra ordinem con-
 ciones habuit ad dies festos Pentecostes, quibus Michaelis Angeli Tonti
 Cardinalis Nazarethani Ciuitatis Episcopi ita sibi conglutinavit animum,
 ut tantus vir in Aula Romana omnium pridem fortunarum, virtutumq;
 prudens artifex, & cognitor; ingenium simile haud quaquam se vnquam
 cognouisse palam fateretur: atq; illo nomine se ei Protectorem exhibuit,
 præstitit ue minimo illo, quo superstes fuit tempore. Nam per Ordinis
 Prælatos ad Mediolanenses destinatus, ut ex suggestu pomeridianis festo-
 rum dierum horis infra annum verba faceret, atq; in sibi creditis talentis
 operaretur ad cedes Diuæ Virginis de Passione; postremos inibi radios suæ
 virtutis euulgauit. Siquidem expleto curriculo cum inde proficisceretur
 ad Quadragesimales labores ponendos apud Regulos de Collalto in illo-
 rum Oppido Sancti Saluatoris; extra Vicentiam aquis præfocatus est dela-
 pso

in vili quodam aquario sulco ex nimia pluuiarum colluione præterfluent. Quare ad Ciuitatem secundo tantum lapide inde distantem comportatus, inibi tumulatus est in ædibus Diuo exuto cute Apostolo dicatis Anno Domini millesimo sexcentesimo duodecimo, vigesimo quinto ætatis suę vix dum expleto. Non multa reliquit ingenij tam grandis monumenta, quod in ipso exorientis sæcunditatis flore exciderit. Extant tamen, quę vel ex digito representent structuram insignem editę latine Orationes tres infra stratim positę, quin & apud nos seruatur manuscripta insignis altera Oratio, quam habuit in comitijs Dietalibus Rauenę Nouemuiris ad vnum probata.

In Cæna Domini De Christi Saluatoris humilitate.

In aduentu Flaminij Plati Cardin. Protect. Gratulatoria.

In Anno studiorum Recursu. Patauij omnes apud Petrum Marinellum Anno 1609. Lib. I.

Auctoris Incerti.

Cerberus inferni Latratu regna trifauci
 Implet, terribili personat atq; voce.
 Ast nunc, Coluci, triplici modulatus auena
 Oblectans cunctos, dulcis ubiq; sonas.
 Trifaux ille fuit, tu trino nunc canis ore,
 Cerberus ille Vragi, Cerberus ipse Dei.

IOAN-

IO· MICHAEL COMPAGNVS PISTORIENSIS.

REGVLARIVM Canonorum Clericali Colo-
bio muniuit Ioannem Michaelem Compagnum
Marcus Antonius Manettus à Massa in Fesulano,
dum ibi Abbatem ageret, seminariumq; ad frugem
haberet Ordine dignam. Munierat & adolescen-
tem natura non ingraturè donis liberalibus, quorum
decus auxerat educatio præstans; quoniam Octavius
parens Iuris vtriusq; peritia nobilis, sano consilio,
& exemplo forti liberos manucebat ad pietatem religionis, & ad do-
ctrinarum præstantiam in non satis vberè fortunarum patrimonio, illo ta-
men familiæ patritiæ honorem seruante, licet ab auitis valdè collapso.
Ea propter sinum accedenti facilius exhibuit Congregatio, vt sacro illum
foueret calore. Ex Fesulano dolatus pariter ad institutiones Clericorum,
& ad disciplinas excipiendas solidiores, Portuensibus adscribitur laribus,
Ludouico Pompilio Abbate mitissimis digitis habenas moderante. Sed
anno exacto ad Diomedæas trasfretare iubetur cum electa condiscipulo-
rum manu, quæ domicilium illud extra solitum expoposcerat, exaudita
per Proceres. Benè tamen cessit postulatis, & concessis ab sedulitate, &
gubernatione antiquos æmulante ritus Hieronymi Onofrij Fanensis prin-
cipem Abbatiam illam gubernantis. Dum enim res nulla distraheret iuue-
niles omninò animos in ea solitudine; patula mens hauriebat immislarum
doctrinarum rorem iucundissimè, & leuabant studiorum curas statis diebus
religiøsæ relaxationis interpositiones suauiter exhibitæ, paternoq; affectu
dispõsitæ, tanto prudentius, quanto locus ipse exigebat à gubernante cir-
cumspectam huiusmodi substitutionem. Felicius verò adhuc cessisset illis,
ni submersione infelicissima occubisset insignis ille Præsul cum Andrea
Veneto Clerico, dum facibus zeli æstuans in prouidentias paternas ab In-
sula ad Aimonis Vastium celoce pergeret, per obortam maris seuisissimi re-
pentinam tempestatem circa Idas Martias. Nam sicuti pollebat auctorita-
te in administranda Republica, & sicut scientiam in zelo adhibebat; ita
promouisset expeditus creditorum sibi subditorum futuri excitamenti pro-
uincias, qua concionibus, qua lectionibus, qua alijs illos assumendo one-
ribus. Non serius tamen consuluit relegatæ quodammodo iuuentuti in
solum

solum maris, cæliq; prospectum illud pia parens Congregatio; cum ex eis aliquos iussit scholas ducere (de quorum numero extitit Hieronymus Taxillanus Cęsenas probitate, & doctrina ætatem superexcedens) omnes verò doctorea voluit exornatos ab Dieta illa, quę celebris illuxit in alma Vrbe anno vigesimo octauo nostri huiusce sæculi. Ioannes Michael anno anteriore in Generalibus Comitijs Bononiensibus licet facultatem non habuerit ad suggestum; obtinuit tamen testimonialibus publicis ijs decorari, quorum ope ab cœtu illo Pistoriensium suorum (quem Sapientiam dicunt) ad honorarium fuerit admissus per regiam penè liberalitatem nunquam satis laudati Cardinalis Nicolai Forteguerrij suis conciuibus doctoratus laurea redimitis testamento pijsimo legatum in annos perpetuos. Ioseph Viulus Rauennas ad supremum clauum ab ea Synodo assumptus, quod Ioannes Michael publico Ordinis nomine munus illi fuerit gratulatus oratione, quam & typis deinde edidit; voti huiusmodi illum compotem Celso Rosino Abbate Pistoriensi renunciato curante. Vt Doctõribus adnumeratus est (quos nostri ex præcipuo officio Prædicatores appellare solent) verbi Prouinciam singulari suscepit alacritate, & profecutus est, si non cum primis, certè non cum infimis, atq; maiora in dies ad futura ex eo omnes opinabantur, præsertim Cęsenates nosti, quos non semel allocutus est ad Sanctum Seuerum: faciebat enim satis in eo liberalis natura, quæ sermoni facilitatem dabat conditam patrio illo pronunciandi more ex Æthruria plaris commendato. Incæpta tamen isthæc non est profecutus euentus. Distraxit sollicitudo rerum multarum mentem ardentem vt abiret in diuersa, oborto exordio ex fratris pridem Pistoriensis in Cathedrali Canonici, ac ætate maioris siue suggestionibus, siue impetitionibus; qui dum aulicorum circino Regularium res fortè emensurat; ab centro aberat, & peripheria, fratremq; Regularem immiscet quæstionibus, quarum solutio & foris, & intus quæsita difficilis appareret vndique. Aperuit tamen vna charitas implicitis viam, nodosq; dissoluit prudens circumspectio, quæ Adamum agnouit ab angue deceptum. Sed per hæc, atque inter ista panduntur, sternunturq; semitæ, quas cæcutiens humanus captus non agnoscit, quæcunq; tandem illæ sint, & quacunque tendant. Ioannes Michael ad simplicis beneficij, quod dicunt, collationem, exorata facultate ad illud exercendum innectit animos, viresque. Quiescunt inde plura, quæ in modum venti fluctus ciebant, & turbines, prout actiuosa vita vndiq; maris scenam offert, & aperit, Reliquit igitur Ioannes Michael

*Orationem in electione Iosephi Viuli Rauennatis in Abbatem Generalem. Pistorij
Anno 1627. Apud Petrum Antonium Fortunatum.*

IO. PHILIPPVS BOSSVS VERONENSIS.

A H parcite malę febres, parcite Sanctum adurere virum, quem fatis diuinus calor adusit. Parcite gelidi paroxysmorum turbines debilem ultra perflare corporaturam. Nō sunt vestri iuris cinerea, abstemiaq; membra, quę nō hibernum sydus, sed Amoris ęstus læto prodigio coegit palefcere. Parcite interiores aurulę arcanas læto pijssimi senis flammās euentilare. Heu nimis euentilatę, Ioannis Philippi Bossi viuas cinerescunt in pulueres. O pulueres salutarium dolorum extrema trophea. Regio nulla fulgidiori puluere vel Patholi, vel Tagi personuit, nullum genus hominum ditioribus cumulatam arenis locupletatior resplenduit. At vos agrestes paleę tactu tanti iam expirantis viri senatoria purpura nobiliores ne vestra asperitate læto deposito crudeliter purpurascitę. Vos quoq; cano substrata capiti horrida gramina, dum Canonicum Ciuem obsidionali veluti corona ab expurgata iam iam, vita, an morte? cingitis, ne pungite. Sat profectō sunt, quę ad vestras vsque, hoc est, finales pressuras, perpeffus est. Tu verō quid agis alma Parens Congregatio? Quid atris tantam patientiam pannis inuoluis? Quid obsoletis mirificam constantiam contegis inuolucris? Quid diū confutam, sed antiquitate squalentem non renouas lætissimam vestem, iuuenilem pretextam, senatoriam trabeam, imperatorium clauum? Purpurea martyrem fermę confessorum, patientissimum Sacerdotem integumenta decent: purpureus color decet Amorem. Sed moriens eius rusticatur amor. Hinc rustico more, opinor, vult esse pannosus. Acus igitur nostri calami, nempę, malę verticati, officium erit pannositatem istam ad vnum orationis filo compingere. Quoniam autem ordine connectemus quę morbo longissimo, diuturnoq; tempore dissuta nisi scissuras nouerunt admittere? Regio ex stipite Bossam gentem soboleuise sunt qui referant non absq; historicę veritatis contextu, ex glorioso Normannorum genere, tum Italis oris notescere, nitescereue incipientem, cum Robertus Normannus cognomento Bossus Siculo Regno iura, iusq; dare cepit. Quicquid de Serenissimo huiusmodi sit exordio, clarissimum certe per complura sæcula genus apud Insulares floruit, ac Venetos, Mediolani præsertim atq; Veronę, quibus in locis inter primiores semper Patritios enumeratos

ratos Bofos legimus siue penes libera florentis Reipublicæ suffragia, siue in militari, prætorioq; imperio sub Principantibus Vicecomite, atq; Sfortiada Dynastijs. Sed & si nusquam vnquam contigisset nobili profapie suorum virorum virtute clarescere, perpetuisq; damnata tenebris noctescere obscuro silentio, ignobiliq; taciturnitate fuisset fædè coacta; splendidissima hæc duo sydera, Ioannes Philippus, Matthæusq; germani fratres pares extitissent ad omnem nō modo fugandam caliginem, depurandam densitatem, dissipandam nubem, obscuritatemq; pellendam & propulsandam, sed & ad lucem etiam solo meridiano clariorem inducendam, atq; reffundendam. At quid illos sydera dico? Luminaria duo maiora veriùs appellabo in firmamento familiæ, quorum si Solem alterum Matthæum dixeris, Lunę Ioannem Philippum absq; iniuria æquiparato. Participato lumine fratris conspicua minorum syderum gloria inter noctium horrores radios disseminat Luna, tenebras pellit, crescit, decrescit permanens nunquam in eodem statu, pallida nunc pluens, nunc flans rubicunda, nunc alba serenans. Heu quanta hæc quantum expressisti in te patientissime Bosse. Lumen vocationis tuæ ad Lateranense Cælum ex fratris lumine delibasti, cum illum semestri spacio supra triennium natu maiorem post vixdum iacta fundamenta tyrocinij secutus es. Fulgorem memoriæ promicantis ad posteros ab eius calamo pretioso exsuxisti, cum dira tormenta peculiarem tuum obtuderint, atque consumperint. Qui splenduit ille inter maiora gubernationis politicæ sydera, minorum tibi subiacentium, obedientiumque stellarum societatem imperiosam impertijt. O quantos inter horrores noctium fulgidè corruscasti: noctium, inquam, diurnorum morborum, infensissimarum ægrotationum. Quis describat cruciatus illos crudeles, pœnas illas acutissimas, quibus dolentissimè cribrabaris? O nubes. O noctes. Nunquam status tibi permissus est nisi in inquietissima ærumnosa lecti quiete, nisi in nequiter feriata valetudine. Creuit, decreuit febri-cosa tabes, calculi immane tormentum sed absuisse nesciuit. Nunc pluere palentes lachrymæ, nunc flauere rubicunda suspiria, at semper alba serenuit constantia, serenauitque conscientia. Sola hæc te circumdatum licet tenebris, atraque fuligine circumseptum semper reddidere splendentem, superantibus scilicet, dissipantibusue obstantia fulgoribus. Quadraginta quinque annos sub Domini iugo in Sancta Religione vixit tantus vir, quorum si nouem tantummodo excipias numerum ægrotationis habebis. Illius nempè, cui vel nihil, vel leuiter profuere excogitata modicæ artis remedia: cui salubres Porrectani latices epoti spem latam spondere in exordijs, mentiere falaces in exitu: cui Petri, Hieronymiq; Bentacordi sedulitas, praxis, & Machaone ipso nihilo inferior scientia defecit sub pondere. Priora militia tempora mitiore cælo potitus transe-

O o o

git

git affecla studiorum scholasticorum vsq; ad prædicatoream obtentam facultatem. Et qui fratris æmularetur ingenium, sequeretur virtutem, erecto ad beneficentiam proximorum stylo; stamina lati operis meditari cepit, quorum texturam fregere desuper immissa à Domino exercitia languorum. Qui tamen per se ipsum viriliter exerere meditata nequiuit, classicum fratri cecinit qua prece, qua consilio, qua hortamine, ut proximis non minus studeret loquente lingua, quam scribente calamo. Hinc tam frequens illa recordatio, contestatioq; in Recuperationibus Fesulanis impellentium huiusmodi, incendientium ue flammaram. Commendatissima uerò probitas, & agnita uirtus etiam si tentari iam incæpisset à superuenientibus languoribus, tamen Prælationem meruit ab Comitiorum suffragijs, commissaq; est sapius illius fidei, & ardori gubernatio diuersarum Canoniarum nunc Veronæ, nunc Cremonæ, nunc Mantuæ, atq; Brixia, quasi accrementa honorum decremento sanitatis solatio essent, & commodo. At qui sæpe dicebat, Siue uiuimus, siue morimur, Domini sumus, quoad uires aliquantisper subsistere, alacri animo subijt onera, plusquam honores. Sed irrumpentibus illuione qua; ac turbine procelloso maioribus ægreditudinibus, sensimq; irrepentibus ad vires usq; portentosas, uela contrahere, ac in portum propriæ foliufq; curationis se recipere satagit, in contrarium enitente germano, cuius perexcellens est de hac re, quam referamus, epistola. Tibi prorogata fuisse Prioratus dignitatem nescio, an laborem; ægro te audio animo ferre, supramodumq; vexari, qui tibi quietem potius, quam Superioris locum occultarum sollicitudinum, & periculorum plenum semper optasti, & parere, quam imperare maluisti. Id si ita est, ut primatum, honoremq; refugas, equidem lætor modestam istam esse tibi mentem, ambitioneq; vacantem; sin anxietate oneris, curarumq; molestia hæbescis, ac rumperis, Deoq; reluctaris; haud rectè facere mihi uideris. Non enim tibi soli natus es. Quippè sumus ut præclare scriptum est ab Apostolo vnum omnes, & sancti, ac magni corporis inuicem membra. Natura nos certè consanguineos facit, & hominis causa hominem finxit, & vitæ nostræ (ut Plato differuit) partem patria, partem amici sibi vendicant. Summum igitur nefas ducem naturam non sequi, & priuatum facere quod maximus ille opifex rerum Deus mutuum, & cõmune produxit. Qui enim ambitione exuti, neque suum vel honorem, vel cõmodum mētuntur, sed profectum subditorum spectāt, illi planum piè agere censendi sunt. Qui autem ambitione ad gubernandam rem Christi ducuntur, primos accubitus, cathedrasq; amantes, quoniam non per ostium, sed aliunde ad dignitates conscendunt, illos fures, illos latrones Dominus appellat, in quos capitalis illa imprecatio tonat, Veh pastoribus, qui pascunt semetipsos, qui quoniam gregem non quidem enutriunt, sed mactant, & deuorant, videntur meritò æterna cruce damnandi.

His

His, atque similibus pariebatur ab amantissimo fratre conuinci, qui supra-
modum docibilem animam haberet ad vniuersa salutis. Verum protriue-
re quoq; tantum mentem adhuc fermè obruentia symptomata, per quæ
datus est absque sollicitudine esse postremos circa morientis vitæ annos.
Morientis inquã vitæ, quæ nemini viueret præter vni dolori. Demū per sæ-
uam hyemem anni secundi ante quintumdecimum sæcularem repetitus
sæpè intollerabili stranguriæ morbo, eo deuenit, vt nihil absimilis ijs vide-
retur, qui ad vitæ exitum properarent. Præter mentis vacillationem cæte-
ra vniuersa patiebatur. Quod densi conueniret nihil sibi sumebat, mini-
mum quoq; illud erat, quod sorbibile posset haurire. Numquam gemitus in eo
cessabat excitatus ab micatatione illum incessente, & semper vrente. So-
mnus aberat, nisi quem per momenta lacefferet fatigata natura, qui ita bre-
uis, & tenuis se ingerebat oculis, vt fatis nequiret vel percipi quidem. Laf-
fatus tremor, si mouebatur, occupabat artus. Tot inter crudeles cruciatus
vna vox illa obaudiebatur, Sit nomen Domini Benedictum, ac in vltimo
vitæ limine constitutus vultum veteranę virtutis colore suffusum non mo-
rientis, sed triumphantis præ se tulit, atq; inter charas fratris curatrices, Sa-
cerdotalesq; manus spiritum Deo reddidit innocētem septuagenario minor
die vigesima septima Ianuarij. Quonam loco iacturam acceperit, reposue-
ritq; Mattheus, ab ipsomet audiamus in Epistola ad Gabrielem Vicentinū.

Quem amasti semper, & paulò minus fouisti, quam ipse, Ioannes Phi-
lippus meus abruptis vinculis, quibus innocens, & candida illius teneba-
tur anima, tanquam violento è carcere euolauit ad Cœlum. Cuius acerbis-
simam vitam, & grauissimos cum diutina infirmitate dolores consideranti
mihi, & si vis amoris, atque naturæ dum exiret à corpore mollius pupu-
git animum; plus ei tamen sanè congratulor, quam mihi doleam, quando
ea mors mala videri mihi non possit, quæ cum non interemit, sed tran-
suevit ad vitam, & malorum tam horribilium finem faciens, aperuit ei felici-
tatis initium. Et per quam, vt antea extitit conuersatio sancta, ita visa
est emigratio ipsa sanctissima, tantiq; solatij plena, vt ad nos si iterum pos-
set hanc in fragilem casulam, & vile tentorium corporis parua quidem
opera reuocari, ne id vlllo modo tentarem, ita certa, ita perspecta, ita tu-
ta illius est mihi salus, & perpetuæ suæ tollerantiæ, & reliquæ bonitatis in
cælestibus merces. Grauissima, & quæ sæculis celebretur omnibus pa-
tientia beati extitit Iob, at germani ipsius mei profectò longanimior, trigin-
ta qui supra annos, triginta vix dies, ne dixerim horas, sine dolore per-
currit, & eo sæpissimè tanto, quantum mortalis sensus, & passibilis caro
penè potuit sustinere. Sed ijs mentiri ne videar, qui astabant, sancto dum
oleo inungeremus rem sacram. mecum facientes, qui me inspexere illachry-
mantem, testor tibi, mi Gabriel, non doloris quidem, sed mirę cuiuspiam

deuotionis atq; dulcedinis lachrymas illas certè fuisse, expressus postremo e meo sermone ad illum, & suis vicissim ad me pauculis uerbis, sed certè mirandis; atq; sanctissimis (hiscere prorsus multa non poterat &c. uel tum maximè cum illum conspicerer effusè totum procumbere, cruci teneris cum oculis, atq; gemitibus, & post oscula statim in Crucifixum manibus astrictum coniectos oculos fixè tenere. Efflagitare veniam, implorare auxilium, è Cœlo non excludi rogare, & tandem præsentium fratrum pro se preces petere, & indulgentiam omni de re, quam in quenquam illorum ullo modo vel nescius commisisset supplicare. Quæ omnia mihi præcordia concussere adeo, ut inde tenerrimus tum mihi stetus erumperet, & eruperit eadem deuotione postea sæpius. Nunquam ego de illo præclaro compendio conquerar, emigrationeq; ea beata dolebo, qua electi Dei ab infectis, moribundisq; corporibus euulsi, emittuntur ad cæleste domicilium; ubi mixti Angelis felices habitant sedes, & diuina simul gloria, ac dignitate fruuntur. Quod germano meo contigisse non profectò mihi pollicear, semper dum vixero, æterno Deo meo gratus laudem corde, oreq; persoluam, qui, & si cætera, quæ sunt mihi in corpore membra, lingua fari possent humana, per ea singula Deum quoq; sine fine laudarem; à quo acceperim fratrem, qui totius bonitatis, sed patientiæ maximè, memorandum omnibus præbuit exemplum, & in quo inspiceretur gloriosa perpeffionis imago, lucidum speculum, qui cum ipsi magis probaretur, & magis semper inualuit velut argentum probatum terræ, purgatum septuplum; hoc est per terrenorum detrimenta vexatus, & depuratus à seoria, ut exiret in vas tandem solidum, selectum, & pretiosum, inq; cælestes thesauros perpetuò respondendum. Quod si pretiosa est in conspectu Domini mors Sanctorum eius, ut scribitur, erit nobis homunculis fordida? Si sapientissimus Regum Salomon diem mortis natiuitati hominum præfert, an ignaui ipsi contra certabimus? Superabit vel Christianos, immò ipsos Christi ministros Hesiodus, qui natales hominum plangens, exultat in funere? Superabunt ne & populi illi ne satis eo tempore culti, qui suorum funera solemnibus necessariorum conuiuio decorabant, quod qui essent cum laude defuncti, digni plausu magis equidem forent, quam certè mœrore? Inuidebo ne fratri, quod immortalis beneficio Dei tam graui ærumna, & quibus tenebatur doloribus ereptus sit? & à tyrannide veterinosi, & fatifcentis corpusculi liberatus, ut oculos pascam miserrimo spectaculo carnis? Nullo quidem modo à me dicam abiisse, qui remeauit ad Christum, neque contendam vita mortali mihi non viuere, qui Deo vita perenni uiuit, & gloriosa. Fateor quo tempore potuit (Quod extitit antequam perpetuos incidisset in morbos) rem nostram capeffere, & capeffuit iuuare, & iuuuit, fungens laboribus, & administratione rerum nostrarum singulari cum integritate,

gritate, ac memorabili laude; fateor, inquam, illum me tum optauisse fore nobiscum inter probatos eos fratres numerandum quibus multitudo nostra omnis continetur, sanctèq; regitur, & exulem à cælesti patria, Beatorumq; consortio fieri, quo interim nobis sua integritate esset auxilio, atq; consilio. Nunc verò quando nihil, nisi sibi agere, moliriq; posset, trahi exul à perenni illa gloria, qua fruendum ei esset, flagitum putauerim non leui emendatione piandum.

Nunquam sanè dies fælucis huius transitus mihi redibit in mentem, quod non frequens non erit, quin gratissimum semper, & gratiarum in Deum animum erigam plenum, meq; ante illum prosternam, & sua laudibus, donisq; cultura non cumulem, non thura ponam, & niueis cereis ornem, viuetq; eius in me semper recordatio in Ghristo iucundior, quæ nostris neq; obliterabitur posteris quamdiù erunt, quantulè sunt nostrè ad eum literule, nostriq; libelli. Paucula hæc tecum Gabriel, de fratre tanquam mecum plenius ad solatium piè sum collocutus. Plura verò illa, quæ campum vastiorem optarent, consultò præteriens, ne in illo mihi inuerecundius forsitan videas adulari. Vale, & mihi quoq; fælucem exitum roga Veronæ quarto Kalend. Februarias 1498. Ad ipsummet autem fratrem dat Epistolam quinquagesimam septimam in hæc verba, quibus quantis tentaretur aduersis affectionibus insigniter aperit, differitq; de fælucis ipsa malorum tolerantia.

Te audio ex more viuere, & affectum non tam circumferre, quam raptare corpusculum. Longissimum profectò supplicium, & quod iam tibi insanabile fortasse videri incipiat, teq; tandem vel frangere animo, vel fatigare facillè queat. Sed profectò est, sui venerabilis, & carissime frater, tota Sanctorum fiducia, vt longo iam tempore in Libello de tolerantia malorum tecum differui, ac disputauim in perferendis aduersis posita, ac constituta. Ingens nanq; vis, cruentusq; labor, ac dies longa, & plena malorum coronas beatas conflant, & excudit prædestinatis Sanctorum capitibus, neque sacrificare quisquam Deo, holocaustoq; litare dignè, ritèq; potest, nisi cum iugulo, affanteq; igni: sed neque ad Cælum eniti nisi profusione sudoris, & sanguinis, ac diutinæ patientiæ lacertis, viribusq; in sublime delatus. Itaq; fit, vt qui tenaci, ac dissoluto sunt corpore, tolerare conueniat, lætusq; Deo gratias agere, qui autem valido, laboribus assuescere, grauiq; ac difficilia sibi ipsis imperare, quoniam arduus, & salebrosus est callis, qui ducit ad vitam; planus, ac mollis qui ducit ad mortem. Qui membra sunt Christi, bibunt de calice Christi amaritudinem, atq; dolorem. Qui membra sunt Dæmonis de calice Dæmoniorum bibunt voluptatem, atq; delicias, inter quos interest tantum, quantum inter vitam, & mortem, salutemq; & perditionem. Ex quo Apostolus grauitè quidem inquit, & scitè, Qui seminat in carne, de carne metet & corruptionem: qui vero in spiritu

spiritu feminat, de spiritu metet vitam æternam. Fieri non potest, ut homo sit beatus ex corpore, quoniam propria, atq; præcipua hominis ratio corpore contineri minime potest. Magis autem veri, & interioris hominis ceu operimentum, & indiuiduus, vt ita dixerim, cortex est corpus, concessum animo tanquam seruitium ad promerendum. Vnde Crispus, Optimè quidem seruitio corporis, imperio verò animi magis vtimur, inquit, alterumq; cum beluis, alterum cum Dijs commune est. Quare si quod verissimum profectò est, homo cæleste simulachrum est Dei formam præferens, atq; imaginem: consequens omninò, ac necessarium est, vt ad corpus hoc non referatur, sed animum, per quem homo est maximè homo, simulq; & comparabilis Deo. Parua ergo admodum nobis de cortice cura, paruaq; cogitatio. Abigatur malorum impendentium timor. amor carnis facefsat, & sanguinis. Pars hæc nostri lutea, & moribunda elementis complexa, & agglobata contrarijs, beatitatis per se nequaquam est capax, nisi quantum animus ipse diuinus, & sempiternus illam afficit gloria. Datus nobis sensus est, qui acerbissimos dolores, dirosq; cruciatu capiat, ac patiat, quo per exercitationem virtutis superando attollatur animus ad ea Deo miserante consequenda, quæ vt scriptum est, Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec pectus vnquam mortale percepit. Scias itaq; carissime mi frater, ac modestissime, mala ista non esse, neque vlla nobis ratione fugienda, quibus Deus ipse architectus humani generis, & amator electos, charosq; suos dignos putauit. Expauescere itaq; morbos, vel fortuitis tristari calamitatibus, perhorrere ludibria, iocos, morsusq; fortunæ infidelis esse videtur, ac virtutis naturam penitus ignorantis, quæ potens quidem est aduersa etiam omnia sibi substernere, & victrix tanquam attritos hostes, terrores, cruces, ignes sub iugum feliciter mittere. Sed Philosophiam istam, qua Stoici quondam ipsi etiam gloriati sunt, nosq; deinde Christum secuti, constantius, magnificentiusq; tuemur, alias, vt ante dixi, in dialogo tecum meo latius attingi, quem quoniam in manibus habes, potes mecum facile esse, teq; solari cum vis. Quare nostra hic claudetur epistola, cum illud vnum te monuero adhuc frater, & anima. Ne prospera stultis inuideas, quæ sunt illis communia cum mutis. Vale, meq; vicissim tuis orationibus adiuua. Bononiæ ex Sancto Ioanne in Monte kal. Nouembris. Demum ad Esaiam Estensem, vt alia multa rem declarantia omittamus, ita scribit familiariter.

Bellè, atq; amicè ago tecum suavis Esaias. Quid istud modo refero, atq; commemoro? Fratris debilissimo, inquietoq; stomacho, & in quo patitur, epati blanditur magnopere, & medetur Cretensis passula, quæ apud nos inuenitur minime pinguis, ac sapida, cæterum neq; recens. Quod si ex Veneta optima ista tua ei transmiseris duos, vel certè pugillos, ei te scito

scito facturum rem admodum gratam. Demum cum eodem differit, Infirmities non esse varijs de causis, & rationibus in malis habendas Epistola quadragesima prima in hæc verba.

Si in malis ducendæ infirmitates corporis forent, ambo infelices profectò, qui ex quo florem iuuentę excessimus, annos admodum paucos sospites viximus. Sed vita propè tota acta nobis fuit inter dolores, febres, fluxus, languedines, & cæteras poenas frequentes, & varias, quas longum esset enumerare, & graue tanquam obductas iam cicatrices iterum cruentare. Vnde obliuiscendo præterita satis quidem sit de præsentibus cogitare. Nam tu Veronæ, Regij verò ipse lecto iacemus. Te vesica, me febris, & podagra discruciat, quas planè molestias iam senes amplius non extimescebamus moribundis iam tepescentibus sensibus, & situ grandæuo lassatis, qui vt virides maiores capiunt voluptates, ita quidem veternosi ad acriores dolores fieri putarentur minus certè sensibiles. Senescencia enim semper molius ponderibus cedunt, quam certè robusta. Sed òmittamus medicinam, & hac in parte naturam. Dominus sit, qui nos mortificet, atq; viuificet, id accipientes à præceptore domestico Paulo, Vt castigati, & non mortificati, quasi morientes, et ecce viuimus, & quasi tristes semper autem gaudentes. Quæ omnia agi tecum felicissimè nunquam frater addubitabo, semper enim aduersa fortiter pertulisti. Quod & mihi vehementer optabo, qui non tanta virtute sum præditus. Agat me itaq; istis calcaribus Deus, & istis castigationibus verberet, modo mihi inde prouentus aliquis cælestis accesserit. Amaram siquidem experti sumus sæpè, quæ sanat, esse medicinam, & saeuam eam pugnam, quæ Olympionicem in sudore, & angustia ludi coronat. Vnde de psalmis collectum est illud, Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent. Et in Apocalipsi de victoribus scribitur, Hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione, & dealbauerunt stolas suas in sanguine agni, modo coronantur, & referunt palmam. Grande nihil surgit in homine sine conatu, atq; sudore. Non opes, non honores, non dignitates, non sapientia. Minus certè corona, & triumphalis vltimæ gloriæ, quam humana admiratur ambitio, currus; vt nos pigere laborum minimè, perperessionumq; nostrarum illustrium meritò possit, quarum leuior est tollerantia ex securitate, & magnitudine præmij pendentis à promissione diuina, quæ nequit uel mentiri, uel fallere. Quos & solari dum patimur, facilè potest breuitas temporis, quæ perpetuitati totius aui infecuturi comparata ipsa quidem umbra, omniq; sagitta uelocior cernitur, ut neque læta, neque tristia censerì possint, quæ peruolant tam breui curriculo, & quæ hora una æquè dissoluit. Qua cogitatione Propheta sic Deum alloquitur, Ecce mensurabiles posuisti dies meos, & substantia mea tanquam nihilum ante te, veruntamen vniuersa vanitas omnis ho-

nis homo viuens . Leuiora quoq; quæ serui sustinent domini tantus eorum numerus efficit , qui grauiora patiuntur . Quod si nobis liceret ex sublimi specula aliqua orbem vniuersum quaq; spectare , quanta (Deus immortalis , atq; supreme) horrenda inspiceremus , & miseranda ? Tot cæcos natos , tot regio ardentes humore , epileptico morbo cadentes , tot vel oculorum , vel dentium rabiem despumantes , tot lepra faucios , scabie , impetigineq; rorantes putres humores , ac prurientes , tot mania colici doloris morientibus similes , tot lapillos si possunt & emingentes , sin minimè eo sub cruciatu deficientes . Quid podagra ? quæ suis de locis manuum , pedumq; extrudit articulos ? quid vincula ? quid carceres ? quid supplicia ? quid tormenta , atq; martyria illata vicissim ab homine in hominem , quo nihil est seuius , & humanæ magis aduersum naturæ ? Taceo cætera , quæ plura vtique sunt , quam indicari , aut quidem enumerari queant . Quibus innumeris istis multitudine sic affecta quanto nos leuius manus tetigit Domini , & illius disciplina seruauit ? vt misericordiæ eius iure sint nobis in æternum cantandæ , qui probati sumus , non occisi : percussi , & ecce sanati . Non vt obscideremur à Principe , sed Principem consecraremur , de quo est scriptum , Christus passus est pro nobis , vobis relinquens exemplum , vt sequamini vestigia eius . Et oportuit Christum pati , & sic intrare in regnum suum . Verum enimvero , & si se tollat in aduersum , & animo suggerat cogitatio , Non recensuisti eos , qui ante eunt miseros istos in prosperis , cumulati omnibus fortunæ præmijs , & corporis bonis , læti semper , atq; ridentes . Hoc non contendimus aliter loco , quam quod diuitem Epulonem , & mendicum inducimus Lazarum . Aut si quid iuuat dari poetis , duas monstratas Herculi vias , aut verò Lycurgi geminos canes diuersè nutritos . Quæ vberius non prosequor vt tibi non desit , quod tu etiam mediteris . Sed neque ipse nunc ad plura satis sum compos , qui non tam vt volui , quam quidem vt potui , ex lectulo ista dictaui , vt nos nostræ voces sic excitent , ne torpeamus per longiora fastidia . Vale , teq; cura solícite . Regij xv. kal. Februarij .

rebatur, atq; vox ipsa stetit æquè potens quoad iuuentute, & virilitate floruit. Declinantem ad senium munus destituit, sed versa est lingua eius in calamum scribæ velociter scribentis. Confugiens enim ad solitudinem montis Cretæ, vt iugi seruitio Virgini Matri obsequeretur in loco per eius veneratam imaginem deuotissimo; quod è chori, sacrarij; munij longum tempus supererat, id totum media oratione in eius exarandis laudibus applicuit, Primum quidem scribenti incertus exitit finis tantum vt omni laude maiorem celebraret pro excitando, & exercendo affectu; demum verò ad certam compagem redegit ipsam molem, atq; machinam. Sic ibi inchoauit, & ad bonam vsq; formam perduxit opus illud, quod demum Italicè Hierarchiam Beatę Virginis attitulauit, obtulitq; ad Augustas sorores Mediceas ad Mariam Gallorum, Nauarrorumq; Reginam, & ad Eleonoram Mantuanorum, Montisq; Ferrati Ducissam. De operis autem conditionibus non est cur nos multa proloquamur, quando omnium iam manibus terratur, omnium, inquam, aut Diuę Virgini addictorum, aut populo concionari laborantium. Suppetit quidem vtrisq; vberes, benèq; digestas materias, & ad animum excolendum, & ad aures castigate opplendas. Adsunt puncta meditationum pretiosa, doctrina omni soliditate referta, culti italici sermonis candor, & securitas, & quod non modicum nostratibus refert (credo, & exteris) affixa est oratio ad eandem Coelorum Reginam mirè pathetica, & quæ è visceribus præcedentis considerationis petita spiritum viri duplicem ostendit, & Lectorem eodem quasi fuerit auctor alter Elias igneo curru raptus hæreditario, quodam iure afficit. Hinc bis, & iterato opus in multa voluminum centena prælo subiectum permeauit vbique. Et quamuis pluri tum ante illum, tum postea de encomiorum omnium Imperatrice scripserint; sua tamen ei laus adhuc integra manet, qui de Sacro Regno Theotocos Mariæ differens nil intactum, nil illibatum apud argumentosa deseruit ad illius vitę mysteria attinens. Placuisse verò tantis non tam peritię, quæ tamen insignis erat, quam deuotioni tribuendum est, compensante videlicet & vigilias, & bonam serui voluntatem Virgine in ijs etiam exterioribus. Ex cuius precibus, & intercessione vita hæc viro dilata videtur in longiores dies, quam aut natura, aut ars medica & sustineret, & præfagiret; cum laborans stomachi semper debilitate recrudescens, & omnem escam respicientis ærumna fermè miraculo seruatus est post aquas Aponenses Patauij incassum susceptas, quod ipse innuit in Epistola ad Seraphinum Merlinum. Dono Numinis dilatatum tempus sedulitate expeditissima exercuit nouam nactus materiam, in qua vires ingenij exerreret. Scripsit nanq; De vera Sapientia libros sex in quibus edifferens, Quid vera Sapientia sit, Penes quem reperiat, Quenam detur ad illam via media acquisitionis quænam extent,

extent, docet. Mundanam sapientiam fictam, falsamue esse. Huiusmodi incumbentem studijs mors aggressa, & quem preambulis exercuerat multiformiter incommodis aut ex studio diuturniore, aut ex gracilitate naturæ emergentibus. Senex in familiaribus congressibus ad ædificationem lætabatur se alacritate maiori, præsentioreq; frugi Congregationem coluisse in ijs Monasterijs, quorum Ecclesiæ Deiparam titolarem habuissent, quibus assignari aliquando enixè postulasset, puta apud Virginem de Frigidionaria, vt ibi repararet spiritum, vbi maiores sanctissimè Reformationem inchoarunt, Lachrymarum Triuij, Gratiarum Regij Lepidi, De Passione Mediolani, de Pace Romæ, de Parete Nolæ, Pediscriptæ Neapoli, Nouæ Astæ Portuensis Rauennæ, Blancæ Casoretti, præter memoratam Montis Creatæ, & diù expetitam, nunquam verò obtentam Tremitanam. Sic probæ mentes ex omnibus didicerunt, ex omnibus feruorem sanctitatis piè excerptere. Scripsit

De Hierarchia, vel Sacro Regno Mariæ Virginis Dei Matris, Cælorumq; Regine Italicè libros duos. Venetijs mihi apud Euangelistam Deuchinum Anno 1609. Lib. ij.

De vera Sapientia libros sex. Venetijs apud Euangelistam Deuchinum Anno eod. Lib. vj.

IOANNES PHILIPPVS NOVARIENSIS.

LAPSIS ferè centum , atq; triginta annis ab sui postrema Reformatione Frigidionaria inuenit Canonicus Ordo primum rerum suarum Chronistam Ioannem Philippum Nouariensem , virum vtique eximie probitatis, & antiqui in summa simplicitate moris, cuius honestissimis ausis æternum debere plurz fateamur dogmatis successores. Adeo quidem abtiores illi proceres primorum temporum rebus incubuere præstandis siue in interiore homine ad absolutam normam in se ipsis efformando, siue in proximis vndequa; iuuandis; vt nihil omninò adlaborarent de transmittendo per scripturas posteritati quid vel iam antea actitatum, vel quid agerent ipsi. Si enim superiora Ordinis Canonici respiciebant ad se per auorum, atauorumq; maximorum quasi per manus transmissa, & hereditario iure legitimo transfusa, adeo erant in claris, tamq; præfulgidè rutilabant immensa virtutum, rerumue sanctè, ac præclare gestarum, vt non prorsus ineptè opinarentur nil egere ope calami, quæ in omnium oculis essent. Si uerò propria intuebantur, eousq; nihili ducebant ea humiles uerè, & apostolici, ut neque digna, quæ in exemplum transferent, neque perfecta arbitrarentur uix renascentia, longiorisq; incerta diei. Qui autem dehinc successere propinquius, atq; his subsequentes alij eodem incedendo gradu, eadem quoq; triuere uestigia, probitatem quidem religiosam præferentia, sed oscitanter fortè nimis, si ad prudentiæ normam reuocentur: prudentiæ, inquam, illius, quæ neque Euangelio repugnet, & humana non abnuat, vt media ad finem, non vt finem ipsum. Hinc qui quarto, quintoq; loco aduenere nepotes (singulis vicenarijs ætates scilicet dimetiendo) per obscura, & ad eos vsque dies neque obseruata, neque sermonibus domesticis obrita gradientes cum se se aliquando offert occasio de Canonicæ in vniuersum familiæ procurfu, deq; proprio tramite neque plene, neq; exactè loquebantur. Fortè res tanta ad hanc vsque processisset diem in nos etiam remotissimos abnepotes, vt potè circa nostra sobrietatis illius hères, ni Deus misericors, & iustus ad relegendas, abolendas, & vindicandas propudiosas calumnias seniorum quorundam per pruriginem absonam, & titillamenta lubrica insidiantium pudori, ac de-

ac decori Susannæ sanctissimæ nostræ in horto Frigidionario se abluentis, hoc est veteres sordes, sudoresq; contractos deponentis, ni Deus, inquam, spiritum plusquam vnus Danielis suscitasset. Inter illos autem qui huiusmodi spiritum recepere alter multa ex parte extitit Ioannes Philippus. Circa vndeigesimum ab recepto per Nouarienses nostrorum Collegio ipse in sinu Congregationis cælo fouendus admittitur eo vtrinque ardore, quo rerum initia foueri, vigereq; solent. Arctam omninò vitam, verèq; Canonico ritui respondentem exprimebant more, verbo, praxiue, qui tum ibi degebant sacerdotes, nec minus cælestem Hierusalem ædificabant intus in animis, quam extimè præ oculis carnis templum erigerent Gratiarum Deiparæ. Quo fiebat vt plures anxius eniterentur nomen dare nouæ apud ipsos, sed aprimè frugi tantorum virorum phalangi. Breuis aqua, arctusq; panis non patiebantur multiplicari gentem, etiam si Proceres Ordinis exoptarent iuuare benevolentissimos ciues, qui & pridem studuerant Ecclesiam Sancti Spiritus per resignationem Gaudentij de Testis Præpositi, Canoniciq; Regularis alterius Ordinis nostram facere, ac demum noui loci erectionem à Summo Pontifice Sixto Quarto per supplicem libellum exorato obtinuerant, nobisq; perficientibus opem omni alacritate attulerant. In paucis illis, quibus pars nobiscum assignata est, adnumeratur Ioannes Philippus, vt prædictum, honestissimo loco natus annum agens vigesimum, uberiusq; instructus ad seueriora edificantis charitatis, quam ad suauiora infantis scientiæ. Præsidij tamen non destituebatur communibus illis, quæ probum uirum populo nauum operarium expoliendum reprobant. Quo factum est, ut super canonico incude octennis perseuerans in electissimorum præceptorum manibus quaqua uersum cussus, atq; recusus, rude doctorea donatus extiterit. Versabantur tum Nouariæ inter ceteros Canonicos Blasius Vicentinus, & Antonius Domusola Nouariensis viri illa sanctitate à Domino donati, quæ præcipua, singularisq; in Ecclesia Sancta prælucens populos non in administrationem modo, sed & in summam propellit venerationem: viri, inquam, pluribus miraculis illustres, siue dum hac luce fruerentur, siue ad aliam perennem, serenissimamq; translati. Sub horum oculis, hortationibus, exemplis, & conuersatione quis non profecisset in via Dei, quis iners à somno mentem non excitasset? Ioannes Philippus is factus est, qui feraciter responderet tantis feminibus, quiq; præeuntes viros sanctissimos sequeretur alacriter, charitate præsertim non ficta, humilitateue ab vniuersa aliena hippocrisi. Tum autem fortius solidatus est in illorum imitatione, cum mortem Blasij, genus eius, sanctas circumstantias, piumpq; funus sedulus obseruauit. Extrema enim egretudine laboranti cum & ex propria electione, & ex Superioris deputatione operosius deseruiret, innenarabilis patientiæ, sublimisq; in

Diuinum

Diuinum Numen resignationis documenta illa contrectauit sensibus, atq; mente, quæ religiosissimum confessorem martyrio quoppiam affectum prædicarent, Deoq; dilectissimum: cum præsertim inter cruciatus, atq; tormenta lætus illi, adstantibusq; alijs diem, & horam obitus sui prædixerit, qui in natalitio perusti Diaconi Laurentij accidit quinque fermè mensibus ante sesquimilefimi exordia. Quæ in funere curando secuta sunt miracula, dum tota conflueret venerabunda Ciuitas, fidem firmare sanctorum viri, innocentissimeq; vitæ cursum exactum probauere. Interea Ioannes Philippus Mediolanum comeat Hieronymo Bosso Generali renunciato præcipiente. Quo factum est vt Antonij Domussolæ sanctissimæ dormitioni interesse nequiuèrit, quod summopere habebat in votis, vtrisque pijsimis præceptoribus, & veræ vitæ antesignanis extrema persoluturus officia. Compensauere tamen Superi pium viri desiderium nouo charitatis exercendæ officio, cum pro Domussola Nouariæ vitæ functo Eusebius Corradus Mediolani diem obierit illo præfente. Quamuis etenim non ea vitæ sanctioris fama floreret Eusebius in populorum oculis, & opinione; tamen cum vitæ probitate non vulgari plurima obtinuerat à Deo, quæ sacerdotem cum paucis conspicuum, illustremq; redderent, de quo quia suo loco libro quinto dictum est fusius, ideo hic missa sunt. Fortè non absq; mysterio permutatio hæc desuper operata est; vt nempe exerceretur obseruator duorum diuersa talenta fortitorum, in quibus se viriliter exercuerant pertractandis, expressurus vtrunque toto vitæ sibi affuturæ curriculo, & in Religionis professæ commodum, & in propriæ salutis assecutione. Atq; ita profectò per sacram viri solertiam factum est. Quippe & Blasium in perfecta sui dispicientia, simplicitate, & humilitate, & Eusebium in egregio, ardeniq; erga matrem Religionem amore ad quicumque repræsentauit moribus, calamo, voce. Post annos quatuor oborta lite de possessione Canonice Derthonensis Diuo Euangelistæ Mattheo sacre, quas ab Eusebij ardore, efficaciq; genio sibi conuersatione comparuerat dotes, imitatione exacta expressit. Erat Canonica illa membrum antiquæ Congregationis Canonorum Regularium Mortariensium, compræhensaq; fuerat iam ab anno quinquagesimo sexto in generali vnione Monasterij Sanctæ Crucis Mortariensis, & omnium illius membrorum cum nostra Lateranensi Congregatione per Nicolaum Quintum facta, vt quo primum tempore illa vacare contigisset, per Præpositum Mortariensem, vel per Superiores nostræ Congregationis in ea Prior, & Conuentus nostrorum Canonorum institueretur. Quo tamen non obstante cum illam vacare obtigit Domicellus Glusianus Clericus Mediolanensis per subreptionem à Sede Apostolica sibi conferri obtinuerat. Quare per Præpositum Mortariensem Ioanne Philippo de illa canonicè instituto, is lite ad Pontificem delata, toto

nisu,

nifu, summisq; ingenij promptissimi, ac indefessi corporis viribus adeo causam egit prudenter, feliciter, ac solertissimè, vt arduis plurimis complanatis, quæ opponebantur ex impotentis aduersarij penu, tecnis, atq; gratia, qua florebat in aula, Pontifex Iulius de Ruere eandem Derthonensem Canoniam Congregationi Lateranensi perpetuò annexerit, vniuerit, & incorporarit edito bulliplumbio ad quintum decimum kal. Martias. In hisce, similibusq; plurimis admodum frugi se exercuit querens & in actione Deum, quem in contemplatione deuotus suspiraret, donec concepto acrius pię peregrinationis desiderio totus in ea incubuit; quò per obseruationem exterarum virtutum, seueriorisq; disciplinę, intra limites tamen Ordinis, mel sibi sanctioris vitę componeret apis ingeniosa. Hinc Gallicanas fermè omnes inuisit Canonias pedestri itinere longos tractus dimetiens, vno, eodemq; tempore & patientię non vulgaris documenta præbens, & longanimitatem exercens, dum genti ignotus uel neutiquam, uel egrè ad incolatum Canoniarum admittitur; donec erumpente è tenebris Italici cultus eius probitate excipi non modo cœpit expansis vulnis, & aperto corde, uerum & de loco ad locum, adhuc præcurrente fama, commendatitijs associari. Tum fortè fuit, cum solari uolens Deus peregrini labores, & ærumnas, id illi narratum est, quod ipse literis commendauit libro septimo capite septimo. Quin (si coniectari expedit ex non leuibus) nobis ualidè probatur ipsimet inter illos, quatuor annumeratos contigisse, quod verè humilis in alienum refundit, adseq; magis contegendum, beatissimos viros illos vocat, omnesq; dicit vita functos tum temporis cum scriberet. Lubet ex ipso eius calamo rem simplicius hic recensere deuotissimam. Vidi, inquit, Suesionensem ciuitatem in Gallia excommunicationi subiacuisse diutius, & non nisi sub silentio diuina mysteria clericis ministrare. In vigilia igitur Assumptionis Beatę Marię Dominus Ioannes Prior Canoniarum Regularium Sancti Ioannis in vineis extra muros eiusdem Ciuitatis assumptis secum tribus Canonicis deuotissimis viris, qui nunc omnes defuncti sunt, in monte proximo Ciuitati in loco vbi quondam heremita resfederat, ad celebrandam solemnitatem Virginis gloriosę secesserunt. Inclinato autem die cantatis vespers panem, & aquam ore sobrio libauerunt, & completorio dicto post orationes deuotas, & longas membra super nudam humum (desertus enim erat locus vbi quiescerent) paululum se postrauerunt. In mora decentiori surgunt ad matutinas, cantant suppliciter, & deuotè. At vbi ante laudes Prior nonam lectionem ex more finiuit, subito concentus mirabilis insonuit Angelorum, & Responsorium, Felix nanque, altissimis vocibus cantauerunt. Quo peracto tantum quatuor ex illa multitudine Versum, & Gloria singulariter decantauerunt, multitudine semper respondente. Post repetitionem verò secundam, ite-

rato

rato Felix namq; iuxta morem Gallicum inchoauerunt, & prosequentibus omnibus communiter finierunt. Finito autem responsorio factum est silentium Angelorum. Prior autem incohato Te Deum laudamus matutinas cum suis laudibus perfecerunt: quibus dictis quot singultus, quot lachrymas, quot suspiria in recordatione suauissimi modulaminis ab imo pectoris ediderint illi quatuor beatissimi viri, non est nostræ possibilitatis euoluere, vel effari. Hæc quidem ille. Neque verò hos vnos certiores, firmioresq; fructus vitæ spiritus reportauit in patria; sed ex ijs, quæ diligenter, viderat animatus, cogitatum adiecit Historiæ Ordinis scribendæ, quod vix in paulo minorem cessit vtilitatem, & decus. Vtiq; tam longè, tamq; latè diffusum per vniuersas Christiani Orbis oras Ordinem præclarissimum fermè cum ipsa fide ortum, ab ipsomet Deo homine factum plantatum, abq; duodecim eius Apostolis ex cultum nullos sui numerare scriptores æqualem eum mœnore, atq; stupore obseruarat etiã apud exterarum nationes. Cum interim rerum præclare gestarum ab eius alumnis innumera propè esset materies, ipsumq; scribendi subiectum omnes omninò excederet vires, si pro dignitate tractandum. Ipsa pluries repetita cathastrophe, quæ in alijs nullis ordinibus apparebat nusquam, vno, eodemq; momento calamos exposcere, & animos conterrere, deijcereq; videbatur: dum scilicet per quodlibet ferè duplicatum centenarium nunc laxarentur; nunc contraherentur strictioris, primæq; disciplinæ habent: ruentibus ue in præcepta aliquando rebus vitio temporum, & naturæ rerum humanarum nunquam in eodem statu permanentium, adessent suo loco ex Numinis misericordiam sanctissimi reparatores, tristiaq; felicibus miscerentur, atq; malis bona reponerentur. Percepit propterea prudens, & cautus prouinciam viribus suis maiorem omnino, talentoq; sibi credito imparè esse: neque tamen despondens animos elegit (interius admonente, qui mentem ad opus excitat) summarè, & per compendiariorum tramites mille, ac quingentorum annorum seriem percurrere, genericè pertractis tantummodo rebus, & quasi in suam simpliciter superficiem expansis, intacta profunditate, quam alij metirentur corporis totius, ac tanti commensores exacti, quibus interim ipse adhuc in nubilo præluxisset suo quocunq; modo antesignanus. Quare, simpliciter, ac placidè si stylum, ruditer, ac præpinguius, si res ipsas sincero iudicio, & incorrupto ponderemus, libros septem composuit, quorum seriem infra reddemus, quos Chronica Canonici Ordinis attulauit. Nondum lites illæ Ordini intentatæ fuerant, quæ postmodum coegere efficacius archiuium aperire, e ruderibus vetustatis e situ, squalore, puluere, tineis extrahere legitimas scripturas, rimari scrinia ferè à mentibus oblitterata, & magè à murium dentibus, quam ab hominum manibus versata, & obtrita, vt nisibus totis rationum demonstratiuarum, optimisq; docu-

mentis

mentis antiquitatis, tabularum publicarum, & Pontificiorum diplomatum identitatem probaremus Ordinis Canonici ab Apostolis instituti, ab Aurelio Augustino Regula decorati postremo in nos reformati: tramitem Patrum à primitiua Ecclesia, primisq; Clericis Apostolicis nunquam interruptum ad nos tam longè disitos abnepotes deriuasse; hæreditatemq; legitimam, atq; familiam eandem prorsus, & irrefragabiliter esse, quod Deo dante misericorditer, & Pio Quarto pro tribunali iudicante iustè demum factum videmus, & in Domino semper gloriabimur. Hinc Ioannes Philippus incertum quempiam rumorem, errabundas nonnullas relationes, sciolasq; aliquas paginulas nominibus diuersorum, prout in diuersis erant manibus adscriptas, secutus (quæ scriptoris erant exteri per summam caliditatem latenter in caulam ingressi, lupiq; in ouina pelle latentis) nonnulla scripsit minus veritati consona, quæ maximè nobis offecissent, acreq; præiudicium Congregationi ingessissent, ni validiores rationes, certissimæ tabulæ, lataq; testimonia, & legitimè producta opportuno tempore superuenissent. Ipse verò interim bona fide exarauit res illas prout ad eius notitiam deuenerunt, nil vltra per antiquam probitatem suspicatus, atq; ideo, nobis semper in hisce domesticis primo loco venerandus, commendandusq; accedet, qui prætulit alijs facem, quiq; strauit postetitati viam ad securiora educenda ex scrinijs vsq; tum non lustratis, atq; ad intimius, & magis cordatè enitendum pro publica re, quod ipse nihilominus tot, tantisq; in alijs à se explicatis, & à tenebris obliuionis erutis præstitit abundè. Chronico operi finem imposuit in natalitio Diuæ Poenitentis Bergomi ad Pneumatis ædes anno vndetrigesimo post sesquimillesimum. Aliquod vltra temporis superuixisse credimus, si operis æditioni interfuit, quæ facta fuit Cremonæ post sex annos. Quæquæ decessit tempestate, sexto decennio ætatis absumpto decessit. Scripsit igitur Chronicam Canonici Ordinis septem llbris distinctam hoc ordine.

<i>De Canonici Ordinis Institutione.</i>	Lib. I.		<i>De Martyribus Canonici Ordinis.</i>	Lib. I.
<i>De Reformatoribus illius.</i>	Lib. I.		<i>De Pastoribus, & Prelatis eiusd.</i>	Lib. I.
<i>De Doctoribus ipsius.</i>	Lib. I.		<i>De Verbi Dei Prædicatoribus.</i>	Lib. I.
<i>De quibusdam mirabilibus, quæ in Ordine acciderunt.</i>	Lib. I.			

Omnia impressa Cremonæ apud Cesarem de Riccardis Anno Domini 1535.

Columbani Balletti Bobiensis.

O Lector sapiens hunc rogo codicem.
 Ne spernas facilem: qui cupis Ordinem
 Sacrum Canonicum noscere protinus.
 Hic prorsus veterum falsa volumina
 Vitat: delitias hic positas puta,
 Si sacrum assidue volueris hoc opus.

IOSEPH VIVOLVS RAVENNAS.

VIVIS Seraphino Merlino sublato post annos quatuor præficitur cętui vniuerso Canonicorum Ioseph Viuolus Rauennas, qui viro superstite constanter gubernio quolibet arcebatur, siue per quampiam animi latentis conceptam auersionem, ne vna potestas impatiens consortis partiretur, ne uè imperium qualecunq; collegam admitteret; siue quod acer ille spiritus ex longiore consuetudine, & contubernio neutiquam Viuoli genium probaret profusæ cuiuspiam liberalitatis amans. Eodem curante Vitali Mercato vtriq; in album Canonicorum relati, disparibus ausis, actibus, exercitatione, pari disciplina apicem Reipublicę adipiscuntur, illo euentu, vt qui præcedebat Merlinus ætate, & Religionis ingressu septenni maior, prior quoq; & sæpius metam attigerit, à qua semel adepta nec imprudens, nec iners suo tempore deciderit. Constantis autem animi in ipso fermè limine Viuolus prætulit specimina cum Mercatum suum ab Portuensi illustri, ad Cornelianense obscurum Cœnobium per impotentiam præfectorum transmissum sequi cogitur, vt videlicet profiteretur inter Venetos, qui inter Rauennates paludamentum Congregationis assumpserat; ac si latens quoddam omen illud matris, hoc patris origini concederet, qui Maso Viuolo Patritio Rauennate, & Helena Pagnona Veneta genitoribus egebatur. Annos feruentioris ætatis transegit sub disciplina Philosophorum, ac Theologorum Ordinis excellentium Patauij, ac Rauennæ, Aloysio nempe Belacato Brixienſe, & Iosepho Vercellenſe. Dimittitur ab Viridario onustus fructu vtriusq; hominis ad populorum beneficia Euangelicus bucinator illorum Comitiorum sanctione, quæ & Gabrielem Flammam Reipublicę præfecerunt. Senatus consultum reddidere clarius adhuc coassumpti eidem obeundo muneri Alexander à Turre Cremenſis, Bartholomæus Garzonius Bagnacaballus, Athanasius Arcellus Placentinus, Gaspar Acareſana Papienſis, qui postmodum illustres cum primis Orbi florere, ac si omnium patre Flamma renunciato, qui fermè Oratorum omnium parens habebatur, non alia ei decentior phalanx duccenda congrueret. Decennali declamatione lustrauit aliquas Italię oras acceptissimus, & qui robustiore exercitatione poterat nulli cuiusuis Ordinis
secun-

secundus haberi; alijs superuenientibus occupationibus claris quidem, sed extraneis, pulpito absistere cogitur, neuiquam infractus animo, sed fortè vocatione reiectus, aut electione ministerij sibi imponens. Infractorem quidem tum detexit vnice, cum ab palatij cauillis, & nodis repentinus pergamo superinducitur. Sponderat Rauennatibus Quadragesimam Theodosius Badinus Gatinaria alter ex præcipuis Ordinis declamator Archiepiscopo deposcente, iamq; suprema ij fatigabantur expectatione, cum Cinerum die non perorato Viuolum vices altè præpediti (quod tum demum innotuit) subiturum extorquent. Distinebant virum eo tempore lites monasterij, quæ dietim plurimæ ibidem emergunt siue prurientis climatis impetu, siue speciosa temporalium bonorum suppellectile multum appetitorem, aggressoremq; alliciente. Vocant nostri occupationem hanc necessariam, Procuratoris officium, cui onera incumbunt equum laborem, & acrimoniam exposcentia. Composuit nouam personam ad quicumq; & qui satis vtique notus erat in omnium ore versans, adhuc plurimus innotescere cepit: quippe qui admiratione primum sui excitata, animos cuiuscunq; ordinis sic tractauit, ac perpulit in exercitia pœnitentiæ, & charitatis siue publica, siue priuata, quò alius quilibet Ecclesiastes perducere vnquam posse desperasset. Præcones patritios facti seriem, concionumue multarum themata benè tractata narrantes post annorum duodenas sapius Rauennæ audiuimus. Quæ imperia fursum deorsum vertit mors Alphonsi Æstensis Ferrariæ Reguli, eadem & Viuolum impegit in scopula, si tamen actuosæ vitæ ferreo cadaueri id nominis aptare deceat. Qui tum rerum potiebantur imperio, vniuersaq; Ecclesiasticæ ditionis moderabantur nutu virum eligunt, cuius executioni Pontificiæ excommunicationis diploma Ferrariæ introducendum, promulgandumue demandent; qui vnus negotio proponebatur præ cæteris, aut certè cum paucis idoneus, quod in eo conuenirent rerum experientia, locorum notitia, animi constantia, mentis prudentia, & ad omnia paratum promptæ dexteritatis alacre genium. Capitali penæ obnoxium onus videbatur, Cæsare Atestino Ciuitatem, Principatumq; tanquam sibi iure hæreditario debitum mordicus custodiens, ne aut clandestino aggressori, aut hosti manifesto in vtroq; gladio ferienti peteret aditus. Solers tamen hic, ac circumspectus, & pro extremo vsq; casu bene paratus vigiles omnes scellit, & superatis custodibus fulminantia, dirisq; deuouentia diplomata latè inuulgauit, quo potissimum tormento perterriti magis quam ferro, Princeps, Patritij, Ciuesq; vniuersi Dominantui cedunt, Ciuitatemq; Apostolico imperio redintegrant. Hinc solertiam, dexteritatem, fidumq; feruitium satis grato amplexantes animo Pontificij Proceres gratia omni florentem ad intimiora consilia Viuolum admittunt, iusq; dicundæ sententiæ

circa recens affecuturum populorum administrationem conferunt, qui longo incolatu mores, studia, statum, agnationes, mutuasq; alligationes, aut diffuturas agnosceret. Quin in partem ministerij assumptum Comaclensem Ciuitatem eius fidei, prudentiaq; regendam conferunt pleno illo honore, & onere, quo Gubernatores ceteri ditionis Ecclesiasticae cumulantur. Magistratum septimestri patientia gessit, à quo arceretur suoptè genio, dum aulica plusquam satis premeretur inuidia, extraneisq; impeteretur artificijs. Petulantibus vocibus, incertoq; rumore penè opprimitur abacti pluri-
 mi duçalis suppellectilis eius loci, qui ad secessum Regulorum magnifico apparatu inter piscosas Comaclensis Laci aquas extractus, *Le Casette* Italico vocabulo nuncupabatur. Verum apparuit obiecto crimine maior, dum inter nouam seueritatem, & veterem gratiam Petri Aldobrandini, Francisci Sancti Georgij, & Octauij Bandini Cardinalium ob importunas petitiones sic dimittitur, vt haud satis post reuocetur, quod de exsicandis paludibus Padi Primariensis, de ue aquis alijs alueandis, & diuertendis sententiam dicere illum opportunum crederent. Plurima de materia hac didicerat adhuc adolescens sub directione parentis, qui meliorem partem ætatis in versanda illa ora, & in excogitandis, aptandisue remedijs absumpserat sub nobili nunc Romanorum Pontificum, nunc Atestinorum Principum acceptissimoq; obsequio. Ipse verò cognitionem eiusmodi adminiculo disciplinarum mathematicarum in se perficiens, acri iudicio, & cogitabunda applicatione regionem multus inequitans, nec angulum absq; oculari inspectione præteriens, iam Commentarium ope calcographorum euulgat Bononiensium Senatui nuncupatum, in quo non modo possibilem, sed & satis accommodam astruebat Padi Primariensis exsiccationem. Grandis huiusmodi Prouincia negotium faceſſebat Romanis Congregationibus ob assiduas subditorum populorum querelas, ob iuges finitimorum Venetorum reclamaciones. Quippe ex subditis Ciuitatibus Bononienses, Ferrarienses, Rauennates, vniuersaq; minor Romandiola, in cuius sinu præcipua sunt Oppida Argenta, Tiberiacum, Lucus innenarabilibus calamitatibus diuexabantur ab fluminum ruptionibus, & illuionibus, qua Pado, qua Rheno, qua Anemone, alijsque fluminibus infidelem viciniam agentibus, perpetuaque expilabantur contributione, quam Bonificationem appellant. Veneta verò Respublica ab maiore Pado tot aquarum cathaclismata non recipiente nunc in agro Veronensi, nunc, alibi acriter diuexata remedium per Legatos suos Romano Pontifici opportunè exposcebat, & importunè. Eapropter multi erant maiores administri in Prouincia, vt supremis iussionibus obtemperarent in remedio & inueniendo, & exequendo, aut si hoc potissimum desperaretur, in leniendo saltem secundum partes, secundoq; morbo. Post varia hinc inde per scripturas, &
 per

per voces contradictoriè deducta in colloquijs maturè habitis, Leonardus Morisius, Cæsar Mengolus, & Ioseph Violus ab Legato Cardinali Sancti Clementis deputantur, qui Ioannis Baptistæ Aleotti Argentæ typis cussam propositionem examinent circa eiusdem Padi Primariensis exsiccationem, & circa adiacentium aquarum diuersuam coalueationem. Quæ antea Violus euulgarat, immediatè eundem Aleottam, eiusq; thema, ac demonstrationem petebant, & proximè refutabant, satisq; consentanea Legato videbantur. Verum ne satis superq; Auctori fauisse in re tam grandis momenti diceretur contrarium sentiente potissimum viro, qui ea in re cum primis eruditus, machinarumq; ac spiritalium inuentor illustris habebatur; prædictis collegis examen assignauit. Reiecit Mengolus Argentæ theses Libello Cæsenæ euulgato apud Rauerium tanquam solis Ferrariensibus fauorabiles, reliquis autem finitissimis exitiosas: & mutuatis à Viuolo, vsurpatiq; arguentis quam pluribus in medium ab ipso productis in priuatis congregationibus, ostendit ad praxim neutquam reduci posse, quæ proponeret, demumq; si reducerentur, nusquam omninò profutura. Apud nos extat ex iisdem Mengoli libellis alter manu Violi postillis, & adnotationibus cumulatus, quas utiq; euulgare contempsit. Re per principem definita Violus ipse Bonificationi præficitur. Nec satis explicabile est quanto animi ardore, quantaq; spiritus contentione, & corporis labore, ac perseuerantia opus adierit, dum ab eius nutu centenaria hominum, & quandoq; ad vsq; millena penderent, quod nihil non ab ipso dispositum, centurionibusq; collineatum omninò perageretur. Toto eo muneris ardui tempore ad sexaginta vsq; aureorum millia absumpta fuisse narratur, opportuno quidem cum exitu, sed non eodem omnimodè pleno. Quod factu superfuit, reclamante natura nec perfici satis posse innotuit, regionibus videlicet ipsis tot aquarum receptui datis. Interea in partem sollicitudinis præfectorum per comitia vocatur, Præpositura Reatina, quam Sancti Pastoris appellant, eidem ad triennium demore primis assignata. Quo tempore Reatinos pauit per quadragenarium ieiunium diuino verbo in summo templo digna sui commendatione, quam non quærebat, & æquali cum animorum fructu cui inhiabat toto nixu. Per eosdem quoq; dies iuribus cessit Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad niues in pago Labri sitæ haud ita pridem suæ præposituræ traditæ, quod minus suppeterent oppidani assignatis Sacerdoti Canonico, ac socio quæ ad victum sufficerent. Præponitur dehinc suo loco Ariminensi Canonici inter luctam, & luctum electoribus non eadem de viro sentientibus. Atq; hic gubernationis eius actu exercitæ punctus. Quæ ultra cessere eius nomini honoris tantummodo fuere stipendia non sollicitudinis, qui titularia adierit Sancti Clementis apud Venetos, Portuensis Virginis de foris apud Rauennates Diuæ Margaritæ Portus maioris extra Ferrariam, & Diui Augustini de flumine

extra

extra Foroliuium . Hominem sibi ipsi viuentem poterant loca componere studijs , orationiq; applicitum commodo eiuius solitudinis exuberantia , quibus non obstreperet aut multitudo , aut magnitudo siue rerum , siue virorum . Secessu ipse non abutitur , si vnam demas adhuc per annos artus , & præcordia triumphantem liberalitatem ; sed indicit sibi præsentis vitæ seriosam pacem , & futurę vberem præparationem . Adest interim annus vigesimus septimus huius sæculi , in quo honor supremi Magistratus Ecclesiasticæ debetur Prouincię iure Statutario , & Pontificia sanctione : ceduntq; fato inter eius interstitia Iacobus Sanmartinus Bononiensis , & Valerianus Zampetrius Imolensis ex candidatis potiores habiti post valde lachrymabilem exitum Hieronymi Onufrij Fanensis Abbatis Tremitani , & fatis antea Seraphini Merlini . Quare superstitite tantum Lãuro Astulpho Ariminese , in cuius vlnas deferente velut Numine dignitas penè ipsa confugere , conuolareq; videbatur ; quorundam sensus egit , vt Viuolus ab iugi illo vicennario secessu excitaretur , & reuocaretur noua , illustriq; concepta spe primi confessus . Si qua laus inest officio experecti senis , integrè illa debetur Gabrieli Brusio Rauennati Abbati Portuensi , cuius violenta facundia primum , ignea dehinc solertia & illum illexit , ac perpulit , & media affectionis disposuit . Hic toto animi pondere labitur in hanc prouectionem , quod patriæ sibi curandum præ cæteris nationibus decus opinaretur , quod Viuoli merita iam ab primis vocationis diebus pluris penderet , quod omnibus amicitia officijs culto nil vltra præter id desiderata intra Ordinis septa sibi honestum , laudabileq; duceret . Interea Romæ varia moliuntur , quæ politico gubernio Ordinis inuouationem satis apertè comminarentur , alijs tentantibus fasces Generalitios , Romaniq; Aulicum Procuratorem nequaquam vltra per prouinciarum vicissitudines , & iura suffragio conferrendos , sed per latam Congregationis communitatem , alijs contra obluçantibus pridemque sancita , & praxi validata , summo cum Religionis commodo sustinentibus , alijs alia , & alia obijcientibus atq; tuentibus . Quare indictis Bononię Comitijs Robertus Vbalminus Cardinalis eiusdem Ciuitatis de latere Legatus Pontificia scheda præficiatur disceptantium sententiarum , si quæ afflorent diribitor , & Præses . Partitis circa primam sessionem eligentium studijs Vexillifero Seraphino Verdellio Cremense in Astulphum eunte , mox in vnum coeuntibus , Ioseph Viuolus Abbas Generalis renunciat ope potissimum Marci Antonij. Manetti Massæ Florentini Generalis resignati . Huius studium , ac voluntas conciliatore laudato Gabriele Brusio ideo cessit in Viuoli commoda , quoniam venerandam caniciem , longeuam Ordinis professionem , natiuam probitatem adamaret , nec satis patetetur rapi ab ijs , qui aduersa tentarent . Plausu non infimo electio recepta est Rauennæ potissimum omnium ordi-

num

num Ciuibus, per tres noctes euntibus in profusam lætitiã, quã flammã artificio, & vocum, omnifq; generis instrumentorum, sono, tormentariouẽ puluere, & maioribus ictibus proderent vberimẽ Portuenses. Rei occultatã fidem reddimus, qui inibi sub illis diebus per Generalem Massã instituti Abbatis fungeremur vice, atq; plurima ex parte manum factõ admouerimus consilio, opere, iussu. Cæterum quã falax, quãue futile sit humanã prudentiã lumen hoc satis apparuit in opere, dum nec respondent vltima primis, nec implet electus expectationem electorum. Congenita enim illa facilitas, quã seipsum tantũmodo gubernanti probitas ingenua videbatur, elanguescentem reddebat regularem disciplinã, & longo senio deferuescentẽ sanguine, contusisq; prioribus illis spirituum ardoribus, qui clariorem egere virilitatem, & iuuentã, contabuere satis publica munia. Quare experimento compertum est, non quãcunq; bonitatem idoneã esse magnis oneribus subeundis, sed eã fortẽ solã, quã excellens informaret prudentia, rerumq; subiectarum iugis pertractatio. Siquidem is procul sepositus à publico quolibet munere, & in speciem quietis rusticatus fermẽ per viginti annorum spacium, ac cuiusuis administrationis expers, nouus adeo resedit Clauo; vt nec de facie nisi admodum paucos cognoscens, nec publicarum, priuatarumq; rationum, ac iurium quicquam possidens, remedia rebus opportuna adhibere nequiret. Hinc si Prouinciã inter se, si Canonã adinuicem, siue si Prælati cum Prælati, ac si subditi insimul, vel ij omnes cum extraneis ardui aliquid, & solutione, decisioneq; indigentis haberent: id aut nusquam, aut non suo tempore, nec suo ordine dirimebat, dum in omnibus nouo, nec tamen formidanti, longẽ alio modo cuncta imprimerentur ab eo quod res se se ipsa gereret. Altius iugulum petere Reipublicã formidatum est splendidã illã vnã liberalitatem, quẽ aliquando emortua senilibus in artibus, atq; præcordijs reebatur, quod pabulum neutiquã naçta conueniens friguisset in anteriori quiete. Ab fascibus enim debacari vsquequaque cæpit non leui priuatorum cum incommodo, & maiore cum Vniuersitatis vulnere. Hinc voces circumferuntur Abbatem Portuensem Theodosium à Sale (qui aliquandiũ silens in grati animi modum ab eo euectus prælaturã, altum præserat sub corde dolorem) vniuersã clamoribus, & querelis opplere, & desperatione gubernij consternatum animo, adusque Deiparam Lauretanã peregrinari publici ærarij administratos Romanum, & Venetum pecunias mutuare, alios, & alios subsidiari. Iam à prioribus antactarum administrationum annis animo plusquam magnifico, viresq; excedente Marmoreum illustre ædificium ad custodiendum in Ecclesia Sacrosanctum Domini Corpus inchoarat sumpto inuentionis archetypo ab superna illa Hierusalem Ciuitate, quã Ioannes Apostolus in Apocalypsi descri-

descripserat vnionibus illis, gemmatifq; lapillis auro purissimo repositis, quos Diuinus Scriptor nominarat potissimum, alijsq; insuper innumeris pretiosis orientalibus intextum. Quod per eos dies imperfectum sub incerta prudentiæ fama reliquerat, nunc importunè perfecturus vtitur, abutiturq; (quod alij dicebant) potestate. Sed materiam superabat opus, imparq; scrinium tabernaculo, sic appellant, erat. Sub exordijs exactæ eius Ariminensis Prælationis vix triennalis ab gubernio seponitur curatoribus maximè Merlino, & Onufrio, quod non modo absumpserit quæ ipsius vsui remanserant ex ampla aquarum præfectura, præualidaq; gubernatione, & quæ ex lauto satis obtigerant patrimonio; sed & Monasterium ipsum plurima æris alieni grauarit tabula. Ad quam sanandam, & integrandam cogitur primum Bibliothecam trecentorum aureorum diuendere Theodoro Nouariensi, à quo per Abbatem Portuensem restituto pretio acquiritur Monasterio suo; dehinc etiam euincitur tabernaculum ipsum eisdem Portuensibus concedere, qui reponerent Ariminensibus Patribus quingentorum aureorum summam ab eo pefundatam abligurientibus marmorum secatoribus, celtis, tessellatoribus, alijsq; huius farinæ operarijs ab nimia viri facilitate illecti. Sub hoc demum maioris Præfecturæ ingressu in eandem nasam incidens seponitur, & Prælatione, & vita. Dum enim Bononiæ circa Idas Septembrias Congregationem præstolaretur ad Visitationes Ordinis inchoandas plenus dierum, tædij, ac curarum vires excedentium fato fungitur, ibiq; tumulatur. De proximo discesserat Rauenna Venetias, ac inde Vicentiam cymba præteruectus, nec satis felici nauigatione; reclamantibus in iter, & itineris causam alijs omninò delegandam, amicis, & stipulatoribus. Sed quæ venerat hora auditum occluserat, vt lento febris calori furtiuos resseraret aditus. Vir qui clarior occubuisset sub minori pondere, vel sub auspiciatoribus, floridioribusq; diebus adito. Vna tamen Numinis prouidentia, & illum dignitati resseruasse, & semigestum magistratum interiecisse visa est, vt maturiore, & fortunatiore Laurus Astulphus eidem demum successor renunciatus inauguraretur euentu. Vna inquam Numinis prouidentia, quæ pios conatus licet infectos coronauit præsentissimo illum periculo subtrahens pauca ante Generalatum hebdomada, cum Foroliuio Prioratum suum adiens verno tempore intra vndas molendinorum præfocandus, per rotasq; in frustra obruncandus deciderit. Quæ de spolio eius, & pecuniaria obligatione oborta est controuersia nobis aliquando commissa diribitorem exegit potentiolem. Vna omnium suprema ingratitude nobilem alioqui infecit animum, Gabrieli enim Brusio Abbatis munere laudatissimè, siquis vnquam alius, in Portuensi Deipara functo, ac vnico machinæ supremi eius Magistratus Architecto, & operario æquè felici, ac sedulo adeò infensus extitit, vt confictis malignè per seditiosos

causis

causis lustrare Congregationem in speciem peregrinationis vbique tamen acceptissimus coactus sit, donec supernatante in olei modum innocentia ipso Generali vita functo redux, & incolumis suæ quieti sistitur, vt in Astulphum noua; gratioraque officia deferat. Verum haud difficile fuit callido consultori virum vno tantum anno minorem octuagenario à se ipso alienum facere, alterique & si benemerito animum vix sibi consistentem eripere. Certè summum beneficium summa vtcunq; ingratitude compensatur ex vsu. Reposuerunt tempora viro Generalatum pro Episcopatu Brittanoriensium, cui, Clemente Ferraria potito, per Proceres proponebatur annuente Principe; sed, qui inualuerat de antecessoris obitu, rumor, euanuit, ac ipse alio volens, ac lubens abductus est. Quæ Comitibus illi Dictaturam adiudicauerunt, Canonicos etiam Regulares Congregationis clarissimæ de Vuindesem in Belgio cætui coniungere, in vnumq; corpus duæ nobilissimæ partes loco magis, quam spiritu seiunctæ coiere sub præscriptis vtrinque conditionibus, vt non in minimum eius nominis decus cedat exarari, Ioseph Violus Rauennas simul vniuersorum Canonicorum Regalium Lateranensium, & Vuindesimensium Abbas Generalis Primus: atq; ita nos primum agi ad eius effigiem curauimus delineatam in nobili conclauis Abbatum Portuensium.

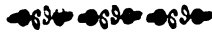
Scriptit igitur Commentarium De Padi Primariensis exsiccatione, & de adiacentium fluminum coalueatione; Ad Senatum Bononiensem. Bononiæ apud Benacium Anno 1598. Lib. i.

Scriptit etiam Commentariorum in acta Apostolorum Libros tres, quos nos aliquando vidimus ipsomet ostensore Sanctæ Margaritæ in agro Ferrariensi Prioratum agente. Liber Primus continebat priora decem capita, Medius à decimo vsque ad vigesimum, Postremus erat circa reliqua octo capita. Aliquando prælo committendos confidimus. Lib. iij.

Hyacinthi Miserochæ Rauennatis.

QVI vixit celebris, sibi vixit Violus olim:
 Non sibi, sed reliquis viuere cæpit ouans.
 Ille regit sanctæ, sacraq; cohortis habenas:
 Ponit fræna malis, præmia digna bonis.
 Vioule viue diu felices Nestoris annos,
 Dum tua per Cælum fama superstes erit.

IULIVS AMBROSINVS MANTVANVS.

ANNVS primus huius, in quo stamus, currentis sæculi plura Congregationi Lateranensi intulit simul cum decessu Iacobi Ruellij Veneti Generalis. Cæterorum seriem, & causas Annalia referent. Vnum hoc loci commemorandum obtulit Iacobum Ambrosinum Mantuanum, qui Canoni Augustiniano nomen dedit die prima Nouembris ob Sanctorum omnium solemnitate[m] per vniuersam Ecclesiam celeberrima. Rauennatensia Comitia Ruellio Generali referente ante paucos menses approbauerant initandum adolescentem, qui præter egregias dotes animi, & supra ætatem conspicuas, Vincentij quoq; Mantuanorum Reguli commendabatur literis, & testimonio. Indolem omnis spei nutricem expræsserat pueritiam penè exuens; tum videlicet, cum duodennis aptus fuit Logicalibus difficultatibus operam dare præceptore Hieronymo Camerte viro Prædicatorei dogmatis assecla, & aliquando Prouinciali ex Priore magni Bononiensis Monasterij, qui tunc apud Mantuanos profitebatur. Nemo autem erat noscentium parentes Hyppolitum Ambrosinum, & Camillam Gallassinam mediocris fortunæ ciues, qui illos non animaret ad nati studia sustinenda: quin & Procerum nonnulli officia præstiterè accommoda, quorum ope admissus est ad audiendum Franciscum Albanum Minoriam Obseruantem, qui Principibus Francisco, & Ferdinando præceptorem agebat. Vir porrò hic scientiarum Enciclopedia clarissimus, Euangelijq; bucinator eximius, expedito adoloscens acumine solertiq; & curioso genio delectatus, ab prætiosa animi suppellectile promptis quæcunque accommodatiora arbitraretur ad alumnum disciplinæ, morumq; asseclam componendum cum primis insignem. Aristotelis vniuersam Naturalem Philosophiam declarat, Mathematica Euclidis Elementa, Astronomicaq; principia ad Sacroboschi Spheram commentatur expeditè, lucidè, & luculenter, paratq; ad altiorum mysteriorum indaginem introducere, si inter sacrorum ministros adscribi vellit. Sed disparat inter hæc iuuenem ab benè cœptis aula tantisper in spem mundanarum gloriæ, operum, & dignitatum. Quis verò hominum, maximè floridioris ætatis, est, cui aliquando fucum titillationes huiusmodi non faciant, non imponantque? Singulare

lare fuit Numinis beneficium à spectris huiusmodi diuelli, eorumq; vanitatem dignoscere, priusquam virus præcordijs inhæreret. Proximum Veronense collegium in cliuo montis Donici Leonardo captiuorum aduocato beatissimo nuncupatum stationem tyrocinijs dat, Apostolicum colobium Dionysius Capreta Abbas, qui & pia concione tum primum, & exemplo postea, voceq; quasi flabellis quibusdam igniculos in flammam sacri ardoris fouet, & educit per sex benè vigilatos menses. Excipit sacras vouentis pollicitationes post anni curriculum Bonifacius Veronensis Abbas; non tamen ab tyrocinijs prius eximitur, quam Patauinæ scholæ auditor accedat. Vnis Theologiæ arcanis studiorum Reformatores adigunt iam satis de naturalibus philosophantem. Sed cum ibi hæc profiteretur Honoratus Robertus Iuuenatensis clari omninò vir talenti inter Peripateticos; non ineptè vtrifq; facultatibus operam lubens, volensq; posuit. Sacræ illi quidem ex animi plenitudine, tanquam sibi pernecessariæ; huic verò, velut refricaturus quæ in sæculo adolescentior percucurisset, & ad alia intentus in nouitijs, ab mente oblitterasset; Gabriel Pennottus præceptor Angelici Thomæ scholam cæteris præferens horruit primo statim in limine genium formalizans cum Scoto, & subtiliora, quam solidiora deperiens. Sed is labente tempore (quæ fuit docentis modestia, & irradiato melior) descendit sensim in cherubicam doctrinam, & modum. Ea propter interdicta per summum Pontificem Paulum quintum ditone Veneta dilapsus Patauijs, cum Theses de more ad doctorem promerendam publicæ impugnationi proposuit in magnificis ædibus Placentinis, solus Thomas in eis triumphauit Theologus, pro Philosophicis, Iurisq; Canonici assertis nulli addictus, prout ex Marco Antonio Ottellio Vitinense doctore didicerat. Antecessere hæc Sacerdotalem initiationem, qua licet non insignitus, conscribitur statim Physicalibus profitendis, in eodem Placentino gymnasio, & anno immediatè sequenti in Cremonensi Sancti Petri de Pado; Vna maiorum voluntas, cui reluctari nefas esset, interpretis Aristotelici fungi illum officio disponebat, cum ad alia se propensioribus stimulis vocari propalaret; successiuè tamen sub eodem ministerio laborauit Cæsenati, Ariminensi, Florentinoq; seminarijs. Ærumnosæ dehinc Prioratus sarcinæ præcipitur submittere humerum; nouam scilicet cathechisim gubernationi præacturus, cum id de illo Patres decernerent, quod è re communi esse rebantur. Per diuersa tamen ipse gradiebatur, qui tametsi animo suo imperaret pro impositis perficiendis, non propterea eximebatur, quin vim sensus aduersi patereur asperam; atq; ideo exorabat, vt Dominus responderet pro se. Seraphino Verdellio ad Ordinis clauum assumpto Abbas ipse Cretanus in Monte-

ferrato dicitur per eadem Comitata Rauennatensia. Patriam non admodum fauorabilem (quæque tandem esset causa) illi experiri contigit, atque ideò perpauca laborum suorum eidem impertuit, & ærumnas illius, horrendam cladem, funestamque deprædationem absens collachrymatus est. Congregationi opem tulit quâ in Monialibus sacramentaliter auscultandis Ferrariæ, Nouariæ, & alibi; quâ in Parochi ministerijs exercendis Bononiæ præsertim, vbi penes numerosos, deuotosue Patritios plurimum floruit opinione virtutis haud quaquam ordinariæ. Nec immeritò quidem dum æquè lætus minora percucurrit officia, ac maioribus assuesset; & dum vbique messis dominicæ operarium egit paratum ad omnia. Id ita esse euicit, cum ab Generali Manetto Massa iussus curare operum Mathei Bossi recussionem, vigilauit commissam Prouinciam animo illo, ac si proprios fetus incubaret, varia auctoris eximij hinc, atque hinc diffusa opuscula in vnum compingendo ad decus, & lectionis illicium: argumenta addendo ad maiorem claritatem: loca sacrarum scripturarum adnotando, & si quæ erant, Calcographorum errata corrigendo. Nec tamen deerant fæcundæ menti, quæ proprij martis perpoliret, aut in quibus laboraret de incude. Sed præpolet iure obedientia sacrificijs. Edidit

De Methodo Inuentiua rationem explicante non solum inueniendi, & propè in infinitum multiplicandi considerationes, & demonstratiua argumenta ad quodlibet scibile disputandum libros quatuor Ad Marcum Antonium Manettum Abbatem Generalem, Bononiæ 1625. apud Benatium. Lib. vj.
Item Manuscriptum Opus De Operibus Demonum In corpora: In Animam corpori iniunctam: in eandem secretam ab corpore: In Angelos: In se ipsos Demones ad inuicem, libros quinque propè diem cudendos. Lib. v.

F I N I S.

LY.

LYCEI
LATERANENSIS
SEU
ELOGIORVM
LATERANENSIVM
LIBER DECIMVS.

LEO DE CARATE
MEDIOLANENSIS.

VIBVS NAM omninò te nominibus appellabo virorum non adhuc in Appotheosim relatorum innocentissime, Diuis, hominibusq; probate Leo de Carate, Mediolanensium sydus inclite, Lateranensium Canoniorum Antesignane, Imperatorue strenue? quibus, inquam, te nominibus appellabo, cui gloria omnis, tanquam filio veri, summiq; Regis fuit ab intus, cuius Sanctissimæ animæ laus omnis ab homine nascens obsorduit? Certè pro patribus tuis (si coronati psalmografi Vatis prædictionibus vti expedit) nati sunt tibi filij constituti principes super omnem Regularē terram, qui memores erunt nominis tui in omni generatione, & generationem, proptereaq; confitebuntur tibi in æternum, & in sæculum sæculi. Tu enim is ipse es, cui secundas ab Augustino, tertias ab Apostolis

stolis partes debemus in Reformatione Canonica. Inusitata nanq; atque ad mirabili virtute tua omnem vel absolutæ facundiæ vim exuperâte, & excludente, prouinciam ingentem illam aggressus es Reformandi Status Canonici, à qua Benedictus ipse Duodecimus Summus etsi Christi Vicarius, atq; Sanctissimus, ante annos sexaginta decidisse visus est. Propterea si tanti, tamq; illustres conatus tui æqualium agminum ductorum collatione expendantur, illorum pijssima facta cum numero tum varietate, atq; ipso felicitis exitus pondere antecedent. A præalto siquidem diuini verbi femine in fecundum tellus ardentis pectoris per Bartholomæi Columnei concionatoris suasiones fato, ingenita virtus tua excita pridem, tum roborata, tanto Pneumatis Paraclæti impetu coalescere cœpit, vt altitudine culminis ad sidera ferri crederetur, dum eademmet præ humilitate ad ima sese mergere in dies adijceret. Hunc mirificus ille præco Ticini inhabitantem reperijt, Canonicam iam Regularem vitam professum, & in almo Diui Petri ad Cælum Aureum Collegio Abbatis Vicario (quem Priorem dicunt) fungentem officio, atq; pridem Doctorea Decretorum, quæ est Juris Pontificij Laurea publico eo in Gymnasio redimitum. Reperijt verò eum generosa, illustriaq; facinora meditantem, tanquam sub alto iam pectore prementem, ac ruminantem lapsum Canonici sui Ordinis deformem, Quomodo obscuratum esset aurum (quasi de illo profetasset. Lamentator Hieremias) mutatus color optimus, dispersi lapides sanctuarij in capite omnium platearum: quomodo egressus esset à filia Sion omnis decor eius, facti essent principes eius velut arietes non inuenientes pascua. Quare non arduum fuit in materia iam per se benè disposita forma m introducere mirificæ suasionis verbo illo petras conterrente, quo Italiam vniuersam lustrabat lucrator animarum almificus. Quis verò priuatis in congressibus illis satis meditari potest quæ quantaue duo feruentes ij zelatores contulerunt, ac disseruerunt? Agitabantur vtriq; Spiritu Dei, vtriq; angustijs comprimebantur dilapforum, charitate inueniendi remedij dilatabantur. Vnus ipse comprobator exitus mentes allicit, magnalia viros innoxios disseruisse, postquam Leo aggrediēde Reformationis eximium opus in se vno suscepit apud Diuæ Virginis de Frigidionaria veterem Canoniã propè Lacam sitam, de qua, ac de paucis Canonicis eius, vtpotè ad quinq; numero redactis, ipse Romanus Orator plura referebat opportunissima sibi ex transitu illac innotuisse. Præmisit autem tam grandibus ausis Thadæum Binaschium item Cælaureū Concanonicum, sibiq; colligatore Deo prædilectū, à se lucratum, atq; eadem sentientem, qui & locum consideraret, & rimaretur mentes operanti dispositas Canonicorum illorum, dum ipse Ticini, alia firmaret cū Bartholomæo circa aliquos accessores viros illustres proinde lucratos. Porrò Thadæus ipse is suoptè talento erat, qui omnem absq; fucata probitate sancti-

moniam

moniam referret, & moribus viueret inculpatissimis ferreis illis diebus, iamque ad latiora quaecumque prolapsis. Post non multos dies focium fecundam terram sarculo rigidioris disciplinae referentem secutus est Leo, facta utrisque prius migrandi facultate per communia Abbatis, & Canonorum Caeli Aurei suffragia, ritumque super eo publicis confectis tabulis. Inijt in ipso accessu per uniformem assensum, & Electionem inuitus loci Praelationem, iecitque decretae Reformationis fundamenta Diuino afflante Numine Anno primo quintidecimi seculi ad sextum Nonas Februarij die solemni Purificationis Immaculae Virginis, singulariter a Socio Thaddeo adiutus, Nicolaoque Albergato proximae chartusie praeside opus maximè fouente praesentia, atque fauoribus. Et hi quidem duo primi Reformatores extitere. Interea temporis Bartholomaeus, qui ex condito Ticini verbo Dei declamando, componendoque ressidua ex formiter pertractatis remanserat, Benedicto Parcitadio nobili Ariminesi Sacerdote ex familiaribus Angeli Corarij Patriarchae Constantinopolitani Latini comite Frigidioniam accessit, vna cum Fratre Iacobo Aduocato & ad sextum Kal. Iunias anni sequentis ex Leonis manibus Rochetum Ordinis tesseram sumpsit, declinataque Praelationis super eum sarcina, vicissim illum socio Benedicto tradidit: neque ita multo post idem egit cum Petro Rido Patritio Patauino Iurium Pontificij, Caesareique Doctore, Galdino ex Comitibus Bardi Placentino, & Nicolao Curtio Papiense viris nobilitate insigni, conspicuis a se praedicationibus lucratis, & moribus, atque proposita vitae Leonis conditione ex aula insubrum Reguli tum Ticini comorante attractis. Duodenario autem hocce numero constituto, in perfectamque corporis structuram Reformatione erecta; tanto ardore vitae austeriori, & rigidiori disciplinae adhaeserunt, continentia, paupertate, mirabilique solitudine conspicui, ut priscorum apostolicorum suppres viderentur, hinc Satana per famis, diraeque aegestatis crudeliores aemnas acriter urgente, & diuexante, hinc Deo per seruos suos Iesuatas, perque duodecim rutilantium siderum in modum Coronae locum ambientium apparitionem (quod late est in chronicis) confortante ineffabiliter, viresque adaugente, & confirmante. Caeterum Leo rebus ita primae eius familiae constitutis, in ipsa spiritus pinguedine sic excolendo interiori suo, & aliorum homini magister, & director spiritualis vitae almi-ficus sic incubuit; ut singulariter in eo delectari Numen, eiusque pectus inhabitare ex mirabilium patracione dignosceretur. Annos triginta septem post iacta huiusmodi fundamenta vixit miris de Caelo consolationibus confortatus in maxima temporalium rerum aemna, & egestate, atque barathro ipso contrarium perurgente. Quartum loci Praefecturam, quae totius hinc inde repullulantis pusilli gregis praecipua erat, gessit; partito scilicet ministerio cum focijs id enixe depracanti, licet egrè, permittentibus. Primus Abbatiam Insularum Tremitanarum accessit quatuor tantummodo comitatus Con-

canonicis

Canonicis, cum cedente Ioanne Dominico Florentino Cardinali Episcopo Ragusino Commendatario, Gregorioq; Duodecimo accessum præcipiente quilibet eo progredi exhorrescerent, latronum, pyratarumq; inursionibus frequentibus de populationibus præsertim exteriti. Iuuit secessus, & solitudo medijs sita in vndis Adriatici maris sanctas viri contemplationes, perpetuaq; orationis, flagellorum, & ieiunij exercitia; vicissimue ab eodem adiuta, clarificataq; est non ipso solum odore fragrantissimo religiosissimæ conuersationis, sed & ipsis etiam à Deo per eum præstitis mirabilibus de quo fortè constat in Annalibus. Anno primo post vigesimum ab Reformato Ordine Saluatorianam præposituram Brixensem gessit tertius in serie Præpositorum Reformatorum, & octennio post Visitatoratu functus est cum Paulo Maffeo, Galdino Bardio ad rerum apicem assidente. Ab illius desuper illustratæ prudentiæ promptuario semina legum illarum, & Sanctionum (Constitutiones appellamus) recognoscenda sunt, quas libris tribus digestas per publica Comitiorum suffragia receptas, & Apostolico præsidio munitas, paucis tantummodo ex temporum, & rerum opportunitate, & exigentia mutatis, nunc vsq; nos adhibemus successores, vtinam, sicut patij, sic & duplicis spiritus. In bonam demum progressus senectutem plenus meritis sancto fine quieuit Anno millesimo quadringentesimo trigesimo octauo Prior Sanctæ Crucis propè Cesenam visa per diuinam benignitatem Ordinis dilatatione, quæ sicut multiplicauit gentem, sic & magnificauit lætitiã in Reformatione decem, & septem insignium Canoniarum Orosio de Oxio Mediolanensi generali Rectore Sextodecimo.

Constitutionum Canonicorum Regularium Ordinis Sancti Augustini Congregationis Saluatoris Lateranensis Libri tres postremum editi Romæ Anno 1628. ex Typographia Vaticana. Lib. iij.

LAVRVS MARANIVS VICENTINVS.

DIVERSAM omninò vitæ viam à progenitorum
 suorum semitis ingreditur Laurus de Marano Vicen-
 tinus ex ephēbis vix egressus; non absq; admiratio-
 ne nostrorum, & amicorum, & non absq; consangu-
 ineorum aduerso conatu, aut propè vi. Quippe viri
 eius familiæ omnes ab eo vsq; sæculo, quo Actiolini
 de Romano plusquam Scithica seuijt feritas in Vicen-
 tinos, Patauinos, finitissimasq; ciuitates, arma secuti,
 militiam feliciter tractauere, traductis scilicet, & deriuatis ingenita pro-
 pensione, educatione, & exercitio à patribus in filios ab Antonio illis, &
 Carolo Maranijs, qui sub eodem Actiolino strenui militum ductores sti-
 pendia meruere magè, quam gratiam. Laurus vero hic noster, licet puer
 eadem vestigia terrere cogeret, nec deessent mollioribus annis natura
 ferox, geniumue acre, & ferro aptum; tamen (alio mentem flectente; qui
 hominum versat corda, Deo) cum annorum penè quartam Olympiadem
 attigit, seruorum Dei, non sæcularium castrorum militiam agere sibi indi-
 xit primum quidem æternæ salutis desiderio, dehinc & obseruatione, quam
 parum post tot decursa sæcula, postq; exanthlotos tot labores res domesti-
 ca profecisset, serio utiq; & male compensata à Regibus, & Principibus
 fortitudine, nobiliq; tam multorum maiorum suorum seruitio. Cum pri-
 mum autem apparuit aggrediendi vitæ instituti decretum, tumultu penates
 ruere, & communicato consilio adhuc absentibus familiæ viris, dissuasoriæ
 processere epistolæ, proscriptio comminata est, & proscisio consanguinita-
 tis, affinitatis, agnationis, & amicitie. Sed qui iam secum volutabat cer-
 tamina, & oppugnationibus colluctabatur intimis, & extimis, nihil deterri-
 rus est, in fidem recipiendus Numinis. Nocte intempesta aliquando Pata-
 uium properat, & ibi studiorum prætextu (& ipso quidem odioso, minus ta-
 men impugnato) aliquot menses agit, donec firmatis omnibus initiatur Chri-
 sto, & prima Tyronum candidatur Stola. Atq; hic quidem & conspicuus ex-
 titit viri ad Religionem accessus. Equauere autem sequenti spiritus huiusce-
 modi primitias. Siquidem manu ductus qua exemplo, qua monitis ad pu-
 ritatem, innocentiam, deuotionem, primosq; virtutum gradus à directo-
 re seruido, & ad superna insigniter erecto; dediscens præterita quantum
 Sfs liceret,

liceret, reformatur melioribus cæptis. Et licet inhiaret ingenium ad excelsa studiorum adipiscenda, utpotè illa in quibus splendor prælucet humanus, & per quæ leuigaretur, ac perpoliretur facilior semita honoribus, & nominis claritati; tamen igniculos ambitiose titillationis confopire, ac temperare maluit, euacuatis iam quæ paruuli essent, & mentis castigatæ dulcedinem præferre philosophiæ, atq; doctrinæ. Hinc iuuentutem totam intra cancellos humilioris exercitationis continens, ad studia quidem confurrexit, & coniunxit pro virili cum sanctitate doctrinam; sed illam tantummodo, quæ cum præbiteratus vñctione sacrarum literarum lauream adipisci meruit, & potestatem populos prædicatione puriore erudiendi. Zelus domus Dei, & animarum salutis stabat vnus in oratore probò pro multis partibus, cuius ministerio non auribus prurire, & delicias in sermone dare, sed cordibus loqui, & solido cibo propinare. Multus orationi, & lectioni substituebat vigilias natiuæ tarditati in ijs præmandendis, quæ domestica facta memoriæ exhibant ab ore sonoro, & à visceribus charitatis non fictæ ignea, & in modum fulguris corruscantis. Ideo qui infra conclauiarios plures per acquisita dona numerabatur, per infusas fortè gratias emicuit cum paucis, nō absq; admiratione emensurantium more humano dicentis suppellectilem, Atestinos, Mortarienses, Cenetenses, Cornelianenses docet etiam prima rudimēta Concionū, deinceps vates fit maximi ieiunij Venetis, Mantuanis, Vtinentibus, Forocornelianis, Mortariensibus, Comensibus, Rodiginis, a quibus ad Raguseos vsq; commigrat. Augebatur senio approbatio illa ab auditoribus, quæ in alijs elanguescit vt plurimum, siue quoniam illicium artis floridiori ætati tollerabile, minus deceat Canos, siue quoniam irretiret aspectus venerandæ ætatis ad promptius assentiendum in candida verba, in piasq; directiones. Operi apostolico incubuit ad annos vsq; vitæ postremos in ipsa etiam præssura Præfecturarum, quas licet aliquando studiosius admiserit, quod & ingenuè sibi crimini dedit; tamen per gustata illarum amaritudine, postea tollerauit potius collatas, quam obuiauuit conferendas, Taruisinam, Eugubinam, ac Vicentinam suam, semel atq; iterum Canonias moderatus est integritatis quidem cum opinione præclaras, sed quæ eadem monstraret in cognitione prouentuum, & expensarum, quam si non negligeret, saltem non possideret pro exigentia. Inter hæc qui iam experientia præceptrice obseruauerat in Congregatione duplicem gubernationis formam, & quæ ex eis germinarent siue commoda, & utilitates siue incommoda, ac damna, scripsit de Perpetuitate Magistratuum, ac de Gubernio Triennali libros duos ad Seraphinum Merlinum Ordinis Generalem. Effulget in ijs inter plurima, quæ commemorat, sensus Auctoris in sententiam, quam egregius scriptor alius horum temporum in hæc verba eleganter expræssit. Triennis, vt plurimum potestas sit, nec pro-
gatione

gatione fascium spem illis facias plus nomina quam imperia esse mutata . Breuioris Magistratus non timebit Congregatio in tiranidem tolli, & , quamuis angusti temporis , honores cupidè commendabit ambilio . Tu quoq; in plures liberalitatem diuides, vacuis sæpè prouincijs, in quas alios pro meritis temporibus sufficies . Ita clarissimè indolis torrens ab erroribus Gubernij in iustum auleum coactus in consilia quidem non minus fortia, aut expeditiora rapietur, sed multò æquiora, & quæ in virtutem nullam pugnent . Ad decessum Adriani Cassonij consuetudo cuiusdam anterioritatis in eum propendere videbatur , quoniam ex assumptis ad fascies, etate præibat, aut prædicationis merito cæteros nationis Concanonicos . Sed vegetum illud genium , & firma solidaq; ea ratio , quibus prælucebant Iustinianus atq; Paulus Emilius Saracenus in gubernando , & in negotijs pertractandis, equauere penes Electores Proceres iura ; quin & aliquando iuniorem valdè Innocentium Serpam illum, qui postea Polæ Episcopus extitit, & Bartholomæum Morenum virum idiotam sibi præponi passus est . Eadem insuper æquanimitate tulit acrem Seraphini Verdellij Generalis increpationem publicè actam, qua virum senem, & sibi iuueni beneficium sugillauit nimie familiaritatis erga supremum magistratum, in eo ad hospitij & saluationis iura recipiendo . Decessit propè septuagenarius in patria .

Elucubrauit igitur Tractatum de Bona Gubernatione, seu quod præstet Canonico Ordini Lateranensis .

Prelaturarum ; & Prælatorum continuationem , quam Perpetuitatem dicunt Triennali administrationi postponere Libris duobus Italicè scriptis Ad Seraphinum Merlinum Ordinis Generalem . Lib. ij

LUCAS CACCIA NOVARIENSIS.

VSQVAM omninò gentium aut euenisse, aut euenturum fore crediderim, vt Lateranenses nostri, (qui tamen sapiunt) vel proprio ore protulerint, vel alieno pronunciatum audierint Nouariensis Ciuitatis nomen; quin ad amicam vocem lætabundi animum ad iam fortunatè transacta erexerint, ac non se illi deuinctos pronunciarint, dum hoc idem ab illa erga se expectare legitimè possunt. Siquidem dedit istis Vrbs clara duo fulgentissima lumina, totius Scholasticæ Theologiæ antesignanum Petrum Lombardum encomio æquissimo Magistrum Sententiarum, atq; Scholasticæ Historiæ notissimum Auctorem Petrum Comestorem appellatos: isti verò dulcissimo lacte, solidissimoq; cibo bonitatis, disciplinæ, ac scientiæ illos enutriendo; originis iura, patrijq; amoris leges latissimo fœnore compensarunt. Hinc dum & nobis de Luca Caccia scripturis lætitia hæc intimius oboritur; agnoscimus stimulos, & piè veneramur causam. Is nanque in eadem Ciuitate natus, vt præteritorum sæculorum non intereuntem memoriam renouaret, nostrorum se associauit numero, iam adolescentiam quidem ætatis ingressus, sed ingenio prope-ranti virilitatem assecutus. Augustinum Cacciam genitorem habuit nobilitate insignem, eruditione insigniorem, illa præsertim, quæ viris equestri ordinis, ac Patrij glorias cumulare solet, & ornamenta, atq; propterea communiore vsu quodam frequentius adiscitur, reiectis ad solitarios solidioribus doctrinis, atq; subtilioribus disputationibus. Ea propter paterno animatus exemplo posteriores pubertatis annos in eisdem disciplinis assequendis absumpsit instructore Ioanne Mario Cataneo conciuie viro de latinis, græcisq; literis maximè merito, vtpotè ex priore schola Demetrii Calchondilis, & Georgij Merulæ egresso. Talibus ornamentis intimè indutus erat, cum extimè linum nostrum induit, vt pacto vicissim duorum fœdere firmiter insurgeret in vitia, & praxi probitatis aboleret in se ipso prius, quod postmodum in alijs eloquentia erat condemnaturus. Attigit gubernationem Reipublicæ vna cum crescentibus annis, & multiplicante fama, quod Proceres ex priore decennio contubernij coniectarint abundè, quid de in-

de industria eius sperandum veniret in contrectandis administrationibus; & in præfecturis ex Ordine gerendis. Præcedebat feruore disciplinæ antiquiores, ac præibat in se ipso omnem perfectionis ideam despectiore habitu erectissimas virtutes magè exornans, quam occludens. Vt verò impotentius à populis semper suspiciuntur, & venerabiliora putantur, quæ ex Oratore verè catholico, atque dudum sæculi nobilitate, opibus, ac affinitatum potentia conspicuo audiri consueuerunt; ita quoq; plausibilibus vocibus, & obuijs animis, ac inde ad omnem emendationis emotionem paratis excipiebatur. Hinc licet ebulirent vndique bella, præsertim apud Insubres, ac maximè in Ciuitate Nouariensi nunc Gallorum, nunc Cæsarianorum præualentibus armis; voces tamen eius e suggestu clamantis obaudiebantur, & erat ille tanquam maleus conterens petras. In promptu essent exempla rerum per eloquentiam eius præclarè gestarum, præsertim Mediolani apud Franciscum Secundum Sfortiam Principem; sed alijs latiora prosequentibus reseruentor. Dum se per humilitatem abijciebat interius ex animo, dumq; extollebat illum virtus diligentiore sedulitate; Lancianum à Comitijs Generalibus transmittitur Abbas ordinatus illius Canonis, vt nouo Monasterio, nouæq; Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Nouæ in ea Ciuitate inchoatis, ex Castroue Frisæ penitus diruto comportatis præfset asueto spiritu, & curaret perfectionem vtranq; quam enixè. Quæ ibidem præstitit antecesserunt, excesseruntq; omnem expectationem, dum intra nouennium benè ordinatæ fabricæ machina ad coronidem ex eius iconographia, principijs, paratisue materiabus perducta est. Adijt insuper opulentam hereditatem Domini Riccij Equitis aurati, cuius altera pars erat Castrum Fossa Cieca nuncupatum, eiusq; possessionem obtinuit vna cum præstito sibi fidelitatis iuramento à subditis in Ecclesia Diuo Donato dicata. Ita per suos gradus ascendebat eo culminis, à quo per egregiam animi despectionem se deijciebat assiduè. Licet enim prædicationis munus nunquam intermiserit maioris ieiunij tempore, in quo perfecti animarum lucrì molimina reponebat; tamen se tantis occupationibus distrahi, conteriq; potissimum à scribendo ingenuè fatebatur. Prouinciam asumpserrat maximis quibusq; humeris formidandam, Heroico videlicet carmine vtranq; Veteris, ac Noui Testamenti paginam decantandi quadraginta libris compræhensam: quo in munere explendo, dum se totum audere in solitudine molitur, ad actuosam semper vitam euocatur, vt melior experiretur in semetipso obedientia esse quam victimæ. Atque hoc illud est Volumen, de quo Bonauentura de Oliuis Minoritanus de Obseruantia in sua parentali Venetijs edita pro Iacobo Antonio de Brusatis Patritio, ac Iure consulto Nouariense testatur, Lucam morte præripiente typis prodere nequiuisse. In arduo, maximèq; difficili negotio mirum est attigisse tanta, & aliquando portum

COR-

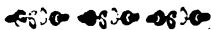
conspexisse, & si litora reluctantibus obitus ventis non possederit. Quartum Visitatoris munus obiuit, vt omnem Congregationem censorio iure inexorabilis, & morum antiquitatis tenax sæpius lustraret intra duodecim annorum spacium, ab anno scilicet eius sæculi vigesimo octauo vsque ad quadragesimum. Quo tempore vidit accessionem trium Monasteriorum Ordini factam, nec minima pars extitit in ea curanda, vt dominus multiplicando gentem magnificaret, & lætitiã. Non dubijs gressibus properabat ad supremam Præfecturam, cuius ornamenta iam pridem æquarat merito, si non excesserat, vel & vna omnium communi voce in ea Synodo, in qua Ioannes Franciscus Gaddius Mediolanensis Generalis primum renunciatus est. Verum aliud desuper dari ex arcanis infallibilis prouidentia contigit. Nam plenus dierum, bonorumq; operum diues, relicta fragili æternam vitam merijt. Reliquit igitur manuscripta sui ingenij monumenta

*De Rebus Veteris, Nonæq; Legis carmine heroico decantatis Libros Quadrage-
ginta. Lib. XL.*

511

LVCAS PILIZZARIVS PLACENTINVS.

TERTIVS Annus ante millesimum sexcentissimum renunciauit Generalem Lateranensiu agmini Theodosium ex Comitibus Rouescalæ Papiensem in coacto Rauennatensi Capitulo. Is verò per eadem Comitiam redimiuit Prædicatorea rude ex vniuerso cætu Canonicos quadraginta quatuor ab potioribus Ordinis vnuerstatibus electos, vt scilicet in multa messe populorum Domini ad horrea semper dealbescente operarios iugiter decumbentibus submitteret pro modulo Congregationis, & conferret in sacrum gazofilacium obólos suos. Præ cæteris autem effulserunt in partium eis creditarum executione Gabriel Pennottus Nouariensis, Petrus Nicolaus Lucensis, Constantinus Phaseolus Laudensis, Seraphinus Verdellus Cremensis, Michael Angelus Malchiodus, & Lucas Pilizzarius Placentini. Postremus iste ante annos nouem admissus ad penetralia Canonica æquauerat coætaneos morum suauitate, vitæ probitate, & disciplinæ regularis obseruanta. Sed in ijs, quæ ad scientias attingebant, segnior præ multis habebatur; parcè enim, sobrièq; labor improbus, & vigilia longior respondebat profitenti, siue ob naturæ hebetioris vim terrenam, siue ob animi diuisionem in varia obiecta. Literaria enim curiositas, nisi intra terminos alicuius particularis scientiæ coarctetur circumspectè, exundat in torrentis modum quidem, sed præterfluit nullo, vel leui aquarum, fructus scilicet, signo superstite. Iuuat tamen Rempublicam iuxta intellectualis suæ facultatis modum non oscitanter. Quippe qui œconomica aliquando tractare incipiens omni sedulitate operarius frugifer Canonij euasit: eò præsertim quoniam ministerio suapte natura distractiuo, & officioso actuosè vitæ fluxui sic inhæsit; vt neutiquam deuotioni, culturæq; spiritus interioris præiudicium aliquod inferri pateretur. Quo fiebat, vt tremendo sacrificio quotidianus, matutinusq; accederet sacrificator, & ijs concessionibus abarenunciaret, quæ ab Prælatorum humanitate, atque tollerantia œconomis impertiri solent, tanquam ijs, qui portare pondus diei videntur, & æstus, tam in choro frequentius adeundo, quam in alijs pluribus obseruantia Canonica institutis. Ea propter æmulatione quæpiam exquirebatur anxie in distributione familiarum à Canonicarum

niarum præfectis, quorum ijs solis posuit operam, apud quos per imperium destinaretur, nihil ipse postulans, vel propensionis quidpiam apponens. Sed cum per huiusmodi officij curas se totum penitus abigi cerneret ab prædicationis officio præstando; cordatè petere cæpit absolui, vt inter minores anfractus folius verbi solaretur spiritum iam iam præfocatum. Annos quatuor incubuit in hæc postulata, antequam exaudiri obtinuerit, egrè permittentibus Prælati de tanti administri manibus res labi suas. In vtriusque partis satisfactionem datus est Tremitano Monasterio Prior Sanctæ Mariæ in Valle apud Istonium, quod Vastum Amonis appellant in Frentanis. Huiusmodi nanque secessu dabatur illi frui concupita diù quiete, prædicationi vacare, ac ministerio iuuandæ plebis: neque interim cessabat penitus ab temporalium bonorum procuracione, dum in loci profectum laborare adhuc cogebatur, qui vt amenitate situs benè audiebat apud Canonicos in Congregatione, ita ab prouentuum responsione declinauerat non modicè. Sterilitati scopulorum Diomedeorum leuandæ plurimum contulit quamdiù eam regionem incoluit. Ab comatu enim suppeditando nullam penè hebdomadam inanem præteriuit, quippe qui ex animo compateretur religiosæ Iuuentuti, ceterisq; Patribus Nitriam illam incolentibus, apud quos nihil propè nasceretur necessariorum vitæ, præsertim verò fructuum, & inferioris annonæ. Præstabat verò id præ cæteris antecessoribus tanto promptius, quanto securius penu omnis generis ad eum cumulabatur, non tam ex Prioratus benè curati introitibus assuetis, quam ex incolarum, & finitimorum liberalitate, qui ad eum tanquam ad animarum patrem, curatoremq; comportabant nunc primitias, nunc portiones omnium terræ frugum. Profectò vna erat mens eius in id potissimum fixa, quo pacto gentem illam in exactiorem pietatis, religionisque cultum dirigere posset. Hinc industriæ spectabiles omnis generis aggressæ. Villas, pagos, castra, oppida excursabat inuitatus in solemnitatibus insignioribus locorum Quadragesimas, Aduentus nullos à concione habenda dimittebat inanes, popularis sermone, sed feruens spiritu, purus doctrina, puriorq; moribus. Aures dabat pœnitentibus, robur decedentibus, solamen afflictis, caduceator rixantibus, catechista pueris. Vnus partes plurimorum obibat, vnum auscultabant tanquam de raro habitum, vniq; morem gerebant tanquam auctoritatem habenti. Quare vt contigit ab præcipiente Generali reuocari post aliquot annos, dolore, mæstitiaque perclusi sunt profundiore: èo præsertim quod nulla spes ab eo afforet vltra eius ministerio fruendi. Meliores ex parochis, & ex opulentioribus profecti sunt abeuntem ad Truentum vsque & vbi quæ obuiantem plebem, benèq; illi præcantem inuenit. Vt se aliquando recepit in patriam, ad Diuum Petrum Casæ Dei curatus adscribitur, in quod

munus

munus (licet iam senium perſentens, eiufq; incommoda alacrius eſt ingreſſus, quoniam adiunctam gereret aliqualem ſolitudinem ſpiritui, ſtudioq; peraccomodam. Ibi poſt aſſueta miniſteria præſtita in expolliendis, expurgandiſq; gregis ſui animabus; totum ſe contulit ad Sanctorum vitas de integro peruolutandas. Ex aliquo incolatu pridem apud Bergomates habito Firmum Sanctiſſimum martyrem patronum aſciſſerat, & ex populorum deuotione propriam ſenſim deducens, ac fouens, ad compenſandos igne latiore igniculos intra fibras alitos, vitam eiufdem glorioſiſſimi Herois ſcribit, euulgatque, & lato adhuc ſœnore perſoluto per naſtam occaſionem ſimpliciter ad aures plebis, ſed ſolidè ediſferit de Sanctarum Reliquiarum translationibus, de Inuocatione, Interceſſioneq; eorum, alijsq; ſimilibus. Demum Epidimia Inſubriam vniuerſam, aliasq; regiones conterminas depulante, dum totus alienæ ſaluti operatur pro poſſe, nec partes ſuas prodit infractus contra morbum, vel morbi timorem, fato fungitur vix ſexagenario minor Anno Domini 1631. Edidit Italicè,

De Vita, & Actis Sancti Firmi Martyris Bergomenſis Tractatus tres Ad Sereniſſimam Margaritam Aldobrandinam Farnęſiam Parmę Duciſſam. Placentiæ apud Iacobum Ardizzonum Anno 1629. Lib. iij.

LUDOVICVS FLORAVANTES BONONIENSIS.

VANGELII Strenuum Præconem Ludouicum Florauantem Bononiensem initiauit Canonicatui Archangelus Roslius, dum septimum Montanam Virginis Euangelistæ Canoniam moderaretur. Atq; ritè factum est, vt prudentissimus senex athletam postremum illum adiungeret cætui, cui Paulum imitatus diceret, Prædica verbum, insta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia, & doctrina: vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ ministerium tuum imple, sobrius esto; ego enim iam delibor, & tempus resolutionis meæ instat. Quippe anno sequenti octuagesimo quarto superioris sæculi plenus dierum, & boni certaminis religiosus Antistes, qui supremis Ordinis insulis bis caput redimi obtinuerat, in Victorino secessu obdormiuit in Domino, translato ad Montanos cadauere. Interea Florauantes bonam militiam inter tyrones exercebat, vt aliquando emergens ab eis, firmato per religiosum exercitium animo, & corpore, clariora stipendia duceret. Idoneam, paratamq; ad omnia mentem sub conuenienti membrorum structura, & laborum capaci viuudus adolescens habebat, ab quibus solertissimus ille Roslius, & in dignoscendis intimis affectionibus ab exteriori temperamento coniector haud ineptus crexerat Patres in spem feracis Autumnus, quando Ver tam floridum appareret. Feliciter autem cum eo actum accidit, vt in ea incidere tempora, in quibus inter profitentes gymnasiorum Ordinis Florianum Nanium conciuem inuenerit. Ab hoc enim vno per semitas veræ virtutis specialiter manuductus non in incertum pugnavit, neque aerem verberans ire perexit. Ab naturalium stadio in diuinarum scientiarum semitam ingreditur tanto duce, cuius pars minima erat, quod ex cathedra profitebatur, tum quia moribus, & vita exprimebat per sanctam praxim quod speculatum ab ingenio, & ab ore promebat, tum quia priuatis sessionibus ita patebat cuique, vt omnis horæ interpretis meritò iure dici posset. Laureatur eodem promotore, & per proximas cinerales in medias epulum dat sacri verbi nouus administrator fidelium plebi apud Feroiulios. Enituit autem per omne fermè vitæ curriculum in hoc opere præstando siue obsecundans genio, siue ab genio ipso obsecundatus. Et
quamuis

quamuis non primas omninò laudes attigerit, efflorescentibus alijs, atque alijs tum nostri, tum diuerforum Ordinum ad supremos suggestus; secundarum tamen sedium iura tenebat. Quin aliquando talem egit Oratorem, vt & primis adnumeraretur. Ita profectò euenit cum Euangelium Siculis exposuit. Nam Auria Cardinalis Panormitanorum Archiepiscopus operam eius probauit adeo, vt concionum nullam sibi deperdi non modo siuerit; sed & de Canonia in ea Ciuitate fundanda auctorem Ludouicum expresserit, & abeuntem literis hoc de negotio efficacibus cumularit ad Iacobum Serram Cardinalem, ac Protectorem, nec non & ad alios. Et licet res exitum non maturarit; utiq; nostris ita libuisse notum est, qui ad rationum trutinam reuocantes vniuersa, non nisi latè præmatura admittunt, & dum præualent consultatione, executione serius agunt. In eo munere socium habuit Hippolitum Cacciam Nouariensem Sacerdotem probitatis, & humanitatis per quam gratæ, nec non & Leonardum Bononiensem Conuersum virum industrium. Commendante Auria Principe Panormum eius supposuit concionibus Archipræful Cardinalis: & ille commendationis rationes ex quadragesima in summo Genuensi Templo ab eo audita elicuit, secundum quam vt apud Louaniam primum sibi Ecclesiastem agere, deinde, vt & fratrem adiret, curauit, fermè Ludouico ipso incio. Ariminensibus quoque in Principe Ecclesia, & Mantuanis ex Diuo Andrea summè probatus est; licet in posteriore suggestu æmulam virtutem profiteretur de Cathedrali ex Minoritanorum seueriore dogmate alius quidam percelebris, quo cum & iter ei agere contigit ignoto ignotus, & lepide tractans sub familiari colloquio. Præ cæteris comprobatores virtutis admiratæ, & excultæ habuit Spoletanos. Cum enim discessionem iam meditaretur, & pararet acta Quadragesima inter innumeram confluentium Coronam non Ciuium modo, sed & finitimorum quoq; populorum amplæ, nobilifq; vallis, coacto Senatu per vniformia suffragia illum ciuitatis iure donant, & nihil omninò tale cogitantem aptissimis verbis decorant; comitanturque. Atq; hinc postea factū est filis varijs telam textentibus, vt faciliore negotio ad Diui Martyris Aniani Canoniam moderandam vna cum annexis Diuæ Virginis de Stella, & Apostoli Matthæi, ac Iuliani, cæterarumque fuerit die succedente assumptus. Verum non æquè tractauit præfecturam, atq; concionem; siue quoniam non omnia possumus omnes, siue quoniam distracta in partes varias mente non singulis respondet de integro, dum contemplationi incumbentem deserit actiua, aut versa vice. Cucurrit tamen fulcimentis non leuib; obtentis et hoc gubernationis stadium per annos supra quindecim Abbas Ponticulanus, et Mōntanus, Archipræbiter Bellianus, Priorq; Victorinus, sed ambigua sub commendatione prudentiæ, et dexteritatis præsertim apud suos. In simulabatur quidem aliquando

quando homolochię, seu getotopię, quarum vsus profectò procul abesto ab talem vitam professis . Sed non vtique de virtutibus ac vitijs equè sentiunt, ac differunt omnes: probant enim plerique in familiaribus colloquijs expeditam, lepdamq; linguam, seriosis hominibus ad antra ablegatis, adq; anachoresim . Placuit ipse principibus viris quę non minima, vt aiunt, laus est, Alexandro Ludouifio, Maphæoue Barberino, ijs, quos postmodum adorauimus diuinos homines, ac Christi Vicarios, Gregorium, & Vrbanum . Priorem illum coluit in Belliano secessu apud se diuersantem Archiepiscopum Bononiensem cum Ludouico nepote conualescente, posteriorem hunc Legatum eiusdem Ciuitatis Spoletanum Antistitem . Hinc & post obitum ab postremo hoc Sanctissimo pro summa benignitate commendari meruit, cum prouolutis ad beatos pedes patribus septendecim sub Iosepho Viuolo Generali, actorumq; rationem reddentibus, et ab celebrata Romana Dieta profecturis in suas prouincias bene præcaretur . Vtcunque . Præluxere in Ludouico naturæ beneuolentis dona super quodlibet artis talentum, et in eis potuit populis esse vsui, ore sonoro, pectore lato, obfirmatis ilijs, aspectu conspicuo, pronunciatione clara: et qui extra pulpitem ab crassiore Bononiensi allocutione natiua non abstinebat; in concione e melioris Tusciæ sinu ortus rerebatur . Varium etiam ingenium aliquam picturæ operam non inutiliter nauauit, cuius exerciratione grauiora studia falleret per importunas horas . Ad idem Poeseos Italicè barbiton pulsauit, varioq; lusit carmine, ob cuius superstitem memoriam in eum refricare possumus, quod pridem Codrus de Ludouico Bononiense alio iure panxit .

Carmina, quę scribis gracili Ludouice Thalia,

Certè sunt prima candidiora niue .

Circa senium podagra, chiragraq; adeo laborauit, vt non nisi alieno ministerio incederet . Nec se tamen penitus abdicauit à prædicationis ministerio; quin sub sancti muneris sarcina piè occubuit . Cum enim apud Centenses quadragesimam ab sugestu ageret, in morbum incidit postremum, à quo prægrauatus Canonix Victorinæ, cuius gerebat Prioratum, restitui voluit, ibiq; post paucos dies decimo kal. Aprilis superioris anni vigesimi sexti viam vniuersæ Carnis ingreditur, & ad Montanam Ecclesiam tumulatur .

Scriptit

In Diuinam Psalmorum Conclusionem Gloria Patri ad Urbanum Octauum Pontificem Maximum Librum vnum Latine . Interamnia apud Thomam Guerrerium Anno 1624. Lib. I.

LUDOVICVS MAZENTA MEDIOLANENSIS.

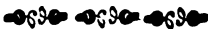

A M. verò Ludouico de Mazentis mentis aciem, carlamiq; flexum dirigamus eò propensius, quò æquius, ne e suo quisquam loco expunctus posteritati remaneat. Is adolescens ingenuus, nobiliq; loco regia Insubrum Vrbe Mediolano natus post excessum e grammaticis ingressum in Lateranensem Cæterum habet paratissimum ab parentum claritate, ab animi, corporisq; dispositione; & ab summo, quo utebatur ardore in eo enixè postulando. Fortè subijciebat puros ignes illos sancta quepiam æmulatio Ambrosij fratris natu aliquanto grandioris, qui per ea tempora ad Regulares Clericos, quos Barnabitas dicunt, e sæculi illecebris non ita pridem aufugerat eius instituti præclarissimi auriga Deo dante aliquando futurus. Marsilius Sorosina Sanctæ Mariæ Passionis Abbas in parentis locum incipientium, proficienti dehinc, & successiuè fuit, donec sapientiam inter perfectos eum loqui contigit. Id porò Ludouicus ipse testatum voluit in grati animi tesseram eidem nuncupans infra reddenda Hyeroglifica. Tu mihi, inquit, Pater: per te enim à sæculi illecebris ad præstantissimorum religiosorum cætum mihi patuit aditus: tu ipse Canonicali me habitu redimisti, vnde & nouum esse meum eò clarius, quò spiritualius tibi debere fateor. Profectibus insuper attulisti suppetias, & nunc tandem consumationem confers, quà partum hunc etiam si abortiuū emittere valeam. Nodis Philosophorum, Theologorumq; placitis extricandis insudantem habuere præcipua Instituti gymnasia Rauennatense, ac Placentinum sub præcipuis elucidationibus Valeriano Zamperrio, & Bartholomeo Garzonio. Ascanij Martinengi Bononiensis Dieta laboranti indulisit lauream de anno quinto ante exactum proximè sæcularem, consortibus Lauro Girello Brixienſe, & Ludouico Pompilio Rauennate. Haud multus fuit in habendis populo concionibus, ne diem suam oneri illi locaret infecundè, ad cuius laboriosa viribus non abundaret. Gracilis artuum structura, vocis exilitas, pectoris languor suo præ genio sunt dicenti parum æqua, nec assurgit ad fecunditatem Orator, in quem natura, arsque minus fæderantur liberaliter. Vix triennem Aduentum posuit in ipso flore iuuentetis Nouocomo, Mediolano, atq; Nouarię, vt saltē quadrantem egestatis suæ

sue in Domini gazofilacium contulisse pia mens iuge conuiuium letaretur. Opportune factum ad exerenda studia in actuosæ ministerijs per assuetos gradus Patres Canonijs moderandis sepius adlegere quæ Casoretanæ Abbatie, quæ Preposituræ Brinatensi, quæ Cassiaco Prioratui. Industrius, solersq; Canonici Speculi zelator in se vno exprimens quæ subditis ingeminabat hortatione, ac monitis, per spiritus semitas ad temporalium bonorum prouenta feliciter procedebat: quo in ministerio post Gabrielem Cittadinum, Celsumq; Dughanum partes primas, primasq; laudes inter Mediolanenses ministros iure obtinuit. Ab operibus discipline fesso leuamen manus ministrabant opificij cuiusuis excellentioris absolutrices. Sacrificia, orationes hinc chori, hinc recessuum multam nutriebant horam, ceteram vel diem, vel noctem fallebant collineatio, opusq; tessellatum in primis; cibus, somnuse erant iuxta modicum. Artium illarum suffragio, vel geograficas tabulas, vel sacra vasa, thecasq; ad pietatem inter amicos fouendam dono danda operabatur. Studia grauiora quinquagenarius seposuit, vtinam, & ocijus: quippe illa capitis distillatio, quæ rheumati illum subiecit, vt longius exercuit sub aduersa valetudine infractum pectus, ita quoq; citius traxit ad funera. Extat tam piæ occupationis excellens opus magna illa Sacratissimæ Eucharistiæ custodia, quam tabernaculum dicunt, super Ara maioris Basilicæ Virginis Theotocos de Passione collocata, in qua adeo simul pugnant Inuentio, Delineatio, Compositio, Materiæq; pretium, vt vno intuitu nescias quid tibi excellentius præscribere, & primas tamen necessariò concludas artificij. Aurum, æs, argentum, vniones, gemmas, calybem, chrysellum, ebur, abiegna, cedrina, porphiritem, cæterosq; lapides nobiliores adeo commiscuit manus proba, ingeniumue ferax; vt pretij maioris quid eo in genere assurgere quidem Regum opibus possit; venustatis autem, & elegantia vix, ac ne vix quidem. Solus omninò absq; omnium fabrilis adminiculo absoluit grandem prouinciam. Atq; hoc sanè modo Dei amor, Patriæq; Cælestis desiderium ex otio inuito negotium voluntarium faciunt, & ab ægro bene valere venantur. Interea ad stadij sui metam signandam se vocari prænosens miris patientiæ documentis posteriores semitas exornat. Deffixus in Seruatoris Dei Passione meditanda, quam vnicum dolorum leuamen experiebatur, præcipua illius mysteria Elogijs mirabilibus celebravit, ijs inquam, quæ & pario in lapide literis aureis insculpta ad singula parastata Tholi maximi prælaudatæ Basilicæ sub respondentibus non ignobilis penicilli iconibus opponi curauit, & typis etiam euulgari ad iuuandam exterrorum animi deuotionem voluit. Scripsit ergo *Super præcipua mysteria Passionis Domini N. I. C. Elogia elegantissima, & deuotissima. Mediolani apud Io. Baptistam Malatestam Anno 1628.* *De Decem Hieroglificis. Mediolani apud Pacificum Pontium Anno 1594.*

LVDOVICVS MAIORANVS

GRAVINAS.

SQVE adeo floruit in Ludouico Maiorano Graui-
 nate veræ virtutis præsidium, viguit vsq; adeo fortu-
 na comes, vt non modo intra priuatos nostrę Reipu-
 blicæ lares; sed & apud exteros quoq; Magni Patris
 nomen aquisierit, dum & domesticæ dignitates, &
 extraneæ in eo exornando conspirasse quodammo-
 do videbantur. Omnibus naturæ liberalissimę doti-
 bus cumulado dies ipsi decorem vniuscuiusq; ætatis
 superinduxerunt, dum præteneræ infantia oris venustatem præcipuam af-
 ferens ex parentis vtero illam adauxit adolēsentia, locupletauit virilitate,
 & coronauit senio, ita vt ipsa forma valdè conspicuus, & nunquam experts
 vrbanis moris ab erudita facundia inter togatos admirabilis appareret. Nec
 concidebant conspicuæ dotes, si quando militaria tractantibus equestri
 ordinis, & præcipuorum Aulæ Procerum opplendæ aures essent vel ex con-
 tingentibus negotijs, vel ex conuersationis themate; sed quasi nouacula
 ad corem creticam exacuada minutissimos ipsos affectuum pilos abra-
 debant. Erat ab infantia in ipso Regio Neapolitano Gymnasio omnibus in-
 structus adminiculis artium, quæ humaniores dicuntur, siue concinendo
 carmini, siue solutę orationi illius industriam alligasset occasio. Quæ res,
 vt interiore afflatu Numinis ad Canonicam normam animatus fuit, statim
 fores ingressuum aperuerunt. Quippè nec occludi poterant nobiliter nato,
 splendore iuuentę, ac magis animi conspicuo, quæ alijs inferioris ordinis
 resserantur: cui ue ianux dignitatum sæcularium, ac in primis prætoriana-
 rum prostabant spontaneę, & inuitabant ad accessum. Insueta verò huius-
 modi nostrorum hominum in eo acceptando liberalitas ritè compensata
 fuit liberaliore exitu omnigenæ eruditionis, & omnifarię probitatis. Eru-
 ditionem probauit Congregatio, non tam in eo redimendo Patavij do-
 ctoreis insignibus, quam in cumulandis proprijs gymnasijs auditorum,
 etiam extraneorum, cumulo, & in adaugenda iuniorum proficientium ge-
 nerosa scientiarum suppellectile. Cum è pulpitis verbum Dei enunciare
 cepit, non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, ast in feruore spiritus
 animarum lucra perurgebat, & cui non deerant artes, artes ipse fugiebant,
 vt eò firmior censeretur, quo impręmeditior, & compositione incon-
 positior.

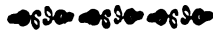
positior. Verum nil incompotum ex compotiffima anima, cuius mores omnem redolent fanctimoniam, cuius verba omnem representarent fcientiam. Hinc cum Pius Quartus Mediceus Sanctiffimus Pontifex, & vere felicit recordationis perurgeret longè necessariam Ecclesiæ Dei Tridentini Conuentus profecutionem, & abfolutionem, iuberetq; vt ex Ordine Lateranensi aliqui insigniores Theologi eo accederent, ad difcutiendas videlicet confultiuo fuffragio materias; Ludouicus vnus ex ijs compluribus fuit, fuper quos mens effet, & oculi Procerum noftrorum ad tantum munus obeundum. Nil verò arctius obftitit eius miffioni, quam prior electio facta iam fub Paulo Tertio. Confultius enim vifum eft Patribus ftare in iam decretis, atq; prouifis; vt tres illi eo proficifcerentur, qui pridem in anteaftis feflionibus locum habuerant, Riccardus Vercellenfis Abbas Sanctæ Mariæ de Præuallo, Sixtus de Rhenis Cremonensis Abbas Sancti Bartholomei de Piftorio, & Paulus Pelatius de Laude Pompeia. Isthæc tamen, vt cunque confiderabilia, minus obftitiffent; ni propenfiffimi Pontificis infirmitas frena impofuiffet ardori. Propenfiffimi, inquam, Pontificis, qui Marco Antonio Bagarotto Generali Reftori refferenti tres prædictos deftinatos ad Oecumenicam Synodum, ordinarat, vt e florenti fodalitio multò plures mitterentur, quos ipfe Abbatiali præeminentia honeftaffet assignatis per Generalem locis in eiusmodi titulum erigendis, ne præiudicium inferretur vertenti liti cum Monacis de Primatu, quod Reftor ipfe obijciebat. Quod fi alij numerum illum adaugere debebant; alter omni remota dubitatione Maioranus erat. Ipfe interim abfens quidem corpore; præfens verò fpiritu, naftus fatis opportunum (quod ipfe dicit) ftudijs fuis recessum; quatuor eiusdem Tridentinæ Synodi quali capita fumatim commentatus eft, & in vnum perpetua quadam dicendi ratione redegit. Hæc autem illud funt Opufculum, quod fub Orationis nomine De optimo Reipublicæ ftatu ad Oecumenicos illos Patres tranfmiffit fub Herculis Gonzagæ Cardinalis Legati nuncupatoria. Vt verò dies diei eruat verbum, & nox nocti indicat fcientiam, ad Gallicanos fluctus oculos mentis conuertens, quibus tum temporis Petri Nauicula impetebatur, qui certè maximi erant, & imminere communi exitio videbantur; illis iam tumentibus, aliquam vigiliarum propriarum tabellam, ne facra pupis inimico imbre operiretur, obiecit. Composuit propterea Opus illud De vero Dei cultu, quod fub titulo notiffimo Clypei Militantis Ecclesiæ infcripfit, & dicauit Gregorio Tertio Summo Pontifici, Henrico Tertio Gallorum Regi, atq; Antonio Perenotto Granuellano Neapolitano Proregi Cardinali. De Operis autem præftantia nil potius dicere expedit, quam pauca libare. Certè fupra vniuerfalem approbationem maximè contulit ad finem, ad quem directum erat, dum fub candore latiniffimæ locutionis

transal-

transalpinis illis ingenij probatissimo Paternarum traditionum præstantiam, & Apostolicæ Sedis diuinam auctoritatem probauit omnino, atq; conuincit. Nec facile quispiam sibi suadere potest quanta, aut quali & diuinorum, & humanorum testimoniorum vi id ab eo sit effectum; nisi paratissimo animo ad eum ipsum legendum iudex scientissimus accedat. Vir enim omnis Historiæ tam Ecclesiasticæ, quam profanæ, omnifq; Theologiæ Positiuæ Patrum, Scholasticæ Gymnastarum, Patheticæ Contemplatiuorum, Catheticæ Mysticæ, aliosue generum peritissimus; ita cumulauit, & locupletauit puncta; vt sub mirabili breuitate omnia conuincat, & obuia animis etiam dura obstinatione firmatis faciat. Attingebat interea Ordinis gubernationem, vt actiuæ etiam vitæ operibus propriæ Reipublicæ conferr et commoda ex ciuili quidem, at maximè religiosa prudentia. Abbatiale in Canoniam Diui Petri ad Aram semel, atq; iterum moderatus est, item ad Prioratum Diuæ Virginis Pedicriptensis, atq; Paretanæ apud Nolam, quibus quasi gradibus euectus est ad lustrandæ totius Congregatonis munus, quod Visitatoratus dignitatem dicunt, in Comitijs Generalibus Rauennatibus anni septuagesimi quinti anteaacti sæculi Theodosio Burla Placentino Generali Rectore. Eandem insuper dignitatem iterato subijt quadriennio post sub maiore præfectura Cypriani Pontecaralis Brixientis, totius Ordinis habenas moderaturus expectatissimè, nisi paulo post per Summum Hierarcham ad Ecclesiam Ciuitatis Castellamaris gubernandam Ep scopus assumptus fuisset. Fato functus est circa annum 1590. Superfunt prædicta eius monumenta primum Romæ cussa, deinde Antuerpiæ anno octuagesimo nono apud Petrum Bellerum, & Dilingæ anno sexagesimo tertio.

Clypeus Militantis Ecclesiæ, siue de Vero Dei Cultu libri tres Romæ apud Vincentium Accoltum, & Valentem Panitium socios Anno 1575. Lib. iij.
De Optimo Ripublicæ statu ad Patres in Concilio Tridentino, ubi egregiè pertrahat. De Vtilitate, & necessitate Concilij, præsertim Tridentini. De Corruptelis extirpandis, deq; lapsa morum disciplina in pristinum statum restituenda. De modo, quo Euangelicæ doctrinæ, & Religionis, quæ exigebant, controversiæ dirimende, atq; sedande essent; ac De Pace, & Concordia Ecclesiæ. Romæ apud eosdem eodem anno. Lib. i.

LUDOVICVS DE ODDIS PATAVINVS.

T quid Ludouicum de Oddis Patauinum minoribus laudibus posequendum arbitrabimur, quia vberrima ingenij foecunditate praediues, sterilis penè apparere voluerit parcè scribendo posteris; cum talia sint quæ reliquit, vt in eis immortalitas florere, triumphareue videatur? Certè si rerum succosam abdominem, ac pondus, non molem inconditam, incomptamue attendamus; non pauca dicenda sunt, quæ ab eruditorum quorumcunq; palato suauissima pergustantur. Pro tam multis valent, si bona; si mala, pro tam paucis, vt pro nullis. Non tamen omninò pauca sunt, quæ vno contenta volumine, tam grandes Heroas extollit. A natura genitus ad Carmen Italicum, ab educatione teneriore excultus ad Latinum, maturioribus annis ab arte, & assuetudine regressus ad congenitam propensionem, inter perfectos Poetas sui temporis enumeratus est. Intimè familiaris factus Gabrieli Flamme Veneto Concionatorum Coripheo Mercurio, ac Poetarum Musagetæ Apollini; vtrasq; dotes & ipse in se perfectas reddere, atq; tanto exemplari se conformare enixus est. Nec improbus labor deiecit virum ab conceptis fructibus; cum hinc atq; hinc tanto clarior euaderet, quanto cultior. In concionibus tamen sobriam quandam exercitationem secutus est, coactus ab ipsa complexione, qua debilitate laterum, ac pectoris elanguescebat. Neq; omninò ambones conscendisset, ni feruor ipse spiritus, dum floreret ætate, ac virium corporearum flaccida quadam integritate, perpulisset conscientiam, qua sibi videbatur creditorum talentorum à Domino esse reus, quando in eis non negotiaretur quoquo modo. Vix quadragenario maior ab huiuscemodi provincia totus se amouit cum eo vno lucro, vt notior factus esset apud suos & externos vno doctrinæ, atq; gratæ elocutionis nomine insignium vrbium Ecclesiastes illustris. Tum Reipublicæ gubernandæ se applicuit, à quo auersum iam animum, atq; conatus habuerat; proceribus virum per asuetos gradus eleuantibus, in partemq; sollicitudinis, ac ministerij asumentibus. Deferebat regimini ipso egregias animi, corporisq; dotes, qui ore maxime venusto, & serena quadam comitate occurrentium oculos, ac corda alliceret. Sed aduersæ illius valetudinis languor minus paratè, atq; promptè da-

ptè dabat exequi regulares illas feueriores normas, ad quas animus ipse sua spontè, et ex officiorum debito ferebatur. Hinc cogebatur ire quò poterat, non quò volebat, et accommodare se viribus, dum se illi non vires accommodarent. Ne verò minus utilis remaneret, urgente charitate, et versans se quoquo versum, Sacramentorum panem populis ministravit diuturnius nunc Romæ, nunc Neapoli, nunc Beneuenti, nunc Venetijs, et semper frequenti pœnitentium catherua stipatus. Viro autem in ministerio tam frugi suffragabantur mirum in modum innata dexteritas, nobilis educatio sub nobilibus, eruditis, ac valdè pijs parentibus, quæ ad perfectionis apicem per Ordinis præceptores euecta fuerat, tuta conscientia, ac certitudo moralis per scientiarum sacrarum peritiam se minimè fallere, falliue posse. Quare facillimè consulebat, consulebaturue extra sacramentalem delictorum auscultationem, & omnibus solatio erat lucris animarum semper intentus. Quod à virium debilitate, atque proximorum curatione sibi temporis permittebatur, id totum ad leuanda incommoda, et mentis affixiones, mitioribus musis conferebat. Quo in munere vt erat apprimè à natura formatus, ita copiosè fœcundus facilè plura exprimebat ad datam quamcunque occasionem: in probando tamen formata sibi ipsi amarus, ac nunquam satisfaciens. Atque hæc ea vna ratio est, propter quam non ita multa eius carminum nunc habemus. Præter illa enim, quæ Italicè dicata nuncupauit Alexandro Montalto Cardinali Vicecancellario, Marcø Antonio Columnæ Tagliacotij Regulo Regni Neapolitani Comestabili, Maximiliano Columbo Archiepiscopo Beneuentano, Feranti Farnesio Episcopo Parmensi; nobis nil ultra videre contigit, præter aliqua breuiuscula hinc inde in aliorum voluminibus diffusa. Neque illa item superessent, nisi aliquando Abbas Diuæ Virginis Calenæ apud Sipontinos creatus, ab alijs occupationibus animum peramplè subleuasset. Tum enim demum sui iuris omnimodè factus, dum ex lethali aeris in temperie ab debito actualis residentia absoluitur, nunc apud Samnites, nunc apud Parthenopeos degens; e re nata ad carmen pangendum, & præter consuetudinem etiam non expungendum, se dedit. In eo, licet natiuam facilitatem sortitus esset; tamen elaboratè stylum sustinuisse ex industria videtur, siue rebus ipsis velut inseruiens, siue peritiores aliquos poetas, ac præcipuè Torquatam Tassum imitatus. Sequentes annos melioribus adhuc inseruiens cogitationibus se totum ab actuosè vitæ negotijs adduxit, vt media contemplatione faciliorem sibi sterneret viam futuræ vitæ, atque æternæ patriæ. In eis firmiore vsus est, quam antea valetudine, perparum, vel nihil senectutis sentiens incommoda, qui adoloscenciæ, ac virilitatis nervosiores annos non nisi cum molestia tulerat. Reddidit mortale suum

terræ grandæus Venetijs apud Diuam Virginem de Charitate, vt sub eo titulo requiesceret, sub quo abundè militauerat, anno quarto ante sextum decimum sæculum Ascanio Martinengo Rectore. Reliquit post se inter nostros Archangelum de Oddis nepotem iam prædicatorem laurea redimitum & in bonos fructus exuberantem, quem nos aliquando Patauij Abbatem, ac nostrę iuuentutis directorem verè parentem venerati sumus. Scripsit igitur Ludouicus

Odas Italicas, & carmina ad Diuersos volumine vno comprehensas. Neapoli apud Iosephum Cacchium Anno 1591. Lib. 1.

LVDOVICVS PAVESIVS NEAPOLITANVS.

NON erit vllæ futurorum ætati, Canonicis præsertim nostris, ingratum Ludouici Pauesij Neapolitani nomen: Theologica autem, & Philosophica tractantibus viris nunquam iniucundum. Robusto enim ingenio, tenaciq; memoria Doctissimi famam meruit, cum Stagiritam Philosophum, Petrumq; Lombardum Theologum interpretandos suscepit, animosa quidem, at per exitum valdè felici parentis æmulatione. Ioannem Iacobum Pauesium ex professa Philosophia in omnes ferè Italiæ insigniores Academias summa cum admiratione cognomen Magni Calabri promeritum genitorem habuit. Sub eius seuera educatione, acriq; disciplina à maternis fermè distractus vberibus puer peragravit abundè, ne videlicet ab eo latere disungeretur, quod ei ad optimam frugem instruendo futurum erat vice noui vteri, quasi Bromius (si flectere decet) Semele, ac Ioue iterato genitus. Ita quod de illo iurè dici potest, quod de Politropo suo Vlysse ce cinit Homerus,

Qui mores hominum multorum vidit, & Vrbes.

Maiorum genus deducebat Magnus Calaber ex Liguriæ oris de Sauonenſi Ciuitate, licet ipse genitus, altusq; apud Calabros esset. Filium verò Ludouicum Neapoli genuit, vbi tum Acromatica Aristotelis publico opimo honorario profitebatur. Adolescentiã in spes egregias ingressum, & philosophica laurea in Academia Romana redimitum alta incessit cupido per arctioris vitæ genus se Deo dicandi, rem ne que reprobante patre, qui non minora instilasset tenero pectore pietatis, religionisq; quam scientiarum documenta. Remorari tantummodo elegit percurrentem, vt probaret, vtrumne ex leuitate animi, vel ex constanti mentis decreto decerneret. Vt comperijt afflatu superni numinis præacta præcordia quoquo versum flexa in idem semper tendere; tenero lachrymarum stillicidio, & assensum præstitit, & curauit accessum. Franciscum Gonzagam Cardinalem Ferdinandi incliti ducis filium ad omnia naturalis philosophiæ penetralia lustranda Ioannes Iacobus pridem inuexerat, & solidæ doctrinæ filo Dedaleos illos labyrinthi Aristotelici errores, quonam pacto vinceret, ostenderat, summa mutui amoris, & reuerentiæ gratia, à per quam grato purpurato discipulo
in omnem

in omnem fortunæ adaugendæ aleam magnificè compensatus . Hunc Canonicorum Lateranensium Protectorem strenuum elegit, vt filij Mæcenatem ageret in Congregatione initiandi. De facili fors eius ministerij obtigit egregio adolescenti tot promeritis præmunito ; atq; post tyrocinij tempora ad sacræ Theologiæ arcana perdiscenda deputatus est. In ædibus Pedecriptanis Virginis Deiparæ, & habitum sumpsit, & solemnina vota instituti emisit ; Patauij verò quadriennis auditor Gymnasia sacra Viridiana frequentauit. Fructus studiorum extitere prius per doctorem lauream coronati, quam publico disputationis munere ad id destinato de more, illos necessariè magis, quam ambitiosè ostentaret. Quippe præceptoribus referentibus, Abbatibusque sub quorum gubernio cursum peregerat, atque ex parte Censoribus ipsis manu fermè palpatibus Visitationum tempore verius Doctor, quam discipulus apparebat. Dehinc deputatus ad Naturalem Philosophiam sexennis Lector interpretandam; vltimo loco Doctoribus Theologis nostris profitentibus annumeratus est. Diù in hoc postremo munere se exercuit : & qui ab initio, & opes permultas eruditionis, & existimationem ipsam ritè fundatam secum ad ministerium peragendum comportauerat ; ita suas reseras in vtraque parte auxit, vt omnium omninò eius ætatis in Ordine profitentium melior putaretur. Habuit veluti scenam propriæ virtutis Academias Rauennatensem, Cremonensem, Placentinam, Ticinensem, in quibus tot egregia præstitit scientiæ documenta, vt omnis ordinis confluerent scholares ad illum audiendum, atq; dum publicè propositis thematibus disputaret, Mirabilis omninò acclamaretur, quod frequentius obtingebat, præsertim dum ad Prædicatorea ornamenta discipuli Concanonici essent promouendi. In priuatis congressibus, accedentium præsertim nobilium, facundia oræ Neapolitanæ propria distillantis illecebris exhilarabat, & demulcebat animos lepidissimis sermonibus rem vniuersam agendo. Placentiæ primum ex domesticis huiusmodi allocutionibus nouo imposito nomine Cyclops est appellatus per honorificum iocum, quod nomen nunquam postmodum intercidit ob commodiorem vocitantium vsu, & ob representatam viri eruditionem, qui terrificæ promptæ scientiæ fulmina veri Numinis in officina scholastica (vt dudum de fictis illis Cyclopi dictum est) componere, atq; fabrefacere videretur. Nullus autem eo scholaribus prædilectior fuit tam gratia virtutis, quam lenitatis, & humanitatis studio, qui nihil sibi requirens, cultu priuato neminem excedere pateretur. Exanthilatos labores eius ornauit multimoda Congregatio auctis honoribus, dum adhuc e cathedra profiteretur. Declaratus deinde dux emeritus, vacare quieti permissus est, quam tamen non absimilem

lem ab reliquo vitæ instituto admisit. Ad Diomedas per aliquod temporis spacium se recepit Vices Prælati functurus, vt extra lineam solitudinum actuosæ vitæ moraretur, atq; totum se dederet eximiè conceptis post tot studiorum curricula scriptitationibus ad rem literariam pleno iure promouendam. Otio amicè nactò diù fruitus non est. Promotus enim in Abbatem Beneventanum ædium Diui Modesti eò transmigrare complusus est, vt præsens gubernaret sibi commendatam familiam: vtq; ibidem mortem vbiq; ineuitabilem, nullique parcentem ætati inuenit, vbi decus parabatur. Prolabentem enim equum in æquali soli planicie, atq; misere se posternentem cum sustinere manu, calcibusue nequiret; ephippiario pomo in pectore percussus, ex nimio abdomine, quo naturaliter prægrauatus erat ferè præfocatus diem suum non ita post obiit sexagenario minor anno tertio huius currentis sæculi.

Reliquit nonnulla opera Philosophica in eadem Beneventana Canonica asservata, que nondum lucem aspexerunt. Lib. jx.

FINIS PRIMÆ PARTIS

